CATALOGUE

DES

MANUSCRITS ALCHIMIQUES GRECS

UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE

CATALOGUE
DES
MANUSCRITS ALCHIMIQUES GRECS

PUBLIÉ SOUS LA DIRECTION DE

J. BIDEZ, F. CUMONT, A. DELATTE, sir FREDERIC KENYON,
O. LAGERCRANTZ, J. RUSKA ET C. O. ZURETTI.

VII

ANONYMI
DE ARTE METALLICA

SEU DE

METALLORUM CONVERSIONE IN AURUM ET ARGENTUM

EDIDIT

C. O. ZURETTI

BRUXELLES
MAURICE LAMERTIN, ÉDITEUR
58-60, RUE COUDENBERG, 58-60

1930

PRAEFATIO

Viris illis humanissimis, quibus in *Catal. d. mss. alchim. gr. vol. II et vol. V* publice maximas gratias egi, et nunc me beneficii memorem esse profiteor : in praesentiarum vero minime silere poteram de J. Mercati, Bibliothecae Vaticanae praefecto, de p. Alexio Revilla, in Scorialensi monasterio graecorum codicum custode, de A. denique Delatte, in Leodiensi Universitate professore, qui in typothetae paginis emendandis mirum quantum opera diligentissima me adiuvit, multosque locos, interpres et corrector sagacissimus, doctissime sanavit.

Multum diuque in hoc opere elaboravi, neque errores vitavi : qua in re et ipse, si plures mihi menses sumpsissem, nonnulla fore ut meliora proponerem sperabam. Sed iam aderat tempus, quo meis erroribus veniam anonymique alchemistae verbis a viris doctis auxilium peterem. Quod bonum faustum felix fortunatumque sit.

De tribus tantum codicibus dicendum est, *Scorialensi, Vaticano, Neapolitano.*

De codice Scorialensi (S) [1].

Turrianei codicum *Scorialensium* Catalogi folium 85^v in summa pagina his verbis ornatum est :

Υ. χυμικὴ ἐν ηω

[1] Cf. *Catal. d. mss. gr. alch.* Vol. II, p. 192, n. 1; et Vol. V, p. 65 sqq.

titulumque, qui novae catalogi sectioni initium facit, codicis cuiusdam haec sequitur descriptio :

Ἀνωνύμου τινὸς περὶ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας τέχνης τοῦ χρυσοῦ ποιήσεως.

Τοῦ κόμητος δὲ Σάντα φλόρε περὶ συμπήξεως ♂ καὶ ☾, καὶ περὶ συστροφῆς παντὸς εὐτελοῦς μετάλλου εἰς ♂ καὶ ☾.

De eodem codice alchemistico bis agit N. Turriani INDEX ALPHABETICUS f. 324^{v} et f. 195^{v}. In f. 324^{v} legimus :

Περὶ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας τέχνης τῆς τοῦ χρυσοῦ ποιήσεως VI. A. 9. θ. 12, ubi A. 9 lineola deleta sunt : qua re docemur duas huic codici notas fuisse, priorem scilicet VI. A. 9, posteriorem VI. θ. 12; codici praeterea eam fuisse formam, quae *in-octavo* nuncupatur, cum in *Scorialensium* pluteorum loculis inferioribus maiores codices, in superioribus minores iam antiquitus collocati essent. Codicis igitur notae cum Turrianei Catalogi f. 85^{v} consentiunt.

Turrianeus rursus INDEX ALPHABETICUS f. 195^{v} haec exhibet :

Κόμητος τοῦ Σανταφλόρε.

Περὶ συμπήξεως ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ περὶ συστροφῆς παντὸς εὐτελοῦς μετάλλου VI. A. 9.

Et f. 196 :

Comitis de Sanctoflore.

De coniunctione solis et lunae, et de conuersione totius uilis metalli VI. A. 9.

Codex ipse periit, neque iam in manuscriptorum numero asservatur, qui anno MDCLXXI p. Ch. n. ignem vitaverunt; deperditi tamen libri, aliis quoque fontibus adhibitis, imaginem quamdam effingere possumus. Nam si nihil novi e *Vaticani lat.* 3958 lucramur, ubi tum aliorum alchemisticorum librorum, qui in *Scorialensis* monasterii scriniis custodiebantur, mentio continetur, tum f. 84^{v} laudatur

Liber de Alchymia seu de transmutatione metallorum scriptus in papyro; nihilque novi e *Braydensi* percipimus CATALOGO AE. XIII, 38, qui de eodem codice haec refert f. 98 :

Comitis de S^{to} Flore de coniunctione Solis et Lunae et de conuersione totius uilis metalli

(quae Turrianei Indicis verba latina ipsissima sunt); multo plura atque utiliora in *Colvillianis* CATALOGIS, *Scorialensi* et *Ambrosiano,* habemus, e quibus nonnulla exscribenda videntur.

In *Scorialensi* enim Catalogo Colvilliano manus quaedam Colvillio superior f. 40 haec exaravit :

Alchimicum opus perfectum utramque partem complectens tum transmutationes metallorum tum medicinalium rerum praeparationes 100 capita continens et pro 84° est iste titulus alia capita de praeparationibus 7 metallorum et 4 spirituum qui ad conficiendum opus album et rubrum inserviunt et in fine centesimi capitis cohaeret tractatus comitis de S. Flore de eadem materia. VI. θ. 12. Haec de toto *Scorialensi* libro dicuntur, cum iam f. 82^{v} manus illa Colvillio superior nonnulla de extremis libri foliis scripsisset :

Υ. *Comitis de S^{a}. Flore opus de transmutatione metallorum duobus tractatibus in primo de perfectorum transmutatione in solem f. 87^{b}. in secundo de praeparationibus semimineralium f. 98^{b}. continet cap. 50 deficientibus 4 libris.* VI. θ. 12. Eadem fere etiam in Colvilliano occurrunt Catalogo, qui in *Ambrosiana* bibliotheca asservatur, f. 33^{v} :

Item opus Alchymisticum perfectum utramque partem complectens, cum transmutationem metallorum, tum praeparationem rerum medicinalium, centum capita continens, et cap. 84 est iste titulus, de praeparationibus septem corporum seu metallorum et quattuor spirituum, pro conficiendo opere rubro ut vocant et albo, et in fine centesimi capitis cohaeret tractatus comitis de Sancto Flore de eadem materia.

Et f. 60 :

Comitis de S^{to}. Flore opus de transmutationibus metallorum VI. θ. 12 *duobus tractatibus in primo de perfectorum transmutatione in solem p. 87*B. *in secundo de praeparationibus imperfectorum et semimineralium dictorum p. 98, continetque opus integrum cap. 50.*

Ambrosiani igitur Catalogi et *Scorialensis* verba non valde differunt; sed res duae maximique momenti dissimiles sunt, cum nonnulla — *deficientibus 4 libris* — omittat, et alia — *continetque opus integrum* — addat *Ambrosianus.* Quo ex fonte *Scorialensis* Catalogi scriptor, Colvillio superior, quattuor resciverit libros deesse, plane ignoramus; non tamen haec ex codicis ipsius vel titulis vel signis (quae Colvillium fugere non poterant) doctus esse putandus, Colvilliusque potius fide dignus esse videtur, qui *Scorialenses* codices iterum atque iterum diligentissime inspexerit.

Si quae in Colvillianis Catalogis legimus, cum editione nostra

comparamus, *Scorialensis* codicis deperditi caput 84 idem esse videmus atque editionis nostrae LXXXIV, cuius titulum *Vaticani* codicis exhibet index : ἕτερα κεφάλαια περὶ τῆς συμμίξεως πάντων τῶν εἰρημένων πρὸς ἄλληλα καὶ τῆς δι' αὐτῶν ποιήσεως χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ μάλιστα ἀργύρου. In *Scorialensi* praeterea libro deperdito decem fere foliis (87ᵛ-98ᵛ) primum *Comitis* tractatum contineri, totumque librum et anonymum et anepigraphum fuisse patet. Nam Colvilliani Catalogi, *Ambrosianus* et *Scorialensis*, non totius codicis titulum exscribere vel exprimere conantur, sed id tantum student ut quae codicis sit propria materies renuntient : qua ipsa re Turrianei Catalogi Turrianeique Indicis verba, quae tituli speciem ferant, in dubitationem necessario vocantur, suspicionemque afferunt e *Scorialensi* codice I. ψ. 15 esse deducta, cum ex ipsius *Scorialensis* deperditi lectione titulum profecto illius similem, quem editioni nostrae praemimus, eruere et posset et deberet Turrianus : cf. *Vatic. lat.* 3958, f. 84ᵛ.

Quamvis Colvilliani de hac re sileant Catalogi, *Scorialensi* quoque codici deperdito (ut *Vaticano* et *Neapolitano*) alchemisticorum signorum tabulam, cuius initium septem planetarum facerent signa, praemissam esse putandum : qua ex tabula illi errori causam et occasionem datam esse, cur *Scorialensis* et *Ambrosianus* Catalogi Colvilliani de septem metallis corporibusve et quattuor spiritibus in cap. 84 sermonem esse profiteantur, cum hydrargyrus (quae sunt in libro nostro de rebus alchemisticis doctrinae) non in metallorum sed in spirituum serie proprium occupet locum, idcirco sex tantum corpora seu metalla numerentur.

Turrianeus denique Index Alphabeticus, f. 195ᵛ, *Scorialensem* codicem deperditum usitata, absque nimia itacismi abundantia, scribendi ratione exaratum esse monet; sed et quaedam *Scorialensi* libro cum *Vaticano* et *Neapolitano* in ipso scribendi more communia fuisse, si et Index et Catalogi, tum Turrianeus tum Colvilliani, in *Comitis* nomine dubii incertique sunt. Duas enim scribendi formas a Σαν^{τ}φλόρε originem duxisse probabile, imo necessarium est : igitur etiam in *Scorialensi* Σαν^{τ}φλόρε scriptum fuisse facile credere possumus, ut in *Vaticano* et in *Neapolitano*.

Et alia de *Scorialensi* codice dicenda sunt, quae suo loco reservamus : nunc de *Vaticano* agendum est.

De codice Vaticano (R) (¹).

Codex *Vaticanus graecus*, nota praeditus 1134, chartaceus (cm. 20,2 × 13,3) scriptus est anno p. Ch. n. 1378; in f. enim 110ᵛ haec legimus : τέλος ἰλείφὲν ἐν καλαβρία, πὄλἐως ὀπίδου, ετ.,
ςω'π'ς' 6886
5508
anno Chi 1378
Alchemisticorum signorum tabulam graecumque totius operis indicem sequitur textus — ff. 3-110ᵛ.

De hoc libro *Vaticanae* Bibliothecae *Inventarium graecorum codicum Mss. Pars III* nonnulla exhibet :

περὶ χυμείας διάφορα 1

2 περὶ πέντε φωνῶν σύνοψις Πορφυρίου καὶ Ἀριστοτέλους — ἡ ἀρχὴ : Ἐπὶ πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης 111

3 Περὶ φιλοσοφίας διάφορα — ἡ ἀρχὴ : Ζητητέον εἰ ὑπάρχει φιλοσοφία 132 t

4 Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου διαπλάσεως — ἡ ἀρχὴ : Τὸν ἄνθρωπον τίς μὲν ἐξ ἀρχῆς 147ᵗ.

Porphyrii aliquid in codice inesse iam ipsa, in summo folio 1ᵛ, alchemisticorum signorum tabulae praemissa monent verba (¹) : sed de Porphyrio et de codicis foliis 111 sqq. alii, suo loco, doctius et opportunius dicturi sunt; in praesentiarum vero id moneamus sufficiat post f. 110ᵛ eadem fere scribendi ratione usum esse librarium, quam in ff. 1-110ᵛ adhibuisset : hanc igitur ipsi librario, non Porphyrio neque anonymo alchemistae tribuendam esse.

Codicis paginae (si tres vel quattuor paginas excipias) viginti linearum numero gauden; tituli nonnulli etiam in operis initio, plerique in operis exitu desunt, cum librarius spatia ad titulos recipiendos idonea saepe non expleverit. Capita plerumque breve, brevissimum, minimum, nullum lineae spatium dividit; interdum post capitis exitum vacat linea tota, perraro vacant lineae duae, saepius vacat lineae pars quaedam : saepe in capitum exitu tria puncta occurrunt.

Praemissa est alchemisticorum signorum tabula (f. 1ᵛ), quam

(¹) Cf. *Catal. d. mss. gr. alch.* Vol. II, p. 153 sqq.

sequitur index graecus centum exhibens capita : capitum numeros, qui indici et textui desunt, ipse addidi, etsi in secunda operis parte res nonnullae dubitationem admovent.

Litteras exiles incertasque rudi calamo, pallidiore atramento ita exaravit librarius, ut lectu saepe difficiliores evadant legentesque primo obtutu decipiant; multaque, praeter alchemistica, et in mediis verbis compendia adhibuit scriba, qui itacismo, ultra quam credibile est, summopere utitur et abutitur; spirituum praeterea et accentuum molesta multitudine vocales, tum primas, tum medias extremasque, non ornavit sed oppressit; geminisque denique litteris pro simplici littera usus, simplicique pro geminis, errorum causas occasionesque legentibus frequentiones efficit. Sed de his et aliis mox dicturi sumus.

De codice Neapolitano (N).

Codex *Neapolitanus graecus,* in Bibliothecae olim *Borbonicae* nunc *Nationalis* pluteis asservatus, notaque III. D. 19 praeditus (1), chartaceus est, saeculi XVI, ff. II + 153 + II (cm. 22 × 16), in Dominici Pizzimenti (2) libris olim numeratus, una eademque exaratus manu, idem atque *Vaticanus* noster exhibet opus, alchemisticorum signorum tabula graecoque totius libri indice praemissis. E *Vaticano* codice descriptus esse videtur; communem tamen, absque itacismi usu et vitio, scribendi ratione librarius usus est, qui plerumque antigraphi lectiones recte vidit et intellexit; interdum, itacismo et incertis accentibus litterarumque ductibus deceptus, a veritate aberravit; non pauca in marginibus emendavit, nonnullisque in locis ipsius textus verbis et rebus lucem admovere interpretationemque suppeditare conatus est.

De Vaticani et Neapolitani cognatione.

Antequam de *Vaticani* et *Neapolitani* cognatione loquor, haec in indice, codicibus praemisso, animadvertas velim : foliorum numeri sunt codicis *Vaticani.*

(1) Cf. S. Cyrillo, *Codices gr. mss. regiae bibliothecae Borbonicae,* tom. II, p. 396; et vd. Krumbacher, *Gesch. d. byz. lit².*, p. 634c.

(2) Cf. *Catal. d. mss. gr. alch.*, Vol. II, p. 231 sqq.

F. 2 l. 1 σειυντ (Γ Γ ε supra) (sc. σείγγυντε = σύγκειντοι) R ita scriptum est ut primo obtutu σαμ legi possit; σαμ (σύγκειται supra) exhibet N; nec non in (δι)λονότι ea compendii δι forma est, ut litterae ο speciem praebeat; non mirum idcirco si in N δλονό (τ supra) habemus.

F. 2 l. 3 (cap. II) μταπίον (ε supra) R, ubi μ (ε supra) incertum; εἴτοὖν (in marg. εἶτα) ποίων (ἐκ supra) N

F. 2 l. 4 (cap. III) συνόν (τ supra) R, συνόν (τα supra) N; audacius ipse σύντονα legi.

F. 2 l, 6 (cap. V) ἐλεσίρ RN, non ἐλεξίρ ambo; ἰκτοὺν R, η (τ supra) N; nec non ζιμίεις (scil. ζύμη εἰς) R, ζημίας N, quia in R duarum litterarum nexus, ε et ι, litterae α similis est; *Neapolitani* igitur scriba verba non divisit, atque hac de causa e βελτιόσυν R βελτίωσις fecit, ut esset ζημίας βελτίωσις.

F. 2 l. 15 (cap. XIII) δπ (ο supra) (scil. δπος = ὅπως) R; δπόσον N; cf. F. 2v l. 13 : et κτίπ (ο supra) (sc. κτύπος pro κτύπον) R, κτύπος N.

F. 2 l. 18 (cap. VXI) θ σιδέρου (ubi σιδέρου alia manus scripsit); θ σιδήρου N, qui et alibi, cum in indice tum in textu, ipsa *Vaticani* exhibet additamenta; cf. F. 2v l. 7 et 11.

F. 2 l. 19 (cap. XVII) titulum exhibet R, omisit N.

F. 2v l. 2 (cap. XXI) θ om RN.

(cap. XXII) περὶ θ RN perperam pro περὶ κασσιτέρου.

F. 2v l. 7 (cap. XXVIII) aeris signo χαλκοῦ imposuit R manus altera; aeris signum et χαλχοῦ exhibet et N; cf. F. 2 l. 18; F. 2v l. 11. In R denique δ′; quater καὶ ἄλλως N.

F. 2v l. 11 (cap. XXXV) περὶ μολύβδου altera manus addidit in R; περὶ μολύβδου exhibet et N; cf. F. 2 l. 18; F. 2v l. 7.

F. 2v l. 12 (cap. XXXVI) τιτάνοσις ♄ R, τ. κρόνου N e signi alchemistici interpretatione.

F. 2v l. 13 (cap. XXXVII) π (ο supra) (scil. πος = πῶς) R, πῶς et in marg. ἢ πότε N e *Vaticani* compendio : et κτιπ(ῶν) R, κτυπῶν N, non κτυποῦν.

F. 2v l. 14 (cap. XXXIX) ♄ R, κρόνου N, e compendii solutione; cf. F. 2v l 12 : χρυσοῦ vel auri signum omiserunt RN.

(cap. XL) ex infelici litterarum ordine τίνα εἰσὶν αὐτά egregie enucleavit N; non intellexit neque descripsit (καὶ) τῆς τέκι (τ supra) quae sunt in R.

F. 2v l. 15-16 (cap. XLI) τ(ης)... ἁρμοζούσ(ης) R, τίσι... ἁρμόζουσιν N ob itacismum et compendiorum solutionem : προπλύσεως om. RN.

F. 2v l. 17 (cap. XLII) ἐκτουν RN; (καὶ) θάλωσεως R, καὶ θαλώσεως N (= καὶ αἰθ.); (καὶ) ἀναβάσε(ος) πνευμἄων (τ supra) R, καὶ ἀναβράσεως πνευμάτων et postea, recteque, καὶ ἀναβάσεως πνευμάτων : ea scilicet, quae non recte scripserat emendavit librarius.

F. 2^{v} l. 20 (cap. XLVI) κύτρινον RN.

F. 3 l. 1 (cap. XLVIII) μετὰ om. RN.

F. 3 l. 6 (cap. LX) ἀναβάσ(ης) R, περὶ ἀναβάσεως N, fortasse e compendii solutione.

F. 3 l. 14 (cap. LXV) αἰσθ^{τ}ικ(ον) ζώ(ων) R, ubi (ων) simile est (ου), αἰσθητικοῦ ζώου N.

F. 3 l. 17 (cap. LXXI) (δι)αφορ(ον) sc. διαφόρων R, διαφορᾶς N e compendii solutione.

F. 3 l. 22 (cap. LXXIX) παρθενικ(ὸν) γάλα R, παρθενικοῦ γάλακτος N, e correctione *secundum grammaticam*, ob καλουμένου etc.

F. 3^{v} l. 2 (cap. LXXXIII) απαλυνου$^{σ(ων)}$ R, ἀπαλυνόντων N e compendii solutione.

F. 3^{v} l. 3 (cap. LXXXIV) τ(ης) σ(ης) μίξεος (sc. τ. συμμίξεως) R, τ(ης) μίξεως N, cuius scriba τ(ης) σ(ης) e dittographia ortum esse censuit.

F. 3^{v} l. 4 (cap. LXXXV) διὰ om, RN.

F. 3^{v} l. 7 (cap. LXXXVII) λευκάσεως R, λευκάνσεως N e scribendi consuetudine.

F. 3^{v} l. 9 (cap. LXXXIX) ἴσως ἐξ ρινήσεως N, quibus verbis librarius ἐξίρ interpretari conatus est.

την β^{τ}ινόβα R, ubi την pro τῆς scriptum esse suspicor; β^{τ}ι autem litteram τ habet e λ oblique scripto, et νόβα litteram ο tam exilem, strictam clausamque exhibet, ut litterae ι speciem praebeat; scil. τῆς βιλ<α>νόβα. In R autem ita β^{τ}ι scriptum est ut μ^{τ}ι videri possit. Ex hac scribendi ratione τῆς μετανίβα fecit *Neapolitani* librarius.

F. 3^{v} l. 10 (cap. XC) ♂ συντεθιμένου R, ♂ συντεθειμένου N.

F. 3^{v} l. 12 (cap. XCIII) χρισῦσ(ης) R, χρυσοῦ recte emendavit N.

F. 3^{v} l. 12 et 13 (cap. XCV et cap. XCVI) ♀ om. RN.

F. 3^{v} l. 14 (cap. XCVIII) σά^{τ}νφλόρε N, Σάντα φλόρε N, ex verbi interpretatione; sed in N alterum α lineola tranversa deletum videtur.

Καὶ σιδήρου in R per duo compendia scriptum est lectu difficiliora et calami potius ductibus liberrimis propinquiora quam verborum signis; compendia non intellexit et omisit N.

F. 3^{v} l. 15 περὶ σὐστιτ$^{(ης)}$ ὀφ(ης) R, ubi antigraphi litteras non legit *Vaticani* librarius, et quot potuit suo marte descripsit; ex ipsa *Vaticani* lectione περὶ συστίτης ὀφς N : erat περὶ συστροφῆς in antigrapho, qui lectu esset difficilior.

Haec omnia si in unum colligas, manifestum est *Neapolitani* codicis indicem ex ipso *Vaticani* indice descriptum esse. Nam et ea exhibet *Neapolitanus,* quae in *Vaticano* manus posterior addidit; et ea omisit vel erravit, quae in *Vaticano* aut omissa aut perperam scripta sunt; idque saepe non e communi et universali

scribendi ratione, sed e peculiaribus litterarum compendiorumque formis, quas *Vaticanus* forte singulis tribuit verbis, factum esse patet : cf. praecipue F. 2 l. 1 σαμ, F. 2 l. 6 ζημίας, F. 3^{v} l. 9 μετὰ νίβα, F. 3^{v} l. 15 συστίτ$^{(ης)}$ ὀφ(ης et συστὶτης ὀφς. Haec autem, quae dixi, clara et aperta codicum inspectio efficit.

Longum legentibusque molestum erat e textu quoque exempla colligere et explanare; et iam in apparatu multa, fortasse nimia, dedi, e quibus *Vaticani* et *Neapolitani* cognatio in aperto est, et *Neapolitanum* e *Vaticano* idcirco potissimum descriptum esse evincimus, quia *Neapolitani* librarius in scribendo erravisse putandus est, quia litteras, compendia, verba confuse in *Vaticano* scripta non recte legit; quia itacismo deceptus est; quia non ubique auctorem suum recte interpretatus est, quia denique locis nonnullis medelam afferre conatus est : multa tamen tribus punctis ornavit et immutata reliquit, alia in margine emendare nisus est; nonnullis lucem admovere conatus est notasque addidit marginales : omnia ad communem scribendi rationem tranferre voluit — quae alia confusionis et errorum causa et occasio fuit. Attamen multa recte vidit, interpretisque et correctoris munere egregie plerumque functus est : quocirca saepe, at non in omnibus verbis, *Neapolitani* scribam secuti sumus.

His addas velim quae de capitum ordine in *Neapolitano* proxime dicturus sum. Editio igitur nostra *Vaticani* praecipue nititur fundamento, e *Neapolitani* descriptione et transcriptione auxilia petit, *Scorialensi* duobus in locis luce insperata adiuvatur.

DE LIBRI INDICE; DE FOLIORUM ET CAPITUM ORDINE.

a) in R.

Codicis folia 2-3^{v} indici ita tribuit *Vaticani* librarius, ut septem fere et septuaginta lineas occupent capitum tituli. Sed centum saltem capita numeranda et distribuenda sunt, cum tituli nonnulli suam totam occupent lineam interdumque ad duarum linearum amplitudinem pateant; unaque contra eademque linea duos et tres, brevi spatio, duobus tribusve punctis separatos, exhibeat titulos. Haec puncta interdum ampliores quoque titulos in extrema linea claudunt : qua re fit ut nullum perspicuum certumque separationis signum constituere et adhibere possimus.

At cum quinque abhic annis scripturam tantum *Vaticani* codicis inquirerem, sponte sua in indice centum evaserunt capita, tuncque temporis Colvillianum Catalogum nondum adieram et Colvilliana de centum codicis *Scorialensis* capitibus me fugerat notitia; neque aliorum, et de re alchimistica, auctorum centum capita in mentem revocaveram aut noveram; sponteque evenit ut editionis nostrae caput LXXXIV iam tunc cum Colvilliano capite 84 consentiret: quo consensu postea ita usus sum, ut capitum divisionem usque ad caput LXXXIV confirmarem, neque ea dividerem quae in indice et in textu et coniungi et dividi possent. Dubitationem, contra, illa capita movent, quae caput LXXXIV sequuntur; sed de his secundo loco dicendum: nunc de capitibus XLIII-LVIII et de capite, cui numerum dedimus LXXXIII^b et titulum fecimus Περὶ ἀγγείων καὶ φουρνελίων, nonnulla praemonenda sunt.

De *spiritibus*, ut ex indicis titulis patet, hoc ordine liber noster sibi proposuerat, ut primum (capp. XLIII-XLVIII) de hydrargyro; tum (capp. XLI-LII) de sulphure; tertio autem loco, interposito capite LIII, cui titulus σύνθεσις τῶν τεττάρων πνευμάτων εἰς ἐλεξὶρ ἀπόκρυφον, de arsenico (capp. LIV-LVIII); quarto denique de sale ammoniaco loqueretur. In textu foliorum et rerum ordo turbatus est.

Caput enim XLIII F. (30 l. 17 — F. 32 l. 12) est <Π>ερὶ ἀναβιβάσεως ἑρμοῦ (in libri indice Περὶ ἀναβάσεως ἑρμοῦ κεφάλαια ὀκτώ): octo capita et textus exhibet, ut libri index expressis verbis fatetur. Tum sequitur <Π>ῆξις ἕρμοῦ, cap. XLIV (F. 32 l. 13 — F. 33 l. 9) quinque, ut in libri indice scriptum legimus, exhibens capita. Tertium sibi vindicat locum caput XLV <Ἐ>κβολὴ ἑρμοῦ ἀπὸ κινναβάρεως (F. 33 ll. 9-18), indicisque et textus tituli consentiunt plenissime. Quartum locum capiti XLVI tribuimus (F. 33 l. 19 — F. 33ᵛ l. 22) cum libri titulus βαφὴ ἑρμοῦ εἰς χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ κίτρινον ἢ χρύσεον idem valeat atque tituli, quos in textu deprehendimus, Ποίησις ἑρμοῦ εἰς ἐρυθρὸν σῶμα (F. 33 l. 19), ποίησις ἑρμοῦ κιτρίνου ὑελίνου (F. 33ᵛ l. 3) et ποίησις ἑρμοῦ κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ (F. 33ᵛ l. 9). — Ὕδωρ ἑρμοῦ denique capitis XLVII titulus tum in indice scriptus, tum in textu ipsi capiti praemissus est: vd. F. 34 ll. 1-20. Capiti XLVIII titulo μετά inter hydrargyri et plumbi signa, in libri indice, addidi, quia μετά in ipsius capitis titulo F. 34ᵛ l. 1 legimus, et plumbum

in hac adhibetur operatione — vd. editionis nostrae p. 124 ll. 25 sqq. De hydrargyri compactione duo primum hoc loco habemus capitula, quibus ea exhiberi putanda sunt, quae indicis titulus praenuntiat, cum capitulo XLVIII, 2 praemissus titulus sit <Ἔ>τι περὶ ἑρμοῦ πήξεως καὶ ὁλικῆς εὐτρεπίσεως (F. 34ᵛ l. 18), qui plenissime cum altera tituli parte, qualem in libri indice deprehendimus, consentit. Sed alia, neque pauca, liber noster de hydrargyro addit.

Iam enim a F. 34ᵛ l. 1 ad F. 34ᵛ l. 17 (cap. XLVIII, 1), et a F. 34ᵛ l. 18 ad F. 35 l. 9 (cap. XLVIII, 2) pergimus: sed F. 35 l. 10 scriptum legimus <Ἄ>λλη οἰκονομία ἀρσενικίου; de arsenico autem nostro in libro capita LIV-LVIII agunt.

Haec igitur e propria sede migraverunt, suoque loco restituenda sunt: hic enim (F. 35 l. 10 — F. 35 l. 15) capitis LVIII pars tertia scripta est, cum F. 35ᵛ l. 16 Περὶ ἁλὸς ἀμανιακοῦ sermo incipiat: sed capitis LIX quinque tantum lineas hic habemus (F. 35ᵛ ll. 16-20), primamque partem et alteram alio legimus loco. Nunc ad hydrargyrum revertamur oportet.

De hydrargyro rursus F. 36 l. 9 — F. 37 l. 13 expressis verbis sermo est: nobis haec sunt cap. XLVIII, 3. Tum F. 37 l. 14 — F. 40 l. 6 de sulphure agitur, capp. XLIX-LII: caput sequitur LIII (F. 40 ll. 6-18) (1). Tum legimus capita LIV-LVIII de arsenico hoc ordine: cap. LIV <Π>ερὶ ἀρσενικοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ ἑτοιμασίας (F. 40 l. 19 — F. 41 l. 15) vel περὶ εὐτρεπισμοῦ ἀρσενικίου καὶ τῆς πλύσεως αὐτοῦ, ut in libri indice est; cap. LV <Ἀ>νάβασις ἀρσενικοῦ (F. 40 l. 16 — F. 42 l. 12); cap. LVI <Λ>εύκωσις ἀρσενικίου (F. 42 l. 13 — F. 42ᵛ l. 2); cap. LVII "<Υ>δωρ ἀρσενικοῦ (F. 42ᵛ ll. 3-17); et tandem cap. LVIII <Ο>ἰκονομία ἀρσενικοῦ εἰς ἐλεξὶρ ἀργύρου (quae indicis ipsissima verba sunt) (F. 42ᵛ l. 18 — F. 43 l. 19): haec capitis LVIII prior est pars. Alteram eiusdem capitis LVIII partem legimus F. 35 l. 10 — F. 35ᵛ l. 2; tertiamque F. 35ᵛ ll. 3-15, ut ipsi indicis capitumque indicant tituli; F. 35 l. 10 "<Α>λλη οἰκονομία ἀρσενικίου εἰς ἐλεξὶρ χρυσοῦ (quae verba cum indice plane consentiunt), et F. 35ᵛ l. 3 ἑτέρα ἐργασία εἰς ἐλεξὶρ <χρυσοῦ> ἀρσενικοῦ (et revera caput LVIII, 3 est de auro conficiendo).

(1) Hoc caput non integrum est; post μέρη — F. 40 l. 18, unam saltem lineam fortasse plures cecidisse patet.

Caput LVIII, 3 in libro (F. 35v ll. 16-20) quinque tantum lineae sequuntur, quae capitis sunt LIX Περὶ ἁλὸς ἀμανιακοῦ : hic prima tantum adest capitis pars.

Quae F. 36 l. 9 sqq. legimus, iam vidimus; cum de capite XLVIII sermonem fecimus; sed eiusdem F. 36 ll. 1-9 neque cum capite de ammoniaco, neque cum capite de hydrargyro congruunt. Hiat textus; desunt quae capiti LIX, 2 — F. 43 l. 19 sqq. praemittenda erant.

Omnia igitur, in libri sectione, quae est de spiritibus, suum obtinent locum praeter F. 36 ll. 1-9, quae, vicinitatis et perturbati ordinis causa, tum capiti LXVIII, 3 de mercurio, tum capiti LIX, 2 de ammoniaco praemitti poterant. Si F. 36 ll. 1-9 de mercurio sunt, caput LVIII non tribus sed quattuor constabat partibus.

Si quae de spiritibus diximus, brevi in unum colligimus, hic capitum foliorumque in R ordo restituendus est :

F. 30 l. 17 = cap. XLIII	F. 37 l. 14 = cap. XLIX
F. 32 l. 13 = cap. XLIV	F. 38v l. 12 = cap. L
F. 33 l. 9 = cap. XLV	F. 39v l. 9 = cap. LI
F. 33 l. 19 = cap. XLVI	F. 39v l. 12 = cap. LII
F. 34 l. 1 = cap. XLVII	F. 40 l. 6 = cap. LIII
F. 34v l. 1 = cap. XLVIII. 1	F. 40 l. 19 = cap. LIV
F. 34 l. 18 = cap. XLVIII, 2	F. 41 l. 16 = cap. LV
F. 35 l. 10 = cap. LVIII, 2	F. 42 l. 13 = cap. LVI
F. 35 l. 3 = cap. LVIII, 3	F. 42v l. 3 = cap. LVII
F. 35 l. 16 = cap. LIX, 1	F. 42v l. 18 = cap. LVIII, 1

F. 36 ll. 1-9 certam sedem certumque non obtinent locum.

F. 36 l. 9 = cap. XLVIII, 3 F. 43 l. 19 = cap. LIX, 2 sqq.

F. 44, l. 12 = cap. LX etc.

Omnia igitur usque ad caput LXXXIV ad liquidum ducere licet, si post caput LXXXIII aliud caput constituimus, caput scilicet LXXXIIIb, *de vasibus et furnellis*, de quibus silet index : caput igitur LXXXIIIb capitis LXXXIII complementum evasit, aut posterius toti operi additum est.

Graviorem dubitationem illa movent capita, quae caput LXXXIV sequuntur. Extremi operis enim in codicis indice tituli non clari, perspicui certique sunt, neque res ubique certo et definito discrimine separantur; neque capitum omnes adsunt tituli in textu

(ubi ipsa materies, in qua capita versantur, similis saepe potius quam dissimilis est), neque de nonnullis, de extremis potissimum libri capitibus omnia certa, absque dubitatione, Colvillianis verbis constituuntur. Quid enim Colvilliana illa verba sibi velle putanda sunt " *in fine centesimi capitis cohaeret tractatus Comitis de S. Flore* „ ? Comitisne capita in codice *Scorialensi* unum corpus cum centesimo capite efficere ?

Ut caput, cui numerum XCVIII in nostra editione praemisimus, centesimum evaderet, *aeris dealbationibus* non tres sed quinque capita facile tribuere poteram, cum horum capitum fines in textu incertissimi sint; poteram *auri fabricationi* duo capita tribuere : sed contra indicis verba nihil novandum putavi, hac causa potissimum motus, quod inde nulla fere utilitas, nullum fere damnum redundaret. Multo vero graviora alibi occurrunt, primum in ipsius capitis LXXXIV exitu constituendo, tum in capitibus, quae caput LXXXIV sequuntur, definiendis, cum id praesertim sit agendum, ut Arnaldi Villanovensis capita duo adipiscamur.

Lucem quamdam F. 80v l. 1 praebet, ubi scriptum legimus : Φυσικὴ καὶ τελεία καὶ δόκιμος σύνθεσις ἰατρείας χρυσοῦ ἐκ τιτανώσεως σωμάτων καὶ πνευμάτων τοιαύτη ἐστί, quae verba cum indicis titulo, περὶ ἰατρείας χρυσοῦ, plene consentiunt, pleniusque capitis ipsius rem et materiem significant. Nam *de auri medicina* sermo est usque ad F. 81 l. 13, ubi dimidiae lineae spatium vacat, extremumque lineae verbum tria claudunt puncta, quae saepe clausulae indicium sunt : et iam in sequentibus lineis de aliis rebus agitur, de aere scilicet dealbando et in argentum convertendo. Iam igitur caput XCIII tenemus et capita XCIV-XCVI, quibus una eademque materies subiecta est. In auro conficiendo iam versatur F. 82v l. 19 et quae sequuntur : hic igitur caput XCVII habemus, cui titulus in indice ποίησις χρυσοῦ; quo in loco et ea addere possumus, quae in ima pagina F. 73v-74 exhibet liber.

Folii 83 vacant lineae 17 et 18, nec non lineae 16 tres vacant partes, quo in spatio longior capitis XCVIII scribi poterat titulus : huius autem capitis extremam partem folium exhibet 93 l. 2 ubi et manus margini externo adpicta est, clarissimisque verbis hic nonnulla desiderari et alibi scripta esse dicit librarius. Cum hanc operis partem frustra quaesiverim, nonnulla in textu deesse censeo.

In folio vero 93 l. 3 iam aliud caput habemus, cui numerum

dedi XCIX. Huic autem capiti in indice κεφάλαια εἴκοσι tribuuntur; sed quattuor tantum vel quinque capitula in textu constitui possunt. Necessario igitur in indicis ἴκοσι aliquis latet error (ut exempli gratia ε´ pro κ´ et εἴκοσι legendum videatur), aut quinque vel sex et decem capitula ceciderunt. Atque addas licet frustra capitulum undecimum, quod F. 93 laudatur, a me quaesitum esse: hoc caput fortasse in deperditis foliis scriptum erat. Certissimum est folii 94ᵛ lineam 6 fere totam, lineam 7 totam vacuam esse, ibiqui peropportune capitis C longiorem titulum posse collocari, resque, quae in sequentibus paginis enodantur, cum hac divisione consentire; nullum praeterea in libro locum inesse, qui capitum XCVIII et C longioribus titulis pateat, nisi F. 83 ll. 17-19 et 94ᵛ ll. 6-7. Idcirco capita XCIII-C aut certe aut cum quadam probabilitatis specie constituimus. Nunc de capitibus, quae capiti XCIII praemissa sunt.

Capitis XCII in indice titulus est ἔργον δόκιμον ἐκ τεττάρων πνευμάτων εἰς ἄργυρον καὶ χρυσόν. Capitis XCII extrema verba in F. 80 l. 20 adesse ipse capitis XCIII titulus monet F. 80ᵛ l. 1; initium folio 89ᵛ l. 6 exhiberi ex ipso l. 5 spatio suspicari licet; et argumentum, de quo agitur, hoc ipsum monet, cum primum τρία, mox τέτταρα πνεύματα expressis verbis laudentur, et de *negotio ad argentum*, tum de *negotio* agatur *ad aurum*. Iam caput XCII nostrum est.

Ἔργον δόκιμον εἰς χρυσόν in libri indice capiti XCI tribuitur: quae verba incerta sunt, et alibi, in capitum scilicet LXXXVI, LXXXVII, LXXXVIII titulis occorrunt. Attamen F. 78ᵛ l. 13 —79ᵛ l. 5 unum quoddam corpus et tres partes efficiunt: nam F. 78ᵛ l. 13 usque ad F. 79 l. 13 alchemisticae operationi initium exponit; altera exorditur pars verbis τὸ ἔλαιον δὲ τοῦ θείου γίνεται οὕτω, quae res alchemisticae operationi necesssaria est; et F. 79 l. 17 tertia denique pars alchemisticae operationi finem facit. Aurum illud, quod hac confectum sit operatione, pulcrum est et (ut auctoris verba referam) χωρὶς ἀμφιβολίας et ἀναμφιβόλως. Quibus in verbis hoc animadvertas velim, verbis δίχα ἀμφιβολίας capitis LXXXV titulum claudi. Sed capitis LXXXV duplex esse argumentum, de auro et de argento, libri index fatetur, et contra F. 38ᵛ l. 13 — 79ᵛ l. 5 de auro tantum agitur; nec non ἀναμφιβόλως in extremo capite XCIII occurrit. Non igitur χωρὶς ἀμφιβολίας et ἀναμφιβόλως capiti tantum LXXXV apta sunt; ipsaque haec

verba idem fere esse atque δόκιμον vero propius videtur. Argumento igitur cum libri titulo (ubi δόκιμον legimus) consentit. En habes caput XCI.

Restat ut ante F. 78ᵛ l. 13 caput scriptum sit <περὶ> χρυσοῦ συντεθειμένου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μαΐστρου Ῥενάλδου, quod antecedat ἐξὶρ σιδήρου κρόκου προευτρεπισμένου τοῦ μαΐστρου Ῥενάλδου τῆς Βιλανόβα. Tituli in textu desunt, sed folii 77 linea 20 vacat tota, spatiumque titulo longiori, capitis LXXXIX, praebet opportune; tum de ferri croco agitur a F. 77ᵛ l. 1 usque ad F. 78 l. 2, ubi post extrema lineae verba tria puncta posita sunt, lineaeque pars sinistra vacat — quae clausulae indicia sunt. Tum F. 78. l. 3 e λάβε initium facit: illa quae sequuntur de alchemistica operatione agunt, in qua, ad aurum conficiendum, et alia et ferri crocus necessaria sunt: cum haec adhibeantur et componantur, aurum illud, quod inde confectum sit, re vera *compositum* dici potest. Cum denique F. 78ᵛ l. 12 extremum verbum in interiore margine scriptum sit, capitis clausutam deprehendimus. Quocirca Arnaldi Villanovensis verba F. 77ᵛ l. 1-78ᵛ l. 12 (capp. LXXXIX-XC) exhiberi censemus. Luciati opus mirabile (ἔργον θαυμάσιον in libri indice est), caput scilicet LXXXVIII, legimus a F. 76 l. 6 usque ad F. 77 l. 19; nam folii 76 linea 5 vacat tota, spatiumque patet ad titulum recipiendum idoneum, rursusque folii 77 l. 19 vacat tota; deque argento agitur, quod omnes explorationes sustinere poterit, deque auro, quod in omnibus explorationibus verum esse videbitur: mirabilem igitur operationem deprehendimus, quae Luciato tribuenda est, etsi inverso ordine primum de argento, tum de auro sermo fecerit scriptor et εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον in libri indice deprehendamus.

Ut caput LXXXVII constituamus duae necessariae res sunt: oportet enim de cupro sermonem faciat auctor, ipsaque operatio dealbatio sit. Re vera a F. 75 l. 19 ad F. 76 l. 4 cupri epurati dealbationem liber exhibet noster; et F. 75ᵛ l. 12 inest ἄλλη λεύκωσις σύντομος καὶ δόκιμος, atque aeris dealbatio est: Prugrezi verba tenemus.

Folii 75 lineae 4-17 corpus quoddam efficiunt, cuius initium antecedit, exitumque rursus sequitur linea, quae tota vacua est; imo in extrema l. 17 tria adsunt puncta; deque brevi et rapida operatione ad aurum conficiendum agitur, in quo conficiendo *aqua rubra* necessaria est, ut aurum quattuor sit et viginti grano-

rum. Egregium quidem opus et breve, ut indicis verba sonant, in capite LXXXVI explanatum invenimus.

Capitibus denique LXXXIV-LXXXV folia 72 l. 1 — 75 l. 2 tribuenda sunt, ipsaque capita alterum ab altero separanda. Lineae illae, quae in folii 75 fronte vacant, longiori titulo, qualem capiti LXXXIV tribuit index, aptissimae erant: idcirco cum de vasibus et furnellis (quae res capitis LXXXIII[b] propria est) iam non agatur, F. 73 l. 3 capitis LXXXIV initium tribuere licet. Capitis exitus fortasse est F. 73 l. 9 (ubi plus quam dimidium lineae vacat) vel F. 74[v] l. 11 (ubi fere medium vacat lineae spatium), vel F. 75 l. 2 (ubi tota vacat linea); nam si folii 75 prima vacat linea et tota, hoc ipso loco continuatur materies nullaque rei vel capitis separatio exhibetur. Caput igitur LXXXV non ultra F. 75 l. 2 procedit, capitis autem LXXXIV exitus incertus, cum iam indicis tituli eamdem continuari rem, non seiungi praemoneant, duobusque in capitibus, quae constituimus, eiusdem fere argumenti pertractationem et continuationem deprehendamus, atque de auri et argenti, per hydrargyrum praecipue, confectione agatur.

Non certa omnino est, sed probabilitatis speciem quamdam prae se illa fert divisio, quae F. 73 l. 9 capiti LXXXIV finem imponat, cetera capiti LXXXV tribuat, cum capitula LXXXV, 2-7 a capitulo LXXXV, 1 disiungi nequeant. Quod si quis huic capitum separationi non assentiatur, hic censeat necesse est totum caput LXXXV deesse, caput vero illud adesse, cuius numerum Colvilliani catalogi referunt et argumentum.

Cetera in libro *Vaticano* plana et aperta sunt atque ex ipsa editione perspicua.

b) in N.

Neapolitani codicis index, operi praemissus, cum *Vaticani* indice consentit, ita tamen ut tituli propriam plerique occupent lineam, titulique perraro duo in eadem linea scripti sint, qua re nonnulli disiungantur, quae in *Vaticano* coniuncti sint. De *Neapolitani* lectionibus nonnulla in indicis apparatu dixi; de ceteris quae ad capita *de spiritibus* (XLIII sqq.), ad caput XLXXX[b], ad capita, quae caput LXXXIV sequuntur nuper enotavi, videas velim: sed nonnulla adicienda videntur.

In ipso textu, in *Neapolitano* capitum non foliorum ordo, eadem

ratione atque in *Vaticano* turbatus est, ut ex nostra tabula patet.

Neapol. F. 42 Περὶ ἀναβιβάσεως ἑρμοῦ = XLIII cap. editionis nostrae
F. 44[v] Πῆξις ἑρμοῦ = XLIV
F. 45[v] Ἐκβολὴ ἑρμοῦ ἀπὸ κινναβάρεως = XLV
F. 46 Ποίησις ἑρμοῦ ἐρυθροῦ. Ποίησις ἑρμοῦ εἰς ἐρυθρὸν σῶμα = XLVI
F. 47 Ὕδωρ ἑρμοῦ = XLVII
F. 47[v] Πῆξις ἑρμαῦ μετὰ μολύβδου εἰς ἐλεξίρ = XLVIII, 1
F. 48 Ἔτι περὶ ἑρμοῦ πήξεως καὶ ὁλικῆς εὐτρεπίσεως = XLVIII, 2
F. 48[v] Ἄλλη οἰκονομία ἀρσενικίου εἰς ἐλιξὶρ χρυσοῦ = LVIII, 2
F. 49 Ἑτέρα ἐργασία εἰς ἐλεξὶρ ἀρσενίκου = LVIII, 3
F. 49[v] Περὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ = LIX, 1 (edit. nostrae p. 158 ll. 1-7). *Vaticani* folium 35[v] in θερμότητος desinit; folii 36 πράσινον ἢ ἐρυθρὸν prima verba sunt : in *Neapolitani* f. 49[v] haec ipsa verba, nullo intervallo nulloque discrimine, continuantur; nam Neapolitani scribam hiatus fugit, cum et post βλαβερός ἐστι λίαν ex antigrapho suo continuo descripsit Ἴσθι δὲ ὅτι ὁ ἑρμῆς κἂν καλῶς καὶ ἀκολούθως κτἑ = XLVIII, 3
F. 51[v] Περὶ θείου καὶ τῆς αὐτοῦ οἰκονομίας καὶ πλύνσεως καὶ ἀναβάσεως = XLIX, 1
F. 54 Ἀνάβασις θείου καὶ λεύκανσις = L
F. 54[v] Ἐρύθρωσις θείου = LI
Ὕδωρ θείου γίνεται οὕτως = LII
F. 56 Ἀνάβασις καὶ ἀνάλυσις τῶν δ′ πνευμάτων εἰς ἐλεξὶρ ἀπόκρυφον = LIII
F. 56[v] Περὶ ἀρσενικοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ ἑτοιμασίας = LIV
F. 58 Ἀνάβασις ἀρσενικοῦ = LV
F. 59 Λεύκανσις ἀρσενικοῦ = LVI
F. 59[v] Ὕδωρ ἀρσενικοῦ γίνεται οὕτως = LVII
F. 60 Οἰκονομία ἀρσενικοῦ εἰς ἐλεξὶρ ἀργύρου = LVIII, 1
F. 61 Εἰδέναι δεῖ (sic) χρή, ὅτι τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας = LIX, 2 sqq.
F. 63 Ἀνάβασις ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ = LX etc.

In *Vaticani* igitur extremo folio 36v et F. 43 perturbationis originem, nec non initium et finem deprehendimus; *Vaticanum* vero Neapolitani scriba secutus est: sed quae in *Vaticani* folii 73v-74 (cap. XCVII, 3) margine inf. scripta legisset, ea textui statim immisit F. 104v, post caput LXXXV, 3, ubi primum proximi capitis exitus locum obtulisset, eadem usus ratione, quae, cap. XXXIII, 2 in *Vaticani* folii 21v margine sup. scripta vidisset, ea in F. 29 post verba τὸν σταθμὸν οὐκ ἔχει (cap. XXXIII, 1) collocaverat (1).

In capitum LXXXV-C divisione et separatione eadem fere atque *Vaticanus* exhibet *Neapolitanus* codex: manus F. 109 (cap. LXXXVIII) adpicta est, et capita interdum unius lineae vacantis spatio, ut in *Vaticano*, saepius minori spatio, interdum nullo spatio seiuncta sunt: quare factum est ut vetustioris divisionis vestigia minima vel nulla relicta sint (2). Quocirca qui *Neapolitani* tantum auxilio fretus capita LXXXV-C constituere in textu nisus esset, ille non periculosae plenum opus aleae, sed rem difficillimam et inextricabilem se iniisse vidisset: qua de re ea videas velim quae de *Vaticani* et *Neapolitani* cognatione disserui.

De anonymi alchemistae auctoribus.

In G. Antolin *Catalogo de los códices latinos de la Real Biblioteca del Escorial,* V, pp. 88-89 (cf. I, p. XXVII) exhibetur *Memoria de algunos libros griegos y latinos que agora ultimamente ha comprado en Venecia Guzman de Sylva para la libreria de S. Lorenzo* (3): in his libris manu scriptis, quorum duobus tantum tribusve superstitibus gaudemus, erat *Sedacina totius artis Alchimiae.* Multos olim in *Scorialensis Bibliothecae* scriniis alchemisticos codices, latine conscriptos, asservatos esse vetus nos monet *Scorialenis* catalogus manu scriptus, nota praeditus I. X. 17, ubi F. 35v laudatur *Sedacina totius artis alchimiae aedita* (sic) *a fratre Guillermo Sedaciensi*; nec non vetus *Scorialensis* catalogus manu scriptus, cui nota H. I. 5 (erat I. X. 19; V. 0, 1; H. I. 28), qui F. XXXIIv opus quoddam memorat, cui titulus *Guilielmi Sedacensis Carmelitae totius artis alchimiae lib. 2. II. F. 17; VII. D. 3.* Hic liber, nunc nota ornatus II. G. 5, F. 274 exhibet: *Incipit Sedacina totius artis Alchimiae edicta a frate* (sic) *Guielmo sedacensi ordinis fratrum beatae Mariae de monte Carmeli existente in exilio sui sacri ordinis. Electa* de *medicinis ueracissimis probatorum Philosophorum et Alchemistarum.* Inc. *Omne datum optimum et omne donum perfectum* etc.

Tria et triginta libri primi capita undeviginti secundi libri capita excipiunt; sed quattuor totius operis libros fuisse apertis verbis testatur f. 332v *: sicut in quarto libro edocemur* (1).

Huic libro animum intendamus oportet ob alchemistica signa, quae passim in capitibus occurrunt et F. 410 in tabulis exhibentur omnia; ob verborum artis alchemisticae propriorum usum et in capitulorum praesertim exitu frequentiam (ubi absconditae artis res et tam multa alchemiae secreta vocabula referuntur, ut inde facile alchemisticum quemdam lexilogum conficias); ob ipsum rerum ordinem ipsamque pertractationem, quae deinceps singula metalla singulosque spiritus lapidesque ita recenset, ut operationis cuiusque plures vias rationesque deinceps proponat; ob fontium et auctorum usum, quorum multi iidem esse videntur atque in *anonymi* nostri tractatu; ob Sedacensis libri aetatem, cuius auctori annum 1378 p. Ch. n. tributum videmus (2), mire

(1) Cf. *Vatic.* F. 83v notam marginalem, quam in textu *Neapol.* scriba F. 117v locavit.

(2) Cf. *Neapol.*, ubi F. 106v (in extrem. cap. LXXXVI), 107v (in extr. c. LXXXVII), 109v (in extr. c. LXXXVIII); F. 120, 122, 133, 140, 144, 146v inter capita nulla linea vacat, breviusque vacat spatium F. 127, 131.

(3) A G. de Sylva haec epistula anno 1572 p. Ch. n. data est.

(1) Cf. 341v: *ut in tertio et quarto libro ostenditur;* et F. 319: *per cimentationes quarti libri.*

(2) Cf. *Bibliotheca Carmelitana* I (Aurelianis MDCCLII), p. 607, ubi Guillelmus *Sadacensis* laudatur eiusque opus *Sadacina totius Alchimiae duobus* libris distinctum et operis initium: *Omne datum optimum.* Neminem fugit hoc idem esse opus atque illud quod in codice *Scorialensi* legimus. Codicem vero, qui Guillelmi opus exhiberet, Venetiis quondam asservatum (ut *Bibliothecae Carm.* auctor l. l. profitetur) frustra Venetiis quaesivi, neque mihi aliunde liber innotuit. Et ipse ignoro Guillelmus Sedacensis " idem sit cum Guillelmo Sedacio, qui scripsit de *Lapide Philosophico* libros *quattuor* ". Nihil, praeter nomen et operis titulum, legimus apud P. Borelli, *Biblioth. chimica*, Heidelberg, 1656, p. 104 (cf. p. 199, ubi *Sedacerius* non *Sedacius* laudatur); neque, si *Scorialensem* codicem excipias, bibliothecarum scrinia vel catalogi Guillelmi Sedacerii seu Sedanii opus vel nomen obtulerunt. Quae in Nicol. Antonio,

cum anno consentientem, qui in *Vaticano* occurrit; ob ipsum denique verborum consensum, quibus interdum eadem graece in *anonymi* nostri tractatu et latine in libro *Scorialensi* explanantur.

Quos auctores adhibuerit ipse profitetur Guilelmus F. 274v : *et cum alta et subtili investigatione et cum longo et profundo studio et ardentissima speculatione legi, studui saepe saepius saepissime libros Hermetis Aristotelis Auicienuae Abraxilis fratris Heliae Turbae philosophorum Rosarii Rudiani Runedi ortolani Archilay foliae nudae Mariae sororis Moysi, Gilberti Cardinalis Vicentii, Alberti, Damasceni, Thomae de Aquino Jacobi de deo saturnino Rugerij baconis etiam Raimundi lullij| et multorum aliorum;* in textu autem Archilaum laudat F. 395v; Aristotelem F. 300v, 303, 323v; Auicennam F. 301; Baconem F. 393, Damasenum F. 301, 327, *Geber* F. 304v, Gilbertum F. 303, 326; Maurum F. 304, Richardum F. 327v, Rudianum F. 328, S. Thomam de Aquino F. 302, 303v, 327.

Albertum Magnum, Aristotelem, Avicennam, Geber, Petrum Teutonicum in editionis meae apparatu laudavi; et alii addi poterant loci : Rogerium Baconem iam laudaveram in *Studien zur Geschichte der Chemie Festgabe für Edmund O. v. Lippmann* (1), p. 58. Qua ratione igitur anonymi nostri alchemistae verba cum latinis alchemistis consentiant in libro, quem nuper laudavimus, perspicue patet; qua ratione cum Guillelmo consentiant ex iisdem locis edocemur. In Guillelmi enim libro F. 277 eadem legimus quae in Lippmanniano volumine p. 59 ll. 24 sqq. et p. 60 ll. 1-5 dedi, cum quibus conferenda est editionis nostrae p. 18, 13 sqq. : ea quoque exhibet Guillelmus, quae in *anonymo* alchemista desunt. Tum in Guillelmi libro F. 305v ea legimus, quae in Lippmanniano volumine p. 67 ll. 15-33 typis imprimenda curavi : quo in loco si *e carbonibus vivis exhibet* A, 644v 56 sqq., *e carbonibus accensis* scripsit Guillelmus, graecis anonymi nostri proprior verbis — ἐξ ἀνθράκων ἁπτόντων; et *igni remoto et infrigidato* A, sed contra *quo infrigidato* Guillelmus, οὗ ψυχρανθέντος anonymus

Bibliotheca hispana vetus (curante *Francisco Perezio Bayerio,* Matriti 1788), II, p. 162, n., de Guillelmo legimus, ea ex ipso codice *Scorialensi* manasse manifestum est : nihil addidit. F. Torres Amat, *Memorias para ayudar a formar un diccionario critico de los escritores catalanes* (Barcell. 1836) p. 596. Perez-Bayer fuit *Scorialensis* bibliothecae praefectus.

(1) Berlin, J. Springer, 1927.

noster (cf. editionis nostrae p. 30, 1-10). Cum Lippmanniani voluminis denique p. 68 ll. 11-26 (ed. nostrae p. 202 ll. 21-25) cf. Guillelmi F. 495 :

De praeparatione urinae. — Urina praeparatur sic. recipe urinae puerorum duodecim annorum et sanorum quantum vis et dimitte depurari desiccari (sic) *quinque diebus inde quod clarum est ad ignem pone et cum bullierit et spumam fecerit prohice ipsam et cum bene despumata fuerit in vase vitreato repone et tunc habes urinam simpliciter praeparatam et separatam si autem uolueris habere ipsam deguttatam distilla eam per alembicum ad ignem arabicum et tunc habebis aquam rosaceam humanam simpliciter deguttatam.*

Tum Guillelmus, tum A, 679v, 4 sqq. plura exhibent quam anonymus noster; Guillelmus tamen propius ab anonymi verbis abest.

Alia Guillelmi proponere poteram quae anonymi nostri verbis ita proxima sunt, ut ex eodem fonte deducta esse reputentur (exempli gratia de luto sophistico, de sulphuris humiditate, de sanguine humano); quae omnia non omitto, sed ad locum magis opportunum remittere in animo est. Unum tantum addam : F. 368v legimus : *nota quod marchesita habent martem et uenerem soluere.* Num est cur *habent soluere* e graecis ἔχουσι λύειν derivata esse credamus? Cf. F. 305v : agitur de *marchesita,* quo in verbo *e* non *a* exhibet Guillelmus a F. 368 : μαρκεσίθα est in anonymo nostro.

Cum haud pauca et singula Guillelmo et anonymo nostro communia sint, maioris tamen momenti est quod ad vitae usum non ad doctrinam et rationem spectet uterque, in rebusque explanandis eodem fere ordine utatur et a Gebere recedat. Geber enim operationes recenset, non metalla; at contra metalla, spiritus, lapides deinceps recenset anonymus et Guillelmus, operationesque brevibus capitibus clarissimisque verbis explanat uterque, Geberisque aliorumque alchemistarum multiloquium et prolixitatem fugit, operationumque quam plurimas undique vias et rationes colligit breviterque absolvit. Iisdem auctoribus innisi Guillelmus et anonymus noster, e communi quoque doctrina et disciplina egressi, Lullum laudat Guillelmus, anonymus noster Arnaldum Villanovensem, quorum nomina ad fontes inquirendos aetatemque definiendam haud parvo nos adiuvant auxilio : hac autem in re meminerimus oportet multa Geberi et Alberto magno, Guillelmo

atque anonymo, Petro Teutonico [1] aliisque esse communia, quibus alchemisticam disciplinam rerum doctrinarumque condicionem et ordinem, multis imo fere omnibus communem, sibi constituisse evincimus, ut saeculis XIII et XIV et in re alchemistica multa publica essent privatique iuris fierent facillime [2]. Sed cum multorum alchemistarum libri in bibliothecarum scriniis adhunc inediti ignotique lateant et iaceant, nec non a multorum editionum rarissimarum usu prohibeamur, fontium investigatio perdifficilis est neque plura de anonymo nostro dicenda erunt, donec de Guillelmi libro plena et integra notitia inntouerit. Attamen in anonymi nostri libro alchemistico opus exhibetur certissime, quod ex hominum occidentales regiones incolentium doctrina manavit, multorumque praecepta in unum corpus collegit : ad Italiam denique, et Brutium et Siciliam, tum Salomonis militis, tum Luciati et Prugrezi et Comitis de Sancto Flore nos revocant nomina, nobisque suadent iis fere locis ab anonymo alchemista opus esse conscriptum, ubi *Vaticanus* codex exaratus est, unde *Scorialensis* quoque codex originem duxisse videtur. Adde *Neapolitanum* codicem Dominici Pizzimenti *Vibonensis* fuisse : opus igitur manuscriptum Brutii fines non transisse, Brutiique fines et operis et auctoris natales fuisse videntur; tum demum codices ad Scorialensem, Neapolitanam, Vaticanam bibliothecas migrasse;

(1) Vd. Ms. Paris. gr. 2419 folia 280 sqq., quae ex imagine lucis ope confecta descripsi : cf. BERTHELOT, *Coll. alch. 95*. I, p. 207 sqq.; Catal. mss. alch. gr. I, p. 65.

(2) Qua ratione aliena suum in usum converterent alchemistae atque serioris aetatis auctoribus traderent, vide, exempli gratia, e cod. *Bibliothecae Nationalis Matritensis* nota praedito 17. 882, ubi, F. 39 sqq., praecepta nonnulta anonymus quidam alchemista collegit, qui de aquis agit aliisque de rebus, quae cum extremis cap. LXXXIII in anonymo nostro mirifice consentinnt. Cum editionis nostrae p. 258, cap. LXXXIII, 41, confer *Matritensis* codicis F. 39v : A fare un acqua, che fa indurire tanto it ferro che taglia ogni cosa, come se fosse legno. — Togli lombrichi, e fanne aqua à lambico, poi abbi radice di raffano torte, è fanne aqua, è di radica di porri, e fanne aqua, poi mestica queste 3 acque insieme di tutte egual parte, di poi tempra 3 uolte it ferro. che uorrai, in queste acque, e taglierà l'altro ferro, come se fusse legno. tanto sarà forte, Et F. 40 : Ad idem. Togli lombrichi, è semenza di senapa, è sugo di rafano. metti ogui cosa insieme, e falli bollire un poco, di poi infoca il ferro, e smorzalo dentro, che sarà durissimo. — *Matritensis* codex saeculo XVII tribuendus est. Ut de aliis sileam, in *Bibliotheca publica Municipal do Porto* codicem asservari moneo N 416 — C. 1. 2. 1, cuius F. 54 huiuscemodi praeceptum *Nostradamo* tribuit.

praeter hos codices et ipsius auctoris *autographum* vel duos vel nullos codices extitisse haud inverisimile crediderim.

Me non fugit μπότον μπαρβότον, ut in libro nostro scriptum legimus, ab arabica voce propius quam *potum Barbatum* recedere; et σιράχ non Brutii esse proprium, si nostris quoque temporibus *sirás* in Pedemontana regione est usitatum, et sub voce *seraceum* apud Ducange. Novariae Vercellarumque documenta laudata reperimus. Sed tunc temporis in Sicilia, Brutio, Hispania arabicus sermo hand erat ignotus; nec non in Siciliam ex Italia Septemtrionali et Pedemontana iam illae gentes migraverant, quibus « colonie lombarde » nomen fuit : in libro denique Arnaldi Villanovensis operationes alchemisticas referente, cum Arnaldus ipse in Hispania, in Provincia, in Sicilia moratus sit, hae voces suum locum plenissimo iure occupant.

Anonymus igitur alchemista noster opus suum in Brutio, latinis usus auctoribus, compilavit, graecoque usus est sermone, ut latinos thesauros cum illis communicaret, qui graeca lingua uterentur : multa igitur e linguae latinae usu et natura servavit, haud pauca adhibuit, quae latinum italicumque sapiant sermonem : quae res in Brutio, iisque locis, ubi Rossanense floreret monasterium graecaeque gentes graeca lingua uterentur, naturae legibus apprime consentanea est.

Guillelmi praesertim anonymique nostri perspectis collatisque doctrinis, Guillelmus anonymo nostro recentior videtur; non tamen anonymi nostri aetas ultra priorem saeculi XIV [1] partem collocanda est.

(1) In extremo anonymi nostri cap. LXXXIII ipse rerum ordo ipsaque argumenta nos clarissime monent nonnihil operi iam perfecto additum esse; cap. LXXXIII, 23 non de aqua quadam, sed de pulvere pyrico, ut vocant, est : ἄψεως dedi, sed ψάμμου cogitaveram, cum in *rabulio* ψάμμος et *harena* sit et *pulvis* — vd P. TANNERY, *Mémoires scientifiques* publiés par J. Heiberg. IV, p. 295 : *Le Rabolion, traités de Géomancie Arabes, Grecs et Latins*. Dielesii verba (H. DIELS, *Antike Technik*, p. 113) laudare opportunum est : viele Städte Deutschlands und Italiens bereits in der ersten Hälfte des 14 Jahrh. mit Kanonen versehen waren : neque inopportunum est et chartam quamdam commemorare, quam Matriti in *Academiae Historicae Bibliotheca* vidi nota praeditam 9. 27. 5v E. nº 141 (erat 9 24. 4 = B. nº 108), ex cuius f. 66 iam anno 1366 p. Ch. n. tormenta bellica resque ad pulverem pyricum conficiendum in Amendulae castro fuisse elucet : charta ipsa extat Bononiae in S. Clementis, seu Hispanici collegii, archivo — Βενετιανοί (cf. φλουρία βενετικά Berthelot, *Coll, alch. gr*. II, p. 392, 22) ad definiendam anonymi aetatem non multum conferunt.

De scribendi ratione; de libri sermone.

Neapolitanus codex, etsi erroribus non caret, recte atque ad orthographiae leges plerumque scriptus est; sed neque elegantem neque doctam manum nactus est codex *Vaticanus*, in quo litterae minime sunt perspicuae, et saepe oculorum aciem decipiunt legentibusque dubitationes movent; accentus, vagi incertique, non unam tantum syllabam ornant, sed duobus tribusve syllabis impositi, nulla auctoritate, ut ipsa verba et agnoscas et constituas, nullaque fide digni esse videntur; spiritus quoque omnes fere uniuscuiusque verbi syllabas onerant; duplices litterae perperam unius litterae occupant locum et sedem, unaque littera duarum fungitur munere (λλ pro λ et λ pro λλ; σσ pro σ et σ pro σσ; ττ pro τ et τ pro ττ; οο pro ο et ο pro οο etc.); litterarum ο et ω, in compendiis quoque, incertus usus dubiam incertamque codicis lectionem efficiunt. In *Vaticani* tamen scriptura nihil tam insigne quam itacismi, imo hyperitacismi usus et frequentia : quo si abutitur *Vaticani* librarius, id eo effectum esse credimus, quod duorum simul opera *Vaticanus* codex scriptus sit virorum, quorum alter antigraphum legeret, verba scriberet, non exscriberet alter, verborumque sonum non antigraphi scripturam sequeretur ducem. Quo audaciae ita temeritatisque processerit librarius e duabus illis paginis patet, quas speciminis causa in praefatione inclusimus : quibus diligenter inspectis multa in aperto sunt; alia legentium oculis sententiaeque subicienda esse censuimus.

Cum itacismi nimium pravumque et hetacismi usum in diphthongis quoque deprehendamus, ét και idem saepe valeat atque κε, est ubi tamen και idem valeat atque και ι = και η, ut in apparatu enotavimus. Nec non ι pro υ et υ pro ι in diphthongis
τ
scripta videmus, ex. gr. F. 77, 4 = p. 280, 19 χαλκεῖθέν = χαλκευθέντος; F. 98^{v}, 6 = p. 350, 29 αμφοὺ = ἀμφοί, vel ἄμφω, si ου = ω, cf. p. xxx; F. 38^{v}, 5 = p. 136, 20 ὀξου = ὄξει; F, 73^{v}, 16 = p. 270, 10 τοι τιτάνου = τοῦ τιτάνου = τῆς τ.; cf. F. 93, 4 = p. 334, 5 μέροι ἧβ = μέρη ιβ'. In verbi εὐτρεπίζω perfecto ηυ sonabat ιυ et ιι, si scriptum legimus F. 83, 2-3 = p. 300, 15 ιηὺτρὲπεισμένης; F. 51^{v}, 13 = p. 186, 30 ιυτρέπεισμένον; F. 38, 12 = p. 136, 1 πρὸιῆτρὲπεισμένου; F. 22, 8 = p. 80, 21 πρόιηὺτρεπεισμένης; F. 26^{v}, 3 = p. 96, 3

πρὸιῆτρεπεισθωσην; F. 56, 4-5 = p. 202, 27 προιυτρὲπεἰσμένον : cf. F. 35, 18 = 156, 9 προΐῆρειμένου = προειρημένου; et F. 86, 7 = p. 310, 22 ιυέλου = ὑέλου; F. 9^{v}, 3 = p. 26, 22 ιὐστατ(ος) = ὕστατος.

Non scripturae vitio sed ori et voci tribuendum est si ε pro α saepe scriptum legimus, ex. gr. F. 21, 1 = p. 36, 8 ατρὲμέντοὺμ; F. 6^{v}, 8 = p. 14, 19 γεγενὸμένοι = γεγανωμένη; F. 50^{v}, 20 = p. 184, 20 ἐπὲνῶ = ἐπάνω; F. 68, 5 = p. 248, 2 θερμένον = θέρμανον; F. 50, 19 = p. 183, 23 καλες = καλάς; F. 17^{v}, 15 = p. 62, 7; F. 46, 12, 20 = p. 168, 18, 30; F. 48^{v}, 11 = p. 176, 27; F. 59, 11 = p. 214, 22; F. 98, 10 = p. 350, 11 μέλεν (masc. et neutr.); F. 50, 19 = p. 182, 23 μέλανες = μέλανας; F. 105, 10 = p. 372, 23 μέλενα = μέλανα; F. 17^{v}, 13 = p. 62, 3 μετελα = μέταλλα; F. 9^{v}, 19 = p. 28, 16 μέτελον; F. 7, 8 = p. 18, 4 μετέλοῦ; F. 59, 18 = p. 216, 2 μετἒλῶ μετἒλον; F. 7, 14 = p. 16, 27; F. 10, 20 = p. 30, 18 μετέλων = μέταλλον et F. 7, 14 = p. 16, 27 μετέλων = μετάλλων; F. 11^{v}, 14 = p. 36, 6; F. 18, 12 = p. 64, 6 τινὲς = τινάς; F. 13^{v}, 1 = p. 42, 18 τιτένου = τιτάνου; F. 5, 11 = p. 8, 9 (τι)τενόμενου = τιτανωμένου; et alia quorum paene infinitus est numerus. De accusativis in ες pro ας cf. p. xxxviii. Sed longe memoratu dignum est α pro ω in ἀμανιακόν, quod verbum hoc sonu vocali ubique fere occurrit (cf. in latinis alchemistis *armoniacum*), etsi raro ἀμων. et ἀμον. occurrit : scripsi ἀμμωνιακόν.

Pro η, ῃ, ει, ι, οι scriptum est ε, interdum contra communis *syntaxeos* leges. Cf. ex. gr. F. 43. 3 = p. 154, 6 γεῶδες = γεώδης; F. 97, 12 = p. 348, 11 διαυγὲς = διαυγής; F. 5^{v}, 10 = p. 10, 12 χριώδὲς = χρειώδης; F. 54, 8 = p. 198, 12 υψὲσεὼς = ἑψήσεως; F. 29^{v}, 9 = p. 108, 10 ἐθαλὸμενω = ἠθαλ.; F. 31^{v}, 16 = p. 114, 25 ἐθἀλὸμένον = ἠθαλ. (sed hic fortasse deest *perfecti reduplicatio*, et ε = αι); F. 34, 19 = p. 124, 18 ἀρξετε; F. 6^{v}, 19 = p. 16, 7 ἀτμίζετε =
ο
ἀτμίζηται; F. 5^{v}, 19 = p. 10, 27 αφερετ = ἀφαιρῆται (vel ἀφαιρεθῇ?); F. 19^{v}, 3 = p. 70, 4 γινετε = γένηται; F. 6, 16 = p. 14, 1 (διὲρχετ(αι) = διέρχηται; F. 53, 13 = p. 192, 19 δροσίζετε = δροσίζηται; F. 58, 4 = p. 210, 25 ἵνα... ἐπισέρχεται = ἐπεισέρχηται; F. 17^{v}, 2 = p. 60, 11 ἐπιτιθέτω = ἐπιτεθήτω; F. 52, 12 = p. 188, 23 ὅπως... ἐφίενται; F. 10, 6 = p. 28, 25 ἐχες = ἔχῃς; F. 13, 18 = p. 42, 13 λύετε = λύηται; F. 20^{v}, 19 = p. 76, 5 τρίβετε = τρίβηται (?); F. 6, 1 = p. 12, 1 φένετ(αι) = φαίνηται: his adde σἔπεται = σήπεται; F. 4, 8 = p. 2, 11

et F. 26ᵛ, 8 = p. 96, 20 γὲνὴτ(αι) = γίνεται; F. 19, 4 = p. 68, 4 ἐξατμίζητε = ἐξατμίζεται; F. 32, 4 = p. 116, 5 διαυγὴς = διαυγές; F. 15ᵛ, 3 = p. 50, 25 et F. 42, 2 = p. 150, 13 σε = σοί.

At ει pro ε est F. 4, 12 = p. 2, 16 ἕψειτε = ἕψεται; F. 37, 15 = p. 132 πλίρεις = πλῆρες; et η pro ε F. 34, 4 = p. 116, 5 διαυγὴς = διαυγές; F. 13, 8 = p. 42, 4 σβήσον = σβέσον. Pro ο denique ε scriptum legimus F. 33ᵛ, 9 εὐρίζου = ὀβρύζου; F. 29ᵛ, 7 = p. 108,8 επτιμένον = ὀπτημένον; F. 15, 17 = p. 50, 18 ὄψησ(ον) = ἕψησον. At calamo debetur F. 9, 17 = p. 26, 13 et F. 19ᵛ, 15 = p. 70, 20 ὥστο = ὥστε; F. 44ᵛ, 14 = p. 164, 2 αιματιτον = αἱματίτην; F. 49, 15 = p. 178, 28 ος = εἰς; F. 63ᵛ, 9 = p. 230, 27 υέλον(ον) = ὑέλινον; F. 82, 4 = p. 296, 36 σάμιος = Σαμίας. Non calami errori tribuenda sunt ο pro α et ο pro ε F. 20ᵛ, 20 = p. 76, 7 ἀτρομέντουμ (cf. ἀτρεμ.); F. 92, 5 = p. 330, 16 λογαριαζώμενον = λαγαρ.; F. 15, 17 = p. 50, 18 ὄψυσον = ἕψησον.

Ori et voci non calamo tribuendum est ι scriptum pro ε, ex. gr. F. 12, 11 = p. 38, 3 απολιλεὶμένην; F. 25, 18 = p. 92, 16; F. 73ᵛ, 1 = p. 268, 22; F. 100ᵛ, 4 = p. 353, 3 ἀρσινὶκιον; F. 48ᵛ, 13 = p. 178, 1; F. 83ᵛ, 4 = p. 302, 20; F. 86, 4 = 310, 19 γινομένου pιο γενομένου; F. 91ᵛ, 18 = p. 330, 7 ἐναπόμὶνι = ἐναπομενεῖ; F. 25ᵛ, 1 = 92, 20 επιχέι = ἐπέχει; F. 25ᵛ, 1 = p. 86, 9 ιψίσεως = ἑψήσεως; F. 28ᵛ, 11 = p. 104, 1 ιψιθῶσην = ἑψηθ. (cf. F. 35, 16 = p. 168, 13 ψιθὴ = ἑψηθῇ); F. 24, 19 = p. 88, 25 εξίργασιᾶς = ἐξεργ.; F. 56, 12 = p. 204, 11 καπιτιλίου = καπιτελίου; F. 15ᵛ, 11 = p. 52, 14; F. 20ᵛ, 4 = p. 74, 11 σὰλγιμα (ande F. 104ᵛ, 7 = p. 370, 28 σβὺσ(ον) = σβέσον); F. 18ᵛ, 20 = p. 66, 22 τιπτιτ(αι) = τύπτεται; F. 24ᵛ, 13, 19 = p. 90, 16, 22 πὲπιμένη = πεπεμμένη et πεπὶμενον = πεπεμμένον; F. 70ᵛ, 13 = p. 260, 1 χυλιδωνίας = χελ.; F. 75ᵛ, 7 et 11 = p. 260, 9, 15 χιλιδονίας et χυλωδωνιᾶς.

Non ο sed ου scripsit librarius et non ω sed ου F. 23ᵛ, 12 = p. 86, 25 του ἀγγὸς; F. 11ᵛ, 15 = p. 36, 7 θειῶδος = θειώδους; F. 6, 20 = p. 14, 7 γνισιτέρούς = γνησιωτέρως; F. 83, 6 = p. 300, 19 ἐλαφροὺ = ἐλαφρῶς; F. 38, 1 = p. 134, 19 ἐπάνου = ἐπάνω; F. 15ᵛ, 11 = p. 52, 14 ισῶσταθμω = ἰσοστάθμου; F. 4, 10 = p. 2, 13 μὲρικοὺ = μερικῶς; F. 6, 19 = p. 14, 6 (δι)οὺ = δι' οὗ = δι' ὅ?; F. 41, 19 = p. 148, 7 ου (τ) = ὅτι; F. 51ᵛ, 4 = p. 186, 18 ὄπερ = οὗπερ; F. 20ᵛ, 15 = p. 74, 26 προ το τεθίνε = πρὸ τοῦ τεθῆναι; F. 39, 12 = p. 138, 26 ὦ = ου; F. 13, 10 = p. 42, 3 υπὸκάτου = ὑποκάτω; F. 46, 15 = p. 168, 23 φθάσουσι = φθάσωσι (sed hic fortasse cum *syntaxi* rem habemus): cf. F. 4, 5 = p. 2, 7 τίκτωνται = τίκνονται. His adde F. 13, 5 = p. 40, 22 κτιπόσαν (quae peculiaris *vocalium contractio* est) (¹), et alia huiuscemodi. Et ω pro υ F. 71ᵛ, 8 = p. 262, 26 μώώπ(ος) = μυωπός; F. 27, 15 = p. 100. 2 πλατω(και)φαλέῶ = πλατυκεφαλαίῳ; F. 4, 17 = p. 4, 6 ὠδαρόυς = ὑδαρούς. Ob hanc vocalium perturbationem ambigitur inter ὀρός, οὐρός, οὖρον.

In diphthongis υ idem sonat atque β et φ F. 21, 11 = p 76, 20 et F. 32ᵛ, 3 = p. 118, 2 αλὲβρου = ἀλεύρου; F. 12ᵛ, 9 = p. 40, 14 et F. 62, 4, 6 = p. 226, 1, 4 ἀλεβρ(ὸν); F. 35ᵛ, 11 = p. 156, 24 (δι)ανικτερὲβουσάτω = διανυκτερευσάτω; F. 39, 17 = p. 140, 6 ἔβρι = εὕρῃς; F. 15, 15 = p. 50, 15 ἐβρεις = εὕρῃς; F. 25, 6 = p. 92, 1 εξέβρε = ἐξεῦρε; F. 12, 9 = p. 28, 1 ἐβρὶσ(ης) = εὑρήσεις; F. 21ᵛ, l. 7 marg. sup. = p. 78, 23 εβρίσις = εὑρήσεις; F. 29, 15 = p. 106, 22 σαλέβὲσθε = σαλεύεσθαι; F. 71ᵛ, 11 = p. 264, 4 ἐσ(και)βασμένον = ἐσκευασμένον; F. 103ᵛ, 13 = p. 368, 13 κατασ(και)βάσε = κατασκευάσαι; F. 74ᵛ, 1 = p. 272, 12 πρόπαράσ(και)βασμένον = προπαρασκευασμένον; F. 102, 5 = p. 362, 13 συσ(και)βάσμάτῶν = συσκευασμάτων; F. 23ᵛ, 6 = p. 86, 16 σ(και)υος = σκεῦος; et contra F. 17ᵛ, 15 = p. 62, 6; F. 18ᵛ, 5 = p. 62, 2; F. 45, 16 = p. 166, 1; F. 55, 15 = p. 200, 18; F, 84, 7 = p. 304, 18; F. 84ᵛ, 4 = p. 306, 8; F. 85, 12 = p. 308, 7; F. 88ᵛ, 7 = p. 318, 26 ραῦδου = ῥάβδου et F. 66ᵛ, 16 = p. 242, 19 ραυ(δι)ου = ῥαβδίου. His adde F. 13, 8, 10 = p. 42, 1, 3 ναὺθαν = νάφθαν.

Litterae κ locum saepe littera γ occupat, antecedente altero γ, ex. gr. F. 36ᵛ, 19 = p. 130, 11 αγγῶνὼς = ἀγκῶνος (saepe νγγ pro γγ occurrit) (²); F. 5, 10 = p. 8, 7; F. 36, 20 = p. 128, 14; F. 37, 19 = p, 132, 14 ανάγγέα = ἀναγκαῖα; F. 58, 16 = p. 212, 9 αναγγἔε = ἀναγκαῖαι; F. 55ᵛ, 19 = p. 202, 20; F. 65ᵛ, 1 = p. 238, 1; F. 97, 7 = p. 346, 23 αναγγέον = ἀναγκαῖον; F. 25, 13 = p. 92, 10 F. 53, 7 = p. 192, 12; F. 54, 18 = p. 196, 29; F. 54ᵛ, 2 = p. 198, 4

(¹) Cf. κτιπῶσ(ης) F. 10ᵛ, 10 = p. 32, 16, sed κτιπούντος F. 23, 17 = p. 86, 4; F. 9ᵛ 7 = p. 26, 26 απάκικλόμένων = ἀποκυκλωμένων. Contractionem deprehendimus F. 7. 3 = p. 16, 13 εἰμίσους = ἡμίσους = ἡμίσεος; et *crasin* F. 91, 9 = p. 328, 4 τούνουντος = τοῦ ἐνόντος; F. 94, 17 = p. 348, 10 οξους = ὀξέος. At deest *contractio* F. 17, 9 = p. 58, 13 ὀστέα; F. 40, 5 = p. 142, 19; F. 68, 16 = p. 248, 17 χρυσἔον; F. 83, 1 = p. 300, 13 χρυσέου.

(²) Ex. gr. in ἄνγγος etc., ανγγίου; ονγγ = ὀγκία etc.

ανὰγγὲὼν = ἀναγκαῖον seu ἀναγκαίων; F. 52, 15 = p. 188, 27 αναγγὲωτατα; F. 58^{v}, 15 = p. 214, 4 αναγγεώτατον; F. 68^{v}, 9 = p. 250, 9 ατυγγαρ = ἀτιγκάρ; F. 60^{v}, 15 = p. 220, 25 τιγγάρ (et F. 69, 12 = p. 252, 17); F. 42^{v}, 8 = p. 152, 15 κάγγέλον = καγκέλου: F. 5^{v}, 2 = p. 8, 23 συγγολόσα = συγκολλῶσα; F. 2, 1 = p. LV, 1 σείγγυντε = σύγκεινται; F. 9, 10 = p. 26, 3 σὐνγγείσθαι = συγκεῖσθαι; F. 25, 2 = p. 92, 21 σύγγρασυν = σύγκρασιν : aliaque multa. Alibi ν pro γ scriptum est ante κ, ex. gr. F. 16, 12 = p. 54, 19 εξούνκίω = ἐξουγγίῳ; F. 43^{v}, 11 = p. 160, 8 ενκαταλῦνπὰνη = ἐγκαταλιμπάνει; F. 5^{v}, 19 = p. 10, 28 ἐνκριφος = ἔγκρυφος; F. 9^{v}, 18 = p. 28, 14 σΰνκειτε = σύγκειται; F. 9^{v}, 19 = p. 28, 16 συν(και)κραμένον = συγκεκραμένων; F. 13^{v}, 14 = p. 44, 10 σὺν(και) καὺμένον; F. 20^{v}, 5 = p. 74, 12 συν(και)ρασας = συγκεράσας; F. 21^{v}, 11 = p. 78, 27 σύνκρασεῶς; F. 24^{v}, 2 = p. 90, 5 ἐνχῶροὺσᾶν; F. 37^{v}, 2 = p. 132, 18 σὐνκρὰμένη; F. 52^{v}, 1 = p. 190, 6 συνκατ<ε>λἔγομεν: F. 52^{v}, 2 = p. 190, 7 συνκαταλέγετε; F. 52^{v}, 4 = p. 190, 9 σύνκαταροιθμοὔμενον = συγκαταριθμούμενον; F. 69^{v}, 18 = p. 251, 1 συν(καί)ρασον = συγκέρασον; F. 99^{v}, 1 = p. 354, 9 σῦν(και)ρνά = συγκερνᾷ; F. 101^{v}, 5 = p. 360, 22 συν(και)κράσμένο = συγκεκρασμένῳ.

Infinitus illorum locorum numerus est qui νμ, νβ, νπ, νφ pro μμ, μβ, μπ, μφ exhibent, ex. gr. F. 19, 9 = p. 68, 10 ἐνμίγην = ἐμμίσγειν; F. 19^{v}, 2 = p. 70, 3 ἐνβαλε; F. 19^{v}, 4 = p. 70, 6 ἐνβαλ(ον) = ἔμβαλον (non ἔμβαλε); F. 22^{v}, 19 = p. 84, 7 λανβάνι = λαμβάνει; F. 30, 10 = p. 110, 2 βάνβακίου; F. 7^{v}, 13 = p. 20, 1 ἔνπαλ(ιν); F. 7^{v}, 5 = p. 18, 13 ἐνπρἔπῆ; F. 59, 10 = p. 214, 22 λάνπρὰ; F. 4^{v}, 3 = p. 4, 15 λανπρὄτιτα; F. 8^{v}, 13 = p. 24, 3 λάνπρὄτιτ(ος) = λαμπρότητος; F. 76^{v}, 3 = p. 278, 24 ἐκλὺνπάνι = ἐκλιμπάνει; F. 26, 15 = p. 96, 3 ἐνπρὲποὺς = ἐμπρεποῦς; F. 7^{v}, 5 = p. 18, 13 ἐνπρὲποι = ἐμπρεπῆ; F. 59^{v}, 12 = p. 216, 20 ἐνπύρώ = ἐμπύρῳ; F. 40, 11 = p. 142, 27; F. 99^{v}, 4 = p. 354, 12 σύνπιξὴ = συμπήξει; F. 25^{v}, 6 = p. 92, 27 σὐνπλοιρουτ(αι) = συμπληροῦται; F. 97, 16 = p. 348, 4 σὐνπεψὴν = σύμπεψιν; F. 40, 6 = p. 142, 19 ἐνφένην = ἐμφαίνει; F. 25^{v}, 16 = p. 94, 9 συνφθὶροι = συμφθείρει; F. 30^{v}, 7 = p. 110, 25 συνφέροι = συμφέρει; F. 102^{v}, 8 = p. 364, 11 σὺνφθὶρετὲ = συμφθείρεται. Deest interdum μ, ex. gr. F. 57, 1 = p. 206, 21 αβικι = ἄμβικι, et alibi; abundat F. 4, 5 = p. 2, 7 πἔμψην = πέψιν; F. 18, 7 = 66, 19 πέμψεως; F. 24^{v}, 4 = 90, 6 πέμψεις; F. 24^{v}, 5 = p. 90, 8 πἔμψεος; F. 24^{v}, 10 =

p. 90, 78 ἀπὲμψίαν; F. 24^{v}, 10 = p. 90, 13 πεμφθωσὴν : et ν abundat saepe in verbi διεθέω vocibus, ex. gr. F. 18, 13 = p. 68, 4 (δι)ήθισον, sed F. 44^{v}, 16 = p. 164, 4 (δι)ήνθεισον; F. 54, 5 = p. 196, 12 (δι)ὶνθισον; F. 70^{v}, 8 = p. 258, 20 (δι)ὶνθισμἔνου; F. 72, 7 = p. 264, 7 (δι)ηθεὶσμένου etc. etc.

Ut iam litterae ν finem faciamus, tria notanda sunt, νμ scilicet scriptum esse pro β F. 15, 8 = p. 50, 5 χαλὺμπ(ος); ενρ pro ρρ F. 19, 14 = p. 68, 17 ἠνρεὶφθείς (vel ἐπιρίφθείς); ν pro νν F. 4, 6 sqq. = p. 2, 8 sqq.; F. 11^{v}, 12 = p. 36, 3 γενάτ(αι); F. 4^{v}, 1 = p. 4, 13 γὲνίσεος = γεννήσεως; F. 31^{v}, 9 = p. 114, 17 κιναβάρεὼς; F. 99, 13 = p. 352, 29 σβὲνισθε = σβέννυσθαι; F. 87, 4 = p. 316, 4,
α
ἐνυκτή = ἐν νυκτί; F. 8, 19 = p. 22, 12 ενμιγνυντ(ες) = ἐναναμιγνύντες.

Hac eadem ratione *Vaticani* librarii κ usus est pro κκ; et λ pro λλ, λλ pro λ; nec non μ pro μμ; π pro ππ; ρ pro ρρ; ρρ pro ρ; σ pro σσ; τ pro ττ. Exempli gratia F. 9^{v}, 10 = p. 28, 3 εκλὴνατῶ = ἐκκλινάτω; F. 78, 1 = p. 284, 2 κοκία = κοκκία; F. 83, 10 = p. 300, 24 κὀκοιόν = κοκκίων; F. 105, 1 = p. 372, 12 κόκοινôν = κόκκινον; F. 32, 1 = p. 116, 1 λὰκ(ον) = λάκκον. — F. 7^{v}, 14 = p. 20, 3 ὰλλοὶλλεις = ἀλλήλοις; F. 6^{v}, 10 = p. 16, 20 λλᾰκον; F. 18^{v}, 14 = p. 66, 16 ξύλλοῦ = ξύλου; F. 21^{v}, 12 = p. 78, 28 μελλανίαν; F. 20, 1 = p. 72, 4 ὄλλα = ὅλα; F. 16^{v}, 9 = p. 56, 15 χυλλῶ = χυλῷ. — F. 61, 15 = p. 222, 22 αγριόσκυλάς; F. 12, 18 = p. 38, 4 ἄλαξὴ = ἀλλάξει; F. 29, 10 = p. 106, 16 απὄλυτε = ἀπόλλυται: F. 7^{v}, 11, 17 = p. 18, 21 et 20, 9 ελιποντ<ων> = ἐλλιπόντων; F. 51^{v}, 10 = p. 188, 8 ἔλυψις = ἔλλειψις; F. 72^{v}, 13 = p. 266, 20 ιλιόμὲνοῦ = ἠλλοιωμένου; F. 39, 5 = p. 138, 17 κάλιὸν = κάλλιον; F. 59, 19 = p. 216, 3 κὸλὰ = κολλᾷ; F. 66, 14 = p. 240, 24 καπίτὲλôν; F. 56, 8 = p. 204, 6 κλαβελεύτης (seu κλαβελάτης) = clavellatae; F. 4, 2 = p. 4. 14 μέταλα etc. etc.; F. 15, 15 πολακεις = πολλάκις; F. 22^{v}, 8 = p. 82, 21 φύλλα; etc. etc., etc.

F. 101^{v}, 13 = p. 360, 3 ανειμὲνου = ἀνημμένου; F. 44, 11 = p. 162, 3 ἑμονον = ἔμμονον; F. 87^{v}, 7 = p. 316, 7 ρὰματος = ῥάμματος; F. 50, 20 = p. 184, 19 συβᾰματα = συμβάμματα; F. 51, 18 = p. 186, 11 σίμιξεις = σύμμιξις; F. 68, 14 = p. 248, 15 ψάμου etc. etc. etc.

F. 70, 20 = p. 258, 6 καπάρεως = καππάρεως.

F. 16, 10 = p. 54, 16 ὰρεν = ἄρρεν; F. 4^{v}, 16 = p. 6, 9 αρὼστι-

μἄτῶν = ἀρρωστημάτων; F. 75^{v}, 8 = p. 276, 11 επίρανον = ἐπίρρανον; F. 46, 19 = p. 168, 29 πυρ(ὸν) = πυρρόν; F. 53, 11 = p. 192, 17 πὄρῶθεν. — F. 61, 6 = p. 222, 10 καροὔρρας = καρούρας.

F. 82, 2 = p. 296, 24 ἐπίπασέ = ἐπίπασσε; F. 57^{v}, 1 = p. 208, 3 θαλάσ(ης); F. 69, 4 = p. 252, 6 μαλάσι = μαλάσσει; F. 58, 14 = p, 212, 5 φύλασε; F. 100^{v}, 19 = p. 358, 21 περισοτὲρῶς; F. 45^{v}, 3 = p. 166, 9 τρισα = τρισσά etc. etc. — F. 86^{v}, 9 = p. 312, 17 αρκούντοσοι = ἀρκούντως σοι; ; F 95, 14 = p. 340, 27 ἐργίσου = ἔργοις σου; F. 91, 1 = p. 326, 22 μαλάγματοσου = μαλάγματός σου; F. 7, 6 = p. 16, 17 ὢσἄντιξ = ὡς σάντιξ; F. 14, 14 = p. 46, 14 ὢστέμφιλα = ὡς στέμφυλα; F. 7, 18 = p. 18, 4 εισφίριων = εἰς σφυρίον; F. 12^{v}, 6 = p. 38, 22 οισφὶριον = εἰς σφυρίον; F. 19, 12 = p. 68, 13 εἰσφιριον; F. 24, 15 = p. 88, 25 εισφιριῶν; τ<ῆς>κληρότιτ(ος) = τῆς σκλ.; F. 17, 19 = p. 60, 7 μὶζωνοστρύχνου = μείζονος στρ.: F. 12^{v}, 8 = p. 38, 26 τουσοὺς = τοὺς σόυς; F. 29^{v}, 11 = p. 187, 13 χεἶροσου = χειρός σου. — F. 24^{v}, 14 = p. 90, 17 ἐλατων = ἔλαττον; F. 14, 9 = p. 38, 2 ἠλατωμένα; F. 34^{v}, 7 = p. 124, 28 κριτων = κρείττων; F. 36, 5 = p. 158, 15 πὲροιτὄτιτα = περιττότητα; F. 58^{v}, 6 = p. 108, 19 φυλάτουσιν.

In vocalibus quoque huiuscemodi rem evenisse patet e F. 37^{v}, 3 = p. 132, 20 (δι)ὄσπερ = διὸ ὥσπερ; F. 15, 17 = p. 50, 17 αγγίωστρακήνω = ἀγγείῳ ὀστρακίνῳ; F. 49, 5 = p. 178, 16; F. 66^{v}, 3 = p. 220, 10 ὠν = ὠῶν; F. 14, 5 = p. 47, 2 λιθὴ = λυθῇ ἡ; F. 6^{v}, 17 = p. 16, 5 βια = βιια = βοείᾳ; F. 8^{v}, 7, 16 = p. 22, 22 et 24, 8 ἐνὶ = ἔνιοι; F. 11^{v}, 17 = p. 36, 11 αὔτι ασθένια = αὕτη ἡ ἀ.; F. 8, 15 = p. 22, 7 προὲλελίθι = προελελύθει ἡ (est scilicet οι + ι, ει + ι, ει + η, ι + οι, η + η = ι + ι = ι).

Est tamen ubi ambigas ἰάμβιξ aut ἄμβιξ scribendum sit. Nam si F. 57, 1 = 206, 21 ἐναβικι = ἐν ἄμβικι, et F. 90, 14 = p. 324, 16 εν το ιάμβικι = ἐν τῷ ἰάμβικι, contra F. 47, 1 = p. 170, 27; F. 49, 8 = p. 178, 20 legis διὰ ἀμβικος; F. 77^{v}, 4 = p. 282, 12 ιὰμβικος; F. 94^{v}, 8 = p. 324, 17 μετὰ ἰάμβικος; sed F. 49^{v}, 6 = p. 186, 26 (δι) ἀνβικος; F. 90, 9 = p. 324, 10 σωλῆνί ἀμβικος; F. 5^{v}, 15 = p. 10, 21 (δι) ἀμβικος etc. etc. : sunt igitur loci, ubi lectio certa est, in aliis ambigitur sitne ι = ι an ι = ι + ι. Cf. βικίῳ F. 62, 20 = p. 226, 23; F. 75, 6 = p. 274, 10.

Non calami errori sed ori et voci sermonisque quotidiani consuetudini tribuendum est quod λ pro ρ et ρ pro λ scriptum sit, ξ pro ζ et ψ, et σ pro ξ, θ, σθ, aliaque huiussemodi.

F. 7^{v}, 11 = p. 18, 21 πὲλτὸματ(ον) = περιττωμάτων; F. 76, 12 = p. 278, 9 πλειονεισματος = πριονίσματος; — F. 26^{v}, 6 = p. 96, 18 ερκει = ἕλκει.

F. 17, 8 = p. 58, 16 το τρίξην = τὸ τρίζειν (vel τὴν τρίξιν?); F. 37^{v}, 17 = p. 134, 12 (δι)σταξής = διστάζεις. — F. 14^{v}, 20 = p. 48, 24; F. 44, 11 = p. 162, 3 επίριξων = ἐπίρριψον; F. 67^{v}, 13 = p. 246, 12 επιριξης.

F. 21, 18 = p. 76, 27; F. 106, 2 = p. 374, 26 ελεσὶρ; F. 94^{v}, 12 = p. 338, 25; F. 101^{v}, 20 = p. 362, 8 ελὲσὴρ; F. 48, 19 = p. 176, 13; F. 58, 10 = p. 212, 1 κατασταλἄσαν = κατασταλάξαν; F. 8^{v}, 12 = p. 24, 2 κ<α>τ<α>σταλάσαντ<ες>; F. 90^{v}, 10 = p. 321, 18; F. 91, 6 = p. 326, 18 καταστάλασον; F. 32, 19 = p. 64, 24 τάρασον = τάραξον; F. 107, 4 = p. 378, 19 σὺζεὺσε = συζεῦξε.

F. 20^{v}, 11 = p. 72, 17 αναλίσι = ἀναλυθῇ; F. 8^{v}, 14 = p. 24, 4 ἐκίσε = ἐκεῖθεν; F. 68^{v}, 13 = p. 250, 15 λίσι = λίθι = λυθῇ; F. 25^{v}, 15 = p. 94, 7 ασμô = ἀτμοῦ.

F. 19^{v}, 8 = p. 70, 11 γὲμίσι = γεμισθῇ; F. 20, 20 = p. 74, 4 μιγνίσὲ = μίγνυσθαι. Adde F. 6^{v}, 13 = p. 14, 26 συμέμῖστε = συμμεμῖχθαι (ubi στ pro χθ) : cf. F. 36, 9 = p. 126, 27 ιστι = ἴσθι : F. 25^{v}, 15 = p. 94, 7 ασμô = ἀτμοῦ. His adde F. 4, 16 = p. 4, 5 αθμοὖς; F. 5, 14 = p. 8, 13 τὶθανον = τίτανον. Cf. F. 60, 1 = p. 218, 7 κασμίας quod est καδμίας (cf. καθμίας in alchemisticis auctoribus).

Si F. 25, 15 = p. 92, 12 φυτικὰ sit φυσικά e re ipsa et codicis indice (cap. LXV) fortasse enucleandum, et *Neapolitani* codicis librarius incertus fuisse videtur.

Cf. τ pro κτ in F. 16^{v}, 12 = p. 56, 19 γὰλατι = γάλακτι.

Suae aetati nec non loquendi scribendique consuetudini indulsit *Vaticani* librarius cum ην et ιν pro ιον scripsit F. 42, 17 = p. 152, 2 ανδρωνην (?) = ἀνδρώνιον (?); F. 15, 5 = p. 50, 1; F. 42, 13 = p. 152, 1; F. 74, 5 = p. 270, 22 ἀρσὲνίκην; F. 18, 8 = p. 62, 26 ἀρσενικιν; F. 26^{v}, 2, 3 = p. 86, 11, 12 βόραχην = βοράχιον; F. 7, 16 = p. 18, 1 βôράχιν; F. 9, 5 = p. 24, 19 διπλάσην = διπλάσιον; F. 21, 1 = p. 76, 9 = διπλασίῳ; F. 62, 1 = p. 224, 27 καὐκήν = καυκίον; F. 76^{v}, 19 = p. 280, 12 κομἀτήν = κομμάτιον; F, 53, 15 = p. 192, 23 κôμιδιν; F. 76, 11 = p. 278, 7 οῦριναλῆν; F. 62, 5 = p. 226, 2 πανὴν = παννίον; F. 7, 16 = p. 18, 1; F, 69^{v}, 20 = p. 256, 4; F. 71, 5 = p. 360, 21 σἀποὔνην; F. 13, 1 = p. 40, 18 σφέριν = σφαιρίον; F. 62^{v}, 15 = p, 228, 14 τυπάριν = τυπάριον; F. 30, 8 =

p. 108, 33 χάρτι = χαρτίον etc. Cum his compara ἀλκαλίου F. 31, 7 = p. 112, 21; cf. F. 67^v, 7 = p. 246, 3 ἁλὸς ἀλκαλὴ; F. 53^v, 3 = p. 194, 8; F. 63, 17 = p. 230, 12 σὰλ καλὴ; F. 60^v, 14 = p. 220, 25 καλὴν = καλίν?; F. 64, 5 = p. 232, 17 τ(ης) καλὴ; F. 60^v, 8 = p. 220, 16; F. 61^v, 3 = p. 224, 3 ὕδατος καλή; F. 62, 10 = p. 226, 10 ὕδωρ καλὴ; F. 64, 8 = p. 232, 11 ὕδατος τῆς καλῆς.

Ut tandem huic sermoni finem faciamus, de numeris haec monenda videntur. Numeros plerumque singulae litterae significant, et cardinales et numerales et adverbia : habes igitur α′, β′, γ′, δ′, ε′ ϛ′, ζ′, η′, θ′, ι′, ια′, ιβ′, ιγ′, ιδ′, ιε′, ιζ′, ιη′, κ′, κα′, κδ′, λ′, μ′, ν′, ξη′, ο′, π′, ρ′, σ′, τ′, τβ′, ͵α, ͵αα′, ͵β, ͵βφ′, ͵εφ′; sed totis quoque litteris numerorum nomina interdum, imo raro, scripta sunt, in quibus notatu digna sunt δύο, quae forma et *genetivi* fungitur munere, et δυσί, nusquam δυοῖν. Unitatis partes, ut in aliis codicibus, signum ς'' et litterae significant apicibus praeditae, in quibus perraro est dubitandi locus. Dubitationes contra duo moverunt loci p. 276, 20 et p. 294, 27 : dimidia pars quater deinceps et ter deinceps addenda videtur, ut sit ς'' ς'' ς'' ς'' idem atque δ′ ς'' (= τετράκις ς''); et γ′ ς'' (τρὶς ς'') idem valeat atque ς'' ς'' ς''. Difficultates profligavit Delatte : cf. in *indice manuscripto* cap. XXVIII ἄλλως δ′ = ἄλλως τετράκις, ubi N ἄλλως ἄλλως ἄλλως ἄλλως exhibet.

De rebus grammaticis [1].

Restat ut de rebus grammaticis nonnulla et praecipua dicamus.

Metallorum nominibus haud raro *neutrum* genus tribuitur, cum et metallorum nomina sint, *neutroque* genere in latino gaudeant sermone; nec non *neutri* generi alchemistica metallorum signa faverent; et compendiorum quoque usus et frequentia (ex. gr. — μενος, etc.), in quibus antigraphus casuum exitus expressis signis non scripsisset, nonnihil conferrent. Metallorum praeterea genera et commutantur interdum et perturbantur, cum ex. gr. ex *argento*

(1) Cf. Hatzidakis, *Einleitung in die neugr. Grammatik;* Thumb, *Handbuch d. neugr. Volkssprache;* Iannaris, *An historial Greek Grammar... and present popular Greek;* Dieterich, *Untersuchungen zur Geschichte der gr. Sprache etc.* Byz. Archiv. I, et cf. libros ibi laudatos, praecipue Pellegrini, *Il dialetto di Bova*, Archiv. glott. ital. vol. IV.

ad *lunam* tacite transeat sermo, e χαλκῷ ad *Aphroditem*. Aliis in nominibus ipse casuum exitus id effecit, ut masculinum genus (cui italicus quoque sermo interdum indulgeret) tribueretur (ex. gr. τίτανος, τάλκος), vel neutrum (ex. gr. κτύπος) [1]. Alibi vero rei morphologicae seu graphicae causa tribuenda est, cur ex. gr. δόκιμος ἕτοιμος κίτρινος κρυστάλλινος, περισσοί et feminini generis sint, et θερμή cum φούρνῳ coniungatur (quo in loco et censeamus licet in latino textu, quo fonte et fundamento liber noster niteretur, *fornacem* non *furnum* scriptum fuisse). Generum tandem perturbationi quotidianus sermo occasiones praebuisse videtur, si ἄργυρο, χρυσό etc. in loquendo adhibebantur, e quibus nominativus casus iam non perspicue appareret : qua in re exempla illa e Bovensi petita dialecto et alia, recentioris propria sermonis, quae Hatzidakis collegit, videas quaeso, quibus addenda sunt et ἄλλον pro ἄλλο et ὄν pro ὅ, aliaque huiuscemodi, ut πλατύν = πλατύ, quae in apparatu proposuimus. Unum tantum hic addere liceat, pleraque a nobis non mutata in textu exhiberi; nos contra pauca mutavisse lectoresque expressis verbis monuisse; perraro tacite verba quaedam ad communis grammaticae leges adduxisse; in latina denique interpretatione harum generum perturbationum vestigia quaedam reliquisse. Te igitur ad apparatum remitto, memoriaeque causa haec tibi subicio : τὸ ☾ = τό ἄργυρος F. 4^v, 13 = p. 6, 4-5; ☾... εὐτρεπισμένη.....μετάγων F. 110^v, 9 = p. 390, 4; ὑγρωθέν cum κασσίτερος coniunctum (cf. *stannum*) F. 17, 8 = p. 58, 16; κόπρον ὑγρόν (cf. *fimum*) F. 83^v, 1-2 = p. 302, 16; πάτον ἕν (cf. *stratum*) F. 19^v, 6 = 70, 9-10; ὁ ὄξος (cf. *ital.* aceto) F. 90^v, 8 = p. 326, 5; ἐλεξίρ masculini generis F. 94^v, 12 = p. 338, 25.

Si ad nominum flexionem veniamus, et ἐν ὀλίγῳ ὕδωρ F. 12, 4 = p. 38, 19 signi alchemistici solutioni tribuas, *heteroclisiam*, quam vocant, in his deprehendas ex. gr. μέρου pro μέρους F. 29, 3 = p. 106, 8; τουσοὺς ὀνύχους = τοὺς σοὺς ὄνυχας F. 12^v, 8 = p. 38, 26; ἐν ὄξω = ἐν ὄξει F. 17, 17 = p. 60. 3; πάσοις = πᾶσι F. 6, 9 = p. 12, 12; οὖρος = οὖρον F. 48, 2 = p. 174, 22. Quibus adde neutrorum nominum accusativorumve seriem in — αν pro —

(1) Cf. πᾰτων ἐν F. 14, 17 = p. 46, 18 et F. 19^v, 6 = p. 70, 10 (e lat. *stratum unum*); F. 27, 20 = p. 100, 8 θέρμώτατὴν, cui sequitur ὕδατος; εώνιον = αἰώνιον (non αἰώνιος) F. 27, 50 = p. 96, 21; F. 17^v, 20 = p. 62, 12 λευκή non λευκός; F. 19^v, 3 = p. 704 λευκών non λευκός e latinitatis more.

α exeuntium : διαφορότηταν, ἑβδομάδαν, ἐρυθρότηταν, μάλαγμαν, μαλακότηταν, νύκταν, ὀξύγαλαν, ὀξύτηταν, πνεῦμαν, ῥοδόσταγμαν, σαλγέμαν, σκέπασμαν, ὑποδοχέαν, φλόγαν. Recentioris sermonis est γλυκέου pro γλυκέος et γλυκέῳ pro γλυκεῖ etc. In aliis litteras et compendia permutata esse credendum, ut saepe — ου pro — ον et — ον pro — ου scriptum legas, et ου pro ει F. 38^v, 5 = 136, 20 in ὄξου = ὄξει. Multa tamen scripturae vitio tribuenda videntur; non tamen ἰσχυρή, καθαρή, ξηρή, χίη, quae et in aliorum auctorum operibus occurrunt, et ἐρυθροῦς (ad similitudinem vocum, quae sunt ἀργυροῦς, χρυσοῦς, σιδηροῦς etc.); χρύσεον, quae et in Bertheloti collectione videmus; τινές = τινάς F. 18, 12 = p. 64, 6; μέλανες = μέλανας F. 50, 19 = p. 182, 23. Si διπλοῦς adhibetur, διπλότερον habes F. 49^v· 13 = p. 180, 21.

Adverbia comparativa et superlativa in — ως exeuntia sunt ἐλαττόνως, εὐκολωτέρως, ἰσχυροτέρως, κρειττόνως, περισσοτέρως, ἰσχυροτάτως, καλλίστως, λεπτοτάτως, πληρεστάτως. Adiectiva vero comparativa pro superlativis adhibentur, ex. gr. εὐγενέστερον πάντων τῶν ἀλάτων F. 43^v, 5 = p. 158, 28; κρείττων πασῶν τῶν ἄλλων F. 31^v, 8 = p. 114, 15; ὀχυρώτατος καὶ σκληρότερος πάντων F. 14, 8 = p. 46, 6-7; τιμιώτερος ἐκ τῶν λίθων F. 73, 8 = p. 268, 8; et alibi ὁ κρείττων, ἡ κρείττων, ὁ εὐγενέστερος, ἡ ὡραιοτέρα etc. His adde πρῶτον pro πρότερον F. 21, 12 = p. 76, 21.

Voces, in quibus perturbati casuum exitus librarii errori, seu compendiorum solutioni, seu difficiliori archetypsi scripturae sint tribuendi, multas in apparatu proposuimus : qua in re memoratu dignus esse error ille iteratus videtur, cui πλίρεις pro πλήρει debemus.

In *Verbis* augmentum, quod dicitur, perraro deest (ex. gr. F. 62, 6 = p. 226, 4 ἑλκίσάς = εἵλκυσας) aut e loco suo aberravit (F. 89, 9 = p. 304, 20 ἐσύναξας): sed interdum praeter *modum indicativum* occurrit; cf. F. 96^v, 6 = p. 344, 29 ἐξεχυθῇ; F. 11, 9 = p. 34, 1 ἐξεχιθί; F. 96^v, 9 = p. 346, 3 ἐξεχυθύτω; F. 13^v, 16 = p. 44, 12 ἐξέχυθίσης; F. 97^v, 20 = 348, 29 ἐξεχυθίσεις; F. 40^v, 20 = p. 146, 11 ἐξεχυθῆνε; et fortasse F. 31^v, 3 = p. 114, 10 ιαθῆναὶ = εἰαθῆναι = ἐαθῆναι, ubi tamen ια — ex εα — ortum duxisse non absurdum videtur.

Perfectorum reduplicatione carentium permagnus est numerus, multaque exempla in apparatu proposuimus, pleraque in textu non mutata reliquimus; attamen te monitum velim eiusdem

interdum verbi tum formam reduplicatione praeditam adhiberi, tum formam reduplicatione destitutam; interdum praeterea cum duo *verba* proxima imo in una eademque linea occurrant, alterum reduplicatione gaudere, carere alterum.

E flexione in — μι ad flexionem in — ω transeunt nonnulla : F. 71^v, 20 = p. 264, 11 δίδην = δίδειν; F. 71^v, 20 = p. 264, 10 ἐκδίδειν; F. 12^v, 1 = p. 38, 16 διδοὺν = διδόναι; confer praeterea verborum ἀναμίγνυμι, συμμίγνυμι, συζεύγνυμι, συμπήγνυμι voces quasdam in apparatu et in indice.

Modi imperativi exitus ita perturbantur, ut — ον in *praesentis* et — ε in *aoristi primi* formis adhibeantur ; interdum et in *aoristi secundi* formis occurrat — ον, ex. gr. F. 32, 18 = p. 116, 22 ἐκβάλων = ἔκβαλε; F. 19^v, 4 = p. 70, 6 ἐνβαλον = ἔμβαλε; F. 29^v, 18 = p. 108, 22 ἐξελων = ἔξελε; F. 33, 4 = p. 120, 1 τρίβον = τρῖβε. In *aoristi sigmatici* vocibus non — σαι (qui exitus *formae mediae* est) sed σε adhiberi, byzantini recentiorisque sermonis monet consuetudo.

Nominum casus inter se non congruere videntur F. 64, 3 = p. 232, 14 τοῦ λεγομένου γάλα παρθένου, nisi γάλα in antigrapho
τ
γάλα (= γάλατος) scriptum esse credas. Casuum *adtractionem*, quam vocant, vides F. 84, 9-10 ἄλλης ἧς ἐσυναξας et alibi. Et ὡς et ὡσεί cum nominativo casu non recte et non recte cum accusativo coniunguntur F. 93, 20 = p. 336, 16 ὡς λίθων λευκῶν = ὡς λίθος λευκός; F. 29^v, 12 = p. 108, 14 ὡς πλάκα; F. 81, 12 = p. 294, 16 ὡσὴ κηρώς = ὡσεὶ κηρόν; et alia huiuscemodi. Temporis spatium ablativus casus indicat F. 43^v, 14 = p. 160, 12 ὥρες β′; F. 44^v, 9 = p. 162, 29 ζ′ ὡραὶς : quae latinitatem sapiunt. Creber *accusativi absoluti* usus, ex. gr. F. 4, 19 = p. 4, 9 ὄξος ἐπιχεόμενον; F. 21^v-6 = p. 78, 9 οὕτω γενόμενον; F. 60^v, 13 = p. 220, 23 ἀναβέν = ἀναβάν; F. 68^v, 14 = p. 250, 16 ἀνεῳγμένον ὂν τὸ στόμα et F. 97^v, 7 = p. 348, 14-15; F. 77^v, 2-3 = p. 282, 10 κριπῶμενον ἕκαστον (= κρινόμενον) etc. Interdum igitur incerta est compendii
τ
solutio et integratio F. 24, 3 = p. 88, 11 θερμανθεν ἔασον αὐτὰ;
τ
F. 21^v, 6 = p. 78, 21 (marg. sup.) λυθεν ἔξελε αὐτό; F. 23, 11-12 =
τ
p. 84, 23 ψυχρανθέν et F. 35^v, 2 = p. 156, 13. Fortasse F. 37, 4 =
τ
p. 130, 18-19 τῷ » τέλιωθέν latinitati debetur; et F. 66, 16 =

p. 240, 17 ὤ σακαιλισθέν. Accusativus casus adhibetur cum praepositionibus ἀπό, ὑπό, μετά; F. 21ᵛ, 5 (marg. sup.) = p. 78, 20 ἀπὸ τὴν ἰατρείαν; F. 47, 5 = p. 172, 2 ἀπὸ τὰ λευκά; F. 21ᵛ, 3 (marg. sup.) = p. 78, 16 μετὰ βούτυρον; F. 20, 14 = p. 76, 23 μετὰ γίψων etc. Creberrimus autem usus *praepositionum* ἀπό, ἐκ, ἐξ ut corporis cuiusdam pondus et vis significentur: quae res et latinorum alchemistarum et vulgarem sapit sermonem. F. 11, 3 = p. 32, 22 ὡς ὕδωρ pro εἰς ὕδωρ scriptum esse suspicari licet; sed F. 81ᵛ, 16 = p. 296, 15 ὡς ἄργυρον pro εἰς occurrit. Alibi ὑπ' pro ἐπ', et ὑπό pro ἐπί, et ὑπό pro ἀπό scripturae vitio tribuas; sed longe memorabilior est usus *particulae* εἰς pro ἐν et ἐν pro εἰς — ex. gr. F. 54, 7 = p. 156, 14-15 εἰς τῷ ὕδατι; F. 58, 4 = p. 210, 25 εἰσερχόμενον... ἐν ἀγγείῳ, et alia huiuscemodi, quae vulgaris sunt sermonis. Saepe vero particulae omnino omissae sunt, quas suo loco reddendas curavi. Adde F. 85ᵛ, 3 = p. 308, 20 εὡς φορὲς = ἕως φοραῖς; N exhibet φοράς; ital.: *fino a cinque volte.*

In *syntaxeos* rebus multa latinum sapiunt sermonem, multa nos ad byzantinum et recentiorem sermonem revocant. Quae aliorum alchemistarum est consuetudo, *participio particula* καί et *modus imperativus* subiungitur, ex. gr. F. 20ᵛ, 6 = p. 47, 12-13 συγκεράσας... καὶ ποίησον; F. 21, 20 = p. 78, 2 λαβὼν... καὶ ποίησον etc. Crebrior *coniunctivi*, praemisso ἵνα, pro *infinitivo* est usus, ex. gr. F. 31, 4 = p. 112, 8 θέλεις ἵνα μάθῃς; F. 39ᵛ, 7 = p. 140, 19-20 ἐστι καλὸν ἵνα τεθῇ; F. 41ᵛ, 5 = p. 148, 15-16 κρεῖττόν ἐστιν... ἵνα λυθῇ; F. 110ᵛ, 12 = p. 390, 6 κρεῖττόν ἐστιν ἵνα τρίψῃς; F. 71, 20 = p. 262, 16-17 θελήσεις ἵνα κολλήσῃς; aliaque non pauca.

Pauca e multis enotavimus, cetera loco magis opportuno secundisque curis reservavimus. Exempla tamen, quae proposuimus, ea sunt ut graecitatis, qualem in anonymi alchemistae paginis deprehendimus, imaginem quamdam possint praebere, manifestumque efficiant alchemistam nostrum illustri sermoni studuisse, sed e vulgari loquendi consuetudine iterum atque iterum paene invitum haud pauca sumpsisse, elocutionemque adhibuisse, quae et latinum et italicum interdum saperet sermonem.

Verborum indicem (1) ita concinnavi ut pronomina tantum et numeralia, nec non particulas vocesque quasdam maxime usitatas — velut εὖ, καλός, δύναμαι, εἰμι, aliasque paucas omitterem, cetera fere omnia verba referrem. Qua re factum est, ut copia et varietas pateret sermonis, in quo cum vetustioribus pretiosioribus, poeticisque interdum vocabulis byzantina quoque et recentiora et vulgaria verba ita coniuncta sunt, ut non tantum e scholarum officinis sed e quotidiano quoque dicendi more alchemista noster hausisse videatur. Multa igitur in lexico, ut in verborum flexione et in syntaxi, non apprime inter se cohaerent et consentiunt: multa ipsi auctori tribuenda, alia scribae; qui vero ita scripserit, ut scriptum videamus, non certum ubique, sed inter auctorem scribamque saepe incerti dubiique haeremus. Habemus igitur insigne graece linguae monumentum, quo praecipue licet innitamur, ut quo Italia Brutiumque in litterarum graecarum et in doctrinarum cultu tunc temporis floruerit cognoscamus. A Petri Teutonici sermone alchemistae nostri sermo mirum quantum differt: at illis in locis, ubi Rossanense viguit monasterium graecaque quaedam oppida (Bova, etc.), graeco ad nostrum usque tempus utantur sermone, nil mirum auctorem quemdam extitisse, qui non omnino indocte scriberet graece.

(1) Pauca quaedam in *verborum* indice emendare conati sumus.

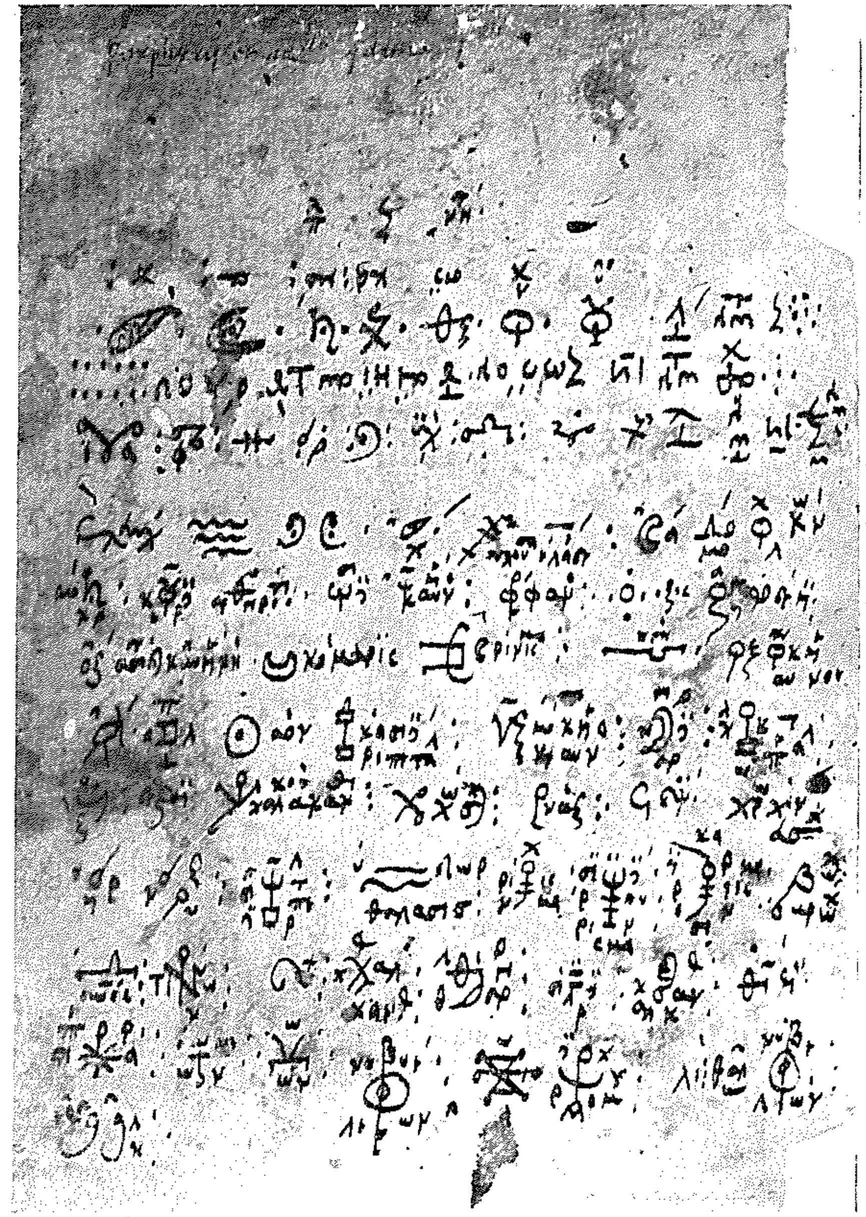

Tab. I. Cod. Vat. gr. 1134, f. 1v.

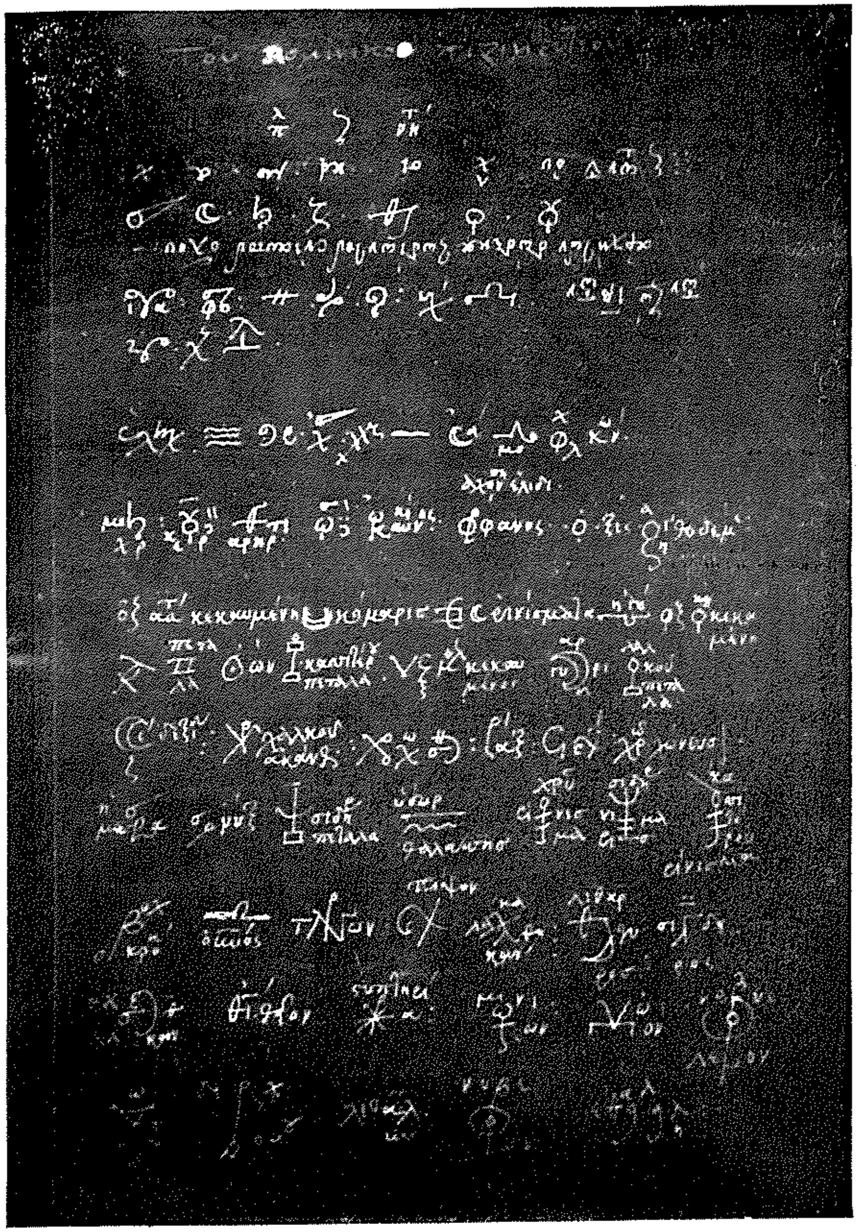

Tab. II. Cod. Neap. gr. III. D. 19, f. 1.

De signorum alchemisticorum tabula.

(In hoc capite B = Berthelot, *Coll. alch.* gr. I.)

---

l. 1. — ζ′ πλ<α>νητ<ῶν> RN, ubi ζ′ inter πλ et νήτ interpositum est. Tituli altera exhibetur pars, septemque numerantur planetae et metalla, sex scilicet " *corpora* „ et *hydrargyrus*, qui in nostro libro inter quattuor " spiritus „ suum occupat locum. — Alteram tituli partem plenumque titulum vd. in ll. sqq.

l. 2. — Haec linea primum inverso libro, tum, in metallorum signis, recto libro legenda : ζ′ των του RN. Signis supposita sunt nominum initia : χ<ρυσός>, ἄ<ργυρος>, μό<λυβδος>, κα<σσίτερος>, σίδη<ρος> imo σίδι-<ρος> R, σί<δηρος> N, χ<α>λ<κός>; quae omnia in genetivo casu legenda, si οῦ, hydrargyri signo suppositum, est <ἑρμ>οῦ : sed potior lectio videtur <οὐ>οῦ, sc. οὐρανοῦ.

De his signis vd. B., 104, 1; 112, 4; 114, 13; 116, 3; 118, 9; 120, 5; non 116, 19.
104, 2, 8; 112, 4; 120, 6 et 22.
104, 3, 26; 112, 12; 114, 11; et 118, 6; 120, 4; non 116, 4.
114, 12; 120, 5; non 104, 7; 112, 12, 15.
114, 17; 120, 5; non 104, 5, 21; 114, 1; 116, 20; 120, 22.
104, 6; 112, 12; 114, 13, 17; 116, 3; 118, 6; 120, 6; non 104, 14; 116, 6; 120, 15.
104, 7 (ubi est stanni signum); 114, 5; 120, 6; non 104, 19; 112, 5; 114, 5; 116, 5.

l. 3. — Tota inverso libro legenda : ἀρ<χὴ>τῶν ιβ′ ζῳδίων (imo ζωδιον) τοῦ ἐνιαυτοῦ (imo αινιαυτοὺ) ὅλου R, ἀρχὴ τῶν δώδεκα ζωδίων τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου N. Sed ἀρχή cum priore titulo communis est; indeque elicitur ἀρχὴ τῶν ζ′ πλανητῶν τοῦ οὐρανοῦ (ubi ζ′ bis scriptum est), et ἀρχὴ τῶν ιβ′ ζῳδίων τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου.

l. 4. — Primum inverso libro, tum recto libro legenda : <τ>ῶν ζω<δίων> ιβ′ τῶν τοῦ του R, τῶν ζώ<διων>τῶν N. Titulus igitur bis exhibetur; tum in recto libro duodecim zodiaci signa scripta sunt, quorum agmen ducit Κριός, claudit in l. 5 'Ιχθύς vel 'Ιχθύες; signaque ita divisa sunt, ut octo in hac linea, quattuor postrema in l. sq. legas. In l. 4 primum signum litteris ι et α circumdatum est, alteri autem signo littera φ supposita, quas 'Ια<νουάριος> et Φ<εβρουάριος> interpretamur : si vero ceteris signis suae litterae additae non sunt, id propterea evenisse putandum est, quod signorum et mensium non idem evaderet ordo.

l. 5. — Iam vidimus in huius lineae initio quattuor postrema zodiaci signa inesse. Alchemistica sequuntur signa, quorum primum est χ<ρυσός> RN,

cuius metalli et signum alchemisticum et primam nominis litteram legimus. Tum oculis subicitur ἄγχουσα, cuius et signum et nomen ita exhibet R, ut ipsi signo nomen suppositum sit — αγχουσα, ubi γ non evidentissimum est. Et N *cerussae* exhibet signum, sed αχουσα (sic) alieno loco scriptum, plumbi scilicet suppositum signo, quod vd. apud B., 108, 18; 114, 20. *Cerussae* signum sequitur lineola in RN; ipsique lineolae in R suppositum est ἐλάδι seu ἐλάδε, cum in N, post αχουσα et *plumbi* signo suppositum, cernamus ἐλιδι (sic). Si ἐλάδιον in lexicis est, non hic de *oleo* cogitandum esse putamus; neqne facile credimus ἐλιδι idem velle atque ἐλύδριον, ἐλίδριον (cf. B., 108, 3; 112, 25). Fortasse legendum ἄγχουσα [ἐ]λαδι<κηνή> — cf. B., 108, 18; 114, 20 —, si ε littera expungenda est, et signi pars (non integrum signum) putanda est, cum tres illae desint lineolae, quae maiorem lineolam secent. Sed fortasse illud ε est $\overset{\tau}{\epsilon}$ = ἕ<τερον> = ἄλλως, legendumque ἕ<τερον> λαδι<κηνή> : nam in codicis *Vat. gr.*, 1114, f. 145v, l. 22 duplex legimus *cerussae* signum, quorum alterum nihil est aliud nisi lineola, quam tres minores secant lineolae, praemisso ἄλος, sc. ἄλλως, pro quo interdum in alchemisticorum signorum tabulis scriptum legimus ἕτερον. In *Laurentiano* praeterea codice 86, 16, cuius tabula cum *Parisino* 2327 plerumque consentit, et in ipso *Parisino* (cf. B., 114, 20) alterum cerussae signum adest, alterum deest, verbis tantum additis ἄγχουσα λαδικινή.

Tum *argenti* signum occurrit ἀ littera praeditum, scil. ἄ<ργυρος>, de quo vd. l. 2.

Paenultimus lineae locus *plumbi* signo tribuitur, cui syllaba μο, scil. μό<λυβδος>, supposita est; de quo rursus vd. l. 2. At hic te monitum velim idem *plumbi* signum exhiberi, quod apud B., 116, 6 videmus, inverso tamen signi schemate. Cf. l. 6.

Extremum in linea signum *aeris* videmus, suo nomine circumdatum, scil. χ<α>λκόν, imo χ<α>λκῶν RN, de quo vd. l. 2.

l. 6. — *Plumbi* signum in lineae initio occurrit, cui signo in RN μο, scil. μό<λυβδος> praemissum et κρ, scil. κρ<όνος> R, et χρ N : cf. l. 2.

Proximum signum litterae quaedam circumdant, quas legimus κα<σί>διρ<ος> R. At κέ potius quam κα in R, et κε in N scriptum est : (κε<σί>διρ<ος> igitur in N, cum saepius in libri nostri sermone ε pro α occurrat.

Tertium est signum litterae theta, curvo apice praeditae, simillimum, cui in R $\overset{\tau\iota}{\alpha\rho\gamma\iota\rho o}$ subscriptum esse videtur, ubi γι litterae ita exaratae sunt, ut primo obtutu facillime non γι sed η legi possit, et ο littera tam parva et clausa est, ut punctum non littera esse videatur : in N igitur $\overset{\tau\iota}{\alpha\rho\eta\rho}$.

Cum hoc signo quamdam praebet similitudinem signum illud quod in codicis *Vat. gr.* 1174, f. 145v, l. 13 deprehendimus, ubi adscriptum legimus θουθίαν, signumque ipsum est θ, cui non curvus apex, sed angulus acutus appositus est. Tum si *Bononiensem* adimus codicem (Biblioth. Univ.), 3632, f. 14v, l. 6, $\overset{\upsilon}{\theta}$ videmus esse θιμίαμα, scil. θυμίαμα; cf. *Scorialensem* cod. III. Υ. 14, f. 237v, in cuius tabula eidem signo paenultimus locus tribuitur. Et B., 104, 25, col. 3 duo exhibet θ, curvo apice praedita, quae sunt θεῖα. Peropportune autem hoc

nostrae tabulae signum cum secundo signo comparari potest, quod in codice *Scorial.* III. Υ. 14, f. 237 secundum sibi vindicat locum : ibi enim $\overset{\Upsilon}{\theta}$ scriptum legimus et $\overset{\Upsilon}{\text{ἄπ}}$, scil. θεῖον ἄπυρον, cui interpretationi in nostra tabula litterae tantum obstant signo appositae; at non omnes obstant. Cf. denique θεῖον apud B., 118, 10.

Quartum *ferri* signum vide apud B., 116, 20; 120, 22 : adiectum vidimus σι(δι)ρ<ος>, scil. σίδηρος; idemque rursus sequitur signum litterae κ impositum, ut vocem habeas καυμέν(ος) = κεκαυμένος, ita scriptum ut syllabam καυ in superiore linea integrent litterae $\overset{\epsilon}{\mu}$, et rursus, in eadem linea atque καυ, littera ν, cui compendium ος impositum est : haec in R. In N *ferri* signum non diligenter exaratum est; quocirca ω potius littera quam litterae ψ species oculis subiecta est; pro με legendum κέ vel κί, et pro compendio est ος. In N igitur, alio ordine atque in R, est σι(δι)<ρος> κεκαυμένος.

Quintus est duarum litterarum nexus, φ et ρ, quas sequitur φαν(ος) R, φανος N. Apud B., 108, 2; 112, 20 signum occurrit, cuius vis est ῥαφάνινον ἔλαιον, in quo scribendo litterae ρ, α, φ ita adhibentur, ut ρ litterae impositae, α litterae suppositae media φ littera intersit. Hac in tabula ρ et φ eadem adhibentur ratione, deest α : dubius igitur haereo ῥάφανος legi possit vel ῥαφάν<ιν>ος, cum et de φανός = φωσφόρος fortasse cogitandum sit; cf. B., 104, 6.

Clarissimum est sextum seu *aceti* signum suo verbo praeditum RN; at in N punctum pro altero ο cernimus, cum in R primam verbi litteram puncto simillimam exaraverit calamus.

Lineam claudit signum αγαθοδέμ(ον), scil. ἀγαθοδαίμων RN, cum quo cf. B., 116, 10. In R lineolam quamdam, litterae η similem, signo suppositam videmus, quam N scripsit η.

l. 7. — Signorum agmen ducit ο littera accentu circumflexu praedita et κ littera seu compendio, quod in alchemisticorum signorum tabulis est κεκαυμενος. Hoc *stanni* signum vide apud B., 112, 11, ubi tamen κ littera deest.

Quam litteram si cum $\overset{\tau}{\text{ασί}}$ coniungimus, κα<σ>σίτ<ερος> in R legimus. Perperam igitur in N $\overset{\tau}{\text{αά}}$ pro $\overset{\tau}{\text{ασί}}$. Clarissimum est hic non agi de oculo (B., 114, 23); neque ἱερατικόν (B., 116, 9) hic in censum venit.

Tum lunulam iacentem antecedit (και) καυμένή, sequitur κόμαρις R, κεκαυμένη et κόμαρις N. Habemus igitur κεκαυμένη κώμαρις, cuius signum vide apud B., 110, 11; 116, 2, ubi lunulae stanti littera κ addita est, quam tabulae nostrae librarius idem esse atque κεκαυμένη censuit, cum aliis in signis hanc litterae κ esse vim meminisset. Et κόμαρον apud B, 114, 6 vides compendio prorsus diverso conscriptum; ibique 116, 22 διάργυρος per compendium scriptum est, quod cum littera ω et cum lunula iacente quamdam similitudinem praebeat : quae res hic alienae putandae sunt.

Tertio loco duplex signum occurrit, cui additum est ῥίνισμα R, ῥινίσματα N. Cum prius signum ῥίνισμα vel ῥινίσματα sit, posterius sit ἄργυρος, hic potius legendum <ἀργύρου> ῥίνισμα; cf. B., 104, 10, 12, 16, 18, 23; 112, 14, 16. Signum ipsum, lunula non praeditum, in libri nostri textu est ῥίνισμα et ῥινίσματα; sex autem metallorum ῥινίσματα suis locis adhibentur.

Quartum est *terrae* signum, cui impositum est η γή R, ή γή N; vd. B., 110, 12; 118, 10.

Quintum quoque signum duplex. Signo enim, quod est χαλκός seu Ἀφροδίτη, compendium additum est, cuius vis κεκαυμένος etc. Sequitur *aeris* compendium, impositis litteris (και) additisque litteris καιμενον R, κε et κεκαμένη (sic) N : χαλκὸν κεκαυμένον igitur in R, et Ἀφροδίτη κεκαυμένη in N. In R vero in tres lineas ita litterae divisae sunt, ut superiorem occupet syllaba (και) = κε,

ε
mediam κμ, inferiorem αυ νον.

l. 8. — Signorum agmen ducit alpha littera, spiritu leni in R et accentu acuto praedita litteraeque lamda imposita; quae res clarius in N patet, ubi spiritus deest et accentus. In libri nostri textu hoc signum est ἅλας etc., cf. B., 108, 16; 120, 18 et 116, 22; non 108, 15; 112, 22. In textu autem aliud signum occurrit, duorum lamda simile, quibus duae lineolae curvae superscriptae sunt, quod ἅλατος interpretor seu ἁλός (igitur ΛΑ = ΑΛ) : cf. in R f. 13, l. 20 (= p. 42, 16) et vd. B., 112, 22; 120, 18.

Proximum est signum, cuius vis πέταλα, litteris cicumdatum πλτα (τ inversis ductibus scriptum est) R. Legendum igitur π<έ>τ<α>λα, cum in N signo impositae sint syllabae πετα, supposita λα; cf. B., 108, 11; 114, 6; 116, 7. Hoc signum et in textu videmus.

Tertium est *ovi* signum, cui additum est ὠν RN : cf. B., 114, 8. Hoc signum in libri nostri textu est ὠόν et ὠά.

Quartum est κασι<δι>ρι πεταλ<α> R, κασσιτέρου πέταλα N; cf. B., 104; 17; 112, 16.

Quintum signum duplex; *plumbi* enim signum (B., 116, 4) compendio ornatur, quod in alchemisticorum signorum tabulis est κεκαυμένος etc.; legimusque praeterea μο<λυβδος> (και)καυμεν(ος) R, eadem fere ratione scriptum atque κεκαυμένον in extrema l. 7: in N, post *plumbi* signum, scriptum legimus μόλ<υβδον> κεκαυμένον.

Sextum est *hydrargyri* signum, quod in R litterae circumdant η(δι)αργιρ<ος> ita scriptae, ut in sinistro lunulae stantis sinu η sit, atque in eadem linea dextroque in latere (δι); lunulae suppositae sint litterae αρ, impositae γι et ρ. In N lunulam circumdant litterae αργυριδ, cum in R primo obtutu non η sed γι legi possit. Cf. B., 116, 22; 104, 19; 112, 5; 114, 5; 120, 9; non 116, 15; 120, 6. In libri nostri textu, R, f 13ᵛ, 13 (= p. 44, 8), (δι)αρ ☽ est διαργύρου.

Lineam claudit signum quod est χ<α>λ<κοῦ> πεταλ<α> R, χαλκοῦ πέταλα N: cf. B., 104, 17; 112, 10.

l. 9, — In lineae initio lineolam rotundam iacentem, dimidiati circuli similem, lunata claudit lineola, lunulaeque impositum δε, suppositum ξ (?), praefixum ι (?), litteraeque appositae δεξαι vel δι ξαι (?) in R. In N contra in stantis lunulae sinu est littera ι, lunulaeque suppositum ζ, additaeque sunt litterae

δ
δεξι. Cum huius tabulae signo, quale exhibet R, similitudinem quamdam apud B., 118, 1 signum illud exhibet, cuius vis est εὔζωμον (B., 118, 1); nostro autem signo propius accedit cod. *Scorial.*, III. Υ. 14, f. 237ᵛ, l. 4, ubi litterae desunt, signi vero interpretatio est οὗ (sic), cum quo, in eodem codice f. 237ᵛ,

l. 3, schema illud conferas velim, quod est ἧς, eodemque loco l. 3, signum cuius vis est οὗς. Haec tria signa inter se cognationis quodam vinculo coniuncta esse patet. Sed cum nostro signo minime cohaerere manifestum est, ni fallor. Etsi magnae est audaciae, dicam tamen quod sentio. In antigrafo evanidis lineolis litterisque fortasse scriptum erat ℨ, scilicet κάσσίτερος κεκαυμένος;

κ
sed pro κ compendium exaratum erat, cuius vis κεκαυμένος etc., et pro κασσίτερος erat κασίδιρος. In R igitur huic signo non κ sed compendium suppositum est, quod κεκαυμένος significat; additaeque illae litterae, quas signo in antigrapho circumdatas iam non legit et intellexit *Vaticani* librarius, qui uno ordine omnes exscripsit : in διξαι igitur illud ξ e compendio (κεκαυμένος) ortum esse credimus. Et in aliis signis quasi *anagrammata* in nostra tabula exhibentur. Cf. B. p. 194, 12; 120, 5.

κού θι
Secundus lineae locus est signi cuiusdam, quod verbo χαλακαν explicatum videmus in R, χαλκοῦ ἀκάνθ in N; cf. B., 108, 1; 112, 25; 120, 10 ubi duarum litterarum, χ et θ, nexum habemus, et 118, 3; 120, 23 ubi duabus illis litteris et κ littera addita est.

Tertium signum dubium videtur : non est ἅλας (B., 108, 15), neque χαλκός (B., 114, 13), neque ἤλεκτρος (B., 114, 16), neque ὕαλος (B., 114, 24); potius fortaese ὠκυανός (B., 120, 1) seu ὠκυανός, ut eodem loco *Laurentianus codex*,

(ον)
86, 16 exhibet. Signum ipsum litterae quaedam sequuntur, χωσ fortasse, RN.

ω ω
Apud B., 120, 9 χ est χώνευσον, et 118, 7 χ est χῶμα. In N vero litterae sigma signum illud impositum est, quod ν legimus et ην et ιν; quo signo *Neapolitani* codicis librarius signum illud descripsit, quod in R litterae sigma impositum videmus. Set in R non ν sed (ων) litterae sigma impositum credo : χώσ(ων) igitur in R, quod verbum in χώσ(ον) lineola curva, quae verbum claudit, emendatum videmus; *Neapolitani* autem librarius non (ων) sed ν (ην, ιν) legit,

ω
cetera non mutavit. Hinc fortasse eruere licet χ <χῶ>σον.

Quintum signum est νὺξ R, ubi υ littera litterae α speciem praebere videtur; ἀξ N; cf. B., 108, 9; 112, 27.

Sextum, bis scriptum, est λείωσον; vd. B., 116, 18, 22, 27; cf. τρίβε 110, 44; non τρίψον 118, 3. In nostri libri textu hoc signum et alias verbi λειοῦν voces significat, et R, f. 13ᵛ, 4 (= p. 42, 21) est τρίμματος.

Septimum denique signum litteris constat χ et ω lineolaque quadam, quae maximam cum ρ similitudinem praebet; certissime χ, ω, ρ exhibet R. Signo additum est χόνευσ(ων ?), scil. χώνευσον, in R, χώνευσον in N. Illa igitur

ω
lineola non ρ sed (ον) legenda in R videtur, ut totum signum sit χ(ον), sc. χώνευσον. Vide quae de tertio huius lineae signo diximus.

l. 10. — Primum huius lineae signum tres in R lineae circumdant ιμρ, scil. ιμ<έ>ρ<α> = ἡμέρα, quod verbum in N scriptum videmus; cf. B., 108, 9; 113, 17; non 108, 7.

Proximi signi vis est ἡμερόνυκτον : at perperam in R signum tres litterae circumdant — νυξ, et in N additum est νύξ; cf. B., 108, 10; 112, 27; 114, 1.

Tertius locus signi est, quo σιδήρου πέταλα significantur. In R scriptum legimus σι(δι)ρ(ου) πετ<α>λ<α>, in N σιδήρ<ου> πέταλα; cf. B., 104, 24; 114, 2. *Aquae* signum *marinae* quartum occupat locum; idcirco ὕδωρ θαλασις addidit R, ὕδωρ θαλάσσης N; cf. B., 116, 8; 112, 26; 120, 9; non 108, 7; 118, 5; 116, 5-6

Quintum *aeris ramenta* occupant locum, signumque in R hae litterae circumdant: χ<αλκοῦ> ρίνισμα, in N perperam χρυσ<οῦ> ῥίνισμα : cf. B., 104, 16; 112, 10.

Sequuntur *ferri ramenta*, quorum signum in R litterae circumdant hae: σι(δι)ρου ριν<ι>σμα, scil. σι ρ ρι sinistro lateri, (δι) ου ν dextro lateri appositae, σμα signo suppositae. Alio ordine atque R exhibet N σιδηρ<ου> ρινισμα,
ρ
quarum litterarum σιδη signo impositae sunt, νι ρι sinistro lateri, σ μα dextro signi lateri appositae sunt. Cf. B., 104, 23; 114, 1-2.

Septimum locum occupat κασι(δι)ρι ρινισμα, ut in R legimus, κασσιτέρου ῥίνισμα ut est in N. In R autem signo impositum est κα et σι suppositum; verbumque integrant, in tres lineas divisae sinistroque signi lateri appositae, litterae (δι) ρ ι; atque ρινισμα ita destro signi lateri adscriptum est, ut ρ μα superiorem occupent lineam, ι σι mediam, ν inferiorem occupet. Cf. B., 104, 7; 112, 12, 15, 17; et 104, 14, 14, 18.

Ultimum lineae signum incertum; nam cum littera β circellum quemdam lineola obliqua ita coniungere videtur, ut ρ litterae speciem praebeat; ipsiusque β litterae dextro lateri additae duae litterae sunt, et quattuor suppositae —
χ χ
unde βρο vel κρο; pro χ vero, et κ et (ων) in R legi potest. In N signum hoc lineae decimae tribuitur, ubi primum occupat locum, sed litteram β in sinistro latere superant duae litterae — οχ, suppositaeque quinque sunt, scil. ο et κρόκ, unde elicias ὁ κρόκ<ος>. Sed hoc verbum cum littera β, quae signi propria est, non consentit; atque apud B., 108, 14; 114, 20; 118, 17; 114, 8 *croci* schema prorsus diversum est. Cum igitur hoc nostrae tabulae signum ne ad *botanes* quidem signum adduci possit (cf. B., 110, 6; 116, 19; 118, 1), restat ut lucem quamdam signum illud afferat, quod βρόμιος est: cf. B., 120, 2. Multo tamen quam signum *Parisini* codicis 2327 illud opportunius est schema, quod in cod. *Bonon.* (B. Univ.) 3632, f 14^{v}, l. ultima exhibetur, in quo scribendo β ρ μ et ω nexum efficiunt, cui impositum est βρόμϊ, scil. βρόμι<ος> vel βρόμι<ον>. Eumdem nexum videmus in cod. *Scorial.*, I. R. 14, f. 150^{v}, l. 11, ubi β et ρ occurrunt, additaque crux quaedam est, scil. χ vel potius (ων) — et ὕδωρ. De hac voce dubitandum, et Scorialensem codicem ita fortasse integrandum:
δ
βρ<ομ>ων <υ> ὕδωρ, et in R legendum βρομων, scil. βρόμον.

l. 11. — In linearum divisione signorumque distributione R et N iam non consentiunt: *Vaticani* igitur ordinem sequar.

Primum est *caeli* signum, cui nomen subscriptum est ου<ρα>νός R, ὀυ<ρα>νός N; cf. B., 116, 1; 118, 10.

Secundum lineae occupat locum (tertium est in N) *nitri* signum, quod duarum litterarum, N et P, nexu constat, cui littera ν supposita est, τ sinistro lateri, ω dextro addita est in R, cum in N littera tantum ν praemissa, litterae ων postpositae sint. Habemus igitur ν<ί>τρω<ν> in R, <νί>τρων in N; cf. B., 112, 20; 118, 11 et 118, 2; non 108, 5.

Rursus R illud exhibet signum, cuius vis est λείωσον nullo addito verbo; sed in N huic signo τρίψον (sic) impositum est. Confer igitur quartum lineae nonae signum.

θ
Quartum est *chalcanthi* signum, quod suae litterae circumdant καλκαν in R,
θ
ita scriptum, ut κ sinistro lateri, αλ dextro appositae sint, καν ipsi signo suppositae: καλακάνθη in N scriptum legimus, ubi signo ipsi littera θ deest, et litterae κα impositae, κάν suppositae, λα sinistro θη dextro lateri appositae sunt; cf. B., 108, 1; 112, 25 et 120, 11, 23.

Quintum in R (sextum in N) est *lithargyri* signum. E Ducang., *Gloss. gr.* app., p. 20 patet hic in signo litteram theta exhiberi, quae ibi deest. Signum ipsum autem in R hae litterae circumdant — λιθαργιρ, scil. λιθάργιρ<ος> = λιθάργυρ<ος>, quae ita divisae sunt, ut, in superiore signi parte λ sinistro lateri, ι dextro lateri adscriptae sint; in inferiore signi parte θ praemissa sit, α ρ postpositae, ipsique syllabae αρ impositae sint γι et ρ. In N contra λιθαρ signo impositum est, γυ dextro signi lateri adscriptum, ρο signo suppositum est. Prorsus diversa occurunt signa apud B., 104, 23; 112, 12; 114, 7; 116, 13; 120, 20.

Sextum est in R alterum ferri signum, cum quo cf. B., 116, 20 in extrema linea.

Ipsi signo in R litterae praemissae sunt σι, postpositae (δι), supposita ρ: legendum igitur σι(δι)ρ<ος>. In N (in extrema linea) sinistro signi lateri σι, dextro δη adscriptum legimus, signoque suppositum ρο — unde σίδηρος; cf. B., 104, 21 ἄλλως; 116, 20; non 104, 5; 114, 1, 17; 120, 5.

Septimum in R est aliud *chalcanthi* signum, quod suae litterae circumdant — καλ<α>κανθ<η> R, καλακάνθ<η> N : cf. tertium lineae nonae signum.

Postremum *sulphuris* signum est, cui adscriptum legimus θιον R, scil. θεῖον, ut est in N; cf. B., 105, 25 fig. 2; 112, 19 fig. 2; non 104, 25 fig. 1 et 26; 112, 19; 114, 12; 118, 12; 120, 9.

l. 12. — Primum est *aluminis scissi* signum, cui adiectum est στιπτιρία (deest σχιστή), cuius nominis litterae ita collocatae sunt, ut in sinistro latere a στι in altum procedas ad πτ et inde ad ι: in dextro autem signi latere a ρι descendas ad α. Haec in R. At contra N hoc signum in paenultima linea tertium exhibet, nomenque addit στυπτηρία. Cf. B., 108, 6; 112, 21; vd. 108, 7; 112, 21; et cf. κρόκος 114, 9 et χρόνος 118, 10. In libri nostri textu occurrit et σπ́ = στυπτηρίας R, f. 12^{v}, l. 5 (= p. 38, l. 21).

Proximum signum alibi non vidi. Signum suae litterae ita circumdant, ut in sinistro signi latere ω litterae littera ι imposita sit, in dextro latere syllaba μι superius, ν inferius spatium occupet. In N scriptum legimus μινιων, scil. μίνιον. Cf. Lüdi, *Alchemistische u. chemische Zeichen* tab. 52, 62, 72, 81, 95, 96, 114, 120.

Tertio signo (quinto in N) adscriptum legimus ωων R, ὠὸν N: at non cum *ovi* sed cum *pyritae* symbolo similitudinem quamdam hoc exhibet signum; cf. B., 112, 22; 120, 11; et 108, 10; non 120, 22.

Quartum signum difficilius, rursusque in hac linea octavum occupat locum;

in N extremum in linea est et in sq lin a paenultimum. Signum ipsum duobus constat circellis eodem centro descriptis lineolaque secatis, qua in summa est littera β, in ima ρ — at haec littera in N incertissima est, et lineolae brevissimae exhibet speciem. Litterae signum circumdant, in superiore spatio, νο υέ, in inferiore spatio λε ων (N ον); unde <   > νου ἐλεων R, <   > νου ελεον N. Ipsi signo A littera deesse, et circelli idem valere atque Φ videntur : quocirca interpretamur ρ<α>φ<ά>νου ἐλεων = ῥαφάνου ἔλαιον. In extrema linea litterae ο et ε ipsi signo desunt in R — ρ<α>φ<ά>ν<ο>υ ελ<ε>ών R, ρ<α>φ<ά>νου ελεον N; cf. B., 108, 3; 112, 20.

Quinto signo ω littera imposita, α supposita, nihil praeterea additum. Est *plumbi* signum ; cf. B., 114, 12.

Sextum signum litteris ornatum est (δι)χρομου RN, nomen ipsum deest. Legendum videtur <ἀρσενικοῦ> διχρόμου, si confers arsenici signum, quod liber noster in textu adhibet ; in R, f. 14, l. 10 (= p. 46, l. 9) signo ipsi α praemissa, ρ postposita est. Cf. tamen in B, 118, 17 illud signum quod est ἀγαρικόν.

Septimum in R signum est λ litterae simile, cui ι postpositum est et ita coniunctum ut λι esse videatur : hanc quasi syllabam tria puncta a θᾶλ separant, suppositumque est ην (?). Nullo intervallo nulloque discrimine in N scriptum legimus λιθᾶλ, et ην suppositum est. Magnae esse audaciae profitemur si *aethales* signum praemissum putamus (cf. B., 110, 7), quod sequitur fortasse <α>ιθαλην.

De extremae lineae signo iam diximus.

l. 13. — Dubium et hoc signum est : syllabam εθ vocalis sequitur, quam N interpretatus est α ; has litteras duo sequuntur signa, quibus accentus circumflexus impositus est (pro accentu in N scriptum legimus λ), additaeque duae litterae sunt : fortasse ἐθ<ά>λη = αἰθάλη; cf. B., 110, 13 ; non 110, 19.

Ex antigrapho, qui esset lectu difficilior et litteras quasdam evanidas praeberet, hanc tabulam descriptam esse patet.

Ut vero alchemisticorum signorum, quotquot in libro nostro occurrunt, seriem totam exhibeamus, addenda sunt ἀρσενικοῦ f. 14, 10 = p. 46, 9, cuius schema constat linea verticali, in summo capite globulo praedita, cui binae lineolae et littera α sinistro lateri adhaerent, binaeque dextro lateri et littera ρ; μυστήριον, in indice, cap. XCVIII, scil. R, f. 3. l. 15, cf. B, 116, 10 : ἰγδίον (imo ἰγδίῳ) f. 13ᵛ, l. 4 (= p. 42, 22), quod schema pilo et pistillo constat : φύλλον et φύλλα; — cf. B., 118, 25; ὥραν — cf. B, 108 9; 112, 27; φύσις et φυσικόν, scil. Φ et Φκ; τρῖμμα (?), quod alibi non vidi : signumque duobus lineolis verticalibus constat, cuius pedes brevis lineola claudit; (estne πέταλα ?) $\overset{\pi}{\sigma}$ = στυπτηριας f. 12ᵛ, 5 = p. 38, 21. Cetera ℔ = λίτρα (B., 110 14; 120, 9; non 116, 14), ‹C = δραχμή (120, 14; non 114, 15) ς″ = ἥμισυ (B, 116, 15; 120, 9) et alia cum ceteris codicibus communia sunt.

Hydrargyri signum ἑρμοῦ potius quam ὑδραργύρου esse duxi, cum et alibi et f. 4, 9 = p. 2, 12 εξ αι ☽ = εξ ε ☽ = ἐξ ἑρμοῦ scriptum vidissem : habes tamen f. 13ᵛ, 3 = p. 44, 8 (δι)αρ ☽ = διαργύρου, quae vulgaris nominis est forma : f. 32, 16 = p. 116, 20 ☽ est ὑδράργυρον; cf. f. 64, 4 = p. 232, 13 τὸν λιθάρ ☽; f. 82ᵛ, 20 = p. 300, 13 $\overset{\theta}{\text{λοι}}$ ☽ λιθαργύρου; f. 95, 11 = p. 340, 23; f. 95, 5 = p. 342 λι ☽ = λιθάργυνον. Praeter alchemisticum signum, nominis primam litteram, primasve litteras, scripsit librarius et 20, 17 = p. 72, 12 α ♀ = ἀφροδίτης; f. 14, 5 = p. 46, 2; f. 20, 18 = p. 76, 4; ενι ♂ = ἐνιλίω = ἐν ἡλίῳ: f. 15, 6 = p. 50, ἡ ϭ = ἡμέραν; et alia huiuscemodi.

Creberrime occurrit λείωσον per compendium scriptum (in N saepe τρῖψον etc.); interdum λείωσον, τρῖψον etc. totis litteris et in R : et ο et ου est ὀγκία; sed οὐγγίαν quoque habes et οὐγκίαν, ὀγγίαν etc. — Metallorum signa alchemistica munere *adiectivorum* (χρυσοῦς, ἀργυροῦς etc.) est ubi fungantur.

Iam tempus est, quo scripturae, qualem *Vaticanus* codex exhibet, specimen oculis tuis inspicias.

Codicis Vaticani Exemplar

F. 4-5.

F. 4. ε (ιν) ε (ης)
| τῆν μταλήκὴν φύσ αλλειθῶς ἐπέργάζόμνοι· ἕρμ διλονὄτι | ὀ τρεῖσμε-
(ος) ε τ
γιστ κ(αι) χέιμεὺς· κ(αι) οι μ αυ ἐξ ☽· κ(αι) θυόν· γίνέσθε φάσὴν. |
τ (ὸν) (ην)
ἄπαν· τ ♂ φὴμὶ· κ(αι) τ ☾· ☿· κ(αι) ♃· κ(αι) ♀· κ(αι) ♄· (δι)αφέρ | ην
τ
δέ ταυ φὴσὴν αλίλὸν· τί τε χρία· κ(αι) τὸ βάρι· κ(αι) τις λοιποὶς ἤ(δι)ό- |
τ τ τ
μασὴν· (δι)α τὴν ☽· κ(αι) τοῦ θίου· ἐξ ὧν τίκτων· (δι)αφορὰν κ(αι) πέμψὴν·
τ τ ε γ έ ε
ὡς | γὰρ οὐ φάσὴν· ὁ ♂ γενά· εξ ☽· κάθαροὺ μμιμνου· μτα θυοῦ·(δι) | αὔγοὺς
(ης) γ (ων) πρι τ
εριθρὸυ εν τη κοιλία της γ· συνπέπυμέ καλὸς· (δι)ὸ κ(αι) λαμ | νε· κ(αι)
τ (ός) τ τ τ
πέπὐκνω· κ(αι) βὰρ εχή· κ(αι) ου ἤπο γὴν σέπεται· οὐ ἐν πὺρὶ εὐκόλος· κ |
τ
κ(αι)ετε· ἡ δε ☾ γένά· εξ αι ☽· κάθαρού κ(αι) θύοῦ λευκὸύ (δι)αυγοὺς· κ(αι)
τ τ
μέ | ρικοὺ εριθρὸὺ· κ(αι) (δι)α τοὺ ὑπέρὔθρος (ἐστιν)· ο ☿ γενά εξ αἱ ☽·
ε γ έ
πύκτοὺ | μμιμνοὺ θύῶ κυτρίνῶ θολέρῶ· κ(αι) (δι)α τουτο τι θέρμι μικρὸν· κ(αι)
ού (ης) τ ε γ τ
(δι)ατινσ· ἔψειτε· ὁ δε ♃ γενά εξ ☽· (δι)αυγούς μμιμένου· με θύοὺ λευκόυ·
τ
κ(αι) (δι)α ού | θέρμί μικρὰ λὺέτε· αιν ολίγῶ χρῶνῶ· ὄθεν εἰ ἐπι πλέον εψειθ ἤ
ε τ
εις | ☾καλῖστον μταβλιθὶσετε· ὁ δε ♀ γηνέ · εξ ☽· θὸλέροὺ· κ(αι) θύου ἐρι |
ε γ ε
θρὸυ· ὁμοὺ συνμμιμένου· (δι)α τούτο σκλὴρότερὸς (ἐστιν) ο ♂. | κ(αι) ὄμνὸς
τ πι
ερὺθρὲνε· πλὴν χαὔνον σῶμα (ἐστιν)· συνεφέρετε γὰρ αθ | μοὺς· τινᾶς ὡδα-
τ (ης) τ (ιν)
ροὺς· οἱ τοινὲς οιόν αυ αναλὶοὺσὴν· ὥστ χαλκὸν | ἄνθὸς αυ κἀλούσ· ὁ δὲ ♄
τ έ ε (ος) τ τ
γενά εξ ☽ πάχος· κ(αι) μτρί έριθροὺ· κ(αι) (δι)ά | οὐ ὄξὸς επιχέὄμενον αυ
τ τ ε τ
λευκ(αί)νε· ὡς αυ· κ(αι)κ(αι)όμνὸς· (δι)αυγέστερὸς (δι) | κνι· (δι)α το
ε γ έ τ τ ας
σύμμιμνον αυ· εριθρὸν θύον· (δι)α ταὐ ὅὺν τας ετι· ἕτἑρον || ἑτέρὸυ φέρτερον·
τ τ ε
F. 4v ἀπο γένίσεος αυ (δι(αφένε· λέγοὺσι δέ οι οιροιμ | νοι σόφόι ἀνδρες· (δι)νάσθὲ

τ ε' έ ην (ης) τα ος
πάν τα εἰρήμνα μταλα· εις τ του ♂· κ(αι) | τ ☾ λὰνπρὄτι ·(δι)ά τιν
τέχνὴς πρὸβιβαζεσθε (δί)νασθε· λέγοῦσὴν γὰρ | ὡς ♄ ☾ (ἐστι) κτ ίδος κ(αι)
ης τ τ
εκ τ αυ φλεβὸς· πλὶν εχι τρὶς τινὰς ασθενί | ἄς- χαυνὄτι· μελάνιάν· κ(αι)
ε ής ος
(δι)σο(δί)αν· ὥν ανιριμνον (ἐστιν) ☾· αλὴθ· ὁμί ὁ ♀ | φίλὸς (ἐστιν) κ(αι)
τ τ τ
αδελφὸς· του ☾· κατα πάν ἤγοὺν μαλάκοτᾶν· κ(αι) σκλιρὄτιτα· κ(αι) ἀνάλισην·
ε τ
κ(αι) σφυριλἄτισην· αλ έστην εριθρὸς κ(αι) οιμεὶς αφέρὸύμν· εξ αυ | την
τ
ἐριθρὄτιτα· κ(αι) (ἐστιν) ☾· ὁσαυ κ(αι) ο ♃ έχι την χαὔνότιτα· την τρὶξην |
ην· ε τ ε ος
τοις εν τοις ὀδυσ κ(αι) την μλανίαν· ὧν αφέρεθεν μτἄγετε εις ☾· | ὁμί .
έ (ης) τ
ο ☿· ☾ (ἐστιν)· αλα καταφθάρμνον· απο τ αυ μεταλεύσεος ·(δι)α την |
τ τ ε ε τ
επικράτιαν του εν αυ· ἀκάθάρ θίοῦ· κ(αι) του ☽ θολερὸθ· ὅθ ν ανέρε | θ ν τον
(ων)τ (ης) τ(ος) (ὸς). ος
βλαπτ · ἤγοὺν τ μελἀνἰἀς κ(ὰι) σκληρὄτι ʻ(ἐστι) κάραρ ὁμι κ(αι) |
(ος) τ τ
το ☾· ♂· (ἐστι) πάρέξ τοὺ χρὄματ · ὅτι τὸ χρὄμα του ♂· αφι | ριε· εξ αυ·
τ (ής) ε τ τ
(δι)α τὴν επικρατίαν του ἐν αὐ ☽· κ(αι) οιμ (δί)δὸμ αυ χρὸμα ου | ♂· κ(αι)
τ ε τ (ης) ε
(ἐστι) ♂· κ(αι) ου (ἐστιν) ἡ μταλήκὴ τέχνι· οἰὧν ιατρικὴ ὡν ἐν τ | μταλίοις·
τ τ ε
αρῶστιμἄτῶν· στεον ὄὺν ότι. τρισῶς προ | άγον· παν τα προῆρημνα
ε τ έ τ (ος)
μταλἦκἀ σῶματα· είς την ζηουμνην. | αυ τελίοσὴν· μετα πὺρ μόνοῦ· ἤ μετα
τ
τηνὸν πν<ευματ>ὡν γνισίον αυ· ἤ (δι)α τι | νῶν ἄνθὸν ἓν μία ὥρα· κ(αι) με
ε (ὧν) τ τ τ
πὺρος μ. ὥσπὲρ τυχ εν τι πρω αυ με | λέυσι· ἤ ὡς ὄταν· ο ♃ επιπολὴ
ε ε(ος) τ τ ε (ον) ε
F. 5. ψόμν · εις ☾· πρὸβιβάζετε· ἤ ως ελεξίρ || τὰ εξ ἐκᾶστο μτάλι .γινὄμνα. δ. (δι)α
τ τ
πνευμά δέ· ἰτοῦν (δι)α ☽· ἱ θίου· ἀρσε | νικοὺ· κ(αι) αιὡς αμανιακόὺ· ταυ γὰρ
τ τ τ
καλοὺν πνεῦμα· (δί) ὅτι φέὺγουσην· | τὸ πῦρ· κ(αι) εξατμίζων· (δι)ά κάπνόυ·
τ
είς αέρα· ἀπο τέκτον τον ἀν<θρωπ>όν· λῆθ ἤ δὲ ὡν | φιλοσὸφὼν· εισὴν
τ τ ε
πολοὶ· ἀλ εξ αυ πάν' γ μὸνι οισὴν οι (δι)νἄμνοι· εξαρ | κὴν ἠμὴν εις ἐλεξίρ·
τ τ
εἰσὶ δέ ούτοι· αίμα ἀν<θρώπ>ινόν· τροίχές· κ(αι) ὡὰ· κ(αι) τὸὺού | εξέλεξαν οι
σ (ην) σ τ ε τ τ
φιλόσοφοι· (δι)ότι εκλαμπρίνου τ φυ ων μταλοικὼν σωμά | (δι)α την αυ
γε τ(ὸν ου τ
ευνίαν· ὡς (δι)χθίσετε ἐν τοις αυ τὄποις· κ(αι) (δι)ὸτι έχσὴν εν ἑαυοίς· |
χ (ος) τ
φψσην δ στι ἤγοὺν γής ὕδατος· αέρος· κ(αι) πὺρ · κ(αι) (ἐστιν) αυ το

Siglorum et signorum tabula.

S = codex *Scorialensis* deperditus

R = „ *Vaticanus* gr. 1134

N = „ *Neapolitanus* gr. III. D. 19

B = Berthelot. *Collect. d. alch.* gr. II

= „ „ „ I in signorum alchemisticorum tabula.

A, Avic., Alb. m., A^m, G = ps. Aristotelis, Avicennae, Alberti Magni, Geberis paginae apud Manget, *Biblioth. chemica curiosa* et *Theatrum chemicum*, Argentorati MDCLIX sqq.

In praefatione et in apparatu parentheseos rotundae lineis ( ) compendiorum litteras inclusi.

Uncis < > litteras et verba inclusi, quae addenda viderentur.

Uncis quadratis litteras et verba inclusi, quae expungenda viderentur.

Index Manuscriptus.

PAG.

1 σειυντε R (ΓΓ supra), σαμ (σύγκειται supra) N; in R primo obtutu σαμ legi potest ἓξ] ϛʹ in sup. l. R, om. N 2 (δι)λονό (τ supra) R, δλονό (τ supra) N, cum in R primo obtutu non (δι) sed o legi possit. 4 μετα πίον R, ἔιτοῦν ποίων (εκ supra) N ἀνάγονται] sed προάγονται in capitis II initio; cf. προάγουσα l. 10 6 συνόν (τ supra) R (σύντονα ≐ συντείνοντα ?), συνόν (τα supra) N 8 ἀξιώματα] cf. [regimina et in cap. IV initio ἐργασίαι ἤτοι εὐτρεπισμοί 9 ἐλεσίρ RN εἰτοῦν] ἴκτοὺν R, ubi κ deletum; η (τ supra) N 10 ζιμί εις R, ζημίας N βελτιόσυν R, βελτίωσις N ιγίαν R, εἰς ὑγίειαν N 17 ☾ης N et in sqq.

1 ὅ^{ο}π R, ὁπόσον N   κτίπος R, κτύπος N et in textu   **4** ♂ σιδέρου (ubi σιδέρου alia manu scriptum), ♂ σιδήρου N   **5** Hunc titulum omisit N   **9** <♂>] om. RN   **10** περὶ ♂ RN   **13** π(ος) κλιρίνε R   π(ος) R, πότε N; cf. l. 26 et 27   **18** ♀^{χαλκοῦ} RN; sed χαλκοῦ in R alia manus scripsit δʹ (= τετράκις vel simile quid R; in N καὶ ἄλλως quater scriptum est   **25** λεῦκοσ(ης) R λεύκωσις N; cf. l. 12   ♄ περὶ μολύβδου RN; sed περὶ μολύβδου in R alia manus scripsit   **26** τ. κρόνου N   **27** π(ος) R, πῶς et in marg. ἢ πότε N   **28** κτιπ(ῶν) R, κτυπῶν N   **29** πότε (in marg. πῶς) N; cf. l. 13

1 ♄ κρονου N   χρυσοῦ addidi e p. 88, 5   **2** τίνει^{σήν} ν αυ^{τ} R (perperam legi in *Catal. alch. gr.* II, p. 155 τὰ νοσήματα αὐτῶν), τίνα εἰσὶν N. — In R post αυ^{τ} scriptum est (καὶ) τῆς τέκ^{ε}ιτ : lectionem non expedio   **5** τ(ης) R, τίσιν N   ἁρμόζούσ(ης) R, ἁρμόζουσιν N   προπλύσεως addidi   **7** ἐκτουν RN; cf. p.   l. 9   καιθαλώσεως RN   καὶ ἀναβράσεως πνευμάτων καὶ ἀναβάσεως πνευμάτων N   **10** πέντε] cf. cap. XLIV in textu   **12** κύτρινον RN; et in marg. " *zaldo* „ N   **15** εἰς ἐλιξίρ om. N   **15** μετὰ addidi; cf. p. 124, l. 19   εὐτρεσε$^{ιπ\ ο}$ R   **17** πλύνσις N   **18** λευκάσ(ης) R bis, λεύκανσις N bis   **24** πλύνσεως N   **25** περὶ ἀναβάσεως ἀρ. N

1-2 ἐλεσὶρ R bis, N semel **2** προπλύνσεως N **4** Capitum ordo in textu turbatus est **8** λεύκανσις N **9** ἀπαλύσ(ης) R, ἀνάλυσις N **11** αἰσθι^τ^κ(ὸν) ter R **12** αἰσθητικοῦ ζῴου N **18** θεραπείας corr. N **19** (δι)αφδρ(ὸν) R, διαφορὰς N **20** ατραρμέ^τ^ν R, ἀταμέντου N βουραχίων N **24** μαρ(και)σίθας R, μαρκασίθας N **25** ιτούν R, εἴτ' οὖν N **27** αὐτοῦ του N **28** παρθενικ(ὸν) γάλα R, παρθενικοῦ γάλακτος N

1 απαλυνου^σ(ων)^ R, ἀπαλυνόντων N **4** τ(ης) σ(ησ)μίξεος R, τῆς μίξεως N πάντων om. N **6** διὰ addidi **10** λευκάνσεως N δόκιμον] scil. ἔργον **14** ἐξὶρ ἐπὶ κρόκου RN, et in marg. ἴσως ἐξ ῥινήσεως N προευτρεπισμένου] cf. p. 284, 20 et 286, 12 καλῶς τετιτανωμένου μαΐστρου ρενάλδοὺ ἠν^τ^ βι^τ^νοβα R (igitur τὴν <=τῆς) βίτα> (=βίλ<α>)ν όβα, ubi primo obtutu νίβα legi potest; ῥενάλδου τοῦ μετανίβα N **16** περὶ addidi; fortasse et ♂ συντεθειμενος **21** χρισοῦσῃ; R, χρυσοῦ N; cf. p. 294, 7 λεύκανσις N, et alibi **23-24** <♀> addidi **26** κόμιτος N Σάντ<ο> Φλόρε = *Santo Fiore*: ego (cum aliis) de lectione Σάντ<α> Φλόρε = *Santa florae, Santa Fiora* cogitaveram σάνταφλορε N, ubi alterum α linea transversa deletum videtur

1 Ψ = σιδήρου; cf. Berthelot, *Coll. alch. gr.*, I, p. 116, l. 20 καὶ σιδήρου non exhibet N συστίτ(ης) ὀφ(ής) παν$^{\tau}$ εὔτρινούς R, συστίτης ὀφ'ς πάντα εὐτρινοῦς N; συστροφῆς παντὸς εὐτελοῦς μετάλλου *cod. Scorialensis* I. X. 16, f. 55v (est hic Turriani catalogus, graece conscriptus, quo librorum tituli plerumque ex ipsis codicibus petiti exhibentur: vd. *Catal. d. mss. alch. gr.*, V, p. 65 sqq.) εὐτελοῦς] malim ἀτελοῦς (cf. Berthelot, *o. l.* II, p. 13, 17 τὰ τέσσαρα ἀτελῆ μέταλλα); sed εὐτελῆ in codicis *Vaticani* textu occurrit p. 90, 28, et iam in archetypo inesse videtur: attamen in ipso *Vaticano* interdum dubius haeres legendum sit ευ an α, praesertim in verborum initio **3** Μυστήριον per symbolum; cf. Berthelot, *o. l.*, I, p. 116, 10 marg. **4** εἴκοσι] κ' in RN; num e seq. καί?

<ΑΝΩΝΥΜΟΥ>

<ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ>

<Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΟΝ>

ANONYMI

DE ARTE METALLICA

SEU DE METALLORUM CONVERSIONE IN AURUM ET ARGENTUM

<ΑΝΩΝΥΜΟΥ>

<ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ>

<Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΣΥΣΤΡΟΦΗΣ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΟΝ>

I. Οἱ τὴν μεταλλικὴν φύσιν ἀληθῶς ἐπεργαζόμενοι, Ἑρμῆς δηλονότι ὁ τρισμέγιστος καὶ χημεὺς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτόν, ἐξ ἑρμοῦ F. 4. καὶ θείου γενέσθαι φασὶν ἅπαντα, τὸν χρυσόν φημι καὶ τὴν σελήνην, σίδηρον καὶ κασσίτερον καὶ χαλκὸν καὶ μόλυβδον, διαφέρειν δὲ ταῦτά φασιν ἀλλήλων τῇ τε χρείᾳ καὶ τῷ βάρει καὶ τοῖς λοιποῖς ἰδιώμασιν διὰ τὴν τοῦ ἑρμοῦ καὶ τοῦ θείου, ἐξ ὧν τίκτονται, διαφοράν τε καὶ πέψιν. ὡς γὰρ οὗτοί φασιν, ὁ χρυσὸς γεννᾶται ἐξ ἑρμοῦ καθαροῦ μεμιγμένου μετὰ θείου διαυγοῦς, ἐρυθροῦ, ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς γῆς συμπεπηγμένων καλῶς· διὸ καὶ λαμπρύνεται, καὶ πεπύκνωται, καὶ βάρος ἔχει, καὶ οὔτε ὑπὸ γῆν σήπεται, οὔτ᾽ ἐν πυρὶ εὐκόλως κατακαίεται. ἡ δὲ σελήνη γεννᾶται ἐξ ἑρμοῦ καθαροῦ καὶ θείου λευκοῦ διαυγοῦς καὶ μερικῶς ἐρυθροῦ· καὶ διὰ τοῦτο ὑπέρυθρός ἐστιν. ὁ σίδηρος γεννᾶται ἐξ ἑρμοῦ πηκτοῦ μεμιγμένου θείῳ κιτρίνῳ θολερῷ· καὶ διὰ τοῦτο τῇ θέρμῃ καὶ μικρὸν διατεινούσῃ ἕψεται. ὁ δὲ κασσίτερος γεννᾶται ἐξ ἑρμοῦ διαυγοῦς μεμιγμένου μετὰ θείου λευκοῦ· καὶ διὰ τοῦτο θέρμῃ μικρᾷ

ll. **8-20** vd. A 642[1-2].

1 ἀληθῶς cf. Achmes, *Oneirocr.* (ed. Drexl), p. 1 ἐκ τῶν ποιησάντων τὴν τοιαύτην ἀκρίβειαν κατὰ ἀλήθειαν κτέ. **2** $\overset{\tau}{\text{αυ}}$ R, αὐτῶν N et in margine. Cf. *Morien.* apud Mangeti, *Bibl. chem.* I, p. 509[2], 18 : ***Hermes vero philosophus et alii qui post*** ipsum *fuere.* **3** θύὸν R, θεῖον N; num θείων? Cf. l. 6 **5** (δι)αφέρην R, διαφέρουσι N φὴσὴν R, φησὶν N **7** πἕμψῆν R, πέμψιν N $\overset{\tau}{\text{γάρου}}$ R, $\overset{\text{τα}}{\text{γέρον}}$ N, ubi α incertum **9** συνπέπυγμέν(ων) R, συμπεπυγμένου N **11** οὔθ᾽] $\overset{\tau}{\text{ου}}$ R, τοῦ το N (bis) σἔπεταὶ R, σέπετε N **12** εξ αἵ ☽ R, scilicet ἐξαίρμοῦ = ἐξ ἑρμοῦ; et l. 14 **13** μέρικοὺ R, ἠερικοῦ N; *aliquantulum rubeo* A 642[2], 5. Cf p. 4, l. 8, μετρίως ἐρυθροῦ **14** $\overset{\text{πηκτοῦ}}{\text{πύκτοὺ}}$ R, πυκνοῦ N **15** μικρὸν καὶ RN **16** ἔψειτε R, ἕψηται N

ANONYMI

DE ARTE METALLICA

SEU DE METALLORUM CONVERSIONE IN AURUM ET ARGENTUM

I. Qui metallicam naturam secundum veritatem pertractant, Hermes scilicet trismegistus et chemicus et qui post ipsum fuerunt, ex hydrargyro et sulphure nasci affirmant omnia, aurum dico et argentum, ferrum et stannum, et aes et plumbum; differre autem haec affirmant inter se et usu et pondere et reliquis proprietatibus propter hydrargyri et sulphuris, a quibus pariuntur, differentiam et coctionem. Ut enim isti affirmant, aurum generatur ex hydrargyro puro mixto cum sulphure claro, rubro, in cavitate terrae bene compactis; quapropter et fulget et densum est et pondus habet, neque sub terra putrescit, neque in igne facile comburitur. Argentum generatur ex hydrargyro puro et sulphure albo, claro et aliquatenus rubro; idcirco subrutilum est. Ferrum generatur ex hydrargyro denso mixto cum sulphure citrino turbido; idcirco calore et paululum producto excoquitur. Stannum generatur ex hydrargyro claro mixto cum sulphure albo; idcirco calore parvo

λύεται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· ὅθεν εἰ ἐπὶ πλέον ἑψηθῇ, εἰς ἄργυρον κάλλιστον μεταβληθήσεται. ὁ δὲ χαλκὸς γίνεται ἐξ ἑρμοῦ θολεροῦ καὶ θείου ἐρυθροῦ ὁμοῦ συμμεμιγμένων· καὶ διὰ τοῦτο σκληρότερός ἐστιν ὁ χρυσός, <καὶ> καιόμενος ἐρυθραίνεται, πλὴν χαῦνον σῶμά ἐστι· συνεπιφέρεται γὰρ ἀτμούς τινας ὑδαρούς, οἵτινες οἷον αὐτὸν ἀναλύουσιν ὥστε χαλκοῦ ἄνθος αὐτοὺς καλοῦσιν. ὁ δὲ μόλυβδος γεννᾶται ἐξ ἑρμοῦ παχέος <καὶ θείου διαυγοῦς παχέος> καὶ μετρίως ἐρυθροῦ· καὶ διὰ τοῦτο, ὄξος ἐπιχεόμενον αὐτῷ, λευκαίνεται· ὡσαύτως καὶ καιόμενος διαυγέστερος δείκνυται διὰ τὸ συμμεμιγμένον αὐτῷ ἐρυθρὸν θεῖον.

Διὰ ταύτας οὖν τὰς αἰτίας ἕτερον | ἑτέρου φέρτερον ἀπὸ γεννήσεως αὐτοῦ διαφαίνεται. λέγουσι δὲ οἱ εἰρήμνέοι σοφοὶ ἄνδρες [δύνασθαι] πάντα τὰ εἰρημένα μέταλλα εἰς τὴν τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς σελήνης λαμπρότητα διά τινος τέχνης προβιβάζεσθαι δύνασθαι. λέγουσιν γὰρ ὡς μόλυβδος ἄργυρός ἐστι κατ' εἶδος καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς φλεβός· πλὴν ἔχει τρεῖς τινας ἀσθενείας, χαυνότητα, μελανίαν καὶ δυσωδίαν, ὧν ἀνῃρημένων, ἔστιν ἄργυρος ἀληθής. ὁμοίως ὁ χαλκὸς φίλος ἐστὶ καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀργύρου κατὰ πάντα, ἤγουν μαλακότηταν καὶ σκληρότητα καὶ ἀνάλυσιν καὶ σφυρηλάτησιν· ἀλλ' ἔστιν ἐρυθρός, καὶ ἡμεῖς ἀφαιροῦμεν ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐρυθρότητα, καὶ ἔστιν ἄργυρος. ὡσαύτως καὶ ὁ κασσίτερος ἔχει τὴν χαυνότητα, τὴν τρίξιν τὴν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν καὶ τὴν μελανίαν· ὧν ἀφαιρεθέντων, μετάγεται εἰς ἄργυρον. ὁμοίως ὁ σίδηρος ἄργυρός ἐστι, ἀλλὰ καταφθαρ-

F. 4v

2 γηνέ^{τ} R, γεννᾶται N **3** συνμεμιγμἕνου R, συμμεμιγμένου N; *mistis* A 642^2, 10 **4** καὶ addidi **5** συνμεταφέρεται N ἀθμοῦς R **6** ὡδαροὺς RN οἷὸν αυ^{τ} R, οἷον ταῦτα N ὥστ(ης) R, ὥστε N χαλκὸν RN, *flos aeris* A 642^2, 17 **7** αὐτοὺς] αυ^{τ} R, αὐτὰ N παχέος – παχέος, cf. A 642^2, 33 : *grosso mixto cum sulphure albo grosso.* Verba uncis inclusa ob *homoioteleuton* omissa sunt in RN **8-9** (δι)α^{τ}τοῦ R, scil. (δι)α^{τ} του R **9** ὄξὸς επιχεομενον αυ^{τ} R (accus. absol. = gen. absol.) R; ὄξους ἐπιχεομένου ταῦτα N **13** αυ^{τ} R, αὐτοῦ N **14** δύνασθαι delendum **17** (και) ἴδος R, κτίδος N et in marg. καὶ ιδιος **22** (καὶ) (ἐστιν) R, ℈ ἠδὲ^{ϵ} N **25** καταφθἀρμένον R, καταφθαρμένον N : neutrum etiam ob lat " *ferrum* „; cf. p. 6, l. 4 τὸ ☾ = τὸ ἄργυρος etiam ob lat. " *argentum* „ : cf. Bovensem dialectum

solvitur brevi tempore; quapropter si magis coquatur, in argentum pulcherrimum transibit. Aes gignitur ex hydrargyro turbido et sulphure rubro una commixtis : idcirco durius est aurum, et combustum rubescit; at laxum corpus est, cum secum ferat vapores quosdam uvidos, qui quasi ipsum solvunt ita, ut aeris florem ipsos vocent. Plumbum generatur ex hydrargyro spisso et sulphure claro spisso et modice rubro : idcirco, infuso aceto, albescit : itidem combustum clarius conspicitur propter sulphur ipsi commixtum.

Propter has igitur causas aliud alio praestantius esse ab ipsius generatione patet. Dicunt autem homines docti, quos supra laudavimus, omnia metalla, quae commemoravimus, ad auri et argenti splendorem per artem quamdam adduci posse. Dicunt enim plumbum esse argentum in specie et ex eadem vena : at habere tres quasdam infirmitates, laxitudinem, nigritiem et foetorem, quibus ablatis, esse aurum verum. Itidem aes amicum est — et " frater „, ut ita dicas, — argenti in omnibus proprietatibus, scilicet mollitie, duritie, solutione et malleabilitate; sed rubrum est, et nos auferimus ex ipso ruborem, et est argentum. Itidem et stannum habet laxitudinem, stridorem in dentibus et nigritiem : quibus ablatis, eo adducitur ut sit argentum. Itidem et ferrum argentum est, sed corruptum

μένον ἀπὸ τῆς αὐτοῦ μεταλλεύσεως διὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἐν αὐτῷ ἀκαθάρτου θείου καὶ τοῦ ἑρμοῦ <τοῦ> θολεροῦ· ὅθεν, ἀναιρεθέντων τῶν βλαπτόντων, ἤγουν τῆς μελανίας καὶ σκληρότητος, ἔστιν ἄργυρος καθαρός. ὁμοίως καὶ τὸ ἄργυρος χρυσός ἐστι παρὲξ τοῦ χρώματος, ὅτι τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ ἀφήρηται ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἐν αὐτῷ ἑρμοῦ· καὶ ἡμεῖς δίδομεν αὐτῷ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἔστι χρυσός. καὶ οὕτως ἐστὶν ἡ μεταλλικὴ τέχνη οἷον ἰατρικὴ τῶν ἐν τοῖς μεταλλείοις ἀρρωστημάτων.

II. Ἰστέον οὖν ὅτι τρισσῶς προάγονται πάντα τὰ προειρημένα μεταλλικὰ σώματα εἰς τὴν ζητουμένην αὐτῶν τελείωσιν· μετὰ πυρὸς μόνου, ἢ μετά τινων πνευμάτων γνησίων αὐτοῖς ἢ διά τινων λίθων ἐν μιᾷ ὥρᾳ.

Καὶ μετὰ πυρὸς μέν, ὥσπερ τυχὸν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῶν μεταλλεύσει, ἢ ὡς ὅταν ὁ κασσίτερος ἐπὶ πολὺ ἑψόμενος εἰς ἄργυρον προβιβάζεται, ἢ ὡς τὸ ἐλεξὶρ | καὶ τὰ ἐξ ἑκάστου τῶν μεταλλείων γινόμενα. F. 5.

Τεττάρων διὰ πνευμάτων δέ, εἶτοῦν διὰ ἑρμοῦ, ἢ θείου, ἀρσενικοῦ καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ· ταῦτα γὰρ καλοῦνται πνεύματα, διότι φεύγουσιν τὸ πῦρ, καὶ ἐξατμίζονται διὰ καπνοῦ εἰς ἀέρα ἀπὸ τέστων τῶν ἀνθρώπων.

Λίθοι δὲ τῶν φιλοσόφων εἰσὶν πολλοί, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν πάντων τρεῖς μόνοι εἰσὶν οἱ δυνάμενοι ἐξαρκεῖν ἡμῖν εἰς ἐλεξίρ· εἰσὶ δὲ οὗτοι αἷμα ἀνθρώπινον, τρίχες καὶ ᾠά, καὶ τούτους ἐξελέ-

1 τ(ῆς) αυ[τ] R (*ab ipsius*), τῆς αὐτῆς N (*ab ipsa*) **2** τοῦ addidi **7** οιμ(ὴς) (δι)δομε[ν] αυ[τ] R, οἱ μὲν διδόμενοι αὐτοῦ N **8** ου[τ] R, τοῦτο N **9** μέταλίοις R (cf. Plat., *Leg.* 678 ab initio), μετάλλοις N **10** στέον R, scil. Ἰστέον **11** αυ[τ] τελ. R, αὐτου[ῆς] τελ. N et in marg. αὐτῶν **12** γνισίον αυ[τ] R, γνησίων αὐτοῖς N **13** λίθων] ἀνθδν R, ἀνθῶν N; sed in proximis ll. sermo est de igne, de spiritibus, de lapidibus μιᾷ ωρᾳ cf. A 638², 8 **14** in marg. πῦρ R **16-17** ἑκαστον[τ] μετάλι(ον) R, ἑκάστου τῶν μεταλλίων N **18** in marg. πνεύμα[τ] δ' (δι)α πνευμα[τ] R, τέσσαρα πνεύματα N **19** αἰὼς R, ἁλὸς N **21** ἀπο τεκτον τον ἀνὅν R, scil. ἀπὸ τέστων των ἀνθρώπων = *e testis hominum*; ἀπὸ τέκτονος ἀνθρώπου N **22** λίθοι] λῆθὴ R, ἀληθεῖς N **24** τούτους] τοῦου[τ] in extrema l. R, ταῦτα N; sc. τούτους τοὺς λίθους

ex ipsius metallissatione propter praevalentiam sulphuris impuri, quod in ipso inest, et hydrargyri turbidi : quapropter, ablatis iis rebus, quae ipsi officiant, nigritie scilicet et duritie, est argentum purum. Itidem et argentum aurum est praeter colorem, quia color auri ablatus est ab ipso propter praevalentiam hydrargyri, qui in ipso inest : et nos damus ipsi colorem auri, et est aurum. Et ita est metallica ars quasi ars medicinalis infirmitatum, quae in metallis sint.

II. Sciendum igitur est triplici ratione adduci omnia metallica corpora, quae supra laudavimus, ad quaesitam ipsorum perfectionem, per ignem tantum, seu per spiritus quosdam ipsis cognatos, seu per lapides quosdam in una hora.

Et per ignem, ut forte in ipsorum prima metallissatione, seu ut cum stannum diu coctum eo adducitur ut fiat argentum, seu ut elexir et quae e metallo unoquoque gignuntur.

Per quattuor autem spiritus, scilicet hydrargyrum, sulphur, arsenicum, sal ammoniacum : hi enim vocantur spiritus, quia fugiunt ignem et evaporantur per fumum in aerem e testis hominum.

Lapides philosophorum multi sunt, sed ex ipsis omnibus tres tantum sunt qui possint nobis sufficere ad elexir : hi sunt sanguis humanus, pili et ova; hos autem lapides elege-

ξαντο οἱ φιλόσοφοι, διότι ἐκλαμπρύνουσι τὴν φύσιν τῶν μεταλλικῶν σωμάτων διὰ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν, ὡς δειχθήσεται ἐν τοῖς αὐτῶν τόποις, καὶ διότι ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς φύσιν τεττάρων στοιχείων, ἤγουν γῆς, ὕδατος, ἀέρος καὶ πυρός, καὶ ἔστιν αὐτῶν τὸ ἔλαιον εἰς τόπον ἀέρος. ταῦτα οὖν, κἂν ὁποίαν φύσιν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς, ἐλάττονα ἔχουσι τῶν μεταλλικῶν.

III. Ἰστέον ὅτι τέτταρά εἰσιν τὰ τῷ τοιούτῳ ἔργῳ ἀναγκαῖα πράγματα. *τιτάνωσις* σώματός ἐστι ξηρίον ἑκάστου σώματος τιτανωμένου, καὶ ἔστι διπλῆ, λευκὴ ὡς ψιμύθιον, καὶ ἐρυθρὰ ὡς αἷμα. *ἀνάβασις* πνεύματός ἐστι χρειώδης, διότι πρὸ τοῦ ἀναβιβασθῆναί ἐστι τὸ πνεῦμα λεπτόν, φεῦγον τὸ πῦρ· *ἔλαιόν* ἐστιν ἡ ὑγρότης διὰ θέρμης πεπυκνωμένη ἐν ἑκάστῳ σώματι, καὶ ἔστι λιπαρότης, ἥτις ποιεῖ τὴν τίτανον εὐανάλυτον ἐν πυρὶ καὶ εὐσύμμικτον μετὰ τῶν ἀναλυθησομένων σωμάτων. *βαφή* ἐστι πρόσθεσίς τις χρωματίζουσα τὴν τίτανον καὶ ἀχωριστοτέρως ταύτῃ προσμένουσα. ἡ *βαφή* ἐστιν ὕδωρ διαβάφον τὴν τίτανον καὶ ταύτῃ ἀχωρίστως προσκείμενον, καὶ ἔστι διπλῆ, λευκὴ καὶ ἐρυθρά.

Ταῦτα πάντα ὀφείλουσι εἶναι κάτοχα ἐπὶ πυρός, τουτέστιν ἵνα μὴ φύγωσιν ἐκ τοῦ πυρός, καὶ ἵνα μὴ διαφθείρωνται ὑπὸ τοῦ πυρός, ἵνα μὴ καταναλίσκωνται ὑπὸ πυρός, ἵνα ἐκ τῆς ἑνώ|σεως πάντων τούτων γένηται ᾿οὐσία μία ἱσταμένη, [βάφουσα,] βάπτουσα, λυομένη, συγκολλῶσα καὶ διαμένουσα. ταῦτα ἁρμόζει

F. 5v.

2 α^{τ}υ ευ^{γε}νίαν R, αὐτὴν εὔνοιαν N   3 ἐν τοῖς αὐτῶν τόποις, cf. cap. XL sqq.   5 α^{τ}υ R, αὐτῶν N   6 Cf. p. 10, l. 2 sqq.   7 in marg. τιτανοσ$^{(ης)}$ et ἀναβασ$^{(ης)}$ R   ἔργω^{ν} R   ἀναγγέα R   8-9 σώμα^{τ} (ἐστὶ) τενὸμένου R, σώματος ἐστὶ τενομένου N. In R ἐστὶ ortum est ex ος (= ες) verbi antecedentis et τι verbi sequentis: de ε pro α cf. μετέλον = μέταλλον   9 λευκὴ ω R, λευκίῳ N   ἐριθρὰ ω αἷμα R, ἐρυθρέῳ αἵματι N   10 προ του R, πρῶτον N   12 πὲπυκνὸμὲνῆς R, πεπυκνωμένης N   13 (ἐστι) R, διὰ N   τίθανον R   14 in marg. βαφὴ R   15 πρῶθεσ(ης) R, πρόθεσις N   τἔ(καὶ)ν(νω) R, τίτανον N   15-16 αχῶριστοτἔρᾶν τά^{τ}υ R, ἀχωριστωτέραν ταῦτα N   16 προσμένουσαν RN   (δι)βάφων R   19 εινε κάτοχα R, κατέχειν N   in marg. ad perpendiculum μὶξῆς οιόν α′ πλύσις   β′ καταστάλαξῆς   ανάβασις   τιτάνοσ(ης) R, quae huius paginae argumenta sunt   παν^{τ} του^{τ} R, πάντα ταῦτα N   22 βάφουσα eiciendum   23 βάπτουσα om. N   συγγολόσα R   τῶτί R, ταῦτα N

runt philosophi, quia exclarant naturam corporum metallicorum suae ipsorum nobilitatis gratia, ut demonstrabitur suis locis, et quia habent in ipsis naturam quattuor elementorum, terrae scilicet, aquae, aëris et ignis; et ipsorum oleum aëris vice fungitur. Haec igitur, quamcumque naturam habent in ipsis, minorem tamen habent quam metalla.

III. Sciendum est quattuor esse tali negotio res necessarias. *Calcinatio* corporis est xerion corporis uniuscuiusque calcinati, et est duplex, alba ut cerussa et rubra ut sanguis. *Sublimatio* spiritus utilis est, quia antequam sublimetur spiritus est subtilis, fugiens ignem. *Oleum* est humiditas per calorem densata in corpore unoquoque; et est pinguedo, quae efficit calcem bene solutam in igne et bene commixtam cum corporibus quae solvenda sint. *Tinctura* est additio quaedam, quae colorat calcem et inseparabilius huic immanet. Tinctura est aqua tingens calcem et huic inseparabiliter adhaerens; et est duplex, alba et rubra.

Haec omnia debent esse detenta super ignem, scilicet ne fugiant ex igne, neque corrumpantur igne, neque absumantur igne, ut ex coniunctione horum omnium gignatur substantia una, stabilis, tingens, solvens, conglutinans et permanens. Haec apta sunt

τοῖς τε φυσικοῖς καὶ μεταλλικοῖς εἴδεσιν ἀπαξάπασι. καὶ φυσικὰ μὴν φημι τοὺς λίθους τῶν φιλοσόφων, μεταλλικὰ δὲ τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα, καὶ σώματα μὲν ἕξ, πνεύματα <δὲ> τέτταρα.

IV. Ἰστέον ὅτι ἕξ εἰσιν αἱ ἐργασίαι, ἤγουν οἱ προευτρεπισμοί, οἳ πᾶσιν τοῖς προειρημένοις ἁρμόζουσιν τοῖς σώμασι καὶ τοῖς πνεύμασι, δηλονότι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς λίθοις· προκάθαρσις, εἰτοῦν τοῦ ἀλλοτρίου προαπόπλυσις, τιτάνωσις, κήρωσις, λύσις, σύμπηξις καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν τῆξιν ἡ ἐπανάκαμψις καὶ τελείωσις.

Καὶ πρώτη μέν ἐστιν ἡ πλύσις, εἰτοῦν προκάθαρσις. καὶ ἔστι χρειώδης τοῖς τε σώμασι καὶ τοῖς πνεύμασιν καὶ τοῖς λίθοις· πλὴν οἱ λίθοι οὐ πλύνονται, εἰ μὴ αἱ τρίχες μόναι. γίγεται δὲ ἡ προκάθαρσις διὰ πλυσίας τινῶν ὑγρῶν ἢ διὰ πυρός, ὅπερ ἀποθήσεται τὰ ἀλλότρια· ὥσπερ τυχὸν προκαθαίρεται μὲν καὶ ὁ ἄργυρος διὰ κασσιτέρου καὶ ἐκ φύσεως, ὁ δὲ χαλκὸς δι᾿ ὄξους καὶ στυπτηρίας καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἄλλα δι᾿ ἄλλων. ἄλλη γὰρ πρόπλυσις ἁρμόζει τῷδε καὶ ἄλλη ἐκείνῳ.

Δευτέρα ἐργασία ἐστὶν ἰδιάζουσα καὶ γνησία ἑκάστῃ τῶν διαφορῶν, ὅτι τῶν μὲν λίθων ἐστὶν ἡ καταστάλαξις ἡ δι᾿ ἰάμβικος, τῶν πνευμάτων ἡ ἀνάβασις, καὶ τῶν σωμάτων ἡ τιτάνωσις. καὶ καταστάλαξις μέν ἐστι ἡ διάκρισις τῶν τεττάρων στοιχείων ἀπ᾿ ἀλλήλων τῶν ἐν τοῖς λίθοις. ἀνάβασις δὲ πνευμάτων ἐστὶν ἡ ὕψωσις αὐτὼν, ἕως οὗ κατασχεθῶσιν ἐν πυρί, καὶ μὴ φεύγωσιν. τιτάνωσις δέ ἐστι σωμάτων τιτανωτέων ἔσχατος μερισμός, καὶ ἔστι ξηρίον λευκὸν ἢ ἐρυθρόν. ἔστι δὲ χρειώδης, ὅπερ ἀφαιρῆται ἐξ αὐτῶν ἡ ἔγκρυφος αὐτῶν φθορὰ καὶ ἀκαθαρσία, καὶ ἐναπολειφθῇ ἐξ αὐτῶν οὐσία, τίτανος καθαρά, | λευκὴ ἢ ἐρυθρά, καὶ καθόλου F. 6.

l. 25 sqq. τιτάνωσις κτέ. cf. Alb. m II, p. 439; G. 536[2], sqq.

1 φυσεικ(ὴς) R εἴδεσην R, εἰδέσσυν N ἀπὰξάπᾶσα R, ubi fortasse σει non σα legendum, ἀπαξάπασα N 3 δὲ om. R 9 α αὐτὸν R, δι' αὐτῶν N 11 (καὶ) α' μὲν R 14 (δι)ααπλιστίαν R, διὰ ἀπληστίαν N (πλυσία = *lavacrum*? sed non est in lexicis; διὰ ἀπλυσίαν inopportunum videtur) 15 ὅπερ (= ὅπως) = *quod* italic. = *perchè* cf. l. 27; num ᾧπερ = *quo*? 19-20 εκάστω τόν (δι)αφορῶν R, ἑκάστῃ τῶν διαφορῶν N, scil. *singulis speciebus* 27 αφερέτ (o superscr.) R, ἀφαίρετος N; cf. p. 12, l. 2 28 εναπὸλιφθὶ R

naturalibus et metallicis speciebus omnibus. Naturales species dico lapides philosophorum, metallicas autem corpora et spiritus; corpora vero sex, spiritus quattuor.

IV. Sciendum est sex esse operationes, seu praeparationes, omnibus, quae supra laudavimus, aptas corporibus et spiritibus, scilicet et corporibus et lapidibus. <Hae sunt> *lavatio*, seu e materia aliena detersio, *calcinatio*, *ceratio*, *solutio*, *compactio* et in pristinam ipsorum macerationem *reductio* et *perfectio*.

Prima est *lavatio* seu *purificatio*; atque utilis est et corporibus et spiritibus et lapidibus : at lapides non lavantur, nisi pili tantum. Fit autem purificatio per lavationem humidarum quarumdam rerum seu per ignem, ut deponant aliena : ut forte purgatur etiam argentum per stannum et per naturam, et aes per acetum et alumen et sal ammoniacum, et alia per alia. Nam alia lavatio apta est huic et alia illi.

Secunda operatio est particularis et cognata speciei unicuique, quia lapidum propria est *destillatio* per alambicum, spirituum vero *ascensio*, et corporum *calcinatio*. *Destillatio* est separatio et disiunctio quattuor elementorum, quae sunt in lapidibus. *Ascensio* spirituum vero est sublimatio ipsorum, donec detineantur in igne neque fugiant. *Calcinatio* est corporum, quae calcinanda sint, extrema separatio et divisio, et est xerion album seu rubrum. Atque utilis est ut auferat ex ipsis abditam ipsorum labem seu impuritatem, et supersit ex ipsis substantia, calx pura, alba seu rubra, et omnino

φαίνηται. τιτάνωσίς ἐστιν ἡ καῦσις ἐν ἰσχυρωτάτῳ πυρὶ μετὰ ἅλατος ἢ θείου ἢ ἀρσενικίου, ὅπως ἀφαιρεθῇ ἐξ αὐτῶν ἡ θειώδης διαφθορά, καὶ ἐναπομείνωσιν καθαρά, καὶ ἔστιν ἐλεξίρ. ἡ τιτάνωσίς ἐστιν ἑκάστου πράγματος ἡ διὰ πυρὸς κάθαρσις τῇ ἀποθέσει τῆς ὑγρότητος συμβαίνουσα. γίνεται δὲ τιτάνωσις ἔν τε σώματι καὶ πνεύματι· τιτάνωσις γὰρ καὶ ἔστι καὶ λέγεται πνευμάτων τεττάρων ἡ τούτων ἀνάβασις αἰθαλώδης, ἵνα ἀραιωθῶσιν τὰ αὐτῶν μέρη, καὶ γένωνται ἐπιτήδεια διὰ τὸ ἔρχεσθαι δι' αὐτῶν τὰς καλλωπιστικὰς καὶ βελτιωτικὰς αὐτῶν ὑγρότητας, καὶ ὅπως ἡ χαυνότης αὐτῶν στερεωθῇ, καὶ συντομώτερον λυθῇ εἰς ὕδωρ ὅ τι ἂν γίνεται τιτανωμένον.

Τρίτη ἐργασία ἐστὶν ἡ κήρωσις, ἥτις ἐστὶ κοινὴ πᾶσι, λίθοις καὶ πνεύμασιν καὶ σώμασιν. ἔστι δὲ κήρωσις ποτισμὸς τῆς αὐτῶν τιτάνου μετὰ τοῦ ὕδατος βάπτοντος αὐτὰ εἰς λευκότητα ἢ ἐρυθρότητα καὶ μετὰ τοῦ ἐλαίου αὐτῶν ἀναλυτικὴν αὐτὴν ποιοῦντος καὶ ἀναμιγμένην μετὰ τοῦ αὐτοῦ σώματος, ὅπερ μετὰ ἐλεξὶρ τελείως εὐτρεπισμένου ὀφείλει ἀναλυθῆναι ἐπὶ τελλίου καθαροῦ καὶ ἐπ' ἀνθράκων ὡς κηρός· καὶ εἰ οὕτω ποιήσεις, τότε ἐστὶ τέλειον. ἡ δὲ κήρωσίς ἐστι συντριμμὸς ἐπὶ μαρμάρου διαλεσμένος, ἕως οὗ γένηται ὡς κηρὸς ἢ ζύμη μετὰ πυρὸς ζυμωμένη, τὸ δὲ πῦρ ἐστιν ἐν αὐτῇ ἀναλυόμενον τοῦ κηρουμένου ἢ ζυμωμένου. ἡ κήρωσίς ἐστι λέπτυνσις τῶν

6 σώμα R (= σώμα[τ]) **7** δ(ον)εἰ του[τ] ανάβ[ο]άσε R, ας ἡ τουτων[των] ἀναβάσεως N, et in marg. δ[ων] εἴτ' οὖν αιθαλδ(δι)ς R, αἰθάλωσις N ἵνα] ἦνα ita scriptum ut primo obtutu ἦμει legi possit R, εἰ μὴ N **8** αυ[τ(ὸν)] R, αὐτὰ N γένον[τ] R γίνονται N **10** στὲρέθὴ R, στερεωθῇ N; cf. *indurare* in Alb. m. **11** ὅτι πᾶν RN τιτανὸμένον R, τιτανώμενον N. Si G 536², 29 sqq. confers, aliquid deesse suspicari licet. **12** πᾶσοις R **13** πνευμάτ(ὸν) καὶ σώμᾶτον R, πνεύμασι καὶ σώμασιν N (ἔστι) R, ἡ N ποτισμός του αυ[τ] R, ποτισμοὶ τοῦ αὐτοῦ N: scil. αὐτῶν = λίθων καὶ πνευμάτων μετὰ τού R, μ. τινος N **15** αυ[τ] R, bis; αὐτά et αὐτοῦ N **16** αυ[τ(ον)] ποιούσην R, αὐτὴν ποιοῦσι N αναμιγμέν(ων) μετα τοῦ αυ[τ] R, ἀναμεμιγμένην μετὰ τοῦ αὐτοῦ N **17** τελίος ευτρέπεἴσμένον R, πλείονος εὐτρεπισμένου N **18** τελίου R, τελίου N; cf. ital. *teglia* (num πατελλίου ?) **20** διαλεσμένου RN **21** τô δὲ πὺρ δὲ πὺρ (ἔστιν) ἐν αυ[τ] αναλιώμεν(ον) R, τὸ δὲ πῦρ εἰς πῦρ ἐστιν ἀναλυόμενον N **22** ζîμôμε̂νου R, ζυμωμένου N λεπτι[νης] R του ηκρουμένου R, sed η incertum

pateat. *Calcinatio* est combustio in fortissimo igne cum sale seu sulphure seu arsenico, ut auferatur ex ipsis sulphurea labes et linquantur pura; et est elexir. *Calcinatio* est rei uniuscuiusque per ignem purificatio ob depositionem humiditatis eveniens. Fit autem calcinatio et in corpore et in spiritu; nam calcinatio quattuor spirituum est et dicitur horum elevatio fuliginosa, ut rarefiant ipsorum partes, et fiant aptae, propterea quod in ipsas penetrent illae humiditates, quae ipsas pulcriores et meliores efficere possunt. atque ut mollities spirituum solidetur, et citius solvatur in aquam quidquid calcinatur. Tertia operatio est *ceratio*, quae est communis omnibus, lapidibus et spiritibus et corporibus. Est autem ceratio imbibitio ipsorum calcis per aquam, quae tingit ipsa ad alborem et ruborem, et per oleum ipsorum, quod ipsam solventem efficit et mixtam cum ipso corpore, quod per elexir perfecte praeparatum debet solvi in catino puro carbonibus imposito, tanquam cera : si ita feceris, tunc erit perfectum. *Ceratio* est contritio super marmor molita, donec fiat velut cera seu fermentum ignis ope fermentatum : ignis autem est in ipsa solvens illud quod ceratum seu fermentatum sit. *Ceratio* est extenuatio

μερῶν τοῦ κηρουμένου, ἵνα γένηται λεπτότερον, καὶ διέρχηται αὐτοῦ ἡ ὑγρότης, ἣν χρῄζομεν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς συνθέσεως· γίνεται δὲ διὰ συντρίψεως καὶ ποτισμοῦ, ἕως οὗ γένηται τὸ κηρούμενον ὡς κηρός, ὅταν ἐν πυρὶ ἀναλύηται. ἔδοξαν δέ τινες τὴν κήρωσιν ὀφείλειν γίνεσθαι δι' ἐλαίων ἀναλελυμένων καὶ ἐξ ὑδάτων· δι' οὗ ἐσφάλησαν, ἐν τούτοις γὰρ πᾶσιν κρειττόνως καὶ εὐκολωτέρως καὶ γνησιωτέρως ἐνεργεῖ τὸ ὕδωρ τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀρσενικίου. | F. 6v ὁσάκις γάρ τι κηροῦται μετ' αὐτῶν, αὐξάνει ἡ αὐτῶν ἀνάβασις. ἐμοὶ δὲ κρεῖττον εἶναι ἐδόκει τὸ τὰ ἔλαια ἐκείνων κάτοχα γενέσθαι μετὰ ἐλαίου ταρτάρου καὶ τὸ μετὰ τοιούτου ἐλαίου γενέσθαι πᾶσαν κήρωσιν.

Τετάρτη ἐργασία ἐστὶν ἀνάλυσις, εἴτουν τῶν κεκηρωμένων μερῶν διάκρισις. ἡ ἀνάλυσίς ἐστιν ἡ εἰς ὕδωρ τοῦ τετιτανωμένου μετέλευσις, εὕρηται δὲ ὅπως γένηται ἕνωσις τῶν κεκηρωμένων, καὶ οὕτω καθαρθῇ πᾶσα ἡ αὐτῶν φθορά. γίνεται δὲ ἡ ἀνάλυσις διὰ θερμότητος ἢ ὑγρότητος. διὰ θερμότητος δέ, ὅταν λάβῃς ἐκεῖνα τὰ σώματα τὰ τετιτανωμένα καὶ κεκηρωμένα, καὶ θήσεις ἐν βικίῳ ὑαλίνῳ ἢ ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ, καὶ κλείσεις ἀκριβῶς τὸ στόμα αὐτῆς μετὰ ὀθονίου, καὶ ἐπάνω τοῦ ὀθονίου θήσεις πηλὸν σοφιστικὸν καὶ ξηρανεῖς, εἶτα ποιήσεις λάκκον ἐν κόπρῳ ἱππείᾳ θερμῇ, καὶ ποτίσεις αὐτὴν ὕδατί τινι, καὶ ἐκεῖ θήσεις τὴν φιάλην, καὶ σκεπάσεις αὐτὴν ἐν κόπρῳ, καὶ ἐάσεις αὐτὴν ἐκεῖ ἡμέρας ἑπτὰ ἢ πλέον, ἕως οὗ ἡ ἐνοῦσα ἰατρεία λυθῇ εἰς ὕδωρ διαυγὲς δίχα θολώσεως· ὃ γίνεται διὰ τὸ καλῶς συμμεμῖχθαι πάντα τὰ συμμε-

ll. 5 sqq. cf. G 539[2] ultim. l. et 540[1], 1-2: Alb. m. 442. — ll. 10 sqq. cf. Alb. m. p. 442 capitis extrem. ll. ante *additionem* : haec desunt in G.

1 (δι)έρχε$^{\tau}$ R **4** αναλύ$^{\tau}$ R ἀναλύεται N **6** διὸ N εντ(ης) R, ἐν τούτοις N **7** γνισιτέροὺ R, γνησιωτέρως N **8-9** μεταυ$^{\tau}$ R, μετὰ ταῦτα N **9** αὐξίνη αυ$^{\tau}$ R, αὐξανει ἡ αὐτῶν N εἶναι] scriptum per compendium quod plerumque = ἐστί in R, ἐστιν N **13** in marg δ', in textu γἄρ R, δ' γὰρ N; scilicet δ' ἐργασία κεκηρωμένων] νενεκρωμένων RN, sed cf. l. 16 et 19 **14** τετᾶνὸμένου R, τεταvωμένου N **15** μετέλευσις R, μετάλλευσις N **16** ου$^{\tau}$ R, τούτου N αὐτ(ὸν) R, αὐτοῦ N **19-20** γεγενομένοι R **20** κλείσεις] θίσεις R, θήσῃς N ανόυσα R **26** συμέμῖστε R, συμμεμίκται N

partium eius rei quae ceratur, ut fiat subtitior, et penetret ipsius humiditas, qua nobis opus est in negotio compositionis. Fit autem per contritionem et imbibitionem, donec illud quod ceretur fiat tanquam cera, cum in igne solvatur. Opinati sunt quidam cerationem oportere fiat per olea soluta et aquas: quacirca erraverunt, nam in his omnibus melius et facilius et rectius operatur aqua sulphuris et arsenici. Quotiens enim quid ceratur per haec ipsa, crescit ipsorum ascensio. Mihi vero melius esse videbatur olea illorum detenta esse et fieri per oleum tartari, et per tale oleum fieri omnem cerationem.

Quarta operatio est *solutio*, seu ceratarum partium separatio. *Solutio* est rei illius quae calcinata sit transitus in aquam; inventa autem est ut fiat coniunctio rerum quae ceratae sint, atque ita purgetur omnis ipsarum labes. Fit autem ceratio per calorem seu humiditatem. Per calorem cum sumas illa corpora calcinata et cerata, et ponas in vasculo vitreo seu in olla stanno inducta, et claudas diligenter os ipsius linteolo, et linteolo imponas lutum sophisticum, et sicces; postea facias lacum in fimo equino calido, et imbibas ipsum aqua quadam, et ibi ponas phialam, et operias ipsam in fimo, et relinquas ipsam ibi septem dies vel amplius, donec quae insit medicina solvatur in aquam claram absque sordibus: quod evenit propterea quod bene commixta sunt omnia quae com-

μιγμένα, ὅτι ὅσον πλέον λύεις ἀναμιγμένον τὸ ἐξίρ, τοσοῦτον βελτίων γίνεται ἡ ἐν αὐτῷ σύμμιξις, καὶ ἀεὶ πολυπλασιάζεται ἐν αὐτῷ ἡ βαφὴ ἐν ἑκάστῃ ἀναλύσει.

Λύσις δὲ δι' ὑγρότητος γίνεται, ὅταν βάλῃς τὴν ἰατρείαν ἐν γετανωμένῃ χύτρᾳ ἢ ἐν ὑέλῳ ἢ ἐν κύστει βοείᾳ, καὶ ἀπαιωρήσῃς τὸ ἄγγος τὸ ἔχον αὐτὴν ἐν χύτρᾳ, ἐν ᾗ ἐστιν ὕδωρ ζέον, ἧς τὸ στόμα ἔστω καλῶς στενόν, ὅπως ἀτμίζηται τὸ ἄγγος τὸ ἔχον τὴν ἰατρείαν πανταχόθεν ἡμέραν ἀκεραίαν μίαν, καὶ λυθήσεται.

Ἡ δὲ <πέμπτη> ἐργασία ἐστὶν ὁμοίως κοινὴ πᾶσιν, καὶ καλεῖται σύμπηξις. | γίνεται δὲ οὕτω. λάβε τὴν ἰατρείαν τὴν δηλωθεῖσαν, καὶ θὲς αὐτὴν μετὰ τῆς φιάλης, ἐν ᾗ ἐστιν, ἐντὸς χύτρας μετὰ στάκτης κεκοσκινισμένης ἕως ἡμίσεος, ἵνα μὴ θλασθῇ ὁ ὕελος, καὶ θὲς τὴν χύτραν ἐν τῷ φουρνέλῳ, ἐν ᾧ εἴωθεν ἀναβιβάζειν. εἶτα ἄναψον ὑπὸ τὴν χύτραν ἠρέμα πῦρ ἐν ὥραις δέκα, ἢ ἕως οὗ ἀφαιρεθῇ ἡ ὑγρότης, καὶ πήξῃ ἡ ἰατρεία εἰς λίθον ξηρόν, εἰ μὲν γένηται ἐρυθρά, ὡς σάντιξ, εἰ δὲ λευκή, ὡς χιὼν ἢ κάμφορα. F. 7

Καὶ τελευταία ἐργασία ἐστὶ τελείωσις, καὶ αὕτη ἐστὶ καθολικὴ πᾶσιν τοῖς σώμασιν. τοῦτο δέ ἐστι ὅτι τὰ σώματα μετὰ τὴν πλύσιν καὶ τὴν τιτάνωσιν, τὴν κήρωσιν, τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν σύμπηξιν μετάγονται εἰς σώματα στερεὰ ὡς καὶ πρίν, πλὴν καθαρὰ πάσης κηλῖδος τοιούτῳ τρόπῳ· λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἁλὸς νίτρου καὶ βοραχίου ἀνά, καὶ λείωσον καλῶς μιγνύων, καὶ λῦσον ἐν οἴνῳ ὀλίγῳ, καὶ ἔασον καταστῆναι. ἐκ τούτου τοῦ ξηρίου θὲς ἓν μέρος ἐπὶ τρία ἢ τέτταρα τῆς οἱασοῦν τιτάνου τῶν μετάλλων, καὶ λυθὲν γενήσεται μέταλλον σφυρήλατον καὶ γλυκύ. ἢ λάβε ἅλας ἀλκαλὶ καὶ λευκὸν ὠῶν

2 γή$^{\tau}$νε R, τούτων N **5** κύστι βία R, κύστῃ βία N **5-6** ἀπέορίσ(ης) R, ἀπηωρίσης N **7** ἧς τὸ] εἰς το R, εἰς τὸ N καλ(ὸν) στενὸν R, καλῶς στενὸν N. Cf. ital. « *bello stretto* » et p. 38, l. 2 ἀτμίζετε R, ἀτμίζηται N **8** ϛ (= ἡμέραν) α(και) ῥέαν R, ὁ ἀκέραιον N **9** α' (καὶ) λιθύσετε R, ἀναλυθήσεται N **10** ἡ δὲ ἐργασία (scil. ἡ δὲ ε' ἐργ.), RN **11-12** (δι)λοθῖσα R, διαλυθεῖσαν N: cf. l. 4 **13** στάκτης (και)κόσκηνισμέης R, στάκτης κεκονισμένης N et in marg. τέφρας *cvinclata* εἱμίσους R, ἡμίσους N **17** ὧς ἄντιξ R, ὡ ἄνθιξ N **19** το$^{\tau}$υ R (τούτη ??), αὕτη N **20** τού δε R, το^{o}ῦδε et in marg. ἴσως τοῦτο N **24** βϊρἄχίου R, βιραχίου N **25** λίσ$^{(\omega\nu)}$ R, χυ^{ου}σον N **27** μετέλυιν R, et alibi **28** σφῦριλατον R, σφυρήλατον N

mixta fuerunt; quia quo magis solvis mixtum elexir, eo melior evenit in ipso commixtio, et semper in ipso multiplicatur tinctura in solutione unaquaque.

Solutio per humiditatem fit, cum conicias medicinam in ollam stanno inductam seu in vitrum seu in vesicam bovinam, et suspendas vas ipsam continens in olla, in qua insit aqua fervens, cuius ollae os sit valde angustum, ut vaporet vas habens medicinam undecumque per diem integrum unum; et solvetur. Quinta operatio est itidem communis omnibus, et vocatur *compactio*, et fit ita. Sume medicinam, quam indicavimus, et pone ipsam una cum phiala, in qua inest, in olla, una cum cinere cribrato, usque ad dimidium, ne rumpatur vitrum, et pone ollam in furnello, in quo solemus elevare. Postea incende sub ollam leniter ignem horas decem, vel donec auferatur humiditas et compingatur medicina in lapidem siccum, si fiat rubra similis santigis, si autem alba nivis seu camphorae similis.

Postrema operatio est *perfectio*, et haec est universalis omnibus corporibus. Et hoc est quia corpora post *lavationem, calcinationem, cerationem et compactionem* transducuntur in corpora solida ut prius, sed pura omnis maculae, tali ratione: sume salis ammoniaci, salis nitri et borachii ana, et tere bene miscens, et solve in vino exiguo, et deorsum stet permitte. Huius xerii impone partem unam tribus vel quattuor partibus cuiuslibet calcis metallorum, et cum solutum erit, fiet metallum malleabile et dulce. Seu sume sal alcali et album ovorum

καὶ ἅλας ἀμμωνιακὸν καὶ σαπούνιον οἷον χαῦνον καὶ βοράχιον ἐκ πέτρας, καὶ μῖξον μετὰ κρόκων ᾠῶν ἢ τοῦ ἐλαίου αὐτῶν καὶ ταρτάρου· λίαν γὰρ λυσιτελεῖ εἰς μεταγωγὴν καὶ ἀνάλυσιν σωμάτων ὄντος τοῦ μετάλλου εἰς σφυρίον τοῦ ἐπιτηδείου· ἔπειτα βάλε τὸ ἐλεξίρ, ἤγουν τὴν ἰατρείαν τὴν <εἰς> χρυσὸν ἢ ἄργυρον μετάγουσαν αὐτό, εἴτε ἐλεξὶρ ἐστὶ πεποιημένον ἐκ πνευμάτων, εἴτε ἐκ λίθων ἄλλων, εἴτε ἐκ σωμάτων, | τοῦτο προεξεπιστάμενος, ὅτι τοῦ μὲν ἐλεξὶρ τῶν πνευμάτων μέρος ἓν βάπτει ,αα', τοῦ δὲ τῶν λίθων ἢ τῶν σωμάτων ἐξὶρ ἡ ἰσχὺς ἐλάττων ἐστίν.

V. Ἰστέον ὅτι ἐν ἑκάστῳ τῶν μετάλλων, ἐν οἷς ἤδη καὶ τὰ λοιπὰ μεταλλικά, πάντα δυνάμει ἢ καὶ προφανῶς οὐ καταλαμβάνεται, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐμπρεπῆ εὐτρέπειαν ἀναφαίνονται· οὐ χρὴ οὖν μετὰ τῶν λίθων τῶν ἀνευτρεπίστων ἐργάζεσθαι· ὁ εὐτρεπισμὸς γάρ ἐστιν ὁ ὄλβος τοῦ πράγματος, καὶ ἂν πληρεστάτως προευτρεπίσῃς, πληρέστατον καὶ τὸ συμπέρασμά ἐστιν, καὶ εἰ ἐλαττόνως, ἠλαττωμένον. ὁμολογουμένως γὰρ οὐδέν ἐστιν ἕτερον τὸ κωλῦον τὴν τελείωσιν εἰ μὴ ἡ τῆς τελείας ἑτοιμασίας τῶν μετάλλων καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων ἔλλειψις. τοῦ δὲ τελείου εὐτρεπισμοῦ τὸ ἔργον οὐ περὶ μόνην τὴν ἀπόθεσιν τῶν περιττωμάτων, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐλλειπόντων καταγίνεται. οὐ γὰρ δύνανται τὰ βαρέα δίχα τῆς τῶν ἐλαφρῶν

ll. **11** sqq. cf. A 639¹, 70-640¹ 1 sqq.

1 σαπούνην RN βῶραχη R, βοράχην N et in marg. νίτρον **4** ὄντος] οὔτω R, οὔτω et in marg. ἴσως ὄντος N μετέλοῦ R εισφίριων R, εἰς σφηρίον N **5** βᾶλε R, μετάβαλλε N εἰς addidi **6** μετάγουσα RN αυ^τ R, αὐτὴν N εἴτα ἀλεξὶρ RN **8** μέρ^(ων) R, μερῶν N **9** ἐν βάπτει R, ἐμβάπτει N ἢ] ἐ R, αἰ^ἡ N **11** ἐν οἷς ἤδη] ενὶ ἴδι] R, ἐν ᾧ ἐστι N **12** μεταλλικά] μέτᾶλα R, μέταλλα N; cf. p. 10, l. 2 **13** εὐπρέπειαν RN **14** ἀνευπρεπίστων RN **15** ὄλβος] cf. *thesaurus* A 639², 1 **15-16** πλιρεστάτ^ο et mox πλειρεστᾶτ^ο R, πληρέστατον bis N **17** ελατόνος R, ἐλαττόνος N εἰλατομένον R, ἐλαττόμενον N ὁμολόγούμενον R, ὁμολογουμένον^ως N **19** ενάλιψις R, ἀνάληψις et in marg. ἐνάλειψις N **20** μόνην N, μόνον R **21** περιττωμάτων] πὲλτὸμάτ^(ον) R, πελτωμάτων N : cf. *superflua demere* A 639², 26

F. 7

et sal ammoniacum et saponem quasi laxum et borachium e petra; et misce cum luteis ovorum seu cum oleo ipsorum et tartari : valde enim utile est ad translationem et solutionem corporum si metallum opportunum supponatur malleo. Postea conice elexir, seu medicinam ad aurum sive argentum adducentem ipsum, sive elexir factum est e spiritibus, sive ex aliis lapidibus, sive e corporibus : hoc praesciens elexir spirituum parte una tingui posse partes mille et unam, sed lapidum seu corporum elexir vim minorem habere.

V. Sciendum est in metallo unoquoque (in quorum numero iam et cetera metallica) non omnia vi vel aperte deprehendi, sed post idoneam praeparationem patere. Non oportet igitur cum lapidibus non praeparatis operemur : praeparatio enim est beatitudo rei; et si plenissime praepares, plenissima et confectio est; si autem minus, deminuta erit confectio. E communi enim consensu nihil aliud est quod officiat perfectioni nisi perfectae metallorum ceterarumque rerum praeparationis defectus. Sed perfectae praeparationis negotium non ad solam eorum, quae supervacanea sint, depositionem spectat, sed etiam ad eorum accessionem quae desint; neque enim possunt gravia absque levium

συμπαραλήψεως καὶ συνεργείας, καὶ τὸ ἔμπαλιν οὐδὲ τὰ θερμὰ δίχα τῶν ψυχρῶν, οἷον <τὰ ὑγρὰ δίχα> τῶν ξηρῶν, καὶ τὸ ἔμπαλιν, ἀκρατωθῆναι. ὅταν δὲ ἀλλήλοις εὐπρεπῶς ἀναμίγνυνται, γίνεται ἐξ αὐτῶν οὐσία εὔκρατος, ἣν οὐ δύναται τὸ πῦρ τῇ δυνάμει αὐτοῦ καταδαπανῆσαι, οὐδὲ ἡ γῆ τῇ σαθρότητι αὐτῆς ἐλαττῶσαι, οὐδὲ τοῦ ὕδατος ἡ νοτὶς σῆψαι, οὐδὲ τοῦ ἀέρος ἡ ἐνέργεια θολῶσαι.

Οὐκοῦν τελεία σωμάτων καὶ πνευμάτων ἑτοιμασία ἐστὶν ἥ τε τῶν περιττῶν ἔξωσις καὶ ἡ τῶν ἐλλειπόντων περιποίησις, ἥτις ἐν τῇ γυμνασίᾳ τῶν τεττάρων στοιχείων περιτελεῖται. καὶ πρώτη μέν ἐστιν αὐτῶν ἡ εἰς πυρὸς φύσιν μεταγωγή, ἥτις γίνεται διὰ τῆς τιτανώσεως. δευτέρα ἡ εἰς ὕδωρ αὐτῶν ἀνάλυσις. τρίτη δέ ἐστιν ἡ εἰς ἀέρα αὐτῶν ἐλάφρωσις, ἥτις γίνεται διὰ τῆς τοῦ ἰάμβικος καταβάσεως. τετάρτη δέ ἐστιν ἡ εἰς | γῆν αὐτῶν F. 8 σύνθεσις, εἴτουν δι᾿ ἐλαφροῦ πυρὸς σύμπηξις. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία αὐτῶν ἑτοιμασία, καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Ἑρμῆς φησίν· « λύετε μετὰ μεγάλης μεθόδου· ἀνέρχεται πρῶτον ἡ γῆ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ πάλιν κατέρχεται εἰς τὴν γῆν. » τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὴν τῶν εἰρημένων σωμάτων τιτάνωσιν, καὶ τὴν τῶν πνευμάτων ἀνάβασιν (αὕτη γάρ ἐστιν ἡ αὐτῶν τιτάνωσις), καὶ τὴν διὰ κηρώσεως καὶ διὰ σταλάξεως εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν γεώδη φύσιν ἀνάκαμψιν καὶ ἀνάστασιν, ἣν καὶ ἀνάβασιν ἤγουν βελτίωσιν ἄνθρωποι ὀνομάζουσιν.

Ταῦτά εἰσιν τὰ εἰς σύνθεσιν τοῦ τῆς φιλοσοφίας λίθου ζητούμενα, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τέλειος αὐτῶν εὐτρεπισμός, ὅταν στραφῇ εἰς γῆν καὶ εἰς τὸ καταδέχεσθαι πῦρ καὶ ἀνάλυσιν δίχα καπνοῦ· τότε γὰρ νικῶσιν πᾶν πρᾶγμα λεπτόν, καὶ πᾶν πρᾶγμα στερεὸν διέρχονται.

l. **24** sqq. cf. A 640[1], 22 sqq.

2 τὰ ὑγρὰ δίχα addidi ex G 639[2]. 30 : *nec humidum nisi sicci, nec siccum nisi humidi* **3** εὐτρεπῶς R, εὐτρεπὸς N **10** στοιχείων N, στί[χ] R, sed *regiminum* (= ἀξιωμάτων?) in A 639[2], 54; et cf. p. 22, l. 2 ἀξιωμάτων **12** α[τ]υ R, αὐτο[ῶν]ῦ N **13** ἐλαφρ[τ]ῶ R, ἐλαφρότης N **16** (δι)λῶν R, διελῶν N λίετε R, λύεται N **17** πρὄτ(ον) ἡ γὴ R, πρὸς τὴν γῆν et in marg. ἀπὸ τῆς γῆς N **25** ο[τ]ύ (ἐστιν) ὁ τέλυος R, τοῦτό ἐστιν ὁ τέλειος N α[τ]υ R, αὐτῶν N; *eorum praeparatio* A 640[1], 22 **26** (καὶ) εἰς το R, ἢ εἰς τὸ N ἀνάλυσιν N αναλίῆν R

assumptione et auxilio; et rursus neque calida absque frigidis, itidemque humida absque siccis, et e contrario sicca absque humidis, purgari. Cum vero inter se commisceantur opportune, oritur ex ipsis substantia bene temperata, quam non ignis potest vi sua consumere, neque terra putredine ipsius minuere, neque aquae humiditas putrefacere, neque aëris actio turbare.

Igitur perfecta corporum et spirituum praeparatio est eorum, quae sint superflua, expulsio et eorum, quae deficiant, acquisitio, quae exercitio quattuor elementorum perficitur. Primum autem exercitium est ipsorum ad ignis naturam reductiò, quae fit per calcinationem. Secundum est ipsorum in aquam solutio et reductio. Tertium ipsorum ad aërem levitatio, quae fit per alambici descensionem. Quartum est ipsorum compositio et reductio ad terram, scilicet per levem ignem compactio. Et haec est perfecta ipsorum praeparatio, et hoc declarans Hermes affirmat : “ solvite cum magna methodo; ascendit primum terra ad caelum, et rursus descendit ad terram. „ Hoc innuit corporum, quae laudavimus, calcinationi et spirituum ascensioni (nam haec est ipsorum calcinatio) et ipsorum per cerationem et destillationem ad pristinam ipsorum terream naturam reflexioni et resurrectioni, quam ascensionem seu in melius provectionem vocant.

Haec sunt quae ad philosophici lapidis compositionem quaerimus, et haec est perfecta eorum praeparatio, cum convertantur in terram, et ignem accipiant et solutionem absque fumo : tunc enim vincunt omnem rem subtilem, et omnem rem solidam penetrant.

Ἀλλ' ἴσθι ὅτι διὰ τὸ μῆκος καὶ τὴν δυσχέρειαν τῆς ἀκεραίας ἑτοιμασίας τινὲς παρέλιπον ἓν τῶν τεττάρων ἀξιωμάτων, τινὲς δὲ δύο, τινὲς δὲ τρία, καὶ μετὰ ἑνὸς μόνου εἰς ἐργασίαν συνηθέστερον προῄεσαν. τινὲς γὰρ τιτανοῦντες μόνον συντιθέασιν, καί τινες τιτανοῦσιν καὶ λύουσιν καὶ συντιθέασιν, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὡσαύτως. καὶ ἴσθι ὅτι τῶν τοιούτων πραγμάτων πολλοῖς τρόποις προεληλύθει <ἡ> σύνθεσις διαφόρως ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ποικιλθεῖσα, μετὰ πυρὸς ἢ μετὰ λύσεως ἄνευ πυρὸς ἢ μεθ' ἑκατέρου αὐτῶν. καὶ τῶν μὲν μετὰ πυρὸς ἐργαζομένων διπλῆ τις ἦν ἡ πρόοδος. ἔνιοι μὲν γὰρ ἐλάμβανον μόνον τὰ εἰρημένα ᾠκονομημένα μετα ἑρμοῦ ζῶντος, καὶ συνέτριβον ἰσχυρῶς, καὶ ἀνεβίβαζον ἀπὸ τοῦ λεπτοῦ τὸ πάχος, ἀεὶ ἐναναμιγνύντες τὸ ἀναβαῖνον μετὰ τοῦ ἐναπομείναντος κάτω, ἕως οὗ τὸ ὅλον κάτω ἐναπέμενεν|καὶ εἰς παχεῖαν φύσιν <διὰ> τὴν τοῦ F. 8 πυρὸς δύναμιν διέβαινε, καὶ ἔλεγον ὅτι τοιούτῳ τρόπῳ γίνεται ἐλεξὶρ τέλειον εἰς ἐρυθρὸν καὶ λευκόν. ἔνιοι δὲ τὰ προειρημένα πνεύματα μετὰ ἀναβιβαστηρίου κάτωθεν ἐποίουν, εἶθ' οὕτω συνεζεύγνυον αὐτὰ τοῖς σώμασιν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐποίουν ἓν σῶμα μετὰ κατοχῆς καὶ ἀναλύσεως, καὶ ἔλεγον ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐλεξὶρ στερεὸν ἐν πυρί. καὶ αὗταί εἰσιν αἱ ὁδοὶ τῶν μετὰ μόνου πυρὸς ἐργαζομένων. τῶν δὲ μετὰ ἀναλύσεως δίχα πυρὸς ἐργαζομένων διττὴ ἦν ἡ ἔφοδος. ἔνιοι μὲν γὰρ ἕκαστον τῶν πραγμάτων καθ' ἑαυτὸν ἀνέλυον εἰς ὕδωρ, καὶ ἐκ τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἴσους σταθμοὺς συνετίθουν ἀναμιγνύντες, καὶ εἰς λίθους συνεπήγνυον, καὶ ἔλεγον ὅτι ἐστὶν ἐλεξὶρ τέλειον. ἕτεροι δὲ ἐλάμβανον τὰ εἰρημένα πεπλυμένα καὶ τετιτανωμένα, καὶ πάντα

2 ἀξυωμᾶτων R, ἀξιομάτων N **3-4** σῦνθἔστερον R **4** τιτανου$^{\tau}$ν R, τιτανοῦν$^{\epsilon\varsigma}$ται N **6** καὶ ἴσθι] (καὶ) εἴσθὴ R, καὶ εἰς θέσιν N **7** ἡ addidi πὸλειτρὄποις R, πολύτροπος N **9** μεθετέροῦ αυτην R, μεθ' ἑτέρου ἀ^{ἡν}υτων N; *cum utroque* A 640[1], 36 **10** ἔνιοι] ἐνὶ R, ἐνὶ N (et l. 22) **11** μετὰ ἑρμοῦ] καὶ ☿ RN **12** πᾶχεος R, πάχος N ἀει ἐνμί$^{\alpha}$γνυ$^{\tau}$ν R, εἰ δὲ ἕνα μιγνύοντες N **13** ἕως οὗ] ὡσροὺς R, ὡς ῥοῦς N; *donec* A 640[1], 45 **14** διὰ addidi, *per ignis officium* A 640[1], 47 **18** συνἔζευνον R, συνεζεύγνυον N **19** τοῦτο] οὕτω R, οὕτως N **22** in marg. ἑτἐρι R ἕκαστον R, ἑκάστ^{ου}ῳ N in marg. μετα αναλίσεος ενιοι R **23** εαυτῶν R, ἑαυτὸ N **24** εισῶστάθμοὺς R, ἰσοστάθμους N; *secundum iusta pondera* A 640[1], 57; cf. p. 24, l. 18 in marg. ἕτεροι R εἰς λίθους RN; an λιθον? *in lapidem* A 640[1], 59; cf. p. 24, l. 5 **26** ἀπεπλυμένα N; sed *abluta* A 640, 63

Sed scias propter diuturnitatem et difficultatem integrae praeparationis quosdam omisisse unum quattuor regiminum, quosdam duo, quosdam tria, et unius tantum ope ad operationem plerumque processisse. Quidam enim calcinantes tantum componunt, et quidam calcinant et solvunt et componunt; et itidem in ceteris. Et scias talium rerum multis rationibus processisse compositionem aliter ab aliis philosophis ordinatam, per ignem, seu per solutionem absque igne, seu per utrumque. Et eorum qui per ignem operabantur duplex erat processus : quidam enim sumebant tantum quae diximus pertractata hydrargyro, et terebant fortiter, et sublimando secernebant a subtili spissum, semper commiscentes illud quod ascendebat cum illo quod manebat inferius, donec totum inferius maneret et ad spissam naturam per ignis vim adduceretur; et dicebant tali ratione fieri elexir perfectum ad rubrum et ad album. Quidam contra spiritus, quos diximus, per descensionem inferius adducebant, et ita postea cum corporibus coniungebant, atque ex ipsis efficiebant corpus unum per descensionem et solutionem; et dicebant hoc esse elexir solidum in igne. Hae vero sunt viae et rationes eorum qui per ignem tantum operabantur. Illorum autem qui per solutionem absque igne operabantur duplex erat processus. Quidam enim rem unamquamque per se solvebant et reducebant in aquam, et ipsarum aquarum aequa pondera componebant et miscebant, et ad lapides compingebant et adducebant, et dicebant hoc esse elexir perfectum. Alii sumebant ea, quae supra diximus, abluta et calcinata, atque omnia

ὁμοῦ συνετίθουν, καὶ ἔλυον, καὶ ἐπήγνυον. ἔλυον δὲ ταῦτα εἰς ὕδωρ λύσιν τινὰ δι' ἰάμβικος κατασταλάξαντες, καὶ ἔλεγον ὅτι αὐτό ἐστι τελείωσις τῆς αὐτῶν διαυγείας καὶ λαμπρότητος καὶ βαφῆς καὶ διακρίσεως καὶ ἑνώσεως· ἐξήρχετο γὰρ ἐκεῖθεν ὕδωρ διαυγέστατον, ὃ μετὰ τοῦτα ἐπὶ λίθον μικρὸν συνεπήγνυον, καὶ αὐτὸ ἔλεγον εἶναι ἀληθέστατον ἐλεξίρ.

Τῶν δὲ μεθ' ἑκατέρου ἐργαζομένων, ἤγουν μετὰ πυρὸς καὶ ἀναλύσεως, ἑπταπλοῦς ἦν ἡ ἔφοδος. ἔνιοι μὲν γὰρ ἔλυον ὁμοῦ τά τε σώματα καὶ τὰ πνεύματα τετιτανωμένα, εἶτα μετ' ἀναβάσεως κάτοχα ἐποίουν. ἕτεροι δὲ ἔλυον τὰ σώματα τετιτανωμένα, εἶτα ἐπέβαλον τὰ πνεύματα ἀναβιβασμένα, εἶτα, ὡς ἔφημεν, συνεπήγνυον. τινὲς δὲ ἔλυον τὰ πνεύματα ἀναβιβασμένα, καὶ οὕτως ἐπέβαλον τὰ σώματα τετιτανωμένα. ἄλλοι αὐτὸν τὸ χαῦνον ἐλεξίρ,| F. 9 ἄλλοι δὲ τίτανον μετὰ τῶν σωμάτων ἔλυον, καὶ μετὰ τῆς ὑγρότητος αὐτῶν ἐπότιζον θεῖον καὶ ἀρσενικὸν ἀναβιβασμένον, καὶ πάντα ἔλυον καὶ συνεπήγνυον, καὶ ἔλεγον ὅτι τοῦτό ἐστι ἐλεξὶρ τέλειον. τινὲς δὲ μετὰ τοῦ θείου καὶ ἀρσενικοῦ ηὐτρεπισμένου ἔτρεφον τὰ σώματα τέλεια ἰσόσταθμα ἀναβιβάζοντες, εἶτα ἔλυον, καὶ οὕτω ἐτίθουν διπλάσιον αὐτοῖς ἑρμῆν ζῶντα ηὐτρεπισμένον, καὶ πάλιν ἀνέλυον καὶ ἐπήγνυον, καὶ ἔλεγον ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐλεξὶρ κάλλιστον καὶ τέλειον. καὶ ἄλλοι δὲ μετὰ σωμάτων τεθραμμένων θείῳ καὶ ἀρσενικίῳ, ὡς εἴρηται, ἔτρεφον ἑρμῆν ζῶντα, καὶ ἔλυον, καὶ συνεπήγνυον, καὶ

ll. 1 sqq. cf. A 640¹, 65 sqq.

2 κατασταλάσαν [τ] R, κατασταλάσοντες N **3** αὐτό R, αὐτή N αὐτῶν] αυ τ(ον) R, αὐτῆς N; *ipsorum* A **4** ἐκὶσὲ R, ἐκεῖθεν N **5** λίθοὺ μικρὼν R, λίθου μικρον οῦ N; sed *aquam* A 640¹, 68 **6** αυ [τ] R **7** μεθέουκατεροῦ et in marg. θείου et μεθ εκατὲρὸυ R, μεθόδῳ N; *utroque* A 640¹, 69 ἐργαζωμένῶν R, κατεργαζομένων N **8** ἑπταπλίτου R, ἑπταπλύτου N'; *sextuplex* A 640², 1 ενοὶοὶ R in marg. ενὶ R, ἐνὶ N ὁμού [τ] τα R, ὁμοῦ τε τα N **10** ἑτερὸι R in marg. τινὲς R in marg. **13-14** αὔτον [τ] τον χαὺνον R, αὐτὸν τὸν χ. N **14** τίτανον με [τ] ων [τ] σώματ(ον) R, τιτανωμένων τῶν σωμάτων N **17** ου [τ] R, τοῦτο N **18** ἄλως R in marg. ισοστάθμοὺ R, ἰσόσταθμα N; *duplum* A 640², 12 **19** διπλάσην R, διάπλασιν N αυτοίς R totis litteris **20** ἑρμῆν] (καὶ) R, καὶ N; *argenti vivi* A 640², 12 **21** ου [τ] R, τοῦτο N **21-22** (καὶ) αλ° R marg.

una componebant et solvebant et compingebant. Solvebant autem haec in aquam per solutionem quamdam in alambico destillantes, et dicebant hanc esse perfectionem ipsorum claritatis et splendoris et tincturae et separationis et coniunctionis : exibat enim illinc aqua clarissima, quam postea in lapidem parvum compingebant; et hoc dicebant esse verissimum elexir.

Illorum vero qui per utrumque operabantur, scilicet per ignem et solutionem, septemplex erat processus. Quidam enim solvebant corpora et una spiritus calcinatos, postea per ascensionem detentos efficiebant. Alii solvebant corpora calcinata, postea iis iniciebant spiritus sublimatos; tum, ut dicebamus, compingebant. Quidam solvebant spiritus sublimatos, et ita iis iniciebant corpora calcinata. Alii ipsum laxum elexir, alii calcem cum corporibus solvebant, et ipsorum humiditate imbibebant sulphur et arsenicum sublimatum, et omnia solvebant et compingebant; et dicebant hoc esse elexir perfectum. Quidam sulphure et arsenico praeparato alebant corpora perfecta, secundum aequa pondera, sublimantes; tum solvebant, et ita componebant cum eis duplam vim hydrargyri vivi praeparati, et rursus solvebant et compingebant; et dicebant hoc esse elexir pulcerrimum et perfectum. Atque alii corpora sulphure et arsenico, ut diximus, alebant, et iis alebant hydrargyrum vivum, et solvebant et compingebant; et

ἔλεγον ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐλεξὶρ κάλλιστον καὶ τέλειον. ἕτεροι δὲ ἔλεγον ὅτι ἀληθέστατον ἐλεξὶρ ἐκ τῶν τεττάρων ὁμογενῶν πνευμάτων ὀφείλει συγκεῖσθαι, εἰ δὲ μή, φθείρεται τὸ ἔργον. ἄλλοι ἐτίθουν αὐτὸ ἐκ τῶν τεττάρων πνευμάτων, ἤγουν ἑρμοῦ, θείου, ἀρσενικοῦ καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, τοῦ ἑρμοῦ δηλονότι δι' ἀναβάσεως κατόχου γινομένου, καὶ οὕτω τοῖς σώμασιν τετιτανωμένοις μιγνυμένου, καὶ τοῦ ἀμμωνιακοῦ ἁλὸς προηυτρεπισμένου, λελυμένου καὶ κατασταλαγμένου· καὶ πρῶτον μὲν κατεστάλασσον τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας διὰ τοῦ ἰάμβικος, εἶτα τὸν ἑρμῆν, καὶ ὁμοῦ συνεπήγνυον, καὶ ἔλεγον ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐλεξὶρ ἀληθέστατον καὶ μαγνησία καὶ λίθος οὐ λίθος καὶ σῶμα πνευματικὸν καὶ πνεῦμα σωματικὸν καὶ τὸ παρακατέχον πᾶν πτηνόν, ὥστε μὴ φεύγειν, καὶ ζύμη καὶ βαφὴ δύο ἐλεξὶρ καὶ ἑρμῆς δυτικός· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ θανατοῦν καὶ ζωογονοῦν καὶ τῶν πραγμάτων ὁ ἑρμῆς ὁ πεπηγὼς καὶ τὸ πρῶτον μέταλλον ταύτης τέχνης. μετὰ ταῦτα δὲ ἀνέλυον αὐτὸν μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ᾠκονομημένου κατόχου, καὶ ἐπότιζον μετ' αὐτοῦ τὸν ἑρμῆν τὸν ἀνα<βιβασμένον> καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀρσενικὸν προηυτρεπισμένα, καὶ ἔλυον, καὶ κατεστάλασσον αὐτὰ ὁμοῦ, καὶ συνεπήγνυον αὐτὰ ὑστάτῃ κηρώσει, καὶ ἐθεράπευον, καὶ ἔλεγον ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀληθέστατον ἐλεξίρ. ἐγὼ δὲ ὕστατος λέγω ὅτι ὅπερ ἂν τῶν ἄνω γεγραμμένων σωμάτων καὶ πνευμάτων εὐτρεπισμένων τελείως εὐτρεπισθῇ, λευκὸν καὶ ἐρυθρόν ἐστιν ἐλεξὶρ καθ' ἑαυτὸν μόνον.

Κἂν γοῦν πλείους εἰσὶν ἔτι τῶν προειρημέων τρόπων τῶν εἰς σύνθεσιν ἐξὶρ ἀποτεινομένων τε καὶ ἀποκυκλωμένων, ἀλλ' οὖν

ll. 1 sqq. cf. A 640^2, 315-59.

1 $\overset{\tau}{\text{ου}}$ R, οὗτός et in marg. τοῦτο N **3** πνευμάτων RN; *rebus* A, 640^2, 20 **6** $\overset{\tau}{\text{ου}}$ R, τοῦτο N **6-7** τετιτανδμένα μυγνίμενοι R, τετιτανωμένα μιγνύμενοι N **9** τοῦ αμωνιακοὺ ἄλας R, τὸ ἀμονιακὸν ἅλας N ἰάμβικος R **10** τοῦτό] οὕτω totis litteris RN **13** ὥστο R, τὸ N (δι)ο R, ἐστιν ὁ N; *Neapolitani* scriba non recte compendium interpretatus est **17** οκονὸμημένον R $\overset{\tau}{\text{αυ}}$ τοὺ R **18** τ(ὸν) ανα in extrema linea et in extrema pag. R, τὰνα N; *sublimatum* A 640^2, 40 **20** ειστἄτὴ R, ἴσα τῇ N; *coagulatione ultima* A 640^2, 43 **22** ἀνω $\overset{\tau}{\text{α}}$νεγεγραμένον R, ἀνωτάτω ἀν. N **23** τέλιον R, τέλειον N; *perfecta praeparatione* A 640, 46 **26** απότινὸμ(ένων) τὲ (και) ἀπακικλὸμ(ένων) R, ἀποτιτανομένον τε καὶ ἀποκυκλωμένον N αλλοι οὺν οι R, ἄλλοι οὖν οἱ N

dicebant hoc esse elexir pulcherrimum et perfectum. Alii contra dicebant verissimum elexir ex quattuor eiusdem generis spiritibus constet oportere; sin minus vitiari negotium. Alii componebant ipsum e quattuor spiritibus, scilicet hydrargyro, sulphure, arsenico, et sale ammoniaco; videlicet ex hydrargyro per ascensionem detento atque ita cum corporibus calcinatis commixto, et ex sale ammoniaco soluto et destillato : et primum destillabant sal ammoniacum per alambicum ; et dicebant hoc esse elexir verissimum et magnesiam et lapidem non lapidem et corpus spirituale et spiritum corporalem et illud quod detineat omne volatile ita, ut non fugiat, et fermentum et tincturam duorum elexir et hydrargyrum occidentalem ; et hoc esse quod interficiat et vivificet, hydrargyrum res compingentem et primum metallum huius artis. Postea solvebant ipsum per aquam salis ammoniaci elaborati et detenti, et ipso imbibebant hydrargyrum sublimatum et sulphur et arsenicum praeparata, et una solvebant et destillabant ipsa, et compingebant extrema ceratione, et curabant; et dicebant hoc esse verissimum elexir. Ego vero postremus dico corporum quodcumque et spirituum, quae laudavimus, praeparatorum, si perfecte praeparetur, album et rubrum esse elexir per se tantum.

F. 9v

Etsi igitur praedictis plures adhuc sunt rationes quae ad compositionem elexir, quasi per orbem quamdam, <ut ita dicam,> contendunt, attamen

οἱ προειρημένοι ἐπαινετώτεροι καὶ ἀληθέστεροί εἰσι. σὺ οὖν πρόβαινε οἵῳ ἂν τρόπῳ βούλῃ τῶν προειρημένων προσχρώμενος, καὶ εἰς ἑτέρους τρόπους ἡ σὴ διάνοια μὴ ἐκκλινάτω, ὅτι εἰ κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους ἐργάσει τὸ ἔργον, ὃ ἤρξω, καλῶς τελειώσεις.

VI. Τὸν περὶ τῆς καθόλου τῶν μεταλλικῶν φύσεως λόγον συντόμως συμπεράναντες, ἀρχόμεθα νῦν καὶ τὰς διεξοδικωτέρας καὶ εἰδικωτέρας αὐτῶν <ἑτοιμασίας, καὶ> μεταχειρίσομεν λόγον ἀπὸ τοῦ πάντων τῶν μετάλλων τιμιωτέρου, φημὶ δὲ τοῦ χρυσοῦ, τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι. ἐπεὶ τοίνυν ἔφημεν προηγεῖσθαι πάσης ἑτοιμασίας τὴν προκάθαρσιν, εἶθ' οὕτω τὴν τιτάνωσιν ἕπεσθαι, καὶ καθεξῆς τὰ λοιπά, φέρε ἴδωμεν τὰ περὶ αὐτῆς.

Εἰδέναι τοιγαροῦν χρὴ ὡς ὁ χρυσὸς τελειότατόν ἐστιν πάντων τῶν σωμάτων. σύγκειται γὰρ ἐξ ἑρμοῦ καθαροῦ καὶ θείου καθαρωτάτου καὶ ἐρυθροῦ καὶ καλλίστου καλλίστως ἀλλήλοις συγκεκραμένων, καὶ ἔστι μέταλλον πληρέστατον καὶ τελειότατον δίχα τινὸς ἀσθενείας, καὶ οὐ δεῖται ἰατρείας ἢ καθάρσεως | F. 10. ἢ μεταβολῆς εἰς ἕτερον, διότι πρὸς οὐδεμίαν ἑτερότητα ἔκλινεν, ἀλλ' εἰσὶν ἐν αὐτῷ ἥ τε θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ὑγρότης σύμμετροί τε καὶ εὔκρατοι. διὸ καὶ προκαθαίρουσί ποτε αὐτὸν καὶ τιτανοῦσιν οἱ φιλόσοφοι, ἀλλ' οὐ ποιοῦσι τοῦτο διὰ θεραπείαν αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως αὐτὸ γένηται ἰατρεία ἑτέρων σωμάτων.

VI, 2. Αὕτη δέ ἐστι ἡ προκάθαρσις χρυσοῦ. λαβὼν φύλλα χρυσοῦ σύνθες αὐτὰ ἐξελαυνισμένα, ἕως οὗ ἔχῃς, μετὰ τοῦ

ll. **13** sqq. cf. Avic. 627², II, cap. III.

2-3 προχρόμενος R, ubi et προχρίμενος legi possit, προχρήμενος N **3** ἡ (δι) διανία R, ἡ δὲ διάνοια N; *tua declinet intentio* A 640³. 56 **4** ὄνξω R, ὃ ἤρξω N **7** (δι)εξικωτέρας (καὶ) ἡ(δι)κοτέρας R, δεξιωτέρας καὶ ἰδικωτέρας N **8** ἑτοιμασίας, καὶ addidi **9** των τιμιώτέρών R, τιμιωτέρων N **10** ἔφημεν cf. p. 10, l. 7 **15** καθαρ^{τ}ωτου R **15-16** αλοίλα συν(και)κρᾶμένα R, συγκεκραμμένα N **16** μέτελον R **17** (καὶ) οὐ (δὶ)τι R, καὶ οὐδέτι N **19** ε[ἰσὶν] ἔστην R, ἔστιν N **21** α^{τ}υ R, αὐτὰ N **22** αυτὼ R, αὐτῶν et in marg. αὐτὰ N; cf. *aurum* **24** α^{τ}υ R, αὐτὰ N (ἐστι) = ἐστι ι = ἐστι ἡ R ♀ ⌀ RN (e ⌀ = φύλλα) **25** ἐξελανισμένα (= ἐξελασμένα?) R, ἐξελαχισμένα N εχες R, ἔχῃς N

rationes, quas memoravimus, laudabiliores et veriores sunt. Tu igitur procede secundum quamlibet e rationibus, quas supra diximus, neque ad alias rationes tuus intellectus declinet, quia, si secundum rationes, quas memoravimus, operatus eris, negotium, quod inceperis, bene perficies.

VI, 1. Cum de universali *metallicorum* natura sermonem compendiose confecerimus, ordimur nunc et ulteriores et speciales eorum praeparationes declarare; et aggredimur sermonem ab omnium metallorum praetiosissimo, auro scilicet, initium facientes. Quoniam igitur diximus omnium praeparationum primam esse purificationem, postea vero calcinationem sequi, deinde ceteras operationes, age videamus quid ipsa sit.

Sciamus igitur oportet aurum pulcerrimum esse omnium *corporum* : constat enim ex hydrargyro puro et sulphure purissimo et rubro et pulcerrimo pulcerrime inter se commixtis; et est metallum plenissumum et perfectissimum absque infirmitate qualibet, et non eget medicina et purificatione et permutatione : idcirco in nullam diversitatem inclinat, sed sunt in ipso et caliditas et frigiditas et humiditas modicae et bene temperatae. Propterea <aurum> purificant et calcinant philosophi, sed hoc non faciunt ad eius curationem, sed potius ut ipsum fiat medicina aliorum corporum.

VI, 2. *Haec est purificatio auri.* Recipe folia auri, et detende et duc, quantum possis, atque compone cum hoc

ξηρίου τούτου, ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου μέρη δύο ἢ τρία καὶ λίθων παλαιῶν ἐρυθρῶν ἐν τοῖς γεῖνοις τῶν ποταμῶν εὑρισκομένων ἢ τῆς θαλάσσης, ὃ καὶ κρεῖττόν ἐστι, μέρος ἕν. λείωσον καλῶς, καὶ κοσκίνισον κοσκίνῳ λεπτῷ, καὶ σύνθες αὐτὸ μετὰ τοῦ χρυσοῦ ἐν μέσῳ φουρνέλου ἐπὶ τρίποδος, καὶ ἔασον αὐτὸ ἐμβραδῦναι ἡμερόνυκτον, καὶ πλήρωσον τὸν φουρνέλον ἐξ ἀνθράκων ἁπτόντων, καὶ ὅταν ἐλαττονήσωσιν οἱ ἄνθρακες, πρόσθες ἑτέρους· οὗ ψυχρανθέντος, ἄνοιξον τὸ χωνίον, καὶ εὑρήσεις τὸν χρυσὸν κεκαθαρμένον. μετὰ τοῦτο δὲ τιτάνωσον αὐτόν.

VI, 3. Ἔστι δὲ τιτανώσεως τρόπος καθολικός. λάβε ἐξ οἵου ἂν μετάλλου θέλῃς ὅσον θέλεις, καὶ ἀνάλυσον ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ. τότε ἐπίθες ξηρίον θείου ἢ ἀρσενικίου ἢ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου, καὶ ἀνάμιξον ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ ξύλου, ἕως οὗ γένηται κόνις, καὶ ταύτην τὴν κόνιν θὲς ἐν φούρνῳ τιτανώσεως ἢ ἐν φούρνῳ ὑελοεψικῷ ἢ κεραμικῷ, ἕως οὗ γένηται τίτανος λευκὴ ἢ ἐρυθρά.

Αὕτη ἐστὶν ἡ καθολικὴ τιτάνωσις πάντων τῶν μετάλλων, εἰδικωτέρα δέ τις ἡ ὑπογεγραμμένη. |

VII, 1. Τιτάνωσις χρυσοῦ. λάβε ῥίνισμα χρυσοῦ, καὶ σμῖξον μετ' αὐτοῦ ἰσόσταθμον ἀρσενικόν, καὶ βάλε αὐτὸ ἐν ὀθονίῳ πυκνῷ, καὶ χρίσον αὐτὸ πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ ξήρανον, καὶ ἕψησον αὐτὸ ἐν πυρὶ νύκτα μίαν. εἶτα, ἑψηθέντος, πλῦνον μετὰ ὕδατος ἁλός, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ ἰσόσταθμον αὐτῷ ἅλας κοινὸν λεπτόν. τότε θὲς αὐτὸ ἐν ἀγγείῳ μὴ κεχρισμένῳ ἐν φούρνῳ F. 10v

ll. **2-6** cf. A 644^2, 56 sqq.

2 τὴς τευνοὶς R, τοῖς στενοῖς N; *lateris antiqui in ripis fluviorum vel in littore maris reperti* A 644^2. 59. Cogitaram βυθοῖς (= *profunditatibus, cavitatibus* ?) Est τεηνοὶς = τεινοὶς = γεῖνοις ? στεγνοῖς Delatte (i. e. *aridis* in rec. lingua) **4** κό^{σο}σκηνι R σύνθες αυ^{τ} R, σύνθες αὐτὸ N **5** ἐν μέσῳ φουρνέλου RN; *in medio athanor* A 644^2, 62 **6-7** φουρνέλον RN; *athanor id est furnellum* A 644^2, 64 **9** κεκαθαρμένον RN; *separatum* A 644^2, 67 (cf. p. 28, l. 24) πρὸκάθαρσοις [symbol] R = *Auri separatio* A 644^2, 56 **12** μετάλλου] μέτρου RN **16** φουρνίῳ RN ὑελωψικῷ R, ὑελοψικῷ N **18** μετέλων R **21** αυτοὺ R **23** ἑψιθε^{τ}ν R, ἑψηθέντα N

xerio : salis communis praeparati partes duas vel tres et lapidum veterum rubrorum, qui in <ripis> terreis fluviorum reperiuntur vel potius maris (quod melius est) partem unam tere bene, et cribra per cribrum subtile : et hoc compone cum auro in furnello super tripodem, et permitte ipsum quiescat unius diei et noctis spatium, et imple furnellum carbonibus incensis; et cum minuatur vis carbonum, adde alios. Quo refrigerato, aperi vas fusorium, et reperies aurum purgatum; postea ipsum calcina.

VI, 3. *Haec est calcinationis ratio universalis.* Recipe cuiusvis metalli quantum vis, et solve in cochleario ferreo. Tunc adde *xerion* sulphuris aut arsenici aut salis communis praeparati, et misce diu et multum adhibens lignum, donec fiat pulvis : et hunc pulverem conloca in furno calcinationis aut in furno vitrario aut figulari, donec fiat calx alba vel rubra.

Haec est universalis calcinatio omnium metallorum; specialis autem quae subscripta est.

VII, 1. *Calcinatio auri.* Recipe ramentum auri et misce cum ipso idem pondus arsenici, et conloca ipsum in linteolo spisso, et ungue ipsum luto philosophico, et exsicca, et coque ipsum in igne noctem unam. Postea, cum coctum sit, lava aquam adhibens salis, et conloca in ipso idem pondus salis communis minuti. Tunc conloca ipsum, in vase quod inunctum non sit, in furno

τιτανώσεως, καὶ κείσθω ἐκεῖ, ἕως οὗ γένηται τίτανος λευκὴ ἢ ἐρυθρά. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τιτάνωσις τοῦ χρυσοῦ.

VII, 2. Καὶ ἄλλως. λάβε κάλλιστον χρυσόν, φύλλα λεπτά, καὶ θερμανθέντα ἀπόσβεσον ἐν ὕδατι ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, εἶτα ἐν ἑτέρῳ ὕδατι, ἐν ᾧ μόλυβδος θερμανθεὶς ἐνερρίφη καὶ συντακείς. ποίησον τοῦτο, ἕως οὗ τὸ ὕδωρ γένηται κατακόρως μέλαν, καὶ τά φύλλα χωνευθῶσιν. εἶτα τρίψον εἰς ξηρίον οὕτως, ὥστε μετὰ τοῦ δακτύλου μὴ δύνασθαι αὐτὸ λαμβάνειν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τιτάνωσις τοῦ χρυσοῦ, καὶ μετ' αὐτῆς δυνήσῃ ἐργάσασθαι.

VIII. Ἐρύθρωσις χρυσοῦ. λάβε χρυσόν, καὶ λῦσον μετὰ ἰσοστάθμου χαλκοῦ στερεοῦ, καὶ λύσας καὶ ἐξελάσας τίθει ἐν τζεμέντῳ μετὰ ἴσου χαλκοῦ κεκαυμένου, καὶ οὕτω ποίησον τρὶς ἢ τετράκις. καὶ ἔσται χρυσὸς ἐρυθρὸς ὡς αἷμα. εἶτα λάβε ἐκ τοῦ εἰρημένου χρυσοῦ τοῦ ἐρυθροῦ μέρος ἓν καὶ μέρος ἓν σελήνης τῆς βαρείας καὶ κτυπώσης ὡς χρυσός, ὡς ἐν τῷ περὶ ἀργύρου κεφαλαίῳ διαληφθήσεται, καὶ λῦσον ὁμοῦ, καὶ ἕξεις χρυσὸν κοκκίων εἴκοσι καὶ τεσσάρων. |

IX, 1. Λύσις χρυσοῦ εἰς ὕδωρ. τρῖψον αὐτὸν ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ὕδατος χαλκάνθου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. εἶτα λείωσον μετὰ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ χῶσον, καὶ ἀναλύεται ἐν μιᾷ <ὥρᾳ> εἰς ὕδωρ. F.11.

IX, 2. Ἄλλως. ὕδωρ χρυσοῦ πότιμον. πετάλων ἢ ῥινίσματος χρυσοῦ μέρος ἓν καὶ .... μέρος ἓν καὶ ἓν ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὁμοῦ τετριμμένου, καὶ θὲς εἰς τὸ ἀναβιβασθῆναι ὁμοῦ τρὶς ἢ τετράκις. εἶτα λείωσον λεπτοτάτως, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος τοσαυτάκις, ἕως οὗ τὸ ἅλας γένηται ἔξω. εἶτα θὲς τὴν εἰρημένην ὕλην μετὰ μέλιτος εἰς μίαν ὀγ. τῆς ὕλης τιθεὶς ἡμίσειαν λίτραν μέλιτος, καὶ ἱστάσθω οὕτως ἡμέρας τρεῖς. εἶτα πλῦνον

9 μεαυτ(ῆς) (τ supra lineam) R, μετ' αὐτοῦ τι N **14** (ἐστι) R ι ☉ (scil ι[λιος]) R, ☉ N **16** σελήνης] ☽ ☾ R, sed ☽ pun tis deletum κτιπώσ(ης) R, κτυπώσεις N ὡς ἐν τῷ περὶ ☾ κεφαλαίῳ vd. cap. XIII **21** χόσον R, χῶσον (ύ supra lineam) N **21** ὥρᾳ addidi ὡς ὑδῶρ R **24** lacunam non indicant RN; et μέρος ἓν καὶ bis scriptum esse potest **25** ὀμοῦ N, ὡμοῦ R **28** ἴλην R **28-29** ἡμίσειαν λίτραν] ⸓ Ηγ RN

calcinationis; et iaceat ibi, donec fiat calx alba vel rubra. Haec est calcinatio auri.

VII, 2. *Alia ratio.* Recipe pulcerrimi auri folia subtilia, et cum calefacta sint, extingue in aqua salis ammoniaci, postea in alia aqua, in quam coniectum sit plumbum calefactum et colliquefactum. Hoc fac, donec aqua fiat abunde nigra, et folia conflata sint. Postea tere <reducens> in *xerion* ita, ut digito id prehendere non possis.

Haec est calcinatio auri; et cum ipsa poteris operari.

VIII. *Rubrificatio auri.* Recipe aurum, et solve cum pari pondere aeris solidi, et postquam solveris et eduxeris <in laminas>, pone in cemento cum pari pondere aeris combusti; et ita fac ter vel quater, et erit aurum rubrum ut sanguis. Postea recipe huius rubri auri partem unam et partem unam argenti gravis et sonantis, auri instar (ut in capite *de argento* declarabitur), et solve una : et habebis aurum granorum quattuor et viginti.

IX, 1. *Solutio <et reductio> auri in aquam.* Tere ipsum super marmor cum aqua chalcanthi et salis ammoniaci; postea tere cum sale ammoniaco, et confla; et solvitur in una hora in aquam.

IX, 2. *Alia ratio. Aqua auri potui apta.* <Recipe> *petalorum* seu ramenti auri partem unam et... partem unam et unam salis ammoniaci cum his triti, et pone ut una sublimentur ter vel quater. Postea tere minutissime, et lava aquam adhibens totiens, donec sal exeat. Postea conloca hanc materiem cum melle, in una uncia materiei ponens dimidiam libram mellis; et stet ita tres dies. Postea lava

μεθ' ὕδατος τοσαυτάκις, ἕως οὗ τὸ μέλι ἐξεχυθῇ. εἶτα θὲς πλέον ἐκ τοῦ μέλιτος πάντοτε. μετὰ ταῦτα πλῦνον μεθ' ὕδατος, εἶτα λῦσον τὸν εἰρημένον χρυσόν, <ἕως> οὗ εὑρήσεις τετιτανωμένον ἐν ὕδατι καυστικῷ, οὗ ἡ κατασκευὴ εἰρήσεται ἐν τῷ περὶ τῶν ὑδάτων, καὶ στραφήσεται ὅλος εἰς ὕδωρ πότιμον. τοῦτο οὖν τὸ ὕδωρ τιμιώτατόν ἐστι καὶ δραστηριώτατον.

X. Τιτάνωσις χρυσοῦ εἰς ἐλεξίρ λάβε λιθάργυρον, καὶ λείωσον, καὶ ἀνάμιξον μετὰ ἐλαίου, καὶ χρῖσον τὴν χώνην, ἕως οὗ σκεπασθῇ ἡ ἔνδον ἐπιφάνεια αὐτῆς. εἶτα ψῦξον αὐτό, ἔπειτα λάβε ῥίνισμα χρυσοῦ, καὶ θὲς ἐν τῷ εἰρημένῳ χωνίῳ κατὰ μικρὸν μικρὸν ἀπὸ τῆς εἰρημένης λιθαργύρου, καὶ ψυχράνας αὐτὸν ἔξελε, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν ξηρόν, τριβόμενον ὡς ὕελον, ταχέως ὡς θέλῃς. ὁμοίως εἰ χρίσεις τὸ ἔσωθεν τῆς χώνης, ἐξέρχεται τριβόμενος, χρίσεις δὲ αὐτὸν μετὰ στυπτηρίας ἐζυμωμένης μεθ' ὕδατος. φύλαξον οὖν αὐτό, καὶ ὅτε βούλει ἐργάσασθαι, λάβε ἐξ αὐτοῦ μέρος τι, καὶ λείωσον μετὰ ἁλὸς | F. 11 ἀμμωνιακοῦ λελυμένου, ἕως οὗ πίῃ αὐτό, καὶ βάλε ἐν ὑέλῳ, καὶ ἐπίθες ὄξος ἰσχυρώτατον ἰσόσταθμον τοῖς δυσὶν τούτοις, καὶ ἔασον αὐτὸ ἡμέρας ἑπτὰ ἐν τόπῳ νοτερῷ. τότε λυθήσεται εἰς ὕδωρ ἐρυθρὸν ὡς αἷμα. τότε κήρωσον μετ' αὐτοῦ ἑρμῆν προαναβιβασμένον μετὰ ἀτραμέντου καὶ ἁλὸς κοινοῦ τετριμμένου, ὡς κατωτέρω ἐν ταῖς ἀναβάσεσιν διεξοδικώτερον σαφηνίσω, καὶ τοῦτο ποίησον συχνάκις ἀλήθων ἐπὶ μαρμάρου καὶ ξηραίνων, ἕως οὗ τελειωθῇ καλῶς. καὶ μετὰ ταῦτα λῦσον καὶ πῆξον, ὡς ἐν τῷ προλόγῳ ἔφημεν. λῦσον δὲ οὕτως ἢ ἐν κόπρῳ ἢ ἐν χλιαρῷ ὕδατι, καὶ πῆξον ἐπὶ στάκτης. καὶ θὲς ὀγ. μίαν ἀπὸ ταύτης τῆς ἰατρείας

1 εξεχιθὶ R, ἐξεχυθῇ et in marg. ἐκχυθῇ N **3** ἕως addidi ευρισ(ης) R **3-4** τετιτανομένον R, τετηγανωμένον N **4** ἐν τῷ περὶ τῶν ὑδάτων] vd. cap. LXXXIII, 10 **7** λέιθάργιρῶν R **10** κατὰ μικρὸν cf. *ital.* " a poco a poco " **11** λιθαργίρου R **12** τριπόμενôς R, τριπτόμενος (βο) N **13** θέλής R, λίθος N **16** λέλυμένον R, λελυμένου N **18** τ(ησ)δι σὺν τούτις R, τῆσδε σὺν τοὺτοις N **20** μεαυτοὺ (τ) R **21** ἀτριμὲντοὺ R **22** (δι)(δι)εξῶ(δι)κὄτερῶν R σαφινίσῶ ☾ R, σαφηνίσω N, cf. cap. XLI, 6 **23** ξῆρε̃νον R, ξήραινε N **24** cf. cap. V **25-26** (καὶ ην) πύξων R, καὶ πάλιν πῆξον N

totiens, donec mel expellatur : deinde adde usque plus mellis. Post haec lava aquam adhibens, postea solve supra dictum aurum, donec invenias calcinatum in aqua caustica (cuius praeparatio dicetur in capite *de aquis*); et commutabitur omne in aquam potui aptam. Haec aqua est pretiossima et efficacissima.

X. *Calcinatio auri ad elexir.* Recipe *lithargyrum*, et tere, et misce cum oleo, et ungue vas fusorium, donec cooperiatur interior superficies ipsius. Postea refrigera ipsum; deinde recipe ramentum auri, et pone in supra dicto vase fusorio paulatim supra dictae lithargyri nonnihil; et cum refrigeraveris, tolle ipsum; et ipsum invenies siccum et attritum <et politum> ut vitrum, cito quantum vis. Similiter si unxeris exteriorem partem vasis fusorii, exit attritum. Et ungues ipsum adhibens alumen maceratum cum aqua. Serva igitur ipsum, et cum velis operari, recipe ipsius partem quamdam, et tere, adhibens sal ammoniacum solutum, donec bibat ipsum; et conloca in vitro, et adde acetum fortissimum, cuius pondus his duobus par sit; et relinque ipsum septem dies in loco humido. Tunc solvetur in aquam rubram, sanguinis instar. Tunc cera cum ipso hydrargyrum sublimatum cum atramento et sale communi trito, ut postea in *sublimationibus* ulterius declarabo, et hoc fac crebro, super marmor molens et exsiccans, donec perficiatur pulcre. Et post haec solve et fige, ut in prologo diximus. Et solve ita in fimo vel in aqua tepida, et fige super cinerem, et pone unciam unam huius medicinae

ἐπὶ ἑκατὸν ὀγ. ἀργύρου, καὶ ἔσται χρυσός. καὶ αὕτη ἡ ἐργασία συμβάλλεται ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις τῆς τιτάνου, ὡς λέγεται.

XI, 1. <Ὁ> ἄργυρος τῷ αὐτῷ μὲν τρόπῳ γεννᾶται, ᾧπερ καὶ ὁ χρυσός, πλὴν οὐκ ἴσως, ἀλλ' ἧττόν ἐστι κεκαθαρμένος καὶ πεπηγμένος· πλὴν μετὰ τὸν χρυσὸν κρεῖττον καὶ τελειότερόν ἐστι τῶν ἄλλων μετάλλων. ἔχει δ' ἀσθενείας τινάς, διότι οὐ πάντη ἐστὶ κεκαθαρμένος ἀπὸ ὑγρότητος θειώδους ἢ δευτέρας, ὅθεν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ μελαίνεται μετὰ τὸ πυρωθῆναι καὶ ξηρανθῆναι· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀσθένεια αὐτῆς ἡ πρώτη, ἥτις ἐστὶν ἐξ ἐκλείψεως τοῦ χωρισμοῦ τῆς πρώτης ὑγρότητος. δευτέρα ἐστὶν αὕτη <ἡ> ἀσθένεια, ὅτι ἐν τῷ πυρὶ ἀναθυμιάζεται καὶ ἐλαττοῦται, ὅ ἐστιν ἐξ ἐκλείψεως τῆς καθάρσεως τῆς δευτέρας ὑγρότητος. ὅταν γὰρ καθαρθῇ τελείως, οὐ μελαίνεται ἐκ τῆς πρώτης ἀσθενείας, οὔτ' ἐλλαττοῦται ἐκ τῆς δευτέ|ρας, ὥστε εὐτρεπισμὸς ἀργύρου ἐστὶ τὸ καθᾶραι αὐτὸ ἀπὸ τῶν δύο ἐκείνων ὑγροτήτων, καὶ τότε κρειττόνως πεφθήσεται· τῆς πρώτης γὰρ ἐκβληθείσης οὐ μελαίνεται πλέον, τῆς δευτέρας ἀναιρεθείσης οὐκ ἐλαττοῦται.

Ἔστι δὲ ὁ εὐτρεπισμὸς τῆς τοιαύτης προκαθάρσεως τοιοῦτος. λάβε ἁλὸς κοινοῦ μετὰ τῆς ὑγρότητος αὐτοῦ ὅσον θέλεις, καὶ λείωσον καλῶς, καὶ ἀνὰ μέσον δύο πάτων αὐτοῦ ποίησον πάτον ἕνα πετάλων ἀργύρου λεπτοτάτου, καὶ οὕτω τίθει ἐν ἀγγείῳ ἰσχυρῷ πηλίνῳ, καὶ ἐπάνω κλεῖσον αὐτό, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἔασον μικρὰν ὀπήν. καὶ τοῦτο βάλε ἐν μέσῳ πυρὸς συμμέτρου, καὶ ἔασον ἐν τῷ πυρὶ ὥρας

ll. **3-18** cf. Avic. 628² et 542², 10 sqq.

2 τιταν[ο] τοῦ R, τιτανωτοῦ N : an τῆς τιτάνου τοῦ [♂]? λέγε[τ] R, λέλεκται N **3** Ὁ addidi; in capitum initio una tantum deesse solet littera; ὁ igitur, non τό; cum neutris, quae sequuntur (καὶ)καθαρμένον... πέπυγμένον... τέλεὅτερον in R (et in N) cf. lat. *argentum* τῶ αυ[τ] R, τοιαύτη et in marg. ἴσως τοιούτω N **4** ἰσος R, ἴσος N ἡτ(ων) R, ἡ τοῦ N **5** μετα τ(ον) R, μετὰ τοῦ N τελἔοτερον R, τελεώτερον N **6** ἀσθένιαν τινὲς (δι)ο[τ] R ἀσθένειαν, τινὲς δέ ὅτι N **7** θειῶ(δι)ς R, θειώδους N **8** τ(ης) πρω[τ] R, τῇ πρώτῃ N **9** αὐτῆς totis litteris et R; scil. σελήνης **10** ἐλάμψεως R, ἐλάμψεως N; et l. 12 : con. Delatte **11** αὕτη ἡ] = αὕτι R (= αὕτι ι = αὕτη ἡ) **14** δευτέρας ελάμψεως sed ελάμψεως punctis deletum R **15** αυτὼ R, αὐτὸ N **23** ου[τ] R, τοῦτο N πὺλοίὼ R, πηλίνῳ N **24** του (in extrema l.) βάλε R

super centum uncias argenti; et erit aurum.

Haec operatio adiuvat in omnibus operibus calcinationis <auri ?>, ut dicitur.

XI, 1. Argentum eodem modo generatur quo et aurum; at non aeque sed minus purum est et compactum; post aurum vero est melius et perfectius aliis metallis. Habet autem infirmitates quasdam, quia non omnino est purum ex humiditate sulphurea vel secunda; quacirca propter priorem nigrescit, postquam ustum et siccatum est, et haec est infirmitas ipsius prima, quae oritur e defectu separationis e prima humididate. Secunda infirmitas est haec, quod in igne evaporatur et minuitur; et hoc oritur e defectu purificationis e secunda humiditate. Cum enim purgatum sit perfecte, non nigrescit propter primam infirmitatem, neque minuitur propter secundam. Igitur praeparatio argenti est purgare ipsum e duobus illis humiditatibus, et tunc melius coquetur : nam, expulsa prima humiditate, iam non nigrescit, et, ablata secunda humiditate, non minuitur.

Praeparatio talis purificationis est talis. Sume salis communis, cum humiditate ipsius, quantum vis, et tere bene, et duobus ipsius ordinibus interpone ordinem unum argenti minutissimi, et sic pone in vase solido luteo, et in superiore parte claude ipsum, sed in medio vase linque parvum foramen. Et hoc pone in igne modico atque idoneo, et linque in igne horas

δώδεκα. εἶτα ἔξελε, καὶ εὑρήσεις τὰ πέταλα βεβρωμένα καὶ ἠλαττωμένα ἐν ποσότητι καὶ σταθμῷ. εἰ οὖν ἴδῃς αὐτὰ καλῶς λευκά, γίνωσκε τὴν πρώτην ὑγρότητα εἶναι ἀπολελειμμένην καὶ τὸν ἄργυρον καλῶς τετιτανωμένον καὶ εὔθραστον. εἰ δὲ μέλαν γένηται ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ, ἀκμὴν ἔχει ἐκ τῆς πρώτης ὑγρότητος· εἰ δὲ εὐκόλως οὐ τρίβεται, ἀκμὴν ἔχει ἐκ τῆς δευτέρας, ὥστε σημεῖον τῆς καθάρσεως τῆς πρώτης ὑγρότητος, ὅτι οὐ μελαίνεται, σημεῖον δὲ τῆς καθάρσεως τῆς δευτέρας ὑγρότητός ἐστιν ὅτι οὐκ ἐλαττοῦται ἐν τῷ πυρί. ἑκάτερον δὲ γίνεται μετὰ τοῦ εἰρημένου ξηρίου καὶ τοῦ πυρός, διότι τὸ εἰρημένον ξηρίον πεπυρωμένον ἑκατέραν ἀναιρεῖ καὶ κτείνει τὴν ὑγρότητα. καὶ τότε ἐστὶ καλῶς ηὐτρεπισμένη καὶ εὔθραστος. τότε μετάγαγε αὐτὴν εἰς σφυρίον, καὶ ἔσται γλυκυτέρα καὶ χαύνη καὶ εὐμάλακτος ὡς χρυσός, καὶ οὐκ ἀλλάξει τὸ χρῶμα πλέον οὔτε τὸν σταθμόν, καὶ ἔσται πυκνόν, καλὸν καὶ βαρύ. ταῦτα δὲ πληρώσει | τὸ ξηρίον τοῦτο διδοῦν μαρτέλουν καὶ γλυκύτητα F. 13 χρυσοῦ καὶ τῇ σελήνῃ, καὶ ἔσται πυρρώτερον καὶ τιτανωτότερον.

XI, 2. Λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἁλὸς νίτρου καὶ βοραχίου ἀνά, καὶ τρῖψον καλλίστως, καὶ σύμμιξον, καὶ μῖξον ἐν ὀλίγῳ ὕδατι, καὶ μῖξον ἐν ὀλίγῳ οἴνῳ, καὶ ἔασον ξηρανθῆναι. καὶ ἐκ τούτου τοῦ ξηρίου θὲς τέταρτον σταθμοῦ μετὰ στυπτηρίας τρίτου καί τινος ἂν τιτάνου θελήσῃς. καὶ στραφήσεται εἰς σφυρίου χαυνότητα καὶ μαλακότητα.

XI, 3. Ἑτέρα προκάθαρσις ἀργύρου. λῦσον ἄργυρον ἐν σποδιᾷ ἐτάζων αὐτὸν μετὰ μολύβδου. εἶτα ποίει ἐξ αὐτοῦ πέταλα οὕτω λεπτὰ ὡς τοὺς ὄνυχας, καὶ σύνθες ⌈μετὰ ῥινίσματος τομίου σιδήρου λεπτοῦ, ὃ πρῶτον ἔστω ἀληλεσμένον

1 ἐβρίσ(ης) R **3** αποιλιλειμένην R, ἀπολελοιμμένην N **4** τετιτανδμένον (και) εὐθραστον R, τετηγανωμένην καὶ ἄθραυστον N; cf. εὔθραστος l. 12 **8** μελένετε R **11** (και) ἐκτὶνι R, καὶ ἐκτείνει N **13** οισφίριον R, εἰς σφηρίον M **14** εὐμάλακτος R, εὐμάλλακτος N; (cf. *malleus?*) **16** μαρ$^{\tau}$λοῦν R, μαρτελουν N **17** τιτανὄτερον R, τιτανώτερον N **18** in marg. Cη R **19** ὕδῶρ R, ὕδωρ N **21** θὲς δ″ σταθμ(όν) R, θὲς εἰς σταθμὰ et in marg. δύο N σ$^{\pi}$ γ′ R, στυπτηρίας γ′ N **22** στραφί$^{\tau}$σε R, στραφθήσεται et in marg. στραφίσεται N οισφὶριον R, σφηρίου N **25** ποιὴν R, ποίει N **26** ὀνύχους R **27** στὼμίου R, στομίου N λεπτοὺ R, λεπτὸν N

duodecim. Postea extrahe, et invenies folia comesa et deminuta in quantitate et pondere. Si igitur videas ipsa bene alba, cognosce primam humiditatem esse depositam et argentum bene calcinatum et fragile. Sed si nigrum fiat in superficie, nonnihil habet primae humiditatis; et si non facile teritur, nonnihil habet secundae humiditatis; itaque signum purificationis e prima humiditate est quod non nigrescit; signum autem purificationis e secunda humiditate est quod non minuitur in igne. Utrumque evenit per xerion, quod diximus, et per ignem; quia xerion, de quo locuti sumus, inflammatum utramque tollit et necat humiditatem. Et tunc argentum est bene praeparatum et fragile. Tunc adduc ipsum ad malleum, et erit dulcius et laxum et facile mollescens ut aurum, et iam non mutabit colorem neque pondus, et erit densum, pulcrum et grave. Haec complebit xerion hoc, quod dat martellum et dulcedinem auri etiam argento, et erit magis rufum et calcinatum.

XI, 2. Sume salis ammoniaci, salis nitri et borachii ana, et tere optime, et commisce; et misce in aqua exigua, et misce in vino exiguo, et permitte arescat. Et huius xerii sume quartam partem ponderis cum aluminis parte tertia et cuiuslibet calcis. Et vertetur ad mallei laxitatem et mollitiem.

XI, 3. *Alia purificatio argenti.* Solve argentum explorans ipsum per plumbum. Postea fac ex ipso petala subtilia ut ungues, et compone cum ramento frusti ferri subtilis, quod prius sit molitum

ἰσχυρῶς μετὰ ἅλατος καὶ ὄξους. καὶ ποίησον αὐτὸ ἐμβραδῦναι ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ καλῶς θερμανθέντι νύκταν μίαν. πρωΐας ἔξελε, καὶ λῦσον, καὶ ἔσται καλῶς κεκαθαρμένος.

XII, 1. Τιτάνωσις ἀργύρου. λῦσον σελήνην ἐν χωνίῳ, καὶ ἐπίβαλε ἰσόσταθμον αὐτῇ κασσίτερον, καὶ ὅταν ψυχρανθῇ, λείωσον αὐτὸ εἰς ξηρίον. τότε χρῶ αὐτῷ ἢ ψύλαξον, ἕως οὗ ἕξῃς ἔργον.

XII, 2. Τιτάνωσις ἄλλη ἀργύρου. λάβε ῥίνισμα ἀργύρου, καὶ τρῖψον μετὰ ὕδατος νίτρου, ἕως <οὗ> γένηται ὡς ζύμη, καὶ θὲς αὐτὸ ἐν χώνῃ, καὶ κύκλῳ θὲς θεῖον, καὶ ἕψε αὐτό, ἕως οὗ ἐρυθρωθῇ ἡ χώνη. ψύχρανον αὐτό, καὶ λάβε, καὶ εὑρήσεις αὐτὸ ὡς τίτανον.

XII, 3. <Τ>ρῖψον τὰ ῥινίσματα μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἕψησον, καὶ πάλιν ποίησον οὕτως, ἕως οὗ γένηται ὡς ἄλευρον, εἶτα πλῦνον αὐτό, καὶ ἕξεις τίτανον.

XIII. Πῶς ἡ σελήνη ἔχει βάρος καὶ κτύπον χρυσοῦ. λάβε ῥινίσματος σελήνης ὀγ. μίαν | καὶ κινναβάρεως ὀγ. ἡμίσειαν, F. 13
καὶ ποίησον σφαιρίον ἐρεβίνθειον ντὲ τζεμέντα ἐν χωνίῳ καλῶς κεκλεισμένῳ, καὶ τίθει ἐν πυρὶ διάστημα ἑνὸς μιλίου φυσῶν, καὶ ἕξεις τὴν ὕλην σου εἰς ἐρυθρότητα χρυσοῦ. εἶτα τίθει ἐν στάκτῃ πρὸς τὸ καθαρθῆναι, καὶ τοῦτο ποίησον τρίς, καὶ ἕξεις αὐτὴν βαρεῖαν καὶ κτυπῶσαν ὡς χρυσόν.

XIV. Λύσις ἀργύρου εἰς ὕδωρ. λάβε ῥίνισμα ἀργύρου, ὀγ. μίαν, στυπτηρίαν σχιστήν, ὀγ. δύο, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, ἕως οὗ γένηται χοῦς, καὶ θὲς αὐτὸ ἐν οὐριναλίῳ, καὶ χῦσον

τ τ
1 ἐμβα(δί)νε R, ἐμβραδῦναι N 2 αρποιη R, ἀρτοποιητικὸν N νύκτα N 4 αλον in marg. R 7 ἔργον cf. *opus* 9 οὗ addidi γίνιτε R, γένηται N
ο
13 in marg. ἅλον R 16 κτίπ, scil. κτύπος R 18 σφέριν ερέβενθίαν R, σφαῖραν ἐρεβενθίαν N ντὲ τζεμέντα (scil.: *fanne una palla grossa come un*
ο
cece da semente) R, " *di cimenta* N litteris latinis. In marg. σύνθεσ(ις) R 19 πιριῶ(δι) R, πυριώδει et in marg. ἐν πυρὶ δ N; scil. in R bis scriptum est (δι)
ΓΓ ΓΓ
22 κτιπόσαν R, κτυπῶσαν N 23 ου β' R, ο α' N 25 χοὺς R, ; οῦς N
λ τ
οὔρινα R, οὐρινάλε N χύσ(ων) υπ αυ ναύθαν R, λύσον ἐπάνω ναύθαν et in marg. ὑπ' αὐτοῦ N

valde cum sale et aceto. Et fac ipsum immorari in furno pistorio bene calefacto noctem unam. Mane extrahe, et solve; et erit bene purgatum.

XII, 1. *Calcinatio argenti.* Solve argentum in fusorio, et impone par pondus stanni; et cum frixerit, tere ipsum in xerion. Tunc adhibe vel serva ipsum, donec habeas negotium.

XII, 2. *Alia calcinatio argenti.* Sume ramentum argenti, et tere cum aqua nitri, donec fiat ut fermentum; et pone ipsum in fusorio, et circa ipsum pone sulphur, et coque ipsum, donec rubescat fusorium. Refrigera ipsum, et invenies ipsum calcis instar.

XII, 3. Tere ramenta illa cum aqua salis ammoniaci, et coque; et rursus fac ita, donec fiat ut farina; postea lava ipsum, et habebis calcem.

XIII. *Quomodo argentum habeat pondus et sonum auri.* Sume ramenti argenti unciam unam, et cinnabaris semunciam, et fac parvam sphaeram ciceris, ad sementem apti, instar in fusorio bene clauso, et pone in igne per unius milii tempus, et infla; et habebis materiem tuam adductam ad ruborem auri. Postea pone in cinere, ut purgetur; et hoc fac ter, et habebis argentum grave et sonorum ut aurum.

XIV. *Solutio argenti ad aquam.* Sume ramenti argenti unciam unam, aluminis scissi uncias duas; et tere in marmore, donec fiat pulvis minutus, et pone ipsum in urinali, et infunde

ἐπ' αὐτοῦ νάφθαν λεπτὴν λευκήν, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ὑγρὰν ἡμέρας τρεῖς. εἶτα βάλε αὐτὸ εἰς τήγανον μικρὸν πήλινον, καὶ ἅψον ὑποκάτω αὐτοῦ πῦρ, ἕως οὗ φάγῃ τὴν νάφθαν μόνην. εἶτα σβέσον αὐτό, ἵνα μὴ χωνεύηται ὁ ἄργυρος, καὶ ψύχρανον αὐτό, καὶ ἔκβαλε, καὶ λάβε τὸ ἐν αὐτῷ ἐπιμελανωθὲν ὡς κάρβουνον, καὶ λείωσον αὐτό. εἶτα πότισον αὐτὸ ἴσῳ αὐτοῦ ὕδατι ἑρμοῦ λελυμένου, καὶ βάλε εἰς οὐρινάλιον, καὶ σφίγξον τὴν κεφαλήν, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ὑγρὰν ἡμέρας τέτταρας, καὶ εὑρήσεις δύο ὕδατα, τὸ ἓν ἐπάνω τοῦ ἑτέρου. τὸ ἐπάνω ἐστὶν ἄργυρος, τὸ ὑποκάτω ἐστὶν ἑρμῆς. λάβε τὸ ἐπάνω, ὅ ἐστιν ἄργυρος λελυμένος.

XV. Τιτάνωσις ἀργύρου εἰς ἐλεξίρ. λάβε ἀργύρου φύλλα ἢ πέταλα λεπτά, καὶ πυρώσας καλῶς σβέσον ἐν ἐλαίῳ, ἵνα λύηται μέρος τι θείου, ἕως οὗ τὰ φύλλα γίνωνται μέλανα. εἶτα τρῖψον αὐτὰ ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἅλατος λελυμένου, εἶτα θὲς ἐν φούρνῳ τιτανώσεως ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. τότε λέπτυνον ἀπὸ τοῦ ἅλατος ἐπιτηδείως μετὰ ὕδατος | γλυκέου· καὶ <αὕτη> ἐστὶ τιτάνωσις F. 13r
ἀργύρου. τότε λάβε ἐκ τῆς τοιαύτης τιτάνου καὶ ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου ἀνά, καὶ λάβε οὖρον παίδων προηυτρεπισμένον, ἐν ᾧ λέλυται ἅλας ἀμμωνιακὸν τρὶς ἀναβιβασμένον καὶ στυπτηρίαν σχιστὴν ἴσην, καὶ κήρωσον μετὰ τρίμματος τῆς τιτάνου τῆς σελήνης, καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ ἐπὶ ἰγδίῳ μαρμάρου μετὰ ποτισμοῦ καὶ ξηράνσεως, ἕως οὗ ὅλον κηρωθῇ. τότε ἀπόθου τοῦτο ὅλον εἰς φλοιὸν τῶν ὠῶν ὀρνίθων, καὶ τίθει ἐπὶ τὰ στάγματα ἄλλα κελύφη, καὶ περίχρισον πηλῷ τῆς τέχνης, καὶ ξήρανον καλῶς. τότε τίθει τὰ ὠὰ ἐν κόπρῳ ἢ θερμοσποδίᾳ

3 υπόκατου αυ^τ R, ὑποκάτω αὐτοῦ N 4 αυτά R, αὐτὰ N χονεύτε R, χωνεύεται N ὁ ☽ ☾ R, sed ☽ punctis deletum 6 ἴσω αυτὸυ R, εἴσω αὐτοῦ N et in marg. ἴσον 7 οὐρινάλην R cf. p. 40, l. 25 ουρινα^λ σφίξον RN 13 λύετε R, λύηται N 14 μέλενα R, μέλαινα N εἶτα τρι et sequitur compendium quod est λείωσον R 17 γλυ(καί)ου R, γλυκείου N αὕτη addidi 18 τιτένου R 19 παιδ(ων) R, παιδίων et in marg. ἴσως παιδικόν N 20 ἅλας] per compendium RN 21 τρίμματος] compendium R, τρίμματος N 22 ἰγδίῳ per figuram scriptum RN, et in marg. " *murtar* „ N 23 ἕως του R τότε R, τίτε et in marg. ἴσως εἶτα N : in R o littera litterae ι speciem praebet 24 φλοιὸν] οἰκῶν R, οἶκον N 25 στᾶματα R, στόματα N 26 θέρμοσπο(δί)α R, θερμῇ σποδίᾳ N

ipsi naphtham subtilem albam; et inhuma sub fimum humidum dies tres. Postea pone ipsum in patella parva terrea, et accende sub ipsam ignem, donec edat naptham tantum. Postea extingue ignem, ne confletur argentum, et refrigera ipsum, et extrahe, et sume illud quod in ipso nigruerit carbonis instar, et tere ipsum. Postea imbibe ipsum adhibens tantumdem hydrargyri soluti, et pone in urinali, et adstringe caput, et inhuma sub fimum humidum dies quattuor, et invenies duas aquas, alteram superius et alteram inferius. Superior aqua est argentum, inferior hydrargyrus. Sume superiorem, quae est argentum solutum.

XV. *Calcinatio argenti ad elexir.* Sume argenti folia seu petala subtilia, et postquam ipsa bene inflammaveris, extingue in oleo, ubi solvatur pars quaedam sulphuris, donec folia fiant nigra. Postea tere ipsa in marmore cum sale soluto; postea pone in furno calcinationis diem unum. Tunc detrahe ipsi sal opportune per aquam dulcem : et haec est calcinatio argenti. Tunc sume talem calcem et arsenicum sublimatum ana, et sume urinam puerorum praeparatam, in qua solutum sit sal ammoniacum ter sublimatum et tantundem aluminis scissi; et cera cum pulvere trito calcis argenti et cum arsenico in pila marmorea, per imhibitionem et exsiccationem, donec totum ceretur. Tunc conde hoc omne in cortice ovorum gallinarum, et guttis colloca alios cortices, et inunge luto artis, et exsicca bene. Tunc pone ova in fimo seu cinere calido

χλιαρᾷ ἡμερόνυκτον ἕν. εἶτα ἔξελε, καὶ εὑρήσεις τὸν ἄργυρον ἰατρείαν πεπηγμένην· καὶ τοσάκις μεταποιηθήτω ἡ κήρωσις, ἡ καταστάλαξις καὶ ἡ σύμπηξις, ἕως οὗ ἡ τοιαύτη ἰατρεία χεθῇ ἐπὶ πετάλων σιδήρου καλῶς πεπυρακτωμένου ὡς κηρός. τότε θὲς δραχμὴν μίαν ταύτης τῆς ἰατρείας ἐπὶ όγ. ὀκτὼ κασσιτέρου προηυτρεπισμένου, καὶ ἀλλοιώσεις αὐτὸν εἰς σελήνην καλήν.

XVI, 1. Ὁ σίδηρος σύγκειται, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ μέταλλα, ἐκ θείου καὶ ὑδραργύρου παχέων καὶ γεωδέων, ἀκαθάρτων καὶ οὐ καλῶς ἐμπεπηγμένων, ἀλλὰ μετὰ τῆς αὐτῶν γλισχρότητος συγκεκαυμένων. καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ ἐστι ψυχρὰ καὶ ξηρά, καὶ ἔστιν ἀρρενικὸν καὶ ὀξὺ ἐν τῇ γεύσει αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ἰσχυρότερον καὶ σκληρότερον πάντων τῶν σωμάτων. πλήν, ἐξεχυθείσης ἀπὸ τοῦ σιδήρου τῆς σκληρότητος καὶ τῆς μελανίας, ἐστὶν ἄργυρος. καὶ ὅταν μετὰ χρυσοῦ συμμίγνυται, οὐδέποτε ἐξ αὐτοῦ χωρίζεται οὔτε ἐν ἑψήσει, οὔτ' ἐν ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ, καὶ ὅταν σμίξῃς ἄργυρον μετὰ σιδήρου, βάπτει αὐτὸν ἐν βαφῇ ὡραίᾳ, καὶ βελτιοῦται εἰ ἑψηθῇ· διὸ καὶ οἱ σοφοὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἄλλων σωμάτων ἐξελέξαντο τὸν σίδηρον, | διότι ταχέως συντίθησιν τὸ ἑαυτοῦ ἔργον καὶ ἐλαφρῶς, καὶ λυσιτελεῖ ἡ τίτανος αὐτοῦ εἰς λευκὸν καὶ εἰς ἐρυθρόν. F. 14

Καθαίρεται δὲ ὁ σίδηρος καὶ ὁ χαλκὸς οὕτω. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, βοραχίου, ἁλὸς νίτρου, ἀτραμέντου, στυπτηρίας σχιστῆς ἐκ πάντων ἀνὰ όγ., καὶ σύντριψον, καὶ ἐπίχεε

l. **21** sqq. cf. A 644¹, 6-14

2 μεταποιοιθή[τ] R, μεταποιηθήσεται N **3** χέθή R, χεθῇ N **4** πετάλων] per signum RN κηρώς R, κηρὸς N **5** δραχμήν] ⊰ R, εἰς[τ] N **6** αυ[τ] R, αὐτὸ N **8** (και) (δι)αρ ☽, scil. διαργύρου = ὑδραργύρου, R, ὑδαρ[γρ] N γέωδεω[(ων)] R, γεωδεστάτων N **9** αυ[τ] R, αὐτῆς N **10** (και) ἧγρ[α] ξηρά, sed ἧγρ[α] punctis deletum, R, καὶ ὑγρὰ ξηρά, sed ὑγρὰ duobus lineolis deletum N **11-12** ισχὺρὄτερος καὶ σκλιρότερος R; cf. p 46, l. 6 **16** βἄπτη αυ[τ(ὸν)] R, βάφει αὐτὰ N **17** διὸ] διότι RN σοφοὶ] λοιποὶ RN **18-19** συντίθισην R, συντίθεται et in marg. συντίθησι N **19** λυσιτέλία R, λυσιτελεῖ N **23** στυπτιρίαν R, στυπτηρίαν N; sequitur signum σχιστήν vel σχιστῆς RN; *aluminis jameni* A 644¹, 8 ἐκ πάντων ἀνὰ ὀγγίαν RN; *omnium una* (sic) *uncias quattuor, salis communis, salis gemmae ana uncias duas* A 644¹, 9-11 ἐπίχεε τούτοις RN; *proice super ipsa* A 644¹, 11

per diei et noctis spatium. Postea extrahe, et invenies argentum tamquam medicinam compactam : et totiens iteretur ceratio, destillatio et compactio, donec talis medicina infundatur petalis ferri bene incensis cerae instar. Tunc impone drachmam unam huius medicinae octo drachmis stanni praeparati, et mutabis ipsum in argentum pulcrum.

XVI, 1. Ferrum constat, ut et cetera metalla, e sulphure et hydrargyro densis et terreis, impuris et non bene compactis, sed cum ipsorum viscositate combustis. Et natura ipsius est frigida et sicca; et est <metallum> masculinum et acri sapore et validissimum et durissimum omnium corporum. At si e ferro effuderis et abstuleris duritiem et nigritiem, est argentum. Et cum coniungatur cum auro, numquam ab eo separatur neque in coctura neque alio modo; et cum coniungas argentum cum ferro, pulcra et bona tinctura donatur ferrum, et in melius progreditur, si coquatur. Idcirco sapientes inter alia corpora elegerunt ferrum, quia cito componit negotium suum et commode, atque utilis est calx ipsius ad album et rubrum.

Purgatur vero ferrum et aes ita. Sume sal ammoniacum, borachium, salnitrum, atramentum, alumen scissum; omnium ana unciam, et contere, et infunde

τούτοις ὄξος οἴνου λευκοῦ λίτραν α' καὶ ἡμίσειαν, καὶ θὲς ἐν ἡλίῳ ἡμέρας πέντε ἀναταράσσων ἀεί, ἕως οὗ λυθῇ ἡ ἐν αὐτῷ <σκληρότης καὶ μελανία>, καὶ ὅσον πλέον βραδύνει, κρεῖττόν ἐστιν. εἶτα λάβε πέταλα, οἷα θελήσεις, ἢ σιδήρου ἢ χαλκοῦ, καὶ πυρώσας αὐτὰ σβέσον ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι, καὶ καθαρθήσονται.

XVI, 2. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ σίδηρος ὀχυρώτατόν ἐστι, καὶ σκληρότερον πάντων τῶν σωμάτων, καὶ οὔτ' ἐν πυρὶ ἀναλύεται, εἰ μὴ διὰ ὀχυρᾶς ἐνεργείας. ἀναλύεται δὲ τέως μετὰ τεττάρων τινῶν πραγμάτων· μετὰ ἀρσενικοῦ, μετὰ μολύβδου, μετὰ μαγνησίας καὶ μετὰ μαρκασήτας· διὰ τούτων συμβάλλεται εἰς εὐτρεπισμόν. <μετὰ> ταῦτα δὲ λάβε ἐκ πετάλων σιδήρου λεπτοτάτων, καὶ θέρμανον ἐν πυρί, ἕως οὗ ἐρυθρωθῶσι, καὶ σβέσον εἰς ἔλαιον, ἐν ᾧ ἐσβέσθη καὶ ἐλύθη πολλάκις μολύβδου τρίμμα, ἕως οὗ τὰ πέταλα λεπτυνθῶσι, καὶ γένωνται ὡς στέμφυλα ἐλαφρά. τότε σχίσον αὐτὰ μετὰ ψαλιδίου, ὅσον δυνηθῇς λεπτότατα. εἶτα λάβε μολύβδου μέρος τι, καὶ λῦσον αὐτὸ ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ μετὰ ἴσου ἑρμοῦ. εἶτα λείωσον, ἕως οὗ γίνωνται κόνις, καὶ ποίησον ἐν τῷ χωνίῳ πάτον ἕνα ἐκ ταύτης τῆς κόνεως, εἶτα ἄλλον πάτον ἐκ τῶν εἰρημένων πετάλων τῶν ἐσχισμένων, εἶτα ξηρίον, εἶτα πέταλα, ἕως οὗ γεμισθῇ τὸ χωνίον. καὶ τότε τίθει ἐν τῷ φουρνέλῳ, καὶ φύσα μετὰ φυσητηρίων τὸ πῦρ, ἕως οὗ τὸ ὅλον λυθῇ. εἶτα ἐξάγαγε, καὶ τοῦτο τοσαυτάκις ποίησον, ἕως οὗ ἀρέσκῃ σοι τὸ χρῶμα εἰς τέλειον. | F. 14v.

2 ενι ☉, scil. ἐν ἰ [λίῳ] (= ἐν ἡλίῳ] ☉ R, ἐνὶ ☉ N   ♄ Ϛ'' RN; *lib. unam et semis* A 644[1], 9-12   **2** πέντε] ε' RN; *septem* 644[1], 12   ἀναταράσσων — αὐτῷ deest in A   **3** σκληρότης καὶ μελανία addidi   **4** εἶτα κτέ, haec praemissa sunt in A   ἰά θελίσ(ης) ἤ ♂ ει ♀ R, εἰ θελήσεις α' ♂ α' ♀ N, cum in R ει speciem litterae α praebeat   **6** σκιρότερος R; cf. p. 44, l. 11   **8** ὀχιρὰς R, ἰσχυρᾶς N, cum ο in R sit incertum   **10** τούτο R, τοῦτο N   μετὰ addidi   **12** ἐριθρώσι R, ἐρυθρωθῶσι N   **13** ἐβέσθι R   τρ(ίμμα)] per compend. et hic RN   **14** ὡστέμφιλα R, ὡς στύμφυλα N   **15** ὅσ^ν^ (ω) (δι)νιθ(ης) R, ὅσον διαγενέσθαι N, cuius scriba haud recte archetypi litteras interpretatus est   **18** πάτον ἓν RN   **19** κόνεως] πόλεως R, πίλεως N   **21** φυσιρι(ον) R, φυστηρίου N   **23** του^τ^συντάκεις R, τοῦτο συχνάκις N

his acetum vini albi, litrae dimidium, et expone soli dies quinque conturbans et commiscens semper, donec solvatur in ipso durities et nigrities; et quo magis immoratur, eo melius est. Postea pone petala, qualia velis, sive ferri, sive aeris; et postquam incenderis, extingue ipsa in hac aqua, et purgabuntur.

XVI, 2. Sciendum est ferrum firmissimum esse et durissimum omnium corporum, neque in igne solvi nisi ob firmam actionem. Solvitur vero tantisper quattuor rebus, arsenico, plumbo, magnesia, marcasita : his adigitur ad praeparationem. Postea sume petala ferri sublilissima, et calefac in igne, donec rubra fiant, et extingue in oleo, in quo extinctus et solutus sit saepe plumbi pulvis contritus, donec petala attenuentur et fiant tamquam vinacea levia. Tunc forficula scinde ipsa quam maxime poteris in subtiles partes. Postea sume plumbi partem quamdam, et solve in cochleario ferreo et una cum eo tantundem hydrargyri; postea tere donec fiant pulvis; et fac in fusorio ordinem huius pulveris, postea alium ordinem petalorum, quae supra diximus, scissorum, postea xerion, postea petala, donec impleatur fusorium. Et tunc pone in furnello, et follibus ignem confla, donec totum solvatur. Postea extrahe, et hoc totiens fac, donec placeat tibi color perfecte.

XVII, 1. Τιτάνωσις σιδήρου. λαβὼν ῥινίσματα σιδήρου πλῦνον αὐτὰ ἐν χρυσοῦ ὕδατι μετὰ ἅλατος δεκάκις. εἶτα λείωσον θεῖον κίτρινον, καὶ ἅπλωσον ἐπὶ ἄγγος ἔχον πλατὺν τὸν πυθμένα. εἶτα ἅπλωσον τὰ ῥινίσματα τὰ κεκαθαρμένα ἐπάνω τοῦ θείου, καὶ σκέπασον μετὰ τοῦ σκεπάσματος αὐτοῦ, καὶ σφίγξον τὰς ἁρμογάς, καὶ τίθου ὑπὸ κόπρον ἡμέρας <εἴκοσι ?>, καὶ εὑρήσεις σῶμα ἀναβὰν ἐπὶ τὸ ἄνω ἄγγος λευκόν.

XVII, 2. Τιτάνωσις σιδήρ|ου κατὰ τὸν Σολομῶντα τὸν στρατιώτην. λάβε πέταλα σιδήρου λεπτά, καὶ λάβε χωνίον, καὶ ποίησον πάτον ἐν τῷ χωνίῳ ἐξ ἅλατος κοινοῦ προηυτρεπισμένου καὶ ἀρσενικίου μικτοῦ ἀνὰ ἴσου, καὶ ἄλλον πάτον ἐκ τῶν πετάλων ἐπὶ τὸν πάτον, ἕως οὗ ὅλον τὸ χωνίον πληρωθῇ, καὶ σκέπασον μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ. εἶτα ἐπίθες ἐν χωνίῳ αὐτὸ εἰς πῦρ, οὐχ ἵνα λυθῇ. ἐν τοιαύτῃ θέρμῃ ἄφες ἵστασθαι, ἕως οὗ ὑπὸ τοῦ πυρὸς καταλυθῇ, ὅλην τὴν νύκτα, πρωΐας δέ, ὅπερ ἀνιῆται τιτανιωμένον, ἔξελε ἐκ τοῦ πυρός· καὶ ὃ οὐκ ἔστι τετιτανωμένον, ἐξανάθες αὐτὸ πυρὶ μετὰ τῆς εἰρημένης ἰατρείας, ἕως οὗ ὅλον τιτανωθῇ, καὶ γένηται τίτανος ἐρυθρά. ἣν τίτανον πλῦνον μετὰ ὕδατος γλυκέου χλιαροῦ, ἕως οὗ γένηται καθαρὰ καὶ διαυγὴς ὡς τίτανος λευκή. ἥντινα τίτανον κήρωσον μετὰ ὕδατος ἀλκαλὶ ἢ νίτρου καὶ ὕδατος στυπτηρίας σχιστῆς ἐξ ἴσου μεμιγμένου, ἕως οὗ γένηται ὡς ζύμη. εἶτ' ἀνάλυσον ἐν χωνίῳ περικεκλεισμένῳ καλῶς ἐν πυρὶ ἰσχυρῷ, καὶ λελυμένον ἐπίρριψον ἐν σωλῆνι μετὰ στέατος ἠλιμμένῳ, καὶ ὄ|ψει ζύμην F. 15. λευκήν, καὶ χαρήσῃ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ζύμῃ, ὅτι καθαρά ἐστιν ἀπὸ πάσης φθορᾶς, καὶ ἕτοιμός ἐστιν εἰς ἑκάτερον σῶμα καὶ χρῶμα, ἤγουν εἰς λευκὸν καὶ ἐρυθρόν.

XVII, 3. Τιτάνωσις ἄλλη. λάβε ῥίνισμα σιδήρου ὅσον θέλεις, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος καθαροῦ μέχρις οὗ ἐξέλθῃ τὸ ὕδωρ

1 ῥινίσματα] per signum scriptum est et l. 4 **2** αὐτό, totis litteris RN ἐν χρυσοῦ] ἐν ι ☉ (scil. ἐν ι [λίου] ☉ = ἐν ἡλίου ☉) R, ἐνὶ ☉ N **6** τίθου R, τίθει N εἴκοσι addidi; κ' (?) omissum ob sequens καί **8** In marg. ἅλον R **9** τῶν τὸν στρ. in extrema l. et in lineae initio R, τοῦ τούτου στρ. N **14** αν τιαυτὴ R, ἐν τῇ αὐτῇ N **16** ἀνίειτε R, ἀνίειται N ἔξελε τετιτανωμένον om. N **17** $\overset{\tau}{\alpha\upsilon}$ R **19** γλὺ(καί)ου R, γλυκείου N **23** εἰσχρῷ R **24** ἐπίριξων R εἰλυμένου R ἀλειμμένου et in marg. ἀληλειμμένου N **25** χαρίσῃ RN

XVII, 1. *Calcinatio ferri.* Sume ramenta ferri et lava in aqua auri, cum sale, decies. Postea tere sulphur citrinum, et pande super vas praeditum fundo amplo. Postea pande ramenta purgata super sulphur, et tege sui operculi ope, et adstringe iuncturas, et loca sub fimo dies viginti (?), et invenies corpus sublimatum, in superiore parte vasis, album.

XVII, 2. *Calcinatio ferri secundum Solomonem militem.* Sume petala ferri subtilia, et sume fusorium, et fac ordinem, in fusorio, salis communis praeparati et arsenici mixti ana, et super hunc ordinem <fac> alium ordinem petalorum, donec omne fusorium impleatur, et tege lutum sophisticum adhibens. Postea pone ipsum in fusorio super ignem ita, ut non solvatur. In tali calore permitte stet, donec igne desolvatur, totam noctem; mane, illud quod in altum emittatur calcinatum, extrahe ex igne; et quod non sit calcinatum, expone igni cum medicina, quam diximus, donec totum calcinetur, et fiat calx rubra. Quam calcem lava per aquam dulcem tepidam, donec fiat pura et clara ut calx alba; quam calcem cera, adhibens aquam alcali seu nitri seu aluminis scissi, cuius aequam partem adhibueris, donec fiat ut fermentum. Postea solve, in fusorio bene circumcluso, in igne valido, et solutum inice in tubum adipe inunctum; et videbis fermentum album, et hoc fermento gaudebis, quia purum est omni labe et paratum in utrumque corpus et utrumque colorem, scilicet in album et rubrum.

XVII, 3. *Alia calcinatio.* Sume ramenti ferri quantum vis, et lava per aquam puram, donec maneat aqua

καθαρὸν ἐξ αὐτοῦ. εἶτα λάβε ἥμισυ αὐτοῦ ἀρσενίκιον, καὶ θὲς μετὰ τοῦ ῥινίσματος ἐν φούρνῳ τιτανώσεως ἡμέραν μίαν. εἶτα πλῦνον μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ γένηται λευκὸν ὡς ἄργυρος, καὶ χρῶ αὐτῷ. καὶ τοῦτό ἐστιν τίτανος σιδήρου.

XVII, 4. Ἄλλη τιτάνωσις σιδήρου ἢ χάλυβος ὡραιοτάτη. λάβε σίδηρον καθαρώτατον, καὶ ποίησον ἐξ αὐτοῦ πέταλα λεπτότατα. εἶτα πύρωσον τὰ πέταλα τρίς, καὶ ἑκάστῃ φορᾷ σβέσον ἐν τῷ εἰρημένῳ ὄξει, καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα τριφθήσεται ὡς ἅλας εὐκόλως.

XVIII, 1. Πόσα εἰσὶν τὰ λύοντ|α καὶ λευκαίνοντα τὸν σίδηρον. ὁ αὐτὸς ἀναλύεται διὰ τεττάρων τινῶν, ἀρσενικοῦ, μολύβδου, μαρκασήτας καὶ μαγνησίας, ὡς μετὰ τὸ λυθῆναι μεθ' ἑνὸς τούτων ἐστὶ σῶμα καθαρόν. εἰ δὲ κρειττόνως θελήσεις καθᾶραι αὐτόν, λάβε αὐτόν, καὶ χώνευσον μετὰ νίτρου καὶ ἐλαίου πολλάκις, ἕως οὗ εὕρῃς αὐτὸν λευκόν. εἰ δὲ θελήσεις γενέσθαι <ὡς> ψιμύθιον, λάβε αὐτὸν καὶ λείωσον μετὰ ὕδατος ἅλατος, καὶ πλῦνον, καὶ στέγνωσον. καὶ κλείσας ἐν ἀγγείῳ ὀστρακίνῳ στερεῷ, ἔψησον ἐν κλιβανείῳ νύκτα μίαν. πρωΐας ἔξελε, καὶ πάλιν λείωσον μετὰ ὕδατος ἅλατος, πλῦνον, καὶ στέγνωσον αὐτὸν ὡς τὸ πρίν. καὶ οὕτω ποιήσεις, ἕως οὗ γένηται λευκὸν καὶ καθαρὸν ὡς ψιμύθιον. εἰ δὲ θέλεις ἀναβιβάσαι αὐτόν, λείωσον τὸ ῥηθὲν ψιμύθιον, | καὶ μῖξον αὐτῷ ἴσον καλακάνθης καὶ στυπτηρίας τὸ ἴσον καὶ ὅσον τὸ ὅλον ἅλατος, καὶ ἀνάμιξον πάντα, καὶ θὲς αὐτὰ εἰς αἰθαλερὸν ἐπὶ πυρὸς μαλθακοῦ ἡμερόνυκτον ἕν, καὶ ἀνέρχεται λευκόν. καὶ εἰ μὴ ἀρέσει σοι, στρέψον

F. 15v

2 ἡ ϭ ᾱ, scil. ἡ [μέραν] ϭ ᾱ R, ἡ ϭ α' N 5 χαλὺμπ(ος) R, χάλυμπος et in marg. χάλυβος N 6 λάβε θʒ R, λάβε ♂ N 10 λευκαίνοντα in indice RN, hic λαμβάνον$^{\tau}$ R, λαμβάνοντα N 11 ἀναλύει R, ἀναλύσι N; cf. p. 46, l. 8 12 μαρκασίτου RN 13 θέλισε R, θελήσεις N 14 καθ αυ$^{\tau}$ R, καθ' αὐτὸ N βίτρου R, νίτρου N 15 ἐβρεις R, εὕρῃς N 16 ὡς addidi 17 καὶ κλείσας — στέγνωσον om. N 18 ὄψησον R κλιβαναίω R 20 αυ$^{\tau}$ R, αὐτὸ N ου$^{\tau}$ R λευκῶν (και) καθάρ(ὸν) R, λευκὸς$^{\nu}$ καὶ καθαρὸς$^{\nu}$ N; cf. lat. *ferrum* 21 φιμίθὶν R 22 αυ$^{\tau}$ ἴσ(ον) καλακάνθι R, αὐτὸ ἶσον καλακάνθει N 25 σὲ R, σοὶ N

pura ex ipso. Postea sume arsenicum, quod eius dimidium aequet, et pone una cum ramento in furno calcinationis diem unum. Postea lava aquam adhibens, donec fiat album ut argentum, et utere ipso. Haec est calx ferri.

XVII, 4. *Alia calcinatio ferri seu chalybis pulcerrima.* Sume ferrum purissimum, et fac ex ipso petala subtilissima. Postea inflamma petala ter, et vice unaquaque extingue in aceto, quod supra diximus; et ita post haec facile teretur ut sal.

XVIII, 1. *Quot sunt quae solvant et album efficiant ferrum.* Ipsum solvitur quattuor rebus, arsenico, plumbo, marcasita et magnesia ita, ut cum solutum fuerit horum uno, est corpus purum. Sed si melius volueris purgare ipsum, sume ipsum, et funde cum nitro et oleo saepe, donec invenias ipsum album. Si volueris fiat ut cerussa, sume ipsum et tere adhibens aquam salis, et lava, et constringe. Claude in vase testaceo solido, et coque in fornace noctem unam : mane extrahe, et rursus tere cum aqua salis, lava et constringe ut prius. Et ita facies, donec fiat album et purum ut cerussa. Si volueris sublimare ipsum, tere cerussam, quam diximus, et misce ipsi eamdem vim chalcanthi et aluminis, et salis vim quae hoc totum aequet; et commisce omnia, et impone ipsa in camino igni debili diei et noctis spatium : et ascendit album. Si vero non placebit tibi, verte

τὰ ἄνω ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ ἀναβίβασον δίς, καὶ ἐξέρχεται θαυμαστόν.

XVIII, 2. <῾Ο> τρόπος δὲ τοῦ χαυνῶσαι καὶ αὐτόν ἐστιν, ἵνα ἐκζέσῃς αὐτὸν μετὰ ἀρσενικίου, καὶ λύσῃς, <καὶ> κατασταλάξῃς. καὶ αὐτὸν κατέρχεται σῶμα λευκόν· ὃ σύναξον, καὶ θὲς ἡμερόνυκτα τρία ἐν πυρὶ ἰσχυρῷ, καὶ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἄνοιξον αὐτόν, καὶ εὑρήσεις λευκὸν καὶ εὔθρεπτον· λείωσον αὐτὸν μετὰ τριπλασίονος αὐτοῦ ἐλαίου καὶ ὑέλου, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν λευκὸν ὡς ἄργυρον· χρῶ αὐτῷ.

ὁμοίως λευκαίνει αὐτὸν θεῖον καὶ μαγνησία, ἤγουν μαγνίτης λίθος.

XIX, 1. Κρόκος σιδήρου γίνεται οὕτω. λάβε ῥίνισμα σιδήρου, καὶ πλῦνον καλῶς ἐν ὕδατι καθαρῷ. εἶτα σωμάτωσον αὐτὸν μετὰ σαλγέμα καὶ χαλκάνθου ἀνὰ καὶ ἰσοστάθμου αὐτῷ ὄξους ἰσχυροῦ καὶ οὔρου παίδων, καὶ ἔστωσαν ἄμφω ἀνὰ ἴσον. εἶτα ἕψησον ἐν κλιβάνῳ, καὶ φύλαξον.

XIX, 2. Καὶ ἄλλως. λάβε ῥίνισμα σιδήρου ἰνδανικοῦ, καὶ λείωσον αὐτὸ μετὰ ἅλατος κοινοῦ ἕως ἑσπέρας, ἢ ἕως οὗ καθαρθῇ, καὶ γένηται ὡς χρυσός. καὶ ἐπίβαλε αὐτῷ τέταρτον <ἢ> ἥμισυ αὐτοῦ ἀρσενικοῦ κιτρίνου καὶ στυπτηρίας καὶ βοραχίου, καὶ πάλιν λείωσον αὐτὸ ἡμέραν μίαν, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς ἄγγος καινὸν ἡμέρας ἑπτά, καὶ γίνεται κρόκος. χρῶ αὐτῷ.

XX. Ἐρύθρωσις σιδήρου. λείωσον στυπτηρίαν καὶ ἅλας ἀνά, καὶ ἐπίχυσον αὐτοῖς ὕδωρ ἐν χύτρᾳ χαλκῇ, καὶ θὲς ἐν αὐτῇ ῥίνισμα σιδήρου, καὶ βρασθὲν ἐξέρχεται ἐρυθρόν.

3 O om. RN **4** <καὶ> om. R, in marg. add. N **5** αυτῶν κατέρχετε R, αὐτὸ ἐξέρχεται N **7** εὔθρεπτ(ον) R, εὔθραπτον N **8** (και) ἐλου, scil. καὶ ιέλου = καὶ ὑέλου R, καὶ ἐλαίου N ἐβρίσ(ης) R **10** αυ^{τ} R, αὐτὸ N; cf. l. 14 μαγνί^{τ} R, μαγνῆτις N **12** ῥίνισμα per signum; incertum an ῥινίσματα et l. 17 **14** αυ^{τ} R σάλγιμα R, σάλγικα N ισὤσταθμω αυ^{τ} R. ἰσοσταθμου αυτου αὐτῷ, ubi αυτου lineola deletum, N **15** παι^{δδ} R, παιδικοῦ N **17** in marg. ἁλ(ος) R ἰνδωνικοῦ R, ἰνδονικοῦ N **19** τέταρτον ἢ ϛ''| δ ϛ'' RN **20** κίτρινον, et inter κὶ et τρ scriptum erat ϛ postea lineola deletum R, κι ϛ γ^{ον}, lineola deletum N

superiores partes inferius, et sublima bis; et exibit mirum.

XVIII, 2. *Ratio laxandi ipsum* est ut ebullias ipsum cum arsenico, et solvas et destilles. Et ipsum descendit ut corpus album : quod coge, et pone diei et noctis spatium in igne valido; et quarto die aperi, et invenies album et bene nutritum. Tere ipsum cum triplo olei et vitri, et invenies ipsum album tamquam argentum : utere ipso.

Eadem ratione album efficit ipsum etiam sulphur et magnesia sive magnites lapis.

XIX, 1. *Crocus ferri fit ita*. Sume ramentum ferri, et lava bene in aqua pura. Postea penitus commisce cum sale gemma et chalcantho ana et cum aceti fortis vi, quae ipsius vim aequet, et cum urina puerorum. Postea coque in clibano, et serva.

XIX, 2. *Et alias*. Sume ramentum ferri indanici, et tere ipsum cum sale communi usque ad vesperum vel donec purgetur et fiat ut aurum. Et impone ipsi quartam ipsius vel dimidiam partem arsenici citrini et aluminis et borachii, et rursus ipsum tere diem unum, et pone in vase novo septem dies; et fit crocus. Utere ipso.

XX. *Rubrificatio ferri*. Tere alumen et sal ana, et infunde ipsis aquam in olla aenea, et pone in ipsa ramentum ferri; et cum fervefactum sit, exibit rubrum.

XXI, 1. Ὕδωρ τοῦ σιδήρου γίνεται οὕτω. λάβε ἀπὸ τοῦ ῥινίσματος τῶν βελονάδων, καὶ βάλε αὐ<τὸ> | εἰς ὀξύγαλαν F. 16 ἡμέρας ἑπτά. εἶτα θὲς αὐτὸ εἰς μάρμαρον, καὶ εἰς ἕκαστον κάπνισμα βάλε ἅλατος ἀμμωνιακοῦ ὀγ. μίαν, καὶ λείωσον πάντα ἐπὶ μαρμάρου λίαν. εἶτα βάλε αὐτὸ εἰς κύστιν ταύρου, καὶ κρέμασον αὐτὸ εἰς βούταν ὄξους οἴνου ἡμέρας τριάκοντα, καὶ ἐκβαλὼν αὐτὸν εὑρήσεις ὕδωρ ὅλον.

XXI, 2. Ἢ λάβε ῥίνισμα σιδήρου καὶ ἴσον αὐτοῦ θείου ἀναβιβασμένου καὶ ἴσον αὐτοῦ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου καὶ ἰσόσταθμον τούτοις ὄξος ἰσχυρόν, καὶ βάλε ἐν χύτρᾳ νύκτα μίαν, καὶ ἔσται ἀλκόν, ἤγουν ὕδωρ σιδήρου. πλὴν ἴσθι ὅτι ὀφείλει προατμίσαι τὸ θεῖον μετὰ ὄξους καὶ τιτάνου ἀσβέστου ἀνὰ ἴσου ἀμφοῖν.

XXII. Ὁ κασσίτερος σῶμά ἐστι σύνθετον ἐξ ἑρμοῦ μέσως κεκαθαρμένου καὶ θείου καθαροῦ καὶ ἡμιπέπτου, καὶ ἔστι ξηρὸν λίαν καὶ ἄρρεν, ὡς ἐκ τῆς αὐτοῦ τρίξεως διαφαίνεται. δεῖ οὖν καθᾶραι αὐτόν, ἀφήρηται δὲ τὴν τρίξιν αὐτοῦ τέταρτον μέρος ἑρμοῦ. δεῖ δὲ ποτίζειν αὐτὸν ἐλαίῳ τινὶ κεκαθαρμένῳ ἢ ἐξουγγίῳ χοιρείῳ κατεσταλαγμένῳ, ἕως ἀφαιρεθῇ ἡ ξηρότης ἡ ποιοῦσα τὴν τρίξιν. εἶτα λείωσον, καὶ ἄλεσον ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἁλὸς κοινοῦ ἰσοστάθμου κεκαυμένου, ἕως οὗ τὸ ἅλας μελανθῇ. καὶ τότε πάλιν πλῦνον μετὰ ὕδατος, καὶ πάλιν λείωσον μετὰ ὕδατος ἁλὸς καὶ μετὰ ὄξους ἰσχυροτάτου ἡμέραν μίαν, καὶ ἐξελεύσεται ἡ μελανία, καὶ ἀναχωρήσει. καὶ τότε ἔκβαλε τὸ ἅλας μετὰ ὕδατος καὶ ὄξους εἰς ξηρίον κασσιτέρου καὶ ἑρμοῦ

2 τ'' βέλοναδ[(ων)] R, τόν βελονά[δ] N. βάλε αὐ R, in fine lin. et p. ὀξιγαλαν R, ὀξύγαλον N **4** (λείωσον) (καὶ) (λείωσον) R **6** βου[τ] RN, et in marg. “*bota*” N **7** αυτὼν R, αὐτὸ N εβρίσ(ης) R **8** αὐτοῦ R, αὐτῷ N **9** ἁλὸς] scriptum per signum R; legi poterat ἅλατος **12** οφίλι R, ὀφείλεις N **13** αμφὸι R, ἀμφοῖν N **14** εξ ☾ ☽ RN **16** αυ[τ] τρίξεος (δι)αφέ[τ]ρε R, αὐτῆς τρίψεως διαφέρεται N **17** αφίρῖτε R τρίξην R, τρίψιν et in marg. τρίξιν N **19** εξουνκίω R, ἐξουγγίῳ et in marg. “*grasso*” N: cf. lat. *axungia* κ(αι)σταλὰγμένω R, κεσταλαγμένῳ N **20** (λείωσον) bis scriptum RN ἄλεσον R, ἄλησον N **21** ἁλὸς vel ἅλατος per signum scriptum R; et l. 9 **25** εἰς χυροῦ ξιρίον, sed χυροῦ punctis deletum R

XXI, 1. *Aqua ferri fit ita.* Sume aliquantum ramenti ab acuariis, et pone ipsum in lacte acri <seu melia> dies septem. Postea pone ipsum in marmore, et in fumigatione unaquaque inice salis ammoniaci unciam unam, et tere omnia in marmore valde. Postea pone ipsum in vesica taurina, et suspende in lagoena aceti, e vino confecti, dies triginta; et cum extraxeris, invenies totum esse aquam.

XXI, 2. *Vel sume ramentum ferri* et eamdem vim sulphuris sublimati et eamdem vim salis communis praeparati et acetum forte, cuius pondus haec omnia aequet, et pone in olla noctem unam; et erit alcon, scilicet aqua ferri. At scias oportere praeparemus sulphur cum aceto et calce inextincta ana.

XXII. Stannum est corpus compositum ex hydrargyro mediocriter purgato et sulphure puro et semicocto; et est siccum valde et masculinum, ut ex ipsius stridore patet. Oportet igitur purgemus ipsum oleo quodam purgato seu axungia suilla destillata, donec ablata sit siccitas quae efficit stridorem. Postea tere, et mole super marmor cum eodem salis communis combusti pondere, donec sal nigrescat. Tunc rursus lava aquam adhibens, et rursus tere cum aqua salis et aceto fortissimo diem unum, et exibit nigrities et evanescet. Tunc educ sal, cum aqua et aceto, in xerion stanni et hydrargyri

ἐξ ἡμισείας κεκαθαρμένου. εἶτα ποτισθήτω μόνῳ ἐλαίῳ κεκαθαρμένῳ, ἕως οὗ ὑγρανθῇ, καὶ μὴ ἔχῃ τρίξιν. εἰ γὰρ μὴ καθαρθῇ καλῶς, κάκιστός ἐστι, καὶ θραύων θραύει, ὅθεν ἐν τῇ χημευτικῇ | λεπρὸς ὀνομάζεται. εἰ δὲ καθαρεῖς αὐτόν, ὅπερ ἐστὶν εὔκολον, καλός ἐστιν. καὶ γὰρ ἰατρείαν δεξάμενος χρησιμεύσει. f. 16

XXIII, 1. Προκάθαρσις κασσιτέρου καὶ μολύβδου. λῦσον ἐξ αὐτῶν ὅσον θέλεις, καὶ ἀρτιπαγῆ ἔτι θερμὸν σβέννυε εἰς ὕδωρ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἑπτάκις, καὶ καθαρθήσεται καλῶς.

XXIII, 2. Ἄλλως. λῦσον κασσίτερον, καὶ ἐπίρριψον ἐπὶ αὐτὸν μέλαιναν πίσσαν, καὶ ἀνάμιξον μετὰ σπαθίσκου· καὶ αὕτη ἀφήρηται τὸ χρῶμα αὐτοῦ τὸ αἰσχρόν. εἶτα ἐπίθες ἐπ' αὐτὸν ἄσφαλτον Ἰουδαικόν, καὶ ἀεὶ κάθαρε, ἕως οὗ ἀπαχθῇ εἰς τέταρτον αὐτοῦ μέρος. καὶ τότε ἐστὶ καθαρὸν εἰς τὸ ποιῆσαι ἔργον. εἰ δὲ μή, μετὰ τὸ καθᾶραι αὐτὸν πίσσῃ, χῦσον αὐτὸν ἐν χυλῷ κρομύων, καὶ γενήσεται ἄριστος.

XXIII, 3. Ἄλλως. ἀνάλυσον ἑπτάκις τὸν κασσίτερον ἐν τιτάνῳ ζώσῃ ἑκάστην φορὰν ἀνακαινίζων τὴν τίτανον. εἶτα σβέσον αὐτήν, θὲς εἰς ἅλας νίτρου, εἶτα δὶς εἰς χυλὸν ὑοσκυάμου. εἶτα θὲς ἐν γάλακτι αἰγείῳ καὶ λευκῷ ὠοῦ ὠμοῦ. καὶ οὕτως ἀφαιρήσεις τὴν ξηρότητα, καὶ ἔσται καθαρὰ σελήνη.

XXIII, 4. Καὶ ἄλλως. λάβε κασσίτερον ὅσον θέλεις, καὶ λῦσον, καὶ σβέσον δωδεκάκις ἐν ὕδατι ἁλὸς κοινοῦ λελυμένου ἐν ὄξει δριμυτάτῳ λευκῷ μεμιγμένῳ μετὰ μέλιτος. εἶτα λείωσον, ὅτι τρίβεται καλῶς τῇ δυνάμει τοῦ ἁλὸς καὶ τοῦ ὄξους· κατατρίβει γὰρ πάσας τὰς σκωρίας τὸ μέλι, καὶ συστέλλει τὸ τρίζειν. εἶτα

ll. 6-8 cf. A 644[1], 1-5

1 ἰμίσᾶς R, ἡμισείας   μόνῶ μετὰ ἐλέῶ R, μόνον μετὰ ἐλαίου (igitur et κεκαθαρμένου) N   2 ἔχων RN   θρίξιν RN   3-4 εν τη χειμὲ[τ]υκή R, ἐντύχει μετευκὴ N   4 κὰθὰρεις R, καθάρεις N   αυτ(ὸν) R, αὐτὸ N   5 καλὼς R, καλὸς N   7 ἔτι] (ἐστί) R, ἐστι N; *colatum et calidum* A 644[1], 3   9 επίριξὼν R, ἐπίρριψον N   12 κάθαρε RN   16 αλὸν R, ἄλλως N   17 ὲκὰστον R, ἑκάστην N   18 [τ]αυ R, αὐτὸ N   19 γάλατι RN   λευκῶ ὁμού R, λευκὸν ὠμόν N   20 λευκότητα RN; suspicor ξηρότητα, cf. p. 54, l. 15   ἔσται] ♎ R   25 σκορίας RN, et in marg. " *rugine* „ N

semipurgati. Postea imbibatur oleo purgato, donec madefiat, et non habeat stridorem. Nam si non purgatum sit bene, pessimum est et friabile. Quacirca in chemica <arte> leprosus vocatur. Sed si purges ipsum — quod facile est — pulcrum est; nam postquam acceperit medicinam, utile erit.

XXIII, 1. *Praeparatio stanni et plumbi.* Solve ipsorum quantum vis, et recens compactum adhuc calidum extingue in aqua salis ammoniaci septies, et purgabitur bene.

XXIII, 2. *Alias.* Solve stannum, et inice ipsi nigram picem, et permisce cultellum adhibens : haec pix aufert colorem ipsius foedum. Postea impone ipsi asphaltum Iudaicum, et purga semper, donec adducatur ad ipsius tertiam partem. Et tunc est purum <atque idoneum> ad faciendum negotium. Sin minus, postquam ipsum purgaveris pice, infunde ipsum succo ceparum, et fiet optimum.

XXIII, 3. *Alias.* Solve septies stannum in calce viva renovans, vice unaquaque, calcem. Postea extingue ipsam, et pone in sale nitri, postea bis in succo hyoscyami. Postea pone in lacte caprino et in albo ovi crudi. Et ita auferes siccitatem, et erit purum argentum.

XXIII, 4. *Et alias.* Sume stanni quantum vis, et solve, et extingue duodecies in aqua salis communis soluti in aceto acerrimo mixto cum melle. Postea tere, quia teritur bene per vim salis atque aceti : nam atterit omnes scorias mel, et coercet stridorem. Postea

τίθει ἐν φούρνῳ ἡμερόνυκτον, καὶ πρωΐας ἔξελε, καὶ εὑρήσεις τίτανον, ᾗ τινι οὐκ ἔστιν ὁμοία.

XXIII, 5. Καὶ ἄλλως. λάβε ξηρίον τιτάνου ἐξ ὀστέων ζῴων πεποιημένου, καὶ σύμμιξον μετὰ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. εἶτα λῦσον κασσίτερον, καὶ ἐπίρριψον ἐπάνω τὸ λελυμένον θεῖον, καὶ ἀποβάλλει τὸ τρίζειν. εἶτα λῦσον, καὶ ὅταν λυθῇ, ἐπίρριψον ἐπάνω ἀρσενικόν. | εἶτα ἐπίρριψον ἐπὶ τὴν τίτανον λεπύρων ὠῶν. F. 17. τούτου πεποιημένου τρίς, λάβε λίτραν μίαν ὕδατος καθαροῦ καὶ ὀγ. τρεῖς ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου καὶ ὀγ. δύο χαλκάνθου, καὶ ἔασον ὁμοῦ, ἕως οὗ γένηται ὕδωρ. εἶτα λῦσον τὸν κασσίτερον, καὶ ἐπίρριψον ἐν τῷ εἰρημένῳ ὕδατι τρὶς ἢ τετράκις, καὶ πλυθήσεται ἀπὸ τῆς μελανίας αὐτοῦ.

XXIII, 6. Λάβε ὀστᾶ παλαιὰ λευκά, καὶ κατάκαυσον, καὶ λείωσον ἰσχνότατα· εἶτα λάβε χυλὸν πρασίων καὶ ὑοσκυάμου ἀνά, καὶ μῖξον μετὰ τοῦ ξηρίου τούτου. εἶτα λῦσον κασσίτερον, καὶ ἐπίρριψον ἐν τούτῳ ὑγρωθέν, καὶ ἀποβάλλει τὴν τρίξιν.

XXIV, 1. <Ε>ἰς τὸ σκληρῦναι κασσίτερον. λάβε ὀστέα παλαιά, καὶ κατάκαυσον, καὶ λείωσον. εἶτα λάβε κασσίτερον ὅσον θέλεις, καὶ ποίησον αὐτὸ πέταλα λεπτά, καὶ σύνθες ἐν χύτρᾳ ποιῶν πάτον ἐκ τοῦ εἰρημένου ξηρίου καὶ πάτον ἐκ τῶν εἰρημένων πετάλων, καὶ τίθει ἐν φούρνῳ τιτανώσεως ἡμέρας ἐννέα. πρωΐας ἔξελε, καὶ εὑρήσεις λευκὸν καὶ ὡραῖον. λῦσον τοῦτο, καὶ ἐπίρριψον ἐπὶ τίτανον ὠῶν, καὶ πάλιν ποίησον πέταλα, καὶ λάβε χύτραν μεγάλην, καὶ τίθει ἐν τῷ πυθμένι αὐτῆς ἐκ τοῦ εἰρημένου ξηρίου, εἶτα πέταλα, καὶ οὕτω διόλου, ἕως οὗ γεμισθῇ ἡ χύτρα. καὶ πάλιν τίθει ἐν τῷ φούρνῳ νύκτα

1 ἡμερόνυκτον] ♂ ♀ R, sed signo ♀ quattuor puncta superimposita sunt; emendavit N **3** ἀλ(ον) in marg. R **4** πεποιημένον R **5** ἀπο^{αν}βάλη R, ἀποβαλεῖ N **6** επιριξιὼν επ τὸ λὲλύμένω θ˅ R, ἐπάνω τὸ λελυμένον θεῖον N **11** τ(ον) κ ♃ R, τὸν κ ♃ N, scilicet τὸν κ[ασσίτερον] ♃ **13** in brevissimo inter duo capita, in linea, spatio est Ψ, fortasse capitum numerationis vestigium (= 23?), RN **16** ἠγρ^{ωθ} R, ὑγριῶθεν N : neutrum genus ob lat. *stannum* το τρίξην R, τὸ τρίζειν N **17** <Ε>ἰς τὸ σκλερὶνὲ R, διὰ τὸ σκληρῦναι N; et italic. : " *Per indurire* ", non ex lat. : *ad durandum.* Sed εἰς non certissimum est; non ις sed ια legi poterat? **26** ♀ R, ἡμέραν et in marg. νύκτα N

pone in furno diei et noctis spatium, et mane extrahe, et invenies calcem, cuius nulla est similis.

XXIII, 5. *Et alias.* Sume xerion calcis ex ossibus animalium confectae, et commisce cum sale ammoniaco. Postea solve stannum, et inice ipsi solutum sulphur; et deponit stridorem. Postea solve, et cum solutum erit, inice ipsi arsenicum. Postea inice ipsum calci e cortice ovorum confectae. Hac re facta ter, sume litram unam aquae purae et tres uncias salis communis praeparati et uncias duas chalcanthi: et haec linque una, donec fiat aqua. Postea solve stannum, et inice aquae, quam diximus, ter vel quater: et elavabitur e nigritie ipsius.

XXIII, 6. Sume ossa vetera alba, et combure, et tere minutissime. Postea sume succum porrorum et hyoscyami ana, et commisce cum xerio hoc. Postea solve stannum, et inice huic madefactum: et deponit stridorem.

XXIV, 1. *Ad durandum stannum.* Sume ossa vetera, et combure, et tere. Postea sume stanni quantum vis, et fac ex ipso petala subtilia, et compone in olla, costituens alterum ordinem e xerio, quod diximus, et alterum ordinem e petalis, quae diximus; et pone in furno calcinationis dies novem. Mane extrahe, et invenies album et pulcrum. Solve hoc, et inice calci ovorum, et rursus fac petala; et sume ollam magnam, et pone in fundo ipsius aliquantum xerii, quod diximus, tum petala; et ita usque ad finem, donec repleatur olla. Et rursus pone in furno noctem

μίαν. πρωΐας ἔξελε, καὶ λῦσον, καὶ ἐπίρριψον εἰς ὕδωρ ἁλμυρὸν τῆς τέχνης τρίς. εἶτα πύρωσον, καὶ ἐπίρριψον ἐν ὄξει καὶ ἅλατι κοινῷ ἀνά. καὶ οὕτως ἐναπόσβεσον τρὶς ἢ τετράκις ἐν τῷ ἅλατι λελυμένῳ ἐν τῷ ὄξει, καὶ ἔσται σκληρόν.

XXIV, 2. Καὶ ἄλλως. λάβε κασσίτερον ὅσον θέλεις, καὶ ἔλασον εἰς πέταλα, ἀφ' οὗ καθαρθῇ. εἶτα λάβε χυλὸν τιθυμάλου τοῦ μείζονος καὶ ὑοσκυάμου καὶ χυλὸν τοῦ μείζονος στρύχνου, ἐκ πάντων ἀνὰ ἴσου, καί, τούτου τεθέντος, προστεθήτω τίτανος ἄσβεστος, καὶ γενέσθω ἐντεῦθεν ὡς | F. 17 ζύμη ὑδαρὰ καὶ χαύνη, ἥτις ζύμη τεθήτω ἐν τῷ πυθμένι πηλίνης χύτρας, καὶ πασθήτω μετὰ ἁλὸς νίτρου καλῶς τετριμμένου. εἶτα ἐπιτεθήτω αὐτῇ πέταλα κασσιτέρου. εἶτα τεθήτω πάλιν ἐκ τοῦ προειρημένου ξηρίου παχέος, εἶτα ἄλλος πάτος τῆς προειρημένης ζύμης, καὶ πάλιν πέταλα. καὶ οὕτω ποίησον πάτον ἐπὶ πάτον, ἕως οὗ ἡ χύτρα γεμισθῇ. καὶ τεθήτω ἐν πυρὶ οὕτως ὥστε ἄνθρακες ἁπτόμενοι εἶναι ὑπὸ τὴν χύτραν ἐν κύκλῳ. καὶ οὕτως ἱστάσθω ἐν τῷ πυρὶ διαστήματι, ἕως οὗ ἐκπυρωθῇ, καὶ μὴ λυθῇ, ἀλλὰ ἀναβληθῇ τὰ πέταλα ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν, ὡς βέβληται. καὶ οὕτως ἐστὶν καθαρὰ σελήνη.

XXV, 1. Τιτάνωσις κασσιτέρου. ὁ κασσίτερος ἐχθρός ἐστι τῆς σελήνης καὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ χαλκοῦ, πολλὰς δὲ ἀσθενείας ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο δεῖ πρὸ τοῦ τεθῆναι εἰς ἔργον ἵνα καθαρθῇ καὶ θεραπευθῇ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτοῦ. ἐκτιναχ-

3 $\overset{\tau}{ου}$ R, τοῦτο N **4** ὄξῳ R, ὄξει N λέλὺμένὼ R, λελυμένον N **6** πέταλα, et sequitur signum, quod est πέταλα, R, πέταλα καὶ N, cuius scriba non πέταλα sed καὶ interpretatus est signum **7** μίζῶν(ος) στρύ(και), sed στρυ punctis deletum R ὑοσκὺαμοὺ R, ὑοσκύαμον N τρύχνου R, τρόχνου N **8** ἴσου R, ἶσον N $\overset{\tau}{τιθεν}$ R, τιθέντος N **9** γὲνέσθω R, μενέτω et in marg. γενέσθω N (in R ita γ scriptum est ut primo obtutu μ legi possit) **10** τὶθι R, $\overset{η}{τεθει}$ N (in R τίθι = $\overset{\tau}{τιθι}$ = $\overset{\tau}{τεθι}$ = τεθήτω) **11** ἐπιτιθέτω RN **12** τιθὶτὸ R, τιθέτο N; cf. l. 15 **14** $\overset{\tau}{πάν}$ επι R, πάντα πάτον ἐπὶ N, ubi πάντα lineola deletum **15** γέμιθὶ R, γεμηθῇ N τιθίτο R **16** ἀπτὄμενε R, ἁπτόμενοι N **17** διαστήματι RN : num erat ϭ α' διαστήματι? **18** ἀνβλυθὶ R, ἀναλυθῇ et in marg. ἀναβληθῇ N **22** προ του R, πρῶτον N τεηνὲ R, τεθῆναι N; in R igitur omissum est θ **23** ὑπὸ R

unam. Mane extrahe, et solve, et inice in artis aquam salsam ter. Postea calefac, et inice aceto et sali communi ana. Atque ita extingue ter vel quater in sale, quod solueris aceto ; et erit durum.

XXIV, 2. *Et alias.* Sume stanni quantum vis, et extende in petala, postquam purgatum sit. Postea sume succum tithymalli maioris et hyoscyami et succum strychni maioris, omnia ana ; et postquam in his ipsum posueris, adde calcem inextinctam, et fiat hinc quasi fermentum uvidum et laxum : quod fermentum ponatur in fundo ollae luteae, et aspergatur sale nitro bene trito. Postea imponantur ipsi <fermento> petala stanni. Postea addatur rursus aliquantum xerii spissi, quod diximus; postea alius ordo fermenti, quod supra diximus, et rursus petala. Atque ita impone ordini ordinem, donec olla impleatur. Et ponatur in igne ita, ut carbones accensi sint sub olla et ipsam circumdent. Atque ita stet in igne temporis spatium quoddam, donec calefiat, et non solvatur, sed attollantur petala e suis locis, ut <in olla> posita sint. Atque ita est purum argentum.

XXV, 1. *Calcinatio stanni.* Stannum est inimicum argento atque auro et aeri, sed multas infirmitates habet : idcirco oportet, priusquam ipsum adhibeamus ad negotium, purificetur et curetur ab infirmitatibus ipsius; si excusseris

θείσης οὖν αὐτοῦ τῆς χαυνότητος, ἤγουν τῆς τρίξεως, τῆς μελανίας καὶ τοῦ βρόμου, ἔστιν ἄργυρος. διό, ἵνα καλῶς καθαρθῇ καὶ ἀνατιτανωθῇ ὡς καὶ τὰ ἄλλα μέταλλα, λοιπὸν τιτάνωσον αὐτὸν οὕτω. λάβε κασσίτερον ὅσον θέλεις, καὶ θρέψον ἑκάστην λίτραν λίτραις τρισὶ θείου καὶ ὀγγίαις δυσὶ ἀρσενικοῦ καλῶς λελειωμένου, καὶ κίνει καλῶς τὸ ὅλον μετὰ ῥάβδου ἐπὶ πυρός, ἕως οὗ γένηται μέλαν τὸ χῶμα. εἶτα τρῖψον τὸ αὐτὸ χῶμα μετ' ἰσοστάθμου ὄξους ἰσχυροῦ, ἐν ᾧ ἔστω ἴσον αὐτῷ ἅλας κοινὸν λελυμένον. καὶ τοῦτο ποίησον ἐν ἡλίῳ θερμῷ ἐπὶ μαρμάρου. καὶ ὅταν πήσσῃ ὅλον, θὲς ἐν ἀγγείῳ γεγανωμένῳ ἐν τῷ φούρνῳ τῆς τιτανώσεως ἡμέραν μίαν. καὶ οὕτω ποίησον συχνάκις ποτίζων καὶ τιτανῶν, ἕως οὗ γένηται τελείως λευκός.

XXV, 2. Καὶ ἄλλως. ῥίνισον κασσίτερον μετὰ ῥινίου λεπτοῦ καὶ τρῖψον αὐτὸν μετὰ ἁλὸς πικροῦ, λίτραν μίαν, καὶ βάλε εἰς ἄγγος περικεκλεισμένον, καὶ θὲς ἐν τῇ ἄνω | στέγῃ τῆς καμίνου F. 18.
ἡμερόνυκτον. εἶτα ἔξελε, λείωσον, καὶ πλῦνον, καὶ στρέψον εἰς τὸ χωνίον φορὰς τρεῖς, καὶ ἐξέρχεται ψιμύθιον τέλειον.

XXV, 3. Καὶ ἄλλως. λάβε κασσίτερον καθαρθέντα, λίτραν μίαν, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ δραχμὰς δύο ἀρσενικίου λελευκασμένου, ἐπειδὴ καθαίρει αὐτό, καὶ θὲς αὐτὸ ἐν ἀγγείῳ, καὶ χρίσον, καὶ περίσφιγξον τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς κάμινον ὑελουργοῦ ἡμέραν μίαν, καὶ ἐξέρχεται κεκονιαμένον. λείωσον αὐτὸ πάλιν, καὶ ποίησον ὁμοίως ἐκ δευτέρου, καὶ ἔστι τετιτανωμένον.

XXV, 4. Καὶ ἄλλη τιτάνωσις εὐκολωτέρα. λάβε λίτραν μίαν κασσιτέρου, καὶ λῦσον αὐτόν. εἶτα λάβε καὶ βάλε ἀρσενίκιον,

2 βρόμου RN, sed in marg. δυσωδίας N **3** μετελα R **5** ο ΓΓ' ας β' ἀρσένικῶν καλῶς 🜍 R, ου ΓΓ δύο ἀρσενίκου καλῶς τετριμμένου N **6** ῥαυῦδου R ῥάβδου N **7** μέλεν R **8** εισχυροῦ R, ἰσχυρῷ N **9** ☉ = ἡλίῳ θερμὸ R, θερμὸν N **10** πίσι R, πήξῃ N γέγανὸμένῳ R, γεγανωμένον N **12** λεὺκὴ R, λευκή N **14** λίτραν] 𝛿 RN, scil. ἡμέραν, sed expectes potius ponderis mensuram βάλλε R **17** ψυμίθων R **19** λελευκάσμένου R **21** ιελούργοὺ R, ἱερουργοῦ N **22-24** λείωσον — τετιτανωμένον om. N **25** ευκολότερα R, εὐκολοτέρως N

igitur ipsius laxitudinem seu stridorem seu nigritiem seu foetorem, est argentum. Idcirco, ut bene purgetur et calcinetur ut cetera metalla, calcina ipsum ita. Sume stanni quantum vis, et ale litram unamquamque tribus litris sulphuris et unciis duabus arsenici bene triti, et move bene hoc totum, adhibens virgam, super ignem, donec fiat nigra moles. Postea tere ipsam molem miscens cum ipsa idem pondus aceti fortis, in quo insit idem pondus salis communis soluti. Atque hoc fac super marmor in solem calidum prolatum; et cum totum compactum sit, pone, in vase stanno inducto, in furno calcinationis diem unum. Atque ita fac frequenter imbibens et calcinans, donec fiat perfecte album.

XXV, 2. *Et alias.* Lima stannum limulam adhibens subtilem, et tere ipsum cum salis amari litra una, et pone in vase circumclauso, et pone in altiore camini culmine diei et noctis spatium. Postea extrahe, tere et lava, et verte in fusorium ter, et exit cerussa perfecta.

XXV, 3. *Et alias.* Sume stanni purgati litram unam, et pone in ipso drachmas duas arsenici dealbati — quoniam purgat ipsum — et pone ipsum in vase, et ungue, et constringe compaginem ipsius, et pone ipsum in camino vitrario diem unum; et exit in pulverem redactum. Tere ipsum rursus, eademque ratione rem administra ; et est calcinatum.

XXV, 4. *Alia calcinatio facilior.* Sume litram unam stanni, et solve ipsum. Postea sume et inice arsenici

λίτρ. ἡμ., τετριμμένον καλῶς, καὶ θὲς ἐπὶ τὸν κασσίτερον λελυμένον. καὶ οὕτω τιτανωθήσεται εὐκολώτερα.

XXVI, 1. Ὕδωρ κασσιτέρου γίνεται οὕτω. λάβε ῥίνισμα κασσιτέρου ἢ ἐκ πετάλων λεπτομερῶν τι, καὶ σκέπασον μετὰ ὄξους δριμυτάτου ἰσοπόσου, ἐν ᾧ λέλυται ἴσον αὐτῶν ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ὅσος ἐστὶ κασσίτερος, καὶ ἔασον ἡμέρας τινάς. τότε ἀφίησιν ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἀγγείου ὕλην μέλαιναν. εἶτα διήθησον ἐπιμελῶς, καὶ φύλαξον αὐτό, ὅτι ὠφέλιμόν ἐστι, καὶ οὕτω ποίει, ἕως οὗ ἐπιτύχῃς ὃ θέλεις, ὅτι δι' αὐτοῦ δύναται λυθῆναι πάντα τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα καὶ οἱ λίθοι λύσιν τινὰ μέλαιναν.

XXVI, 2. Καὶ ἄλλως. θὲς ἐπὶ τὸν κασσίτερον ἀπὸ τοῦ λελυμένου ἀρσενικίου, εἶτα λείωσον αὐτὸ μετὰ ὕδατος στυπτηρίας λελυμένης, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον μετὰ δρόσου ἡμέρας εἴκοσι, καὶ λύεται.

XXVI, 3. Λάβε τίτανον κασσιτέρου, καὶ λείωσον αὐτὴν μετὰ στυπτηρίας σχιστῆς καὶ ἁλὸς κοινοῦ καὶ ὄξους ἐξ οἴνου λευκοῦ. εἶτα ἔασον ὑπὸ κόπρον ἡμέρας πεντεκαίδεκα, καὶ καταστάλαξον αὐτὸ ἐφάπαξ <εἰς> ὕδωρ καθαρὸν καὶ λευκόν, ὃ δύναται λύειν πεπηγότα ἑρμῆν εἰς ὕδωρ ἀργύρου καλόν. | F. 18 καὶ γάρ ἐστιν ὀξύτατον διὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἔστιν εἰς τόπον ἀργύρου ἐν ἐλεξίρ. σὺ οὖν ..... ταῦτα διὰ ἑρμῆν πεπηγότα ἐξ ὀσμῆς μολύβδου.

XXVII. Οἰκονομία κασσιτέρου εἰς ἐλεξίρ. λάβε κασσίτερον ὅσον θέλεις, καὶ τίθει αὐτὸν δι' ἀγγείου τινὸς ἐπὶ πυρός, ὅπως

ll. **16-22** cf. A 649[2], 53-58.

4 λεπτὸμερῶς R, λεπτομερῶς N **5** εν ω λέλυ$^{\tau}$ R, ἐγὼ ἐγὼ λέλυκα N, nam in R ea est litterae ν forma, ut γ videri possit αυτ(ον) R, αὐτῷ N **6** ϭ ϭ τινὲς R, ϭ ϭ τινάς N **9** ᾧ θέλης R, οὗ θέλεις N **11** τινὰ μέλαιναν] θῶ μέλεναν R, θω μέλαιναν N **14** ἀπὸ RN, sed in marg. ὑπὸ N δρόσου R, δρίσου et in marg. δρόσου N, cum in R δρίσου primo obtutu legi possit **17** ὀξοὺς R, ὄξος N **18** ἐπὶ RN, sed in marg. ὑπὸ N **19** εἰς om. R, add. in marg. N **20** ως ☽ ὡς R **22** lacunam non indicant RN **23** post ♄ in R sequuntur puncta aliquot in duas lineas distributa ἑρμῆν et hic per signum **24** <O> ικονομὶ R **25** αυ$^{\tau}$ R, αὐτὸ N; et p. 54, l. 6

semilibram bene triti; et impone stanno soluto. Atque ita calcinabitur facilius.

XXVI, 1. *Aqua stanni fit ita.* Sume ramentum stanni seu aliquot folia subtilia, et tege cum eadem vi aceti acerrimi, in quo solutum sit sal ammoniacum, cuius pondus aequet ipsorum <foliorum> pondus, scilicet idem habeat pondus atque stannum; et linque dies aliquot. Tunc emittit in fundo vasis materiem nigram. Postea per colum transmitte diligenter, et serva ipsum, quia utile est; atque ita fac, donec assequaris quod vis; ipsius enim ope possunt solvi omnia corpora et omnes spiritus et lapides in solutionem quandam nigram.

XXVI, 2. *Et alias.* Impone stanno soluti arsenici aliquantum. Postea tere ipsum cum aqua aluminis soluti, et inhuma sub fimo cum rore dies viginti; et solvitur.

XXVI, 3. Sume calcem stanni, et tere ipsam cum alumine scisso et sale communi et aceto vini albi. Postea linque sub fimo dies quindecim, et destilla ipsum semel in aquam puram et albam, quae potest solvere hydrargyrum compactum in aquam argenti pulcram. Nam est acerrima propter vim salis ammoniaci, et fungitur vice argenti in elexir. Tu igitur... haec per hydrargyrum compactum ex odore plumbi.

XXVII. *Pertractatio et reductio stanni ad elexir.* Sume stanni quantum vis, et pone ipsum in vase quodam super ignem, ut

λυθῇ, καὶ τίθει ἐπ' αὐτῷ ἅλας κοινὸν προηυτρεπισμένον, καὶ κίνει συχνῶς μετὰ ῥάβδου, ὅπως γένηται κόνις. λείωσον καλῶς ὅλον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ τίθει ἐν φούρνῳ τιτανώσεως νύκτα μίαν. εἶτα τρῖψον ἐπὶ τοῦ λίθου, καὶ πλῦνον αὐτὸ ἐν ὕδατι χλιαρῷ ἐπιμελῶς, ὥστε τὸν νόστον τοῦ ἅλατος ἀπαλειφθῆναι. καὶ οὕτω θερμαίνων αὐτὸν μετὰ ἅλατος ἄλειφε, καὶ μετὰ ὕδατος πλῦνον, ἕως οὗ γένηται λευκὸς ὡς τίτανος. εἶτα λάβε τοσαύτην στυπτηρίαν σχιστὴν ὅσον ἐκ τῆς προειρημένης τιτάνου, καὶ λείωσον μετὰ διπλῆς στάκτης ἢ οὔρου ἀνθρωπίνου, καὶ ἐπίθες ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τὸ ἴσον, καὶ συλλείωσον μετὰ τούτου τὴν τίτανον τοῦ κασσιτέρου τρίβων ἐπὶ πορφυροῦ καὶ ποτίζων ἐν ἡλίῳ ἢ ἐν πυρὶ χαύνῳ, ἕως οὗ καταπίῃ ὅλον. τότε λάβε καθαροῦ χαλκοῦ ὀγ. μίαν, καὶ λῦσον ἐν χώνῃ. καί, λυθέντος, λάβε ἐκ ταύτης τῆς ἰατρείας ὀγ. μίαν ἢ ὅσον θέλεις, καὶ θὲς ἐπὶ τὸν χαλκὸν λελυμένον κινῶν αὐτὰ ἐν ἀλλήλοις μετὰ ξύλου κραταιοῦ, καὶ ἔστι σελήνη καλή, καὶ δέξει ἐλεξίρ.

XXVIII, 1. Περὶ χαλκοῦ. ὁ χαλκὸς οὕτω σύγκειται ὥσπερ καὶ ἡ σελήνη, πλὴν ἔλαττόν ἐστι καθαρὸς καὶ ἀνομοίου κράσεως καὶ πέψεως καὶ ὡσανεὶ κεκαυμένον καὶ θερμὸν καὶ ξηρόν. σύγκειται δὲ ἐξ ἑρμοῦ καὶ θείου καθαροῦ, μεθ' οὗ ἐστι κατόπιν ἡμῶν κεκαυμένον, καὶ διὰ τοῦτο μέλαν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ πυρός, καὶ σκωρίαν ποιεῖ ἐξ ὑπερβαλλούσης ξηρότητος. τύπτεται ἢ σβέννυται ἐν τοῖς ὕδασιν τοῖς ὀξέσιν, καὶ ἔτι ἐστὶν ἀραιὸν καὶ θειῶδες. λοιπὸν χρὴ | καθαρθῆναι αὐτὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων F. 19.

1 ἐπ αυ[τ] R, ἐπάνω N προηυτρεπισμένου R, προηυτρεπισμέμον N 2 ραὺδου R, ῥαβδίου N 3 ἐπὶ μαρμάρου ὅλον N 5 απαλιφθίνε R 6 θερμενον R, θέρμαινον N 8 τοσούτην R, τοσαύτην N 11 τιτάνοῦ R, τιτανώσεως N πὸρφίραν R, πορφύραν N 12 ☉ RN; scil. ἡλίῳ 15 κοινὸν αυ[τ] R, κινὸν αὐτὸ N 16 κραυόυ[τ] R, κραταιοῦ N 17 <Π>ερι α ♀, scil. Περὶ ἀ<φροδίτης> ♀ R 19 πέμψεως R, πέψεως N κεκαυμένος[ον] καὶ θερμὸν[ος] N (neutr. genus et ob lat. *aes*) 21 μέλεν R, μέλαν N 22 τιπτι[τ] R, τύπτεται N (an βάπτεται ?) 23 ενοιἡδασυν[τ] R, τῇ ἰνδία συν N ἀρεῶν R, ἀρεὸν N 24 λοιπὸν R, καὶ λοιπὸν N καθαρηνε[θι] αυτ(ὸν) R, καθαρθῆναι αὐτὸ N

solvatur, et impone ipsi sal commune praeparatum, et move frequenter virgam adhibens, ut fiat pulvis. Tere bene hoc totum super marmor, et pone in furno calcinationis noctem unam. Postea tere super petram, et lava ipsum in aqua tepida diligenter, ut reditus salis detergatur. Atque ita calefaciens ipsum inungue, sal adhibens, et per aquam lava, donec fiat album ut calx. Postea sume tantumdem aluminis scissi quantum calcis, quam diximus, et tere cum duplo cineris seu urinae humanae, et impone salis ammoniaci tantumdem, et tere una cum ipso calcem stanni terens super porphyrum et imbibens in sole seu in igne laxo, donec bibat totum. Tum sume aeris puri unciam unam, et solve in fornace. Et, cum solutum sit, sume huius medicinae unciam unam vel quantum vis, et impone aeri soluto commiscens utrumque fortis ligni auxilio; et est argentum pulcrum, et accipiet elexir.

XXVIII, 1. *De aere.* Aes eadem ratione constat atque argentum, at est minus purum et dissimilis naturae et cocturae et quasi combustum et calidum et siccum. Constat ex hydrargyro et sulphure puro, cum quo secundum nos combustum est : idcirco nigrum exit ex igne, et scoriam facit propter nimiam siccitudinem. Mergitur seu extinguitur in aquis acribus; praeterea est rarum atque sulphureum. Reliquum oportet expurgemus ipsum e talibus

θειωδῶν ὑγροτήτων. καὶ γὰρ ἐκ τῆς πρώτης παραυτὰ μελαίνεται ἐν τῷ πυρί, καὶ κατακαίεται, καὶ σκωριάζει, καὶ κατακαίει, καὶ μελαίνει καὶ τὰ ἕτερα μέταλλα. ἐκ δὲ τῆς δευτέρας ἐν τῷ πυρὶ λίαν ἐξατμίζεται, καὶ ἀφανίζεται, καὶ ἐκ τῆς θειώδους ποιότητος καὶ μελανίας μέλαιναν φλόγα ποιεῖ πυρούμενον ἐν τῷ πυρί, ἥτις, ὅταν καθαίρεσθαι ἄρξεται [μέλαινα], γίνεται κίτρινος, <καὶ> καίει τὸ μέλαν. καθαίρεται δὲ παντοιοτρόπως ὡς ἡ σελήνη. οὐκοῦν καθαρθήτω, εἶτα σβεσθήτω εἰκοσάκις ἐν ὄξει, εἶτα δεκάκις ἐν χοιρείῳ στέατι νεαρῷ, καὶ ἔσται καλῶς ηὐτρεπισμένον. χρὴ δὲ αὐτὸν ἐμμίσγειν ἐν τῇ αὐτῇ τιτανώσει περισσοτέρως τοῦ ἀργύρου καὶ ἰσχυρότερον πῦρ ἔχειν. ἔστω λοιπὸν ἐν πυρὶ συνεχεῖ παρὰ βραχὺ τριήμερον, καὶ μετὰ ταῦτα μεταχθήτω εἰς σφυρίον, ὡς ἐν τῷ περὶ ἀργύρου εἴρηται.

XXVIII, 2. Προκάθαρσις χαλκοῦ ἄλλη. ὁ χαλκὸς τρὶς ἀναλελυμένος <καὶ> κεχυμένος ἐν χυλῷ κυκλαμίνου θερμῷ, ἀεὶ τοῦ χυλοῦ ἀνακαινιζομένου, καλλίστως καθαίρεται.

XXVIII, 3. Ἄλλως. ὁ χαλκὸς λυθεὶς καὶ ἐπιριφθεὶς ἐν ὄξει, ἐν ᾧ ἐστιν ἅλας λελυμένον κοινὸν καὶ τάρταρος καὶ στύψις, καὶ ἐκεῖ βράσας, καθαίρεται ἀρίστως. λάβε οὖν πρῶτον τὸν τάρταρον καὶ τὸ ἅλας καὶ τὴν στύψιν, καὶ θὲς ἐν τῷ ὄξει, καὶ ποίησον βράσαι ἐν χαλκίῳ ἢ κοχλιαρίῳ. εἶτα βάλε ἐν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ἀναλελυμένον ὥραν μίαν, καὶ ἐκβαλὼν εὑρήσεις αὐτὸ λευκὸν ὡς γάλα. εἶτα λείωσον ἐν ψάμμῳ θαλαττίῳ, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος καθαροῦ καὶ ἔσται λευκόν. |

1 ὑγροτήτων RN; et in marg. γράφοιμι ἐγὼ ξηροτίτων N ξειρένε μελενε R, sed ξειρένε punctis deletum; μελαίνεται N **6** μέλεν(ον) R, μέλαινα N <καὶ> καίει] (καί)η R **7** τὸ μέλαν] τὸν μέλενα R, τὸν μέλαν N **8** οὐκοὺν καθᾶρθίτο οὐκοὺν κάθᾶρθείω R εἰκοσάκις] κʹ R, καλῶς et in marg. ἴσως εἰκοσάκις N **9** χεῖρῶ στἔατὴ R, χειρωστέῳ et in marg. τινὶ N **10** ἐνμίγην R, ἐμμίγειν N **12** συνεχεὶς R, συνεχῶς N Γʹ ἡμερ(ὸν) (e lat. *tribus diebus ?*) R, τρεῖς ἡμέρας N **13** εἰσφίριον R, εἰς σφήριον N περὶ] πρῦνὶ R, πρόην N εἴρηται] vd. p. 38, l. 13 **15** (καὶ) χύμένος, omisso καί, R, καὶ χυμένος N **17** ἠνρείφθεὶς vel ἐπιρίφθεὶς R, ἐρριφθεὶς N ὄξω R **18** στίψεις R, στύψεις et in marg. στυπτηρίαν N **20** (καὶ)τα △ R, εἶτα ἅλας sed in marg. N

sulphureis humiditatibus. Namque propter priorem statim nigrescit in igne, et comburitur, et scorias efficit; et comburit, et nigra efficit et cetera metalla. Propter secundam humiditatem in igne nimium vaporatur, et evanescit; et propter sulphuream qualitatem et nigritiem nigram efficit flammam cum inflammetur in igne; quae, simulatque purificari incipit e nigra fit citrina, et urit nigrum <colorem>. Purgatur vero omnimodis ut argentum. Igitur purgetur, postea extinguatur vicies in aceto, postea decies in adipe suillo recenti, et erit bene praeparatum. Sed oportet ipsum commisceamus in ipsa calcinatione magis quam argentum, et validiorem ignem habeamus. Sit reliquum in igne continuo triduum ferme : postea adducatur ad malleum, ut in capite de argento dictum est.

XXVIII, 2. *Alia purgatio aeris.* Aes ter solutum et infusum succo cyclamini calido, cum semper succus renovetur, pulcherrime purgatur.

XXVIII, 3. *Alias.* Aes solutum et impositum aceto, in quo sit sal commune solutum et tartarus et stypsis, et ibi fervefactum, purgatur optime. Sume igitur primum tartarum et sal et stypsim, et pone in aceto, et fervefac in aeno vase seu cochleario. Postea inice ipsi rem solutam horam unam, et, cum extraxeris, invenies ipsam albam ut lac. Postea tere in harena marina, et lava aquae purae ope, et <aes> erit album.

XXVIII, 4. Λάβε ὄξος ἰσχυρόν, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ στυπτηρίαν σχιστὴν καὶ ἅλας ἀμμωνιακὸν καὶ ἅλας νίτρον, πάντα ἀνά, καὶ λύσας χαλκὸν ἔμβαλε ἐν τῇ τοιαύτῃ ἰατρείᾳ τρὶς ἢ τετράκις, ἕως οὗ καθαρθεὶς γένηται λευκός. F 19

XXVIII, 5. Καὶ ἄλλως. λάβε ἔλαιον κοινόν, καὶ ῥῖψον ἐν αὐτῷ φύλλα λεπτὰ χαλκοῦ πεπυρωμένα, καὶ οὕτω συχνάκις ἔμβαλον ἐν τῷ ἐλαίῳ, ἕως οὗ γένωνται λευκά.

XXVIII, 6. Καὶ ἄλλως. χάλκανθον πράσινον καῦσον μετὰ θείου ἴσου, καὶ ὀλμοκόπησον μετ' ὄξους, καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ πάτον ἕνα ἐκ τῆς τοιαύτης ἰατρείας καὶ ἄλλον πάτον ἐκ τῶν πετάλων χαλκοῦ. καὶ οὕτως ποίησον, ἕως οὗ γεμισθῇ αὐτὴ ἡ χύτρα. τότε χρίσον, καὶ ἕψον ἐν πυρί, καὶ ἔσται ὡς ἄργυρος.

XXVIII, 7. Καὶ ἄλλως. ἐὰν τὸ ἀρσενικὸν ἐπιχεθῇ χαλκῷ, εἰς λευκὸν αὐτὸ μεταβάλλει. ἐὰν δὲ χαλκοῦ λεπτὰ πέταλα ποιηθῇ, καὶ χολῇ ταυρείᾳ ἀλειφθῇ, ἀφ' ὡρῶν... χρυσὸς ἔοικεν γενέσθαι.

XXIX, 1. [Ἄλλη] λεύκωσις χαλκοῦ. λάβε ἐξ ὕδατος ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου, καὶ ἕψε πέταλα ὅσα θέλεις ἐν αὐτῷ, ἕως οὗ τὸ ὕδωρ συμπήξῃ εἰς ἅλας. τότε ἔξελε τοῦ πυρός, καὶ λείωσον τὰ εἰρημένα πέταλα μετὰ σφυρίου, ἕως ἂν εὑρεθῶσιν λελευκασμένα. τότε πάλιν πυρωθήτωσαν ὥστε ἐρυθρωθῆναι, καὶ σβεσθήτωσαν ἐν ὕδατι ταρτάρου, καὶ ψυχρανθήτωσαν. καὶ οὕτω ποίησον ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις, καὶ μεινάτωσαν ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκταν, καὶ τῇ ἐπαύριον ἡμέρᾳ εὑρήσεις σελήνην καλήν.

Καὶ ἴσθι ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ ταρτάρου καὶ τοῦ τάλκου ἐστὶ δεσμὸς συνδέων τὸ σῶμα μετὰ τοῦ πνεύματος καὶ ποιῶν οὐσιωδῶς διαμένειν.

τ τ
2 νίτρου RN **3** εν τιαυ R, ἐν τῇ αὐτῇ, sed antea τοιαύτῃ, N **4** καθᾶρθὴς R, καθαρθεὶς N λευκῶν R (ob lat. *aes?*) **5** ῥίψων R, ῥίψον N **6** ἔνβαλ(ον) R, ἔμβαλε N **8** χάλκανθων R, χαλκάνθου N **9** ολμὸκοποισον R, ὀλμοκόπρισον N **10** ἕνα] ἐν R, ἓν N **11** γέμίσι R, γεμίσει N αὐτὼ R
ε
12 ἐψων R, ἕψον N **15** ἀφῶρ(ὸν) R, ἀφορῶν N : deest horarum numerus **16** ἄλλη eiciendum est. λεύκωσις R, λεύκανσις N **17** πρὸηυτρέπεισμένον R, προηυτρεπισμένου N ἐν] ἐπ RN **19** σφιρίου R, σφηρίου N ὅπος αν R, ὅπως ἂν N **20** ὦστο R, ὥστε N **21** σβέθῖτôσαν R **23** νύκταν R **26** συνδέων RN; sed ποιοῦν R ob lat. *vinculum?* ποιεῖ N **27** (δι)αμένην R, δυναμένην N

XXVIII, 4. Sume acetum forte, et pone in ipso alumen scissum et sal ammoniacum et salnitrum, omnia ana; et postquam solveris aes, inice tali medicinae ter vel quater, donec purgatum fiat album.

XXVIII, 5. *Et alias.* Sume oleum commune, et inice ipsi folia subtilia aeris inflammata; atque ita frequenter inice oleo, donec fiant alba.

XXVIII, 6. *Et alias.* Chalcanthum viridem ure cum eadem vi sulphuris, et in mortario tunde cum aceto, et pone in olla ordinem unum talis medicinae et alium ordinem petalorum aeris. Atque ita fac, donec impleatur olla. Tunc inungue, et coque in igne; et erit ut argentum.

XXVIII, 7. *Et alias.* Si arsenicum infundatur aeri, ad album vertit aes. Si vero aeris folia subtilia confecta sint, et bile taurina inunguantur, ab horis... aurum factum esse videtur.

XXIX, 1. *Dealbatio aeris.* Sume aquam salis communis praeparati, et coque petala quot vis in ipsa, donec aqua compacta sit in sal. Tunc extrahe ex igne, et tere petala, quae supra diximus, malleum adhibens, donec reperiantur dealbata. Tunc rursus inflammentur ut rubrescant, et extinguantur in aqua tartari, et refrigerentur. Atque ita fac duos dies, et maneant illic totam noctem, et die proximo invenies argentum pulcrum.

Et scias aquam tartari et talci esse vinculam devinciens corpus cum spiritu et efficiens ut substantialiter maneant.

XXIX, 2. Κάθαρσις χαλκοῦ ἄλλως. λάβε ἐξ αὐτοῦ πέταλα ὅσα θέλεις, καὶ πύρωσον αὐτά, καὶ σβέσον ἐν ἐλαίῳ, ἐν ᾧ ὀλίγον θείου καὶ ἀρσενικοῦ λέλυται ἀνὰ ἴσον, | καὶ ἔμβρεξον τὰ εἰρημένα πέταλα, ἕως οὗ ὅλα σκεπασθῶσιν. τότε σκέπασον ταῦτα πάντα ἐν ἀγγείῳ γεγανωμένῳ, καὶ τίθει ἐν φούρνῳ τιτανώσεως νύκτα μίαν, πλὴν ἐπιτίθει πάτον ἁλὸς κοινοῦ, καὶ τότε πέταλα καὶ πάτον ἅλατος, καὶ οὕτω μέχρις οὗ τὸ ἀγγεῖον γεμισθῇ. καὶ πρωΐας ἔξελε, καὶ τρῖψον καλῶς ἐν θυίᾳ χαλκῇ. τότε πλῦνον καλῶς ἐν ὕδατι θερμῷ, ἕως οὗ ὁ νόστος τοῦ ἅλατος ἐξέλθῃ. εἶτα στεγνὸν ποίησον· τότε γάρ ἐστι χαλκὸς μὴ ἔχων ῥύπον ἢ θόλωσιν ἢ μελανίαν. F. 20.

XXIX, 3. Ἄλλως κάθαρσις χαλκοῦ καὶ λεύκωσις χαλκοῦ. λάβε μέρος στυπτηρίας καὶ μέρος χαλκάνθου λευκοῦ καὶ ὀλίγον ἀρσενίκιον ἐρυθρόν, καὶ ἕνωσον αὐτὰ πάντα, καὶ λείωσον μεθ' ὕδατος ᾠῶν ἡμέρας τρεῖς. εἶτα ἀνάπλασον, καὶ ποίησον κολλύρια ὡς θέρμια. καὶ ὅταν θέλῃς, λάβε ἓν φύλλον ἀφροδίτης, καὶ ἀνάλυσον. καὶ ὅταν ἀναλυθῇ, θρέψον αὐτὸ ἀπὸ τῆς συνήθους ἀφροδίτης τῆς κολλυρίας κατ' ὀλίγον, ὅσον καὶ καθαίρεται.

XXIX, 4. Ἄλλως. <λάβε> στυπτηρίαν καὶ ἀφρὸν θαλάσσης καὶ ἅλας ἀμμωνιακὸν καὶ ὕελον λευκὸν ἀνὰ ἴσον, τρίψας πάντα μετὰ λευκοῦ τῶν ᾠῶν, καὶ ποίησον κοκκία ὡς λεπτοκάρυα. καί, λυθέντος τοῦ χαλκοῦ, θρέψον αὐτὸ ἐπὶ χώνῃ, καὶ λευκαίνεται.

XXIX, 5. Καὶ ἄλλως. λάβε ἀρσενικοῦ μέρος ἕν, νίτρου μέρος ἕν, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρος ἥμισυ, ταρτάρου οἴνου λευκοῦ μέρη δύο. τρῖψον αὐτὰ καλῶς ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ὄξους, ἕως <οὗ> ψυγῶσιν· εἶτα μετὰ λευκοῦ τῶν ᾠῶν ἀναπλάσας ποίει

6 ἐπιτιθὲν επι πάτος αλὸυ R, ἐπιτιθέναι ἐπὶ πάτος (ν) ἁλὸς N **7** ανγγίων R. ἄγγος N **12** λευκασ(ης) R **13** στιπιρίας R **14** ἐρυθρούν R (ad similitudinem formae χρυσοῦν, χαλκοῦν etc.?), ἐρυθρὸν N **16** λάβέ αφ³ α ♀, scilic. α' φύλλον ἀ[φροδίτης] ♀, R, φ̂ α ♀ N **17** αναλύσι R, ἀναλυθῇ N **18** συνίθοὺ R, συνήθους N **20** λάβε addidi **21** τρίψας RN **23** λυθέν(τ) του ♀ R, λυθέντα τὸν ♀ N αὐτὸ R, αὐτὸν N **25** νιτρ(ὸν) R, νίτρου N **28** οὗ addidi ψυγόσυν R, ψύγωσιν N

XXIX, 2. *Purgatio aeris alias.* Sume ipsius petala quot vis, et inflamma ipsa, et extingue in oleo, in quo paullum sulphuris et arsenici solutum sit ana, et immerge petala, quae supra diximus, donec omnia tegantur. Tunc tege haec omnia in vase stanno inducto, et pone in furno calcinationis noctem unam; at impone ordinem salis communis, tum petala, et alium ordinem salis, atque ita donec vas impleatur. Mane extrahe, et tere bene in pila aenea. Tunc lava bene in aqua calida, donec reditus salis exeat. Postea densum fac: tunc enim destitutum est aes sordibus seu inquinatione seu nigritie.

XXIX, 3. *Alias purgatio et dealbatio aeris.* Sume partem aluminis et partem chalcanthi albi et paullum arsenici rubri, et coniunge haec omnia, et tere cum aqua ovorum dies tres. Postea refinge, et fac collyria lupinorum instar. Et cum velis, sume folium unum aeris, et solve. Et cum solutum sit, ale ipsum usitati aeris collyrii ope paullatim, prout purgatur.

XXIX, 4. *Alias.* Sume alumen et spumam maris et sal ammoniacum et vitrum album ana, et tere haec omnia cum albo ovorum, et fac grana avellanarum instar; et, cum aes solutum sit, ale ipsum in fornace, et albescit.

XXIX, 5. *Et alias.* Sume arsenici partem unam, nitri partem unam, salis ammoniaci partem dimidiam, tartari vini albi partes duas. Tere ipsa super marmor cum aceto, donec frigescant. Postea albi ovorum ope refinge, et fac

κολλύρια, καὶ χωνεύσας τὸν χαλκὸν ἐπίθες κατ᾽ ὀλίγον, καὶ λευκαίνεται.

XXX, 1. Τιτάνωσις χαλκοῦ. ἡ φύσις τοῦ χαλκοῦ θερμή ἐστι καὶ ξηρά, καὶ δύναται μίγνυσθαι χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, καὶ οὕτως ἐξ αὐτῶν ἀφαιρεῖ τὴν χροιὰν αὐτῶν, καὶ ἔστιν αὐτοῦ | ἡ ἐξάρτυσις ὥσπερ τοῦ σιδήρου. δύναται δὲ τιτανωθῆναι ὡς καὶ ὁ σίδηρος κατὰ τὸν Σολομῶντα τὸν στρατιώτην. λοιπὸν ποίησον αὐτὸν ὡς καὶ τὸν σίδηρον, καὶ ἔστι καλὸς ἐν τιτανώσει. F. 20

XXX, 2. Καὶ ἄλλως. λάβε στυπτηρίας σχιστῆς, ἁλὸς νίτρου, σαλγέμα, στυπτηρίας στρογγύλης, ἐκ πάντων ἀνά, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ συγκεράσας μετὰ ὕδατος ταρτάρου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ποίησον πάτον ἐν τῷ χωνίῳ ἐκ τοῦ εἰρημένου ξηρίου καὶ ἄλλον πάτον ἐκ τῶν πετάλων χαλκοῦ, καὶ οὕτω μέχρι τέλους, ἕως οὗ τὸ χωνίον πλῆρες γένηται. καὶ χρίσον καλῶς, καὶ ἕψησον ἐν φούρνῳ τιτανώσεως ἡμέραν μίαν, καὶ ἔστιν τίτανος.

XXXI, 1. Χαλκὸς κεκαυμένος οὕτω γίνεται. λάβε χαλκὸν παλαιότατον, καὶ ποίησον αὐτὸν μέρη λεπτότατα. εἶτα γέμισον ἀγγεῖον πήλινον ἐξ ὄξους ἰσχυροῦ ἐρυθροῦ, καὶ πυρώσας τὸν χαλκὸν καλῶς, ὥσπερ ἦν ἀναλυμένος, ἐπίρριψον ἐν ἐκείνῳ τῷ ὄξει, καὶ χρίσον τὸ στόμα τῆς χύτρας πηλῷ σοφιστικῷ, οὔσης ὥσπερ ἐν τῷ σκεπάσματι τοῦ ἀγγείου, καὶ θὲς ἐν φούρνῳ ἡμερόνυκτον. καὶ οὕτω γίνεται χαλκὸς κεκαυμένος.

XXXI, 2. Ἰστέον οὖν ὅτι ὁ χαλκὸς κεκαυμένος ὀφείλει πλυθῆναι ἐν ὕδατι γλυκέῳ πρὸ τοῦ τεθῆναι ἐν ἔργῳ, ἢ ἁλὸς κοινοῦ, ἕως οὗ ἐξέλθῃ τὸ ὕδωρ καθαρόν, εἶθ᾽ οὕτω τεθῆναι ἐν τοῖς ἔργοις.

3 <Τ>ιτάνωσ(ης) ♀[χαλ] R **4** μιγνίσὲ R **5** χρισὰν R, χρυσὰν N αὐτοῦ ἡ] αὐτῶν ἡ R, αὐτῶν ἡ N **6** τοῦ] τοι R, τι N Σολομῶντα vd. cap. XVII, 2 **9** τιτανόσοι R **10** στιπτιρίαν σχυστὴν R **11** σάλγιμα R **12** συν(και)ράσας R, συγκεράσας N (anacoluthice) **14** πάτον] πά[τ]ν R, πάντα N **15** πλίροις[ες] R, πλῆρης N **21** επίριξῶν R ἐν εκῆνο το ὄξος R, ἐξ ἐκείνου τὸ ὄξος et in marg. ἴσως ἐπ᾽ ἐ. N **22** οὔσης RN ὤπερ R, ὥσπερ N **23** αγγίου R, ἄγγους N **25** ὀφέλη **26** πρω το τεθίνε R, πρῶ τοῦ τεθεῖναι et in marg. πρὸ N ἢ ἁλὸς κοινοῦ scil. ἢ ἁλὸς κ. ὕδατι **27** εξέλθι R, ἔλθῃ N

collyria; et postquam conflaveris aes impone paulatim, et albescit.

XXX, 1. *Calcinatio aeris.* Natura aeris est calida et sicca, et potest commisceri cum auro et argento, atque ita ex ipsis aufert colorem ipsorum; et eius praeparatio est eadem atque ferri. Potest vero calcinari ut ferrum secundum Solomonem militem. Reliquum pertracta ipsum ut et ferrum; et est pulcrum in calcinatione.

XXX, 2. *Et alias.* Sume aluminis scissi, salis nitri, salis gemmae, aluminis rotundi, omnium ana, et tere super marmor commiscens cum aqua tartari et salis ammoniaci; et fac in fusorio ordinem xerii, quod diximus, et alium ordinem petalorum aeris, atque ita usque ad finem, donec fusorium plenum sit. Et ungue bene, et coque in furno calcinationis diem unum; et est calx.

XXXI, 1. *Aes ustum fit ita.* Sume aes vetustissimum, et fac partes minutissimas. Postea imple vas luteum aceto forti rubro; et postquam inflammaveris pulcre aes solutum, inice illi aceto, et ungue luto sophistico os ollae, qua utere tamquam operculo vasis; et pone in furno diei et noctis spatium. Atque ita fit aes ustum.

XXXI, 2. Sciendum igitur aes ustum lavandum esse in aqua dulci antequam ponatur in negotio, seu in aqua salis communis, donec aqua exeat pura; postea ita ponendum in negotiis.

XXXI, 3. Ἄλλως χαλκὸς κεκαυμένος. λάβε λίτρας δέκα ῥινίσματος χαλκοῦ ἐρυθροῦ μετὰ ἡμίσεος αὐτοῦ σταθμοῦ θείου, καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ, καὶ χρίσον αὐτήν, καὶ ξήρανον αὐτὴν ἐν ἡλίῳ, καὶ θὲς ἐν πυρὶ φούρνου ἡμερόνυκτον, ἕως οὗ τιτανωθῇ, καὶ τρίβηται.

XXXI, 4. Καὶ ἄλλως. καῦσον τὸν χαλκὸν μετὰ θείου, εἶτα τρῖψον αὐτὸν ἐν ὄξει, ἐν ᾧ ἔστω ἀτραμέντουμ. καὶ βράσον | πολλάκις, F. 21 καὶ ἔσται ἐρυθρὸς ὡς αἷμα. καὶ λῦσον ἀτραμέντουμ ἐν διπλασίῳ τῷ ὄξει, καὶ κατάβασον αὐτόν, καὶ μετ' αὐτοῦ πότισον ῥίνισμα χαλκοῦ, καὶ ἕψε, ἕως οὗ διελθὼν γένηται στάκτη ἐρυθρά, καὶ φύλαξον.

XXXII. Ὕδωρ χαλκοῦ γίνεται οὕτω. λάβε ἐκ ῥινίσματος ἢ ξυσμάτων χαλκοῦ μέρη ὀκτώ, καὶ ἅλατος πικροῦ καὶ νίτρου ἀνὰ μέρος ἕν, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρη δύο καὶ στυπτηρίας μέρος ἕν, καὶ λείωσον πάντα ἐπὶ μαρμάρου, καὶ θὲς αὐτὰ εἰς ἀγγεῖον πήλινον ἢ λίθινον, καὶ ἐπίβαλε ἐπ' αὐτοῖς ὕδωρ ἀναβιβασμένον, ἕως <οὗ> γένηται ὡς πηλός. εἶτα πλησίασον τὸ ἀγγεῖον εἰς τὸ πῦρ κατ' ὀλίγον ὀλίγον, ἕως οὗ γένηται κόνις. εἶτα βάλε αὐτὸ εἰς κολκίον, καὶ σφίγξον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐλαφρῶς μετὰ ἀλεύρου ζυμωμένου μετὰ ὄξους οἴνου, καὶ θὲς εἰς τὸ κολκίον <ἢ> καυκίον, ἐν ᾧ ἔθηκας πρῶτον ὄξος, καὶ χῶσον τὴν καρούραν ἕως τοῦ τραχήλου, καὶ θὲς ἐπὶ τὸ καυκίον σκέπασμα ὑέλινον, καὶ ἀσφάλισον τὰς ἁρμογὰς μετὰ γύψου, καὶ χῶσον αὐτὸ ἡμέρας τριάκοντα. εἶτα ἐκβαλὼν εὑρήσεις αὐτὸ ἄνω μὲν τὸ ὕδωρ τῶν ἁλάτων, κάτω δὲ χροιὰν χαλκοῦ. διήθησον τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου, καὶ ἕξεις ὕδωρ χαλκοῦ.

XXXIII, 1. Εὐτρεπισμὸς χαλκοῦ εἰς ἐλεξὶρ χρυσοῦ. λάβε τουτίαν Ἀλεξανδρείας καὶ βοραχίου σταφίδαν κιτρίνου καὶ

4 εν ι ☉, scil. ἐν ἡ[λίῳ] ☉ = ἐν ἡλίῳ ☉ R, ἐνὶ ☉ N **5** τρίβετε R, τρίβεται N **6** manus margini adpicta est R **7** ἀτρομέντουμ RN **8** λύσ(ὸν) ατρέμέντοὺμ R, λῦσον ἀτρομέντουμ et in marg. μέρος N **8-9** (δι)πλασυν R, διάπλασον et in marg. δίπλασον N **12** Ὕδωρ χαλκοὺ litteris rubris sed evanidis addit in marg. R **14** ἁλὸς ἀμ. — μέρος ἓν om. N **16** πήλινον] πράσηνον RN ἐπίβαλε R, ἐπίβαλον N **17** οὗ addidi **20** αλὲβρου R **21** κολκίον RN ἢ addidi καΰκιν R, καύκην et in marg. καυκίον *laza* N **23** γίψων R, γίψου N **24** αυτῶ R, αὐτὸν N **25** χρίαν R, χρείαν N **27** <E>υτὲποισμὸς R, εὐτρεπισμὸς N **28** αλεέξαν(δι)ρίας R, ἀλεξανδρείας N
ης
στάφίδαν κύτρηνον R, σταφύδας κίτρηνον N

XXXI, 3. *Alias aes ustum.* Sume litras decem ramenti aeris rubri cum sulphure, cuius pondus dimidium sit aeris, et pone in olla, et ungue ipsam et sicca in sole, et pone in igne furni diei et noctis spatium, donec calcinetur et teratur.

XXXI, 4. *Et alias.* Ure aes cum sulphure, postea tere ipsum in aceto, in quo sit atramentum. Et fervefac saepe; et erit rubrum ut sanguis. Et solve atramentum in duplo aceti, et cura descendat, et ipso imbibe ramentum aeris, et coque, donec colatum fiat cinis ruber; et serva.

XXXII. *Aqua aeris fit ita.* Sume ramenti seu strigmentorum aeris partes octo, et salis amari et nitri partem unam ana, et salis ammoniaci partes duas et aluminis partem unam; et tere omnia super marmor, et pone ipsa in vase luteo seu marmoreo, et inice ipsis aquam sublimatam, donec fiant tamquam lutus. Postea admove vas igni paulatim, donec fiant pulvis. Postea pone ipsum in ampulla, et adstringe caput ipsius leniter farinam adhibens subactam cum aceto vini; et pone in ampulla seu paterula, in quo antea posuistis acetum, et inhuma *caruram* collo tenus, et impone ampullae operculum vitreum, et firma iuncturas adhibens gypsum, et inhuma dies triginta. Postea, cum extraxeris, invenies ipsius partem superiorem esse aquam salium, partem vero inferiorem colorem aeris. Cola et separa alteram ab altera, et habebis aquam aeris.

XXXIII, 1. *Praeparatio aeris ad elexir auri.* Sume *tutiam* Alexandrinam et borachii citrini racemum et

στέατος κάπρου ἀνὰ ἴσον, καὶ ὁλμοκόπησον ὁμοῦ ἕως οὗ γένηται ζύμη καλή. εἶτα λαβὼν χωνίον ἰσχυρὸν | καὶ ποίησον πάτον ἐκ τῆς ἰατρείας ταύτης καὶ πάτον ἐκ τοῦ χαλκοῦ ἐρυθροῦ κεκαθαρμένου, καὶ τοῦτο ποίησον ἕως οὗ πλησθῇ τὸ χωνίον. καὶ σκέπασον μετὰ ἰσχυροῦ σκεπάσματος, καὶ χρίσον ἰσχυρῶς καὶ ἐπιτηδείως, ἵνα μηδεὶς ἀτμὸς ἐξέλθῃ, καὶ στέγνωσον καλῶς. εἶτα τίθει [καὶ] ἐπὶ πυρὸς ἰσχυροῦ ἐξ ἀνθράκων συστρέφων καὶ συναναστρέφων τὸ χωνίον, ἕως οὗ ἀναλυθῇ καὶ ἀναμιχθῇ καλῶς. οὕτω γενόμενον, σύντριψον, καὶ τὸ μέταλλον ἀναλελυμένον ἐπίχυσον ἐν ἐλαίῳ. καὶ ἔσται ὅμοιον ἡλίῳ ἐν καθαρότητι καὶ τομῇ καὶ χρώματι, ἀλλὰ τὸν σταθμὸν οὐκ ἔχει. F. 21v

XXXIII, 2. Κάθαρσις χαλκοῦ ἐν σελήνῃ, ἔστω δὲ προκαθαρμένη. λάβε ἀργύριον ἀναβιβασμένον, ὀγ. μίαν, ἅλας ἀμμωνιακὸν ὀγ. μίαν, βοράχιον ὀγ. ἡμίσειαν, ἄσβεστον ἄβροχον ὀγ. ἡμίσειαν, φλοιοὺς τῶν ὠῶν ὀγ. ἡμίσειαν, ἀργύριον σουλμάτον ὀγ. ἡμίσειαν. τρίψας καὶ ζυμώσας μετὰ βούτυρον βάλε ἐν ὑαλίῳ, μεσούσης τῆς καράπας, καὶ θὲς ἐν χαύνῳ πυρὶ δι' ἀνθράκων, ἕως οὗ ἐξατμίσῃ ὁ καπνός, καὶ ἔξελε αὐτὸ λευκὸν ὡς κρύσταλλον. εἶτα λῦσον ἀφροδίτην εὐτρεπισμένην ὀγ. τρεῖς ἐν χώνῃ ἰσχυρᾷ, καὶ βάλε ἀπὸ τὴν ἰατρείαν μέρος ἓν καὶ χαλκοῦ μέρη τρία, καὶ λῦσον ἐν χωνιδίῳ, καὶ λυθέντος ἔξελε αὐτό, καὶ πάλιν λῦσον, καὶ ἐπίρριψον ἀργύρου τὸ τρίτον μέρος, καὶ ἐξελὼν εὑρήσεις ἄργυρον ἄριστον.

XXXIV, 1. Περὶ μολύβδου. ὁ μόλυβδος τῷ αὐτῷ τρόπῳ γίνεται ὡς καὶ τὰ λοιπὰ μέταλλα, ἔστι δὲ ἐκ θείου ἀκαθάρτου καὶ γλίσχρου καὶ ἑρμοῦ φαιοῦ καὶ ἀκαθάρτου, καὶ ἔστιν ἐκ λελυμένης πέψεως καὶ συγκράσεως. διὸ χρεία ἐστὶν ἐκβληθῆναι ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ μελανίαν καὶ πεφθῆναι κρειττόνως. τοῦτο

1 στέατον R, στέατος N   οὐ R, om. N   **2** καὶ ποίησον RN anacoluthice **7** τιθεὶς RN   καὶ delendum   **9** οὕτω RN, sed in marg. τούτου N   γενομένου N **12-23** in marg. sup., minoribus litteris, scripsit manus altera, R, ubi margini externo manus adpicta est; in textum recepit N   **12** καθαρ R, κάθαρον N **13** αργ RN; cf. αργιριον R, ἀργύριον N, l. 15   **14** ἄσβεστον — ἡμ. om. N **16** ὑαλίῳ] ηαλίω R, ὑαχίω N   **17** καράφας N   **18** ἐξαποτμίση N (τ supra lineam)
20 βάλε R, λάβε et in marg. βάλε N   **21** χωρινίω R   λυθεν R   **23** εβρίσις R, εὑρήσεις N   **24** τιοὺτροπὸ R, τοιουτοτρόπως N   γίνετε R, γίνεται N **25** μέτελα R   **28** πέμφθὴνε R, πεφθῆναι N

adipis apri eamdem vim, et in mortario tunde, donec fiat fermentum pulcrum. Postea sume fusorium validum, et fac ordinem huius medicinae et ordinem aeris rubri purgati; atque hoc fac, donec impleatur fusorium. Et tege adhibens firmum operculum, et ungue valde et opportune, ne quis vapor exeat, et constringe bene. Postea impone igni valido carbonum vertens et convertens fusorium, donec solvatur et commisceatur bene. Hoc facto, contere, et metallum solutum infunde oleo. Et erit simile auri in puritate et sectura et colore, sed auri pondus non habet.

XXXIII, 2. *Purgatio aeris in argento*, quod prius purgatum sit. Sume argenti elevati unciam unam, salis ammoniaci unciam unam, borachii semunciam, calcis nunquam madefactae semunciam, corticum ovorum semunciam, argenti sublimati semunciam. Postquam triveris et subegeris cum butyro, loca in vase vitreo (usque ad medium caraphae), et pone in igne laxo carbonum, donec evaporetur fumus, et extrahe ipsum album ut crystallum. Postea solve aeris praeparati uncias tres in fornace valida, et inice medicinae partem unam et aeris partes tres, et solve in parvo fusorio, et, cum solutum sit, extrahe ipsum, et rursus solve, et inice argenti partem tertiam; et cum extraxeris, invenies argentum optimum.

XXXIV, 1. *De plumbo.* Plumbum eadem ratione fit qua et reliqua metalla; est autem e sulphure impuro et viscoso et hydrargyro fusco et impuro; et est solutae coctionis et mixtionis. Oportet igitur expellamus ex ipso impuritatem et nigritiem, et coquamus melius. Hoc

δὲ γενέσθαι δύναται οὕτω. λῦσον τὸν μόλυβδον, καὶ ἐπίθες ἐντὸς τέταρτον μέρος ἑρμοῦ, εἶτα τρῖψον καὶ ἄλεσον ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς κοινοῦ κεκαυμένου, ἕως οὗ μελανθῇ τὸ ἅλας. καὶ τότε πάλιν λῦσον, καὶ χῦσον, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος, καὶ πάλιν τρῖψον μετὰ νεαροῦ ἅλατος ἐκ τρίτου. εἶτα τίθει τοῦτο ὅλον μετὰ νεαροῦ τοῦ ἅλατος εἰς τὸ βράσαι μετὰ ὄξους ἰσχυροτάτου ἡμέραν μίαν, καὶ ἐξελεύσεται ἡ μελανία. καὶ τότε ἔκβαλε τὸ ἅλας μετὰ τοῦ ὕδατος, καὶ ἕξεις ξηρίον μολύβδου καὶ ἑρμοῦ ἐξ ἡμισείας κεκαθαρμένον. μεταποίησον οὖν τὰς συντρίψεις αὐτοῦ καὶ τὰς ἐκζέσεις ὡς πρίν, ἕως τοῦ εὑρεῖν τὸν μόλυβδον λευκὸν καὶ καθαρόν. ὅσον γὰρ πλειστάκις συντρίψεις, | τοσοῦτον καθαρώτερον εὑρήσεις. F. 22

XXXIV, 2. Πλύσις ἄλλη. λάβ' ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου ὀγ. μίαν, καὶ λείωσον αὐτὸ ἰσχυρῶς, καὶ ἀνάμιξον μετὰ ὄξους κιτρίνου, ὀγ. δ', κατασταλαγμένου μετὰ δύο ὀγ. μέλιτος ἐξαφρισμένου. εἶτα λάβε μόλυβδον, καὶ ἀνάλυσον αὐτὸν ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ, καὶ σβέσον τετράκις ἐν τῷ εἰρημένῳ ὕδατι. ὁ δὲ μόλυβδος δεκάκις ἐναποσβησθήτω, καὶ ἐκπλυνθήσεται καλῶς.

XXXIV, 3. Πλύσις ἄλλη μολύβδου. λάβε ὕδατος λίτραν μίαν, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ τέταρτον μέρος τῆς λίτρας τιτάνου κοινῆς προηυτρεπισμένης καὶ ἴσον αὐτοῦ ἀτραμέντου, καὶ ἔασον ἕως οὗ γένωνται ὕδωρ, καὶ λῦσον μόλυβδον, καὶ ἐπίρριψον ἐν τῷ εἰρημένῳ ὕδατι τρὶς ἢ τετράκις, καὶ οὕτω πλυνθήσεται ἐκ τῆς μελανίας.

XXXV, 1. Λεύκωσις μολύβδου. λάβε πέταλα μολύβδου ὅσα θέλεις, καὶ ἄλειψον αὐτὰ μετὰ ἀρσενικίου κιτρίνου καὶ τοῦ λευκοῦ τῶν ᾠῶν, ὥσπερ ποιοῦσιν οἱ ζωγράφοι. εἶτα στέγνωσον,

5 νεροῦ R, ὕδατος N; bis 7 ἡμέραν μίαν] 6 α R, 69 N; sed in R ἀ ambiguum videri possit 9 (και)καθάρμένου R οὔντας R, αὐτὰς N 11 λευκῶν (και) καθαρ(ὸν) R, λάκκον κεκαθαρμένον N, ubi μένον punctis deletum est 13 προηῦτέπεἰσμένου R 15 ὀγγ. δ' κατασταλαγμένον RN (δι)ο ο R 15-16 ἐξαφρισμένου RN 16 βάλε R, λάβε N 18 ἐκπλιθίσετε R, ἐκπλυνθήσεται N 22 μόλυβδῶν R, μολύβδιον N, cum in R hic et saepius ea sit litterae δ forma, ut primo obtutu δι legi possit 23-24 πλιθίσετε R, πλυνθήσεται N 25 <Λ>έυκασ(ης) R, λεύκανσις N; et p. 82, l. 7, 13 27 ὅπερ RN

vero fieri potest ita. Solve plumbum, et impone ipsi intus quartam hydrargyri partem; postea tere et mole super marmor cum eodem pondere salis communis usti, donec nigrescat sal. Et tunc rursus solve, et funde et lava adhibens aquam, et rursus tertium tere cum novo sale. Postea cura hoc totum cum novo sale calefiat cum aceto fortissimo diem unum; et exibit nigrities. Tunc extrude sal, adhibens aquam, et habebis xerion plumbi et hydrargyri semipurgatum. Itera igitur contritiones ipsius et bullitiones ut prius, donec invenias plumbum album et purum. Quo enim pluries contriveris, eo purius invenies.

XXXIV, 2. *Alia lavatio*. Sume salis communis praeparati unciam unam, et tere valde, et commisce cum aceti citrini unciis quattuor destillati cum duabus unciis mellis despumati. Postea sume plumbum, et solve ipsum in cochleario ferreo, et extingue quater in aqua, quam supra diximus. Plumbum vero decies extinguatur, et elavabitur pulcre.

XXXIV, 3. *Alia lavatio plumbi*. Sume aquae litram unam, et pone in ipsa litrae quartam partem calcis communis praeparatae et eamdem vim, atque ipsius aquae, atramenti; et linque haec una, donec fiant aqua; et solve plumbum, et inice aquae, quam supra diximus, ter vel quater : atque ita elavabitur e nigritie.

XXXV, 1. *Dealbatio plumbi*. Sume petala plumbi quot vis, et ungue ipsa arsenico citrino et albo ovorum, ut faciunt pictores. Postea constringe

καὶ ποίησον πάτον ἐκ τῶν πετάλων καὶ πάτον ἐκ κεραμίων ἡψημένων, καὶ θὲς πρῶτον ἐκ τοῦ ξηρίου τῶν κεραμίων, εἶτα πέταλα, καὶ καθεξῆς οὕτω ποιῶν, ἕως οὗ τὸ ἄγγος γεμισθῇ. τότε χρίσε, καὶ θὲς ἀνὰ μέσον ἀνθράκων ἡμέραν μίαν. εἶτα ἄνοιξον, καὶ εὑρήσεις τὴν ὕλην σου λευκὴν ὡς ἄργυρον. τότε ἔξελε τὰ πέταλα, καὶ λῦσον, καὶ ἔσται λευκὰ ὡς ἄργυρος.

XXXV, 2. Λεύκωσις ἑτέρα. λῦε τὸν μόλυβδον, καὶ ἐπίρριπτε αὐτὸν ἐν ὕδατι τιτάνου ζώσης τοσαυτάκις λύων καὶ ἐπιρρίπτων, ἕως οὗ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ἐκδαπανηθῇ, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν λελευκασμένον. ᾧ μετὰ ταῦτα πρόσμιξον ἑρμοῦ μέρος τρίτον, καὶ οὕτως | τρῖψον καλῶς. καὶ ἐκ τούτου ἐπίβαλε μέρος ἓν ἐπὶ τρία μέρη ἀργύρου, καὶ ἔσται ἐλεξίρ.

XXXV, 3 Λεύκωσις ἄλλη. λάβε ὀστᾶ παλαιά, καὶ καῦσον, καὶ ποίησον ξηρίον, καὶ ζύμωσον μετὰ οὔρου, καὶ ἀπόκλεισον ἐν αὐτῷ πέταλα μολύβδου, καὶ τίθει ἐν θερμοσποδίᾳ διανυκτερεύειν ὥστε λυθῆναι, καὶ γενήσεται λευκόν.

XXXV, 4. Ἄλλως. λῦσον <μόλυβδον> ἐν χωνίῳ, καὶ τίθει ἐπ' αὐτὸν ἀρσενικόν, καὶ ὅταν καῇ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐπίρριψον ἐπὶ τίτανον φλοιῶν ᾠῶν, καὶ ἔσται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καθαρὸν ἀπὸ μελανίας. καὶ τοῦτο ποίησον πεντάκις ἢ ἑξάκις, καὶ γενήσεται ὡς ἄργυρος. ποίησον οὖν ἐξ αὐτοῦ φύλλα λεπτά, καὶ σύνθες ἐν χύτρᾳ μετὰ σκεπάσματος, καὶ ἕψε ἐν πυρὶ συμμέτρῳ νύκτα μίαν· πρωΐας ἔξελε, καὶ εὑρήσεις λευκὸν ὡς ἄργυρον.

XXXV, 5. Λεύκωσις ἄλλη μολύβδου· αὐτὸ δὲ καὶ εἰς κασσίτερον ποίει. λάβε ἄγγος πήλινον ἔχον σκέπασμα, καὶ ἐν τῷ σκεπάσματι ἔστω ὀπὴ ἄνωθεν. εἶτα βάλε εἰς τὸ ἄγγος ἕως τῆς ὀπῆς αὐτοῦ οὖρον ὄνου μικρᾶς, καὶ λῦσον τὸν μόλυβδον <ἢ> κασσίτερον πεντεκαιδεκάκις. εἶτα λάβε, καὶ λῦσον

2 πρῶτον]α R 4 χρίσε R, χρίσον N 8 τοσηντάκις R, τοσαυτάκις N

15 (δι)ανικτερεύον R, διανυκτερεύων N 16 λιθ[τ]εν R, λυθέντα N 17 μόλυβδον addidi 18 κάει R, καῇ N ἐπίρριψον — αὐτοῦ om. N; sed ἐπίριξων R 19 φλοιῶν] φίλων (scil φύλλων) R 21 αὐτῆς totis litteris RN 24 λεῦκόσεις R, λεύκαι σις N 25 ἐχοῦσα R (fortasse ex lat.: *ollam habentem*), ἔχον N 28 μόλυ ♄ ♃ R, μόλυβδον ♄ ♃ N ἢ addidi

et fac ordinem petalorum et ordinem testarum coctarum, et pone primum xerion testarum, tum petala; et deinceps ita fac, donec vas impleatur. Tunc ungue, et pone in carbonibus diem unum. Postea aperi, et invenies materiem tuam albam ut argentum. Tunc extrahe petala, et solve, et erunt alba ut argentum.

XXXV, 2. *Alia dealbatio.* Solve plumbum, et inice ipsum aquae calcis vivae, totiens solvens et iniciens, donec eius dimidia pars consumatur; et invenies ipsum dealbatum. Cum quo postea commisce hydrargyri partem tertiam, atque ita tere bene. Et huius inice partem unam tribus partibus argenti; et erit elexir.

XXXV, 3. *Alia dealbatio.* Sume ossa vetera, et ure, et fac xerion, et subige cum urina, et claude in ipso petala plumbi, et pone in cinere calido, in quo pernoctet ita, ut solvatur; et fiet album.

XXXV, 4. *Alias.* Solve plumbum in fusorio, et impone ipsi arsenicum, et cum flagret frons eius, impone calci corticum ovorum; et erit frons eius pura e nigritie. Et hoc fac quinquies vel sexies; et fiet ut argentum. Fac igitur ex ipso folia subtilia, et compone in olla operculo praedita, et coque in igne modico noctem unam. Mane extrahe, et invenies album ut argentum.

XXVV, 5. *Alia dealbatio plumbi. Hoc idem fac et in stannum.* Sume vas luteum, operculo praeditum, et operculo sit foramen in superiore parte. Postea inice vasi, usque ad foramen, urinam asellae, et solve plumbum seu stannum quinquies et decies. Postea sume, et solve

αὐτόν, καὶ θὲς ἐπ' αὐτὸν ἰσόσταθμον χαλκάνθην, καί, ὅταν λυθῇ ὅλον, χῦσον αὐτὸν ἐπὶ τίτανον ᾠῶν, καί, ψυχράναντος, τέμον αὐτὸν λεπτομερῶς, καὶ λῦσον αὐτόν, καὶ βάψον εἰς γάλα βοῶν, ὅσον βούλει, καὶ πάλιν λῦσον αὐτόν, καὶ τάγισον τὸ ἔσωθεν τῶν περσικῶν κεκοπανισμένων καλῶς. καὶ ὅταν καταπίῃ τοῦτο, χῦσον αὐτὸν ἐπὶ τίτανον φλοιῶν ᾠῶν, <καὶ ἔσται> ὡς ἄργυρος.

XXXVI, 1. Τιτάνωσις μολύβδου. ὁ μόλυβδος λαμβάνει βαφήν, καὶ ποιοῦμεν ἐξ αὐτοῦ λιθάργυρον καὶ ψιμύθιον, ἤγουν τίτανον, καὶ τότε ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ ἐλεξὶρ μέγα εἰς | λευκὸν καὶ (F. 23) ἐρυθρόν, καὶ μετ' αὐτοῦ κρατεῖται ὁ ἄργυρος, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἐστι συνεργὸν τῷ ἀέρι, καὶ ὅταν μετ' αὐτοῦ ἀναμίγνυται, οὐ χωρίζεται, καὶ ἔχει ἐν αὐτῷ λευκότητα καὶ μελανίαν. τιτανοῦται δὲ οὕτως. λάβε μόλυβδον, ὅσον θέλεις, ἐν ἀγγείοις πηλίνοις, καὶ καῦσον αὐτὸν πυρί, ὥσπερ οἱ κεραμεῖς ποιοῦσιν, καὶ τότε ἔσται λευκὸς ὡς ψιμύθιον.

XXXVI, 2. Ἄλλως. λάβε μόλυβδον, καὶ λῦσον ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ, καὶ ἐπίθες ξηρίον θείου, ἀρσενικοῦ ἢ ἁλὸς προηυτρεπισμένου, καὶ ἀνάμιξον ἐπὶ πολὺ μετὰ ξυλαρίου, ἕως οὗ γένηται χοῦς. εἶτα τιτανωθήτω ἐν φούρνῳ τιτανώσεως.

XXXVI, 3. Ἄλλως. θὲς τὸν μόλυβδον εἰς μύστραν σιδηρᾶν, καὶ θὲς αὐτὸ ἐπὶ πυρὸς ἐπιβαλὼν αὐτῷ ἅλας, καὶ κίνει μετὰ βέργας σιδηρᾶς, ἕως οὗ ὅλος καῇ, καὶ τοῦτο ποίησον ἄχρις ἂν γένηται ὡς τέφρα τιτανώσεως. εἶτα, ψυχρανθέντος, πλῦνον, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ κεχρισμένῳ. δὸς εἰς κάμινον ἡμέραν μίαν, καὶ ἔσται ὡς κόνις λεπτὴ καὶ λευκή.

XXXVI, 4. Τιτάνωσις ἄλλη κρείττων. θὲς τὸν μόλυβδον ἐν μύστρᾳ σιδηρᾷ, καὶ θρέψον αὐτὸν ἅλατι· ἔστω δὲ τὸ ἅλας

1 ὅταν λυθῇ R, διαλυθεῖ N 2 φυχράναν[τ] R, φυχράναντα N 3 τέμον R, τέμνον[ε] N αὐτὸν] αὐτὰ RN 4 βῶὼν R, βόειον N τἄγισον R, τάγισον N 5 περσικων[κ] R, περσίκων N κεκοπανισμένον RN 6 φύλων ωῶν R, φύλλων ὠῶν N; cf. p. 82, l. 19 καὶ ἔσται addidi 14 ὥσπε R, ὥσπερ N 19 χνοὺς R, χνοῦς N 20 αλλὸς R 21 αὐτὼ R, αὐτήν N 22 καεί R αχρις ἀν R, ἄχρις οὗ N 23 ψυχρανθέν[τ] R, ψυχρανθέντα N

ipsum, et impone ipsi idem pondus chalcanthi, et, cum solutum sit totum, infunde ipsum calci ovorum, et, cum refrixerit, divide ipsum in partes subtiles, et solve ipsum, et immerge in lac vaccinum, quantum vis; et rursus solve ipsum, et ungue exteriorem partem persicorum tunsorum bene : et cum ebiberit hoc, infunde ipsum calci corticum ovorum; et erit ut argentum.

XXXVI, 1. *Calcinatio plumbi.* Plumbum accipit tincturam, et facimus ex ipso lithargyrum et cerussam, seu calcem; et tunc exit ex ipso elexir magnum ad album et rubrum, et eius ope in potestate argentum habemus; et aqua eius est adiutrix aëris, et cum ipsi commisceatur, non discedit, et habet in ipsa candorem et nigritiem. Calcinatur vero ita. Sume plumbum, quantum vis, in vasibus luteis, et ure ipsum igne, ut vasarii faciunt; et tunc erit album ut cerussa.

XXXVI, 2. *Alias.* Sume plumbum, et solve in cochleario ferreo, et impone xerion sulphuris, arsenici seu salis praeparati, et commisce diu adhibens tigillum, donec fiat pulvis minutus. Postea calcinetur in furno calcinationis.

XXXVI, 3. *Alias.* Pone plumbum in alveolo ferreo, et impone ipsum igni iniciens ipsi sal; et move adhibens virgam ferream, donec totum combustum sit, et hoc fac, donec fiat ut cinis calcinationis. Postea, cum refrixerit, lava, et pone in vase inuncto. Pone in camino diem unum; et erit ut pulvis subtilis et albus.

XXXVI, 4. *Alia calcinatio melior.* Pone plumbum in alveolo ferreo, et ale ipsum sale — sit sal

δέκατον μέρος τοῦ μολύβδου· καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρος ἕν. καὶ κίνει σιδήρῳ, ἕως ἂν καῇ ὅλος τεθειμένος ἐπὶ καμίνου πυρός, καὶ ἐξέρχεται λευκός.

XXXVII. Ποίησις μολύβδου λευκοῦ, σκληροῦ καὶ κτυποῦντος. λάβε ὕελον λευκόν, δραχμὰς ἑπτά, καὶ λῦσον ἐν φούρνῳ τιτανώσεως μετὰ χωνίου μεγάλου, καί, ὅτε λυθῇ, θὲς δραχμὴν μίαν μολύβδου, καὶ ἀνάμιξον καλῶς μετὰ βέργας σιδηρᾶς. εἶτα μῖξον πάλιν δραχμὴν μίαν, καὶ οὕτω ποίησον, ἕως οὗ | θήσεις λίτραν μίαν καὶ πλέον. σημεῖον δὲ ἑψήσεώς ἐστιν, ὅταν γένηται ῥυτόν. καὶ ἴσθι ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὕελος ὁ ὕελός ἐστι τῶν σοφῶν, ἤγουν ἅλας βοράχιον, ἅλας ἀμμωνιακὸν ἢ ἅλας ἀτιγκάρ, ἤγουν βοράχιον κίτρινον.

XXXVIII, 1. Ὕδωρ ἀπὸ μολύβδου γίνεται οὕτω. λάβε μέλιτος λίτραν μίαν, καὶ λῦσον ἐν αὐτῷ στυπτηρίαν, δραχμὰς τρεῖς, καὶ ὅτε λυθῇ, ἀναβίβασον αὐτό. εἶτα λάβε ῥίνισμα μολύβδου, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς ὑέλινον σκεῦος, καὶ ἐπίχεε ἐπ' αὐτῷ ἀπὸ τοῦ σταλαχθέντος ὕδατος τὸ δέκατον, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς τὸν ἥλιον ἡμέρας τεσσαρασκαίδεκα ἢ μίαν καὶ εἴκοσι, καὶ ἀνάδευε καθ' ἡμέραν, καὶ ἀναλύεται <εἰς> ὕδωρ. μετὰ τούτου οὖν τοῦ ὕδατος λύεται καὶ ὁ κασσίτερος.

XXXVIII, 2. Ὕδωρ ἄλλως. λάβε δύο κομμάτια μολύβδου ἀνὰ λίτραν τὸ ἕν, καὶ τρῖψον τὸ ἓν μετὰ τοῦ ἄλλου μετὰ τοῦ χυλοῦ τοῦ ὄμφακος ἢ τοῦ δριμέος τοῦ κίτρου ἢ οἴνου ἀναβιβασμένου, καὶ τρίβων τὸ ἓν μετὰ τοῦ ἄλλου ῥάντιζε αὐτὸ μετὰ τοῦ ὕδατος τούτου, καὶ κάτεισιν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἄγγους ὡς ὕλη. λάβε τὴν ὕλην ἐκείνην, καὶ λείωσον αὐτὴν μετὰ τοῦ τετάρτου αὐτῆς ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ χῶσον αὐτὴν εἰς κόπρον ἡμέρας πέντε, καὶ λύεται. εἶτα ἔκβαλε αὐτό, καὶ θὲς ἐπὶ τέφραν ζῶσαν, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ τοῦ ἀμμωνιακοῦ ἁλὸς καὶ μένῃ ὁ μόλυβδος λελυμένος.

2 τεθυμένος R, τεθειμένος N **5** υέλου λεῦκῶν R **7** -C μίαν] in R ponderis signum incertum ♄ an -C, in N est λ **9** ιψίσεος R **11** βόραχην RN; et l. 12 αμανιακοὺ R **16** σ(καί)υος R **17** (τσταλχθὲνος) R **20** αλὺετε R, ἀλύεται N **21** κομίτια R, κομμάτια N **22** τὸ α' RN (cf. italic. : *una libra l'uno = una l. ciascuno*) **23** ὀφακὸς R, ὄμφακος N **24** τρίβον R, τρίψον N **25** ἄγγος R, ἀγγείου N **27** αλοὺ R

decima pars plumbi — et salis ammoniaci partem unam; et move adhibens ferrum quoddam, donec combustum sit totum, impositum camino ignis : et exit album.

XXXVII. *Fabricatio plumbi albi, duri et sonori.* Sume vitri albi drachmas septem, et solve in furno calcinationis fusorium adhibens magnum; et, cum solutum sit, pone drachmam unam plumbi, et commisce bene adhibens ferream virgam. Postea misce rursus drachmam unam, atque fac ita, donec posueris litram unam et plus. Signum vero coctionis est cum factum sit fluidum. Et scias vitrum illud esse vitrum sapientium, scilicet sal borachium, sal ammoniacum seu sal atincar, scilicet borachium citrinum.

XXXVIII, 1. *Aqua e plumbo fit ita.* Sume mellis litram unam, et solve in ipso aluminis drachmas tres; et cum solutum sit, sublima ipsum. Postea sume ramentum plumbi, et pone in vase vitreo, et ipsi infunde aquae destillatae decimam ipsius partem, et ipsum expone soli dies quadraginta seu unum et viginti, et irriga quotidie; et solvitur in aquam. Huius igitur aquae ope solvitur etiam stannum.

XXXVIII, 2. *Alias aqua.* Sume duo frustula plumbi, quorum unumquodque litrae habeat pondus, et tere alterum altero adhibens succum uvae acerbae seu acidum citri seu vinum sublimatum, et terens alterum altero asperge hac aqua : et descendit in fundum vasis ut materies. Sume hanc materiem, et tere ipsam adhibens quartam partem salis ammoniaci, et inhuma ipsam in fimo dies quinque; et solvitur. Postea extrahe hoc ipsum et pone in cinere vivo, donec exeat ex ipso aqua salis ammoniaci, et maneat plumbum solutum.

XXXVIII, 3. Καὶ ἄλλως. λάβε μόλυβδον ὅσον θέλεις, καὶ κατάκοψον αὐτὸν εἰς μέρη λεπτότατα, ἢ ῥίνισον, ἢ ξῦσον μετὰ σιδήρου τινός, καὶ βάλε εἰς ὄξος μετὰ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀνά, καὶ θὲς ὑπὸ κόπρον ἡμέρας ἐννέα, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ.

XXXIX. Οἰκονομία μολύβδου εἰς ἐλεξὶρ χρυσοῦ. ὁ μόλυβδος κεκρυμμένως ἐστὶ χρυσός. ὅταν οὖν θελήσῃς τὸν μόλυβδον στρέψαι εἰς χρυσόν, ποίησον ἐξ αὐτοῦ κεκαθαρμένου πέταλα λεπτά, καὶ ἄλειψον αὐτὰ | μετὰ λευκοῦ τῶν ᾠῶν τετριμ- [F. 2…] μένου μετὰ ἀρσενικίου κιτρίνου, καὶ πλησίασον αὐτὰ πυρί, ἕως οὗ ξηρανθῶσιν. εἶτα δυνάμωσον τὸ πῦρ, ἕως οὗ θερμανθῶσιν, καί, θερμανθέντων μικρόν, ἔασον αὐτὰ ψυχρανθῆναι. εἶτα νότισον αὐτὰ μετὰ ὄξους, ἕως οὗ χαυνωθῇ ἡ ἰατρεία ἡ οὖσα ἐπάνω αὐτῶν, ἢ ἐντύλιξον αὐτὰ ἐν ὀθονίῳ ὑγρανθέντα ἐν ὄξει. καὶ τότε πλησίασον αὐτὰ πυρί, ἕως οὗ ξηρανθῶσιν. εἶτα θέρμανον, καὶ τοῦτο ποίησον <ι'>. εἶτα πλῦνον αὐτά, καὶ ἐξελεύσεται οὕτω κίτρινα ὡς χρυσός. εἰ δὲ μή, ποίησον πολλάκις τὴν ἐργασίαν, ἕως οὗ γένωνται ἐρυθροκίτρινα ὡς χρυσός. εἶτα μῖξον αὐτὰ μετὰ ὑέλου κιτρίνου. εἰ δὲ μή, κήρωσον αὐτὰ μετὰ ἑρμοῦ, καὶ στῆσον αὐτὰ σῶμα σκληρὸν καὶ φαιὸν οὐ λίαν κίτρινον· ὅσον δὲ συνεχέστερον λύσεις, τοσοῦτον γενήσεται κίτρινον. καὶ οὕτω ποίησον, ἕως οὗ γένηται χρυσὸς ὀρθὸς εἰς κάθαρσιν.

XL, 1. Ἰδοὺ συνείρηνται αἱ τῶν ἓξ μετάλλων προκαθάρσεις, αἱ τιτανώσεις καὶ αἱ τῶν ὑδάτων, μεθ' ὧν κηροῦνται αἱ τίτανοι, οἰκονομίαι. χρῶ αὐταῖς, καὶ ὅταν τὸ κηρωθὲν θελήσῃς ἀναλῦσαι καὶ στρέψαι εἰς σφυρίον, ἔχεις τὴν ἰατρείαν τὴν εἰς τοῦτο συμβαλλομένην ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ. τότε οὐδενὸς ἑτέρου δεήσεις εἰς τελείωσιν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, εἰ μὴ μόνον τῶν πνευμάτων καὶ τῶν λίθων τῶν εἰς τοῦτο συμβαλλομένων, ὧν τῆς ἐξεργασίας νῦν ἄρξομαι.

2-3 μετὰ [symbol] [symbol] RN, sed [symbol] punctis deletum **6** (και)κριμένος R, κεκρυμμένος N **8** ἀλυψων R, ἄλυψον N **13** αὐτῶν R, αὐτῆς N αὐτά] αυτὸ ἐν R, αὐτὸν ἐν N **15** ποίησον] lacunam non indicant RN; deest fortasse (ob sequentem εἶτα) numerus ε' vel ι' (πεντάκις vel δεκάκις) **19** φαι(ὸν) R, φαιδρὸν et in marg. φαιὸν N **20** τὸσου R (τ supra) **22** συνίρην R (τ supra), σοι εἴρηται N; igitur ἡ προκάθαρσις N (τε supra) **23** μεθ' ὧν] θετῶν R, θεθὲν N **25** εισφίριον R, εἰς σφήριον N **26** συβαλλῶμένην R **28** συβαλλὸμένον R **29** ἐξιργασίας R ἀρξωμε R

XXXVIII, 3. *Et alias.* Sume plumbi quantum vis, et caede ipsum in partes minutissimas, seu lima, seu scalpe adhibens ferrum quoddam, et pone in aceto et sale ammoniaco ana, et colloca sub fimo dies novem; et solvetur in aquam.

XXXIX. *Tractatio et reductio plumbi ad elexir auri.* Plumbum intrinsecus est aurum. Cum igitur voles plumbum vertere in aurum, fac ex ipso purgato petala subtilia, et ungue ipsa albo ovorum trito cum arsenico citrino, et admove ipsa igni, donec siccentur. Postea validiorem fac ignem, donec calefiant, et, cum paululum calefacta sint, permitte frigescant. Postea madefac ipsa aceto, donec laxetur medicina, quae ipsis imposita sit, seu involve in linteolo, postquam madefacta sint in aceto. Et tunc admove ipsa igni, donec siccentur. Postea calefac; et hoc fac decies. Postea lava ipsa, et exibunt ita citrina, ut aurum. Sin minus, fac saepe operationem, donec fiant rubro-citrina ut aurum. Postea misce ipsa cum vitro citrino. Sin minus, cera ipsa cum hydrargyro, et constitue ipsa corpus durum et fuscum non nimium citrinum : quo vero frequentius solveris, eo magis fiet citrinum. Atque ita fac, donec fiat aurum rectum ad purgationem.

XL, 1. Ecce dictae sunt sex metallorum purgationes, calcinationes, et aquarum (quarum ope calces cerantur) tractationes. Utere ipsis, et cum ceratum quid voles solvere et convertere ad malleum, habes medicinam, quae ad hoc prodest, in quarto capite. Tunc nulla alia re egebis ad perfectionem auri et argenti, nisi spiritibus tantum et lapidibus, qui ad hoc prosunt; quorum tractationem nunc incipiam.

XL, 2. Εἰπόντες διὰ βραχέων περὶ τῶν μετάλλων καὶ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν, νῦν ῥητέον | περὶ τῶν ἰατρειῶν καὶ θεραπειῶν αὐτῶν ἀκολούθως. F. 24

Ἰστέον ὅτι αἱ ἰατρεῖαι τῶν μεταλλικῶν σωμάτων, μετὰ τὴν ἐγχωροῦσαν προευτρέπισιν αὐτῶν, διὰ πνευμάτων μεταλλικῶν τελειοῦνται, ὧν ἡ καθαρότης καὶ ἡ πέψις ἀκροτάτη εἶναι ὀφείλει, ὅπως ἡ ἐν αὐτοῖς δύναμις, ἡ περιουσία τῆς καθάρσεως καὶ τῆς πέψεως, ἐξαρκῇ αὐτοῖς τε καὶ τοῖς μετάλλοις εἰς τὸ ἀπαλεῖψαι τὸ αὐτῶν ἐλάττωμα, ἤγουν τὴν αὐτῶν ἀκαθαρσίαν καὶ ἀπεψίαν. ταῦτα δέ εἰσιν πνεύματα φυσικὴν δύναμιν ἔχοντα, καί εἰσι στοιχεῖα καὶ ὕλη τῶν μετάλλων, καὶ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῶν εἰσιν ὥσπερ εἰσὶν τὰ ἄλλα πράγματα ἐκ τῆς οὐσίας τῶν τεττάρων στοιχείων. ταῦτα οὖν, ὅταν καθαρθῶσιν καὶ πεφθῶσιν δι᾿ ἐφόδου τεχνικῆς, φυσικῶς ἐνεργοῦσιν ἐν τοῖς μεταλλικοῖς σώμασιν. οὐκ ὀφείλει δὲ θαυμάζειν ὁ νοήμων, πῶς ἡ μικρὰ τοῦ πνεύματος οὐσία, κεκαθαρμένη οὖσα καὶ πεπεμμένη, ἀλλοιοῖ σωμάτων πολλῶν μέταλλον. κἂν γάρ ἐστιν ἐλάττων τῇ ποσότητι, ἀλλὰ μείζονός ἐστι ποιότητος καὶ δυνάμεως, κἀκείνου μέν ἐστι τὸ ποιεῖν, τοῦ δὲ μετάλλου τὸ πάσχειν. ποιεῖ τοίνυν πνεῦμα ἐκ φύσεως οἰκείας καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ποιοτήτων· καὶ ἐκ φύσεως μὲν ἰδίας ἐνεργεῖ ἐν τῷ σώματι τοῦ μετάλλου, ὅτε συμμίγνυται αὐτῷ ὡς πλέον κεκαθαρμένον καὶ πεπεμμένον καὶ πυρωδέστερον καὶ λεπτὸν καὶ ἔλαττον ἔχον ὕλης — πλέον δὲ ἐξ εἴδους ἢ ὕλης — ἐκ δὲ ποιοτήτων ἐνεργειῶν φυσικῶν συγγενευουσῶν | αὐτῷ. F. 25

XL, 3. Εἰδέναι τοιγαροῦν χρὴ ὅτι, ὥσπερ ἐν τῇ τῶν σωμάτων <οἰκονομίᾳ> λέγομεν μιμεῖσθαι τὸν τεχνίτην τὴν φύσιν, καὶ οὕτω προβιβάζειν τὰ εὐτελῆ μέταλλα εἰς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τελείωσιν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα γινόμενοι λέγομεν ὅτι τὰ πνεύματα ἡ θέρμη τοῦ φυσικοῦ ἀγγείου, ἤγουν τῆς φλεβὸς τῆς γῆς, μετεωρίζει καὶ καθαίρει δαπανῶσα τὰς περιττότητας καὶ

1 <Εἰ>π[τ]ων R, ἅπαντα N π[ε] τῶν μετ. R 6 πέμψεις ἀκροτάτης R 7 αυτῆς R, αὐτῇ N 8 πἔμψεως R αὐτίς R, αὐτῇ N 10 ἀπἔμψιαν R 13 πἔμφθὸσυν R 16 πἔπιμένη R, πεποιημένη et in marg. ἴσως πεπεμμένον N 17 μεταλδῦ R, μετάλλου N 22 πἔπιμένον R, πεπεμμένον N 24 ὕλης ἢ εἴδους RN 24-25 συγγενεύουσυν R, συγγενεύουσιν N 26 τοιγὰροὺν R, δὲ N οἰκονομίᾳ addidi 27 λόγομὲν R, λέγομεν N 29 κἀνενταῦθα R 30 τὸ φλεβὸς R

XL, 2. Cum brevi dixerimus de metallis et de ipsorum infirmitatibus, nunc dicendum est de medicinis curisque ipsorum consequenter.

Sciendum est medicinas metallicorum corporum, post idoneam ipsorum praeparationem, per spiritus metallicos perfici, quorum puritas et coctio extrema sit oportet, ut vis, quae ipsis inest, scilicet abundantia puritatis et coctionis, sufficiat ipsis et metallis ad detergendum ipsorum defectum, scilicet ipsorum impuritatem et incoctionem. Hi sunt spiritus naturali vi praediti; et sunt elementa et materies metallorum, et sunt e substantia ipsorum, ut sunt etiam aliae res e substantia quattuor elementorum. Hi igitur cum purgentur et coquantur secundum methodum technicam, naturaliter operantur in metallicis corporibus. Sed non oportet miretur vir prudens exigua spiritus substantia, cum purgata sit et cocta, mutari multorum corporum metallum. Namque si est inferior in quantitate, at est potioris qualitatis et vis; spiritusque proprium est agere, metalli vero pati. Spiritus vero agit propriae naturae et suarum qualitatum gratia: et propter naturam suam operatur in corpore metalli, cum miscetur cum ipso, tamquam magis purgatus et coctus et magis igneus et subtilis et minus habens materiei — magis speciei quam materiei — et <operatur> propter qualitates virium naturalium ipsi affinium.

XL, 3. Sciamus igitur oportet, ut in metallorum tractatione diximus artificem imitari naturam, atque ita progredi vilia metalla ad auri atque argenti perfectionem; ita cum huc venimus, dicimus spiritus calore naturalis vasis, scilicet terreae venae, exaltari et purgari, quia <hic calor> consumit redundantias et

ἀκαθαρσίας, καὶ διὰ τοῦτο τὴν φύσιν ἡ τέχνη μιμουμένη ἐξεῦρε τὰς τεχνικῶς ἐνεργουμένας ἀναβιβάσεις, τὰς δι' ἀγγείων χειροποιητῶν, δι' ὧν τὰ πνεύματα κάλλιστως ἀναβιβάζονται καὶ καθαίρονται μετὰ πραγμάτων ξηρῶν, καὶ ἐκδαπανῶνται τὰς γλισχρότητας τῶν πνευμάτων, ὅπως ἀπομείνωσιν ἡμῖν καθαρώτατα καὶ διαυγέστατα, ὥσπερ συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς φυσικαῖς αὐτῶν μεταλλεύσεσιν.

Λεκτέον τοίνυν περὶ τῆς καθάρσεως τῶν πνευμάτων, ἥτις ἀεὶ ὀφείλει γίνεσθαι διὰ τὴν κατάλυσιν τὴν περὶ τῶν σωμάτων χωρὶς τῆς περὶ τῶν ἀναγκαίων διαφθορᾶς. καὶ πρῶτον ἰστέον ὅτι ἐν τῇ χημευτικῇ τέχνῃ τρισσὰ πνεύματα εὑρίσκονται· μεταλλικά, φυσικὰ καὶ ζωώδη. διὰ τοῦτο λεκτέον περὶ πάντων, καὶ πρῶτον περὶ τῶν μεταλλικῶν, διότι ἐξ αὐτῶν ἡ καθόλου καὶ κοινὴ φύσις ἐργάζεται.

Πνεύματα τοίνυν μεταλλικά εἰσιν τρία, θεῖον, ἑρμῆς, ἀρσενίκιον. ταῦτά εἰσιν τὰ ἐν τοῖς μετάλλοις φυσικῶς ἐνεργοῦντα, διὸ καὶ διὰ φυσικῆς τέχνης ηὐτρεπισμένα φυσικῶς αὐτοῖς ἀναμίγνυνται. ἐν τούτοις δὲ τὸ πρότερον ἐνεργοῦν ἐστι τὸ θεῖον, ὁ δὲ ἑρμῆς τὸ πρότερον πάσχον, | τὸ δὲ ἀρσενικὸν μετὰ F. 2 τοῦτον τὴν δευτέραν ἐνέργειαν ἐπέχει. ἕκαστον δὲ τούτων τῶν τριῶν συμμέτρως εὐτρεπισμένον εἰς ἐλεξὶρ σύγκρασιν καὶ δύναμιν ἐνεργείας παρέχει ἑνὶ ἑκάστῳ μεταλλικῷ σώματι πάσχοντι· πλὴν τὸ θεῖον ἐν τούτοις ἐνέργειαν καὶ πρωτεῖον ἐπέχει.

Ἰστέον ὅτι, δύο ὄντων τῶν ζητουμένων χρωμάτων, λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ, καὶ παντὸς ἐλεξὶρ πρὸς ἓν τούτων ἀποβλεπομένου, τὸ μὲν λευκὸν συμπληροῦται ἐκ τριῶν, ἤγουν ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ηὐτρεπισμένου καὶ τοῦ ἑρμοῦ καὶ τῆς τιτάνου τοῦ μετάλλου, τὸ δὲ ἐρυθρὸν ἐκ τεττάρων, ἤγουν μετὰ δυνάμεως τῆς προ<τι>θεμένης τῶν τριῶν τούτων. καθαίρεται δὲ τὸ μὲν θεῖον

ὢς τ
1 εξέβρε R **2** τεχνοικὰς R, τεχνικὰς N **4** κἀθερε R, καθαίρεται N ἐκδαπανᾶται N **5** σγλιχρότιτας R **9** τις περι R, τῆς περὶ N **11** γ' πνεύματα R, τρία πν. N φυτικὰ R **16** ἀρσινίκιον R **18** το α' (ἐστιν) R, τὸ
ον
α ἐστιν N **20** ενέργιᾶς R, ἐνέργειαν N επιχέι R, ἐπιχέει et in marg. ἴσως ἐπέχει N **21** σύγγρασυν R **22** ἑνὶ] επι ἐπ R, ἐπὶ N **26** πιέντος εξὶρ πρὸς ἐν τοῦτοις αποβληπὸμένου R, ποιοῦντος ἐλεξὶρ πρὸς ἓν τούτοις ἀποβλεπομένου N **29** ερυθροὺν R, et p. 94, l. 9 **30** πρὸθέμένὴς R, προθεμένης N μὲν τὸ μὲν RN

impuritates; ideoque naturam ars imitata est, et invenit ascensiones, quae technice operantur, per vasa manufacta, per quas spiritus pulcerrime sublimantur et purgantur rerum siccarum ope, et expellunt viscositates, ut maneant nobis purissimi et clarissimi, ut evenit in ipsorum naturalibus metalissationibus.

Dicendum igitur est de spirituum purgatione, quae semper fiat oportet per solutionem corporum sine rerum necessariarum corruptela. Et primum sciendum est in chemica arte triplices inveniri spiritus : metallicos, naturales et animales. Idcirco dicendum est de omnibus, et primum de metallicis, quia ipsorum ope universalis et communis natura elaboratur.

Spiritus igitur metallici sunt tres : sulphur, hydrargyrus, arsenicum. Hi sunt qui in metallis naturaliter operantur : idcirco per naturalem artem praeparati naturaliter cum ipsis commiscentur. In his prius in efficiendo est sulphur; hydrargyrus vero prior in patiendo; arsenicum vero pone hunc secundam actionem sibi tuetur. Horum vero trium unusquisque opportune ad elexir praeparatus mixtionem et vim actionis praebet in metallico corpore unoquoque : at sulphur in his actionem et principatum sibi vindicat.

Sciendum est, cum duo sint colores, quos quaerimus, albus et ruber, et cum omne elexir ad utrum spectet, album colorem tribus compleri, scilicet spiritu praeparato et hydrargyro et calce metalli; rubrum vero colorem quattuor rebus perfici, scilicet eius vis gratia, quae prae his tribus apposita sit. Purgatur sulphur

ἢ τὸ ἀρσενικὸν διὰ καταφθορὰν τοῦ ἐν αὐτῷ ἐλαίου, συμφθείρεται δὲ τὸ ἔλαιον κρατούμενον μετὰ πραγμάτων ξηραντικῶν, οἷά εἰσιν ἅλες, ἀτραμέντουμ καὶ ὄξος ἐκζέον ἴσα πυρί. εἶτα ἀναβιβάζονται, ἕως οὗ λείψῃ τὸ ἔλαιον αὐτῶν. ἔτι καθαίρονται, ὅταν τὸ ἔλαιον αὐτῶν μὴ εἴη μετ' αὐτῶν μεμιγμένον ἀκριβῶς, ἑψόμενα ἐν ὕδασιν ὀξέσιν ἢ ἐν ἐλαίῳ.

Ὁ δὲ ἑρμῆς καθαίρεται νεκρούμενος πρῶτον μετὰ ἀτμοῦ κασσιτέρου, εἰ ἔστιν εἰς λευκόν, καὶ μετὰ ἀτμοῦ μολύβδου, εἰ ἔστιν <εἰς> ἐρυθρόν, ἄλλως δὲ συμφθείρει τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν μεταλλοις. εἶτα τρίβεται μετὰ πραγμάτων ξηραντικῶν, καὶ ἐκζένεται. εἶτα ἀναβιβάζεται, εἰ μὲν εἰς λευκὸν τετράκις, εἰ δὲ εἰς ἐρυθρὸν ἑπτάκις, ἕως οὗ ἡ ὑγρότης αὐτοῦ παντελῶς ἐκδαπανηθῇ. οὐ γὰρ δύναται ἡ ὑγρότης αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι διὰ τὸν ἀτμισμὸν <τοῦ> μολύβδου ἢ τοῦ κασσιτέρου οὕτω βραχέως ὡς τὸ προειρημένον ἔλαιον | ἐκ τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ, ὅτι ἀκριβῶς F. 26 ἐστι συμμιγμένον τοῖς μέρεσιν αὐτῶν ξηροῖς. οὐκοῦν ἑτοιμάζονται οἱ τοιοῦτοι λίθοι, ὅταν συμφθαρῇ ἡ ἐν αὐτοῖς περισσὴ ἐλαιώδης ὑγρότης. συμφθείρεται δέ, εἰ κηρωθῶσιν μετὰ πραγμάτων ἐναντίων ἀκριβῶς, καὶ ἐκζεσθῶσιν, ὡς εἴρηται, εἶτα ἀναβιβασθῶσιν. οὐκοῦν, εἴπερ θελήσομεν ἀκεραιῶσαι τὴν ἰατρείαν, ἤγουν τὸ ἐξίρ, ἔσται ἐκ τριῶν εἰς λευκόν, καὶ ἐκ τεττάρων εἰς ἐρυθρόν, καὶ τότε ἐνεργήσει πληρεστάτως. οὐκοῦν ληφθήτω ἐκ πάντων καὶ τιτάνου ἰσοστάθμου, ὅπως κατασχεθῇ καὶ ἐναπομείνῃ μόνος ὁ ἑρμῆς, ἢ καὶ ἡ κιτρινότης ἢ ἡ δύναμις ἡ πύρινος, ἥτις οὐκ ἀπομένει εἰ μὴ διὰ τὴν μεγάλην λεπτότησιν τῆς φύσεως τῆς τιτάνου. ἡ δὲ ἄλλη φύσις ἐμβιβάζεται, ἤγουν ἐναπομένει ἐξ αὐτῆς ἐν τῷ ἀναλελυμένῳ, καὶ κηροῦται ὁμοῦ μετὰ ὕδατος διωρθωμένου ἐκ τῶν μερῶν τῶν ζώντων, οὗτινος ἴδιόν ἐστιν τὸ ἀναλύειν τὰς προειρημένας οὐσίας, καὶ ἔτι τὸ ἐν

1 αυτòυ R **4** λίψι R, ἐλλείψῃ N αὐτῶν R, αὐτὴν N **5** μὴ εἴη] μι εἴειη R, μία εἴη N **8** ἀσμô R, ἴσου N, cum in R littera α primo oblutu ει legi possit **9** εἰς addidi τὴν εις R, τὴν ἐν N **10** ξύρωντοικῶν R, ξηροτικῶν N **11** ει μεν εις λευκῶν δ' R, ἡ μονὰς λευκῶν τεσσάρων N ει δὲ εις εριθρῶν R, ἡ δὲ μονὰς ἐριθρῶν N **13** ευτ(ησ)μὸν R, εὐτισμὸν N; emend. Delatte τοῦ addidi **14** οὕτω] ου (τ) R, τοῦ N βραδέως RN **15** ἐλεῶς R **16** αὐτοῖς RN του μέρέσυν R, τοῦ μετάραι σὺν N; et in marg. σκοπι ακριβως τον αυτ(ὸν) R, σπόπει ἀκριβῶς N **20** ἀ(και)ρῶσε R, ἀκαιρῶσαι N **21** εξìρ R **22** πλìρεστάτ(ὸς) R, πληρέστατος N **23** κατὲσχέθι R **24** ἡ κιτρ. R, καὶ κιτρ. et in marg. ἡ N **25** λέπτὸτισυν R, λεπτότησιν et in marg. λεπότητα N (sic)

seu arsenicum per interitum olei, quod ipsi inest; interit autem oleum victum rerum siccantium ope, quales sunt sales, atramentum et acetum flagrans tamquam ignis. Postea sublimantur, donec deficiat oleum ipsorum. Et purgantur quoque (cum oleum ipsorum non sit cum ipsis commixtum apprime) cocti in aquis acribus seu in oleo.

Hydrargyrus purgatur, necatus prius per vaporem stanni, si <operatio> est ad album, et per vaporem plumbi, si est ad rubrum : nam alia ratione pessumdat humiditatem, quae metallis inest. Postea teritur cum rebus siccantibus, et fervefit. Postea sublimatur, si ad album quater, si ad rubrum septies, donec humiditas ipsius omnino consumatur. Nam non potest humiditas ipsius ascendere per vaporisationem plumbi seu stanni tam brevi, ut oleum, quod supra diximus, <ascendit> e sulphure et arsenico, quia valde commixtum est cum partibus ipsorum siccis. Idcirco praeparantur tales lapides, cum deleta sit supervacanea oleosa humiditas, quae ipsis inest. Deletur vero, si cerentur cum rebus contrariis valde, et fervefiant, ut diximus, et postea sublimentur. Si igitur volemus puram et integram habere medicinam, scilicet elexir, erit e tribus ad album, et e quattuor ad rubrum; et tunc operabitur plenissime. Sumamus igitur omnia, et etiam calcis idem pondus, ut detineatur et maneat hydrargyrus tantum, vel citrinitas seu vis ignea, quae non manet nisi per magnam subtilitatem, qua calcis natura praedita est. Sed alia quaedam natura se introducit, seu manet per se in illo quod ceratum sit, et ceratur una cum aqua correcta e vivis partibus; cuius aquae proprium est solvere substantias, quas supra diximus, et etiam in

αὐταῖς ἀναλύεσθαι, βράζεσθαι καὶ κηροῦσθαι πολλάκις, ἕως οὗ κηρωθῶσιν, ὅπως δηλονότι ἑνωθείη τὰ μέρη, ὥσπερ ἑνοῦνται ἐν τῇ κηρώσει. σημεῖον δέ ἐστιν ἐμπρεποῦς κηρώσεως, ὅταν δυνηθῇ ἀναλῦσαι ἐπὶ σιδήρου λίαν πεπυρωμένου ἡ ἰατρεία. εἶτα τεθήτω <τὸ> αὐτὸ ὕδωρ ἐν τόπῳ θερμῷ καὶ ὑγρῷ, καὶ κρεμασθήτω ἐπὶ ἀτμοῦ ὑδάτων, ἕως οὗ λυθῇ, εἶτα πηχθήτω.

XLI, 1. Ἰστέον ὅτι ἔνιοι μὲν λέγουσιν εἶναι πνεύματα τρία· θεῖον, ἑρμῆν, ἀρσενικόν, τὸ ἀμμωνιακόν, ὡς ἔοικεν, οὐ τοῖς πνεύμασιν ἀλλὰ τοῖς ἅλασι συντάττοντες. ἕτεροι δὲ μάλιστα τέτταρα εἶναί φασιν μετα|λλικὰ πνεύματα, τὸ θεῖον, τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἅλας ἀμμωνιακὸν καὶ ἑρμῆν. ταῦτα οὖν τὰ τέτταρα βάπτουν τὰ σώματα εἰς λευκὸν καὶ εἰς ἐρυθρόν, πλὴν οὐ δύνανται βάψαι, εἰ μὴ προευτρεπισθῶσιν διαφόροις ἰατρείαις, ὥστε μὴ φεύγειν τὸ πῦρ. ὅταν δὲ σταθῶσιν ἐν τῷ πυρί, θαυμαστὰ ἔργα ποιοῦσιν. <ποιοῦσιν> ἐκ σιδήρου ἄργυρον καὶ ἐκ κασσιτέρου καὶ ἑρμοῦ καὶ μολύβδου χρυσὸν κιτρινώτατον <ὥστ' ὑπερβῆναι τὸν χρυσὸν τὸν> φυσικὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν· πλὴν ὅτι <οὗτος ὁ> σίδηρος οὐχ ἕλκει τὸν ἀδάμαντα, οὐδὲ <ὁ χρυσὸς> εὐφραίνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲ καθαίρει λέπραν, καὶ ἕλκος ἐξ αὐτοῦ πεποιημένον φορεῖται, ὅπερ οὐ γίνεται ἐν χρυσῷ φυσικῷ· ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις διαμένει αἰώνιος, τῆς δὲ διαμονῆς αὐτοῦ μαρτύρια ταῦτα. ἰδοὺ γὰρ ἐκ κασσιτέρου καὶ ἐξ

F. 26

In *Vatic.* F. 26ᵛ, marg. sup. : περὶ σταθμοῦ ♀ καὶ ☾ λυθέντ<ος> ἐν χωνίῳ ἐπίρριψον καδμίαν ἤγουν τουτίαν καὶ μέλιν (?) ἔνδοθ<εν ?>, καί ἐστιν ἰσόσταθμος χρυσῷ. — Scriptum est μελην.

ll. **7** sqq., cf. *Paris, gr.*, 2419, F. 282ᵛ-283, unde additamenta derivavi.

3 (και)κυρῶσεως R, κεκηρώσεως N **4** (δι)οθί R, δυνηθῇ N αναλύσε R, ἀναλῦσαι et in marg. ἀναλυθῆναι N (cf. *italic. si possano sciogliere ?*) **5** τιθίτὸ R, τίθει τὸ N τὸ addidi **7** <Ἰ>στίῶν R **9** τοις αλοις R, τοῖς ἄλλοις N **11** βάπτουν R, βάφουν N et *Paris* 2419 **13** πρὸιὴυτρέποισθωσυν R **16** ὥστ' ὑπερβῆναι τὸν ☉ τὸν addidi ex *Paris* 2419 : καὶ υπερβῆναι πλέον, τὸν φυσικὸν ☉ **17** πλὴν ὅτι οὗτος ὁ θϳ cf. *Paris*. 2419 F. 282ᵛ : πλὴν μόνον ὅτι ὁ θϳ τῆς ἀρκιμίας; RN exhibent ☉ **18** ερκει R, χαίρει et in marg ἴσως οὐχ ἕλκει N ὁ ☉ om. RN, exhibet *Paris* 2419 ἐφρὶνὴ R **20-21** ἐνι ☉, scil. ἐν ἡ<λίῳ> = ἐν χρυσῷ, R, ἐνὶ ☉ N **20** lacunam non indicant RN φῶβιτε R, φορεῖται N; ἔρχεται εἰς ὄγκον *Paris* 2419 ὅπερ = *quod* γένη (τ supra) R, γένοιτο N **21** εώνιων R, αἰώνιος N, εὔνος *Paris* 2419 **22** αυτ(ον) R, αὐτοῦ N

ipsis solvi, fervefieri et cerari saepe, donec cerentur, ut manifeste colligantur partes, ut colliguntur in ceratione. Signum vero excellentis cerationis est, cum possit solvi super ferrum valde inflammatum medicina. Postea ponatur ipsa aqua in loco calido et humido, et impendeat vapori aquarum, donec solvatur; postea compingatur.

XLI, 1. Sciendum est nonnullos dicere spiritus esse tres : sulphur, hydrargyrum, arsenicum; ammoniacum, ut videtur, non spirituum sed salium in numerum referentes. Sed alii potissimum quattuor dicunt esse spiritus metallicos : sulphur, arsenicum, sal ammoniacum et hydrargyrum. Hi quatuor tingunt corpora ad album et ad rubrum : at non possunt tingere, nisi prius praeparati sint diversis medicinis ita, ut non fugiant ignem. Sed cum collocentur in igne, mirabilia negotia efficiunt : efficiunt e ferro argentum et e stanno et hydrargyro et plumbo aurum valde citrinum, quod superare possit aurum naturale in omnibus ipsius negotiis. At hoc ferrum non trahit adamantem, neque hoc aurum laetificat cor hominis, neque purgat lepram; et plaga ex ipso facta tumescit (quod non evenit in auro naturali) : in omnibus aliis manet perpetuum; et permansionis eius haec sunt testimonia. Namque e stanno atque ex

ἀσήμου ἀζούριον, καὶ ἐκ κασσιτέρου πάλιν διὰ ἰσχυροτάτην καῦσιν γίνεται ὕελος, καὶ ἐκ μολύβδου γίνεται ψιμύθιον, καὶ ἐκ ψιμυθίου σάντιξ, ὅ ἐστιν χρῶμα ἐρυθρόν, καὶ ἐκ σάντιγος ὕελος. ὅθεν, πιστευτέον, τὰ φυσικὰ εἴδη μεταβάλλονται ἀπὸ χρώματος εἰς χρῶμα, ἕως εἰς τρίτον καὶ τέταρτον εἶδος, καὶ διὰ τοῦτο ποιοῦμεν τὸ ἐλεξίρ, ἤγουν τὴν ζύμην τῶν μετάλλων, δι' οὗ βάπτομεν πάντα τὰ μέταλλα εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ μάλιστα διὰ τῆς μετασυμβολήσεως τοῦ ἑρμοῦ, διότι αὐτός ἐστι πηγὴ καὶ θεμέλιον πάντων. διὸ φροντιστέον τῆς ἐμμελοῦς αὐτῶν εὐτρεπίσεως, ἥτις ἐνεργεῖται διὰ πλύσεως καὶ ἀναβιβάσεως, εἰτοῦν τιτανώσεως, καὶ τῆς αὐτῶν κατοχῆς καὶ καταστaλάξεως.

XLI, 2. Εἰδέναι γὰρ χρή, ὅτι ὥσπερ τὰ σώματα πρὸ τῆς τιτανώσεως προεκαθήραμεν διά τινος ἰδιαζούσης προπλύσεως,| F. 2 εἶθ' οὕτως ἐτιτανοῦμεν, οὕτω καὶ τὰ πνεύματα πρὸ τῆς αὐτῶν ἀναβάσεως, εἰτοῦν αἰθαλώσεως καὶ τιτανώσεως, προεκπλύνειν χρὴ διὰ καταλλήλων αὐτοῖς πραγμάτων, εἶθ' οὕτως ἀναβιβάζειν. ἐκπλύνεται τοιγαροῦν ὁ μὲν ἑρμῆς οὕτω. πλῦνον αὐτὸν καὶ ἔκζεσε ἐν ἐλαίῳ ἡμέραν μίαν, καὶ ἔσται ὡραῖος. ἢ ἔψε αὐτὸν μετὰ ὄξους κατασταλαγμένου μετὰ στυπτηρίας καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἔσται καλός. καὶ ἔτι <εἰ> ἐκζέσεις αὐτὸν μετὰ οὔρου, ἔσται καλὸς καὶ λευκὸς ὡς κάτοπτρον. εἶτα θανάτωσον αὐτὸν μετὰ χαλκάνθου καὶ θείου, καὶ ἀναβίβασον αὐτὸν ἐν ἀναβιβαστηρίῳ, οὗ ἡ κεφαλὴ ἔστω πλατεῖα καὶ πυθμὴν στενός. εἶτα βράσον ὕδωρ ἄκρως καχλάζον, καὶ χύσον ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἑρμῆν, καὶ ἀναζήσει. καὶ ἔξελε ἐξ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐργάζου μετὰ αὐτοῦ. καὶ ὅταν θελήσῃς ἀναβιβάσαι αὐτόν, πάλιν ἀναβίβασον· εἰ δὲ μή, χρῶ αὐτῷ οὕτως.

XLI, 3. Πλύσεις δὲ θείου πολλαί εἰσιν, ὧν ἐστι μία αὕτη. ἕψησον αὐτὸν μετὰ οὔρου ἢ μετὰ ὀροῦ γάλακτος ἢ μεθ' ἑκα-

1 ασίμιοῦ R, ἀσίμιου et in marg. " *argento* ,, N **5** εἶδος] ἴδος R, ἰδίως N, cum in R litterae δ ea sit forma, ut δι legi possit **8** μεσυμβολίσεως R, μεσεμβολήσεως N **9** ἐκμελοῦς R, ἐπιμελοῦς N **16** αιθωλώσεως R,
ον
19 ἐκζεσε R, ἔκζεσαι N **21** καὶ ἔτι — καλὸς om. N εἰ addidi **23** αναβάστιρίῶ R, ἀναβαστηρίῳ N **24** ἔστω], ἐστὶ R, ἐστι N **25** ἀκρῶς καχλάξῶν R, ἄκρος κοχλάζων N χύσον R, λύσον N **30** αὐτὸν RN οὔρου γαλ. R, οὐροῦ γ. N

asemo azurion, atque e stanno rursus per fortissimam ustionem fit vitrum, atque e plumbo fit cerussa, atque e cerussa santix, qui est color ruber, atque e santige vitrum. Quocirca (credendum est) naturales species transeunt e colore ad colorem usque ad tertiam et quartam speciem; et hanc ob causam facimus elexir, seu fermentum metallorum, quo tingimus omnia metalla ad aurum et argentum, et maxime hydrargyri opera, quia ipse est fons et fundamentum omnium. Quocirca animadvertenda est diligens eorum praeparatio (quam efficimus per lavationem et ascensionem seu calcinationem) et eorum detensio et destillatio.

XLI, 2. Sciamus enim oportet, ut corpora prae calcinatione purgabamus per quamdam propriam lavationem, postea vero calcinabamus, ita et spiritus prae eorum ascensione seu fuliginatione et calcinatione lavemus oportere per congruentes res, atque ita postea sublimemus. Lavatur igitur hydrargyrus ita. Lava ipsum, et fervefac in oleo diem unum; et erit formosus. Seu coque ipsum cum aceto destillato cum alumine et sale ammoniaco; et erit pulcer. Si praeterea calefeceris ipsum cum urina, erit pulcer et albus ut speculum. Postea mortifica ipsum chalcanthi et sulphuris ope, et sublima ipsum in ascensorio, cuius caput sit amplum et fundus angustus. Postea fervefac aquam valde aestuantem, et infunde ipsi hydrargyrum; et renascetur. Atque extrahe ex ipso aquam, et operare ipsius ope. Et cum velis sublimare ipsum, rursus sublima; sin minus, utere ipso ita.

XLI, 3. *Lavationes sulphuris multae sunt, quarum una est haec.* Coque ipsum cum urina seu cum sero lactis seu cum utroque,

τέρου, καὶ χρῶ αὐτῷ. ἢ ἕψον αὐτὸ μετὰ ὕδατος, καὶ ἀναβίβασον ἐν ἀναβιβαστηρίῳ πλατυκεφαλαίῳ, καὶ χρῶ αὐτῷ. καὶ αὕτη ἐστὶ κρείττων πως πλύσις. εἰ γὰρ ἑψήσεις, ἀπαλείφει τὸ χρῶμα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ λύσις. ἡ δὲ τοιαύτη πλύσις ἐστὶν ἀρίστη· ἀφίησιν γὰρ τοὺς ῥύπους δι᾿ αὐτῆς, καὶ ὁσάκις ἂν θελήσῃς ἀναβιβάσαι αὐτό, ἀναβιβασθήσεται [δὲ] μετὰ τοῦ χρώματος αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀποβαλεῖ αὐτό.

XLI, 4. Τὸ δὲ ἀρσενικὸν πλυνεῖς μετὰ ὕδατος θερμοτάτου καὶ ὄξους καὶ οὔρου. | μετὰ τούτων γὰρ δύναται καθαρθῆναι τελείως, πλυθῆναι καὶ ἀναβιβασθῆναι τελείως.

XLI, 5. Ὁμοίως ποίησον τῷ ἀμμωνιακῷ ἅλατι. πλύνεται γὰρ αὐτό, καὶ καθαίρεται, καὶ ἀναβιβάζεται μετὰ ὄξους καὶ γάλακτος ὀροῦ.

XLI, 6. Ἀνάβασις ἑρμοῦ αὕτη ἐστίν. ἀναβίβασον αὐτὸν μετὰ στυπτηρίας καὶ ἀτραμέντου, ἰσοστάθμων αὐτῷ, ἑπτάκις, ἑκάστην φορὰν ἀνακαινίζων αὐτά, καὶ θὲς ὅπου δυνήσεται λυθῆναι.

XLI, 7. Ἀνάβασις δὲ θείου καὶ ἀρσενικίου αὕτη ἐστὶν ἡ κρείττων. ἀναβίβασον αὐτὸν μετὰ ἑρμοῦ καὶ χαλκοῦ κεκαυμένου, καὶ τότε ἀναβιβάσεται ἐν βικίῳ, καὶ χυθήτω ἐπὶ ἅλατος. τοῦτό ἐστι μυστήριον.

XLI, 8. Ἰστέον ὅτι ἐκ πασῶν τῶν ἀναβάσεων τὸ θεῖόν ἐστι τὸ ἀναβαῖνον μετὰ τοῦ ῥινίσματος σιδήρου καὶ τάλκου· ταῦτα γὰρ καθαίρουσιν αὐτὸ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτοῦ. τὸ δὲ ἀμμωνιακὸν καλῶς ἀναβιβάσεις μετὰ τοῦ ἅλατος καὶ μετὰ οἵου ἂν πράγματος θελήσεις. ἔστι δὲ ἡ ἀνάβασις πράγ-

l. **26** p. 102. — l. **1-5** cf. G. 530, cap. II.

1 ἑψῶν R, ἕψε N **2** πλατω(και)φάλὲῳ R **5** αυτοὺ R, αὐτὸν N **6** αὐτό] αὐτὼ R, αὐτό N δὲ om. N **8** πλύνεις R, πλυνεῖς N θέρμωτάτὴν (scil. per aquam calidissimam) R, θερμοτάτου N **9** οὔροὺς R, οὔρου N **10** τελία π. R, τελείως π. N πλυθῆναι — τελείως om. N **11** τ(ὸν) αμωνιακῶν ἅλατη R; τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας N **13** ὀροὺ R, οὐροῦ N **15** ἰσοστάθμοις RN, ex lat. ablativo? **19** αὐτὸν RN **20** ἀναβιβάσεται RN, sed in marg. ἀναβιβασθήσεται N **24** αυτὼ R, αὐτὸν N ἐπὶ πασῶν RN **25** ἀναβιβάσας N, cum in R — σας legi possit potius quam — σεις

atque utere ipso. Seu coque ipsum cum aqua, et sublima in ascensorio, cuius caput amplum sit, et utere ipso. Atque haec est melior quodammodo lavatio. Si enim coques, deponit colorem ipsius, et non egreditur ex ipso solutio. Sed talis lavatio optima est : nam emittit impuritates per ipsam, et quotiens volueris sublimare, sublimabitur cum colore ipsius, et non amittet ipsum.

XLI, 4. *Arsenicum vero lavabis* per aquam calidissimam et acetum et urinam. His enim potest purgari perfecte, lavari et sublimari perfecte.

XLI, 5. Eadem ratione pertracta *sal ammoniacum.* Lavatur enim ipsum et purgatur et sublimatur aceto et sero lactis.

XLI, 6. *Ascensio hydrargyri haec est.* Sublima ipsum adhibens alumen et atramentum (cuius pondus aequet ipsius pondus) septies, in vice unaquaque renovans ipsa ; et pone ubi possit solvi.

XLI, 7. *Ascensio sulphuris et arsenici haec est melior.* Sublima ipsum adhibens hydrargyrum et aes combustum; et tunc sublimabitur in vasculo; et infundatur sali. Hoc est mysterium.

XLI, 8. Sciendum est ex omnibus sublimationibus sulphur esse spiritum ascendentem ramenti ferri ope et calcis; haec enim purgant ipsum ex omnibus impuritatibus ipsius. *Ammoniacum* vero bene sublimabis sal adhibens et quamcumque rem voles. Et ascensio rei est

ματος διὰ πυρὸς τοῦ ξηροῦ μετεωρισμὸς ἐκ τοῦ πυθμένος τοῦ ἰδίου ἄγγους, ἥτις διαπηγνύεται κατὰ τὴν διαφορότηταν τῶν σωμάτων ἢ τῶν πνευμάτων τῶν ἀναβιβασθέντων. τινὰ μὲν γὰρ γίνεται μετὰ πυρώσεως, ὡς ἡ μαρκασήτα, ἡ μαγνησία καὶ ἡ καδμία, τινὰ δὲ γίνεται μετὰ πυρὸς μέσου, ὡς ἡ ἀνάβασις θείου καὶ ἀρσενικοῦ, τινὰ δὲ μετὰ πυρὸς ἐφετοῦ, ὡς ἡ ἀνάβασις τοῦ ἑρμοῦ. σκοπὸς δὲ τῆς ἀναβάσεως τοῦ ἑρμοῦ ἐστιν (ἵνα γνῶτε) περιποίησις τῆς ξηρότητος αὐτοῦ καὶ ἔξωσις τῆς ὑδαρότητος. ἡ γὰρ ἀνάβασις μέθοδός ἐστιν τῆς ἀποτινάξεως καὶ ἀποθέσεως τῆς γεώδους | καὶ ὑδαρώδους περιττεύσεως τῆς ἀναμιγμένης τοῖς πράγμασιν τοῖς γνησίοις. F. [illegible]

Κατάλογος δὲ τῆς εἰς τοῦτο <τὸ> ἔργον συμβαλλομένης <οἰκονομίας> ὅδ' ἐστίν· τίτανος, φύλλα ᾠῶν καὶ τίτανος μαρμάρου λευκοῦ καὶ ὕελος λεπτότατα τετριμμένος καὶ πᾶν γένος ἁλῶν προηυτρεπισμένων· ἐκ τούτων γὰρ λευκαίνεται καὶ οὐκ ἐξ ἄλλων.

Κατοχὴ δέ ἐστι πράγματος φεύγοντος κράτησις. αἰτία δὲ τῆς εὑρέσεως αὐτῆς ἐστιν, ἵνα πᾶσα βαφὴ ἀλλοτρία ἐν ἀλλοτρίῳ διαιωνίσῃ ἀμεταβόλως. κατέχονται δὲ τὰ πνεύματα, ὡς τὰ ἐκ φύσεως φεύγοντα, δι' ἔλλειψιν τῆς αὐτῶν τελειώσεως, διὰ μιᾶς τῆς αὐτῶν τιτανώσεως· δι' αὐτῆς γὰρ ἀπαλλάττονται ἀπὸ τῆς θειώδους ποιότητος τῆς δυναστευούσης καὶ συμφθειρούσης αὐτά. γίνονται δὲ κάτοχα θεῖον καὶ ἀρσενικὸν δυσὶ τρόποις, ἤγουν δι' ἀλλεπαλλήλου ἀναβάσεως, τῆς δι' ἀναβιβαστηρίου, ἕως οὗ στῶ<σι>, καὶ πάλιν γίνωνται κάτοχα μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ μετὰ ἐλαίου ταρτάρου.

Καταστάλαξις δέ ἐστιν ἀναθυμίασις ὑγρῶν καὶ τεττάρων πνευ-

ll. **12-16** cf. Berthelot, II, p. 458. — ll. **11-26** cf. Alb. m. II, p. 440.

2 ἀνγγὸς R, ἄγγους N διαφορότιταν R, διαφορὰν N **4** λάβε ὡς RN μαρκασίθαν, ἢ μαγνησίαν καὶ ἢ καδημίαν N **5** μέσου ἀφέτου, sed ἀφέτου punctis deletum R, om. ἀφέτου N **6** ἐφετοὺ R, ἐφετοῦ N **10** γέώδοὺς R, in extrema pag. ἰδαρώσεὼς R, ὑδαρότητος N τοις αναμιγμένοις R, τοῖς ἀναμεμιγμένοις N **12** τό addidi τεις συβαλôμένοις R, τοῖς συμβαλλομένοις N

οἰκονομίας addidi **13** ὅδ'] δ' R, οὗτός N **14** ἀλὸν R, ἄλλον N **15** πρὸῆυτρὲπεισμένον R, προηυτρεπισμένον N **18** πᾶσι R, πάσῃ N **19** ἀμεταβόλωςR N, sed in marg. ἀμεταβλήτως N ὡς τὰ] ὧς τι R, ὥστι et in marg. ἴσως ὅτι, ἢ ὅσα N **20** διὰ μιᾶς R, δυνάμενα et in marg. ἴσως διὰ μιᾶς N **21** ἀπὸ τῆς](δι)ὰ τῆς RN **22** θειώδοὺς R **24** αλιλαπαλίλον R, ἀλλε-
ου ως
παλλήλων N αναβάσεον R, ἀναβάσεως ων N **25** στῶ R, στῶσι N **27** (ἐστιν) R, δὲ N αναθυμιάσεὼν R δι' ἀναθυμιάσεων N πνευμάτων] πν υδάτων, sed πν punctis deletum, R, ὑδάτων N

per ignem sicci elatio e fundo sui vasis; quae ascensio compingitur secundum differentiam corporum, quae sublimata sint. Nonnulla enim fiunt per ignitionem, ut marcasita, magnesia et cadmia; nonnulla fiunt per ignem medium, ut ascensio sulphuris et arsenici; nonnulla per ignem violentum, ut ascensio hydrargyri. Propositum ascensionis hydrargyri est (ut sciatis) incrementum siccitatis ipsius et eiectio humiditatis. Ascensio enim est methodus, qua excutitur et deponitur terrea et humida redundantia, quae commixta est rebus genuinis.

Catalogus autem operationis, quae ad hoc negotium prodest, hic est : calx, folia ovorum et calx marmoris albi et vitrum minutissime tritum et omne genus salium praeparatorum : horum enim opera dealbatio fit non aliorum opera.

Detensio vero est rei fugientis dominatio. Causa autem ipsius inventionis est, ut omnis tinctura aliena in alieno maneat inmutabilis perpetuo. Detinentur autem spiritus, ut quae secundum naturam fugiunt, ob defectum ipsorum perfectionis per ipsorum tantum calcinationem : nam per ipsam abalienantur a sulphurea qualitate, quae ipsos dominatur et corrumpit. Fiunt autem detenta sulphur et arsenicum duabus rationibus, scilicet per ascensionem alternam in ascensorio, donec stent, et rursus fiant detenta per aquam salis ammoniaci et oleum tartari.

Destillatio autem est evaporatio humidorum et quattuor

μάτων ἐν τῷ ἰδίῳ ἀγγείῳ μετεωρισμός. γίνεται δὲ αὕτη μετὰ πυρὸς καὶ δίχα πυρός, τινὲς δὲ καὶ δι' ἑκατέρου, καί τινες μὲν δι' ἀναβάσεως ἰαμβικίου, τινὲς δὲ διὰ καταβάσεως ἐν πατελλίῳ. αἰτία δὲ καθολικὴ πάσης τῆς κατασταλάξεώς ἐστιν, ὅπως γένηται κάθαρσις τῆς ὑγρότητος ποτῆς ἀπὸ τῆς τρυγὸς αὐτῆς καὶ παραφυλακὴ αὐτῆς ἀπὸ σήψεως. βλέπομεν γὰρ τὰ κατασταλαχθέντα καθαρώτερα γινόμενα. σκοπὸς δὲ τῆς αὐτῶν ἐπιτηδεύσεώς ἐστιν, ἵν', ὅταν ἐν χρείᾳ | γινώμεθα ποτισμοῦ πνευμάτων καὶ ἰατρειῶν, ἔχωμεν ὕδωρ καθαρόν. ἰατρείας δέ φημι ἐκείνας, δι' ὧν τὰ πνεύματα καθαίρονται. αἰτία δὲ τῆς εὑρέσεως ἐκείνης τῆς κατασταλάξεως, τῆς διὰ καταβιβαστηρίου γενομένης, ἡ εἰς ἔλαιον καθαρὸν ἐκ τῆς αὐτοῦ φύσεως ἐξέλκυσις, διότι ἀναβιβάσεως ἔλαιον ἐν τῇ αὐτοῦ φύσει ἔχειν οὐ δύναται, ὥσπερ πάσχειν ἐν τῷ πατελλίῳ. F. 28

XLI, 9. Ἰστέον ὅτι τὰ πνεύματα καθαίρονται μετὰ ὑδάτων ὀξέων, ἅτινά εἰσιν ὄξος οἴνου ἰσχυροῦ ἀναβιβάσαν καὶ κατασταλάξαν, οὖρον κατασταλάξαν καὶ οὖρος ὄξινος καὶ ἰσχυρὸν λιξίβιον, ὃ γίνεται ἐξ οὔρου κατασταλάξαντος καὶ στάκτης κληματιδίων κυαμείων ἢ τιτάνου ἀσβέστου. ὅταν οὖν ἐν αὐτῷ ἑψηθῶσιν, ἀναλυθήτωσαν ἐν ἐλαίῳ, τὸ δὲ ἔλαιον, ἐν ᾧ ἕψονται, ὑπερνηχέσθω τρεῖς δακτύλους· ὃ τρόπῳ τινὶ σταθμιζέσθω. καὶ ὅταν τὸ ἔλαιον ἐλαττωθῇ, ἀποτιθέσθω τὸ ἔλαιον, καὶ γενέσθω πῦρ χαῦνον. καὶ ὅταν οὕτω χωρισθῇ τὸ ἔλαιον, τότε ἡ δύναμις ἡ πυρώδης ἔσται μετὰ τῶν ὑδάτων τῶν ὀξέων· ἐν τῷ πυρὶ γὰρ ἀναχωρεῖ ἡ δύναμις ἡ πυρώδης.

XLII, 1. Ὁ καθολικὸς τρόπος τῆς ἀναβάσεως ἤγουν τιτανώσεως καὶ αἰθαλώσεως πνευμάτων ἢ κα[ὶ] ἑτέρων

ll. **1-14** cf. Alb. m. II, 441; G. I, 535, cap. XII et cod. Paris, 2419, f. 225v.

1 ἄγγος N μεταόρεισμένοι R, μετὰ ὁρισμένον et in marg. ἴσως μετεωρισμένον N **3** πατέλω RN **5** ποτης R, ποτε N εριγός R, ἔριγος N **6** παραφυλακὴν αὐτὴν RN ἐπαπὸ R **7** αὐτῶν R, αὐτοῦ N (nam in R ων primo obtutu incertum est) **9** πραγματων πνευματ(ον), sed πραγματων crucibus deletum R, πράγματος πνευμάτων N (και) ιατρίων R, διὰ τριῶν N (ex ipsa, codicis R scriptura) **12** αυτὸν R, αὐτοῦ N ἔλκιων et in marg. ἐλέων R ἔλαιον N **16** ἀναβιβάσαν[ας] et κατασταλάξαν[ας] N **18** κατασταλαγμένου N **19** ιψιθῶσιν R **20** ἐλαίων εν ὣ ἕψων[τ] R, ἐλαίων ἐνόντων N

spirituum in proprio vase elatio. Fit haec per ignem et sine igne; nonnullae vero per utramque rationem; et nonnullae per ascensionem alambici, et nonnullae per descensionem in patellam. Causa vero universalis omnis destillationis est ut humiditatis absorptae fiat purgatio a faece ipsius et defensio a putrefactione. Conspicimus enim ea quae destillantur fieri meliora. Propositum autem eorum pertractationis est, ut, cum nobis opus sit absorptione spirituum et medicinarum, habeamus aquam puram. Medicinas vero dico illas, quarum ope spiritus purgantur. Causa autem inventionis illius destillationis, quae per descensorium fit, est olei puri ex ipsius natura extractio. Idcirco ascensionis oleum in ipsius natura <agere et> continere non potest, ut pati non potest in patella.

XLI, 9. Sciendum est spiritus purgari per aquas acres, quae sunt acetum vini fortis sublimati et destillati, urina destillata et serum acre et fortis lexivia, quae fit ex urina destillata et cinere sarmentorum fabalium seu e calce inextincta. Cum igitur in ipso coquantur, solvantur in oleo, et oleum, in quo coquantur, supernatet tres digitos : quod <oleum> ratione quadam perpendatur. Cum oleum minuatur, demittatur oleum, et fiat ignis laxus. Cum vero ita separetur oleum, tunc vis ignea erit cum aquis acribus : nam in igne ascendit vis ignea.

XLII, 1. *Universalis ratio ascensionis seu calcinationis et fuliginationis spirituum et aliorum*

τινῶν. ἡ αἰθάλωσις γίνεται κατὰ τρόπους τρεῖς, δι' αἰθαλεροῦ, διὰ καυκίων, διὰ κλοκίων, ἅ ἐστιν ἀγγεῖα ὑέλινα· γίνεται δὲ οὕτω. λάβε ἑνὸς αὐτῶν τὸ εἶδος λελυμένον καὶ τετριμμένον, μεθ' ὧν δεῖ, ὥσπερ κόνιν, | F. 29 καὶ χρίσας αὐτὸ μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ, αἰθάλωσον.

Ὁ δὲ σοφιστικὸς πηλὸς γίνεται οὕτως. λάβε ἀπὸ τοῦ πηλοῦ τῶν χυτραρίων καθαροῦ ἀπὸ λιθαρίων, πηλοῦ μεμιγμένου ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ, καὶ μετὰ μέρους τινὸς ἅλατος καὶ τριχῶν κεκομμένων μετὰ ψαλιδίου καὶ μετὰ στάκτης καὶ καρβούνων κεκοπανισμένων καλῶς, ὡς γενέσθαι κόλλα. μετὰ <τούτου> τοῦ πηλοῦ χρίσον τρὶς τὸ ἀγγεῖον ἔξωθεν, καὶ ἔασον ψυχῆναι αὐτό. εἶτα λείωσον καλῶς ὃ μέλλεις αἰθαλῶσαι ἑψημένον καὶ ξηρόν. εἰ δ' ἂν ἔχῃ τινὰ ὑγρότητα, ἀσφαλίσεις τὰς ἁρμογὰς τῶν ἀγγείων ἢ τῶν ὑέλων, καὶ ἅψεις πῦρ ὑπ' αὐτῷ. ἀναβαῖνον τὸ πῦρ ὑγρότερον, στενοχωρεῖται τὸ ἀγγεῖον καὶ θλᾶται, καὶ ἀπόλλυται τὸ ἔργον. διὰ τοῦτο ὀφείλει εἶναι ἑψημένον καλῶς τὸ ἔργον καὶ τὸ αἰθαλερὸν ἔχειν μικρὰν ὀπὴν ἄνωθεν, καὶ τὰ καυκία ὁμοίως, ὅπως ἐξέλθῃ πρότερον ἡ ὑγρότης ἐξ αὐτοῦ· τοῦ δὲ κολκίου ἔστω τὸ στόμα ἀσκέπαστον. καὶ οὕτως ἅψον πῦρ μαλακὸν καὶ ἐλαφρὸν μικρὰν ὥραν, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ἡ ὑγρότης τοῦ πράγματος. εἶτα φράξον τὴν ὀπὴν, οὐ μετὰ πηλοῦ, ἀλλὰ μετὰ ξυλαρίου μικροῦ, ὅσον δύναται σαλεύεσθαι ἔνδον τῇ ὀπῇ, ὅπως ἐνταῦθα γνῶμεν <εἰ> ᾐθαλώθη ὅλον τὸ ἔργον, ἢ ἔμεινεν ἐξ αὐτοῦ. εἶτα ἅψον πῦρ ἰσχυρόν, καὶ αἰθάλωσον. εἶτα, <εἰ> θέλεις γνῶναι εἰ ἀπέμεινεν ἢ ἀνέβη ὅλον, ἔκβαλε τὸ εἰρημένον ξυλάριον ἀπὸ τῆς ὀπῆς, καὶ εἰ μὲν ἴδῃς ὅτι ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς ὀπῆς ἀτμὶς καπνοῦ, ἀναβαίνει τὸ εἶδος, καὶ βάλλεις τὸ ξυλάριον, καὶ σφίγγεις τὴν ὀπήν, καὶ πάλιν ἅπτεις

2 κλωκίων R, γλυκίων et in marg. κο[λ]κίου N γίνεται] Γ' R **3** ενοι R, ἑνὶ et in marg. ἓν N το είδως R, τι άδος N, cum in R litterae ο ea sit forma ut ι legi possit, et ει videri possit α **4** χρίσον N **5** αἰθαλώσεως N **7** καθαρῶν N **8** μέρου R **11** τούτου addidi **12** ὦ μελεις R, εἰ μέλλεις N **13** τιοὺν ιγρώτιτα R, τινὰ ὑγρ. N (και) σφαλίσεις R, καὶ σφαλίσης [εις], et in marg. sup. κλείσης [εις] N **15** επαυτὼ R; cf. p. 60, l. 1 ὑπαυτὼ N **19** κολκίο R ασ(και)πασ(ον) R, ἀσκέπασθον [στον] N **21** τὰς ὀπὰς RN **22** σαλέβέσθε R **23** ἐνδον R, ἐνδύον N, cum in R δι primo obtutu legi possit ἠθαλωθί, omisso εἰ R, εἰ αἰθαλώθη N **25** εἰ addidi **28** βάλης R, βάλλεις N σφίγγεις R, σφίγκεις N

quorumdam. Fuliginatio fit secundum rationes tres, per fuliginatorium, per pocula, per conchulas, quae sunt vasa vitrea : fit vero ita. Sume unius ipsorum speciem solutam et tritam, cum quibus oportet, tamquam pulverem, et postquam inunxeris ipsam luto sophistico, fuligina.

Sophisticus autem lutus fit ita. Sume aliquantum lutum, quo ollae conficiuntur, sine calculis, commixtum e rubro et albo, et cum parte quadam salis et pilorum forficulis caesorum et cum cinere atque carbonibus tunsis pistillo tam bene, ut fiant colla. Hoc luto unge ter vas extrinsecus, et permitte ipsum frigescat. Postea tere bene illud quod es fuliginaturus, quod coctum et siccum sit oportet. Si vero habeat humiditatem quamdam, firmabis iuncturas vasorum seu vitrorum, et ignem incendes sub ipso, quia si ignis ascendat humidior, comprimitur vas et dirumpitur, et corrumpitur negotium. Idcirco oportet bene coctum sit negotium et fuliginatorium habeat parvum foramen in superiore parte, et pocula itidem, ut exeat prius humiditas ex ipso. Sed os conchulae intectum sit oportet. Atque ita incende ignem mollem et levem per horae momentum, donec exeat rei humiditas. Postea obtura foramen non luto, sed tigillo parvo, eius magnitudinis ut possit agitari in foramine, ut hinc cognoscamus sitne fuliginatum omne negotium, an quid manserit ipsius. Postea incende ignem validum, et fuligina. Postea, si velis cognoscere utrum manserit an ascenderit totum, extrahe tigillum, quod diximus, e foramine; et si videas exire e foramine vaporem fumi, ascendit species, et abicies tigillum, et adstringes foramen; et rursus incendes ignem

F. 29v ὑπ' αὐτῷ, ἕως οὗ τελειωθῇ, καθ' ὥραν σκο|<πῶν> ἀπὸ τῆς εἰρημένης ὀπῆς τῆς τελειώσεως ἔργον. εἰ δὲ ἴδῃς ὅτι οὐκ ἐξέρχεται καπνὸς ἀπὸ τῆς ὀπῆς, γίνωσκε ὅτι ἐτελειώθη ἡ ἀνάβασις τοῦ εἴδους, καὶ παῦσον τὸ πῦρ. εἰ δὲ ἅψεις ἐπὶ πλέον τὸ πῦρ, ὑποστρέφει τὸ ἀναβὰν κάτω, καὶ λύεται, καὶ ἐρημοῦται. ὅρα δὲ μὴ βάλῃς τι εἰς τὸ αἰθαλερὸν πρὸ τοῦ ἀναβιβάσαι, εἰ μὴ πρότερον στρώσῃς κάτωθεν τοῦ αἰθαλεροῦ τὸ διῶκον τὴν τοῦ πυρὸς βλάβην, οἷόν ἐστι τὸ ἅλας τὸ ὀπτημένον ἐπὶ πλίνθου καὶ ἀφρὸς τῆς θαλάσσης τετριμμένος καὶ ὁ ὕελος. ταῦτα γὰρ κωλύουσιν τὴν τοῦ πυρὸς βλάβην, καὶ διδόασιν τῷ ἠθαλωμένῳ ἰσχὺν πρὸς τὸ ἀναβῆναι. ἡνίκα δὲ στρώσῃς τι τῶν εἰρημένων εἰς τὸν πυθμένα τοῦ αἰθαλεροῦ ἢ τῶν καυκίων ἢ τῶν καρουρίων, ἴσασον αὐτὸ μετὰ τῆς χειρός σου, καὶ ἐπιβάρυνον καὶ στίβασον, ἵνα γένηται κάτω ὡς πλάκα. εἶτα κόψον <παννίον ἢ χαρτίον> στρογγύλον, ἢ χάραξον κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ ἄγγους, καὶ θὲς ἐπάνω τοῦ ἄγγους ἐν τῷ κειμένῳ ἅλατι ἢ <ἐπανω> τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης ἢ τῆς ὑέλου ἢ τῆς καλακάνθου, καὶ ἐπάνω τοῦ παννίου ἢ τοῦ χαρτίου θὲς τὰ εἴδη τὰ μέλλοντα αἰθαλωθῆναι, φυλάττων δηλονότι τὴν εἰρημένην στρῶσιν τὴν διώκουσαν τὴν βλάβην τοῦ πυρὸς καὶ χωρίζουσαν τοῦ μὴ γενέσθαι τὰ εἴδη μετὰ στρώσεως, καὶ προστέγνωσον, ὡς εἴρηται, καὶ ἔξελον τὴν νοτίδα αὐτῶν ἐκ τῆς ὀπῆς τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ αἰθαλεροῦ, καὶ γνώσει εἰ ἀνέβη ὅλον τὸ εἶδος ἢ οὔ. F. 30 τὸ δὲ πάντων ἀκεραιότερον ἡ | τοῦ πυρὸς κυβέρνησίς ἐστιν. δεῖ γὰρ πρῶτον μὲν ἐλαφρὸν εἶναι, ἕως οὗ ἀφέλῃς τὴν ὑγρότητα, εἶτα αὐστηρότερον. ὅρα δὲ μὴ ἅψῃς τὸ πῦρ ἐπάνω τοῦ αἰθαλεροῦ ἢ γύρωθεν τῶν πλευρῶν, ἀλλ' ὑποκάτωθεν αὐτοῦ. ὅτε οὖν βούλει σφίγξαι τὰς ἁρμονίας τοῦ αἰθαλεροῦ, ποίησον πρότερον ὑποκάτω πηλὸν σοφιστικόν ὀλίγον, καὶ ἔασον ψύγεσθαι. εἶτα λαβὼν παννίον λινὸν ἄλειψον μετὰ τῆς κόλλης τῆς τεχνικῆς, καὶ κόλλησον ἐπάνω τοῦ πηλοῦ, καθὼς γυρίζει τὸ αἰθαλερὸν ἢ τὸ καυκίον, ἅπαξ ἢ δίς, καὶ εἰ οὐκ ἔστιν παννίον, ἔστω ἀντ' αὐτοῦ χαρτίον. τὰ δὲ στόματα τῶν

1 αυτῶ R, αὐτὸν N σκο in extrema pag. R; om. N **7** το εθαλερὼν R, τὸ αἰθαλερὸν N **8** επτιμένον R, ὀπτημένον N; cf. p. 106, ll. 13 et 17 **10** το ἐθαλδμένῶ R, τὸ αἰθαλωμένον N **13** χἐιρόσου R **14** παννίον ἢ χαρτίον addidi **16** ἐπάνω addidi **22** ἔξελων R, ἔξελε N τὴν ὠτίδα R τὴν νοτίδα N **24** (και)ρεότερον R, κεραίοτερον N **25** ειοιέ R, εἶναι N **30** πανὴν R, πανίον N; et l. 32 **31** κόλοσ(ον) R, κόλλησον N **32** καυκὴν RN; et in marg. πανίον N **33** χὰρτι R, χάρτης N

sub ipso, donec perficiatur, singulis horis inspiciens per foramen, quod diximus, perfectionis opus. Et si videas fumum non exire e foramine, cognosce perfectam esse ascensionem speciei, et igni finem impone. Si autem incendes ignem diutius, quod ascendit remeat deorsum, et solvitur et vastatur. Et cave ne quid inicias in fuliginatorium prae ascensione, nisi prius straveris in inferiore fuliginatorii parte illud quod abigat ignis perniciem, ut sal coctum super laterem et spuman maris tritam et vitrum. Haec enim impediunt ignis perniciem et dant illi, quod fuliginatum sit, vim ad ascensionem. Cum vero straveris quid illorum, quae diximus, in fundo fuliginatorii seu poculorum seu carurarum, hoc ipsum manu tua adaequa, et comprime et calca, ut fiat tamquam tabula. Postea panniculum seu chartulam caede in formam rotundam, seu incide secundum ambitum vasis, et impone summo vasi in sale, quod insit, seu maris spumae seu vitro seu chalcantho; et panniculo seu chartutae impone species, quae sint fuliginandae, servans quidem ordinem, quem diximus, qui abigit ignis perniciem, atque separat ita, ut species cum ordine non commisceantur; et prius constringe, ut diximus, et extrahe humorem e foramine, quod est in capite fuliginatorii, et cognosces an ascenderit tota species necne. Sed omnibus integrior sit ignis administratio. Sit enim primum oportet levis, donec auferas humiditatem, postea severior : et cave incendas ignem super fuliginatorium seu circa latera, sed subter. Cum igitur velis obturare et constringere iuncturas fuliginatorii, fac prius, in inferiore parte, exiguam vim luti sophistici, et permitte frigescat. Postea sume panniculum linteum, et ungue colla technica, et luto impone atque adglutina, semel vel bis, qua fuliginatorio seu poculo in orbem fertur; et si desit panniculus, adhibe chartulam. At ora

καρούρων, εἴτουν τῶν κλουκίων τῶν ὑελίνων, φράξον πρῶτον μετὰ βαμβακίου, εἶτα μετὰ τῆς κόλλης τοῦ τιτάνου καὶ τοῦ λευκοῦ τῶν ὠῶν, καὶ πάλιν ἐπάνωθεν. ὅταν δὲ μέλλῃς ἀναβιβάσαι σῶμα ἢ πνεῦμα, μὴ βάλῃς αὐτὸ εἰς πῦρ μαλακόν, ἐπειδὴ ἐξατμίζεται, καὶ σκορπίζεται, καὶ οὐκ αἰθαλοῦται, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς σπούδασον αὐτὸ μετὰ πυρὸς σφοδροῦ. μετὰ δὲ τὸ ἀναβιβάσαι τὸ πνεῦμα τρῖψον τὸν φλοιόν, καὶ εἰ μὲν καπνίζει, πάλιν βάλε εἰς τὸ αἰθαλερόν, καὶ ἀναβίβασον, ἕως οὗ μὴ μείνῃ τι ἐν τῷ φλοιῷ. ἅψεις δὲ ἐπὶ παντὶ ῥοτούλῳ ὥρας δώδεκα τελείας.

XLIII, 1. Περὶ ἀναβάσεως ἑρμοῦ. ὁ ἑρμῆς ψυχρός ἐστι καὶ ὑγρός, καὶ οὐ δύναται ἀναμιχθῆναί τινι, εἰ μὴ πρότερον σβεσθῆναι. σβέννυται δὲ ἐν σιέλῳ, ὅταν μετ' αὐτοῦ τρίβεται, καὶ πολλῷ πλέον, ὅταν ξηρίον τῆς σηπίας τοῦ ὀστράκου συμβάλλεται. καὶ ὅταν εἴη ἐσβεσμένος, εἰ ἀναμιχθῶσιν αὐτῷ τινα σώματα, ἀναζωοποιοῦσιν αὐτόν, καὶ μεταβάλλουσιν αὐτὸν ἀπὸ συστάσεως | εἰς σύστασιν ἄλλην καὶ ἐκ χρώματος εἰς χρῶμα· καὶ τότε ἐστὶν ἐλεξὶρ λευκὸν καὶ ἐρυθρόν. καὶ ὅταν ἀναβιβασθῇ, ἔχει καλὰ ἔργα, καὶ ὅταν λυθῇ εἰς ὕδωρ, ἔχει ἐργαζόμενα μείζονα, ὅταν δὲ παγῇ, ἔργα μέγιστα καὶ θαυμαστά. πλὴν δεῖ προευτρεπίσαι αὐτόν, ἕως οὗ καρτερήσῃ τὸ πῦρ, καὶ τότε ποιήσει ἔργα θαυμαστά. καὶ γὰρ στρέφει τὰ σώματα εἰς ἄργυρον μετὰ ἀρσενικοῦ, ἢ εἰς χρυσὸν μετὰ θείου. λοιπὸν ὀφείλομεν θανατῶσαι αὐτὸν ἀτμῷ κασσιτέρου ἐὰν εἰς λευκόν, εἰς δὲ ἐρυθρόν, μετὰ ὀσμῆς μολύβδου, ἄλλως δὲ συμφέρει τὴν ὑγρότηταν ἐν τοῖς μετάλλοις. εἶτα τρίψομεν αὐτὸν μετὰ πραγμάτων τῶν ξηραινόντων, ὥσπερ τὸ ἅλας ἢ ἀτραμέντουμ καὶ τὸ ὄξος ἐν τῇ ἐκζέσει.

XLIII, 2. Καὶ ἀναβιβάσομεν αὐτὸν οὕτως. λάβε ἑρμοῦ μέρη τρία καὶ μέρος τρίτον ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ προηυτρεπισμένου καὶ μέρος τέταρτον ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου. καὶ λείω-

ll. **11** sqq. Cf. Alb. m. IV, 482.

2 βᾶνβακίου R **3-4** αναβιβάσεων R **9** ἅψας N **11** ἀναβιβάσεως RN **13** σβε̂σθίνε R, σβεσθῇ N (cf. : *se non prima di essere spento*) τρίβηται N **15** εἰὴ R, εἴη et in marg. ἦ N **18** λευκὼν R, καλὸν N **20** μίζονα R, μέγιστα et in marg. μείζονα N **21** (δι) πρὸευτρέπίσε R, δὲ προευτρέπισον N **22** ποιοίσοι R, ποίησον N **23** ποιπὸν R, λοιπὸν N **27** αλας ὑ R, ἅλας τοῦ N

F. 30

carurarum, seu conchularum vitrearum, obtura prius gossipio, postea colla e calce et albo ovorum confecta, et rursus impone. Cum vero in eo sis ut sublimes corpus seu spiritum, ne imponas ipsum igni molli, quia evaporatur et dissipatur, et non fuliginatur; sed ab initio urge ipsum igne nimio. Postquam sublimaveris spiritum, tere corticem; et si fumum emittat, rursus loca in fulginatorio, et sublima, donec nihil maneat in cortice. Et ignem incendes omni rotulo tres horas plenas.

XLIII, 1. *De ascensione hydrargyri.* Hydrargyrus frigidus est atque humidus, et nulli rei potest commisceri, nisi prius extinguatur. Extinguitur vero in axungia, cum teritur cum ipsa, et multo magis, cum ipsi addatur xerion e sepiae testa confectum. Et cum extinctus sit, si commisceantur cum ipso corpora quaedam, ipsum in vitam revocant, et transducunt ipsum e structura ad structuram aliam atque e colore ad colorem : et tunc est elexir album et rubrum. Et cum sublimatus sit, habet pulcra opera; et cum solutus sit in aquam, habet vim et effectus maiores; cum vero compactus sit, habet opera maxima et admirabilia. At oportet praeparemus ipsum, donec ferat et patiatur ignem ; et tunc faciet opera mirabilia. Vertit enim corpora in argentum, arsenici ope ; seu in aurum, sulphuris ope. Ceterum oportet necemus ipsum vapore stanni, si ad album ; si autem ad rubrum, odore plumbi : alia vero ratione secum aufert humiditatem, quae metallis inest. Postea teramus oportet cum rebus siccantibus, ut est sal vel atramentum et acetum in ebullitione.

XLIII, 2. *Et sublimabimus ipsum ita.* Sume hydrargyri partes tres et partem tertiam salis ammoniaci praeparati et partem quartam salis communis praeparati. Et tere

σον ἐπὶ μαρμάρου, ἕως οὗ ἀποθάνῃ ὁ ἑρμῆς ἐν αὐτοῖς. εἶτα θὲς εἰς ἀναβιβαστήριον, καὶ ἀναβήσεται ὥσπερ στυπτηρία λευκὴ πεπλυμένη. καὶ τοῦτό ἐστιν ἐκ τῶν μεγάλων ἔργων· φύλαξον αὐτό.

XLIII, 3. Ἄλλη ἀνάβασις ἑρμοῦ. λάβε λίτραν μίαν ἑρμοῦ, καὶ νέκρωσον αὐτὸν ἐν ὄξει ἰσχυρῷ κατεσταλαγμένῳ μετὰ στυπτηρίας καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἔσται κεκαθαρμένος καὶ λευκὸς ὡς κάτοπτρον· καὶ πρόσχες μή ποτε δι' ὀλιγότητα ὄξους φύγῃ ἐπάνω τοῦ πυρός. εἶτα ἀναβίβασον αὐτὸν μετὰ ἀτραμέντου καὶ ἅλατος κοινοῦ ἀναλελυμένου καὶ στυπτηρίας δραχμ. ἑπτά. καὶ ἴσθι ὅτι καλὸν ἀτραμέντουμ καὶ στυπτηρία θανατοῖ αὐτὸν καὶ στερεοῖ καὶ συνεργεῖ αὐτὸν ἀναβῆναι εἰς τὸ ἀναβιβαστήριον. ἔστω δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀναβιβα|στηρίου πλατεῖα καὶ ὁ πυθμὴν στενός, καὶ ἔστω ἐκ τῆς στυπτηρίας καὶ τοῦ ἀτραμέντου ἴσος σταθμὸς τοῦ ἑρμοῦ, καὶ ἑκάστην φορὰν ἀνακαίνιζε τὴν στυπτηρίαν καὶ τὸ ἀτραμέντουμ, ἕως ἑπτάκις· καὶ ἀναβήσεται παρὰ τοῦ πυθμένος τοῦ ἀναβιβαστηρίου. ἤ, εἰ θέλεις ἵνα μάθῃς τῆς λευκώσεως καὶ τῆς βαρύτητος τὸ στερεὸν καὶ μόνιμον, τρῖψον αὐτὸν μετὰ ἅλατος ἀλκαλὶ προηυτρεπισμένου καὶ ψυμιθίου, καὶ συχνάκις σύντριψον αὐτόν, καὶ πότισον μετὰ ἅλατος ἀλκαλίου καὶ ψυμιθίου ποιῶν ἑκάστην ἀνάβασιν, καὶ τίθει ἐν τῷ ἀναβιβαστηρίῳ κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον, καὶ ἀναβιβασθήσεται λευκός, καὶ ἔσται ἡ βαφὴ αὐτοῦ μόνιμος. καὶ τοῦτό ἐστι ἐκ τῶν μεγάλων ἔργων τοῦ ἑρμοῦ.

F. 31.

XLIII, 4. Ἑτέρα ἀνάβασις κρείττων πασῶν τῶν ἄλλων. λάβε ἑρμῆν καθαρὸν προηυτρεπισμένον, λίτραν μίαν, καὶ χαλκάνθην λίτρας δύο. εἶτα λάβε ἰσχυρότατον ὄξος, καὶ θὲς ὀλίγον ὄξος, καὶ θὲς ὀλίγον χαλκάνθην ἐπὶ μαρμάρου. ζύμωσον μετὰ τοῦ ὄξους, ἵνα γένηται ὡς ζύμη. εἶτα θὲς ὀλίγον ἐκ τοῦ ἑρμοῦ

3 μάλλῶν ἔργων R, μᾶλλον ἔργων N cf. l. 24 **6** κατεσταλαγμένῶ R, κατεσταλαγμένον N **11** δραχμ.] ⲈⲈ R, καὶ et in marg. ἴσως σταθμὸς N ἀτραμέντου R, ἀτραμέντον N **15** εισὄσταθμος τοῦ R, ἰσόσταθμ$^{\alpha}$ος τοῦ N **16** ἀνακαινίζεται N ἀτραμέντου R, ἀτραμέντο N **18** μάθι R, μάθῃς N **19** μόνιμος R **23** λευκὸν RN **24** εκ τον μεγάλον ἔργον τον ☾ R, ἔκτον μέταλλον N, ubi cetera desunt usque ad λάβε (l. 26). In R autem μεγάλον scriptum est per Γ, non per γ **26-27** χάλκανθον N, et l. 28

super marmor, donec moriatur hydrargyrus in ipsis. Postea pone in ascensorio, et ascendet tamquam alumen album lavatum. Est hoc magnum quoddam negotium : serva ipsum.

XLIII, 3. *Alia ascensio hydrargyri.* Sume litram unam hydrargyri, et neca ipsum in aceto forti destillato cum alumine et sale ammoniaco; et erit purus et albus ut speculum : et cave ne propter exiguitatem aceti fugiat super ignem. Postea sublima ipsum cum atramento et sale communi soluto et aluminis drachmis septem. Et scias pulcro atramento et alumine ipsum necari et consolidari et adiuvari ad ascensionem in ascensorium. Sit autem caput ascensorii amplum et fundus angustus; et sit aluminis pondus et atramenti idem atque hydrargyri; et in vice una quaque renova alumen et atramentum usque ad septimam vicem : et ascendet e fundo ascensorii. Aut si vis discere dealbationis et gravitatis soliditatem et stabilitatem, tere ipsum cum sale alcali praeparato et cerussa, et frequenter contere ipsum, et imbibe sale alcali et cerussa, cum singulas facias ascensiones; et pone in ascensorio secundum rationem, quam diximus : et ascendet albus, et erit tinctura ipsius stabilis. Et hoc est magnum quoddam hydrargyri opus.

XLIII, 4. *Alia ascensio melior ceteris.* Sume hydrargyri praeparati litram unam et chalcanthi litras duas. Postea sume acetum fortissimum, et pone exiguam vim aceti, et pone exiguam vim chalcanthi super marmor. Subige cum aceto, ut fiat tamquam fermentum. Postea pone exiguam vim hydrargyri

μετὰ ἐκείνου, καὶ λείωσον ὀλίγον, καὶ ταχέως τεθνήξεται. καὶ ὅταν οὐδὲν ἴδῃς ἐξ αὐτοῦ ζῶν, μετάθες ἐκ τοῦ μαρμάρου ἐν τρυβλίῳ, καὶ λάβε ἕτερον μέρος, καὶ ποίησον ὡς πρότερον. καὶ οὕτω ποίησον κατ' ὀλίγον, ἕως <οὗ> αἱ δύο λίτραι τοῦ χαλκάνθου ποιῶσιν τὴν λίτραν τοῦ ἑρμοῦ. εἶτα θὲς ὁμοῦ, καὶ λαβὼν τρυβλίον γεγανωμένον καὶ θεὶς ἐπὶ πυρὸς ἐλαφροῦ, γύριζε αὐτὸ ἀεί, ἕως οὗ ξηρανθῇ. εἶτα θὲς ἐν φιάλαις στεναῖς καὶ μι|κροτραχήλοις ἐπὶ στάκτης θερμῆς κεκοσκινισμένης. πρῶτον δὸς ξηρὸν πῦρ διὰ τεττάρων ὡρῶν, ἕως οὗ ἡ ὑγρότης ἐξέλθῃ διὰ μιᾶς ὀπῆς, ἥτις ὀφείλει ἐαθῆναι ἐν ἑκάστῃ φιάλῃ ἀνωτέρω καὶ εἶναι ἀνεῳγμένη, ἕως οὗ ἡ ὑγρότης ἐξέλθῃ. εἶτα δοθήτω πῦρ ἰσχυρὸν ἐν ἑπτὰ ὥραις, κλείσας τὴν ὀπήν. πλὴν πρὸ τοῦ κλεισθῆναι τὴν ὀπὴν τῆς φιάλης ὄψει αὐτὸν ἀναβαίνοντα ὅλον ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς φιάλης ὡς λίθον. μὴ ζητήσῃς ἄλλην ἀνάβασιν, ὅ καὶ αὕτη κρείττων ἐστὶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν. F. 31

XLIII, 5. Ἑτέρα ἀνάβασις. λάβε ἐξ ἑρμοῦ ὅσον θέλεις, καὶ σύντριψον ἐπὶ μαρμάρου ἐπὶ διπλασίονος αὐτοῦ κινναβάρεως λελυμένου μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ. εἶτα τρῖψον μετὰ ἅλατος καὶ ἀτραμέντου, ὡς προείρηται, καὶ ἀναβίβασον τετράκις εἰς λευκόν, καὶ εἰς ἐρυθρὸν ἑπτάκις. καὶ μετὰ τὴν ἀνάβασιν πότιζε αὐτὸν μετὰ ὕδατος θείου, καὶ πῆξον ἐπὶ πυρός, καὶ φύλαξον, ὅτε ἕξεις ἔργον.

XLIII, 6. Λαβὼν ἑρμῆν πῆξον αὐτὸν μετὰ θείου, εἶτα ἅπλωσον εἰς ἄγγος ἅλας τὸ ποιμένων, καὶ ἀναβίβασον αὐτόν, καὶ ἀναβίβασον τὴν πρώτην φορὰν ἠθαλωμένον.

XLIII, 7. Ἀνάβασις ἑρμοῦ κρυσταλλίνα. λαβὼν ἑρμῆν ἀναβιβασμένον (οἷον ἀνάβασις ἄλλη· πολυτρόπως γὰρ ἀναβιβάζεται) μέρος ἓν καὶ ἅλατος πικροῦ μέρος ἕν, λείωσον αὐτὰ ὁμοῦ καὶ βάλε μέσον δύο καυκίων περιφραγμένων μετὰ πηλοῦ τῶν φιλοσόφων. εἶτα ψύξον, καὶ πυρώσας κάμινον ἰσχυρῶς, ποί|ησον F. 32

2 ζῶντα RN (e lat. *vivum?*) **4** οὗ addidi **5** ἕως ⟨symbols⟩ RN, et in marg. β' in N; cf. p. 112, l. 27 **6** θὲς N **7** στένές R, τισί N **10** ἰαθῆναι RN ἑκάστο R, ἑκάστῃ N **12** κλίσθέ R **13** ὄψει — φιάλης om. N **15** ὅ = quod = ὅτι **18** λελυμένον R, λελυμένου N **24** ὁ ποιμένον R, ὁ ποιμαίνων N ὀπτημένον conic. Delatte, cf. p. 108, 8 **25** ἐθόλὸμένον R, ἐθολωμένον N **27** αλης R, ἅλη N **28** αὐτὰ R, αὐτὸ N **29** πἐριφράγμένον R, πυρὶ πεφραγμένον N πυλοῦ R, πηλὸν N

cum illo, et tere paulum; et cito morietur. Et cum nihil illius videas vivum, transfer e marmore in catinum, et sume alteram partem, et fac ut prius. Atque ita fac paulatim, donec litrae duae chalcanthi efficiant litram hydrargyri. Postea pone una, et sume catinum stanno inductum, et impone igni levi, et conturba et misce, donec siccetur. Postea impone, in phialis strictis parvo collo praeditis, cineri calido cribrato. Primum da siccum ignem horas quattuor, donec humiditas exeat per foramen, quod oportet linquamus in phialae uniuscuiusque parte superiore; et apertum sit oportet, donec humiditas exeat. Postea detur ignis fortis septem horas, clauso foramine. At antequam claudis foramen phialae, videbis ipsum, ascendentem, omnem in collo phialae lapidis instar. Noli quaerere aliam ascensionem, quia haec est melior ceteris.

XLIII, 5. *Alia ascensio.* Sume hydrargyri quantum vis, et contere in marmore super duplam cinnabaris vim cum aqua soluti, donec moriatur in ipso. Postea tere cum sale et atramento, ut supra dictum est, et sublima quater ad album, et ad rubrum septies. Et post ascensionem imbibe ipsum aqua sulphuris, et compinge super ignem, et serva ad id temporis, quo habebis negotium.

XLIII, 6. Sume hydrargyrum et compinge cum sulphure : postea extende in vase sal pastorum, et sublima ipsum; et prima vice sublima ipsum fuliginatum.

XLIII, 7. *Ascensio hydrargyri crystallina.* Sume hydrargyri sublimati (per aliam ascensionem, nam multis rationibus sublimatur) partem unam et salis amari partem unam; tere ipsa una et interpone duobus poculis circumsaeptis luto philosophorum. Postea refrigera, et postquam caminum fortiter inflammaveris, fac

μέσον τῆς πυρᾶς λάκκον, καὶ χῶσον αὐτὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ἔασον ἡμέραν μίαν. εἶτα ἔκβαλε, καὶ λαβὼν τὸ ἀναβιβάσαν ἐξ αὐτῶν, μῖξον μετὰ τοῦ φλοιοῦ, καὶ στρέψον τὴν ποίησιν, ὡς ἐποίησας πρῶτον, φορὰς τρεῖς, καὶ ἐξέρχεται κομμάτιον ἓν ὡς κρύσταλλον διαυγές.

XLIII, 8. Καὶ ἄλλως. λαβὼν ἑρμῆν ἀναβίβασον, ὡς εἴρηται, καὶ λαβὼν μέρος ἕν, καὶ ἀπὸ τοῦ σινενίου (?) τῆς Περσίας μέρος ἕν, τρῖψον μετὰ ἑρμοῦ, καὶ θὲς αὐτὰ μέσον δύο καυκίων, καὶ χῶσον ἐπὶ θερμῆς κοπρίας ἡμερόνυκτον ἓν ἀνακαινίζων τὴν κόπρον. καὶ ὅταν γένηται στάκτη, λάβε τὸ ἀναβιβασθὲν ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ λείωσον αὐτὸ μετὰ ἴσου αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ στρέψον αὐτὰ εἰς τὰ καυκία, καὶ ἅψον <πῦρ> ἡμερόνυκτον, καὶ λαβὼν τὸ ἀναβιβασθέν, ἀναβίβασον αὐτὸ δὶς μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. καὶ πάλιν ἐκ τρίτου μετὰ τῆς τρίψεως αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἐξέρχεται κρυστάλλου καθαρώτερον.

XLIV, 1. Πῆξις ἑρμοῦ. λάβε μύστραν σιδηρᾶν, καὶ χῦσον ἐν αὐτῇ ἔλαιον ἱεροσολυμιτικόν. εἶτα λείωσον θεῖον κίτρινον, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς τὸ ἔλαιον, καὶ βράσον αὐτὸ καλῶς. εἶτα χῦσον ἐν αὐτῷ ἑρμῆν καὶ καταβίβασον ταχέως ἀπὸ τοῦ πυρός, καὶ εὑρήσεις τὴν ὑδράργυρον πεπηγυῖαν καὶ ὑπομένουσαν τὴν τύψιν, οὐχ ὑποφέρουσαν δὲ τὸ πῦρ, ἀλλὰ φεύγουσαν.

XLIV, 2. Ἄλλως. λαβὼν κρόμμυα ἔκβαλον τὸν ζωμὸν αὐτῶν, καὶ ἄμελξον τάλκον, καὶ χῦσον ἐπ᾽ αὐτοῦ τὸν ζωμὸν αὐτῶν, ὅσον ἀρκεῖ, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς ἄγγος ὑέλινον, καὶ τάραξον αὐτὸν πεντάκις καθ᾽ ἡμέραν, καὶ λύεται εἰς ἡμέρας ἑπτά. ὅταν λυθῇ, λάβε ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ | ὕδατος ὀγ. μίαν καὶ ἀπὸ ἑρμοῦ ὀγ. δέκα, F. 32
καὶ θὲς τὸν ἑρμῆν καὶ τὸ ὕδωρ εἰς κόνδυλον καλάμου χονδροῦ,

3 στρέψων R, τρέψον N 4 κόμάτον R, κομμάτην N 5 διαυγὴς R, διαυγης ἐς N 7 συνενίου RN; vd. praefat. 8 μέσον R, ἐν μέσῳ N 9 ἐπὶ RN (an ὑπό ?) 14 εκ Γ̄ R, εκβ (?) N 15 κρίσταλον R, κρυστάλλου N 19 κατάβασον RN εὑρίσ(ης) R, εὑρίσκεται et in marg. εὑρήσεις τὴν N 20 τ`` ☽ πέποιγίαν R, τὸν ☽ πεπηγυῖαν N 22 ἐκβᾶλων R, ἔκβαλον N 23 αμελιξων R, ἄμελξον N ζ. αὐτοῦ RN 24 τάρασον R, τάρασσον N 25 καθοι ϭ (scil. καθ οι [μέραν] = ἡμέραν) ϭ R 26 υπ R, ἀπ' N ογγ N, ⪡ R 27 χονδροὺ R, χονδρὸν N

in media pyra lacum, et inhuma ipsa in eo, et linque ibi diem unum. Postea extrahe, sume quod ex ispis ascenderit, et commisce cum cortice; et verte facturam, quam antea feceris, vices tres; et exit frustulum clarum tamquam crystallum.

XLIII, 8. *Et alias.* Sume hydrargyrum et sublima, ut dictum est : ipsius sume partem unam, et sinenii (?) Persici partem unam; et tere cum hydrargyro, et interpone ipsa duobus poculis, et inhuma super fimum calidum diei et noctis spatium, renovans fimum. Et cum fiat cinis, sume quod ascenderit ab ipsis, et tere ipsum cum eadem vi salis ammoniaci, et transfer ipsa in pocula. Et incende ignem diei et noctis spatium; et sume quod ascenderit, et sublima ipsum cum eodem pondere salis ammoniaci. Et, rursus, tertium <sublima> cum tritura ipsius salis ammoniaci; et exit crystallo clarius.

XLIV, 1. *Compactio hydrargyri.* Sume alveolum ferreum, et infunde ipsi oleum Hierosolymiticum. Postea tere sulphur citrinum, et pone ipsum in oleo, et fervefac ipsum bene. Postea infunde ipsi hydrargyrum, et demitte cito ex igne. Et invenies hydrargyrum compactum, qui patitur ictum; at non patitur ignem, sed ignem fugit.

XLIV, 2. Sume cepas et extrahe succum ipsarum, et mulge talcum, et infunde ipsi succum ipsarum, quantum sufficit, et pone ipsum in vase vitreo, et turba et misce ipsum quinquies quotidie : et solvitur dierum septem spatio. Cum solutum sit, sume ipsius aquae unciam unam et hydrargyri uncias decem, et pone hydrargyrum et aquam in nodo calami crassi

καὶ περίφραξον καλῶς, καὶ χρίσον τὸν κάλαμον μετὰ ζύμης ἀλεύρου κριθίνου, καὶ ψύξον αὐτόν, καὶ θὲς ἐπὶ κόπρον θερμὴν ἡμέραν μίαν, καὶ ἐξέρχεται ὡς ἄργυρος. καὶ θὲς ἐξ αὐτοῦ ὀγ. μίαν.

XLIV, 3. Ἄλλως. τρῖψον ἑρμῆν μετὰ ὄξους καὶ ἅλατος ἡμέραν τελείαν ἀνακαινίζων τὸ ὄξος καὶ τὸ ἅλας καθ᾽ ὥραν. εἶτα ἐπίθες ἐπ᾽ αὐτῷ στυπτηρίαν καθαράν, καὶ λείωσον αὐτὸν μετ᾽ αὐτῆς, καὶ βάλε εἰς ἄγγος ὑέλινον, καὶ θὲς τὸ ἄγγος ἔσωθεν χύτρας μαρμαρινῆς, καὶ ἀναγέμισον αὐτὴν γύρωθεν στάκτῃ. εἶτα ἐπίχεε ἑρμῇ ὄξος, ἐν ᾧ ἔθηκας χαλκάνθην καὶ στυπτηρίαν Αἰγυπτίαν ἀνά (ἅπερ διελύθη ἐν τῷ ὄξει), καὶ βράσον αὐτὴν ἡμερόνυκτα τρία· καὶ ὅταν λείψῃ τὸ ὄξος, πρόσθες ἕτερον ἐπὶ πυρὸς μαλθακοῦ, καὶ ἐκβαλὼν αὐτὸν εὑρήσεις συνηγμένον. χώνευσον αὐτὸν πολλάκις, διότι, ὅσον χωνευέται τὸ σῶμα, τοσοῦτον δυναμοῦται. ἀνάμιξον αὐτῷ ἴσον ἄργυρον, καὶ ἔσται ὅλον σωτηρία.

XLIV, 4. Ἄλλως. λάβε ἑρμῆν, καὶ λῦσον ἐν ὀθονίῳ πυκνῷ, καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ, καὶ βάλε ἐν τῷ πυθμένι αὐτῆς θεῖον, καὶ σκέπασον μετὰ ἑτέρας χύτρας, καὶ δῆσον καλῶς τὰς ἁρμονίας μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ, καὶ ἅψον ὑπ᾽ αὐτῷ πῦρ ἡμέραν μίαν στρέφων αὐτὸ πρῶτον ἐν πυρὶ ὥρας τρεῖς, εἶτα πυρὶ ἰσχυροτέρῳ. εἶτα ψυχρανθήτω, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν ἐρυθρὸν ὡς σάντιγα. καὶ θὲς αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἐρυθρώσεως, καὶ χαρήσει | μετ᾽ αὐτοῦ, ὅτι ἐν αὐτῷ κρύπτονται θαυμάσια μεγάλα. F. 33.

XLIV, 5. Καὶ εἰ θελήσεις αὐτὸν δεύτερον ἀναλῦσαι μετὰ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἕξεις αὐτὸν πεπηγότα. καὶ εἰ θελήσεις αὐτὸν λευκᾶναι, λείωσον αὐτὸν μετὰ ἁλὸς ἀλκαλί, καὶ ἔσται ἐν αὐτῷ

2 αλέβρου R ἐπὶ RN, sed in marg. ἴσως ὑπὸ N **3** ϭ ϭ ά RN **7** κατόραν R αὐτὴν RN **9** στάκτην R, στάκτης N **10** χάλκανθι R, χαλκάνθην N **15** ἴσον ☽ ☾, sed ☽ punctis deletum, R **17** λάλαλάβε R λίσον R, δύσον N in marg. **19** (δι)σον R, δῆσον et in marg. δύσον N **20** ειπαυ (τ supra) R, ὑπ᾽ αὐτὸ N **21** στρέφων R, στρέψων N πυρί] in marg. addidit μαλθακῷ N **23** ἄντιγα RN **28** ἔσται] ἰστâ R, ἔστιν N

et conliga bene, et ungue calamum farina hordeacea subacta, et refrigera ipsum, et pone super fimum calidum diem unum; et exit ut argentum. Et pone ipsius unciam unam.

XLIV, 3. *Alias.* Tere hydrargyrum cum aceto et sale diem integrum renovans acetum et sal hora unaquaque. Postea impone ipsi alumen purum, et tere cum hoc ipso, et inice vasi luteo, et pone vas in olla marmorea, et imple ipsam orbiculatim cinere. Postea infunde hydrargyro acetum, in quo posuistis chalcanthum et alumen Aegyptium ana (quae soluta sunt in aceto); et fervefac haec ipsa diei et noctis spatium. Et cum deficiat acetum, adde aliud super ignem mollem; et cum extraxeris, invenies ipsum coactum. Confla ipsum saepe, quia quantum conflatur corpus, tantum confirmatur. Commisce cum ipso eamdem vim argenti; et erit totum salus.

XLIV, 4. *Alias.* Sume hydrargyrum, et solve in linteolo spisso, et pone in olla, et inice fundo ipsius sulphur, et tege adhibens aliam ollam, et adstringe bene iuncturas adhibens lutum sophisticum, et incende sub ipso ignem diem unum, vertens ipsum in igne primum horas tres, postea in igne fortiore. Postea frigefiat; et invenies ipsum rubrum santigis instar. Et pone ipsum in negotiis rubricationis, et gaudebis ipso, quia in ipso abscondita sunt miracula magna.

XLIV, 5. Et si voles ipsum iterum solvere cum sale ammoniaco, habebis ipsum compactum. Et si voles ipsum dealbare, tere ipsum cum sale alcali, et erit in ipso

λευκότης. τρῖβον δηλονότι ποτίζων, καὶ τότε λευκανθήσεται ὥσπερ ἦν ἀναβιβασμένος ἐν ἀναβιβαστηρίῳ. καὶ εἰ θελήσεις ἐρυθρῶσαι, <ἡ> βαφὴ διαμένει, καὶ γίνεται βαθεῖα. λείωσον αὐτὸ μετὰ ἀτραμέντου καὶ κρόκου σιδήρου καὶ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ διαμένει ἐρυθρός. καὶ φύλαξον καλῶς, ὅτι χαρήσει μετὰ αὐτοῦ.

XLV, 1. Ἐκβολὴ ἑρμοῦ ἀπὸ κιν̣ναβάρε̣ως. ὅταν θελήσῃς λαβεῖν ὑδράργυρον καθαρόν ἀμογητὶ ἐκ κινναβάρεως, αὐτὸν ἔξωσον οὕτω· λείωσον τὴν κιννάβαριν λεπτοτάτως, καὶ ὕδατι καχλάζοντι ἐν πίνακι αὐτὴν ἔκζεσε, καὶ ὄψει ἐξ αὐτῆς χωριζόμενον· ἐκ γὰρ ὑδραργύρου καὶ θείου τὸ κιννάβαριν γίνεται. ὁ τοιοῦτος ἑρμῆς καθαρώτατός ἐστιν.

XLV, 2. Καὶ ἄλλως. τρῖψον τὴν κιννάβαριν ἐπὶ μαρμάρου μεθ' ὕδατος βραχέος πρὸς τὸ εἶναι μόνον εὔκολον τριβῆναι, καὶ πάλιν τρῖψον, μετὰ ἐλαίου τοῦ ἀρκοῦντος, αὐτόν, καὶ θὲς αὐτὸν ἐν κολοκύνθῃ μετὰ ἰάμβικος, καὶ σφῖγξον τὰς ἁρμονίας, καὶ χῶσον ἐπὶ κόπρον, ἐπειδὴ ὁ ὑδράργυρος ἀναβαίνει μετὰ τοῦ ἐλαίου. καί, ὅταν ἀναβῇ, ψῦξον τὸ ἔλαιον ἀπὸ τοῦ ἑρμοῦ, ἐξέρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ . . . τὸ τέταρτον αὐτοῦ.

XLVI, 1. Ποίησις ἑρμοῦ ἐρυθροῦ. Ποίησις ἑρμοῦ εἰς ἐρυθρὸν σῶμα. λάβε χώνην, καὶ θὲς ἐν αὐτῇ ὅσον θέλεις ἀπὸ ἑρμοῦ, καὶ λαβὼν θεῖον κίτρινον τετριμμένον, ῥᾶνον ἐπὶ τὸν ἑρμῆν γύρω|θεν τοῦ χωνίου. εἶτα θὲς ἐπάνω τὸ σκέπασμα, F. 33 καὶ χρίσον τὰς ἁρμογάς, καὶ θὲς ἐπὶ πυρὸς μαλακοῦ λίαν, ἕως οὗ ἐξατμίσῃ τὸ θεῖον αὐτοῦ ὅλον μάζαν ἐρυθρὰν εὔθρυπτον.

XLVI, 2. Ποίησις ἑρμοῦ κιτρίνου ὑε̣λίνου. λάβε λίτρας ἑπτὰ καὶ ἥμισυ ὕελον καὶ ἥμισυ ἑρμῆν ἀναβιβασμένον, καὶ

1 τρίβον RN, in marg. ἴσως τρίς N **3** ἡ addidi **4** ἀπομέντου N **8** αυτῶν R, αὐτὸν N **9** τὴν RN **10** ἐκζεσε R, ἔκζεσον N **11** (δι)αργίρου R, ὑδραρύρου N τὸ κυννάβαρην R, τὸ κινάβαρην et in marg. ἐκ τούτων γίνεται κιννάβαρις N κ. ῶν RN **13** τ'' κινάβαριν R, τὴν κινάβαρην N **14** εὐνέμονον et in marg. ἴσως εἶναι μόνον, et in marg. sin. εἶναι N **15** ἀρκ. αυτὸν R, ἀρκ. αὐτῷ N **17** ὑπὸ κόπρου N επι(δι) R ἐστιν] ὧν RN, δι' οὗ N (δι)άργυρος R **19** ἀπὸ τοῦ ♄ RN αυ R (τ superscr.), αὐτὸ N **21** σῶματ(ος) R; sed cf. χρῶμα p. 122, l. 7 in marg. **23** ἐπάνο R, ἐπ' αὐτῷ N **24** πυρὸυ R **27** υέλεον R, ἔλαιον et in marg. ἴσως ὕελον N ἀναβιβ̣ασμένον RN

candor. Tere nimirum imbibens ipsum; et tunc dealbabitur ut ascenderat in ascensorio. Et si voles rubrificare, tinctura manebit, et fit profunda. Tere ipsum cum atramento et croco ferri et aqua salis ammoniaci; et manet ruber. Et serva bene, quia gaudebis ipso.

XLV, 1. *Extractio hydrargyri e cinnabari.* Cum voles sumere hydrargyrum purum sine labore e cinnabari, ipsum extrahe ita. Tere cinnabarim minutissime, et in aqua fervida, in tabula, fervefac : et videbis <hydrargyrum> e cinnabari exeuntem; nam e cinnabari et sulphure cinnabaris fit. Talis mercurius est purissimus.

XLV, 2. *Et alias.* Tere cinnabarim super marmor cum aqua exigua, qua tantum facile teratur; et rursus tere cum oleo, quantum sufficit, et pone ipsum in cucurbita cum alambico; et adstringe iuncturas, et inhuma super fimum, cum hydrargyrus ascendit cum oleo. Et cum ascenderit, frigefac oleum <et separa> ab hydrargyro. Exit enim <ex alambico...?> quarta pars ipsius.

XLVI, 1. *Fabricatio hydrargyri rubri. Reductio hydrargyri ad corpus rubrum.* Sume fornacem, et pone in illa hydrargyri quantum vis, et sume sulphur citrinum tritum, et ipsum insperge hydrargyro circa fusorium. Postea impone tegumentum, et ungue iuncturas, et impone igni valde molli, donec sulphur ipsius vaporans efficiat tamquam massam rubram fragilem.

XLVI, 2. *Fabricatio hydrargyri citrini vitrei.* Sume litras septem et dimidiam vitri et dimidiam <litram> hydrargyri sublimati, et

ἀνάλυσον τὸν μόλυβδον, καὶ θὲς τὴν προρρηθεῖσαν ὕελον ἐπὶ τὴν ὑδράργυρον τὴν ἀναβιβασμένην ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ λείωσον αὐτὰ δύο ὥρας ἢ τρεῖς, ἕως οὗ ἑνωθῇ, καὶ θὲς αὐτὰ εἰς καρούραν. καὶ χῶσον εἰς κόπρον ἁπαλὴν ἡμέρας τριάκοντα ἀνακαινίζων τὴν κόπρον ἀνὰ ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ ἀνακαινίζει ὁ ὕελος τὸν ἑρμῆν, καὶ γίνεται ἐρυθρὸς ὡς χρυσός.

XLVI, 3. Ποίησις ἑρμοῦ κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ τοῦ ὀβρύζου. λάβε ῥίνισμα χαλκοῦ ὀγ. ἑκατὸν καὶ ἑρμοῦ ὀγ. τριακοσίας. λείωσον αὐτὰ ἰσχυρῶς ἡμέρας τρεῖς, ἕως οὗ γένηται ξηρίον. εἶτα ἔασον αὐτὰ οὕτως ἡμέρας τρεῖς, ἕως οὗ ἐρυθρώσουν. εἶτα θὲς αὐτὰ εἰς κολοκύνθαν, καὶ ὑπ' αὐτὴν ἅψον πῦρ λύχνου ὥρας ἕξ, ἵνα στάξῃ. καὶ ὅταν στάξῃ, ἔκβαλε τὸν φλοιόν, καὶ λείωσον αὐτὸν μετὰ τοῦ σταλαχθέντος ὕδατος, καὶ στάλαξον, ἕως οὗ παύσῃ σταλάζων. διὰ ταύτης οὖν τῆς ἀγωγῆς χωρίζεται εἰς πολλὰς θεωρίας, καὶ ὅτάν παύσῃ ἡ στάλαξις, γίνεται ἐρυθρὸν ὡς αἷμα. θὲς αὐτὸ μέσον δύο καυκίων, καὶ σφῖγξον τὰς ἁρμογάς, καὶ χρίσον μετὰ πηλοῦ καλῶς, καὶ ψῦξον, καὶ ἅψον ὑπ' αὐτὸν πῦρ ὥρας ἓξ κατὰ μικρόν. εἶτα, ψυχράνας, ἅψον τοσαύτως. ἔκβαλε, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν μάζαν ἐρυθρὰν θαυμασίαν, ἐξ αὐτῆς βάλε ἥμισυ ὀγ. εἰς ὀγ. μολύβδου, καὶ γίνεται χαλκός. ἀνάλυσον αὐτὸν ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρίς, καὶ θρέψον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ξηρίου τοῦ κοκκίνου, καὶ ἐξέρχεται θεωρία χρυσοῦ. εἰ οὖν δυνηθῇς ἁπλῶναι αὐτόν, ἕξεις τὸ θέλημά σου σὺν θεῷ. | F. 34.

XLVII, 1. Ὕδωρ ἑρμοῦ. γίνωσκε ὅτι μετὰ τὸ παγῆναι τὸν ἑρμῆν ἐρυθρὸν ἢ κίτρινον ἢ λευκόν, τότε γίνεται ἡ λύσις αὐτοῦ, λύεται δὲ ἡ πεπηγυῖα ὑδράργυρος οὕτω. λῦσον αὐτὴν τρίβων ἐπὶ ἀκόνης μεθ' ὕδατος καθαροῦ καὶ μεθ' ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ χῶσον ἐν κόπρῳ ἀνακαινίζων τὴν κόπρον ἀνὰ

2 αυ (και) R (τ supra αυ) **3** αυ β' ὡρᾶς R (τ supra αυ) **7** in marg. manus adpicta est, et iterum ποίησις ☽ κατὰ χρῶμα ☉ R **8** εὐρίζου RN **9** ἕως οὗ] εὥως ἐριθρώθῶσιν γενιτε, sed ἐριθρώθῶσιν punctis deletum R, ἐρυθρωθῶσιν γένηται, sed ἐρυθ. punctis deletum N et in marg. παρέλκει N **11** ἐρυθρωθῶσιν N κολόκυνθα R κολοκυνθαν N στάξη RN bis **14** παύσοι R, παύση N; et l. 15 **19** τόσαυτὸς R, τοιαῦτα N **23** (δι)νιθ(ης) R, δυνηθείης N **27** τρίβ(ων) R, τριχῶς et in marg. τρίβε N **28** και με ὑδατός R

solve plumbum, et impone vitrum, quod supra dictum est, hydrargyro sublimato, et haec tere duas horas vel tres, donec colligantur; et pone ipsa in carura. Et inhuma in fimo tenero dies triginta, et renova fimum septimo quoque die. Et vitrum renovat hydrargyrum; et fit ruber auri instar.

XLVI, 3. *Reductio hydrargyri ad colorem auri obryzi.* Sume ramenti aeris uncias centum, et hydrargyri uncias trecentas. Tere ipsa fortiter dies tres, donec fiant xerion. Postea linque ipsa ita dies tres, donec rubescant. Postea pone ipsa in cucurbita, et sub ipsa incende ignem lampadis horas sex, ut stillet. Et cum stillet, extrahe corticem, et tere, aquam adhibens quae stillaverit; et destilla, donec iam non stillet. Hac igitur ratione dividitur in multas species; et cum desiverit stillatio, fit ruber sanguinis instar. Interpone ipsum duobus poculis, et adstringe iuncturas, et ungue luto bene, et refrigera; et incende sub ipso ignem sex saltem horas. Postea refrigera, et rursus incende ignem totidem horas. Extrahe, et invenies ipsum massae rubrae et mirae instar. Ipsius dimidiam unciam inice unciae plumbi; et fit aes. Solve ipsum semel et bis et ter; et ale ipsum xerio coccino, et exit species auri. Si igitur potueris explicare et extendere ipsum, habebis voluntatem tuam, Deo adiuvante.

XLVII, 1. *Aqua hydrargyri.* Nosce, postquam compactus sit hydrargyrus ruber seu citrinus seu albus, tunc fieri solutionem ipsius, et solvi hydrargyrum compactum ita. Solve ipsum terens super cotem cum aqua pura et cum aqua salis ammoniaci, et inhuma in fimo

ἡμέρας πέντε, καὶ λύεται <εἰς> ὕδωρ. ἢ λάβε ἑρμῆν ἀναβιβασμένον καὶ ζύμωνε αὐτὸν μετ' ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, διπλάσιον τοῦ ἑρμοῦ, καὶ θὲς ἐν φιάλῃ ὑελίνῃ ἢ γεγανωμένῃ, καὶ κλεῖσον καλῶς, καὶ θὲς ὑπὸ κόπρον ἐπὶ ἡμέρας δέκα. τότε ἐξάγαγε αὐτόν, καὶ εὑρήσεις λελυμένον. τότε βάλε τὴν φιάλην ἐν χαλκοῦ ὕδατι παφλάζοντι, καὶ καταβήσεται ὕδωρ διαυγές. ἢ λάβε ἀρσενικίου ἐρυθροῦ μέρη πέντε καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρος ἕν, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ καὶ ἐπάνω αὐτοῦ δώδεκα μέρη ἑρμοῦ τρὶς ἀναβιβασμένου. εἶτα θὲς ἐπὶ κόπρον ἐπὶ ἡμέρας πεντεκαίδεκα, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ. μετὰ ταῦτα λάβε τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο, καὶ θὲς ὅλον ἐν ἀλαμπίκῳ, καὶ ποίησον πῦρ χαῦνον, καὶ καταβιβάσεις ὕδωρ καθαρόν. τοῦτο οὖν τὸ ὕδωρ ἑρμοῦ τελείως..... καταπίνει... οὖν μέρος ἓν ἐπὶ δέκα μέρη μολύβδου λευκοῦ κεκαθαρμένου, λευκαίνει, καὶ εἰς ἄργυρον μεταμορφοῖ. καὶ ἐὰν ἐκ τοῦ εἰρημένου ὕδατος θέλεις ποιῆσαι λίθον, πῆξον αὐτόν.

XLVII, 2. Εἰ θέλεις ἀναλῦσαι τὸν ἀναβιβασμένον ἑρμῆν εἰς ὕδωρ, τρῖψον καὶ θὲς ἐν φιάλῃ, ἣν θὲς ἐν χύτρᾳ πλήρει ὕδατος, καὶ βαλὼν πῦρ ὑποκάτω ἔασον ἐκεῖ, ἕως οὗ ἄρξηται βράζειν. εἶτα ἔξελε, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν ἀναβιβασμένον ὡς ὕδωρ. | F. 31

XLVIII, 1. Πῆξις ἑρμοῦ μετὰ μολύβδου εἰς ἐλεξίρ. λάβε κάλαμον παχύν, ὃν χρίσον πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ τίθει ἐν αὐτῷ τὸν ἑρμῆν ζῶντα, ἕως οὗ ὁ κάλαμος γεμισθῇ. εἶτα κλεῖσον ἐν τῷ εἰρημένῳ πηλῷ, καὶ ξήρανον, καὶ τίθει τὸν εἰρημένον κάλαμον <ἕν> τινι ἀγγείῳ πεποιημένῳ κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ αὐτοῦ καλάμου, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ ἔστω μόλυβδος λελυμένος. καὶ τότε ἅψον ἐν τῷ ἀγγείῳ πῦρ ὥρας δύο. εἶτα ψυχρανθήτω, καὶ ἐξάξεις ἑρμῆν πεπηγότα ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μολύβδου καλὸν καὶ ὡραῖον. καὶ οὗτός ἐστι κρείττων πάντων ὧν ἐγὼ πεπείραμαι, καὶ δύνα-

1 εἰς addidi 2 ζήμονε R, ζύμωνε N με ἄλας R 4 ἐπὶ om. N ἐξάγασε (γ supra) R 5 χαλκὺ R, χαλκῷ N 8-9 ἀναβιβασμένον RN 9 ἐπὶ κ. R, ὑπὸ κ. N, Sequens ἐπὶ om. N 11 ἀληπυκῶ R, ἀληπικῷ N καταβιβάσ(ης) R, καταβίβασον (εις supra) N 13 οὐν, sed ν incertum, R. An εἰ οὖν τούτου τοῦ ὕδατος ἐπιρριφθῇ? 14 οι ♃ ☾, sed ♃ punctis deletum, οἱ ☾ et in marg. εἰς N 17 πλίρεις R 18 ἄρξετε R 19 [sign] ὑδῶρ, sed [sign] punctis deletnm R 21 οὐ χρίσ(ον) πυλῶν σοφοιστικῶν R 24 ἕν addidi ποσότητα RN i. e. magitudinem 26 τότε ἔψε N 28 οὕτῶ R, οὗτός N (δί)νατεθινὲ R

renovans fimum quinto quoque die; et solvitur in aquam. Seu sume hydrargyrum sublimatum, et subige ipsum cum dupla salis ammoniaci vi, et pone in phiala vitrea seu stanno inducta, et claude bene, et pone sub fimo dies decem. Tunc extrahe ipsum, et invenies solutum. Tunc inice phialam in aquam aeris aestuantem; et descendet aqua clara. Seu sume arsenici rubri partes quinque et salis ammoniaci partem unam, et pone in vase vitreo et <impone> ipsi duodecim partes hydrargyri ter sublimati. Postea impone fimo dies quindecim; et solvetur in aquam. Postea sume aquam illam, et pone omnem in alambico, et far ignem laxum; et deduces aquam puram. Haec igitur aqua mercurii perfecte... ebibit. <Si> igitur <imponis> partem unam partibus decem plumbi albi purgati, dealbat ipsum et in argentum mutat. Et si ex aqua, quam supra diximus, vis efficere lapidem, compinge ipsam.

XLVII, 2. Si vis hydrargyrum elevatum solvere in aquam, tere, et pone in phiala, quam pone in olla plena aquae, et subice ignem, et linque ibi, donec incipiat fervere. Postea extrahe, et invenies ipsum sublimatum aquae instar.

XLVIII, 1. *Compactio hydrargyri per plumbum ad elexir.* Sume calamum spissum, quem ungue luto sophistico, et pone in ipso hydrargyrum vivum, donec calamus impleatur. Postea claude in luto, quem diximus, et sicca; et pone calamum, quem supra diximus, in olla quadam confecta ad similitudinem ipsius calami, et circa ipsum sit plumbum solutum. Et tunc incende ignem in olla duas horas. Postea frigefiat : aque extrahes hydrargyrum compactum odore plumbi, pulcrum et formosum. Et hic est melior omnibus, quos ego expertus sum et

ται τεθῆναι μετὰ τῶν σωμάτων, καὶ ἔστι φήμη περὶ αὐτοῦ ὅτι λύει πᾶν σῶμα χωρὶς τοῦ σιδήρου. εἶτα λῦσον ἐκεῖνον τὸν ἑρμῆν ἐν κόπρῳ ἢ ἐν βαλανείῳ, ἤγουν ὕδατι θερμῷ ἐπὶ πυρὸς μετὰ κύστεως βοείας ἢ φιάλης, ὥσπερ λύονται τὰ ἄλλα μέταλλα καὶ τὸ ἅλας τὸ κοινόν, καὶ τότε λύσεις πάσας τὰς τιτάνους μετὰ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ῥινίσματα. λάβε οὖν τὸν λυθέντα ἑρμῆν, καὶ κήρωσον μετὰ ἀρσενικίου διπλοῦ λελυμένου, καὶ πάλιν θὲς αὐτὸ τοῦτο ὅλον εἰς τὸ λυθῆναι, καὶ ἀφ᾽ οὗ λυθῇ λίαν, πῆξον αὐτό. τότε ὀγ. μία βάπτει ὀγ. τριακοσίας κούπρου, καὶ μετάγει αὐτὸν εἰς ἄργυρον, καὶ ὀγ. μία μεταβάλλει διακοσίας ὀγ. μολύβδου ἢ κασσιτέρου προηυτρεπισμένου εἰς σελήνην καλήν.

XLVIII, 2. Ἔτι περὶ ἑρμοῦ πήξεως καὶ ὁλικῆς εὐτρεπίσεως. λάβε ἑρμῆν, καὶ ῥῖψον ἐπὶ κασσίτερον ὅπως παγῇ ὀλίγον, καὶ οὕτω μόνον σωματωθήτω καλῶς μετὰ διπλασίονος αὐτοῦ τρυγίας τοιαύτης. λάβε ἁλὸς κοινοῦ μέρος ἕν, ἀτραμέντου | τὸ <ἴσον> τοῦ ἅλατος. εἶτα πῆξον αὐτό. εἶτα ἐν ὄξει F. 3 ἰσχυροτάτῳ διπλῷ ἀνάλυσον αὐτὸ ποτίζων ἐν ἡλίῳ θερμῷ ἐπὶ μαρμάρου καὶ τρίβων ἠρέμα, ἕως οὗ πίῃ ὅλον, καὶ γένηται λευκόν. εἶτα ζύμωσον μετὰ τῆς ἀλοιφῆς σιράχ, ἤγουν μετὰ τοσαύτης ποσότητος, ὅσον ἐστὶν αὐτό, καὶ μετὰ τὴν ἀλοιφὴν θὲς ἐν γεγανωμένῳ ἀγγείῳ, ὡς πολλάκις εἴπομεν, καὶ τίθει ἐν φούρνῳ θερμῷ ἐν στάκτῃ, ὡς προείρηται, ἢ ἐν τοῖς ἄνθραξιν, ἵνα ᾖ μετὰ τοῦ ψωμίου μίαν νύκτα ὑπὸ τὴν στάκτην. εἶτα ἔξελε, καὶ ἄλεσον αὐτό, καὶ τοσαυτάκις ταῦτα ποίησον, ἕως οὗ ἴδῃς αὐτὸ λευκὸν ὡς ἄργυρον. τότε δυνήσῃ ἐργάσασθαι μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἕξεις ὃ ζητεῖς, θεοῦ θέλοντος.

XLVIII, 3. Ἴσθι δὲ ὅτι ὁ ἑρμῆς, κἂν καλῶς καὶ εὐκόλως καθαρθῇ F. 36 δι᾽ ἀναβιβάσεως, ἀλλ᾽ οὐκ εἰσέρχεται ἐν τοῖς σώμασιν τοῖς

1 παρ αυτοὺ R, παρ᾽ αὐτῷ N **4** βοείας] βΐας R, μίας N μέτελα R **10** ει ☾ R, α ☾ et in marg. εἰς N. In R persaepe ει et α simillima sunt **14** σῶματιθίτô R, σῶμα τίθει N **15** ἅλας RN **16** το τοῦ R, om. N. Et in R aliquid deesse videtur : ἴσον addidi εἶτα — αὐτό om. N **17** ενι ☉ (scil. ἐν ἡ[λίῳ] R, ἐνὶ ἡλίῳ N **18** τρίβ(ον) R, τρίβε N **19** συράχ RN, et in marg. βούτυρ(ον) R : cf. *seracium* (et *sirás* in dialecto pedemontana) **22** θερμὶ R, θερμῷ N **24** τοσηντάκεις R, τόσαυτάκις N **27** De foliorum ordine vd. praef. ευκόλώς R, ἀκολούθως N, cum in R ευ primo obtutu α legi possit

potest componi cum corporibus; et est fama ipso solvi omne corpus praeter ferrum. Postea solve illum hydrargyrum in fimo seu in balneo, seu in aqua calida, super ignem adhibens vesicam bubulam seu phialam, qua ratione solvuntur ceteri spiritus et sal commune; et tunc solves omnes calces per ipsum et omnia ramenta. Sume igitur hunc hydrargyrum solutum, et cera cum dupla vi arsenici soluti, et cura iterum hoc omne sit solvendum; et cum solutum sit valde, compinge ipsum. Tunc una uncia tinguit trecentas cupri, et adducit ipsum ad argentum; et una uncia transducit ducentas plumbi seu stanni praeparati ad argentum pulcrum.

XLVIII, 2. *Rursus de hydrargyri compactione et totali praeparatione.* Sume hydrargyrum, et conice super stannum, ut compingatur aliquantulum, atque ita tantum corporetur bene cum dupla vi huiuscemodi faecis. Sume salis communis partem unam, atramenti eamdem vim atque salis. Postea compinge hoc ipsum. Postea in dupla vi aceti fortissimi solve ipsum imbibens, soli calido obiciens super marmor et terens leniter, donec bibat totum, et fiat album. Postea subige cum unguine seriacei, cuius vis eadem sit atque ipsius, et post unctionem pone in vase cui stannum inductum sit, ut saepe diximus; et pone, in furno calido, in cinere, ut dictum est, seu in carbonibus, ut sit una cum offula noctem unam sub cinere. Postea extrahe, et mole ipsum; et totiens fac hoc, donec videas ipsum album argenti instar. Tunc poteris operari ipsum adhibens, et habebis quod quaeris, Deo volente.

XLVIII, 3. Scias hydrargyrum, etsi bene et commode purgatur per ascensionem, tamen non ingredi in corpora [metallica

μεταλλικοῖς ἢ ἐναπομένει ὁμοίως ὡς τὸ θεῖον ἢ τὸ ἀρσενίκιον, διότι σῶμά ἐστι λίαν σκληρὸν καὶ μόλις ἀναλυόμενον. τὸ γὰρ ἐν τοῖς πετάλοις ἀναλυόμενον ἐν ἄλλῃ θυίᾳ μᾶλλόν ἐστι θειῶδες ἢ ἐξ ἑρμοῦ. τὸ θεῖον δὲ ἐπιτηδείως ᾠκονομημένον καὶ μετὰ τῶν μετάλλων ἡνωμένον χαυνοῖ αὐτά, καὶ δραστικωτέραν ποιεῖ τὴν ἀνάλυσιν. λοιπὸν χρὴ τὸν ἑρμῆν κηρῶσαι καὶ κατασχεῖν βίᾳ, ὅπως ἐν τοῖς μετάλλοις εἰσέλθῃ καὶ ἐναπομείνῃ ἐν αὐτοῖς ἡ κήρωσις, ἤγουν τῶν μερῶν ἡ ἕνωσις καὶ ἡ ἀνάλυσις· διά τινων εὐλύτων ἡ κήρωσις, βοραχίων καὶ ἐλαίων. ἐν γοῦν τοῖς ἅλασιν τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας ἐπέχει τὰ πρωτεῖα ἔν τε τρίψεσι καὶ χαυνώσεσιν. μετ' αὐτὸ δὲ τὸ ἅλας τῆς πέτρας, ἐν δὲ τοῖς βοραχίοις ὁ βόραξ τῶν χρυσοχόων, μεθ' οὗ κολλῶσιν<τὸν χρυσόν, ἐν δὲ> τοῖς ἐλαίοις <τὸ> ἔλαιον τῶν τριχῶν καὶ τὸ ἔλαιον τῶν ὠῶν. ἐν δὲ τῇ κηρώσει ἡ σύντριψίς ἐστι λίαν ἀναγκαία, ὅτι δι|ὰ τῆς συντρίψεως πολὺ λεπτύνεται τὰ μέρη, καὶ ἐν ἀλλήλοις εἰσέρχονται. λοιπὸν λάβε ἑρμῆν καθαρώτατον καὶ <δι'> ἀναβάσεως καλῶς κεκαθαρμένον, καὶ σύντριψον καλλίστως μετὰ ἑπταπλασίονος σταθμοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τρὶς ἀναβιβασμένου καὶ μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς κοινοῦ, καὶ ῥαῖνε ἐπ' αὐτὸ ἔλαιον τῶν τριχῶν διωρθωμένον, ὅπως ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ ξηρανθῇ, καὶ ὅταν καλλίστως συντριβῇ καὶ ἑνωθῇ ὡς σάλσα, θὲς αὐτὸ ξηρανθῆναι ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ ἐν στάκτῃ θερμῇ ἢ ἐν ἡλίῳ, καὶ ξηρανθήτω, ἕως οὗ γένηται ζύμη σκληρά. τότε πάλιν τρῖψον αὐτὸ καλῶς ῥαίνων μετὰ ἐλαίου τριχῶν, ὡς τὸ πρότερον, ἕως οὗ καλλίστως ἑνωθῇ, καὶ γένηται πάλιν ὡς σάλσα. καὶ ξήρανον αὐτὸν ἰσχυρῶς, καὶ τότε δυνήσεται λέγεσθαι ἐκκεκηρωμένον. ἧς κηρώσεως δόκημα καὶ σημεῖόν ἐστι τὸ λυθῆναι ὡς κηρὸς ἐπὶ πετάλων ἢ δηναρίου ἀργυροῦ πεπυρωμένου. εἰ μή ἐστιν

1 το θειῶ ἡ το αρσένικιο R **4** εξ ε ☽, scil. ἐξ ἑρμοῦ ☽ R **5** οινδμένον χᾶυρνι R, ἡνωμένον χαυνοῖ N ποιοι (τ) R **7** ανάπδμίνι R **9** (και) ἐλέων R, δὲ ἐλαίων N **10** πρω (τ) R; in marg. Σηη πρωτεῖα N τρίψέσυν (και) R **11** χαῦνεσυν R τρίψει καὶ χαυνώσει N **12** κολλῶσι] καλῶσῦν R, καλοῦσιν et in marg. ἴσως καλῶσυν N. τὸν Χρυσὸν ἐν δὲ addidi **13** τὸ addidi **16** δι addidi αναβάσεῶς R, αναβίβασε ὡς N **18** ἀναβιβᾶσμένον R **20** αυτὼ ἔλεων τ(ὸν) τριχ(ὸν) (δι)ορθῶμένον R, αὐτὸν λέοντος τρίχας διορθωμένας N **24** ρἔνον R, ῥένον N τριχὼς (ῶς) R, τριχὸς N **27** (και)κῦροσ(ης) R, κ,κήροσις (εις) N

neque permanere eadem ratione qua sulphur seu arsenicum, quia est corpus valde durum et vix solubile : quod enim in petalis solvitur in alia pila est magis sulphureum quam e hydragyro. Sed sulphur opportune pertractatum et cum metallis coniunctum laxat ipsa, et efficientiorem reddit solutionem. Ceterum oportet hydrargyrum ceremus et detineamus vi, ut in metalla ingrediatur, et maneat in ipsis ceratio, scilicet partium coniunctio et solutio ;<maneat scilicet> per quaedam, quae bene solvuntur, ceratio, per borachia seu olea. In salibus igitur sal ammoniacum principatum obtinet, quod ad triturationes et laxationes attinet. Post ipsum sal petrae, et in borachiis borax aurificum, cuius ope conglutinant aurum ; in oleis oleum pilorum et oleum ovorum. In ceratione autem contritio est nimium necessaria, quia contritione valde attenuantur partes, et aliae in alias ingrediuntur. Ceterum sume hydrargyrum purissimum et ascensione bene purgatum, et contere optime cum septemplici pondere salis ammoniaci ter elevati et cum eodem pondere salis communis, et insperge ipsi oleum pilorum correctum, ut in loco eius siccetur ; et cum optime contritum sit et coniunctum salsae instar pone ipsum, ut siccetur, in vase vitreo, in cinere calido seu in sole, et siccetur, donec fiat fermentum durum. Tunc rursus tere ipsum bene inspergens oleo pilorum, ut prius, donec optime coniungatur, et fiat rursus salsae instar. Et sicca ipsum valde; et tunc poterit dici ceratus. Cuius cerationis species et signum est, quod solvitur tamquam cera super petala seu denarium argenteum inflammatum. Si non est

οὕτως, ἐκκήρωσον πάλιν, καὶ πότιζε μετὰ τοῦ προειρημένου ἐλαίου, καὶ ξήρανον, ἕως οὗ εἰς τοῦτο φθάσῃ· τοῦτο γὰρ συντόμως γενήσεται. τούτου ξηρανθέντος, λάβε ὄξος ἰσχυρὸν τρὶς κατεσταλαγμένον, καὶ εἰ μὴ δόξῃ σοι καλῶς ὄξινον, μετὰ τὴν δοκιμὴν τὴν ἐν τῇ γλώττῃ, ὀξίνισον αὐτὸ μετὰ δεκάτου μέρους ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ κήρωσον ὅλον τὸ προειρημένον, ἕως οὗ γένηται ὅλον ὡς σάλσα ὑδαρὰ καλῶς τετριμμένη. σωμάτωσον, λείωσον καὶ ἀνάμιξον, καὶ τίθει ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ κεκλεισμένῳ μετὰ στυπείου ἐν κόπρῳ ἱππείᾳ εὐθέρμῃ ἡμέρας πεντε[καίδεκα], καὶ ἔστω πανταχόθεν κόπρος κύκλῳ καὶ ὑποκάτω καὶ ἐπάνω, ὡσεὶ πάχος ἀγκῶνος ἑνός, καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἔξελε, καὶ πῆξον ἐν στάκτῃ θερμῇ εἰς ζύμην σκληράν, καὶ ξήρανον ἀνεῳγμένου τοῦ ἀγγείου, ἕως οὗ ἡ ὑγρότης | ἐκφορηθῇ,' καὶ δοκίμασον αὐτοῦ παγέντος ἐπὶ πυρωμένου πετάλου λελυμένου. εἰ γὰρ μὴ καπνίσῃ ἢ φυσήσῃ, ἕτοιμός ἐστι, κεκαθαρμένος καὶ κεκηρωμένος καὶ κάτοχος· εἰ δὲ καπνίσῃ, οὐκ ἔστι κάτοχος. μεταποίησον οὖν τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ τὰς λύσεις, τὰς πήξεις· καὶ γὰρ δι' αὐτῶν συντόμως κατασχεθήσεται. οὕτως τῷ ἑρμῇ τελειωθέντι, χρῶ αὐτῷ ἐπὶ χαλκῷ, ὡς εἴρηται ἐν τῇ χρήσει τοῦ θείου, καὶ στρέφεται εἰς ἄργυρον. ἐὰν οὕτω τῷ προειρημένῳ ἑρμῇ διὰ κηρώσεως ἰσόσταθμον ἐπιθήσεις θεῖον, καὶ ἄμφω ὁμοῦ μετὰ δεκάτου ἢ ἑβδόμου μέρους σταθμοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τρὶς ἀναβιβασμένου ἢ ἐλαίου τριχῶν ἢ καὶ ᾠῶν, ὡς εἴρηται, κηρώσεις καὶ λύσεις καὶ συμπήξεις, συντομώτερον κατασχεθήσεται, καὶ περισσοτέρως ἐργασθήσεται. εἰ δὲ ἐρυθρὸν ἐξ αὐτοῦ εὐτρεπισθῇ, τριφθήτω μετὰ τοῦ τετάρτου μέρους τοῦ

F

2 εἰς τοῦτο] ειου [τ] R, οὕτω N 7 σὁματόσ(ὸν) (λείωσον) (και) ανᾰμιξῶν R, ὁμοίως τόσον τρίβων καὶ ἀναβιβάζων N 8 αγγίω R, ἄλλῳ et in marg. ἴσως ἀγγείω N 9 στιπίου RN εἰ θερμὶ R, ἢ θερμῇ N 6 6 ιε' RN; scil. ἡμέρας πεντεκαίδεκα, sed cf. ἕκτῃ ἡμέρᾳ l. 11 11 τῇ ς ι, scil. τῇ ἕκτῃ ἡ[μέρᾳ] R ς' pro ις'? Delatte 12 ει ζὶμὴν σκλιρὰν R, ζύμῃ σκληρᾷ N 14 αυ [τ] τοῦ R, αὐτοῦ τοῦ N λελυμένον RN 15 φυσ [οι] R ἑτοιμ [ο] (ἐστι) (και)κᾶθᾶρμένου (και)κυρωμένον (καὶ) κατοχ [ο] R, ἕτοιμος ἐστιν κεκαθαρμένου καὶ κηρωμένου καὶ κατόχου N 18 τῶ ☽ τέλιῶθεν [τ τῶ ος] R, τοῦ τελειωθέντι N : dativ. ex lat. *ablat. absol. ?* 20 ὡς ☾ RN τὸ πρωειρειμένω ☽ R, τὸ προειρημένον N 21 ἰσοστᾰθμου επιθίσ(ης) θείου R, ἰσοστάθμου ἐπιθήσεις θεῖον N 23 ἀναβιβασμένον R 26 μέρὼς R

ita, cera iterum, et imbibe oleo, quod diximus, et sicca, donec ad hoc perveniat : et hoc cito fiet. Quo siccato, sume acetum forte ter destillatum, et si videbitur tibi non satis acre, post experimentum linguae, acue ipsum adhibens decimam partem salis ammoniaci, et cera hoc omne, quod dictum est, donec fiat omne ut salsa humida bene trita. Corpora, tere et commisce, et pone in vase vitreo, stuppa clauso, in fimo equino bene calido dies quinque : et sit fimus undique circa, et deorsum et sursum, in spissitudinem unius cubiti; et die sexto extrahe, et compinge, in cinere calido, ad fermentum durum, et sicca, aperto vase, donec humiditas ablata sit, et explora ipsius compactionem super petalum inflammatum solvens. Si enim fumum non emittat neu sufflet, paratus est, purgatus et ceratus et detentus. Sed si fumum emittat, non est detentus. Rursus igitur fac, eadem ratione, solutiones et compactiones ; nam per ipsas cito detinebitur. Hydrargyro ita perfecto utere super aes, ut dictum est in usu sulphuris; et vertetur in argentum. Si ita hydrargyro, quem supra diximus, per cerationem impones idem pondus sulphuris, et utrumque una cum ponderis decima seu septima parte salis ammoniaci ter sublimati seu olei pilorum aut ovorum, ut dictum est, ceraveris, et solveris, et compexeris, citius detinebitur, et largius operabitur. Si vero rubrum ex ipso paretur, teratur cum quarta parte

εἰρημένου θείου, καὶ κηρωθήτω μετὰ ἑβδόμου μέρους ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ μετὰ τιτάνου χρυσοῦ καὶ ἐλαίου ἐρυθροῦ τοῦ ῥηθησομένου ἐν τῷ περὶ τοῦ θείου κεφαλαίῳ, καὶ κηρωθὲν λυθήτω καὶ ἐπιχεθήτω, ὡς εἴρηται. τότε ῥιφθήτω ἐπὶ πετάλου ηὐτρεπισμένου ὅσον ἀρκεῖ εἰς ὀφθαλμόν, καὶ μετάγει αὐτὸ εἰς χρυσόν.

XLIX, 1. Περὶ θείου καὶ τῆς αὐτοῦ οἰκονομίας καὶ πλύσεως καὶ ἀναβάσεως. τὸ θεῖον σῶμά ἐστιν ἐλαιῶδες συντεθειμένον μετὰ γῆς λεπτομεροῦς καὶ πλῆρες ὕδατος, ἰσχυρῶς ἀερῶδες, ὑγρότητος ἐμπεπλησμένον καὶ γλισχρότητος καὶ εὐανάλυτον ἀπὸ θερμότητος, συμπεπηγμένον καὶ παγὲν ἐν τοῖς μέρεσιν τῶν ψυχρῶν μετάλλων. ἐν γὰρ ἑρμῇ αὐτό ἐστι τὸ ἐνεργοῦν καὶ συμπηγνύον, διότι, ὡς λέγεται, τρεῖς ὑγρότητας ἔχει, ὧν αἱ δύο εἰσὶν περισσαί, ἡ δὲ τρίτη ἀναγκαία· ὅθεν ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ καθαρθῆναι ἀπὸ τῶν δύο περισσῶν ὑγροτήτων, τῆς τρίτης ἐναπομενούσης. καὶ ἐναπομένει ἡ οὐσία αὐτοῦ κα | θαρή, ἰσχυρή, ἑνωμένη, ἐξ οὐσίας γεώδους καὶ ὕδατος κεκαθαρμένου συγκραμένη. τῆς καθάρσεως δὲ ταύτης ληψόμεθα παράδειγμα φυσικόν, διότι ἡ τέχνη ὀπαδός ἐστι τῆς φύσεως. διό, ὥσπερ τελειοῖ αὐτὸ ἡ φύσις διὰ χρόνου, οὕτω ποιεῖται ἡ τέχνη διά τινων εὐλόγων ἐφόδων. οὐκοῦν λάβε τὸ θεῖον, καὶ λείωσον, καὶ λῦσον, καὶ ζύμωσον μετὰ οὔρου ἐπάνω αὐτοῦ δάκτυλον ἕνα. καὶ λαβὼν ἔλαιον τῶν ᾠῶν, ὅσον τέταρτον τοῦ θείου, μέρισον εἰς μέρη τρία, καὶ μαγείρευσον εἰς μέρη τρία. καὶ μαγείρευσον τὸ τρίτον αὐτοῦ μετὰ οὔρου, ἕως οὗ φύγῃ τὸ οὖρον ἐπὶ πυρὸς μαλακοῦ. εἶτα μαγείρευσον τὸ ἄλλο

ll. 7 sqq. cf. Albert. M., *Thes. chem.*, II, p. 826.

1 Cf. p. 136, 10; 140, 22 3 ἡρειθισόμενῳ εν το περι του θείον (και)φαλέου R, εἰρημένῳ μετὰ περιττοῦ θείου καιφαλαίου N 4 επιθίτω R, χεθήτω N 5 εἰς ὀφθαλμόν = ital. "*ad occhio*" = quoad oculis iudicari potest 9 γῆς R, τῆς N πλίρεις R, πλήρης N 10 ἀερῶ(δι) R υγρῶτης εμπεπλεισμένου R, ὑγρότης ἐμπεπλησμένου N γλὺσχᾶς R, γλισχρότητος N Num γλίσχρας φύσεως? 11 σὺνπὲπῖγμένου R, συνπεπηγμένου N 14 ὥς αι R, ὡς ἀεὶ N περισοὶ R 17 κὰθαροὶ, εισχυρὴ R, καθαρὰ ἰσχυρὰ N 18 κεκαθαρμένη N 20 διὸ R, διότι N τὲλοίοις R, τελεῖ εἰς N 21 ποιοίτε R, ποιεῖ N αλῶγον ἐφῶδον R, ἀλόγων ἐφοδίων N, cum in R (et alibi) δ primo obtatu δι legi possit 24 μαγήρευσον et in marg. ἔψησον N εἰς μέρη — μαγείρευσον om. N 26 φύγῃ] ψυγῖ R

sulphuris, quod diximus, et ceretur cum septima parte salis ammoniaci et cum calce auri et oleo rubro, de quo dicturi sumus in capite de sulphure : et ceratus solvatur et infundatur, ut diximus. Tunc iniciatur petalo praeparato quantum sufficit — quoad oculis tuis iudicare poteris — et vertit ipsum in aurum.

XLIX, 1. *De sulphure et ipsius pertractatione, lavatione et ascensione.* Sulphur est corpus oleosum, compositum cum terra minuta et plenum aquae, valde aëreum, humiditate refertum et viscositate et bene solubile calore, compactum et coactum in partibus frigidorum metallorum. In hydrargyro enim <sulphur> operatur et compingit, quia, ut dicitur, tres humiditates habet, quarum duae sunt superfluae, tertia autem necessaria. Quocirca necesse est purgetur a duabus superfluis humiditatibus, cum tertia maneat. Et manet ipsius substantia fortis, coniuncta, commixta e substantia terrea et aqua purgata. Huius vero purgationis sumemus exemplum naturale, quia ars est sectactrix naturae. Idcirco ut ipsum perficit natura longo temporis spatio, ita operatur ars per processus quosdam rationales. Sume igitur sulphur, et tere, et solve, et subige cum urina ipsi imposita in unius digiti altitudinem. Et sume olei ovorum quasi quartam sulphuris partem, et divide in partes tres, et coque partes tres singulas. Et coque tertiam ipsius partem cum urina, donec fugiat urina super ignem mollem. Postea coque alteram

τρίτον μετὰ ἐλαίου. οὕτω ποίησον τρεῖς ἡμέρας. εἶτα τρῖψον αὐτὸ μετὰ τοῦ οὔρου καὶ στυπτηρίας καὶ ἅλατος εἰς ἥλιον ἡμέρας ἑπτά, ἕως οὗ λευκανθῇ, καὶ λείωσον αὐτὸ μεθ' ὕδατος ἀρσενικοῦ. οὕτως ἐπίθες τὸ ἀρσενικὸν εἰς οὖρον βοὸς θηλείας ἡμέρας τρεῖς, καὶ σύρωσον καὶ λείωσον μετὰ αὐτοῦ τὸ θεῖον τρίς, καὶ ἀναβίβασον αὐτὸ εἰς αἰθαλερόν. εἶτα σύρωσον αὐτό. τοῦτό ἐστι τὸ θεῖον τὸ μὴ καιόμενον. καὶ ὅταν καταντήσῃ εἰς τοῦτον τὸν βαθμόν, βάλε ἀπ' αὐτοῦ εἰς κασσίτερον, καὶ ἐκβάλλεις αὐτοῦ τὴν τρίξιν καὶ τὸν βρόμον, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς χαλκόν, καὶ λευκαίνεις αὐτόν. καὶ εἰ θήσεις ἐπὶ σίδηρον, ἁπαλύνεις αὐτόν. ὁμοίως καὶ εἰς πᾶν σῶμα ξηρὸν εἰσερχόμενον ἁπαλύνει αὐτὸ ὡς ἐπὶ συνθέσεως χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. εἰ δὲ διστάζεις περὶ ἑρμοῦ καὶ ἀρσενικοῦ μή πως φύγωσιν, τοῦτο τὸ θεῖον εἰσερχόμενον κρατεῖ αὐτά. καὶ εἰ θελήσεις ἀναμῖξαι σώματα μεθ' ἑτέρων σωμάτων, θὲς ἀπ' αὐτοῦ μέρος τι, καὶ ἑνοῦνται ἀλλήλοις ἀδιασπάστως. τοῦτο γάρ ἐστιν ὅπερ συνάγει τὰ σώματα πάντα καὶ συμμιγνύει.

XLIX, 2. Ἄλλως θείου μὴ καιομένου | ποίησις. τρῖψον θεῖον κίτρινον, καὶ χῦσον ἐπάνω αὐτοῦ ὄξος οἴνου ἰσχυρόν, καὶ βράσον αὐτὸ ὥρας δύο, καὶ πρόσθες ἀπὸ τοῦ ὄξους δύο φοράς, καὶ λάβε μέλι, καὶ ζύμωσον αὐτὸ μετ' αὐτοῦ. εἶτα θὲς αὐτὸ εἰς κολκίον κεχρισμένον, καὶ ψῦξον, καὶ μὴ σφίγξῃς τὴν κεφαλὴν τοῦ κολκίου, καὶ θὲς εἰς κάμινον, καὶ συντόμως φάναι ὅτι πάντων τῶν πνευμάτων δραστικώτερον καὶ πολυαρκέστερον καὶ λυσιτελέστερον τὸ θεῖόν ἐστι. διὸ φροντιστέον τῆς αὐτοῦ εὐθέτου διαθέσεως· χρὴ γὰρ εἶναι τὸν τεχνίτην ἐπιτήδειον εἰς τὴν μεταχείρησιν τῶν ἀναβιβάσεων, τῶν ἀναλύσεων, τῶν κατασταλάξεων καὶ τῶν συμπήξεων καὶ εἰς τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων καὶ εἰς τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα τοῦ πυρός. ἀρκτέον δὲ πρῶτον ἐκ τῆς ἐμπρεποῦς ἑκάστῳ αὐτῶν προπλύσεως.

XLIX, 3. Θείου κάθαρσις ἐν τοῖς τελείοις ἔργοις. λάβε ἐκ θείου ἀπύρου ὅσον θέλεις, καὶ λείωσον ἰσχυρῶς μετὰ οὔρου

4 βοῦ R **5** σύρωσον αὐτὸ et in marg. " *colalo* „ N τὸ θεῖον Γ' R, τὸ θεῖον 6 6 γ' N **7** (και) R, ☽ N **9** αὐτὸν τὴν R **11** πᾶσα σῶμα RN **15** ετέρὸν σῶματ(ὸν) R, ἑτέρου σώματος N **19** ἐπάνου R ὄξου R; cf. 136, 29 **21** φορὰν R **22** σφίξῃς R **23** φάνε το π. τ. πν. R, φάναι τὸ π. τ. πν. N **26** ευθέτους R **31** manus margini adpicta est.

tertiam partem cum oleo. Hoc fac tres dies. Postea tere ipsum soli expositum cum urina et alumine et sale, dies septem, donec albescat; et tere cum aqua arsenici. Ita impone arsenicum urinae vaccae tres dies, et trahe, et tere cum ipso sulphur ter, et eleva ipsum ad fuliginatorium : postea trahe ipsum. Hoc est sulphur non ustum. Et cum ad hunc gradum pervenias, inice ipsius vim quamdam stanno, et aufers ipsius stridorem et foetorem : et impone aeri, et dealbas ipsum. Et si imposueris ferro, mollis ipsum. Itidem omni corpori si addatur siccum, penetrat et mollit, ut in compositione auri et argenti. Si vero times ne hydrargyrus et arsenicum fugiant, hoc sulphur, si introductum sit, dominatur ipsa. Et si voles commiscere corpora cum aliis corporibus, pone ipsius partem quamdam : et colligantur invicem inseparabiliter. Hoc enim cogit corpora omnia, et commiscet.

XLIX, 2. *Alias sulphuris non usti confectio.* Tere sulphur citrinum, et inice ipsi acetum vini forte, et fervefac ipsum horas duas, et adde acetum bis, et sume mel, et subige cum ipso. Postea pone ipsum in poculo uncto, et refrigera, et noli obturare et stringere caput poculi; et pone in camino. Et brevi dicamus licet omnium spirituum efficacissimum et ad multa sufficientissimum sulphur esse. Idcirco consulendum est ipsius aptae dispositioni : nam oportet artifex sit idoneus ad pertractationem sublimationum, solutionum, destillationum et compactionum et ad formas vasorum et ad qualitatem et quantitatem ignis. Incipiendum primum est a lavatione, quae spiritui unicuique est opportuna.

XLIX, 3. *Sulphuris purgatio in perfectis negotiis.* Sume sulphuris apyri quantum vis, et tere valde cum urina

παιδὸς προηυτρεπισμένου, καὶ σμῖξον καλῶς ἐν τῷ εἰρημένῳ οὔρῳ, καὶ ἔασον ἵστασθαι, ἕως οὗ οὕτω τὸ θεῖον κατέλθῃ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου. καὶ τότε τὸ ἐπιπολάζον καθαρὸν οὖρον ἐκχυθήτω, καὶ ξηρανθήτω τὸ θεῖον. καὶ ἔστω οὕτω συχνάκις, καὶ ἑκάστῃ τρίψει καὶ ἀποθέσει τίθει οὖρον καινόν, ἕως <οὗ> εὑρεθῇ τὸ θεῖον λευκὸν καὶ καθαρόν. καὶ οὕτω ξηρὸν τεθήτω ἐπὶ τῶν πετάλων πεπυρωμένων. καὶ εἰ μὴ ἐξάξει καπνόν, ἀλλὰ λύεται ὡς κηρός, καλόν ἐστιν. εἰ δὲ μή, μεταποίησον, ἕως <οὗ> οὕτω γενήσεται, καὶ φύλαξον εἰς τὸ ἔργον σου.

XLIX, 4. Ἄλλως πλύσις θείου. λάβε ἐκ τοῦ θείου ὅσον θέλεις καὶ λείωσον μετὰ ὀξίνου οὔρου ἢ μετὰ γάλακτος ὀξίνου ἢ μετὰ ἀμφοῖν, ἢ τρῖψον μετὰ ὕδατος, καὶ ἀναβίβασον ἐν ἀναβιβαστηρίῳ μετὰ πλατείου κεφαλαίου | καὶ κελλιαριοῦ μπότου. τοῦτό F. 38 ἐστι κρεῖττον, εἴπερ ἑψηθῇ, ὅτι ἐν τῇ ἑψήσει ἁπαλύνει τὰ πνεύματα τὸ χρῶμα. πλύνεται δὲ καὶ ἀναβιβάζεται τὸ θεῖον τὸ ἄπυρον ὡς καὶ τὸ ἀρσενίκιον· τούτῳ μόνον διαφέρουσιν, ὅτι προστίθεται ὀλίγον τιτάνου ἀσβέστου ἐν τῇ ἀναβάσει τοῦ θείου.

XLIX, 5. Καὶ ἄλλως. λείωσον τὸ θεῖον, καὶ βράσον αὐτὸ ἐπὶ πυρὸς χαύνου ἐν ὕδατι ἀκράτῳ, ἤγουν ὄξει, οὕτως ὥστε τὸ ὕδωρ τελεσθῆναι ἐρυθρόν· ὃ καταστάλαξον διὰ τοῦ ἰάμβικος, καὶ ἐναπομένει τὸ τῆς κολοκύνθης πεπυρωμένον ἢ θειώδης ἐρυθρότης. ἣν πῆξον μετὰ λίθου λευκοῦ πεποιημένου ἐκ τοῦ ἀρσενικίου τοῦ ἀναβιβασμένου καὶ λελυμένου καὶ παγέντος οὕτως ὡς γενέσθαι ἐρυθρόν. ὅσον οὖν ἐξ αὐτοῦ τοῦ θείου δυνήσῃ, ἐπίρριψε ἐπὶ πολὺν χαλκόν, καὶ γενήσεται χρυσὸς καθαρώτατος.

L, 1. Ἀνάβασις θείου καὶ λεύκωσις. λάβε θείου ἀπύρου λίτρας τέτταρας, καὶ λείωσον ἀκριβῶς, ὅσον δύνασαι, καὶ μῖξον

2 ου (τ supra) R, τοῦτο N 4 οὔρως R, οὖρος N ἔστε R, ἔσται N 6 οὗ addidi et l. 9 7 πεπυρωμένον RN 10 ἄλως in marg. R 11 ὄξους R ὀξους (νου supra) et in marg. ὀξήνου N 13 πλατίου R, πλατείου N κιλιαρίου R, κοιλιαριοῦ N 20 ὀξου R, ὄξου N 21 ηάμβικ (ο supra) R 25 ὅσον] ὁτὰν R, ὅταν N 26 ἐπιριψε R, ἐπίρριψον N 28 λεύκασ(ης) R, λεύκασις N

pueri praeparata, et commisce bene in urina, quam diximus, et sine stet, donec ita sulphur descendat ad fundum vasis. Et tunc supernatans pura urina effundatur, et siccetur sulphur. Atque ita fiat continenter; et in tritura unaquaque et depositione pone urinam novam, donec inveniatur sulphur album et purum. Atque ita siccum imponatur petalis inflammatis : et si fumum non emittit, sed solvitur tamquam cera, pulcrum est; sin minus, retracta, donec ita fiat, et serva in negotium tuum.

XLIX, 4. *Alias lavatio sulphuris.* Sume sulphuris quantum vis, et tere cum urina acida seu cum lacte acido seu cum utroque; seu tere cum aqua, et sublima in ascensorio, quod amplo capite sit praeditum, et cellario poto. Atque melius est si coquatur; quia in coctione spiritus molliunt colorem. Lavatur vero et elevatur sulphur apyrum ut et arsenicum : hoc tantum differunt, quod in ascensione sulphuris paululum calcis inextinctae additur.

XLIX, 5. *Et alias.* Tere sulphur, et fervefac ipsum super ignem laxum in aqua pura seu in aceto, ut aqua fiat postremo rubra : quam aquam destilla per alambicum; et manet cucurbitae res inflammata seu sulphureus rubor. Quem compinge adhibens lapidem album confectum ex arsenico sublimato, soluto et compacto ita, ut fiat ruber. Quantum igitur ipsius sulphuris poteris, inice multo aeri, et fiet aurum purissimum.

L. 1. *Ascensio sulphuris et dealbatio.* Sume sulphuris apyri litras quattuor, et tere diligenter quantum potes, [et misce

ἁλὸς κοινοῦ λευκοῦ λίτρας πέντε, καὶ μῖξον ὁμοῦ, καὶ λείωσον, καὶ πότισον μετὰ ἰσχυροτάτου ὄξους, καὶ ἔψησον ἐν φούρνῳ ἀρτοποιῷ, ἐψηθέντων τῶν ἄρτων, καὶ οὕτω ποίησον ποτίζων καὶ ξηραίνων πεντάκις ἐν ἀγγείῳ ἀναβιβασμοῦ πεποιημένῳ εἰς τρόπον τηγάνου. εἶτα ποίησον πάτον μετὰ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου εἰς πάχος ἑνὸς δακτύλου, μή πως ἡ ἰατρεία, ἡ ἐντὸς πυθμένος, κολληθείη ἐν τῷ ἀγγείῳ, καὶ τίθει ἐπάνω τὸ εἰρημένον θεῖον, καὶ κλεῖσον καλῶς τὸ ἀγγεῖον, μή πως ἐκπνεύσῃ. ἔστω δὲ πεποιημένη ὀπὴ ἄνωθεν, ὅπως ἐξέρχηται ἡ ὑγρότης, καί, τοῦ ἀγγείου τεθέντος ἐπὶ τοῦ φουρνελίου, ποίησον χαῦνον | πῦρ ἐν ὅλῃ ἡμέρᾳ φυσικῇ. εἶτα ἔξελε, καὶ πάλιν F. 39. λείωσον, καὶ ἔψησε, καὶ πότιζε μετὰ ὄξους, ὡς οἶδας, ἅπαξ μόνον. εἶτα τρῖψον, καὶ ἀναβίβασον ἐν αὐτῷ ἢ ὁμοίῳ ἀγγείῳ. καὶ οὕτως σπεῦσον τὴν ἀναβίβασιν, ἕως οὗ γένηται λευκὸν ὡς χιών, ὅπερ γίνεται πλεῖστον πεντάκις (?). καὶ ἴσθι ὅτι εἰ τεθῇ ὄξος μετὰ τιτάνου ἀσβέστου, καὶ μετὰ ταύτης διηθηθῇ, ἔστι κάλλιον.

L, 2. Ἄλλη ἀνάβασις θείου καὶ λεύκωσις. λάβε θείου διαυγοῦς λίτραν μίαν, καὶ τρῖψον ἰσχυρῶς ἐπὶ μαρμάρου, καὶ πότισον μετὰ ἡμισ. λίτρ. ἐλαίου κοινοῦ, ἵνα γένηται ὡς ζύμη, ἣν θὲς ἐν τηγάνῳ ἐπὶ πυρὸς χαύνου, ἵνα ὅλον λυθῇ. καὶ ὅταν ἴδῃς ἀφρὸν ἐρυθρὸν ἀναβαίνοντα, ἔκθου ἀπὸ τοῦ πυρός, καὶ τοῦτο ποίησον τοσαυτάκις, ἕως οὗ γένηται παχὺ ὡς μέλι. εἶτα παραυτὰ ἐπίχεε ἐπὶ μαρμάρου ψυχροῦ, καὶ παραυτίκα πήξει, καὶ γίνεται εἰς τρόπον κρέατος πυρροῦ ἢ ὡς χάλκωμα κεκαυμένον καλῶς. τότε θὲς ἐν χωνίῳ μετὰ σκεπάσματος οὐ τετρυπημένου, καὶ χρίσον καλῶς, καὶ ξήρανον. καὶ τότε τίθει ἐν

3 ἐψιθε^{τ}ν τὸν ἀ^{τ}ρ R, ἐψηθέντος τοῦ ἄρτου N **4** πεποιημ/νου RN **7** πύθμένου R κόλιθείει R, κολληθῇ N **9** ε^{τ}ξέρχε^{η} R, ἐξέρχεται N **12** ἐψισὲ R, ἔψησον N **14** σπεύσον R, ποίησον N **15** πλίστον ε' R, πλεῖστον πεντάκις N : an = τῇ πέμπτῃ φορᾷ? (ital. "*in cinque volte*„) ει τὶθ(ὴς) R, ὁ τιθεὶς N; et revera in R non ει sed potius ο legi potest **16** (δι)ηθῆθὴ R, δυνηθῇ N **18** λεύκωσ(ης) R, λεύκανσις N θείου διαυγοὺς R, θεῖον διαυγές N **20** γὶνε^{τ} R **21** τιγάνω R, sed incertum an τιτάνω legendum sit; τιτάνῳ N **22** (ιδι) R **25** τόπον RN cf. l. 5 πυροὺ R, πυροῦ N **26-27** ὣ τετριπιμένου R, ὡς τετρ. N **27** χρίσὸν R, χρυσοῦ et in marg. ξήρανον N

cum salis communis albi litris quinque, et commisce una, et tere, et imbibe aceto fortissimo, et coque in furno pistorio, postquam panes cocti sint. Atque ita fac imbibens et siccans quinquies in vase ascensionis factum in modum patellae. Postea fac ordinem salis communis praeparati in unius digiti altitudinem, ne medicina, quae in fundo sit, agglutinetur vasi; et impone sulphur, quod supra diximus, et claude bene vas, ne exspiret. Sit autem in superiore parte foramen, ut exeat humiditas; et, postquam imposueris vas furnello, fac laxum ignem totum diem naturalem. Postea extrahe, et rursus tere, et coque, et imbibe aceto, ut scis, semel tantum. Postea tere, et eleva in ipso vase seu in vase ipsius simili. Atque ita sollicita ascensionem, donec fiat album ut nix : quae res fit plerumque in quinta vice. Et scias, si ponas acetum cum calce inextincta, et cum hac cribretur, melius esse.

L, 2. *Alia ascensio sulphuris et dealbatio*. Sume sulphuris clari litram unam, et tere valde super marmor, et imbibe dimidia litra olei communis, ut fiat fermenti instar. Quod impone in patella igni laxo, ut totum solvatur. Et cum videas spumam rubram ascendentem, retrahe ex igne; atque hoc fac totiens, donec fiat spissum tamquam mel. Postea statim affunde marmori frigido; et statim compingitur, et fit instar carnis rubrae seu aeraminis usti. Tunc pone in fusorio, quod tegumento non forato praeditum sit, et ungue bene, et sicca. Et tunc pone in

ἀναβιβαστηρίῳ, καὶ ἄψε πῦρ ἐν τῷ φουρνέλῳ. χώνευε ὥραις τρισίν, ἕως οὗ ἡ ὑγρότης ἐξέλθῃ, οὕτως ὡς τὸ εἰρημένον ἀναβιβαστήριον ψηλαφῆσαι δύνασθαι μετὰ χειρός. δυνήσῃ δὲ γνῶναι εἰ διεφορήθη ἡ ὑγρότης, οὕτω. θὲς τίτανον μολύβδου ἢ κομμάτιον τοῦ ὑέλου ἐπὶ τὴν ὀπὴν τοῦ σκεπάσματος, καὶ ἐὰν εὕρῃς ὑγρότητα ἐν τῷ πατέλῳ ἢ τῷ ὑέλῳ, οὔπω διεφορήθη ἡ ὑγρότης. ἀφ᾽ οὗ δὲ ἡ ὑγρότης παρέλθῃ, κλεῖσον τὴν ὀπὴν μετὰ πηλοῦ, εἶτα βάρυνον τὸ πῦρ ἐν ἑπτὰ ὥραις, καὶ ἀναβήσεται πνεῦμα λευκόν. τότε ψυχρανθήτω, καὶ ἔστι λευκὸν | ὡς χιών. καὶ πάλιν ἀναβίβασον μετὰ μόνου σαλγέμα, ὡς εἴρηται, καὶ φύλαξον εἰς τὸ ἐργάσαι. F. 39v

L, 3. Καὶ ἄλλως. λάβε θείου κιτρίνου καὶ τιτάνου ἀσβέστου ἀνὰ ἴσον, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς ἄγγος, καὶ θὲς ἐπ᾽ αὐτῷ οὖρον βοός, καὶ βράσον αὐτὸ ὥραν μίαν. εἶτα διήθησον, καὶ θὲς εἰς καρούραν, καὶ ἐξέρχεται ὡς χρυσός. πότισον ἐξ αὐτοῦ εἴ τι θέλεις.

L, 4. Καλλίστη δὲ ἀνάβασίς ἐστι μετὰ ῥινίσματος σιδήρου καὶ τάλκου, ὅτι καθαίρει αὐτὸ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ ῥυπωμάτων, καὶ καθόλου ἐστὶ καλόν, ἵνα ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν τεττάρων πνευμάτων τεθῇ τὸ τάλκον. τὸ γὰρ τάλκον λελυμένον καὶ καλῶς τετριμμένον ὠφέλιμόν ἐστι αὐτοῖς.

LI. Ἐρύθρωσις θείου. λάβε ἀρσενικὸν ἐρυθρὸν καὶ κίτρινον καὶ θεῖον ἀνά, καὶ τρῖψον πάντα εἰς μάρμαρον, καὶ βάλε αὐτὸ ἐν κολκίῳ κεχρισμένῳ, καὶ ἄψον ὑπ᾽ αὐτῷ πῦρ ἡμέρας τριάκοντα· πλὴν ἔστω τὸ πῦρ μαλακόν· καὶ γίνεται ἐρυθρὸν καλῶς.

LII, 1. Ὕδωρ θείου γίνεται οὕτω. λάβε οἷον θεῖον θέλεις, καὶ λείωσον αὐτὸ ἰσχυρῶς, καὶ βάλε εἰς καρούραν, καὶ χῦσον

1 ἀναβαστηρίῳ RN ἄψε R, ἄψον [ας] N χὤνονε R, χὤνευε N ὥρὲς R, ὥρας N **2** ὡς R, ὥστε N **3** ψυλαφύσε R **4** (δι)εφὸρίθὴ R **6** ἔβρι R, εὕρῃς N **7** (δι)εφῶρείθη R, διεφοράθη N, cum in R ει et α legi possit **8** ἐν ε′ ζ ωρες R (scil. ἐν ἑπτὰ ζ′ ὥραις) **12** ἀλῶς R in marg. τίτανον RN **13** οὖρος RN **20** τεθῇ] τίθεί R, τίθει N τὸ γὰρ τάλκος RN **26** καλ(όν) R **28** εἰς καρούραν — ἔασον om. N

ascensorio, et incende ignem in furnello. Confla tres horas, donec humiditas exeat ita, ut ascensorium, quod diximus, possis attrectare manibus. Et poteris cognoscere si dissipata sit humiditas ita. Impone calcem plumbi, seu frustulum vitri, foramini tegumenti; et si invenias humiditatem in patella seu vitro, nondum dissipata est humiditas. Cum autem humiditas pertransierit, claude foramen luto, postea urge ignem septem horas, et ascendet spiritus albus. Tunc frigefiat, et est album tamquam nix : et rursus sublima cum sale gemma tantum, ut dictum est; et serva ad tua negotia.

L, 3. *Et alias.* Sume sulphuris citrini et calcis inextinctae ana, et inice vasi, et impone ipsi urinam bubulam, et fervefac ipsum horam unam. Postea cribra; et pone in carura; et exit auri instar. Imbibe ipso quod vis.

L, 4. *Pulcerrima ascensio est cum ramento ferri et cum talco*, quia purgat ipsum ab ipsius sordibus, et est omnino pulcrum et opportunum, si in ascensione quattuor spirituum ponatur talcus. Talcus enim solutus et bene tritus est utilis ipsis.

LI. *Rubrificatio sulphuris.* Sume arsenicum rubrum et citrinum et sulphur ana, et tere omnia in marmore, et inice poculo inuncto, et incende sub ipso ignem dies triginta : at ignis sit mollis; et fit rubrum et pulcrum.

LII, 1. *Aqua sulphuris fit ita.* Sume sulphur quodvis, et tere ipsum valde, et inice carurae, et infunde

ἐπ' αὐτῷ ἔλαιον, ἕως οὗ σκεπάσῃ αὐτό, καὶ ἔασον αὐτὸ εἰς τὸν ἥλιον ἡμέρας τεσσαράκοντα. εἶτα διήθησον τὸ ἔλαιον, καὶ λάβε τὸ θεῖον, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς πανίον δυνατόν, καὶ δῆσον αὐτὸ καλῶς, καὶ χῶσον εἰς στάκτην θερμὴν ἡμέρας τέσσαρας. εἶτα ἔκβαλε τὸ θεῖον, καὶ ἐπίθες αὐτῷ τὸ τέταρτον αὐτοῦ καλί, καὶ ἴσον τῷ καλὶ τίτανον ξηράν. καὶ τρῖψον πάντα ἐπὶ μαρμάρου, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς ἄγγος, καὶ χῶσον αὐτό. ἐπειδὴ τὸ θεῖον λέλυται, καὶ γίνεται μάζα ἐπάνω τοῦ φλοιοῦ, λάβε αὐτὸ καὶ τρῖψον, καὶ θὲς εἰς κολκίον ἐπὶ πυρὸς κόπρου ὑγρᾶς ἡμέρας ἑπτά, καὶ λύεται <εἰς> ὕδωρ λευκὸν κινούμενον.

LII, 2. Καὶ ἄλλως. λάβε θείου ἐρυθροῦ μέρος ἕν, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἢ νίτρου μέρος ἕν, καὶ λείωσον | ὁμοῦ, καὶ χρίσον (F. 40) καλῶς τὸ ἀγγεῖον πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ ἕψησον ἐν φιάλῃ ἐν στάκτῃ θερμῇ ἐπὶ ἡμέρᾳ μιᾷ. τότε ἐξάγαγε, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ ἐπὶ λίτρ. μιᾷ τοῦ εἰρημένου ξηρίου θὲς λίτρ. τρεῖς ὕδατος θερμοῦ, καὶ ἔασον ὀλίγον, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ ἐρυθρόν. σημεῖα δὲ τοῦ τοιούτου ὕδατός εἰσιν, ὅτι ὁσάκις ἂν χρίσῃς ἐκ τούτου τοῦ ὕδατος νόμισμα λευκὸν ἢ δακτύλιον, χρύσεον χρῶμα ἐμφαίνει, καὶ πολλῷ πλέον βάψει, <εἰ> ἐν αὐτῷ λυθείη.

LIII. Ἀνάμιξις καὶ ἀνάλυσις τῶν τεττάρων πνευμάτων <εἰς> ἐξὶρ ἀπόκρυφον. λάβε θεῖον καὶ ἀρσενικὸν καὶ ἑρμῆν ἀναβιβασμένον, καὶ κήρωσον αὐτὰ ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀναβιβασμένου. σωμάτω<σο>ν αὐτά, καὶ τίθει ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ καλῶς στουπουμένῳ, καὶ τίθει ὑπὸ κόπρου θερμῆς ἡμέρας δέκα, ἵνα ἀναζυμωθῇ, καὶ λυθῇ, καὶ μετὰ τὴν λύσιν σύμπηξον αὐτὰ τοιούτῳ τρόπῳ. θὲς τὴν φιάλην ἐπὶ τὸ ἀναβιβαστήριον ἐν μέσῳ στάκτης κεκοσκινισμένης, καὶ ὑπ'

1 ἔλαιον] sequitur ἕως οὗ σκεπάσῃ αὐτὸ sed punctis deletum R 3 πανὴν R, πάνην N 5-6 καλὴ καὶ ἴσον τὸ καλὴν R, καλύ, καὶ ἴσον τῷ καλεῖ N 10 εἰς addidi et l. 22 12 (λείωσον) ὁμόυ (και) (λείωσον) ὁμοὺ R, τρίψον ὁμοῦ καὶ μίξον N 14 επι ϐ α' R 18 δακτίλειον R, δακτυλίδιον N 19 ἐνφένην R, ἐμφαίνει N εἰ om. R, exhibet N 22 ἐξὶρ R, ἐλεξὶρ N, et iuxta titulum in marg. ἐλεξίρ δ' πνευμάτ(ον/ων) N 23 ανὰβιβὰσμένον R, ἀναβιβασμένον N 24 σῶμαὼν R, σωμάτων N 25 στουπόμενο R, στουπουμένον N 26 θερμοῦ R (masculin. ob latin. *fimum* ?), θερμῆς N

ipsi oleum, donec cooperiat ipsum; et expone ipsum soli dies quadraginta. Postea percola oleum, et sume sulphur, et inice ipsum panniculo valido, et liga bene, et inhuma in cinere calido dies quattuor. Postea extrahe sulphur, et impone ipsi quartam partem cali et eamdem vim, atque cali, calcis siccae. Et tere omnia in marmore, et pone ipsum in vase, et inhuma. Postquam sulphur solutum est, et fit fermentum super corticem, sume ipsum et tere, et impone, in poculo, igni humidi fimi dies septem; et solvitur in aquam albam se commoventem.

LII, 2. *Et alias.* Sume sulphuris rubri partem unam, salis ammoniaci seu nitri partem unam, et tere una, et ungue bene vas luto sophistico, et in phiala coque, in cinere calido, diem unum. Et tunc extrahe, et tere in marmore, et litrae uni xerii, quod diximus, impone litras tres aquae calidae; et sine stet aliquantulum; et solvetur in aquam rubram. Signum vero talis aquae est : quoties ungues hac aqua nummum album seu anulum, aureum colorem ostendit, et multo magis tinguet ipsum, si in ipsa solutum sit.

LIII. *Mixtio et solutio quattuor spirituum in elexir occultum.* Sume sulphur et arsenicum et hydrargyrum sublimatum, et cera ipsa in marmore cum aqua salis ammoniaci sublimati. Corpora ipsa, et pone in vase vitreo bene obturato, et pone sub fimo calido dies decem, ut fermenta fiant et solvantur. Et post solutionem compinge ipsa tali ratione. Impone phialam ascensorio in cinere cribrato, et sub

αὐτῷ ποίησον χαῦνον πῦρ ἐξ ἀνθράκων, ἵνα σκληρανθῇ. καὶ οὕτω ποίησον τρίς, τρίβων, ἀναλύων, ἕως οὗ κρατηθῇ ἐν τῷ πυρί, ἵνα μὴ φύγῃ, ὅταν κρατηθῇ ἐν τῷ πυρὶ ἐπάνω τῶν πετάλων σιδήρου καθαροῦ· οὕτω γὰρ δοκιμάζεται, εἰ μέρος τι ἐπιθήσῃς ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ λυθῇ ὡσεὶ κηρός, καὶ οὐ ποιήσῃ καπνόν. τότε ἐστὶν ἐξὶρ πεπληρωμένον. εἰ δὲ μή, μεταποίησον διὰ συντρίψεως, ἀναλύσεως καὶ πήξεως, ἕως οὗ στερεωθῇ ἐν τῷ πυρί. ἐκ τούτου οὖν βάλε μέρος ἓν ἐπὶ μέρη. . . . . .

LIV, 1. Περὶ ἀρσενικοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ ἑτοιμασίας. τὸ ἀρσενικὸν σῶμα μεταλλικόν ἐστι σύνθετον ἐκ γῆς καὶ ὕδατος, ἐλαιῶδες ὡς τὸ θεῖον, πλὴν ἔλαττον μὲν ἐλαίου, πλέον | δὲ γῆς F. 40v μετέχον καὶ περιττωματικώτερον τοῦ θείου καὶ παχύτερον καὶ γεωδέστερον. ἡ δὲ τούτου ἑτοιμασία ἐστὶ διὰ μόνης ἀναβιβάσεως, μετὰ πραγμάτων ξηραντικῶν καὶ ἀναλυτικῶν, ἐκ τῆς ἐλαιώδους αὐτοῦ ποιότητος, ἥτις ἐστὶν ὑγρότης πρώτη, καὶ ἐκ ποσότητος περισσωματικῆς, ἥτις ἐστὶν ὑγρότης δευτέρα, ἐν τῷ πυρὶ ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ τοῦ θείου, ἐξατμιζομένη. ληφθήτω τοιγαροῦν ἀρσενικὸν καλῶς διαυγὲς καὶ βαρύ, ἐρυθρὸν καὶ ὑγρόν, καὶ τριφθήτω λεπτοτάτως μετὰ ἴσου ἀργύρου, ἡμίσεος σταθμοῦ ῥινίσματος χαλκοῦ καὶ σκωρίας σιδήρου. ῥαντισθήτω, καὶ καλῶς μετὰ τῆς ἰλύος αὐτοῦ μεμιγμένον τεθήτω ἀναβιβασθῆναι ἀνὰ μέσον δύο πάτων ξηρίου, καὶ τεθήτω ἐπάνωθεν δακτύλου πάχος ἑνὸς ἡμίσεως, καὶ οὕτω δοθήτω πῦρ, ἕως οὗ ὁ ἀτμὸς τῆς ὑγρότητος παύσῃ. τότε κλεισθήτω τὸ ἀγγεῖον καλλίστως καὶ ἰσχυροτάτως, καὶ δοθήτω πῦρ ἰσχυρότατον, ἕως οὗ ἀναβῇ, ὅ τι ἔστιν ἐν βραχεῖ μετὰ ὥρας δώδεκα. εἶτα ψυχρανθήτω τὸ

ll. 9 sqq. cf. ALBERT. M. II, 827.

1 σκλιρανθὴ R, σκληρυνθῇ N 3 ἵνα — κρατηθῇ om N 4 τον πετάλον R, τοῦ πετάλου N ἡ μέρος RN 5 λιθή in extrema lin. R, λυθεῖ N 6 ἐξὶρ RN, et in marg. ἐλεξίρ N 8 το πυρὴ R, τὸ πῦρ N μέρη] lacunam non indicant RN 12 περιττωματ (κ)τὸ θείου R, περίττωμα τούτου τὸ θεῖον et in marg. ἴσως καὶ περιττότ^ερ^ τοῦ θείου N παχυτέρου RN 13 γεωδεστέρου RN τοῦτι R (= τούτη = αὕτη ??) 14 ξυραντ R, ξηροτάτων N ἐκ] ἡ R, ἢ N 15 αυτὸν R, αὐτοῦ N 16 πέροισοματικῆς R, περίττου, σωματικῆς et in marg. περισσῶς N 17 ἐξατμιζομένου RN αναλωτιών R, ἀναλωτικῶν N 18 οὐν τοὶ γὰρ R, οὖν τὸ γὰρ N εἰγρὼ R, ὑγρὸν N 19 σταθμὸν N 20 σκωρία RN 21 μεμιγμένου R, μεμιγμένος N 22 ξιρίον R δακτυλίου N α' N, omisso ς''; in R litterae α super impositum est ς'' 25 πυρὶ ἰσχυρωτάτῳ N

ipsum fac ignem laxum e carbonibus, ut durentur. Atque ita fac ter, terens, solvens, donec in potestate habeantur in igne, ne fugiant, cum in potestate habeantur in igne super petala ferri puri. Experimentum feceris, cum pars quaedam ipsi imponatur et solvatur tamquam cera et fumum non efficiat. Tunc est elexir plenum. Sin minus, repete per contritionem, solutionem et compactionem, donec solida fiant in igne. Huius igitur rei conice partem unam partibus...

LIV, 1. *De arsenico deque ipsius praeparatione.* Arsenicum corpus metallicum est compositum e terra et aqua, oleosum ut sulphur, sed minus olei plus terrae particeps et sordidius sulphure et spissius et magis terreum. Huius praeparatio est per elevationem, rerum siccantium et solventium ope, ad purgationem ab oleosa ipsius qualitate, quae est humiditas prima, et a quantitate superflua, quae est humiditas secunda, in igne ex ipso, ut e sulphure, vaporans. Sumatur igitur arsenicum bene clarum et grave, rubrum et humidum, et teratur minutissime cum eadem vi argenti et cum dimidio pondere ramenti aeris et scoriae ferri. Aspergatur, et cum sit bene cum limo ipsius commixtum, ponatur, ut sublimetur, inter duos ordines xerii, et imponatur in altitudinem unius digiti et dimidii, atque ita incendatur ignis, donec vapor humiditatis desinat. Tunc claudatur vas optime et validissime, et incendatur ignis validissimus, donec ascendat : quae res brevi evenit post horas duodecim. Postea frigefiat

ἀγγεῖον, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνοιχθήτω καὶ συναχθήτω τὸ φανησόμενον ἐξ αὐτοῦ <ὡς> χρυσός, καὶ ἀναμιχθήτω μετὰ καινῆς ἰλύος καὶ ξηρίου, καὶ ἀναβιβασθήτω πάλιν ὡς τὸ πρότερον, ἕως οὗ γένηται λευκὸν καὶ καθαρὸν καὶ διαυγὲς ὡς κρύσταλλον, πάσης ὑγρότητος καὶ γλισχρότητος πλείστης καταναλωθείσης. οὕτω δὲ γενέσθαι δύναται μετὰ τῶν εἰρημένων ξηρίων ἐν πέντε ἢ ἓξ ἀναβιβάσεσιν. τούτου γενομένου, χρῶ αὐτῷ, ὡς καὶ περὶ τοῦ θείου εἴρηται, <εἴτε> εἰς λευκόν, εἴτε εἰς ἐρυθρὸν γένηται. πλὴν ἴσθι ὅτι τὸ ἀρσενικὸν οὐκ ἐξανύει τόσον ἐν τῇ συστροφῇ καὶ τῇ συμπήξει τοῦ ἑρμοῦ ὅσον τὸ θεῖον, δύναται δὲ ἐξ αὐτοῦ ἐξεχυθῆναι | δυνάμει πυρός, ὥσπερ ἐκ τοῦ θείου, καὶ τὸ αὐτὸ ἔργον ἐρυθρὸν γενέσθαι, ὥσπερ ἐκ τοῦ θείου, πλὴν ἐλάττονος δυνάμεώς ἐστι καὶ κατοχῆς. μετὰ τούτου τοῦ θείου δὲ πάντα τὰ μεταλλικὰ <σώματα καίεσθαι> δύνανται, κἂν ὅσην γλισχρότητα ἔχωσιν, ἕως οὗ τιτανωθῶσιν καὶ τριφθῶσιν. μελαίνονται δὲ μετὰ τῆς αὐτῶν γλισχρότητος. F. 41.

LIV, 2. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ἀρσενικὸν δυσὶ τρόποις λευκαίνεται, δι' ἑψήσεως καὶ ἀναβιβάσεως. πλύνεται δὲ τὸ ἀρσενικὸν οὕτω· λάβε ἀρσενικοῦ μέρος ἓν καὶ ἴσον αὐτοῦ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου καὶ λελυμένου ἐν διπλασίονι αὐτοῦ ὄξει ἰσχυρωτάτῳ. εἶτα πότισον τὸ ἀρσενικὸν ἠρέμα, λείωσον, καὶ ξήρανον ἐν ἡλίῳ ἢ ἐν καπνῷ, ἕως οὗ πίῃ ἐκεῖνο ὅλον, καὶ βράσον αὐτό, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος καθαροῦ, ἕως οὗ ἐκρεύσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅσον ἐστὶν ἁλμυρόν, καὶ ἕως οὗ ἴδῃς αὐτὸ λευκὸν ὡς χιών. καὶ μετὰ ταῦτα καῦσον μετ' αὐτοῦ σῶμα ὃ θέλεις, καὶ μάλιστα τὸ κοῦπρον· μετ' αὐτοῦ γὰρ τιταν<ωθ>ήσεται ἐξαιρέτως τὸ κοῦπρον.

LIV, 3. Καὶ ἄλλως. λάβε ἐξ ἀρσενικοῦ ὅσον θέλεις, καὶ ἕψε αὐτὸ μετὰ ὕδατος ζέοντος λίαν καὶ μετὰ ὄξους καὶ ἅλατος. καὶ μετὰ

2 [symbol] RN; neutra debentur latino sermoni? ὡς addendum ? **4** καὶ κρύσταλλον RN **5** σγλυχρωτ<ι>τ<ος> R πλίσ(ης) R, πλείστης N **6** οὕτω] ου^{τ} R **8** ειρειτε R, εἰρήσεται N εἴτε deest in R; εἰς λ., ἢ εἰς ἐρυθρὸν N **9** οὐ(και)ξανίοι R, οὐκ ἐξανίει et in marg. ἐξανύει N **11** ἐξεχυθῆναι (δι)ναμεις R, ἐξεχ. δύναμις et in marg. ἐκχυθῆναι N **14** σώματα καίεσθαι addidit Delatte; lacunam non indicat R; indicat N signo ψ σγλυχρῶτιτα R **16** σγλιχρώτιτος R **19** ἴσος αυτὸυ R, ἶσον αὐτῷ N **20** λέλυμένη R **24** χυὼν R, χιών N **26** τοῦ κοῦπρον N τιτανίσετε R, τιτανώσεται N **26-27** τοῦ κούπρου RN

vas, et postea aperiatur, et colligatur quod auri <simile> conspiciatur, et commisceatur cum novo limo et xerio, et sublimetur rursus ut prius, donec fiat album et purum et clarum crystalli instar, cum omnis humiditas et viscositas diffusa sit. Atque ita evenire potest cum xeriis, quae diximus, in quinque vel sex ascensionibus. Hoc facto, utere ipso, ut de sulphure dictum est sive ad album, sive ad rubrum fit <operatio>. At scias arsenicum non tantum efficere in conversione et compactione hydrargyrii quantum <efficit> sulphur; potest vero aliquid ex ipso effundi ignis vi, ut e sulphure, et idem negotium potest rubrum fieri <per ipsum> ut per sulphur; at minoris potentiae est et detensionis. Cum hoc sulphure possunt omnia metallica corpora comburi quamcumque habent viscositatem, donec calcinentur et terantur: sed nigrescunt per ipsorum viscositatem.

LIV, 2. Sciendum est arsenicum duabus rationibus dealbari, per coctionem et ascensionem. Lavatur autem arsenicum ita. Sume arsenici partem unam atque eamdem, atque ipsius, vim salis communis praeparati et soluti in dupla vi aceti fortissimi. Postea imbibe arsenicum leniter, tere et sicca in sole seu in fumo, donec illud totum bibat, et fervefac ipsum, et lava per aquam puram, donec exeat ex ipso quodcumque salsum est, et donec videas ipsum album nivis instar. Postea ure cum ipso quodvis corpus, et potissimum cuprum; nam per ipsum calcinabitur excellenter cuprum.

LIV, 3. *Et alias.* Sume arsenici quantum vis, et coque ipsum cum aqua valde ferventi et cum aceto atque sale.

τούτου δύνῃ τοῦτο λευκᾶναι καὶ τελέως ἐκπλῦναι καὶ ἀναβιβάσαι, ὡς οἶδας.

LV, 1. Ἀνάβασις ἀρσενικοῦ. ἀναβιβασμένον πολλάκις δι' ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ τιτάνου ἀποκαθίσταται κάτοχον· λύεται γὰρ ἐν κόπρῳ ἱππείᾳ θερμῇ, καὶ λυθὲν πήγνυται, καὶ γίνεται λίθος ἀέριος, ὡς κρύσταλλον, καὶ ἔχει δύναμιν λυτικὴν καὶ διαβατικὴν καὶ σωματικὴν καὶ καθεκτικὴν οὕτως, ὅτι <εἰ> ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ πολὺν χαλκὸν πρυηυτρεπισμένον ἐπιρρίψεις, παραυτὰ | τὸν εἰρημένον χαλκὸν τῆς ἁγίας σελήνης F. 41r εἶδος καθαρὸν <ἔχειν ποιήσεις>

LV, 2. Γίνεται δὲ κάτοχον ἀρσενικὸν οὕτω. λάβε ἐξ ἀρσενικίου ὅσον θέλεις μετὰ ἴσου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κατόχου, καὶ πότισον ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἐλαίου ταρτάρου ἢ ἐλαίου ὠῶν ἀναπεπιεσμένου, καὶ οὕτω ποίησον, ἕως οὗ ἐκδράμῃ ἐπὶ πέταλα χαλκοῦ ἢ ἀργύρου ἢ σιδήρου. καὶ κρεῖττόν ἐστιν ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐλαίῳ <ἵνα> λυθῇ βοράχιον οὕτως, ὡς τὸ εἰρημένον βοράχιον βράζειν ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐλαίῳ. καὶ οὕτω γίνεται λεύκωσις καὶ κατοχὴ ἀρσενικοῦ δι' ἑψήσεως καὶ ἀναβιβάσεως τῆς δι' αἰθαλεροῦ γινομένης. ἐπεὶ δὲ † διαμπερ † ὅτι τὸ ἀρσενικὸν ἂν βράσῃ ἐν ἐλαίῳ ἀμυγδαλίνῳ ἢ ἐν ἑτέρῳ ἐλαίῳ, ἔστι καλὸν λίαν, καὶ ὅτι ὅταν ἀναβιβασθῇ, λευκαίνει, ὅταν δὲ οὐκ ἀναβιβασθῇ, μελαίνει, καὶ ὅτι τὸ ὄξος καλλύνει αὐτό, καὶ κρατεῖ τὸν ἑρμῆν, ὅταν συμμιγνύηται αὐτῷ τριπλασίως.

LV, 3. Ἀνάβασις ἀρσενικοῦ. λοιπὸν λάβε ἐξ ἀρσενικοῦ καλῶς τετριμμένου ὅσον θέλεις, καὶ πότισον αὐτὸ ἐπὶ μαρμάρου

1 (δι)νη R, δύνασαι N τἔλεο^{ς} ἔκπλινε^{ον} R, τέλος ἔκπληνε N **1-2** αναβίβάσε R, ἀναβίβασον N **7** ὅτι] ου^{τ} R εἰ addidi (scil. ὅτι = ὅτι ι = ὅτι ει); ἐὰν N **8** αυ^{τ} R, αὐτοῦ N **8-9** ἐπιτρίψῃς N **9** παραυ^{τ} R **10** ἰδὸς, R ἰδίως N ἔχειν ποιήσεις addidit Delatte **16** post ἐλαίῳ exhibent RN καὶ οὕτω γίνεται λεύκωσις, quae verba R quattuor crucibus saepsit; cf. l. 17 **16** ἵνα addidi εἰρεἰμένω R **17** λευκ^{αν}ῶσεις R, λεύκωσις N **19** επίδὲ (δι) ἀμπέρ R, ἐπεὶ δὲ διάμπερ N **21** (και) ότι R, διότι N **23** συμίγνη^{τ} R, συμμίγνυται N **24** ἀνάβασις ἀρσενικίου R, in marg. **25** τετριμένον RN

Huius auxilio potes ipsum dealbare et perfecte lavare et elevare, ut scis.

LV, 1. *Elevatio arsenici.* Elevatum saepe per aquam salis ammoniaci et calcis fit detentum; solvitur enim in fimo equino calido, et solutum compingitur, et fit lapis translucidus, crystalli instar. Et habet vim solutoriam et transitivam et corporantem et detenentem ita, ut, si exiguam ipsius vim multo aeri praeparato inieceris, statim hoc ipsum aes puram sanctae lunae faciem <sumat efficias>.

LV, 2. *Fit autem detentum arsenicum ita.* Sume arsenici quantum vis cum eadem vi salis ammoniaci detenti; et imbibe super marmor oleo tartari seu oleo ovorum represso; atque ita fac, donec incidat petalis aeris seu argenti seu ferri : et melius est, si in oleo, quod diximus, solutum sit borachium ita, ut hoc borachium fervefiat in oleo, quod diximus. Atque ita fit dealbatio et detensio arsenici per coctionem et elevationem, quae per fuliginatorium fit. Scias (?) vero arsenicum, si fervescat in oleo amygdalino seu in alio oleo, esse valde pulcrum; et cum elevatum sit, albescere; cum vero non elevatum sit, nigrescere; et aceto ipsum pulcrius reddi; et imperium in hydrargyrum habere, cum commisceatur ipsi tripliciter.

LV, 3. *Ascensio arsenici.* Ceterum sume arsenici bene triti quantum vis, et imbibe super marmor

μετὰ ὕδατος ἁλὸς κοινοῦ λελυμένου ἐν κύστει βοείᾳ ἐν ὕδατι θερμῷ ἐπὶ πυρός. εἶτα θὲς ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ, καὶ σκέπασον τὸ στόμα μετὰ ἄλλης χύτρας, καὶ χρίσον τὴν ἁρμογὴν τοῦ στόματος μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ τῆς ἄνω χύτρας ἔστω ὀπὴ μικρὰ ἀνεῳγμένη, ἵνα δύνωνται οἱ ἀτμοὶ δι' ἐκείνης τῆς ὀπῆς ἐξελθεῖν. καὶ ὅταν ὁ ἀτμὸς ὅλος ἐξέλθῃ, κλεισθήτω ἡ ὀπή, εἶτα τεθήτω ἐπὶ ἀναβιβαστηρίου τοῦ ὄντος ἐπὶ τὴν ὀπήν, ἤγουν ἐν φουρνέλῳ, καὶ ποίησον πῦρ ἐλαφρὸν ὥρας τρεῖς. εἶτα ποίησον πῦρ ἰσχυρὸν ὥρας ἑπτά. εἰ δέ ἐστιν χειμών, ποίησον συνωρίᾳ ἡμέρας μιᾶς. εἶτα ψυχρανθήτω, καὶ ἀνοίξας τὰς χύτρας εὑρήσεις | τὸ ἀρσενικὸν ἀναβιβασθὲν ἐν τῇ ἐπικειμένῃ χύτρᾳ. τότε σύναξον μετὰ πτεροῦ, καὶ εἰ μὲν ἀρέσκει σε ἡ λευκότης, καλῶς ἔχει, εἰ δὲ μή, ἀνα βίβασον πάλιν, ἕως <οὗ> γένηται ἀρεστόν σοι, καὶ οὕτω ποίησον τρὶς καὶ οὐ πλέον, καὶ ἑκάστῃ φορᾷ ἄλλαξον τὸ κοινὸν ἅλας ὡς πρότερον. καὶ εἰ θέλεις δοκιμάσαι <εἰ> ἐστιν καλὸν ἢ οὔ, τρῖψον ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ ὀλίγον λεπτότατον, καὶ θὲς ἐπὶ φύλλων ἀργύρου πεπυρωμένων, καί, εἰ ἔστι καλόν, οὐ μελανθήσεται τὸ φύλλον.

F. 42

LV, 4. Ἡ ἰατρεία. λάβε λίτραν <α'> ἀρσενικοῦ τετριμμένου, καὶ βράσον μίαν ὥραν ἐν ὄξει καὶ οὔρῳ παίδων, καὶ ἐξάφρισον, καὶ ἄφελε τὴν αὐτοῦ πυρώδη δύναμιν. εἶτα λάβε λίτραν μίαν χαλκοῦ κεκαυμένου, καὶ λίτραν μίαν ψιμυθίου καὶ μέρος τι ἁλὸς νίτρου, καὶ εὐτρέπισον ὁμοῦ, καὶ σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ τρίβων, καὶ ἀναβίβασον τρίς, ὡς προείρηται, καὶ ἀναβήσεται λευκότατον λίαν.

LVI, 1. Λεύκωσις ἀρσενικίου. λάβε λίτραν μίαν ἀρσενίκιον τετριμμένον καὶ ἴσον χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ ἐκ ψιμυθίου καλοῦ καὶ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου, καὶ λείωσον πάντα, καὶ κοσκίνισον κοσκίνῳ, καὶ θὲς ἐν ἀναβιβαστηρίῳ, καὶ ἀναβίβασον, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, καὶ ἀναβήσεται ἀρσενικὸν λευκόν.

1 κὐστιβία R, κυστιβία N **6** ἐξέρχεσθαι N **10** συνῶρια 6 α' R, συνωρία 6 α' N **12** ὑποκειμένη RN **13** σε RN (*te iuvat?*) **14** οὗ addidi **16** εἰ om. R, exhibet N **18** πεπυρωμένον RN εἰ om. N **19** ἡ ἰά R in marg.; scil. titulum margini adpinxit R, om N α' addidi τετριμένον RN **20** πέδ(ων) R, παιδίου N **23-24** πὸρφυρου R **26** [Λ]εὔκοσ(ης) R, λεύκανσις N ἀρσἐνίκην τετριμένον R, ἀρσενίκου τετριμμένου N **27** ἰσου R, ἴσον N

aqua salis communis soluti, in vesica bubula, in aqua calida super ignem. Postea pone in olla stanno inducta, et <ollae> os tege adhibens aliam ollam, et ungue iuncturam oris luto sophistico; atque in superioris ollae capite sit parvum foramen apertum, ut possint vapores per ipsum foramen exire. Et cum vapor omnis exierit, claudatur foramen, postea imponatur ascensorio, quod foramini impositum sit, seu <imponatur> furnello : et fac ignem levem horas tres. Postea fac ignem validum horas septem. Si autem est hiems, incende ignem totum diem. Postea frigefiat; et cum aperueris ollas, invenies arsenicum elevatum in olla superimposita. Tunc collige, alam adhibens; et si tibi placet candor, bene est; sin minus, eleva iterum, donec gratus tibi fiat; atque ita fac ter tantum, et in vice unaquaque muta sal commune, ut prius. Et si vis explorare sitne pulcrum necnon, tere ipsius arsenici exiguam vim minutissime, et impone foliis argenti inflammatis; et, si pulcrum est, non fiet nigrum folium.

LV, 4. *Medicina.* Sume litram <unam> arsenici triti, et fervefac horam unam in aceto et urina puerorum, et despuma, et deme ipsius igneam vim. Postea sume litram unam aeris usti, et litram unam cerussae et partem quamdam salis nitri, et praepara una, et corpora super marmor terens, et eleva ter, ut supra dictum est; et ascendet albissimum nimium.

LVI, 1. *Dealbatio arsenici.* Sume litram unam arsenici triti et eamdem vim aeris usti et cerussae pulcrae et salis communis praeparati; et tere omnia, et cribra per cribrum, et pone in ascensorio, et eleva, ut supra dixi; et ascendet arsenicum album.

LVI, 2. Καὶ ἄλλως. λάβε ῥότουλον ἀρσενικὸν κίτρινον καὶ ἡμίσ. λίτρ. ἀνδρώνην (?) ἁλός, καὶ ἴσον τοῦ ἅλατος ἑρμῆν. φόνευσον οὖν τὸν ἑρμῆν μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἅλατος καὶ ὄξους τρίβων αὐτὸν ἡμέραν μίαν, καὶ ψῦξον καὶ ὄπτησον μετὰ πυρὸς μαλακοῦ, καὶ ἀναβίβασον αὐτόν, καὶ στρέψον τὰ ἄνω ἐπὶ τὰ κάτω. καὶ δευτέρωσον τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐξ|έρχεται ὡς χιών. ἴσθι οὖν ὅτι τὸ F. 42v ἀρσενικὸν τιθέμενον ἐπὶ σίδηρον καίει αὐτόν, καὶ ἁπαλύνει, καὶ λευκαίνει.

LVII, 1. Ὕδωρ ἀρσενικοῦ γίνεται οὕτως. λείωσον ὅσον θέλεις ἀρσενικοῦ, καὶ χῦσον ἐπ' αὐτῷ γάλα τριπλάσιον αὐτοῦ, καὶ βράσον. αὐτοῦ τὸ ἥμισυ γενέσθω ἐξ ὅλου, τὸ δὲ γάλα ἀφαιρεθήτω. εἶτα τρῖψον αὐτὸ ἐπὶ μαρμάρου μετὰ νίτρου ἴσου που αὐτοῦ, καὶ χῦσον ἐπ' αὐτοῦ ὄξος οἴνου, καὶ θὲς εἰς τὸν ἥλιον ἡμέρας τριάκοντα. εἶτα ἔκβαλε ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὄξος, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς καρούραν, καὶ σκέπασον αὐτὸ μετὰ καγκέλου, καὶ ἐπάνω πάλιν πηλὸν βεβρεγμένον εἰς ὕδωρ, καὶ χῶσον αὐτὸ εἰς κόπρον πολλήν, καὶ ὅταν ψυχρανθῇ ἡ κόπρος, ἄλλασσε αὐτήν. καὶ οὕτω ποίει ἡμέρας εἴκοσι καὶ τέτταρας, καὶ λύεται <εἰς> ὕδωρ χρυσίζον κινούμενον.

LVII, 2. Ὕδωρ ἄλλως. λείωσον ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλεις, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς ἄγγος, καὶ χῦσον ἐπ' αὐτῷ οὖρον παίδων, καὶ θὲς ἐν ἡλίῳ ἡμέρας πεντεκαίδεκα. εἶτα ἔκβαλε ἀπ' αὐτοῦ τὸ οὖρον, καὶ πλῦνον αὐτὸ φορὰς τέτταρας, καὶ ψῦξον, καὶ πότισον αὐτὸ ἀπὸ τοῦ λευκοῦ τῶν ᾠῶν, καὶ τρῖψον, ἕως οὗ γένηται μελιτώδες, καὶ βάλε εἰς καρούραν, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλήν, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ἡμέρας εἴκοσι καὶ μίαν, καὶ εὑρήσεις αὐτὸ λελυμένον. βάλε αὐτὸ εἰς κολοκύνθην, καὶ ἀναβίβασον. ἀναβαίνει τὸ ὕδωρ τοῦ ἀρσενικοῦ, καὶ ἀπομένει τὸ λευκὸν τῶν ᾠῶν κεκαυμένον κάτω εἰς τὸν πυθμένα.

LVIII. Οἰκονομία ἀρσενικοῦ εἰς ἐλεξὶρ ἀργύρου. λάβε ἐκ προπαρασκευασμένου ἀρσενικοῦ μέρος τι, καὶ λείωσον αὐτὸν

2 ἀνδρωνην R, ἀνδρόνην N **9** οἶον RN **10** αυτοὺ R, αὐτό N **12** ισῶ που αυτοὺ R, ἰσορρόπου αὐτῷ N **15** κἀγγέλον R, καγγέλου N **17** κὀπρ(ὸν) R, ὕδωρ N **18** εἰς addidi **21** αυτὼ R, αὐτὴν N πέδ(ων) R, παιδίου N **22** τὸ οὖρον] τοῦ οὔρους RN **24** γὶνιτε R **31** πρὀπαρἀσ(και)-βἀσμένου R

LVI, 2. *Et alias*. Sume rotulum arsenici citrini et dimidiam litram andronii salis (?) et hydrargyri eamdem vim atque salis. Neca igitur hydrargyrum cum ipso sale et aceto terens diem unum, et frigefac, et coque igne molli, et eleva ipsum, et quae superius sunt ita perverte ut inferius deveniant; atque itera elevationem; et exit nivis instar. Scias igitur arsenico, si ipsum imponatur ferro, ferrum uri et molliri et dealbari.

LVII, 1. *Aqua arsenici fit ita*. Tere quantum vis arsenici, et infunde ipsi triplicem vim lactis, et fervefac. Hoc omne ad dimidium sui minuatur, et lac extrahatur. Postea tere super marmor cum eadem vi nitri, et infunde ipsi acetum vini, et expone soli dies triginta. Postea expelle ex ipso acetum, et pone ipsum in carura, et tege ipsum cancello, et tum <impone> lutum liquefactum in aqua, et inhuma in fimo multo; et cum frixerit fimus, renova ipsum. Atque ita fac dies quattuor et viginti; et solvitur in aquam auricolorem se commoventem.

LVII, 2. *Alias aqua*. Tere ipsius quantum vis, et pone ipsum in vase, et infunde ipsi urinam puerorum, et expone soli dies quindecim. Postea expelle ex ipso urinam, et lava ipsum quater, et refrigera, et imbibe ipsum albo ovorum; et tere, donec fiat melleum, et inice carurae, et adstringe caput, et inhuma sub fimo dies unum et viginti; et invenies ipsum solutum. Inice ipsum cucurbitae, et eleva. Ascendit aqua arsenici, et deorsum manet album ovorum ustum, in fundo.

LVIII, 1. *Pertractatio arsenici ad elexir argenti*. Sume arsenici praeparati partem quamdam, et tere

ἐν φιάλῃ χαλκῇ. εἶτα βάλε ἐξ ἁλὸς κοινοῦ πρυηυτρεπισμένου ὅσον θέλεις τὸ πρῶτον, καὶ λῦσον, καὶ πότισον τὸ ἀρσενικὸν εἰς | ὃν τρόπον ἀναλύονται τὰ μεταλλικὰ πνεύματα. ἔστιν γὰρ F. 43. αὐτὸ ἓν τῶν τεττάρων πνευμάτων, ἀναβιβάζεται δὲ μετὰ τὸ πλυθῆναι μετὰ ἁλὸς κοινοῦ, καὶ τότε ἐξέρχεται ἐξ αὐτοῦ ἡ ὑγρότης, ἡ ἀκαθαρσία ἡ γεώδης. ἀρκεῖ δὲ αὐτῷ εἰς τελείωσιν ἡ ἀναβίβασις ἡ τρίτη, καὶ μετὰ ταῦτα δύναται τεθῆναι ἐν ταῖς κηρώσεσιν καὶ ἐν ταῖς λύσεσιν ἐν τάξει πρωτευούσῃ, καὶ μετ' αὐτοῦ ὀξύνονται πάντα τὰ πνεύματα μετὰ τῶν ὑδάτων, καὶ χαυνοῦνται πάντα τὰ σώματα, καὶ δι' αὐτοῦ στρέφονται εἰς ὕδωρ ῥευστὸν αἱ φύσεις τῶν μετάλλων, καὶ τὴν τῶν σωμάτων καὶ πνευμάτων ἀνάλυσιν αὐτὸ σπεύδει, καὶ ἔστι μεσίτης ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ ἐν συνθέσει καὶ εἰς ἐλεξὶρ συζευγνύον ἀνδρόγυνα, πρωτεύει γὰρ εἰς ἐλεξὶρ συζευγνύον ἀνδρόγυνα καὶ ἔστι ὠφέλιμον εἰς τὰς χρείας ταύτης τῆς τέχνης ὡς ἄρτυσις, καὶ διότι λύει τὸν ἑρμῆν, καὶ μεταβάλλει αὐτὸν εἰς ὕδωρ ῥευστόν, ὅταν ἀναβιβασθῇ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰ μὴ δι' αὐτοῦ, μὴ τελειοῦται τὸ ἐξίρ – (ἔστι μὲν ἀρσενικὸν τὴν φύσιν πᾶν πνεῦμα, θηλυκὸν πᾶν σῶμα, ἢ ἀρσενικὸν μὲν τὸ θεῖον, ὡς δραστικόν, θηλυκὸν δὲ τὸ ὑδράργυρος, ὡς πάσχον) — οὐδὲ λυθήσεται, οὐδὲ ἑνωθήσεται πνεύματα μετὰ σώματος· καὶ ἔστι κήρωσις πᾶσι τοῖς σώμασι. λείωσον οὖν καὶ λῦσον αὐτό, καὶ ἀφ' οὗ λύσῃς αὐτό, λῦσον μετὰ ἅλατος ἀρτοποιητικοῦ, καὶ σύμπηξον ἐπὶ πυρὸς ἐλαφροῦ, ἕως οὗ σκληρυνθῇ καὶ λάμψῃ ὡς χάλαζα ἢ πάγος. τότε ἑνωθήσεται ἐφ' ἴσου. καὶ τότε εἰσὶν κάτοχα καὶ σκληρὰ εἰς τὸ πῦρ, καὶ τότε δυνήσῃ λῦσαι μετ' αὐτοῦ πᾶν σῶμα. καὶ γὰρ μεγάλως λύει τὸν σίδηρον τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας.

LVIII, 2. Ἄλλη οἰκονομία ἀρσενικίου εἰς ἐλεξὶρ χρυσοῦ. F. 35.
λάβε ἀρσενικοῦ προηυτρεπισμένου μέρος ἓν καὶ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου μέρος ἕν, καὶ λείωσον καλῶς, καὶ τίθει ἐν

1 φυάλη ♀ R κηνὸν R **3** εἰς] ετοντο του ita scriptum ut τ litterae ν superiaceat; in extrema pag.; et f. 43 in primae lineae initio ὃν τρόπον R, εἰς τοιοῦτον τροπον N **13** σὔνζευν(ὸν) R, συνζευγνύειν N; et l. 14 : locus hic vix sanus videtur **14** πρὸτίθη R, προτίθει N **18** οὔτε λειοῦται N ἔστι] εἰ R, ἢ N τὴν φύσιν] μὲν φυσήν R, ἐστι φησιν N **19** δὲ πᾶν πνεῦμα N **20** δραστικώτερον N **23** ἀρτοποιητοῦ R **24** λάψι R **26** (δι)νίσι R δύνασαι N **29** Capp. 2 et 3 alienum locum occupant in marg. ἀλ(ον) R); et vd. codicis indicem. **30** ἀρσενικὸν προηυτρεπισμένον RN

ipsum in phiala aenea. Postea inice salis communis praeparati quantum vis primum, et solve, et imbibe arsenicum eadem ratione qua solvuntur spiritus metallici. Ipsum est enim in quattuor spirituum numero, et elevatur postquam lavatum est sale communi; et tunc exit ex ipso humiditas, impuritas terrea. Sufficit ipsi ad perfectionem elevatio tertia; postea ipsum possumus adhibere in cerationibus et in solutionibus ipsi primum locum tribuentes : et per ipsum acuuntur cum aquis omnes spiritus, et laxantur omnia corpora, et per ipsum vertuntur in aquam liquidam metallorum naturae et ipsum corporum et spirituum solutionem sollicitat, et est mediator inter masculinum et femininum in compositione, et ad elexir coniungit virum et uxorem. Praestat enim ad elexir coniungens virum et uxorem, atque utile est ad huius artis usus tamquam conditura, etiam quia solvit hydrargyrum, et convertit ipsum in aquam liquidam, cum elevatum sit cum ipso : et si cum ipso non <elevetur>, non perficitur elexir (est vero natura masculinus omnis spiritus, femininum omne corpus; seu masculinum est sulphur, ut efficiens, et femininus hydrargyrus, ut patiens), neque solventur, neque colligentur spiritus cum corporibus : et est ceratio omnibus corporibus. Tere igitur et solve ipsum; et postquam solveris, solve cum sale pistorio, et compinge super ignem levem, donec duretur et splendescat tamquam grando seu glacies. Tunc colligentur pariter <spiritus>, et tunc sunt detenti et duri in igne; et tunc poteris solvere per ipsum omnia corpora : nam valde solvitur ferrum sale ammoniaco.

LVIII, 2. *Alia pertractatio arsenici ad elexir auri.* Sume arsenici praeparati partem unam et salis communis praeparati partem unam, et tere bene, et pone

γεγανωμένῳ ἀγγείῳ, καὶ χρίσον πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ τίθει ὀρὸν τυροῦ σκοτεινὸν καὶ ψυχρόν, ἕως οὗ σκεπασθῇ, καὶ ἕψε αὐτὸ ἐν πυρὶ ἐλαφρῷ, ἕως οὗ ὁ ὀρὸς ἀποξηρανθῇ. τότε ἐπίθες ἄλλον ὀρὸν ὁμοίως, ἕως οὗ θεωρηθῇ πηκτὸν ὡς πρότερον. ὡσεὶ τυχὸν ἐπίθες ἀλοιφὴν τοῦ σιράχ, ὅσον καὶ τὸ ἀρσενικόν, καὶ ἕψε μετ' αὐτοῦ ἠρέμα, ἕως οὗ ἑψεθῇ καὶ λυθῇ. τότε λάβε ὅσον αὐτὸ κασσίτερον προηυτρεπισμένον, καὶ λῦσον, καὶ θρέψον αὐτὸ διπλῷ ἑρμῇ, καὶ ὅταν τραφῇ, λείωσον αὐτὸ μετὰ τοῦ προειρημένου ἀρσενικίου ἐν θυίᾳ. εἶτα θὲς ὅλον τοῦτο ἐν γεγανωμένῃ <χύτρᾳ>, ἧς ὁ τράχηλος ἔστω μακρότατος, καὶ κλεῖσον καλῶς τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ χρίσον πηλῷ σοφιστικῷ | F. 35 ἀκριβῶς, καὶ τίθει ἐν φουρνέλῳ, καὶ ὑπ' αὐτὸ ἅψον ἄνθρακας ἐν μιᾷ νυκτί. εἶτα, ψυχρανθέντος, ἔξελε, καὶ τίθει ὀγ. μίαν ἐπὶ ὀγ. μίαν χαλκοῦ, καὶ ἔσται χρυσὸς καθαρός, θεοῦ θέλοντος.

LVIII, 3. Ἑτέρα ἐργασία εἰς ἐλεξὶρ ἀρ[σ]ενικοῦ. λάβε ἀρσενικὸν ὠχρόν. καὶ λείωσον μετὰ ὄξους, ἐν ᾧ ἔσται ἅλας ἀναλελυμένον πρὸ ἡμερῶν ἑπτά. εἶτα ξήρανον, καὶ λείωσον, καὶ καῦσον μετ' αὐτοῦ πᾶν σῶμα, ὅτι καυθήσεται. ἡ φήμη αὐτοῦ ἐστιν, ὅτι εἰ λύσεις αὐτὸν ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ, καὶ θήσεις ἀπ' αὐτοῦ μέρος ἓν ἐπὶ μέρη δέκα μολύβδου, τότε ὁ μόλυβδος τρίβεται καλῶς. καὶ ὅταν τριβῇ, σύντριψον αὐτὸν καλῶς μετὰ ἀρσενικοῦ ἀνά, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ, καὶ χρίσον μετὰ πηλοῦ τῶν σοφῶν, καὶ ἅψον ὑπ' αὐτὸν ἄνθρακας φυσῶν λίαν μετὰ φυσητηρίων ἐπὶ τρεῖς ὥρας, ἢ διανυκτερευσάτω ἐν φούρνῳ ὑελουργικῷ ἢ κεραμικῷ νύκτα μίαν. καὶ ἔξελε, καὶ κήρωσον μετὰ ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου καὶ λελυμένου μετὰ ἅλατος ἀμμωνιακοῦ λελυμένου ἠρέμα, ἕως οὗ ὁ σταθμὸς τοῦ βάρους αὐτοῦ ἀναπληρωθῇ. εἶτα ἔξελε αὐτόν, καὶ τίθει δραχμ. μίαν ἐπὶ δραχμ. μίαν κασσιτέρου ἢ μολύβδου κεκαθαρμένου. καὶ ἔσται χρυσὸς κάλλιστος, θεοῦ θέλοντος.

2 τιρὸν R **4** οὗρῶς R πορτὸν R, πρότερον N **5** σειράχ R **6** ψιθὴ R, ἑψεθῇ N **9** προἰηρειμένου R **10** χύτρᾳ] om. R, γεγανωμένῳ [η] χύτρᾳ N **12** αυτῷ R **13** ψυχρᾶ[τ]θεν R, ψυχρανθέντα N **20** ἐπ αυτῶν R, ἐπ' αὐτὸν N **21** σῦμτριψῶν R, τρίψον N **23** των σοφὸν R, σοφιστικοῦ N **24** (δι)ανικτερὲβοὖσάτω R **25** ειελουρικῶ R, ὑελουρικῷ N **29** ≺ α' επ' ≺ α' R, πρῶτον δ' ἔπειτα α N

in vase stanno inducto, et ungue luto sophistico, et pone serum casei obscurum et frigidum, donec tegatur; et coque igne levi, donec serum siccetur. Tunc impone aliud serum eadem ratione, donec conspiciatur compactum ut prius. Eadem quodammodo ratione impone unguen seracei, cuius vis eadem sit atque arsenici, et coque cum ipso leniter, donec coctum et solutum sit. Tunc sume stanni praeparati eamdem vim atque ipsius, et solve et ale dupla vi hydrargyri; et cum nutritum sit, tere ipsum cum arsenico, quod diximus, in pila. Postea pone hoc totum in olla stanno inducta, cuius collum sit longissimum; et claude bene os ipsius, et ungue luto sophistico diligenter, et pone in furnello, et sub ipso incende carbones noctem unam. Postea, cum frixerit, extrahe, et impone unciam unam unciae uni aeris; et erit aurum purum, Deo volente.

LVIII, 3. *Alia pertractactio arsenici ad elexir*. Sume arsenicum viride, et tere cum aceto, in quo solutum sit sal septem ante diebus. Postea sicca, et tere, et ure cum ipso omne corpus, quia uretur. Fama ipsius est : si solveris ipsum in cochleario ferreo, et imposueris ipsius partem unam decem partibus plumbi, tunc plumbum teritur bene. Et cum tritum sit, contere ipsum bene cum arsenico ana, et pone in olla stanno inducta, et ungue luto sophistico, et incende sub ipso carbones; et follibus affla valde tres horas, seu noctem unam transigat in furno vitrario seu fictili. Atque extrahe, et cera adhibens hydrargyrum elevatum et solutum cum sale ammoniaco leniter soluto, donec pondus gravitatis ipsius expleatur. Postea extrahe ipsum, et impone drachmam unam drachmae uni stanni seu plumbi purgati : et erit aurum pulcerrimum, Deo volente.

LIX, 1. Περὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας κρεῖττόν ἐστι πάντων τῶν ἄλλων ἁλῶν ἐν λεπτότητι καὶ ὀξύτητι εἰς τὸ διαβαίνειν καὶ λύειν καὶ ἁπαλύνειν καὶ σκληρύνειν καὶ εἰς τὸ τὰ σώματα καὶ πνεύματα ἀναμιγνύειν. ἔστι δὲ τὸ ἀμμωνιακὸν ὡσανεὶ καπνὸς ἀέριος μετὰ μικρᾶς γεώδους ξηρότητος συμπεπηγώς, ἐξατμίζεται δὲ καὶ εἰς καπνὸν ἀναλύεται διὰ θερμότητος.

. . . . F. 36.

πρασινὸν ἢ ἐρυθρόν, μέρος ἕν, βιτριόλον, μέρος ἕν, κουπερόζε, μέρος ἕν. μετὰ ταύτης τῆς τρυγὸς σωματωθήτω, καὶ ἀναβιβασθήθω ἐν τῷ ἀναβιβαστηρίῳ ἀνὰ ἴσοις πάτοις αὐτῆς, καὶ παυσάσης τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως, χρισθήτω τὸ ἀγγεῖον, καὶ δοθήτω αὐτῷ πρῶτον πῦρ μέσον, καὶ μετὰ ταῦτα ἰσχυρόν, καὶ μετὰ ταύτης τῆς τρυγίας ἀναβιβαζέσθω ἑπτάκις ἢ πλέον, ἕως οὗ πᾶσαν περιττότητα ἀποθῆται καὶ λευκότατον γένηται καὶ διαυγές. συντριφθέτω μετὰ τῆς τρυγὸς αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀποθάνῃ, ῥαντισθήτω μετὰ ὄξους ἢ οὔρου. εἶτα ποίησον πῦρ μέσον, ὅτι ταχέως ἀναβιβασθήσεται, καὶ πρὶν ἀνοίξῃς τὸ ἀναβιβαστήριον, ἔασον αὐτὸ ψυχρανθῆναι, ὅτι ὁ καπνὸς αὐτοῦ βλαβερός ἐστι λίαν.

LIX, 2. Εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας διπλοῦν ἐστι, F. 43. φυσικὸν καὶ τεχνικόν, καὶ φυσικὸν μὲν λέγεται τὸ εὑρισ|κόμενον F. 43v. ἐν γῇ· καὶ ἔστι διπλοῦν, λευκὸν καὶ ἐρυθρόν. ὅσον οὖν ἑκατέρου τούτων διαρκεῖ, ἔκβαλε περιττεύματα καθαρὰ νόστον ἔχοντα καθαρόν, ἁλμυρόν. ἡ δὲ φύσις αὐτοῦ ἐστι θερμὴ καὶ ξερή, καὶ ἔστι ῥυπτικόν, λεπτικὸν καὶ καθαρτικόν. τεχνικὸν δέ ἐστιν ὃ γίνεται ἀπὸ τέχνης. καὶ ἐκεῖνό ἐστι κρεῖττον ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἔργῳ ἤπερ τὸ φυσικόν, καὶ εὐγενέστερον πάντων τῶν ἁλάτων, καὶ στρέφει τὸν ἑρμῆν εἰς ὕδωρ, ὅταν μετ᾽ αὐτοῦ

ll. **21** sqq. cf. Albert. M. II, 432, 3.

1 Alienum locum occupat hoc capitis initium **2** ὀλῶν αλὼν R **4** ἀναμιγνιν R **5** ὠσάνειει R, ὡς ἂν εἴη NR, **6** εξατμΐζετε R, ἐξετάζεται N **7** θὲρμὄτιτος hoc est in R extremum verbum F. 35v; nullum intervallum aut discrimen in N; sed quae sequuntur capiti *de mercurio* tribuenda sint dubius haereo, cf. cap. XLIII, 3 **9** ἐριθροὺν R **11** ανὲυσι πάτοις R, ἀνὰ ἴσοις π. N **15** απὸθ(η)θὲσθε R, ἀποθέσθαι N **16** (δι)αυγ(ὴς) R **24** τούτ(ὸν) R **25** $\overset{\text{τ}}{\text{αυ}}$ R, αὐτῶν N **26** ξιρή R, ξηρά N **27** ἐκύνος R, ἐκεῖνον N **28** τὸ φ' R **29** αλάτων R, ἄλλων N στρέφυ R, στρέφον N

LIX, 1. *De sale ammoniaco.* Sal ammoniacum est melius omnibus aliis salibus ob subtilitatem et aciem in penetrandis et solvendis et molliendis et durandis et commiscendis corporibus et spiritibus. Est autem sal ammoniacum quasi fumus aerius cum parva terrea duritie compactus; vaporatur autem et in fumum solvitur per calorem.

. . . .

viridis seu rubri partem unam, cuperosae partem unam. Cum hac faece corporetur et elevetur in ascensorio super aequos ipsius <faecis> ordines; et, cum humida fumigatio desierit, vas inunguas oportet, et primum ipsi supponas ignem medium, postea validum: et cum hac faece elevetur septies vel amplius, donec omnem superfluitatem deponat et fiat maxime album et clarum. Conteratur cum sua ipsius faece, donec moriatur; aspergatur aceto aut urina. Postea fac ignem medium, quia cito elevabitur; et antequam aperis ascensorium, cura frigefiat, quia ipsius fumus perniciosum est valde.

LIX, 2. Sciendum est sal ammoniacum duplex esse, naturale et artificiale. Naturale dicitur illud quod invenitur in terra; et est duplex, album et rubrum. Ex utroque igitur quantum sufficit expelle superfluitates puras purum et salsum reditum habentes. Natura autem ipsius est calida et sicca; et ipsum est aptum ad abluendas sordes, attenuandi et purgandi vim habens. <Sal ammoniacum> artificiale perficitur arte; et est melius in nostro negotio quam naturale, et est nobilius omnibus salibus, et convertit hydrargyrum in aquam, cum teratur cum ipso, et ceretur,

τριβῇ, καὶ κηροῦται, καὶ τίθεται ἔν τινι τόπῳ πρὸς τὸ λυθῆναι. καὶ αὐτὸ τὸ ἅλας ἐστὶ τὸ ἑλκύον <καὶ> τὸ λῦον σιδήρου πέταλα πεπυρωμένα. καὶ ἔστι πνεῦμα λεπτὸν εἰς ἐξίρ. καὶ γὰρ χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲ ἡ ἰατρεία λυθήσεται, καὶ δίχα αὐτοῦ οὐ λευκαίνονται τὰ σώματα, οὐδὲ ἐρυθραίνονται, οὐδὲ μετουσιοῦνται δι' ἄλλων πνευμάτων, ἀλλὰ αὐτὸ δίδωσιν εἴσοδον, καὶ πορεύεται, καὶ καθαίρει, καὶ ἐξάγει τὰ σώματα ἀπὸ τῆς μελανίας. τότε ἐγκαταλιμπάνει ἐκεῖ τὰ πνεύματα τὰ μεμιγμένα καὶ ἡνωμένα, καὶ ἀναχωρεῖ.

LIX, 3. Ἀναβιβάζεται δὲ οὕτω. λείωσον αὐτὸ μετὰ ἴσου ἁλὸς κοινοῦ καλῶς προηυτρεπισμένου, δίχα τινὸς ἰκμάδος, καὶ τίθει εἰς τὸ ἀναβιβασθῆναι μετὰ πυρὸς χαύνου ὥραις δυσί, εἶτα μετὰ ἰσχυροῦ πυρός. εἶτα ἔξελε πρωΐας, καὶ τὸ ἀναβιβασθὲν φύλαξον, καὶ κατὰ πάντα ὡς ἐν τῷ περὶ ἑρμοῦ ἐδιδάχθης, ἀναβίβασον δὶς ἢ τρίς. εἶτα λῦσον ἐν κύστει βο<είᾳ> εἰς ἀτμὸν ὕδατος θερμοῦ ἢ ἐπὶ μαρμάρου ἐν ταμείῳ ψυχρῷ, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ, μεθ' οὗ τὸ ξηρίον τὸ ἀναβιβασμένον σύντριψον ἐπὶ τοῦ λίθου, ἕως οὗ λυθῇ. εἶτα θὲς ἐν φιάλῃ ὑελίνῃ, καὶ τίθει αὐτὸ ἐν στάκτῃ κεκοσκινισμένῃ, καὶ θὲς τὸ ἀγγεῖον μετὰ τοῦ ἀλεμπίκου ἐν φούρνῳ ἀναλύσεως, καὶ δὸς πρῶτον πῦρ χαῦνον, | εἶτα χαῦνον, μή πως θλασθῇ τὸ F. 44 ἀγγεῖον. εἶτα, θερμανθέντος τοῦ ὑέλου, ποίησον πῦρ μεῖζον, καὶ αὐτὸ ξήρανον ἐν ἀγγείῳ ἀνεῳγμένῳ, εἰ θέλεις, καὶ ἐπίθες τὸ ἀλεμπίκον, καὶ λάβε τὸ ὕδωρ τὸ ὑπ' αὐτοῦ κατασταλάσσον, ὅτι εἰς τὸ μεταποιῆσαι ὠφελεῖ, καὶ ξηρανθείσης τῆς ἰατρείας, κλάσον τὸ ἀγγεῖον, ὅτι ἀλλοτρόπως οὐκ ἐξέρχεται, καὶ εὑρήσεις τὸ ξηρίον λελυμένον ὡς λίθον. ὃ λείωσον, ὡς τὸ πρίν, μετὰ τοῦ ὕδατος ἐν μαρμάρῳ, καὶ τίθει ἐν ἄλλῃ φιάλῃ ξηραίνων καὶ κατασταλάσσων ὡς τὸ πρίν. πάλιν κλάσον, καὶ πάλιν ἔξελε, καὶ τοῦτο ποίησον ἑπτάκις μετ' αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ξηραίνων καὶ τρίβων καλῶς. καὶ ἐν τῇ ὀγδόῃ φορᾷ ἀπόθου ἐν φούρνῳ θερμῷ ἡμέρας ἑπτά, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ. τότε ἀπόθες τὸ

2 καί addidi **3** ἐλεξίρ N **6** πνευμάτ(ὸν) R, πνεύματα N εἰνδμένα R
15 αναβιβασ(ὸν) R, ἀναβιβάσεις N cf. cap. XLIII κύστει βο R, κυστίβη N
16 ταμίο R, ταμίω N (ει supra) **20** αλύπτικοὺ R, ἀλυπτικοῦ et in marg. ἀλεπικὸν N
24 σταλάζων N **26** κλάσον R, κλεῖσον N αλοτρωπ(ο) ου(και)ξέρχε<ται> R
27-29 μετὰ — πρὶν om. N **30** ξιρένον R

et ponatur in loco quodam ut solvatur. Hoc ipsum sal trahit et solvit ferri petala inflammata. Et est spiritus tenuis ad elexir. Absque ipso enim ne medicina quidem solvetur; et absque ipso non dealbantur corpora neque rubrefiunt, neque substantiam mutant per alios spiritus; sed ipsum dat ingressum, et penetrat, et purgat, et extrahit corpora a nigritie. Tunc linquit ibi spiritus commixtos et collectos, et ascendit.

LIX, 3. *Elevatur autem ita.* Tere ipsum cum eadem vi salis communis bene praeparati, absque omni humore, et pone ad elevandum per ignem laxum horas duas, postea per ignem fortem. Postea extrahe mane, et serva quod ascenderit, et omnino, qua ratione de hydrargyro doctus es, eleva bis vel ter. Postea pone in vesica bubula ad vaporem aquae calidae seu super marmor in cellario frigido; et solvetur in aquam, cum qua xerion, quod elevatum sit, contere super lapidem, donec solvatur. Postea pone in phiala vitrea et pone ipsum in cinere cribrato, et pone vas cum alambico in furno solutionis; et incende ignem laxum; tum laxum, ne dirumpatur vas. Postea, cum vitrum calefactum sit, incende ignem maiorem, et sicca ipsum in vase aperto, si vis; et impone alambicum, et sume aquam sub ipso stillantem, quia in transmutationibus adiuvat; et, exsiccata medicina, rumpe vas, quia alio modo non exit; et invenies xerion solutum, lapidis instar. Quod xerion tere, ut prius, cum aqua in marmore, et pone in alia phiala, siccans et destillans ut prius. Rursus rumpe, et rursus extrahe; atque hoc fac septies cum ipsa aqua siccans et terens bene. Et in octava vice depone in furno calido dies septem, et solvetur in aquam. Tunc depone

ἀγγεῖον, καὶ ποίησον πῦρ χαῦνον, ἕως οὗ σκληρυνθῇ, καὶ οὕτως ἕξεις αὐτὸ τὸ πνεῦμα καθεκτὸν καὶ ἄφευκτον καὶ στερεὸν καὶ ἔμμονον. ἐπίρριψον οὖν ἐκ τοῦ ξηρίου αὐτοῦ μέρος ἓν ἐπὶ ἑπτὰ μέρη κούπρου προηυτρεπισμένου, καὶ ἔσται σελήνη καλὴ ἐν πάσῃ δοκιμῇ καὶ σφυρηλατήσει.

LX, 1. Ἀνάβασις ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ λίτραν μίαν, ἀρσενικοῦ τετριμμένου λίτραν μίαν, σαλγέμαν λίτραν μίαν, καὶ τίθει τὰ ξηρία ἐν ἀγγείῳ πηλίνῳ, καὶ βράσον μετὰ ὄξους ἰσχυροῦ τρίς. εἶτα ξήρανον, καὶ τίθει ἐν ἀναβιβαστηρίῳ, καὶ ποίησον πῦρ χαῦνον ὥρας τρεῖς, ἕως οὗ ἡ ὑγρότης ἐξατμισθῇ. εἶτα ποίησον πῦρ ἰσχυρώτερον ἕως ὥρας ἑπτά, καὶ ἀναβιβασθήσεται καλλίστως. καὶ μὴ ζήτει κρείττονα ἀνάβασιν ἄλλην ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ὅτι αὕτη ἐστὶ ἀναμάρτητος.

LX, 2. Λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὅσον θέλεις, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἁλὸς κοινοῦ ἀνά, | καὶ ἀναβίβασον ἐν ἀναβιβαστηρίῳ τετράκις ἢ ἕως ἑπτάκις, καὶ ἀνακαίνιζε τὸ κοινὸν ἅλας ἑκάστῃ φορᾷ. καὶ ἀναβιβασθήσεται ἐν τῷ σκεπάσματι τοῦ ἀναβιβαστηρίου, καὶ μετὰ πτεροῦ σύναξον. F. 4b

LX, 3. Ἄλλως. λάβε αἷμα ἀνθρώπου χολερικοῦ ἢ φλεγματικοῦ, καὶ θὲς αὐτὸ ἐν ἀγγείῳ κεχρισμένῳ ἐπὶ πυρὸς ἢ ἐν κόπρῳ ἢ ἐν ἡλίῳ, καὶ ξήρανον, ἕως οὗ δυνήσεται τριβῆναι εἰς ξηρίον, καὶ ποίησον ξηρίον. εἶτα λείωσον αὐτὸ ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἰσοστάθμου αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ μῖξον ἀκριβῶς, καὶ τίθει ἐν τῷ ἀναβιβαστηρίῳ καλῶς κεκλεισμένῳ, καὶ ἀναβίβασον μετὰ πυρὸς ἐλαφροῦ τρισὶν ὥραις, καὶ ἴδε διὰ τῆς ὀπῆς ἐὰν ὁ καπνὸς ἐκλείψῃ· πλὴν πρόσεχε ἐκ τοῦ καπνοῦ τὸ πρόσωπόν σου. καὶ ὅταν ὁ καπνὸς ἐκλείψῃ, βάρυνον τὸ πῦρ ἕως ἑπτὰ ὥραις, καὶ ἀνακαίνιζε τὸ αἷμα ἑκάστῃ φορᾷ. καὶ ἔσται καλόν. καὶ φύλαξον αὐτό, ἕως οὗ καλέσῃ σε χρεία.

ευκτον
1 πίξων R, ποίησον N **2** ἀφεκτον R, ἄφεκτον N **3** ἔμονον επίριξον R, ἔμονον ἐπίρριψον N **4** κλὴ R **7** ἀρσενικοῦ — μίαν om. N **11** εξατμιθι R **12** καλίστος R, κάλλιστος N **13** αυτι (ἐστι) μᾶρ R, ὅτι ἔστιν αμαρί N **19** [Λ]ἀλαβ^ R **20** ανιοῦ R **21** (δι)νίσι (scil. pro
τ
(δι)νίσι) R, δυνήσεται N **23** ἁλατὸς ἁλὸς RN; scil. *salis* signum in archetypo erat, quod bis interpretatus est scriba **28** (και)στε καλὸν R

vas, et incende ignem laxum, donec duretur, atque ita habebis spiritum detentum et non fugientem, solidum et stabilem. Inice igitur ipsius xerii partem unam septem partibus cupri praeparati; et erit argentum pulcrum in omni experimento et in omni malleatione.

LX, 1. *Elevatio salis ammoniaci.* Sume salis ammoniaci litram unam, arsenici triti litram unam, salis gemmae litram unam, et pone xeria in vase luteo, et fervefac ter cum aceto forti. Postea sicca, et pone in ascensorio, et incende ignem laxum tres horas, donec humiditas evaporata sit. Postea fac ignem validiorem, usque ad septem horas; et ascendet pulcerrime. Noli quaerere meliorem elevationem aliam, quia < omnium optima > haec est.

LX, 2. Sume salis ammoniaci quantum vis, et tere super marmor cum sale communi ana, et eleva in ascensorio quater vel usque septies, et renova sal commune in vice unaquaque. Et ascendet ad tegumentum ascensorii; alam adhibens collige.

LX, 3. *Alias.* Sume sanguinem hominis cholerici seu phlegmatici, et igni impone in vase inuncto; seu pone in fimo, seu expone soli: et sicca, donec possit teri in xerion, et fac xerion. Postea tere ipsum super marmor cum eodem pondere salis ammoniaci; et misce diligenter, et pone in ascensorio bene clauso, et eleva incendens ignem levem tres horas; et vide per foramen si fumus desiverit. At cohibe a fumo frontem tuam. Et erit pulcrum; et serva ipsum, donec te vocet usus.

LXI. Ἑτέρα ἀνάβασις αὐτοῦ καὶ ἐρύθρωσις. λάβε λίθον αἱματίτην, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ ἀνάμιξον μετὰ ὕδατος θερμοῦ, καὶ θὲς ἀρκετὸν ὕδωρ, ὅπως ἂν λυθῇ καλῶς. εἶτα διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ μετὰ τοῦ τοιούτου ὕδατος σωμάτωσον τὸ εἰρημένον ἀμμωνιακὸν ἅλας, ἕως οὗ γένηται ὡς σάλσα ὑδαρά, καὶ τίθει ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ, καὶ ἀναβίβασον ἐν στάκτῃ, καὶ ἀναβήσεται ἐρυθρόν. φύλαξον αὐτό.

LXII. Λεύκωσις ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. λείωσον αὐτὸ μετὰ
ἴσου ἅλατος καὶ ὀλίγου ἐκ τῆς | ἐντεριώνης τῆς κολοκύνθιδος F. 45
ἡμέραν μίαν, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς αἰθαλερόν, καὶ στρέψον τὰ ἄνω ἐπὶ <τὰ> κάτω, καὶ ἐξέρχεται ὡς χιών.

LXIII. Ἀπάλυνσις ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. θὲς τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας εἰς ζωμὸν κρομμύων λευκῶν ἐν ἀγγείῳ κεχρισμένῳ ἐπὶ πυρὸς μαλακοῦ. καὶ κατὰ μικρὸν μικρὸν κηροῦται, καὶ πήσσει, καὶ μελαίνεται. τοῦτο οὖν τεθειμένον ἐπὶ σώματος ξηροῦ ἁπαλύνει αὐτό· διὰ τοῦτο γὰρ ὠνόμασται ἁπάλυνσις ἁλός ἀμμωνιακοῦ. ἴσθι δὲ ὅτι εἰ ποτισθῇ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας γάλα αἴγειον ἢ ὄνειον, ὡς ποτίζεται μετὰ τοῦ ὕδατος τῶν κρομμύων, πήσσει καὶ ἐρυθραίνεται.

LXIV, 1. Λύσις ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. λείωσον αὐτό, καὶ θὲς εἰς ἄγγος πήλινον καινόν, καὶ τὸ ἄγγος θὲς ἐν χύτρᾳ πλήρει ὕδατος, καὶ ἔασον ἐκεῖ, ἕως οὗ ἄρξηται βράζειν. εἶτα ἔξελε, καὶ εὑρήσεις αὐτὸ ἀναλελυμένον ὡς ὕδωρ.

LXIV, 2. Καὶ ἄλλως. ἰστέον ὅτι ὅταν γένηται τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας κάτοχον, τότε κατέχει τὰ ἄλλα πνεύματα· γίνεται δὲ κάτοχον οὕτω. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὅσον θέλεις, καὶ μῖξον μετὰ ἰσοστάθμου αὐτοῦ τιτάνου καλῆς, καὶ ἕψε ἐπάνω ἀνθρακιᾶς ὥραν μίαν ἢ δύο. τότε ἐπίρριψον ὕδωρ γλυκὺ θερμὸν διπλάσιον τοῦ ἅλατος καὶ τῆς τιτάνου. καὶ τοῦτο ποίησον ἐν

2 αιματίτον R, αἱματιτὸν N **3** αρκτῶν R, ἀρκετὸν N **8** [Λ]ευκάσεις R **11** επι κάτω R, ἐπὶ τὰ κάτω N **13** ει ζωμ(ὸν) R κρομμύου λευκοῦ N **14** ποίσοι R, πήσει N **15** τούτου ὧν τεθειμένου RN **17** εἰ ποτιθῇ R, ἀποτίθει N, cum in R εἰ sit simillimum litterae α **19** πήσσει] πλίσει R, πλύνσει N; cf. l. 14 **21** πλίρεις R, πλήρη N **23** ὡς RN **27-28** ἀνθράκὴς R, ἀνθρακιᾶς N

LXI. *Alia elevatio ipsius et rubrificatio.* Sume lapidem *haematiten*, et tere super marmor, et misce cum aqua calida, et pone aquae quantum sufficit, ut solvatur bene. Postea cribra per lutum, et cum hac aqua corpora sal ammoniacum, quod supra dictum est, ut fiat tamquam salsa humida; et pone in vase vitreo, et eleva in cinere; et ascendet pulcrum. Serva ipsum.

LXII. *Dealbatio salis ammoniaci.* Tere ipsum cum eadem vi salis et exigua vi medullae *colocynthidos* diem unum; et inice ipsum fuliginatorio; et ter verte superiores partes ita, ut inferius deveniant : et exit nivis instar.

LXIII. *Mollitio salis ammoniaci.* Impone sal ammoniacum, in iure ceparum albarum, in vase inuncto, igni molli. Et paullatim ceratur, et compingitur, et nigrescit. Hoc igitur impositum corpori sicco mollit ipsum : hac igitur causa vocatur mollitio salis ammoniaci. Et scias, si imbibatur sal ammoniacum lacte caprino seu asinino, ut imbibitur aqua ceparum, compingitur et rubrescit.

LXIV, 1. *Solutio salis ammoniaci.* Tere ipsum, et pone in vase luteo novo, et vas pone in olla plena aquae; et linque ibi, donec incipiat fervere. Postea extrahe; et invenies ipsum solutum in aquam.

LXIV, 2. Sal ammoniacum (sciendum est) cum fiat detentum, tunc detinet ceteros spiritus : fit autem detentum ita. Sume salis ammoniaci quantum vis, et misce cum eodem pondere calcis pulcrae, et coque super carbonum struem horam unam vel duas horas. Tum inice aquam dulcem calidam, cuius vis dupla sit salis et calcis. Atque hoc fac

ἀγγείῳ ὑελίνῳ ἢ γεγανωμένῳ, και κίνει καλῶς μετὰ ῥάβδου, καὶ ἔασον καταστῆναι ἐν διαστήματι ἡμέρας μιᾶς. εἶτα καταστάλαξον διὰ πηλοῦ, εἶτα σύμπηξον. καὶ οὕτως ἐναπολειφθήσεται τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας καθεκτόν, καὶ τεθήτω ἐπὶ μαρμάρου πρὸς τὸ λυθῆναι ἐν τόπῳ νοτερῷ. καὶ ὅταν λυθῇ, πάλιν καταστάλαξον διὰ πηλοῦ, ἕως οὗ ἐκείνας τὰς τρυγίας ποιήσῃ<ς> καταστaλάξας, ἃς δυνήσῃ. καὶ τοῦτό | ἐστι τὸ ὕδωρ τοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τοῦ κατόχου, μεθ' οὗ τὸ ἀρσενικὸν ποτίζεται.

LXV, 1. Ἔφημεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ περὶ πνευμάτων λόγου τρισσά που εἶναι τὰ πνεύματα· μεταλλικά, φυσικὰ καὶ ζωτικά. συμπληρώσαντες τοιγαροῦν τὸν περὶ τῶν μεταλλικῶν πνευμάτων λόγον, νῦν ἐροῦμεν περὶ τῶν φυσικῶν τε καὶ αἰσθητικῶν. εἰδέναι τοιγαροῦν χρὴ ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς ἰσότητος τὰ πρωτεῖα πάντων ἐπέχει..... ἐν δὲ τοῖς αἰσθητικοῖς τρίχες ἀνθρώπιναι καὶ αἷμα καὶ οὖρον καὶ ὠὰ ὀρνίθων. ἔστι δὲ παρὰ μικρὸν ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν ἐργασιῶν πασῶν. χρὴ δὲ αὐτὰ καθαρὰ ἐκλέξασθαι, καὶ ἐκλεκτὰ σῆψαι, ὅπως ἀναλυθῶσιν τὰ στοιχειώδη μέρη, καὶ γένωνται ἐπιτηδειότερα εἰς τὸ ἐκβῆναι καὶ χωρισθῆναι εἰς τὰ τέτταρα στοιχεῖα διὰ ἀναλύσεως καὶ κατασταλάξεως. σαπέντων αὐτῶν ἐν εἴκοσι καὶ μιᾷ ἡμέραις, ἐκβληθήτωσαν καὶ κατασταλαχθήτωσαν μετὰ χαύνου πυρός, καὶ φυλαχθήτω τάξις τοιαύτη. τὸ ὕδωρ ὅλον, ὅπερ λευκὸν ἐξέλθῃ, τεθήτω ἀνὰ μέρος ὅλον. εἶτα ἐξελεύσεται κίτρινον ἢ ἐρυθρόν· ὁμοίως ἀνὰ μέρος τεθήτω. καὶ οὕτω ἐνεργηθήτω ἡ καταστάλαξις, ἕως οὗ καταπαύσῃ ὁ ἀτμός, καὶ ἐναπομείνῃ ἐν τῇ κολοκύνθῃ γῆ μέλαινα καὶ ξηρά.

LXV, 2. Ἡ πρώτη οὖν καταστάλαξις, ἤγουν ἡ νοτίς, ἥτις πρώτη ἐξέλθῃ διὰ κατασταλάξεως, καλεῖται ὕδωρ, παράχωσις δὲ ἡ ἐν κόπρῳ γενομένη. καταστάλαξις δὲ βοηθεῖ πρὶν <ἢ ἡ>

1 ιελὺνὼ (και) R, ὑαλίνῳ καὶ N   ραὔδοὺ R   4 καθοικτὼν R, κάθεκτον N   6 κίνας τας R, ἐκείνας τὰς N   ποιοίσοι R, ποιήσῃ N   7 ἀς (δι)νίσοι ἀς (δι)νίση R   8 τοῦ ἀρσένικού R   10 φυτικὰ R, φυσικὰ N   12 φυσικῶν RN   13 φοιτοικὲις R, φυτικῆς N   14 π$^{\tau}$άν R, πάντα N lacunam non indicant RN   16 π$^{\tau}$άν R, πάντων N   18 $^{\tau}$γινον R   27 οὖν ἡ R   28 ἡ παράχ. RN   29 κατασταλάξε εις βοείθ(ὸν) εἰ πρὼ τίλιώσεις R, καταστάλαξε εἰς βοήθειαν, πρὶν τελειώσεις N   ἢ ἡ addidi

in vase vitreo seu in vase cui stannum inductum sit; et move bene, virgam adhibens, et sine quiescat unius deci spatium. Postea destilla per lutum; postea compinge. Atque ita linquetur sal ammoniacum detentum; et ponatur super marmor ad solvendum in loco humido. Et cum solutum sit, rursus destilla per lutum, donec illas faeces efficias stillans, quas poteris. Et haec est aqua salis ammoniaci detenti, qua arsenicum imbibitur.

LXV, 1. Diximus in initio sermonis de spiritibus triplices esse spiritus, metallicos, naturales et animales. Cum igitur sermoni de metallicis spiritibus finem fecerimus, nunc dicemus de naturalibus et aestheticis. Sciamus igitur oportet in naturalibus primum locum sibi vindicare... in aestheticis pilos humanos et sanguinem et urinam et ova gallinarum. Eadem fere est ratio operationum omnium. Has res oportet puras seligamus, et selectas putrefaciamus, ut partes elementares solvantur, et fiant aptiores ad egressionem et scissionem in quattuor elementa per solutionem et destillationem. Cum hae res putrefactae sint viginti dierum spatio, extrahantur et destillentur igne laxo, et servetur talis ordo. Aqua omnis, quae alba exierit, ponatur omnis seorsum. Postea exibit aqua citrina vel rubra : itidem seorsum ponatur. Atque ita urgueatur et continuetur destillatio, donec desinat vapor, et maneat in cucurbita terra nigra et sicca.

LXV, 2. Prima igitur destillatio, scilicet humiditas quae prima exierit per destillationem, vocatur aqua : vocatur autem inhumatio ea, quae in fimo fit. Destillatio utilis est priusquam

τελείωσις ξηρότητος διὰ τοῦ τῆς στενώσεως στομίου προβῇ, καὶ ἔστι λαμπρότης ὡς κρύσταλλον καὶ διαύγεια χωρὶς τῆς ἰλύος τῆς οὐ λίαν λευκῆς· καὶ τοῦτο <τὸ> ὕδωρ καλεῖται | ὕδωρ ζωῆς. F. 46

LXV, 3. Ὕδωρ ζωῆς. ἐκ τούτου τοῦ ὕδατος τὰ πνεύματα λύονται, συμπήγνυνται, κηροῦνται καὶ κατέχονται. καὶ τὸ ὕδωρ ὅλον τὸ ἔχον τὴν κιτρινότητα καὶ ἐρυθρότηταν, ἕως τῆς ξηρᾶς ἰλύος, ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ καὶ ἔλαιον περιέχει. διακρίνας δὲ αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων, οὕτω θὲς ὅλην τὴν ἀνάλυσιν τὴν καθαράν, καὶ καταστάλαξον μετὰ χωνίου ἕως τῆς τρυγὸς τῆς ξηρᾶς. οὕτως κατασταλαχθέντος τοῦ ὕδατος τοῦ λευκοῦ ἐν ὥρᾳ δευτέρᾳ κατασταλάξεως, θὲς αὐτὸ εἰς μέρος, ἕως οὗ ἴδῃς ἐξελθεῖν τὸ ἔλαιον· οὗτινος σημεῖά εἰσιν σταλαγμὸς πυκνότερος, χρῶμα λαμπρότερον καὶ ἐλαφρία ἀέριος· ὃ, εἰ τῷ προειρημένῳ ὕδατι μίξῃς, ὑπερνήξεται. τότε ἐξέρχεται τὸ ἔλαιον, ὃ ἀνὰ μέρος θές, καὶ ξήρανον τὴν τρυγίαν κατασταλῶσαν, καὶ οὕτω χωρίσεις τὸ πῦρ καὶ τὸ ἔλαιον. τὸ πῦρ γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ δευτέρᾳ κολοκύνθῃ εὑρήσεις ξηρὸν καὶ ἐρυθρὸν καὶ μέλαν, ὥσπερ τὴν γῆν ἐν τῇ πρώτῃ. καὶ οὕτω λοιπὸν τὰ τέτταρα στοιχεῖα χωρίσεις. καί, συναγαγών, ἡ μὲν ἐλαίου καὶ ὕδατος ἡ αὐτή ἐστι, καὶ τὰ αὐτὰ σημεῖα, τῶν δὲ ἄλλων διὰ παραχωρήσεως καὶ κατασταλάξεως ἔχουσιν γενέσθαι, ἕως οὗ εἰς κρύσταλλον καθαρώτατον καὶ διαύγειαν φθάσωσι χωρὶς τῆς ἰλύος, εἰ μὴ ἴσως τῆς λευκῆς. τότε φύλαξον.

LXV, 4. Τὸ δὲ πῦρ οὕτως οἰκονομεῖται. λείωσον αὐτό, καὶ ἔασον ξηρανθῆναι ἐν ἡλίῳ ἢ ἐν πυρὶ ἐλαφρῷ ὀλίγον ὀλίγον, καὶ μετὰ ταῦτα ἄλλαξον αὐτό, ἕως οὗ πῦρ τιτανώσεως τεχθῇ. τότε τιτανώσεις αὐτὸ μετὰ μικροῦ πυρός, ἕως οὗ γένηται κίτρινον ἢ πυρρὸν ἢ ἐρυθροῦ χρώματος καὶ οὐ μέλανος. εἰ δὲ μέλαν γένηται, πότισον αὐτό, καὶ κήρωσον, | καὶ ξήρανον μετὰ F. 46

Γι
1 σιμίου R, σημείου N 2 καὶ κρ. RN δς (δι)αυτιᾶς R, ὡς διαυγὴς N 3 τὸ addidi 5 titulum in marg. sup. exhibet R 13 πικρότερος RN, sed in marg. ἴσως μικρότερος N 15 ὑπερνήξεται et N, sed in marg. ἴσως εἴπερ 16 κατασταλῶσαν R, κατασταλάσσων N 18 ξηρ(ὸν) (και) θέρμ(ὸν), sed θέρμ(ὸν) punclis deletum R μέλεν R, et l. 30 20 διάκρισις aut οἰκονομία deesse videtur 21 παραχωρίσεως RN 23 φθάσουσι R 26 ἐν ι ♂, scil. ἐν ἱ [λίῳ] ♂ R 29 ἐρυθρὸν χρῶμα καὶ οὐ μέλαν N

exsiccationis perfectio per angustias oris progrediatur; atque est fulgor et quasi crystalli claritas immunis a caeno non valde albo. Et haec aqua vocatur aqua vitae.

LXV, 3. *Aqua vitae.* Hac aqua spiritus solvuntur, compinguntur, cerantur et detinentur. Aqua autem, quae habet colorem citrinum seu rubrum, usque ad caenum siccum, continet aquam et aërem et ignem et oleum. Postquam haec, alia ab aliis, disiunxeris, ita pone omnem solutionem puram, et destilla per fusorium usque ad faecem siccam. Postquam ita destillaveris aquam illam albam hora secunda destillationis, pone ipsam seorsum, donec oleum videas exire : cuius signa sunt stillatio frequentior, color fulgidior et levitas aërea. Hoc oleum, si miscueris cum aqua, quam supra diximus, supernatabit. Tunc exit oleum, quod seorsum pone; et sicca faecem destillatam : atque ita separabis ignem ab oleo. Ignem enim in hac secunda cucurbita invenies siccum et rubrum et nigrum, ut terram in priore < cucurbita >. Atque ita quattuor elementa separabis; et (ut brevi rem expediam) olei atque aquae <separatio> eadem est, et eadem sunt signa; aliorum vero elementorum praeparationes per separationem et destillationem fieri possunt, donec eo perveniant, ut crystallum purissimum et claritudinem absque caeno, nisi forte albo, efficiant. Tunc serva.

LXV, 4. Ignis autem ita pertractatur. Tere ipsum, et permitte siccetur in sole seu in igne levi, paullatim. Postea muta ipsum, donec ignis calcinationis efficiatur. Tunc calcinabis ipsum parvo igne, donec fiat citrinus seu flavus seu ruber, non autem niger. Si autem niger fiat, imbibe ipsum, et cera, et sicca cum

τοῦ προειρημένου ὕδατος, ἕως οὗ φθάσῃ κίτρινον ἢ ἐρυθρὸν χρῶμα. εἰ δὲ γένηται λίαν κίτρινον ἢ λίαν ἐρυθρόν, ἔσται κρεῖττον. τότε λείωσον αὐτὸ καλῶς, πότισον τῷ ὕδατι αὐτοῦ ξηραίνων ἐν ἡλίῳ ἢ ἐν χαύνῳ πυρί, καὶ τρίβε καὶ πότιζε, ἕως οὗ πίῃ διπλοῦν αὐτοῦ. τότε ξήρανον αὐτὸ πρῶτον χαύνῳ πυρί, καὶ τιτάνωσον μετὰ πυρὸς ἰσχυροτέρου, ἕως οὗ γένηται λίαν ξηρόν. καὶ ἔστω τὸ πῦρ ὥσπερ ἐν τῇ ἀναβάσει τοῦ ἑρμοῦ. πύρασον ἕως <οὗ> ξηρανθῇ, καὶ πάλιν τρῖψον, καὶ πότισον ἀνὰ διπλοῦ αὐτοῦ ὕδατι. τούτου γενομένου, ξήρανον ἐλαφρῶς, εἶτα ἰσχυροτέρως, ἕως οὗ ξηρανθῇ λίαν, καὶ τὰ ἑξῆς.

LXVI, 1. Οἰκονομία τῶν ὠῶν τελεία. λάβε ἀπ' αὐτῶν ὅσον θέλεις, καὶ χώρισον τὰ λευκὰ εἰς κολοκύνθαν καὶ τοὺς κρόκους εἰς ἑτέραν, καὶ σφῖγξον τὰς κεφαλάς, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ἡμέρας εἴκοσι καὶ μίαν ἀνακαινίζων τὴν κόπρον ἀνὰ τρεῖς ἡμέρας. εἶτα ἔκβαλε τὴν κολοκύνθαν τὴν ἔχουσαν τοὺς κρόκους, καὶ εἰ ἴδῃς ἐπάνω αὐτῆς λαμπρὸν ὡς χρυσόν, αὐτό ἐστι τὸ ἔλαιον. λάβε αὐτό, καὶ θὲς εἰς μέρος, καὶ στρέψον πάλιν τὴν κολοκύνθαν εἰς τὴν κόπρον, ἕως οὗ λάβῃ<ς> τῷ τρόπῳ τούτῳ ὅλον τὸ ἔλαιον. σύρωσον οὖν μετά ὀθονίου ἰσχυροῦ, καὶ εὑρήσεις ὑποκάτω αὐτοῦ ὡσεὶ ὕδωρ σαπουνίου. ἆρον αὐτό· ἐκεῖνο ὀνομάζεται ὕδωρ ἰσχυρόν.

LXVI, 2. Γίνεται δὲ καὶ ἄλλως ἐκβολὴ τοῦ ἐλαίου δι' ὠῶν. λάβε δέκα κρόκους ὠῶν καὶ δραχμὴν μίαν καὶ ἡμίσ. ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἀνάδευσον αὐτά, καὶ κρέμασον εἰς ἥλιον. καὶ ἐξέρχεται ἔλαιον, καὶ σύρωσον αὐτὸ μετὰ πανίου. εἰ δὲ μή ἐστιν ἥλιος, χῶσον αὐτὰ εἰς κόπρον ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἔκβαλε αὐτά, καὶ σύ|ρωσον μετὰ ὀθονίου, καὶ ἀναβίβασον αὐτὰ ἐπὶ κολοκύνθης διὰ ἄμβικος. καὶ ἐξέρχεται ὕδωρ λευκὸν καὶ ἔλαιον κίτρινον. χώρισον αὐτὰ ἰδίως, καὶ φύλαττε. εἶτα ἔξελε τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν τοσαῦτα εἰς τὴν ἑτέραν κολοκύνθαν, καὶ εὑρήσεις ἐπ' αὐτὰ παχύτητά τινα. ῥῖψον αὐτήν, καὶ λάβε τὸ καθαρόν. F. 47

ὧν
5 αυτὼ R, αὐτὸ N **8** οὗ addidi **11** αυτοὺ R, αὐτοῦ N **12** κολοκύνθα R κορκοὺς RN; et l. 23 **15** κολὄκίθαν R, κολοκύνθα N **18** κολἴκῆθαν R λάβῃ RN **19** σὔρισον R, σύρωσον N **20** ὡσείδώρ R **21** πῦρ ἰσχυρὸν RN **23** κορκοὺς R, ♄ α' ♃ N **30** τιὄυτα R, τοιαῦτα N **31** αὐτὸ totis litteris RN

aqua, quam supra diximus, donec eo perveniat ut colorem citrinum seu rubrum sumat. Si vero fiat valde citrinus seu valde ruber, melius erit. Tum tere ipsum bene; imbibe aqua ipsius, siccans soli expositum seu igni laxo, et tere, et imbibe, donec bibat duplum sui. Tum sicca ipsum igne laxo primum, et calcina igne validiore, donec fiat valde siccus. Et ignis sit qualem in elevatione hydrargyri adhibemus. Inflamma, donec siccetur; et rursus tere, et imbibe cum duplo aquae. Hoc facto, sicca leviter, postea validius, donec siccetur valde; etc.

LXVI, 1. *Pertractatio ovorum perfecta.* Sume ipsorum quantum vis, et separatim pone ipsorum alba in altera cucurbita et lutea in altera cucurbita; et adstringe capita, et inhuma sub fimo dies unum et viginti renovans fimum tertio quoque die. Postea eice cucurbitam habentem lutea ovorum; et si videas in superiore ipsius parte quid fulgidum, auri instar, hoc ipsum est oleum. Sume ipsum, et pone seorsum, et rursus pone cucurbitam in fimo, donec capias hac ratione omne oleum. Trahe igitur adhibens validum linteolum; et invenies sub ipso quasi aquam saponis : tolle ipsam, quae vocatur aqua fortis.

LXVI, 2. *Fit etiam alias extractio olei per ova.* Sume decem lutea ovorum et drachmam unam et dimidiam salis ammoniaci, et madefac ipsa, et suspende in sole. Et exit oleum; et trahe ipsum, pannum adhibens. Si non splendet sol, inhuma ipsa in fimo dies tres, et extrahe, et trahe, adhibens linteolum; et eleva in cucurbitam per alambicum. Atque exit aqua alba et oleum citrinum. Separa alteram ab altero, et serva. Postea inice totidem alba ovorum alteri cucurbitae, et invenies ipsa adducta ad crassitudinem quamdam. Eice ipsam, et sume quod purum est.

LXVI, 3. Αὕτη ἐστὶν ἡ λύσις τῶν ὠῶν τοῦ ὄξους. ἢ λάβε ἀπὸ τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν, καὶ ἀναβίβασον μετὰ κολοκύνθης καὶ ἰάμβικος, καὶ λάβε τὸ στάζον· καὶ αὐτὸ λέγεται λύσις ὄξους. εἶτα λάβε τοὺς φλοιοὺς τῶν ὠῶν τῶν νεαρῶν καὶ ὅσον τὸ τρίτον αὐτῶν στυπτηρίαν σχιστὴν καὶ ἄλλο τόσον βοράχιον καὶ ἄλλο τόσον ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. λείωσον πάντα καλῶς <καὶ> τὸ αὐτὸ ἅλας, καὶ χῦσον αὐτὸ εἰς καρούραν πλήρη ὄξους ἰσχυροτάτου, καὶ ἔασον ἡμέρας τρεῖς. εἶτα ζύμωσον πάντα μετὰ τοῦ ὕδατος, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον, ἐπειδὴ λύεται οὕτως <τὸ> ὕδωρ τῶν ὠῶν.

LXVI, 4. Τιτάνωσις δὲ τῶν ὠῶν γίνεται οὕτω. θὲς τοὺς φλοιοὺς τῶν ὠῶν εἰς ὕδωρ, καὶ θὲς ἐπ' αὐτοὺς ἅλας, καὶ ἔασον ἡμέρας δύο ἢ τέτταρας, καὶ ἔκβαλε, καὶ πλῦνον ἐν τῷ ὕδατι ἢ ἐν ἁπλῷ καπιτέλλῳ, καὶ ἆρον τοὺς ὑμένας αὐτῶν. εἶτα βάλε ἐν ἀγγείῳ πηλίνῳ ἰσχυρῷ κεχρισμένῳ καὶ ἐσκεπασμένῳ διὰ τὴν ἀλεκτερίαν στάκτην, καὶ θέντων τινῶν ὀπῶν κύκλῳ τοῦ ἀγγείου καὶ τοῦ σκεπάσματος, ὅπως δύνηται ὁ καπνὸς ἐξέρχεσθαι. καὶ θὲς ἐν καμίνῳ ὑελουργικῷ ἡμερόνυκτον, ἢ ἕως οὗ λευκότατα γίνωνται. τότε ἔχεις εἰς τίτανον τοὺς φλοιοὺς τῶν ὠῶν.

LXVI, 5. Λύσις δὲ τῶν τετιτανωμένων φλοιῶν οὕτω <γίνεται>. λάβε ἀπὸ τῆς αἰθάλης τῶν φλοιῶν τῶν ὠῶν δραχμὴν μίαν καὶ ἥμισ. καὶ λείωσον μετὰ λευκοῦ ὕδατος ὠῶν τοῦ ἀναβι| βασθέντος λίτρ. μιᾶς, καὶ ἐπίθες αὐτὸ εἰς ἄγγος ὑέλινον, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλήν, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ἡμέρας ἑπτά, καὶ λύεται· φύλαττε αὐτό. F. 47

LXVI, 6. Ἢ λάβε τίτανον ὠῶν, μέρος ἕν, καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρος ἕν, λείωσον καὶ θὲς εἰς καρούραν, καὶ χῶσον εἰς κόπρον ἡμέρας ἑπτά, καὶ γίνεται ὕδωρ κινούμενον. καὶ εἰ χύσεις ἐπάνω τῆς λελυμένης σελήνης τίτανον, λύεται ἐν κόπρῳ.

3 λάβ R **6** καὶ addidi **7** πλίρεις R, πλήρης N **8** ἰσχυρωτάτην RN
τ η
10 τὸ addidi **12** υπ R, ἐπ' N **14** κἀπιτέλῶ R **17** (δι)να R, δύναται N **18** ἰελουρικῷ R, ὑελουρικῷ N **19** ἔχε εἰς RN **20** του τετιτανὸμένου φλιου R, τὸν τετιτανωμένον φλοιῶν et in marg. λύσις τῶν φλοιῶν N **21** γί- νεται addidi (erat $\overset{v}{\Gamma}$?) φλιῶν R φλοιῶν — ὕδατος om. N **23** αυτῶ R ἄγγως R, ἄλλο ἀγγεῖόν N **26** τίτανον om. N **27** ἕν, λείωσον] δα' [illegible] R, α' [illegible] τρίψον N **28** καὶ ἐγχύσεις N **29** τίτανοῦ R, τιτανώσεως οὐ N

LXVI, 3. *Haec est in ovis solutio aceti.* Seu sume alba ovorum, et eleva, cucurbitam adhibens et alambicum; et sume illud quod stillet, cui nomen est solutio aceti. Postea sume cortices ovorum recentium et aluminis scissi quasi tertiam ovorum partem, et tantumdem borachii et tantumdem salis ammoniaci. Tere omnia bene, etiam sal; et infunde ipsum carurae plenae aceti fortissimi, et linque dies très. Postea subige haec omnia cum aqua, et inhuma sub fimo; nam ita solvitur aqua ovorum.

LXVI, 4. *Calcinatio ovorum fit ita.* Pone cortices ovorum in aqua, et ipsis impone sal, et linque dies duos vel quattuor; et extrahe, et lava in aqua aut in simplici capitello; atque tolle membranas ipsorum. Postea inice vasi luteo valido uncto, quod tectum sit fimo gallinaceo cribrato : foramina autem quaedam sint circulatim vasi et tegumento, ut possit fumus exire. Et pone in furno vitrario diei et noctis spatium, seu donec maxime albus color fiat. Tunc habes calcem corticum ovorum.

LXIV, 5. *Solutio autem corticum calcinatorum fit ita.* Sume fuliginis corticum ovorum drachm. unam et dimidiam, et tere cum aquae albae ovorum elevatae litra una, et pone hoc ipsum in vase vitreo, et adstringe caput, et inhuma sub fimo dies septem; et solvitur. Serva hoc ipsum.

LXVI, 6. Seu sume calcis ovorum partem unam et salis ammoniaci partem unam; tere, et pone in carura, et inhuma in fimo dies septem. Et fit aqua se commovens. Et si infundas argenti soluti calcem, solvitur in fimo.

LXVI, 7. Καὶ ἴσθι ὅτι ἡ τίτανος τῶν λεπύρων τῶν ὠῶν λευκαίνει τὸν χαλκόν, καὶ μαλάσσει, καὶ λύει αὐτόν, καί, συντόμως φάναι, πολύχρηστός ἐστιν. ἐρυθρότητα γὰρ ἐπιφέρει ἢ λεύκωσιν καὶ ποσότητα καὶ αὔξησιν καὶ μαλακότητα, ἐν ἑτέροις σκληρότητα. καὶ αἱ τίτανοι τῶν ὠῶν κατέχουσιν τὰ ἔλαια, διέρχονται τὰ σώματα καὶ βάπτονται, καὶ τὰ ἅλατα λύουσιν καὶ ξηραίνουσιν. οὐκοῦν τέτταρα τὰ εἴδη τῶν ὠῶν, τὰ ἐξ αὐτῶν ἐξαγόμενα· οἱ φλοιοί, οἵτινες γῆς τάξιν ἐπέχουσιν, τὸ ἐκ τοῦ λευκοῦ ὕδωρ, καὶ τὸ ἐκ τοῦ κρόκου ἔλαιον, ὅπερ εἰς ἀέρος καὶ πυρὸς τάξιν μερίζεται.

LXVII, 1. Σημεῖον δέ τι ὅτι δι' ἀέρος οἰκονομοῦσιν οἱ φιλόσοφοι τὰ ὠά. ἔνιοι μὲν γὰρ λέγουσιν οὕτω. λάβε <ὠὰ> ὅσα θέλεις, καὶ κλάσας ἕνωσον τὰ λευκὰ καὶ τὰ ξανθὰ αὐτῶν, καὶ ἀναταράξας ἀνάσπα διὰ τοῦ ὀργάνου. καὶ τὸ μὲν πρώτως ἀνιὸν ὕδωρ, τὸ λευκόν, λέγουσιν ὕδωρ ὄμβριον, τὸ δὲ ἔλαιον, ἔλαιον ῥαφάνειον, τὸ δὲ τρίτον, τὸ μὲν χλωρὸν λέγουσιν ἰδιόκοινον. ἕτεροι δὲ ἰδίως ἕκαστα χωρίσαντες ἐν ἄλλῳ δηλονότι καὶ ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ, ἐν τῷδε μὲν τὸ λευκόν, ἐν ἐκείνῳ δὲ τὰ ἐρυθρά, ἰδίως καὶ ἀναβιβάζουσιν αὐτά. καὶ τὸ μὲν λευκὸν καλοῦσιν ὄξος τῶν φιλοσόφων, καὶ θεῖον | ὕδωρ, καὶ ὕδωρ F. 48.
ἄσβεστον, ὕδωρ θαλάσσης, ὕδωρ ἑρμοῦ, γάλα παρθένειον, οὖρον παιδὸς ἀφθόρου, ὕδωρ στυπτηρίας, ὕδωρ σποδοκράμβης, ὕδωρ νικότρας, γάλα κοινὸν θηλαζούσης, λεύκινον ξύλον ἀργυριζόμενον, νίτρον λευκόν, ἀπολελυμένον ὄξος, γάλα αἴγειον, ξύλον θαλλῆς φοινικῆς. τοῦτό ἐστι τὸ θεῖον ὕδωρ, δι οὗ λευκαίνεται ἡ μαγνησία. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ξανθὸν ἐκάλεσαν ὕδωρ θείου ἀπύρου, ὕδωρ ἀρσενικίου, ὕδωρ νίτρου, χρυσοκογχύλιον.

Τὴν δὲ τίτανον τῶν λεπύρων ἐκάλεσαν ἀλάβαστρον, γῆν Χίαν,

ll. **19** — p. **174**, l. **18** cf. Berthelot, *coll. alch. gr.*, II, 4, 14; 6, 15; 14, 15 : 184, 5; 454, 17.

2 φαίνέ R, φάναι N **3** λεύκασυν R, λεύκανσιν N **4** ἐνετερησκληρότιτα (scil. ἐν ἑτεροι<ς> σκ.) R, ἐν ἑτέρῳ σκ. N **9** κορκοὺ R **13** ὠὰ addidi **16** ῥαφάνιον RN **17** ι(δι)κινον R, ἰδίκοινον et in marg. μελανχωρον (ραφα) ὕδωρ κοινόν N **21** ὕδωρ ☽ et in marg. sup. ὄξὸς R **22** οὖρος RN **23** πὸδὼκράμβὴς R, σποδοκράμβης N **24** αργιρώζὼμεν(ὸν) R, ἀργυροζώμενον N **25** θαλὴς R, θαλῆς N **27-28** χρισôκονχι(δι)ον R, χρυσοκονχύλιον, et in marg. λ, N

LXVI, 7. Et scias calce ovorum dealbari aes et molliri et solvi, et (ut brevi dicam) hac calce multos usus exhiberi. Ruborem enim affert et alborem et quantitatem et incrementum et mollitiem, in aliis duritiem. Et calces ovorum detinent olea, penetrant corpora et tinguunt, et sales solvunt, et siccant. Quattuor igitur sunt species ovorum, quas ab ipsis educimus : cortices, qui terrae vice funguntur; aqua, quam ex albo educimus; et oleum e luteo, quod aëris et ignis locum suscipit,

LXVII, 1. *Signum, quod sapientes per aërem portractant ova.* Nonnulli dicunt ita : Sume < ova > quot vis, rumpe, et collige alba et lutea ipsorum; turba et commisce; tum trahe per instrumentum. Aquam albam, quae prior ascendit, vocant aquam pluviam; oleum vocant oleum raphaninum; tertiam aquam, quae viridis est, vocant communem. Alii separatim collocant in diversis vasibus, in altero aquam albam, in altero rubram, et separatim elevant. Et albam vocant acetum philosophorum, et aquam sulphuream, aquam hydrarygri, lac virgineum, urinam pueri incorrupti, aquam aluminis, aquam cineris brassicae, aquam nicotrae, lac commune mulieris lactantis, lignum populeum argenteum, nitrum album, acetum solutum, lac caprinum, lignum frondis palmae. Haec est aqua sulphurea, qua alba fit magnesia. Aquam vero flavam appellaverunt aquam sulphuris apyri, aquam arsenici, aquam nitri, chrysoconchylion. Aquam vero corticum appellaverunt alabastrum, terram Chiam,

γῆν ἀστερίαν, στυπτηρίαν σχιστήν, ἀφροσέληνον, κόμι ἀκάνθης, ὀπὸν συκῆς, ὀπὸν τιθυμάλλου, μαγνησίαν λευκήν, ψιμύθιον, οἱ δὲ Ἰταλοὶ ἁπλῶς τέρραμ. ἕτεροι δὲ οὔτε ὁμοῦ ὠμά, ὡς οἱ ἄλλοι, οὔτε χωρὶς καὶ χωρίς, πλὴν ὠμὰ καὶ αὐτοὶ ὡσεὶ δύο ἀλλὰ ἀκέραια, τὰ ὠὰ ἐκζεσθέντα, μηθὲν οὕτω διαστείλαντες τὸ λευκὸν ἀπὸ τοῦ ξανθοῦ, καὶ καθ' ἑαυτὸ ὁλμοκοπήσαντες, καὶ ὥσπερ τινὰ ζύμην ἕκαστον αὐτῶν ποιήσαντες, οὕτω τῷ ἀναβιβαστηρίῳ ἐμβάλλουσιν, καὶ μετὰ πυρὸς ἐλαφροῦ καταβιβάζουσιν, καὶ τὸ καταβαῖνον ὕδωρ ἀνθυποστρέφουσιν τῇ ἑαυτοῦ ὕλῃ, καὶ πάλιν μετάγουσιν, καὶ τὸ κατασταλάξαν φυλάττουσιν. δοκῶ οὖν εἶναι ὁμότιμα τὰ τρία ταῦτα, πλὴν ῥᾴδιον ἂν εἴη τὸ πρῶτον, ἐπεί, ὡς αὐτοί φασιν, ἀπὸ πάντων κατασταλαχθέντων πρῶτον κατασταλάξαν τὸ ὕδωρ αὐτῶν, δεύτερον τὸ ἔλαιον μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἐκζεσ|μοῦ, τρίτον, ἤγουν F. 48v εἴ τι ἐναπομείνῃ ἐν τῷ πυθμένι, καὶ ἑτοιμάζεται μετὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐξ αὐτῶν λειφθέντος ἀεὶ τριβόμενον, ποτιζόμενον καὶ ξηραινόμενον, ἕως οὗ λευκανθῇ. ἐκτὸς τοιαύτης οὖν οἰκονομίας τῶν ὠῶν γίνεται ὕδωρ ἐρυθρὸν καὶ ὕδωρ ἄλλον εἰς αἰώνιον ἐλεξίρ.

LXVII, 2. Τὸ οὖν ἐρυθρὸν ὕδωρ γίνεται οὕτω. λάβε κρόκους ὠῶν ὅσους θέλεις, καὶ λείωσον ἐπιμελῶς, ἕως οὗ παχυνθῇ εἰς πάχος μυελοῦ, καὶ τότε βάλε αὐτοὺς ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ μετὰ ἰάμβικος, καὶ χρίσας πηλῷ ἀνασπάσεις μετὰ πυρὸς ἐλαφροῦ ὕδωρ ἐρυθροκίτρινον καὶ παχύ. σημεῖα οὖν τούτου τοῦ ὕδατός εἰσιν, ὅτι εἰ ἀλείψεις μετὰ πτεροῦ δηνάριον ἢ πέταλον λευκὸν <ἢ> κίτρινον, ἐπὶ πολὺ φανεῖ χρῶμα, ὃ μετὰ ταῦτα γενήσεται μέλαν, ὡς κεκαυμένον.

LXVII, 3. Ὕδωρ ἐρυθρὸν ἀναλυτικὸν γίνεται ἐκ κρόκων ὠῶν ἐκζεσμένων καὶ ἀτραμέντου ἠρυθρωμένου, καλῶς μεμιγ-

1 αφρὄσέλην(ον) R κόμι R, κόμη N **2** τιθεμελίου RN **3** τέραμος N ὠμοὺ R, ὁμοῦ et in marg. ὠμοῦ N ὠμὰ R, ἀιμὰ N **4** ἅγιοι RN; ἄλλοι Delatte καὶ χωρὶς om. N **5** εὐ(καί)ρεα R, εὔκερα et in marg. εὔκαιρα N μηθεν R, μηδὲν N **6** ὀλκωπίσαντες R, ὀλκοποιήσαντες N **7** ζὤμην R, ζύμην (τ supra) et in marg. ζωμόν N **8-9** καταταντaβέν R, καταβὰν N **12** ἀνείη R, ἃ εἴη N επι R **13** κατασταλἄσαν R, καταστάλασον N αὐτῶν (?)] αὐτοὺ R, αὐτοῦ N; cf. ἑαυτοῦ l. 10 **15** τις RN **16** αὐτῆς totis litteris R **20** αιρυθρῶ R **22** μυελοῦ] μιελοὺ R; an μέλιτος? ἢ addidi **26** πολὴ R, πολὴν N μέλεν R **28** αναλυὲντον R ἀναλυτὸν N

terram asteriam, alumen scissum, aphroselenon, gummi spinae, succum fici, succum tithymalli, magnesiam albam, cerussam; Itali vero tantummodo terram. Alii vero neque ova cruda — quasi duo, sed cruda et non commixta — neque una <ponunt>, ut alii, neque separatim; sed ne in ovis quidem coctis alba separant a luteis, neque pistillo tundunt separatim, neque fermentum quoddam e luteis albisque separatis conficiunt, sed ita in ascensorio collocant, et per ignem levem ipsorum curant descensionem; et aquam, quae descendat, sui ipsius materiae reddunt, et rursus transducunt; et aquam, quae stillaverit, servant. Has tres aquas eiusdem esse pretii puto, sed facilior prior est; nam, ut ipsi dicunt, ex omnibus <ovis> destillatis prior stillat ipsorum aqua; secundum oleum per magnam ebullitionem; tertium illud quod manet in fundo, et per aquam, quae ex ipsis relinquitur, paratur, tritum semper et imbutum et exsiccatum. Praeter huiuscemodi ovorum pertractationem aqua rubra et alia aqua ad aeternum elexir adducitur et paratur.

LXVII, 2. *Aqua igitur rubra fit ita.* Sume lutea ovorum quot vis, et tere diligenter, donec in medullae densitatem densentur; et tunc ipsa in vase vitreo loca cum alambico; et ungue luto : et trahes per ignem levem aquam rubro-citrinam et densam. Signa vero huius aquae haec sunt : si ala denarium seu petalum album vel citrinum unxeris, diu colorem ostendet, qui postea niger fiet, tamquam combustus.

LXVII, 3. *Aqua rubra solutioni apta fit e luteis* ovorum coctis et atramento rubrefacto, bene commixtis

μένου καὶ ὑπὸ κόπρον μέχρι σήψεως γενομένου. καταστα-λάσσεται γὰρ ἐνταῦθα δι᾽ ἄμβικος ὕδωρ ἐρυθρὸν χρυσοῦ χρώματος, καὶ βάπτει πέταλα ἀργύρου εἰς δόκιμον χρυσόν.

Ὁμοίως καὶ ἂν χάλκανθος ἠρυθρωμένος μιχθῇ μετὰ τρίτου μέρους ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κατόχου, καὶ τεθῇ ὑπὸ κόπρον ἡμέρας ἑπτά, καὶ μετὰ ταῦτα κατασταλάξῃ, ἕως οὗ γένηται μέλι, λέγεται ὕδωρ ἐρυθρόν, καὶ δύναται ταὐτὰ πρὸ αὐτοῦ. ἐὰν γὰρ πέταλα ἀργύρου βαφῇ ἐν αὐτῷ, στρέφεται εἰς ἀληθῆ χρυσόν.

LXVII, 4. Ὕδωρ εἰς ἐλεξὶρ αἰώνιον γίνεται ἐκ τῶν λευκῶν τῶν ὠῶν οὕτω. λάβε λευκὰ ὠῶν πολὺν ποσὸν ἔχοντα σπέρμα ἐν ἑαυτοῖς, καὶ τίθει | ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ ἢ γεγανωμένῳ μετὰ σκεπάσματος ὑπὸ κόπρον ἱππείαν ἐξ ἡμισείας θερμὴν ἐν ἡμέραις εἴκοσι καὶ τέτταρσι, καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀποσκέπαζε, καὶ τάρασσε τὰ λευκά. καὶ εἴ τις ἀφρὸς λευκὸς γένηται, ἐκβληθήτω, καὶ φυλαχθήτω ἰδίως. καὶ τότε λάβε τὸ πράσινον τὸ ὑποκατασταλαχθέν· τὸ γὰρ λευκὸν ἐκεῖνο τῶν ὠῶν πράσινον καλεῖται. καὶ θὲς ἐν φιάλῃ ὑελίνῃ, καὶ κρέμασον ἐπὶ πυρὸς χαύνου κατὰ διαστηματικὴν ὥραν ἀναθερμαινομένου, καὶ τίθει ἐν τῇ προειρημένῃ κόπρῳ ἡμέρας τρεῖς. εἶτα κατασταλαχθήτω δι᾽ ἄμβικος. εἶτα ληφθήτω ἀπὸ τοῦ εἰρημένου ὕδατος μέρη ὀκτώ, καὶ τῆς εἰρημένης τιτάνου, ἤγουν τοῦ ἀφροῦ, μέρη τέτταρα. καί, μιχθέντων, γενέσθω κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον δὶς ἢ τρὶς ἡ σύνθεσις, ἡ παράχωσις καὶ ἡ καταστάλαξις. καὶ τότε λάβε ἐκ τῆς τιτάνου ἐκείνης μέρη δύο καὶ ἥμισυ, δηλονότι τοῦ προειρημένου ἀφροῦ, καὶ μῖξον μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος. καὶ ἔασον ὑπὸ κόπρον ἱππείαν ἡμέρας ἄλλας ἑπτά. καὶ οὕτως ἀπόσταξον τὸ ὕδωρ ἐκ δευτέρου διὰ πυρὸς καὶ ἰάμβικος, ὡς πρότερον. τὸ αὐτὸ δὲ ποίησον εἰς τρίτον, ἡμέρας δηλονότι ἑπτὰ ὑπὸ κόπρον ἐῶν, εἶτα διὰ τοῦ ἰάμβικος καταβιβάζων τὸ ὕδωρ ἐν

F. 4v

1 γινομένου RN **2** ἐριθροὺ R **4** χάλκανθος RN ἐιρεϊθρῶμένον R, ἐρυθρωμένος N neutrum debetur secundae nominis compositi parti, scilicet ἄνθος? **7** λέγετε R, γίνεται N **11** στεγανωμένῳ N **15** ἐκβλιθη$^{\tau}$ R, ἐκθλίβεται$^{\sigma\theta\omega}$ N **16** τωνὼν R **18** αναθ[illegible]ρμενόμενον R, ἀναθερμαινόμενον N **20** υπο R, ἀπὸ N **22** μίχθέν γενέσθω$^{\tau}$ R, μιχθέντα γενέσθαι N **25** ἀφροῦ] λόγου RN; sed cf. l. 21 **28** ὃς τρί$^{\tau}$ R, ὡς τρί$^{\tau}$ N **29** ἐῶν R, ὠῶν N

bene commixto et sub fimum usque ad putrefactionem posito. Destillatur enim hic per alambicum aqua rubra auricolor, et tinguit petala argenti ad probabile aurum.

Itidem si chalcanthus rubrefactus mixtus sit cum tertia parte salis ammoniaci detenti, et positus sub fimum dies septem, et postea stillaverit, donec factus sit <tamquam> mel, vocatur aqua rubra, et eadem potest efficere : nam si petala argenti mergantur in ipsum, vertuntur in verum aurum.

LXVII, 4. *Aqua ad elexir perenne fit ex albis ovorum ita.* Sume alba ovorum, quae multum habeant sperma, et pone in vase vitreo seu stanno inducto, quod tegumento sit praeditum, sub fimum equinum semicalidum dies quattuor et viginti; et quotidie detege, et perturba <ovorum> alba. Et si spuma quaedam alba fiat, eiciatur, et servetur separatim. Et tunc sume viridem <humorem> destillatum : hic <humor> vocatur <humor> viridis ovorum. Et pone in phiala vitrea, et impende igni laxo, quem singulis horae spatiis renorabis; et pone in fimo, quem supra diximus, dies tres. Postea destilletur per alambicum. Postea aquae, quam diximus, sumantur partes octo, et calcis, quam diximus (scilicet spumae) partes quattuor; et, cum commintae sint, fiat bis vel ter secundum rationem, quam diximus, compositio, depositio, destillatio. Et tunc sume calcis illius partes duas et dimidiam (spumae scilicet quam diximus), et misce cum aqua, quam diximus, et linque sub fimum equinum dies septem. Atque ita destilla aquam iterum per ignem et alambicum, ut prius. Hoc idem fac tertium, dies scilicet septem sub fimum linquens, postea per alambicum demittens aquam per

πυρὶ μαλακῷ, καὶ τὸ τοιοῦτον ὕδωρ φύλαξον ἐν ὑελίνῳ ἀγγείῳ καλῶς κεκλεισμένῳ· αὐτὸ γὰρ λέγεται ὄξος τῶν φιλοσόφων καὶ θεῖον ὕδωρ καὶ ἕτερα δέκα ὀνόματα.

Τὴν δὲ καλλωνὴν αὐτοῦ δοκίμασον οὕτω. θὲς πτερὸν ἐν τῷ ὕδατι τούτῳ, καὶ εἰ μὴ καῇ, δοκίμασον ἐκ δευτέρου τὸ ἔργον, ἕως οὗ οὕτω γένηται ἀεὶ τιθεὶς | μέρη δύο ὕδατος τούτου καὶ F. 49 ἓν μέρος τῆς εἰρημένης τιτάνου. καὶ εἰ τοῦτο τὸ ὕδωρ βράσεις, ἕως οὗ γένηται ἅλας λευκόν, καὶ θήσεις ἐπάνω πετάλων σιδήρου ἢ χαλκοῦ καθαροῦ, ἕξεις ἀεὶ χρῶμα ἀργύρου. εἰ δὲ τοῦτο ψήσεις ὥστε λευκανθῆναι καὶ μετὰ ταῦτα γενέσθαι ἐρυθρόν, καὶ ἐπιβαλεῖς ἐπὶ ἀργύρου πέταλα καθαροῦ, στραφήσεται εἰς χρῶμα χρυσοῦ αἰώνιον.

LXVIII, 1. Περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν λεπύρων τῶν ᾠῶν. λάβε λίτρας δύο τιτάνου ᾠῶν καὶ μίαν λίτραν ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ λείωσον ὁμοῦ καλῶς, καὶ θὲς ἐν φιάλῃ πρὸς τὸ ἀναβιβασθῆναι. εἶτα λάβε ἐκ τοῦ ἀναβιβασθέντος, καὶ τρῖψον μετ' αὐτοῦ τὸ ὂν ἐν τῷ πυθμένι μιγνύων αὐτὸ τῷ τετάρτῳ μέρει αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὠμοῦ. καὶ πάλιν ἀναβίβασον, καὶ τοῦτο ποίησον τρίς, καὶ εὑρήσεις τὸ ὅλον πεπηγὸς ἐν τῷ πυθμένι τῆς φιάλης εἰς ζύμην μίαν μέλαιναν. ἣν λειώσας, ἐπίρριψον εἰς ὕδωρ καθαρὸν διπλότερον αὐτοῦ, καὶ βράσον, ἕως οὗ λυθῇ εἰς ὕδωρ. τότε διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ πῆξον ἐπὶ πυρός, καὶ τὸ πεπηγὸς λείωσον ἐπὶ μαρμάρου ἐν τόπῳ διύγρῳ, ὡς οἶδας, καὶ λῦσον δι' ἀτμοῦ τοῦ εἰς ἀνύλυσιν συμβαλλομένου. καὶ εἰ σταθμίζει δύο λίτρας ὕδατος, πρόσθες δραχμὰς δώδεκα ἑρμοῦ, καὶ βάλε ἐν κολοκύνθῃ, δι' ἄμβικος προκαταστάλαξε, καὶ φύλαξον τὸ ὕδωρ ἐξερχόμενον, καὶ τὸ πῆξαν ἐν τῷ πυθμένι ἐξάγαγε, καὶ λείωσον λεπτῶς, καὶ θὲς εἰς τὸ λυθῆναι, ὡς προείρηται. εἰ δὲ ὁ ἑρμῆς οὐ λυθήσεται, ἐπίχεε τὸ ὕδωρ τὸ καταστάλαξαν, ὡς τὸ πρίν, καὶ τὸ ἐξερχόμενον ὕδωρ φύλαξον, καὶ τοσαυτάκις ποίησον τοῦτο, | ἕως οὗ ὁ ἑρμῆς παντελῶς λυθῇ. F. 50 καὶ τότε πάλιν λείωσον, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πῆξον καὶ φύλαξον τὸ ὕδωρ τὸ ἐξελθόν, καὶ τὸ εὑρηθὲν πεπηγὸς ἐν τῷ πυθμένι ἔξελε,

1 ιέλω R **2** (και)κλεισμένον R **5** τούτου RN **9** εἰ δε' εισ (?) R, εἰ δεήσει N **11** καθαρὸν RN **16** μετα$^{\tau}$υ R, μετὰ ταῦτα N **17** αυτου τῶ δ' μερι R, αὐτὸ τῷ δ' μέρει N **20** λειώσας] in R signum est, quae plerumque λείωσον significat, τρίψας N **26** προσκαταστάλαξε R, προκαταστάλαξον N

ignem mollem. Et talem aquam serva in vase vitreo bene clauso : hoc enim dicitur acetum philosophorum et aqua sulphurea; ipsique sunt alia decem nomina. Ipsius pulcritudinem explora ita. Pone alam in hac aqua; et si non ardeat, explora iterum negotium, donec hoc eveniat, semper ponens partes duas aquae et partem unam calcis, quam diximus. Et si hanc aquam fervefeceris, donec fiat sal album, et imposueris petalis ferri seu aeris puri, habebis semper colorem argenti. Et si coxeris ita, ut albefiat et postea fiat rubrum, et imposueris argenti petalis, vertentur in colorem auri perennem.

LXVIII, 1. *De pertractatione corticum ovorum.* Sume litras duas calcis ovorum et litram unam salis ammoniaci, et tere una bene, et pone in phiala ad ascendendum. Postea sume eius rei, quae ascenderit, <vim quamdam>, et tere cum ipsa illud quod est in fundo, miscens ipsam cum quarta parte salis ammoniaci crudi. Et rursus eleva; atque hoc fac ter, et invenies rem totam in fundo phialae compactam in fermentum nigrum. Hoc tere, et inice in aquae purae duplam vim, et fervefac, donec solvatur in aquam. Tunc percola per lutum, et compinge super ignem; et quod compactum sit tere super marmor in loco humido, ut scis, et solve per vaporem solutioni aptum. Et si aquae pondus est duarum litrarum, adde drachmas duodecim hydrargyri, et inice in cucurbitam : per alambicum destilla, et serva aquam egredientem, et quod in fundo compactum sit, extrahe, et tere minutatim, et pone ad solvendum, ut prius dictum est. Et si hydrargyrus non solvetur, infunde aquam, quae stillaverit, ut prius; et aquam egredientem serva; atque ita totiens fac, donec hydrargyrus omnino solvatur. Et tunc rursus tere, at non ita; sed compinge, et serva aquam, quae egressa sit: et quod compactum inveneris in fundo, extrahe,

καὶ λείωσον λεπτῶς, καὶ λάβε πέταλα σελήνης ὅσα θέλεις, ἢ ῥινίσματα αὐτῆς λεπτά, καὶ αὐτοῦ <τοῦ> εἰρημένου ξηρίου. ἀμφότερον ἀνάλυσον, καὶ τίθει ὁμοῦ ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ ἐπὶ πυρός, καὶ ἕψε ἐν πυρὶ ἡμέρας ἑπτά, μᾶλλον τὰ ἡμίσεια τῶν αὐτῶν ἑπτά, ἅτιν᾽ ἐστὶ τρία καὶ ἡμ. εἶτα ἐξάγαγε, καὶ λείωσον ἰσχυρῶς, ἕως οὗ ἡ σελήνη ἔλθῃ εἰς ξηρίον ὡς ἑρμῆς, καὶ τοῦτο τὸ ξηρίον θὲς εἰς τὸ λυθῆναι, ὡς οἶδας, ἕως οὗ τελείως λυθῇ. καί, εἰ βραδύνει λυθῆναι, λείωσον ὅλον μετὰ τοῦ ὕδατος αὐτοῦ, τοῦ μετ᾽ αὐτοῦ σταλαχθέντος, καὶ πῆξον ὡς πρότερον ἐποίησας ἐν τῷ ἑρμῇ, καὶ φύλαξον τὸ ὕδωρ τὸ ἐξελθόν, καὶ τοσαυτάκις ποίησον τοῦτο, ἕως οὗ τὸ ὅλον λυθῇ εἰς ὕδωρ καθαρόν. καὶ τότε διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ πῆξον, ὡς οἶδας, ἀεὶ συνάγων τὸ ὕδωρ αὐτό. τότε φύλαξον τὸ ὕδωρ αὐτό, οἷον τὴν αὐτὴν οὐσίαν, καὶ λῦσον καθ᾽ ἑαυτὸν πάλιν, καὶ πῆξον, καὶ ἀπόδος αὐτῷ πάλιν τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, τὸ τρὶς ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀποσταλαχθέν, ἕως οὗ πίῃ αὐτό. καὶ ἔστιν ἐλεξὶρ μέγα. εἶτα λῦσον ὅλον καθ᾽ ἑαυτόν, ὡς πρίν. τοῦτό ἐστιν ὕδωρ ζωῆς τέλειον καὶ πλῆρες, ὃ ἀναζωοποιεῖ πᾶν σῶμα νεκρὸν καὶ πᾶν πνεῦμα, καὶ ἔστι διαβατικώτατον καὶ βάπτον καὶ κατέχον, καὶ ἔστιν ἐξάρτυσις πάντων τῶν πνευμάτων τῶν ἐξῃρημένων, ἀτιγκὰρ τέλειον.

LXVIII, 2. Ὕδωρ ἀνιμάλε, ἤγουν ἐκ μερῶν ζῴων, γίνεται οὕτω. λάβε τρίχας καλὰς καὶ μέλανας, καὶ ποίησον ἐξ αὐτῶν πάτον, καὶ ἐκ θείου τετριμμένου πάτον ἕνα, καὶ φλοιῶν ὠῶν| F. 50r. ἑψημένων ἐν τῇ ποσότητι, συμμεμιγμένων μετὰ αἵματος, πάτον ἄλλον. ταῦτα πάντα θὲς ἐν ἀγγείῳ ἰάμβικος, καὶ ἐπιτίθει σκέπασμαν, καὶ ποίησον κατασταλάξαι, ὡς ῥοδόσταγμαν, καὶ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτοῦ <ὕδωρ> ἐρυθρὸν καὶ καλόν. κρύψον αὐτό, καὶ ἐργάζου μετ᾽ αὐτοῦ· δι᾽ αὐτοῦ γὰρ κηροῦνται αἱ τίτανοι τῶν σωμάτων, καὶ τὰ πνεύματα εἰς τελείαν πέψιν ἔρχονται.

1 λάβ R **2** τοῦ addidi **3** ἀμφώτερον (= *utrumque?*) R, ἀμφότερα N **4** τὰ Ϛ″ R, τα ἥμισυ N **5** ἅτινα (εἰσὶ) Γ Ϛ″ R **6** ἐξέλθῃ N **10** επίισας R, ἐπὶ ἴσως N **12** εἰς R, ὡς N **20** εξιρεῖμένον ἀτiκὰρ R, εξηρημένων ἤτοι κάρον N **23** καλὲς καὶ μέλἀνες R **27** ρωδὸσταμᾶν R, ροδειόσταγμα N **28** ὕδωρ addidi κριὼν R, τρίψον N **29** ἐ τιτανοι τ(ον) σωματόν R, ἔτι^{των} τὰ^{τῶν} νοητὰ σωμάτ^{α}ων N

et tere minutatim, et sume petala argenti, quot vis, seu ipsius ramenta subtilia, et <aliquantum> xerii, quod supra diximus. Utrumque solve, et una in vase vitreo impone igni, et coque in igne septem dies, vel potius septem dierum dimidium, qui sunt tres dies et dimidium diei. Postea extrahe, et tere valde, donec argentum adducatur ad xerion, ut hydrargyrus. Atque hoc xerion pone ad solvendum, ut scis, donec perfecte solvatur. Et, si eius solutio moretur, tere omne cum aqua ipsius, quae ab ipso destillata sit; et compinge, ut prius fecisti in hydrargyro, et serva aquam, quae exierit; atque hoc totiens fac, donec res omnis soluta sit in aquam puram. Et tunc percola per lutum, et compinge, ut scis, et semper collige ipsam aquam. Tunc serva aquam ipsam (quae est quasi ipsius substantia), et solve per se rursus, et compinge, et redde ipsi aquam ipsius, ter ab ipso destillatam, donec ebibat ipsam. Et est elexir magnum. Postea solve omne per se, ut prius. Haec est aqua vitae perfecta et plena, quae in vitam revocat omnia corpora mortua et omnes spiritus, et est transiens, tinguens et detenens : atque est adparatio omnium spirituum extractorum, atinçar perfectum.

LXVII, 2. *Aqua animalis, scilicet e partibus animalium.* Sume pilos pulcros et nigros, et fac ex ipsis ordinem unum, et e sulphure trito ordinem unum, atque e corticum ovorum coctorum, commixtorum cum sanguine, eadem vi alium ordinem. Haec omnia pone in vase alambici, et impone tegumentum, et cura stillent ut rosarum liquor. Atque exibit <humor> ruber et pulcer. Absconde ipsum, atque operare ipsum adhibens; nam per ipsum cerantur calces corporum, et spiritus ad perfectam coctionem perveniunt.

LXIX. *Ἄλλον.* ἔλαιον δὲ ἐξ αἵματος μόνου γίνεται οὕτω. λάβε αἷμα ἀνθρώπου αἱματικοῦ ἢ χολώδους ἐν ἔαρι ἢ θέρει, καὶ θὲς τὸ εἰρημένον αἷμα ἐν ἱππείᾳ κόπρῳ θερμῇ μετ' ἀγγείου καλῶς κεκλεισμένου ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά. εἶτα ἔκβαλε ἐκ τῆς κόπρου, καὶ βάλε ἐν κολοκύνθῃ πρὸς τὸ κατασταλάξαι, καὶ ποίησον ὑπ' αὐτῷ χαῦνον πῦρ ἐκ κλημάτων ξηρῶν ἢ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ξύλων. καὶ πρῶτον ἐξελεύσεται ὕδωρ καθαρόν, ὃ φύλαξον εἰς τὰ ἔργα τῆς χρείας. εἶτα ποίησον πῦρ ἰσχυρότερον, καὶ ἐξελεύσεται ἔλαιον εὐγενὲς καὶ τίμιον, ὃ δοκίμασον οὕτω. λάβε πέταλα σιδήρου ἢ χαλκοῦ λεπτότατα πεπυρωμένα, καὶ σβέσον ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι ἑπτάκις, καὶ λήψονται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς χρῶμα ἀργύρου καλόν.

LXX, 1. Εἶπέ τις τῶν σοφῶν ὅτι ὁ ἑρμῆς ἐστι πνεῦμα καὶ ψυχή, καὶ ἄλλος εἶπεν ὅτι αἱ στυπτηρίαι εἰσὶν αἱ ψυχαί, καὶ ἕτερος ἔφη· ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυσός εἰσιν αἱ ψυχαί, ὡς μεταξὺ τῶν ἀχρείων σωμάτων καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων πνευμάτων ταττόμεναι. καὶ εἶπεν ἕτερος· τιτανώσατε τὰ σώματα μετὰ ἅλατος· τοῦτο γὰρ ἀναλίσκει τὰς ὑγρότητας αὐτῶν, ἕως οὗ γένηται ὡς τέφρα· καὶ ἀφαιρήσετε ἐξ αὐτῶν τὰ συμβάμματα τὰ κατακαίοντα αὐτά. καὶ τότε λοιπόν, ὅταν [ἐπάνω αὐτῶν] ἐπὶ | τῶν αὐτῶν ἐπιστραφῶσιν τὰ πνεύματα τὰ ἀναβιβασμένα, F. 51 τότε ἐνισανοῦσιν ἐν τοῖς σώμασιν, καὶ τότε ἔσῃ ἀμέριμνος ἀπὸ τῆς φθορᾶς. καὶ ἴσθι ὅτι αἱ τίτανοι τῶν μετάλλων ἔχουσιν δύναμιν διαβατικὴν καὶ καθεκτικήν, τὸ μὲν τῷ λόγῳ τῆς λεπτότητος καὶ ὀξύτητος αὐτῶν, τὸ δὲ διὰ τὸ εἶναι ἐκ πραγμάτων κατόχων καὶ μάλιστα τετιτανωμένων ἐκ πυρός, καὶ διὰ τοῦτο δύνανται κατασχεῖν τὸν ἑρμῆν καὶ βάψαι. μάλιστα δὲ κατέχει αὐτὸν ἡ τίτανος τοῦ μολύβδου διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ ἐκ φύσεως φίλον, ὥσπερ ἐστί. τὸ ἀρσενικὸν φιλεῖ ἡ σελήνη πλέον ἤπερ ἕτερον σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο ἀφαιρεῖται ἐξ αὐτοῦ τὸ ῥάϊσμα. δεύτερος δέ ἐστι φίλος ὁ μόλυβδος, καὶ διὰ τοῦ τοιούτου αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀναμίγνυται.

2 χῶλλῶδοῦς R **8** τέχνης et in marg. γρ. χρείας N **17** τατὄμενε R, ταττόμὲναι **19** αφερίσετε R, ἀφαιρήσεται N συβᾶμᾶτα R **20** καίοντα N ἐπε̃νω αυτῶν R, ἐπαινῶ αὐτὸν N; delenda videntur **22** αινισεύνοῦσιν R, ἐνισεύουσιν N **27** (δί)νατε R, δύνανται N **28** κατέχειν RN αὐτὸ ἡ RN αὐτοῦ] αὐτὸν RN **30** υπε̃ρ R, ὑπὲρ N ραϊσμα R, ῥάισμα N **32** αναμίγνυ(τ)ν R

LXIX. *Aliud. Oleum autem e solo sanguine fit ita.* Sume sanguinem hominis sanguinei seu biliosi (primo vere seu aestate), et pone sanguinem, quem diximus, in fimo equino calido, in vase bene clauso, dies septem. Postea extrahe e fimo, et conice in cucurbitam ad destillandum, et incende ignem laxum e virgis siccis seu aliis huiuscemodi lignis. Et primum exibit aqua pura, quam serva ad negotia usus tui. Postea incende ignem validiorem, atque exibit oleum nobile et pretiosum, quod explora ita. Sume petala ferri seu aeris subtilissima et inflammata, et extingue in hac aqua septies; et sument, intrinsecus et extrinsecus, colorem argenti pulcrum.

LXX, 1. Dixit quidam vir sapiens hydrargyrum esse spiritum et animam; et alius dixit alumina esse animas; atque alius dixit argentum et aurum animas esse, quasi inter inutilia corpora et gloriossimos spiritus habeant locum. Et dixit alius : calcinate corpora salis ope; hoc enim dissipat humiditates ipsorum, donec fiant velut cinis; et extrahite ex ipsis accidentia, quae ipsa urunt. Tunc, ceterum, cum ipsis devolvantur spiritus elevati, tunc insidebunt in corporibus; et tunc eris securus a pernicie. Et scias metallorum calces habere vim transeuntem et detenentem, tum ob subtilitatem et aciem ipsarum, tum quia constant e rebus detentis et potissimum calcinatis ignis ope : idcirco posse detinere hydrargyrum et tinguere. Potissimum detinet hydrargyrum calx plumbi; quia (quae ipsius est natura) ipsi amica est, ut re vera est. Arsenicum amatur argento magis quam cetera corpora; idcirco ipsi adimit fissuram. In amicorum numero alterum est plumbum, atque hac de causa cum ipso miscetur.

LXX, 2. Ἴσθι δὲ ὅτι καθολικῷ λόγῳ πᾶσαν ἰατρείαν κομμάτια βάλλομεν ἁδρομερῆ ἐν τῷ χυτραρίῳ μετὰ τῶν μετάλλων, καὶ οὐχὶ ξηρίον λεπτόν, διότι τὸ λεπτὸν ξηρίον εὐκολωτέρως φλογίζεται, καὶ ἐξατμίζεται, καὶ συντομώτερον ἐκδαπανᾶται ἤπερ τὰ ἁδρομερῆ τμήματα. ἐν μόνῳ τῷ ἑρμῇ ξηρίον αὐτὸ βάλλομεν, ἵνα μή, βραδυνούσης αὐτῆς ἀναλῦσαι, ἀναχωρήσῃ ἐκεῖνος ἐκ τοῦ χωνίου.

LXX, 3. Καὶ ἔτι ἰστέον ὅτι τὰ σώματά εἰσιν ὡς † πότια, ὁ δὲ ἑρμῆς καὶ τὰ ἄλλα πνεύματά εἰσιν ὡς γάλα. ὅταν οὖν τὸ σῶμα τιτανωθῇ καὶ λυθῇ καὶ μιχθῇ μετὰ τῶν πνευμάτων τῶν πεπλυμένων, τότε γίνεναι σύμμιξις· ἰατρείας μέρος ἓν ἐπὶ δέκα ἢ τριάκοντα καθαροῦ ἑρμοῦ ῥιφθήτω· σκληρύνει γὰρ καὶ κατέχει τὸ πνεῦμα, καὶ αἰωνίαν σύμπηξιν παρέχει αὐτῷ.

LXX, 4. Ἰστέον οὖν ὅτι ὅσον περισσοτέρως λύεται | ἡ ἰατρεία, τοσοῦτον κρειττόνως ἐνεργεῖ, καὶ κατέχεται, καὶ τελειότερον F. 51v. ἔρχεται. πλὴν εἰ μὲν ἡ ἰατρεία χρῶμα μόνον διίστησιν ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν μετάλλων, ἀπὸ φθορᾶς φυλάσσει. εἰ δὲ δι' ἔλλειψιν οἰκονομίας τὸ μέταλλον, οὗπερ ἡ φήμη μεταχθῆναι εἰς ἄργυρον καὶ εἰς χρυσόν, μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἰατρείας γίνεται λίαν σκληρὸν καὶ οὐκ ἀρκούντως γλυκὺ εἰς ἐργασίαν καὶ σφυρίον, συνέργησον αὐτῷ οὕτω. σβέσον αὐτὸ δεκάκις ἐν χοιρείῳ στέατι, εἶτα λεπτῶς ἐξελαυνίσας θὲς ἀνὰ μέσον δύο πάτων βοραχίου τετριμμένου μετὰ μικροῦ στέατος χοιρείου, καὶ οὕτως ὅλον λῦσον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον. καὶ οὕτω προελάσεις εἰς ἁπαλότητα καὶ γλυκύτητα, ἣν θέλεις. εἰ δὲ λίαν γένηται ἁπαλόν, καὶ λίαν ταχέως λύηται, σβέσον αὐτὸ δεκάκις, ἢ ὁσάκις βλέπεις χρειῶδες, καὶ γενήσεται σκληρότερον καὶ βραδύτερον εἰς τὸ λυθῆναι. εἰ δὲ οὐ γένηται ἀρκούντως κεχρισμένον, προστεθήτω πλέον ἐκ τῆς ἰατρείας, καὶ συμμιχθήτω μέταλλον ὅμοιον ηὐτρεπισμένον καὶ κεκαθαρμένον. εἰ δὲ

2 χυταρῦῶ R, χταρίῳ N **5** αυτὼ R, αὐτῷ N **8** πότια RN τὸν δὲ ☽ RN; et in marg. ἴσως ὁ N; cf. l. *argentum vero vivum* **11** σίμιξεις εἰς R, σύμμιξις εἰς N; an hiat textus? **12** καθαρὸν RN **13** αυτὼ R, om N **15** τέλἐότερον R **16** ἡ μὲν ι ιατρία R, ἡ μὲν ἰατρεία N **18** ἐλάμψιν R, ἔλαμψιν N ὅπερ ὑ φιμὶ R, ὅπερ ἔφημεν N **25** πρῶελάσι R, προελάσει N **27** γενι (τ) R, ἐγένετο N **28** ἀρκοὺν τὸ (καὶ)χρἰσμένω R, ἀρκοῦν τὸ κεχρισμένον N **30** μέταλον R, μετὰ ἄλλου N ιυτρεπεισμένον R

LXX, 2. Scias omnium medicinarum nos universe ollae inicere frustula, in crassas particulas divisa, una cum metallis, et non xerion minutum. Nam minutum xerion facilius ustulatur et evaporat, et citius dissipatur quam crassiores sectiones. In uno tantum hydrargyro xerion ipsum inicimus, ne, si ipsius <medicinae> moretur solutio, ipse ascendat a fusorio.

LXX, 3. Scias quoque corpora esse, ut ita dicam, ad bibendum apta (?), hydrargyrum vero et alios spiritus esse quasi lac. Cum igitur corpus calcinetur, et solvatur et misceatur cum spiritibus ablutis, tunc fit commixtio : medicinae pars una decem vel triginta partibus hydrargyri puri iniciatur; nam durat et detinet spiritum, et perennem compactionem ipsi praebet.

LXX, 4. Sciendum est quo magis solvatur medicina, eo melius operari et detineri et magis fieri perfectam. At medicina, si colorem tantum dirimit in solutione metallorum, corruptionem impedit : si vero, ob pertractationis defectum, metallum (quod fama est adduci ad argentum et aurum) post medicinae iniectionem fit nimium durum et non satis dulce ad operationem et malleum, adiuva ipsum ita : extingue ipsum decies in adipe suillo, postea in subtilem laminam educ, et interpone duobus ordinibus borachii triti cum parva vi adipis suilli; atque ita solve totum hac ratione. Atque ita ipsum adduces ad mollitiem et dulcedinem, quam cupis: si vero fiat nimium molle, et nimium cito solvatur, extingue ipsum decies, vel quoties tibi opportunum videbitur, et fiet durius et tardius ad solvendum. Si non sit satis inunctum, addatur maior copia medicinae, et simile commisceatur metallum praeparatum et purgatum.

ὑπερβάλλει τῷ χρώματι, εἰς χρυσὸν δηλονότι, ἡ σελήνη, <καὶ> οὐ δύναται εἶναι λίαν λευκή, τεθήτω ἔλαττον ἐκ τῆς ἰατρείας καὶ πλέον ἐκ τοῦ μετάλλου τοῦ εἰς ἰατρείαν προκειμένου. εἰ δὲ ἔξω χρῶμα καλὸν μὴ ἔχῃ, ὁ καπνὸς τῶν τριχῶν τὸ χρῶμα ἀναπληρώσει, καὶ ἔτι ῥιπτόμενον ἢ σβεννύμενον εἰς ἅλας κοινὸν ἢ βιτριόλον ῥωμανὸν ἢ κουπερόζε ὁμοίως χρῶμα κάλλιστον προσλήψεται. εἰ δὲ ἡ ἰατρεία μὴ εἰσέλθῃ καλῶς ἐντὸ<ς> τοῦ σώματος <τοῦ> μετάλλου, ὅ ἐστιν ἔλλειψις κηρώσεως, σύνδραμε αὐτῷ μετὰ | ἐλαίου ὠῶν καὶ τριχῶν καὶ μετὰ ἅλατος ἀμμωνια- F. 52. κοῦ. εἰ δὲ καλῶς εἰσέλθῃ, μὴ μέντοι ἐναπομείνῃ καλόν, ὅ ἐστι ἔλλειψις κατοχῆς, σύνδραμε αὐτῷ διὰ κηρώσεως καὶ λύσεως καὶ συμπήξεως. εἰ δὲ καλῶς εἰσέλθῃ, καλῶς ἐναπομείνῃ, μὴ μέντοι καλῶς βάψῃ, ὅ ἐστιν ἐξ ἐλλείψεως καὶ καθάρσεως καὶ συμπήξεως, μεταποίησον τὰς ἀναβάσεις καὶ τὰς καθάρσεις, καὶ τὸ μεταλλικὸν σῶμα αὔξησον εἰς τὴν ἰατρείαν.

LXXI, 1. Ἰστέον ὅτι εἰ τὴν μεταλλικὴν τέχνην ζητοῦμεν γενικῶς μὲν εἰς δύο τινὰ διαιρῆσαι, σώματα δηλονότι καὶ πνεύματα, καταστadῶς δὲ ἐξαπλούμενα πλεῖστά εἰσιν· ἅλες, στυπτηρίαι, ἔλαια, ὕδατα, βοράχια καὶ ἕτερα, ἅτινα οὔτε βάπτονται οὔτε βάπτουσιν, ἀλλά εἰσιν βριθικὰ τῶν σωμάτων καὶ τῶν πνευμάτων, ἵνα συντομώτερον εὐτρεπίζωνται καὶ συντομώτερον λύωνται. καὶ μετὰ τῶν τιτάνων αὐτῶν κηροῦνται αἱ τίτανοι τῶν μετάλλων, ὅπως ἐφίενται τῆς ποιότητος τῆς καλλωπιζούσης τὰ σώματα. μνημονεύσομεν τοίνυν καὶ περὶ τούτων, καὶ πρῶτον περὶ ἁλάτων. εἰσὶ γὰρ ὠφελιμώτερα ἔν τε ταῖς καθάρσεσιν καὶ κηρώσεσι καὶ λύσεσι καὶ συμπήξεσι καὶ τιτανώσεσιν, ἅτινά εἰσιν τῇ τέχνῃ ἀναγκαιότατα καὶ ἀνυσιμότατα. ἐν γοῦν τοῖς ἅλασιν ἀρχικώτερά εἰσιν, καὶ ὡσανεὶ κρείττονα, ἅλας ἀμμωνιακόν, ἅλας ἀλκαλί, ἅλας τῆς πέτρας,

1 καὶ addidi **4** καλὸν RN **7** εντο in extrema l. R, ἐν τῷ N **8** τοῦ addidi **9** αυτὼ R (concurre ipsi ?); et l. 11; αὐτὸ N **11** κατόχου RN **12** ἐναπὸμένη R, ἐναπομένει N **13** ελείμψεος R, ἐλλάμψεως N **14** (και) μεταλ. RN **16** εις τὴν R, τὴν N ζητούμένα R, ζητοῦμεν N (τὰ ἐν τῇ μεταλλικῇ τέχνῃ
τ τ
ζητούμενα ?) **18** καστἄδὸς R, κατασταδῶς N **19** ἔλμια RN **23** ἐφίεν R, ἐφίενται N πιώτιτος R, πιότητος N **25** ἐλάτων RN et in marg. ἁλάτων N
χ
27 αναγγεώτατα R **28** αρτικῶτερα R δσάνι R, ὅσ᾽ ἂν ᾖ N

Si argento nimius est color (ad aurum scilicet), et argentum non potest esse valde album, ponatur minor copia medicinae et maior copia metalli medicinae propositi. Si vero extrinsecus colorem pulcrum non habeat, fumus pilorum colorem explebit; atque etiam, si ponatur vel extinguatur in sale communi seu vitriolo Romano seu cuperosa, itidem colorem pulcerrimum sumet. Si autem medicina non penetret bene corpus metalli (ob defectum cerationis), succurre ipsi oleum adhibens ovorum et pilorum et sal ammoniacum. Si bene penetret <color>, sed non maneat pulcer (ob defectum detensionis), succurre ipsi per cerationem et solutionem et compactionem. Si bene penetret, sed non bene tinguat (ob defectum tum purgationis, tum compactionis), renova elevationes et purgationes, et metallicum corpus auge in medicina.

LXXI, 1. Sciendum est, si metallicam artem quaerimus universe in duo quaedam dividere, corpora scilicet et spiritus, in peculiari vero explanatione plurima inesse: sales, alumina, olea, aquas, borachia et alia, quae neque tinguantur neque tinguant, sed graviora efficiant corpora et spiritus, ut citius praeparentur et citius solvantur; et per ipsorum calces cerari calces metallorum, ut qualitate ad meliorem statum ducente potiantur corpora. De his quoque igitur mentionem faciemus, et primum de salibus. Sunt enim utilissimi sales in purgationibus et cerationibus et solutionibus et compactionibus et calcinationibus, quae res in arte sunt maxime necessariae et efficaces. In salibus principatum obtinent et quasi potentiora sunt sal ammoniacum et sal alcali, sal petrae

ἤγουν ἅλας νίτρον, ἅλας βίτρουν, σαλγέμα, ἅλας κοινόν, ἅλας ἄνθους, ἅλας ἐξ οὔρου παίδων καὶ ἅλας ἁλαμπρότ.

Ῥητέον οὖν περὶ τούτων. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἀμμωνιακοῦ ἅλατος, ὅπως ἐστὶ κρεῖττον καὶ ἀξιολογώτερον πάντων, καὶ τίνες αἱ ἐκ τούτου ὠφέλειαι, | ἤδη ἔφημεν, ἡνίκα τοῖς πνεύ- F. 52v. μασιν τοῖς μεταλλικοῖς αὐτὸ συγκατελέγομεν. ὡς γὰρ ὁ ἑρμῆς καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς πνεύμασιν συγκαταλέγεται, οὕτω καὶ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας, καὶ τοῖς πνεύμασιν καὶ τοῖς ἅλασιν συγκαταριθμούμενον, ἐκεῖσε τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον πληρέστατον ἀπείληφεν. νῦν οὖν λέγωμεν περὶ τῶν ἄλλων ἁλάτων.

LXXI, 2. Τὸ ἅλας ἀλκαλὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐπαίνῳ φημίζουσιν αἱ βίβλοι τῷ ἀμμωνιακῷ ἅλατι, καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως λέγουσιν εἶναι, προκειμένου τού<του> ὅτι τὸ ἅλας ἀλκαλὶ τὰ πνεύματα ἰσχυροτέρως δεσμοῖ καὶ ἐπικρατεῖ, καὶ πάντα τὰ σώματα δραστικώτερον χαυνοῖ, ἀερώδει καὶ χαυνώδει καὶ πυρώδει δυνάμει, καὶ ταχέως λύει τοὺς λίθους, κρύσταλλόν τε καὶ σίδηρον καὶ τὰ ἄλλα σκληρὰ σώματα, <ἃ> τῇ τοῦ πυρὸς δυνάμει ἐτάζονται. τὸ δὲ ὕδωρ τοῦ ἅλατος τούτου παρευθὺ λύεται, καὶ ἀναλυθὲν διέρχεται τὰ σώματα, καὶ χαυνοῖ, καὶ ταχέως εὐανάλυτα ποιεῖ, καὶ βαλλόμενον εἰς τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας μετὰ τῶν πνευμάτων τῶν ηὐτρεπισμένων διέρχεται τὰ σώματα μετ᾽ αὐτῶν, καὶ τὸν χαλκὸν χαυνοῖ. ἔστι δὲ ἀλκαλὶ ἅλας ὅπερ ἐκ βοτάνης τινὸς ἐξέρχεται καλουμένης σόζα, ἐξ ἧς γίνεται ὕελος. ἡ γὰρ βοτάνη καίεται, καὶ ἡ στάκτη αὐτῆς ἁλμυρότητα ἔχει, ὥσπερ πᾶσαι αἱ στάκται τῶν σωμάτων ἐν τῷ ἀγγείῳ τῆς κατακαύσεως, εἶτα διὰ λύσεων εἰς ὕδωρ ὀξὺ προβιβάζεται, ὥσπερ ἐξέρχεται τὸ σὰλ βίτρουν ἐκ στάκτης πτέρεως, ἐξ ἧς γίνεται ὕελος παρ᾽ ἡμῶν.

ll. **11** sqq. cf. Alb. m. II, p. 434.

1 σαλγίμε RN **2** αλὸς R ἄνθου RN **4** (ἐστὶ) κρ^{τ}ί R, διάκριται N **5** cf. cap. LIX sqq. **6** συνκαλ^{τ}έγομεν R, συτάκτως ἐλέγωμεν N **12** αυτοὺ R, αὐτῆς N **13** του ὅτι RN **15** δρᾶστιρ^{τ}ίων, δραστικώτατα et in marg. δραστικωτάτως N ἀἐρῶ(δι) (και) χαύνῶ(δι) (και) πιρῶ(δι) R, ἀερῶδες καὶ χαυνῶδες καὶ πυρῶδες N **17** ἃ addidi **20** ἀνάλυτα N, cum in R non ευα primo obtutu sed αα legi possit **21** ιηυτρέπεισμένον R **22** αυτὼν R, αὐτῶν N ὥσπερ R, ὥσπερ N **23** εξέρχἐσθε R, ἐξέρχεσθαι N σὄζα R, σῶζα N ἐκ σόζα γίνεται ἅλας ἀλκαλὴ in marg. N **24** (και) = και ι = καὶ ἡ R **27** σαλμήτριον N. πτερίδος N in marg.

vel nitrum, sal vitrum, sal gemma, sal commune, sal floris, sal ex urina puerorum et sal alamprot. Dicendum igitur est de his. Sed sal ammoniacum melius esse et laudabilius omnibus, et quae eius sint utilitates, iam diximus cum in spirituum metallicorum numero ipsum posuimus. Ut enim hydrargyrus et in corporum et in spirituum numero habetur, ita sal quoque ammoniacum et in spirituum et in salium numero ponitur : et iam de ipso sermonem plenissimum exposuimus. Nunc igitur dicamus de aliis salibus.

LXXI, 2. *Sal alcali* eadem laude cumulant libri atque sal ammoniacum, et eadem vi praeditum esse dicunt, cum hoc vero praemittant, sale alcali spiritus validius ligari et regi, et omnia corpora maiori molliri efficacia, propter aeream et mollientem et igneam ipsius vim, et cito solvi lapides, crystallum et ferrum et alia dura corpora, quae ignis vi explorantur. Aqua vero huius salis statim solvitur, et soluta penetrat corpora et mollit, et ut cito atque facilius solvantur efficit : si vero <sal alcali> inieceris sali ammoniaco cum spiritibus praeparatis, cum ipsis penetrat corpora, et aes mollit. Sal alcali ex herba extrahitur, quam vocant *soda*, qua fit vitrum. Herba enim uritur, et cinus ipsius in salsuginem, ut omnes corporum cineres in vase ustionis, postea per solutiones in aquam acrem progreditur eadem ratione, qua sal vitrum progreditur e filicis cinere, e quo vitrum facimus.

LXXI, 3. Ἑτοιμασία δὲ αὐτοῦ πλήρης αὕτη ἐστίν. λάβε τὴν στάκτην ἐκείνην, καὶ λῦσον ἐν ὕδατι καὶ οὔρῳ, | καὶ F. καταστάλαξον διὰ πηλοῦ, καὶ πῆξον χαύνῳ πυρί, καὶ οὕτω ἔχεις ἀλκαλί.

LXXI, 4. Ἅλας δὲ ἀλκαλὶ γίνεται οὕτως. λάβε λίτραν μίαν ἀλκαλί, καὶ λείωσον αὐτό, καὶ θὲς ἐπ' αὐτῷ τέτταρας λίτρας ὕδατος, καὶ βράσον εἰς χύτραν ταράσσων αὐτὸ μετὰ ξυλαρίου. εἰ γὰρ οὐ ταράσσεις αὐτό, τρυπήσει ἡ χύτρα ἀπὸ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. οὕτω ποίησον, ἕως οὗ λείψῃ τὸ ὕδωρ εἰς ἀγγεῖον, καὶ εἰ ἔστι καιρὸς θέρους, ἔασον αὐτὸ ψυχρανθῆναι, εἰ δὲ χειμῶνος, στρέψον αὐτὸ εἰς χύτραν, καὶ βράσον αὐτόν, ἕως οὗ πήξῃ. τοῦτό ἐστι σὰλ ἀλκαλὶ τὸ ἀναγκαῖον καὶ πολυθρύλλητον.

LXXI, 5. Λύεται δὲ τὸ σὰλ ἀλκαλὶ οὕτω. λάβε σὰλ ἀλκαλὶ λευκὸν καὶ ξηρόν, καὶ θὲς αὐτὸ εἰς ὀθόνιον κοσκίνου τριχίνου, καὶ κρέμασον αὐτὸ ἐν βόθρῳ ὑπογαίῳ, ἕως <οὗ> ἐκχυθῇ ὕδωρ. καὶ τίθει ἄνω βήσσαλα καινά, καὶ ἐπάνω τῶν βησσάλων θὲς τὸ δέμα ἐν κανδήλᾳ, καὶ ἡ κανδήλα ἔστω πόρρωθεν τοῦ ὕδατος δακτύλους τέτταρας. καὶ σκέπασον τὸν βόθρον, καὶ δρόσισον μετὰ ὕδατος γύρωθεν, ἵνα δροσίζηται, ἐπειδὴ λύεται ὅλον, καὶ σκόπει ἀνὰ τρεῖς ἡμέρας, ἕως οὗ γένηται ἡ κανδήλα ὅλη ὕδωρ. τοῦτο πήσσει τὸν ἑρμῆν.

LXXI, 6. Εἰ δὲ δι' αὐτοῦ πηχθῇ ὁ ἑρμῆς, οἰκονομεῖται οὕτω. λάβε ἑρμοῦ λίτραν μίαν, καὶ θὲς μετ' αὐτοῦ κομμίδιον Ἀλεξανδρινόν, ἴσον αὐτῷ, τετριμμένον ἐν χωνίῳ, καὶ φύσησον ἐπ' αὐτῷ ὥραν μίαν, ἕως οὗ πυρωθῇ, καὶ ἄνοιξον τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν μετὰ ξυλαρίου, καὶ ῥάντισον αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ὕδατος

l. **1** cf. Alb, m. II, p. 434.

3 πιξῶ R (και) $\overset{τ}{ου}$ R, καίων καὶ N **6** ἐπ' αὐτῷ] $\overset{αυτ}{ὑπο}$ R, ὑποκάτω N **7** μετὰ ὕδατος βράζων ἐν ξυλαρίῳ RN **9** λίψι R, λήψῃ N **10** θερ' R, θέρους N **11** αυτοῦ R **13** σα ἀλκἀλή R **14** τριχινον R, τριχίνου N **15** οὗ addidi **16** αν R, ἀνὰ et in marg. ἄνω N βίσαλα : RN, et : in marg. "*maloni*" N βυσἆλ(ον) R **16-17** δὲμαἐνμᾶν(δι)μα R, θέμα ἐν $\overset{κ}{μ}$ανδήλα N δέμαἐν κανδήλᾳ Delatte **19** δροσίζετε R, δροσίζεται N ὅλον RN **21** πίσει R, πήσει N **22** (δι)αυτοῦ R, καὶ αὐτὸ N **23** κομί(δι)ν R, κομίδην N **24** αυτοῦ R, αὐτῷ N **25** ἐπ'] υπ R, ὑπ' N $\overset{τ}{αυ}$ R, αὐτὸν N

LXXI, 3. *Praeparatio ipsius plena est haec.* Sume cinerem illum, et solve in aqua et urina, et destilla per lutum, et compinge igni laxo; atque ita habes alcali.

LXXI, 4. *Sal alcali fit ita.* Sume litram unam alcali, et tere, et ipsi impone quattuor litras aquae, et fervefac in olla, conturbans ipsum et miscens tigillo. Nam si non conturbas, perforabitur olla vi ipsius. Ita fac, donec deficiat aqua in vase; et, si est aestivum tempus, sine frigescat; si hibernum tempus, infunde ipsum ollae, et fervefac, donec compingatur. Hoc est sal alcali, necessarium et famigeratum.

LXXI, 5. *Solvitur sal alcali ita.* Sume sal alcali album et siccum, et impone ipsum texto cribro e pilis confecto, et suspende in fovea subterranea, donec aqua exundet. Et impone lateres novos, et super lateres adpone fasciculum in candela; et candela distet ab aqua digitos quattuor. Tege foveam et circum adsperge aqua, ut irroretur, cum solvatur omnino; et inspice, inter tres dies, donec candela omnis facta sit aqua. Haec aqua compingit hydrargyrum.

LXXI, 6. *Si vero per ipsum compactus sit hydrargyrus, pertractatur ita.* Sume hydrargyri litram unam, et pone cum ipso in fusorio aliquantum gummi Alexandrini, triti, cuius vis eadem sit atque hydrargyri; atque ipsi insufla horam unam, donec inflammetur : et aperi ipsius caput, tigillum adhibens, et adsperge ipsum huius aquae

τούτου ὀγ. μιᾷ. καὶ πήσσεις αὐτὸ λίθον ὡς ἄργυρον. οἰκονόμησον αὐτόν, ἕως οὗ τελειωθῇ. καὶ τοῦτό ἐστιν αἴνιγμα· μάθε αὐτὸ σὺν θεῷ.

LXXI, 7. Τοῦτο τὸ σὰλ ἀλκαλὶ λύει πάντα τὰ τιτανωμένα σώματα καὶ τὰ πνεύματα | εἰς ὕδατα, καὶ μετάγει πάσας τὰς τιτάνους (F. 5) τῶν σωμάτων εἰς στερεὰν ζύμην, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τρόπος τῆς ποιήσεως καλὸς καὶ τοῦ ἅλατος ἀλκαλὶ καὶ τῆς λύσεως αὐτοῦ τοῦ φυσικοῦ σὰλ ἀλκαλί. εἰ μὲν οὖν ἔχεις ἀλκαλὶ φυσικόν, χρῶ αὐτῷ, εἰ δὲ μή, λάβε ἐκ τοῦ τεχνευτοῦ ἀλκαλί, καὶ χρῶ.

LXXI, 8. Ἔστι δὲ ἡ τοῦ τεχνευτοῦ ἀλκαλὶ οἰκονομία αὕτη. λάβε ἰλύος οἴνου, ῥιζῶν πτέρεως κερ. ζ', κυάμου ξηροῦ κεκαυμένου στάκτην, στάκτης ξύλου πρίνου καὶ τιτάνου ἀσβέστου ἀνὰ ἴσον. ταῦτα κοσκινίσας καὶ λαβὼν ἐξ αὐτῶν λίτρας πεντεκαίδεκα καὶ ὕδατος γλυκέος λίτρας πεντεκαίδεκα, λῦσον διὰ τοῦ πυρός, καὶ ἀφ' οὗ λυθῇ, ἐξάγαγε ἐκ τοῦ πυρός, καὶ ψυχρανθήτω. μετὰ ταῦτα σακκέλισον διὰ πηλοῦ, καὶ θὲς ἐπὶ πυρός, καὶ ψῦξον. καὶ οὕτω ποίησον πεντεκαιδεκάκις, ἕως οὗ δυνηθῇς ἰδεῖν ὃ θέλεις, λύων, σακκελίζων καὶ πηγνύων. τοῦτο τὸ ὕδωρ ὁμοίως τῷ τοῦ φυσικοῦ ἀλκαλί, εἴπερ ἐκ περισσοῦ ἔρχεται, τὸν σίδηρον λευκαίνει, καὶ πάντα τὰ σώματα λύει, καὶ διαβαίνει, καὶ χαυνοῖ ἰσχυρῶς· πλήν, ὅταν λύεται μετὰ ὄξους, ἀποδίδωσιν μελανίαν.

LXXI, 9. Τὸ δὲ ἅλας τῆς πέτρας, ἤγουν τὸ σαλνίτρον, ἀξιέπαινόν ἐστιν ἐν ταῖς κηρώσεσιν, διότι <δι>έρχεται καὶ χαυνοῖ τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα, καὶ ταχέως ἀναλυθῆναι ποιεῖ. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σαλνίτρον συντομώτερον ἀναλύεται ἤπερ ἅπαντα

l. 4 cf. Alb. m. II, p. 435.

1 τουτοῦ ο ΓΓ α' R, τοῦ ἀγγείου α' N πίσης R, πήσει N **4** ὁυτω ο R, οὕτως N **7** καλὴ R (ratio... *pulchra* ?), καλὸς N **8** φυσικοῦ σᾶλκαλὴ R, φυσικὸν σὰλ ἀλκαλὴ N, cf. p. 196, 18 **9** τεχνευτοὺ R, τεχνικοῦ N **11** στερ ζ' RN **12** (καὶ) καῦμένην R **13** ταύτας RN **15** λῦσον ἐκ RN **17** πίοισ(ὸν) R, ποήισεις N **18** δυνηθῇς]θέλῃς RN ι(δὶ)ν ὁ θέλης· λίων R, εἰ δὲ καὶ ἐθέλεις λύειν ων N **19** ὑπερ ἐκ περισοὺ R, ὑπερεκπερισσοῦ N **20** τ(ὸν) ϑς (και) λευ(κάι)νη R, ϑς καὶ λευκαίνει N λύεται R, λύεται η **24** ἔρχεται RN **26** ὑπερ R, ὑπὲρ N

uncia una. Et compinges ipsum in lapidem argenti instar. Pertracta ipsum, donec perficiatur. Hoc vero aenigma est : hoc ipsum disce, Deo iuvante.

LXXI, 7. *Hoc sal alcali* omnia corpora calcinata et spiritus in aquas solvit, atque adducit omnes corporum calces ad solidum fermentum : atque haec est pulcra ratio confectionis salis alcali et <pulcra ratio> solutionis ipsius alcali naturalis. Si igitur habeas alcali naturale, utere ipso; sin minus, sume artificiale alcali, et adhibe.

LXXI, 8. *Haec autem est artificialis alcali pertractatio.* Sume vini faecem, radicum filicis cer. septem, fabae siccae cinerem ustum, ligni ilicei cinerem et calcem inextinctam ana. Cum haec cribraveris, ipsorum sume litras quindecim et aquae dulcis litras quindecim, et solve per ignem; et, cum soluta sint, extrahe ex igne, ut refrigescant. Postea percola per lutum, et impone igni, et refrigera. Atque ita fac quinquies et decies, donec videas quod videre cupis, solvens, percolans et compingens. Haec aqua, eadem ratione atque naturalis alcali aqua, etsi nimium progreditur, et ferrum dealbat, et omnia corpora solvit, et penetrat, et laxat valde; at, cum solvatur cum aceto, effert nigritiem.

LXXI, 9. *Sal petrae, seu salnitrum,* probabile est in cerationibus, quia penetrat et mollit corpora et spiritus, atque ut cito solvantur efficit. Et ipsum sal nitrum citius solvitur quam omnes

τὰ ἅλατα πλὴν τοῦ ἅλατος τοῦ ταρτάρου. συμπήγνυται δὲ διὰ ξηρότητος γενόμενον ἀνὰ μέσον λίθων τινῶν.

LXXI, 10. Φύσις δὲ αὐτοῦ ἐστιν αὕτη. εἰ διὰ μέσον πεπυρακτωμένων ἀνθράκων παραυτίκα ἁπτομένων <τεθῇ>, ἐξίπταται μετὰ βροντῆς. εἰ δὲ ἐν πηλίνῳ ἢ μεταλλικῷ | ἀγγείῳ τεθῇ ἐπὶ πυρὸς μετά τινος ὑγρότητος, ἠρέμα καὶ δίχα ἤχου ἀναλύεται ὡσεὶ κηρός, καὶ ῥιφθὲν ὅπου θέλεις, παρευθὺς συμπήγνυται λευκὸν καὶ διαυγές. F. 54

LXXI, 11. Οἰκονομεῖται δὲ οὕτω. λάβε αὐτὸ καὶ λείωσον, καὶ εἰς μίαν λίτραν ἁλὸς θὲς λίτραν μίαν ὕδατος. τότε τίθει ἐπὶ πυρὸς χαύνου, ἕως οὗ ὅλον λυθῇ. καὶ τότε ἔκβαλε, ἵνα ψυχρανθῇ, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. καὶ ἔασον καταστῆναι ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ· ἐκ γὰρ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ διαπερᾷ τὰ πήλινα ἀγγεῖα, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας καθίσταται. καὶ εὑρήσεις αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ ὡς κλάδους λευκοὺς καὶ διαυγεῖς θαυμαστῶς πεπηγός.

LXXI, 12. Τοῦτο τὸ ἅλας δύναται τεθῆναι ἀντὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἢ τοῦ σὰλ ἀλκαλὶ ἐν ταῖς λύσεσιν τῶν πνευμάτων καὶ ἐν ταῖς κηρώσεσι, διότι ἀρίστως διέρχεται, καὶ λύει, καὶ κηρώνει, καὶ χαυνοῖ, καὶ οὐ φεύγει τὸ πῦρ, καὶ συντομωτάτως λύεται. καὶ χρῶ αὐτῷ, ὅτε χρεία καλέσῃ σε. εἰ δὲ θέλεις χρῆσθαι εἰς ὕδωρ, λείωσον αὐτό, καὶ χῦσον ἐπ᾽ αὐτῷ ὕδωρ ἅλατος λελυμένου, ὅσον σκεπάσῃ αὐτό. καὶ ἔασον νύκτα μίαν, καὶ σύρωσον αὐτό, καὶ θὲς εἰς καρούρας, καί, ἠσφαλισμένων τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, θὲς ὑπὸ κόπρον ἡμέρας ἑπτά, καὶ λύεται. ἢ λείωσον αὐτό, καὶ μάλαξον μετὰ χολῆς βοείας ὡς ζύμην, καὶ χῶσον μετὰ καρούρας ὑπὸ κόπρον εἰς τόπον δροσερόν, καὶ λύεται εἰς ὕδωρ.

LXXI, 13. Τὸ δὲ ἅλας βίτρουμ, ὅ καὶ ἄνατρον λέγεται, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν ταῖς λύσεσι καὶ ἐν ταῖς κηρώσεσι. χαυνοῖ γὰρ

2 γενομένου RN $\overset{ου}{\text{μέσον}}$ $\overset{ων}{\text{λύθου}}$ $\overset{ων}{\text{τινός}}$ N   3 $\overset{υ}{\text{φ}}$ R   4 τεθῇ addidi   5 $\overset{τ}{\text{βρων}}$ R   12 (δι) ἰνθισ(ὸν) R, διήνθησον N : forlasse διήνθισον   20 συντομοτάτός R, συντομότατα N   24 εἰσφαλεισμένον R, ubi incertum ει an α scriptum sit   27 εἰς τόπον om. N, ubi igitur δροσεράν   28 αναγγέων R; et p. 198, 5 τε λύσεσιν RN

sales praeter sal tartarum. Compingitur vero, per siccitatem, interpositum lapidibus quibusdam.

LXXI, 10. *Natura ipsius est haec.* Si in carbonibus subito inflammatis ponatur, evolat strepens; si autem, in vase luteo seu vitreo, imponatur igni cum humiditate quadam, leniter et sine strepitu solvitur tamquam cera; et si conieceris quo vis, statim compingitur album et clarum.

LXXI, 11. *Pertractatur autem ita.* Sume ipsum et tere, et in libra una salis pone litram unam aquae. Tunc impone igni laxo, donec omne solutum sit. Et tunc detrahe, ut frigescat, et percola per lutum, et sine stet in vase vitreo (nam ob ipsius aciem perforat lutea vasa); et post tres dies sistit. Et invenies ipsum, in aqua, tamquam ramos albos et claros, mire compactum.

LXXI, 12. Hoc sal potest pro sale ammoniaco vel sale alcali in solutionibus spirituum et in cerationibus poni, quia optime penetrat, et solvit, et cerat, et mollit, et non fugit ignem, et citissime solvitur. Utere ipso cum usus vocabit. Si vero voles ipsum solvere, ipsum tere, ipsique infunde aquam salis soluti ita, ut ipsum tegat. Et ibi linqne noctem unam, et trahe ipsum, et pone in caruris, et, firmatis ipsarum capitibus, pone sub fimum dies septem : et solvitur. Vel ipsum tere et molli per bilem bubulam, tamquam fermentum; et inhuma, una cum carura, sub fimum in loco rorido; et solvitur in aquam.

LXXI, 13. *Sal vitrum, quod et anatron dicitur*, necessarium est in solutionibus et cerationibus.

πάντα τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα ἐκ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ εἰσερχόμενον ἐν αὐτοῖς, καὶ λύεται ὡς τὸ σὰλ νίτρον, ἀλλ᾽ οὐχ οὕτως διαυγὲς | ἢ λευκὸν ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξέρχεται. ἐξέρχεται δὲ F. 54v ἐκ τῆς τέφρας τῆς πτέρεως τῆς βοτάνης. τοῦτο τὸ ὕδωρ ἀναγκαῖόν ἐστι παρ᾽ ἡμῖν, λύεται δὲ ἐν πυρί, καὶ ψυχραινόμενον ἐν ξηρῷ πήγνυται, καὶ παρ᾽ ἡμῖν ἀντὶ σὰλ ἀλκαλὶ τίθεται· πλὴν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιον αὐτῷ. οὐ γὰρ ὡς ἐκεῖνο κηρώνει καὶ λευκαίνει, πλὴν καλόν ἐστιν ἐν ταῖς ἀναλύσεσι καὶ κηρώσεσι, ἐπειδὴ ἐκ τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ ἐξέρχεται, <καὶ> συντομώτερον λύεσθαι ποιεῖ.

LXXI, 14. Οἰκονομεῖται δὲ οὕτως. εἰς μίαν λίτραν στάκτης πτέρεως θὲς λίτρας τέτταρας ὕδατος, καὶ βράσον ἐπὶ πυρός, ἕως οὗ δαπανηθῇ ἀπὸ τῆς ἑψήσεως τρίτον μέρος. εἶτα ἔκβαλε ἀπὸ τοῦ πυρός, καὶ ψυχρανθήτω. καὶ καταστάλαξον ἀπ᾽ αὐτοῦ πρῶτον διὰ μαρσυπίου, ἐν ᾧ οἱ κουρεῖς ποιοῦσιν τὸ λεξίβιουμ. δεύτερον διήθησον διὰ πηλοῦ, ὅτι πολλὴν ἰλὺν ἔχει. εἶτα θὲς ἐπὶ πυρὸς εἰς τὸ πῆξαι, ὡς οἶδας. καὶ ἀφ᾽ οὗ πήξῃ, λείωσον ἰσχυρῶς ἐν θυίᾳ, καὶ πάλιν εἰς μίαν λίτραν αὐτοῦ τοῦ ἅλατος θὲς μίαν λίτραν ὕδατος, καὶ πάλιν ἅπλωσον ἐπάνω πυρός, καὶ λυθήσεται. εἶτα ἔξαξον τοῦ πυρός, καὶ ψυχρανθήτω, καὶ διὰ πηλοῦ διήθησον, καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ πυρὸς πῆξον, καὶ πάλιν πῆξον. οὕτως ποίησον τρίς, καὶ ἕξεις σὰλ βίτρουμ, ἤγουν σὰλ νίτρον, καὶ φύλαξον εἰς τὰ ἔργα, ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὰ σώματα καὶ εἰς τὰ πνεύματα δραστηρίως.

LXXI, 15. Γίνεται δὲ κάτοχον τὸ σὰλ βίτρουμ οὑτωσί. λάβε σὰλ βίτρουμ ὀγ. τρεῖς, ἀρσενικοῦ ὀγ. μίαν, καὶ λείωσον ὁμοῦ, καὶ τίθει ἐν φιάλῃ ἀνεῳγμένον ἐχούσῃ τὸ στόμα ἐπὶ πυρός, ἕως οὗ | τὸ ἀρσενικὸν ἀναχωρήσῃ, καὶ τὸ σὰλ F. 55 βίτρον γένηται κάτοχον.

2 ἐν αυτοὶς R, ἑκάστοις N σὰλ νίτρου RN **4** φθείρεος R, φθείρεως et in marg. πτέρεως N **6** ξιρῶ R, ξηρίῳ N **9** καὶ addidi **11** στάκτην R **13** υφέσεως R **14** ἀπ᾽] υπ RN **15-16** λέειβίουμ R, λεαβίουμον N, cum in R incertum ει an α scriptum sit **16** (δι)ήνθισον R, διήνθησον R; et l. 21 ιλῆν R, ὕλην N **20** ἐξαξῶν R, ἔξαγε N **22** βίτρουμ R, νίτρουμ N **25** νίτρουμ bis N **27** ἐχ(ὸν) R, ἐχούσῃ N σῶμα et in marg. στόμα N **29** βυτρ(ὸν) R, νίτρον N

Omnia enim corpora et omnes spiritus mollit ob ipsius aciem ipsa penetrans, et solvitur ut salnitrum, sed non itidem clarum seu album ex igne extrahitur. Extrahitur vero e felicis herbae cinere. Haec aqua nobis est necessaria, et solvitur in igne; et, cum refrixerit in sicco, compingitur, et apud nos pro sale alcali ponitur; sed, ut veritatem dicamus, non est eiusdem ponderis atque <sal alcali>. Non enim ut illud cerat et dealbat; at pulcrum est in solutionibus et cerationibus, quoniam ob ipsius efficaciam egreditur, et ut citius solutiones fiant efficit.

LXXI, 14. *Pertractatur autem ita.* In filicis cineris litra una pone litras quattuor aquae, et fervefac in igne, donec dilapsa sit, ob coctionem, tertia pars. Postea extrahe ex igne; et frigescat. Et destilla, primnm per marsupium, in quo tonsores lixivium faciunt; tum percola per lutum, quia multam habet faecem. Postea impone igni ad compingendum, ut scis; et cum compactum sit, tere valde in pila, et rursus in ipsius salis litra una pone litram unam aquae; et rursus extende, super ignem : et solvetur. Postea extrahe ex igne; et frigefiat, et percola per lutum; et rursus super ignem compinge, et rursus compinge. Ita fac ter; et habebis sal vitrum; seu sal nitrum, et serva ad negotia, quia penetrat corpora et spiritus efficaciter.

LXXI, 15. *Fit autem detentum sal vitrum ita.* Sume salis vitri uncias tres, arsenici unciam unam, et tere una, et igni impone in phiala aperto praedita ore, donec arsenicun saliat, et sal vitrum fiat detentum.

LXXI, 16. Τὸ σαλγέμα χρειῶδές ἐστιν ἐν τῇ χημευτικῇ, ἔστι δὲ θερμότερον καὶ ξητότερον τοῦ σαλνίτρου, καὶ λύεται, ὥσπερ τὸ σαλνίτρον, οὕτω καὶ τοῦτο ἔν τε πυρὶ καὶ ὕδατι, καὶ ὅμοιον αὐτοῦ ἐστιν.

LXXI, 17. Ἑτοιμάζεται δὲ οὕτω. λάβε ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλεις, καὶ εἰς μίαν λίτραν ἁλὸς θὲς μίαν λίτραν ὕδατος γλυκέου. τότε λείωσον, καὶ λῦσον, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. εἶτα πῆξον ἐπὶ πυρός, καὶ φύλαξον εἰς τὰ ἔργα τῆς αὐτῆς τέχνης. .

LXXI, 18. Τὸ ἅλας τὸ ἁλμυρὸν λέγεται ἅλας τοῦ ἄρτου καὶ ἰονὸρ καὶ τάρταρος τῶν σοφῶν. καθαίρει δὲ καὶ λευκαίνει τὰ σώματα, καὶ λύει αὐτά, καὶ πηγνύει τὰ πνεύματα.

LXXI, 19. Ἑτοιμάζεται δὲ οὕτω. λάβε ἁλὸς κοινοῦ ὅσον θέλεις, καὶ λείωσον αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπὶ μαρμάρου, καὶ θὲς εἰς ἑκάστην λίτραν ἅλατος τέτταρας λίτρας ὕδατος καθαροῦ, καὶ τίθει ἐπὶ πυρός, καὶ βράσον ἐν χαλκείῳ, καὶ ἐξάφρισον, ἕως οὗ διὰ τοῦ βρασμοῦ ἐκδαπανηθῇ τὸ τέταρτον αὐτοῦ ὅλον. εἶτα ψύχρανον, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. τοῦτο τὸ ὕδωρ πῆξον ἐπὶ πυρὸς ἀεὶ ἀναμοχλεύων μετὰ δοίδυκος ἢ ῥάβδου, μή πως κολληθῇ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου. τότε θὲς ἐν χύτρᾳ μετὰ πώματος ἐπάνω πεπυρωμένου, καὶ ποίησον ὀπὴν ὅσον δύναται ἀναπνεῖν, καὶ χρίσον ἔξωθεν τοῦ πώματος μετὰ πηλοῦ τῶν σοφῶν, καὶ θὲς μίαν ἡμέραν ἐν φούρνῳ ὑελεψικῷ ἢ κεραμικῷ εἰς τὸ κατακαῆναι, ἢ ἐν φούρνῳ τιτανώσεως μετὰ ἰσχυροῦ πυρὸς ἐν δράνει. εἶτα λείωσον ἐν θυίᾳ ἰσχυρῶς, καὶ λῦσον ἐν κύστει βοὸς μετὰ ὕδατος θερμοῦ | F. 55 ἐπὶ πυρὸς ἢ ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ ὑπὸ κόπρον ἱππείαν· οὕτω γὰρ τὰ ἅλατα λύονται. καὶ πῆξον αὐτὸ ἐπὶ πυρός, καὶ ἔξελε ἐκ τοῦ πυρός. καὶ ἔσται ἅλας λευκὸν λίαν, καὶ θὲς μετὰ χύτρας ἐν τῷ προειρημένῳ φούρνῳ ἐπὶ πυρὸς ἰσχυροῦ ἡμερόνυκτον ἓν εἰς τὸ λευκανθῆναι ὡς πρότερον. εἶτα λείωσον ἰσχυρῶς ἐν θυίᾳ, καὶ λῦσον ἐν κύστει

1 χρείώδης N χειμευτικὴ R, χαμευτικῇ N **4** αὐτοῦ RN (cf. *simile ipsius?*) **6** γλυ(καί)ου R, γλυκέου N **7** (δι)ήνθισον R, διήνθησον N; et l. 17 **8** αὐτῆς om. N **10** οἰονόρ R **15** χἀλκίω R, χαλκείῳ N (καυκίῳ?) **18** ραῦδου R, ῥαβδίου N **19** κολίσοι R, κολλήση N **20** δινα$^{\tau}$ R **22** ιελοψικὼ R, υελοψηκῷ N **24** δρένι R, δρένει N **30** κύστη N

LXXI, 16. *Sal gemma* utile est in arte chemeutica, sed est calidius et magis siccum quam salnitrum; et solvitur, ut salnitrum, in igne et in aqua, et ipsius simile est.

LXXI, 17. *Praeparatur autem ita*. Sume ipsius quantum vis, et in litra una salis pone litram unam aquae dulcis. Tunc tere, et solve, et percola per lutum. Postea compinge super ignem; et serva ad negotia ipsius artis.

LXXI, 18. *Sal salsum dicitur sal panis et ionor et tartarus sapientium*; et purgat et dealbat corpora, et ipsa solvit, et spiritus compingit.

LXXI, 19. *Praeparatur autem ita*. Sume salis communis quantum vis, et ipsum tere diligenter super marmor, et in salis litra unaquaque pone quattuor litras aquae purae; et impone igni, et fervefac in <vase> aeneo, et despuma, donec ob ebullitionem dissipetur quarta pars. Postea frigefac, et percola per lutum. Hanc aquam compinge super ignem semper submovens pistillo seu virga, ne vasis fundo adhaereat. Tunc pone in olla tegumento insuper praedita inflammato; et fac foramen, ut expirare possit, et exteriorem tegumenti partem ungue luto sapientium, et pone diem unum in furno vitrario seu figulino, ut uratur, seu in furno calcinationis adhibens validum ignem. Postea tere in pila valde, et solve in vesica bubula cum aqua calida super ignem, seu in vase vitreo sub fimo equino. Ita enim sales solvuntur. Et ipsum compinge super ignem, et ex igne extrahe. Et erit sal valde album : et impone cum olla in furno, quem supra diximus, igni valido diei et noctis spatium, ut album fiat ut prius. Postea tere valde in pila, et solve in vesica

βοὸς μετὰ ὕδατος θερμοῦ ἐπὶ πυρὸς ὡς πρότερον. καὶ τοῦτο ποίησον πεντεκαιδεκάκις ἕψων, λειῶν, λύων, πηγνύων, τιτανῶν. εἶτα μετὰ τὴν πεντεκαιδεκάτην φορὰν θὲς ὀλίγον ἐξ ἐκείνου ἐπὶ ἀνθράκων πυρὸς ἢ ἐπὶ πετάλων σιδήρου πεπυρωμένου. καὶ <εἰ> λύεται ὡσεὶ κηρὸς ἢ μόλυβδος μὴ τρίζων, καλῶς ἔχει. εἰ δὲ μή γε, μεταποίησον τὴν ἐργασίαν, ἕως οὗ συμβῇ, τουτέστιν ἕψων, ἀναλύων, πηγνύων. καὶ ἴσθι, εἰ καλῶς ἐργάσῃ, τῇ πεντεκαιδεκάτῃ φορᾷ εὑρήσεις τὸ εὐκτέον. ὅταν γὰρ τοῦτο τὸ ἅλας ἑτοιμασθῇ οὕτω, τότε δύναται τεθῆναι ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν πνευμάτων.

LXXI, 20. Τοῦτο τὸ ἅλας ἐστὶν ἱστάμενον, καθαῖρον, συνδέον, διαρκοῦν. καὶ εἰ οὕτως ἐργάσῃ μετ' αὐτοῦ, μεγάλως χαρήσῃ, ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὰ σώματα, καὶ λευκαίνει αὐτὰ λίαν. καὶ ὅταν ποιήσῃς ξηρίον, καὶ οὐκ εἰσκρίνῃ εἰς χαλκόν, λείωσον αὐτὸ μετὰ τούτου τοῦ ἅλατος λελυμένου, <καὶ> ἄργυρος εἰσκίρναται.

LXXI, 21. Τὸ ἄνθος τοῦ ἁλὸς οὕτω γίνεται. λάβε ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου .. ἀνὰ ἴσον, καὶ λείωσον ἰσχυρῶς μετὰ θυίας, καὶ λῦσον μετὰ διπλοῦ αὐτοῦ ὕδατος γλυκέου. τότε καταστάλαξον, καὶ πῆξον ἐν φούρνῳ τιτανώσεως, καὶ φύλαξον, ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι ἐν τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης ταύτης.

LXXI, 22. Τὸ ἅλας τοῦ οὔρου τῶν παίδων γίνεται οὕτω. λάβε οὖρον παίδων δώδεκα ἐτῶν, καὶ φύλα|ξον ἡμέρας ἑπτά, F. 56 καὶ ἕψησον, ἕως οὗ τό τέταρτον ἐκδαπανηθῇ. εἶτα ἐξάφρισον, καὶ θὲς μετὰ τοῦ ἀγγείου ὑελίνου εἰς ἥλιον, ἢ ἕψησον καλῶς ἐπὶ πυρός, καὶ παγήσεται ὡς ἅλας.

LXXI, 23. †Τὸ ἅλας τὸ ἀλαμπρὸτ οὕτω γίνεται. λάβε λίτραν μίαν ἅλατος κοινοῦ πεντεκαιδεκάκις προηυτρεπισμένου,

ll. **16-18** cf. A 649[2], 4 sqq.

2 λειῶν] ♉ R, τρίβων N **4** ανθρὰκου R, ἀνθράκων N **5** (καὶ) in R = καὶ ἰ = καὶ εἰ τριξὸν R **6** εὼς $\overset{\tau}{\text{ου}}$ R, ἕως ὅτου N **7** τουτ(έστιν) R, τοῦτο δὲ N αλὺ(ὸν) R, λύων N **8** $\overset{\tau}{\text{ου}}$ τότε R, τοῦτο δὲ N **12** (και) ἡ $\overset{\tau}{\text{ού}}$ εργάσι μετ αυτοὺ R, διὸ οὕτως εἰργασμένου αὐτοῦ N **15** λελυμένον R καὶ om. R, lacunam non indicant RN **17** προιὴυτρέπεισμένου R exhibet N εἰσκρίνεται N **18** γλυ(καί)ου R, γλυκέου N **20** ἀναγγέον R **21** παιδίων et παιδίου N **26** in marg. ἅλας τὸ ἀλεμπρὸτ R προιυτρὲπέισμέν(ον) R

bubula cum aqua calida super ignem, ut prius. Atque hoc fac quinquies et decies, coquens, terens, solvens, compingens, calcinans. Tum, post quintam et decimam vicem, impone exiguam ipsius vim igni carbonum seu petalis ferri inflammati. Et si solvitur ut cera seu plumbum sine stridore, bene est. Sin minus, repete operationem, donec res eveniat, coquens scilicet, solvens, compingens. Et scias, si bene operatus eris, in quintadecima vice te iuventurum esse quod cupias; cum enim hoc sal praeparatum sit ita, tunc posse poni in elevatione spirituum.

LXXI, 20. Hoc sal est stabile, purgans, colligans, sufficiens. Atque si ita operatus eris, valde laetaberis, quia corpora nimium penetrat et dealbat. Et cum ex eo effeceris xerion, et in aes non introierit, <aes> ipsum tere cum hoc sale soluto : et argentum penetrat.

LXXI, 21. *Flos salis ita fit.* Sume salis communis praeparati... ana, et tere valde in pila, et solve cum dupla vi aquae dulcis. Tunc destilla, et compinge in furno calcinationis ; et serva quia est res necessaria in negotiis huius artis.

LXXI, 22. *Sal urinae puerorum fit ita.* Sume urinam puerorum duodecim annos natorum, et serva dies septem; et coque, donec quarta pars elapsa sit. Postea despuma, et expone, in vase vitreo, soli, seu coque bene super ignem : et compingetur ut sal.

LXXI, 23. *Sal alamprot fit ita.* Sume litram unam salis communis quinquies et decies praeparati ;

ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ λελυμένου καὶ συμπεπηγμένου λίτραν ἡμίσ., ἁλὸς ἀλκαλὶ πεντεκαιδεκάκις προηυτρεπισμένου λίτρας δύο, ἁλὸς οὔρου παίδων προηυτρεπισμένου λίτραν μίαν, πλὴν πεπηγμένου. ταῦτα πάντα τὰ ἅλατα μῖξον καὶ λείωσον ἰσχυρῶς, καὶ ἕψε μετὰ καπιτέλλου ἰσχυροῦ πεποιημένου ἐκ δύο λιτρῶν στάκτης κλαβελλάτης καὶ τριῶν λιτρῶν τιτάνου ἀσβέστου καὶ ὕδατος λιτρῶν ἑπτακαίδεκα καὶ ὄξους ἰσχυροῦ λιτρῶν τριῶν. ταῦτα πάντα βράσον, ἕως οὗ γένηται τὸ ἥμισυ, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. εἶτα σύμπηξον μετὰ χαύνου πυρός, καὶ ἀφ᾽ οὗ πήξῃ, λείωσον ἰσχυρῶς, καὶ ἕψησον μετὰ τοῦ προειρημένου καπιτέλλου, καὶ οὕτω ποίησον ἑπτάκις, λειῶν, λύων, πηγνύων, καὶ ἔσται τετελεσμένον τὸ τοιοῦτον ἅλας. τοῦτο κατέχει πάντα τὰ πνεύματα, καὶ ἔστιν εὐανάλυτον. λέγεται δὲ βεβαίως ὅτι μία ὀγ. τούτου πηγνύει εἴκοσιν ὀγ. ἑρμοῦ.

LXXI, 24. Αὗταί εἰσιν αἱ τῶν ἁλάτων ἑτοιμασίαι. ὅταν οὖν θελήσῃς λῦσαι εἰς ὕδωρ τὸ οἱονοῦν αὐτῶν, τίθει μετὰ ἀγγείου εἰς τόπον ὑγρόν, καὶ διὰ βραχέος λυθήσεται, καὶ χρῶ αὐτῷ ἐφ᾽ ἅπαξ κατασταλάξας. εἰ δὲ θέλεις, θὲς αὐτὸ ἐν φιάλῃ, ἣν κρέμασον ἐπάνω ὕδατος ζέοντος, καὶ σκέπασον αὐτήν· ταχέως γὰρ λυθήσεται ἐκ τοῦ ἀτμοῦ τοῦ ὕδατος. καταστάλαξον αὐτό, καὶ χρῶ. οὕτω γίνεται λύσις παντὸς ἅλατος καὶ βοραχίου καὶ στυπτηρίας. καὶ βοραχίου ἐν τῇ αὐτῇ ἐργασίᾳ γίνονται.| F. 56v

LXXII, 1. Περὶ ἀτραμέντων. ἰστέον ὅτι ἀτραμέντα εἰσὶ πολλά, χάλκανθος, χαλκίτης, σῶρι καὶ ἕτερα. εἰσὶ δὲ γενεαί τινες θειώδεις δύναμιν ἔχουσαι μεταλλικήν, ἔχουσαι δὲ καὶ ἄλλας ἐν τῇ συγκράσει αὐτῶν μεμιγμένας. εἰσὶ δὲ χρήσιμα ἐν ταῖς ἀναβάσεσι καὶ ταῖς τιτανώσεσι τῶν τε σωμάτων καὶ τῶν πνευμάτων καὶ ἐν ἄλλαις τισὶ χρείαις. ἀλλ᾽ ἐν μὲν ταῖς ἀναβάσεσι τῶν σωμάτων καὶ τῶν πνευμάτων λαμβάνονται, ὡς εὑρίσκονται, μετὰ τῆς θειώδους αὐτῶν καὶ ἐλαιώδους ποιότη-

1 λέλυμένον R **2** πρὸηυτρέπεισμένον R **3** παιδίου N πρὸηυτρεπὲισμένον R **3-4** πλὴν πὲπιγμένον R, om. N **5** πὲπιοιμένον R κλαβελευτῆς N **7** ὑδατὸν R, ὕδατος N **8** (δὶ)ηνθισῶν R, διήνθησον N **11** καπιτιλίου R, καπιτελίου N (λείωσον) R, τρίβων N **13** ἀνάλυτον N, cum in R $\overset{\tau}{\text{ευα}}$ non evidentissimum sit **16** θελίσ(ης) R, θέλῃς N **18** κατασταυλάξαν R, κατασταλάξαντα N $\overset{\tau}{\text{ἀτραμέν}}$ R, ἀτραμέντου N **25** ἐχουσα et ἐχουσι R, ἔχουσαι et ἔχουσι N **26** μεμιγνένα N ἄλας RN **27** τοις R **30** μετα $\overset{\text{τῆς}}{\text{των}}$ R, μετὰ τοῦ N

salis ammoniaci soluti et compacti litram dimidiam, salis alcali quinquies et decies praeparati litras duas, salis urinae puerorum praeparati et compacti litram unam. Hos omnes sales commisce, et tere valde, et coque cum capitello forti facto e duabus litris cineris cribrati et tribus litris calcis inextinctae, et aquae litris septemdecim et aceti fortis litris tribus. Haec omnia fervefac, donec ad dimidium adducantur, et percola per lutum. Postea compinge per laxum ignem : et cum compactum sit, tere valde, et coque cum capitello, de quo supra diximus; atque ita fac septies, terens, solvens, compingens ; et huiuscemodi sal erit perfectum. Hoc detinet omnes spiritus, et est bene solubile. Et affirmare licet uncia una huius salis viginti hydrargyri uncias compingi.

LXXI, 24. Hae sunt salium praeparationes. Cum igitur voles quodcumque sal in aquam solvere, pone cum vase in loco humido, et cito solvetur; atque utere ipsa, semel destillans. Si autem vis, pone ipsum in phiala, quam suspende super aquam ferventem, et tege ipsam : cito enim aquae vapore solvetur. Destilla ipsum et adhibe. Ita fit solutio omnium salium, et borachii et aluminis : et borachii in ipsius pertractatione <solutiones> fiunt.

LXXII, 1. *De atramentis.* Sciendum est atramenta esse multa, chalcanthum. chalcitem, sori et alia. Sunt autem species quaedam snlphureae vim habentes metallicam, et alias vires habentes ipsarum constitutioni commixtas. Utilia sunt in elevationibus et calcinationibus corporum et spirituum et in aliis usibus quibusdam. Sed in corporum et spirituum elevationibus ita sumuntnr, ut reperiuntur, una cum sulphurea ipsorum et oleosa qualitate,

τος. καὶ γὰρ δι' αὐτῆς ἀκριβέστερον κατακαίουσιν καὶ τιτανοῦσιν. εἰ δὲ ἐν βαφαῖς ἐρυθραῖς ἢ κιτρίναις τίθενται, τρίβονται πρῶτον καὶ ἐν φούρνῳ τιτανοῦνται, ἕως οὗ ἐκδαπανηθῇ ἡ ἐν αὐτοῖς ἐλαιώδης καὶ ἡ ἐνθειώδης ὑγρότης, καὶ <εἴ> τις ἐστιν αἰτία καύσεως καὶ μελανίας· ἧς καθάρσεως σημεῖόν ἐστι, ὅτι φανήσονται ἐρυθρὰ λίαν. καὶ ὅταν ἀπογένηται ἡ ἐλαιώδης ποιότης καὶ ἡ μελανία, τότε γίνεται βαφὴ μετά τινων ὀξυτάτων ὑδάτων.

LXXII, 2. Ἔστι δὲ ἡ παρασκευὴ αὐτοῦ αὕτη. λάβε ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλεις, καὶ θὲς μετὰ ἀγγείου ὑπὸ κόπρον θερμὴν νύκτα μίαν, καὶ πρωΐας ἐξελεύσεται ἐρυθρόν. τότε σκέπασον αὐτὸ μετὰ ὕδατος καθαροῦ καὶ γλυκέος τετραπλοῦ αὐτοῦ, ἕως οὗ λυθῇ. εἶτα διήθησον αὐτὸ καὶ ἀπόθου.

LXXII, 3. Ὕδωρ δὲ ἀπὸ ἀτραμέντου οὕτω γίνεται. λάβε ἀτραμέντουμ καθαρώτατον καὶ πράσινον, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ, καὶ σκέπασον σκεπάσματι, καὶ χρίσον πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ θὲς ἐν κλιβανίῳ ἀρτοποιητικῷ νύκτα μίαν, <καὶ> γενήσεται ἐρυθρόν· ὃ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ ἀνάμιξον μετὰ ὕδατος διπλοῦ, καὶ ἀπόθου ἐν φιάλῃ εὐρυχώρῳ, καὶ ἔασον ἡμέρας ἑπτὰ κεκλεισ|μένον, τρὶς καθ' ἑκάστην ταράσσων. F. 57 εἶτα καταστάλαξον τρὶς ἐν ἄμβικι, καὶ ἕξεις ὕδωρ ἐρυθρόν. τοῦτο τὸ ὕδωρ κηρὸν ἅπτει, οἴκους φωτίζει, καὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ μεταλλικὰ χρειῶδές ἐστι, καὶ ἑρμῆν ἐρυθραίνει.

LXXII, 4. Λύσις ἑτέρα χαλκάνθου. λάβε χαλκάνθην χλωράν, καὶ καθάρισον αὐτήν, ἕως οὗ μὴ μείνῃ τι, τρυπήσας αὐτὴν κάτωθεν. καὶ λείωσον τὴν χαλκάνθην εἰς κόνιν, καὶ θὲς ἐν αὐτῇ, καὶ κρέμασον ἐπὶ ἄγγους, καὶ ἔασον αὐτὴν ἐν ὑπαίθρῳ νύκτα μίαν ἐν τῇ θέρμῃ τοῦ θέρους, καὶ λύεται <εἰς> ὕδωρ ἐρυθρόν.

3 πρω (τ) R, πρῶτον N **4** ενθιό(δι)ς R, θειώδης N εἴ addidi; vel potius in R (και) = και ι = καὶ εἰ **7** πιύτιτος R, ποιότητος et in marg. ποιότης N **9** παρασ(και)υὶ αυτῶ ν R, αὐτῶν π. N **12** γλυ(καί)ος R, γλυκέ N ος τετραπλοὺν R **13** (δι)ήνθισον R, διήνθησον N **17** ἀρτοπ. R, ἀρτιπ. N καὶ addidi, exhibet N **21** αβικι R **23** χριῶ(δι)ς R **24** χὰλκάνθᾶν R **26** τὸ χὰλκένθην R, χαλκάνθη N εἰς om. R, exhibet N **27** ἄγκους N **28** εἰς addidi

Nam per ipsam plenius urunt et calcinant. Sed si in tincturis rubris seu citrinis ponuntur, prius teruntur et in furno calcinantur, donec dilapsa sit ipsorum oleosa et sulphurea humiditas, et si quae causa est ustionis et nigritudinis. Cuius purgationis signum est, si valde rubra conspicientur. Cum ablata sit oleosa humiditas et nigrities, tum fit tinctura per aqnas quasdam acerrimas.

LXXII, 2. *Haec est ipsorum praeparatio.* Sume atramenti quantum vis, et pone cum vase sub fimum calidum noctem unam; et mane exibit rubrum. Tunc tege quadruplo aquae purae et dulcis, donec solvatur. Postea percola et sepone.

LXXII, 3. *Aqua ex atramento fit ita.* Sume atramentum purissimum et viride, et pone in vase vitreo, et tege tegumento, et ungue luto sophistico, et pone in furno pistorio noctem unam, et fiet rubrum : quod tere super marmor, et misce cum aquae dupla vi, et sepone in phiala ampla, et ibi linque dies septem clausum, ter quotidie perturbans. Postea destilla ter in alambico, et habebis aquam rubram. Haec aqua ceram incendit, domos illuminat, et ad negotia metallica utilis est; et hydrargyrum rubrum efficit.

LXXII, 4. *Alia solutio chalcanthi.* Sume chalcanthum viridem, et purga, donec nihil maneat <in olla?>; et perfora ipsius inferiorem partem. Et tere chalcanthum in pulverem, et pone in ipsa <olla>, et suspende super vas. Et linque sub diu noctem unam, in calore aestatis; et solvitur in aquam rubram.

αὕτη ἡ οἰκονομία λύει τὴν χαλκάνθην καὶ τὸ σῶρι καὶ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας καὶ τὴν στυπτηρίαν καὶ τὸ νίτρον | καὶ τὸ βοράχιον, τὸ ἀτιγκὰρ καὶ τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης· καὶ πάντα τὰ ἅλατα κατὰ τὴν αὐτὴν οἰκονομίαν ἀναλύονται, πλὴν βραδύνουσιν εἰς τὴν λύσιν αὐτῶν. ὁμοίως ἴσθι ὅτι, ὥσπερ λύει ἡ κολοκύνθα, οὕτως λύουσιν καὶ τὰ τετράγγουρα καὶ οἱ κίθες καὶ τὰ κίτρα καὶ τὰ μανζιτζάνια καὶ τὰ κλήματα ξηρὰ καὶ τὰ χλωρά. F. 57v.

LXXII, 5. Ἑτοιμασία χαλκάνθου. λάβε αὐτήν, καὶ πύρωσον εἰς κοχλιάριον σιδηροῦν πεντάκις, ἑκάστην φορὰν σβεννύων αὐτὴν εἰς ὕδωρ ἰσχυρόν. τότε ἀπόδος αὐτῇ τὸ ὄξος, ἐν ᾧ ξηρανθείη, ἀλήθων καὶ ποτίζων ἐπὶ μάρμάρου. καί, ξηραινομένης ἐν ἡλίῳ, τότε ἀναβίβασον αὐτήν, ὡς οἶδας. εἶτα λῦσον μετὰ ἰσοστάθμου ἀκουαβίτε προηυτρεπισμένου ἐν ἀγγείῳ ἀναλύσεως. καὶ ὅταν λυθῇ καλῶς, καταστάλαξον δι' ἄμβικος, ἕως οὗ ἡ ἄκουα κατασταλάξασα ἐξέλθῃ ἐρυθρά, καὶ πῆξον, καὶ οὕτω μεταποίησον ταῦτα ἐπ' αὐτὸ τὸ ἔργον, ἕως οὗ λυθῇ, ἐπὶ πέταλα ὡσεὶ κηρός, καὶ πρόσθες αὐτῷ ἰσόσταθμον ἐλαίου ἀνιμάλου ἀνασπασμένου μετὰ τοῦ πυρὸς αὐτοῦ· καὶ τότε γενήσεται χαλκάνθη ὡς καταβιβασμένη καὶ ἀναβιβασμένη καὶ ἐρυθρά. μετὰ ταῦτα μιχθήτω λευκῷ ὕδατι, καὶ διυρθωθήτω ἐφ' ἅπαξ, καὶ φυλαχθήτω εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης. | F. 57v, l.

LXXII, 6. Ἢ λείωσον χαλκάνθην πράσινον, χονδρὸν ὡς ἐρεβίνθην, καὶ κόψον τὰ ἄκρη τῶν χλωρῶν σελίνων, καὶ στρῶσον

1 χαλκ[τ] R, χάλκανθα N **2** νίτρον] sequuntur in R tres cruces, et in marg. externo : ζη[τ] τοὺς αὐτοὺς +++; in marg. autem int. ζι[τ] το τέλος εν τῆ πλιρόσιούτου ἤγ(ουν) τοῦ ανοθεν (και)φαλέου; et F. 57v quattuor cruces sunt et capitis postrema pars : in N post νίτρον legimus καὶ τὸ βοράχιον nullo intervallo nulloque discrimine **3** τίγκâρ R, τικὰρ N **4** κατ' αὐτὴν τὴν R ανλιον[τ] R, λύονται N **8** ἑτοιμασία κτἑ. rursus in R f. 57, l. 9 αυτὼ R **10** αυτῶ εἰς R αυτὼ το ὀξως R, αὐτὸ τῷ ὄξει N **11-12** ξιρὲνὸμένοι R, ξηραινόμ[ο]ενον N **12** αὐτὴν N **13** ακουαβίτα N **15** ὁ ἀκοα R **16** λίσοις R μετάπισον (scil. μεταπίισον, nam in μεταπι desinit linea) R, μετὰπήσων N **19** χαλκάνθην R **19-20** καταβιβασμένη[ον] καὶ ἀναβιβασμένη[ον] καὶ ἐρυθρὰ[ον] N **22** χαλκάνθην RN χοντρόν RN **22-23** ερεβίθην R **23** ἄκροι R, ἄκρα N (cf. ἄκρεα) καὶ στρῶσον — σελίνων om. N

Haec pertractatio solvit chalcanthum et sori et sal ammoniacum et alumen et nitrum et borachium et atincar et spumam maris; et omnes sales hac ipsa pertractatione solvuntur, at tardi sunt in ipsorum solutione. Attamen (scias) ut solvit cucurbita, ita solvunt et tetrangura et cites et citra et manzizania et rami sicci et virides.

LXXII, 5. *Praeparatio chalcanthi.* Sume ipsum, et inflamma in cochleari ferreo quinquies, in vice unaquaque extinguens in aqua forti. Tunc redde ipsi acetum, in quo siccatus fuerit, molens et imbibens super marmor. Et, cum siccatus sit soli expositus, tunc ipsum eleva, ut scis. Postea solve cum eodem pondere *aquaevitae* praeparatae in vase solutionis. Et cum bene solutus sit, destilla per alambicum, donec aqua stillans exeat rubra; et compinge; atque ita repete haec in ipso negotio, donec solvatur super petala tamquam cera. Atque adde ipsi idem pondus olei animalis elevati cum igne ipsius. Et tunc fiet chalcanthus et deiectus et elevatus et ruber. Postea commisceatur cum aqua alba, et corrigatur semel, et servetur ad negotia artis.

LXXII, 6. Vel tere chalcanthum viridem et ciceris crassitudine praeditum, et caede extrema apia viridia, et [sterne

πάτον ἐκ τοῦ χαλκάνθου καὶ πάτον ἐκ τῶν σελίνων ἐν χώνῃ τετρυπημένῃ· καὶ θὲς τὴν χώνην ἐπὶ καρούρας ἐν τόπῳ θερμῷ· κρεῖττον δέ ἐστιν ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ ἐμβάσει τοῦ λουτροῦ. καὶ αὕτη ἡ σύνθεσις λύει πάντα ὅσα εἴπομεν, τὰ ἅλατα δηλονότι καὶ τὰ νίτρα καὶ τὰ λοιπά.

Ἢ λάβε χάλκανθον, καὶ πότισον αὐτὸν ὄξει οἴνου ἰσχυροῦ, καὶ χῶσον ἐν καρούρᾳ ὑπὸ κόπρον ἡμέρας τρεῖς, καὶ λύεται.

LXXII, 7. Καὶ ἄλλως κάθαρσις ἀτραμέντουμ. λάβε ἀτραμέντουμ μέρος ἕν, καὶ λῦσον ἐν τετραπλασίονι αὐτοῦ οὔρῳ παιδικῷ παλαιῷ καὶ ἑψημένῳ, ἕως οὗ ἐναπολειφθῇ τὸ τέταρτον μέρος, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ, ὡς οἶδας, καὶ μετάγγισον, ἕως οὗ μηδεὶς ῥύπος ἐναπολειφθῇ ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἀγγείου, καὶ μετὰ πυρὸς ἐλαφροῦ εἰς τέλος κατόπτησον· καὶ ἀπόθου αὐτό, ὅτι καλῶς ἐστι ᾠκονομημένον.

LXXII, 8. Ὕδωρ δὲ χαλκάνθου γίνεται οὕτω.] λάβε χάλκανθον ὅσον θέλεις, καὶ βάλε ἐν χύτρᾳ, ἕως οὗ ᾖ πλήρης, καὶ πώμασον τὸ ἀγγεῖον μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ, καὶ ξηράνας θὲς ἐν φούρνῳ τιτανώσεως. καὶ πρῶτον δὸς πῦρ ἐλαφρὸν ὥρας τρεῖς, εἶτα ἰσχυρότερον ὥρας τρεῖς, ἕως οὗ ἡ χύτρα ὅλη ἐρυθρωθῇ. τό|τε ἔασον στῆναι ἡμερόνυκτον ἐν τῇ τοιαύτῃ F. 58 τιτάνῳ· πλὴν πρόσεχε μὴ ἀναλυθῇ. εἶτα ἔασον ψυχρανθῆναι, καὶ ἔξελε, καὶ ἕξεις χάλκανθον ἐρυθρὸν καὶ τιτανωμένον· ὃν θὲς ἐπὶ μαρμάρου ἐν ταμείῳ ψυχροτάτῳ καὶ καθύγρῳ, οὕτως ὡς ἐπικλίνειν τὸ μάρμαρον, ἵνα τὸ λυόμενον παραυτίκα ἐπεισέρχηται ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ ὑποκειμένῳ· καὶ λυθήσεται ἀναμφιβόλως εἰς ὕδωρ. καὶ ἔασον αὐτὸ κατασταλάξαι ἐν τῇ θέρμῃ καὶ ὑγρότητι. μέμνησο δὲ θεῖναι τὸν ὑέλινον ἐκεῖνον ὑποδοχέαν ἐν ἀγγείῳ, ἐν ᾧ στάκτη χλιαρά ἐστι, ἢ ἐν χαλκείῳ χλιαρὸν ὕδωρ ἔχοντι. πλὴν ἐν αὐτῷ τῷ ἀγγείῳ θὲς πηλόν, καὶ ἐπάνω αὐτοῦ στερέωσον τὸν ὕελον μετὰ ἀσφαλείας, ἵνα μὴ παρακλίνῃ ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπερνηχόμενον διὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐλαφρότητα, καὶ

4 ἡ om. N **6** χαλκάνθην N αὐτὸ N οἴνου ὄξος εἰσχυρ(όν) R, οἴνου ὄξος ἰσχυρὸν N **8** ἀτραμέντουμ bis et N **11** (δι)ήνθισὸν R, διήνθησον N **14** (ἐστι) om. N **16** εἰς χύτραν N **21** τιτανῶ R, τιτανώσει N **23** ταμίω R **25** ἐπισέρ$^{\tau}$χε R ἀμφιβόλῳς RN **27** μνίμισον R, μίμνησω N **31** υπ̃ερiχὄμενον R, ὑπερεχόμενον N

ordinem chalcanthi et ordinem apiorum in fornace forata, et impone fornacem carurae in loco calido — melius est in interiore balnei ingressu. Haec compositio solvit omnia quot diximus, sales scilicet et nitra et cetera. Seu sume chalcanthum, et imbibe aceto vini fortis, et inhuma in carura sub fimum dies tres; et solvitur.

LXXII, 7. *Et alias purgatio atramenti.* Sume atramenti partem unam, et solve in quadrupla vi urinae puerilis, veteris et coctae, donec ipsius quarta maneat pars; et cola per lutum, ut scis, et transfunde in alia vasa, donec nulla sordes in vasis fundo relinquatur; et per ignem levem coque usque ad finem. Et sepone, quia est bene pertractatum.

LXXII, 8. *Aqua chalcanthi fit ita.* Sume chalcanthi quantum vis, et inice ollae, donec repleta sit, et tege vas, adhibens lutum sophisticum; et, postquam siccaveris, pone in furno calcinationis. Et primum incende ignem levem horas tres, postea validiorem ignem horas tres, donec olla rubrefiat omnis. Tunc sine stet diei et noctis spatium in huiuscemodi calce : at cave ne solvatur. Postea sine frigefiat; atque extrahe, et habebis chalcanthum rubrum et calcinatum. Quem marmori impone in cella frigidissima et humida : et marmor ita inclinetur, ut, quod solvatur, statim ingrediatur in vas vitreum suppositum : et solvetur haud dubie in aquam. Et sine stillet in calore et humiditate. Pone autem (memento) vas illud, receptoris vice fungens, in alio vase, in quo insit cinis tepidus, seu in vase aeneo aquam tepidam habente. At in ipso vase pone lutum, et super ipsum firma valide vitrum, ne inclinet huc vel illuc supernatans ob levitatem suam, et

ἀπολέσῃς τὸ καταστaλά̈ξαν αὐτῷ ὕδωρ. καὶ πρόσεχε μὴ θέσῃς ψυχρὸν τὸν ὕελον ἐν ὕδατι θερμῷ, μηδὲ θερμὸν ἐν ὕδατι ψυχρῷ, καὶ παραυτίκα συντριβήσεται. καὶ ἔτι σκόπει ἵνα μὴ βράζῃ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ καταστaλαγμῷ.

Τοιούτῳ τρόπῳ καταστάλασσε πάντα τὰ ὕδατα, καὶ φύλασσε. καὶ τοῦτο καλεῖται βαλανεῖον τῆς ἰατρείας. Ἔχεις τὸν περὶ ἀτραμέντων λόγον πληρέστατον.

LXXIII, 1. Περὶ στυπτηριῶν. αἱ στυπτηρίαι ὁμοίως τοῖς ἀτραμέντοις ἔν τε τῇ τέχνῃ ἀναγκαῖαί εἰσιν ἔν τε ταῖς ἀναβάσεσι καὶ ταῖς τιτανώσεσι τῶν πνευμάτων, καὶ ἐν ταῖς βαφαῖς ἔχουσιν δύναμιν μεταλλικήν, καὶ διὰ τοῦτο τὰ χρώματα τὰ ἐρυθρὰ αὐξάνουσιν καὶ στερεοῦσιν καὶ ξηραίνουσιν, καὶ τὰ διάφορα σώματα <ὑπὸ> τῶν πνευμάτων λυόμενα συμπηγνύουσιν. ἔχουσίν τε μεί|ζονα ἁλμυρότητα ἤπερ τὰ ἀτραμέντα, καὶ ἐλάττονα F. 58 γίνονται. ὅθεν καὶ εἰς ὕδωρ ἀναλύονται πλέον αὐτὰ ἤπερ τὰ ἀτραμέντα. ἐστὶ δὲ ἡ σχιστὴ στυπτηρία δυνατωτέρας ἐνεργείας τῶν ἄλλων στυπτηριῶν. ὅταν δὲ ἐν πυρὶ τίθενται, ἐκ τῆς ἀερώδους ὑγρότητος φυσῶνται ὥσπερ ἀριφιτζαικὸς βόραξ. καὶ ὡς ἀναλύονται, εἶτα ταχέως ξηραίνονται τοσοῦτον, ὥστε μηδὲ ἐν μεγίστῃ πυρὸς δυναστείᾳ δύνασθαι λυθῆναι, φυλάττουσι δὲ τὴν λευκότητα αὐτῶν ἐν τῷ πυρί, ὅταν καθ᾽ ἑαυτὰ τιτανῶνται· εἰ δὲ μετὰ ἑτέρων μιχθῶσιν, χρῶμα τῶν μέσων θερμότερον ποιοῦσιν, καὶ εἰς αὐτὰ συστρέφονται, καὶ γίνονται μετὰ ἐρυθρῶν ἐρυθρά, καὶ μετὰ κιτρίνων κίτρινα. ἀρκεῖ δὲ εἰς ἑτοιμασίαν αὐτῶν τὸ λυθῆναι ἐν ὕδατι ἢ |οὔρῳ, καὶ δι᾽ ὀθόνης διηθῆσαι.

LXXIII, 2. Εἰ δὲ θέλεις ποιῆσαι ἐξ αὐτῶν ὕδωρ, λάβε στυπτηρίαν σχιστήν, ὅσον θέλεις, πλῆρες ἀγγεῖον ἥμισ. καὶ κλεῖσον, καὶ θὲς ἐν φούρνῳ, καὶ δὸς πρῶτον πῦρ χαῦνον, εἶτα

1 καταστaλάσαν R   ἐν αὐτῷ N   (και) τρῶ γε του μὶ θέσοις R, πρόσεχε
ης
τοῦ μὴ θήσεις N   **5** καταστάλασε R   **6** τὸ R, τὸν N   **7** ατρομέντου R, ἀτραμέντουμ N   **9** ἀναγγέε R   τοις αναβ. R   **10** βάβφὲς ἔχοσίν R   **11** τούτου R, τοῦτο N   **13** ὑπὸ addidi   σὺνπνίγουσην R, συμπηγνύουσιν N   **14** υπερ R, ὑπὲρ N; et l. 15   ἐλάττονα RN; cf. l. 15   **15** αὐτὰ RN; cf. l. 21   **18** ἀριφιζαικὼς R, ὀριφιτζαικῶς N (cf. lat. *aurifex*)   **21** ἑαυτὰ RN; cf. l. 25 ἐρυθρά et κίτρινα RN; haec neutra debentur lat.
ων
alumina.   **22** μέσον R, μέσον N   **26** διαθινε vel διειθίνε R, διαθεῖναι N   **28** πλίροἰς R, πλήρης N

perdas aquam, quae ipsi stillet. Et cave ne in aqua calida ponas frigidum vitrum, neque calidum in aqua frigida, quia statim rumpetur. Et cave quoque ne ferveat aqua in destillatione.

Hac ratione destilla omnes aquas, et serva. Et hoc vocatur balneum medicinae. — Habes de atramentis sermonem plenissimum.

LXXIII, 1. *De aluminibus.* Alumina eodem modo atque atramenta in arte necessaria sunt tum in elevationibus, tum in calcinationibus spirituum. Atque in tincturis vim habent metallicam, et hanc ob causam colores rubros augent et firmant et siccant, et diversa corpora, per spiritus soluta, compingunt. Sed maiorem habent salsuginem quam atramenta, et minora fiunt Quocirca et in aquam ipsa magis solvuntur quam atramenta. Alumen vero scissum validioris est efficaciae quam alia alumina. Cum autem in igne ponuntur, ob aëream humiditatem obstrepunt tamquam aurificum borachium : atque, ut solvuntur, postea cito siccantur ita, ut ne in maxima quidem ignis vi solvi possint. Sed ipsorum alborem servant in igne, cum per se calcinantur; si cum aliis commisceantur, calidiores *mediorum* efficiunt colorem, et ad haec *media* inclinant, et fiunt cum rubris rubra et cum citrinis citrina. Sufficit ad ipsorum praeparationem solutio in aqua seu urina et colatio per linteolum.

LXXIII, 2. *Si vis ex ipsis aquam efficere,* sume aluminis scissi quantum vis, imple dimidium vasis, et claude, et pone in furno, et primum incende ignem [laxum, postea

ἰσχυρόν, ἕως οὗ ἐρυθρωθῇ ἡ χύτρα, καὶ οὕτως ἄφες ἵστασθαι νύκτα μίαν ἐν τῷ πυρί. εἶτα, ἀφ' οὗ ψυχρανθῇ, ἔξελε, καὶ εὑρήσεις λευκὴν ὡς χιόνα. ὃ φύλαξον, ὅτι ἐξ αὐτοῦ γίνεται ὕδωρ λίαν ἀναγκαιότατον ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ τιθέμενον ἐπὶ λίθου μαρμάρου ἐν τόπῳ ψυχρῷ καὶ ὑγρῷ.

LXXIII, 3. Καὶ ἄλλως. λάβε στυπτηρίαν ὅσην θέλεις, καὶ τίθει ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ, καὶ εἰς δέκα ὀγ. στυπτηρίας θὲς ὀγ. μίαν ὄξους ἀναβιβασμένου, καὶ θὲς τὸ ἀγγεῖον ἐκεῖνο ἐν τόπῳ νοτερῷ, καὶ καθαρισθήσεται, καὶ γενήσεται ὕδωρ διαυγές. τότε διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ λάβε τὴν ὕλην, καὶ θὲς ἐν λευκοῖς ᾠῶν, καὶ τότε τὸ λελυμένον | ἐκδαπανηθήσεται. καὶ τὸ ἐναπολειφθὲν ἐν τῷ F. 59. πυθμένι τίθει ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ εἰς τόπον νοτερόν, καὶ γενήσεται ὕδωρ. τοῦτο τὸ ὕδωρ ἑτοιμάζει μέταλλα εἰς ἐρυθρὸν <καὶ> λευκόν, καὶ λέγεται ὕδωρ στυπτηρίας.

LXXIII, 4. Ἔλαιον δὲ στυπτηρίας γίνεται οὕτω. λάβε στυπτηρίαν λευκήν, καὶ λείωσον ἰσχυρῶς, καὶ μῖξον τετραπλάσιον οὖρον παίδων προηυτρεπισμένον κατὰ τὴν τέχνην, καὶ ποίησον τὸ ὅλον βράσαι πυρὶ ἐλαφρῷ, καὶ ἀνάμιξον καλῶς μετὰ δοίδυκος. τότε ψυχρανθὲν διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ φύλαξον, ἕως οὗ χρεία γένοιτο. τοῦτο γὰρ συμπηγνύει τὰς λεπτότητας τῆς γῆς, καὶ καθαίρει πάντα ὅσα σώματά εἰσιν, καὶ ποιεῖ αὐτὰ λαμπρά, καὶ προστίθησί τι τῇ αὐτῶν βαφῇ, καὶ τὸ μέλαν λευκαίνει, ἕως οὗ ἀποβάλῃ τὸ χρῶμα τῆς ἰδίας φύσεως, καὶ <τὸ> λευκὸν μετάγει εἰς ἐρυθρόν, καὶ πληθύνει ἓν σῶμα.

LXXIV, 1. Περὶ βοραχίων. βοράχια πάντα εἶναι λέγονται, ὧν πάντων πρόκριτον <τὸ> τῶν χρυσοχοῶν, ὅπερ ἐστὶν ὀπὸς δένδρου συμμιγής, ὑγρὸς καὶ γλίσχρος καὶ φαιὸς καὶ σκληρός, μετὰ διαυγείας. οὐ διαφέρουσιν δὲ ἀλλήλων, εἰ μὴ ὅτι τὸ λιθῶδές ἐστι καθαρώτατον, καὶ <ἡ> δύναμις αὐτοῦ ἐστιν ἰσχυροτάτη εἰς

4 αναγγεώτατον R $\overset{\tau}{\text{αυ}}$ R, αὐτῇ N **7** στιπτιρίαν R **8** ἄγγος ἐκεῖνον N **9** (δι)ινθισον R, διήνθησον N; et l. 19 **10** ιλην R, ὕλην N **14** καὶ addidi **16** τετραπλασίονα RN **17** πέδ(ὸν) R, παιδίου N **20** $\overset{\tau}{\text{ου}}$ R, τοῦτο N **22** τι R, τῇ N τη αύτη R **23** φ' R, φύσεως N **25** φοραχιον R, βοραχίου N **26** τὸ addidi **27** σγλύχρ(ός) R **28** ου R, οἱ δὲ et in marg. ἴσως οὐ N **29** (και) = και ι = καὶ ἡ R

validum, donec rubrescat olla : atque ita sine stet noctem unam in igne. Postea, cum frigefactum sit, extrahe; et invenies album nivis instar. Quod serva (quia ex ipso fit aqua quam maxime necessaria in ipsa arte) positum super marmor in loco frigido et humido.

LXXIII, 3, *Et alias.* Sume aluminis quantum vis, et pone in vase vitreo, et in aluminis decem unciis pone aceti elevati unciam unam; et vas illud pone in loco humido; et purgabitur, et fiet aqua clara. Tunc cola per lutum, et sume materiem, et pone in albis ovorum : et tunc quod solutum sit dispergetur. Quod relictum sit in fundo pone, in vase vitreo, in loco humido; et fiet aqua. Haec aqua praeparat metalla ad album et ad rubrum; et dicitur aqua aluminis.

LXXIII, 4. *Oleum aluminis fit ita.* Sume alumen album, et tere valde, et commisce cum quadrupla vi urinae puerorum praeparatae secundum artem, et fac hoc totum igne levi fervescat, et misce bene pistillum adhibens. Tunc, cum frigefactum sit, cola per lutum, et serva, donec usus fiat. Hoc enim compingit subtilitates terrae, et purgat omnia corpora (quot sunt), et nitida efficit, et aliquid addit ipsorum tincturae; et quod nigrum est dealbat, donec suae ipsius naturae colorem deponat; et album transducit ad rubrum, et unum corpus complet.

LXXIV, 1. *De borachiis.* Omnia vocantur borachia, sed omnibus praestat borachtum aurificum, quod est succum arboris commixtum, humidum et viscosum et fuscum et durum, claritudine praeditum. Non differunt inter se nisi in hoc, quod borachium petrosum est purissimum, et ipsius vis validissima est in

τὸ ἁπαλῦναι σώματα μεταλλικὰ καὶ κηρῶσαι πνεύματα καὶ μετάξαι καὶ συνδῆσαι μετάλλῳ μέταλλον. καὶ προφανῶς ταῖς ἀναλύσεσιν ἐπιστατεῖ, καὶ κολλᾷ καὶ διαυγεῖς ἀναλύσεις ποιεῖται, καὶ εἰς χαυνότητα καὶ σφυρελάτησιν συνεργεῖ.

LXXIV, 2. Εὐτρεπίζεταί δὲ οὕτω. τεθήτω πρὸ βραχὺ με|τὰ ὀστράκου ἐπὶ πυρός, καὶ παρευθὺ φυσηθήσεται. ὅταν δὲ ἄρξηται ἀποφυσᾶσθαι, ἀρθήτω, καὶ ἐασάτω ψυχρανθῆναι· ψυχραινόμενον γὰρ ῥᾴδιον γίνεται ἐν λειώσει· καὶ τριφθὲν μιχθήτω μετὰ ὀλίγου στέατος χοιρείου, ἕως οὗ γένηται ὡσεὶ κηρός, καὶ μιχθήτω, καὶ τριφθήτω μετ᾽ αὐτοῦ τὸ ἥμισυ μέρος ἁλὸς πέτρας. καὶ τὸ τοιοῦτον μῖγμά ἐστι κηρὸν νεοὺμ τίμιον, κηρῶνον σώματα καὶ πνεύματα. εἰ δὲ βοραχίου μέρος ἕν, ἁλὸς πέτρας, τζηρίκι νεοὺμ ἄλλο μέρος, καὶ ψιμυθίου ἄλλον ἀναμίξῃς ἰσχυρῶς ὁμοῦ μεθ᾽ οὗ ἂν θελήσεις ἐλαίου, ἢ ἰδίως <μετὰ> τοῦ ἐλαίου τῶν τριχῶν ἢ τῶν ᾠῶν, ἕως οὗ γένηται ὡς ζύμη, κηρώσῃς, καὶ τὴν ζύμην ταύτην καλῶς ξηράνῃς, ἴσθι ὅτι τὸ τοιοῦτον κηρὸν νεοὺμ σίδηρον καὶ κρύσταλλον καὶ οἵους ἂν λίθους θελήσεις καὶ τιτάνους πυρὸς δίκην χαυνοῖ, καὶ ἀναλύει ἀναλύσει εὐλυτωτάτῃ, πάντα εἰσερχόμενον καὶ διαβαῖνον, καὶ τῇ ἐμπύρῳ αὐτοῦ δυνάμει καὶ ὀξύτητι ἀναλύει αὐτά. φύλαξον οὖν τοῦτο ὡς μυστήριον. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἀληθὲς καὶ πάντων τῶν βοραχίων φέρτερον, τὰ δὲ ἄλλα εἰσὶ δειγμάτων σκεύη, καὶ οὐ δεῖ αὐτὰ ὅλως φροντίσαι· πλήν, ἑνὸς μόνου μνησθέντες, τὰ ἄλλα παρήσομεν. F. 59r

LXXIV, 3. Ἄλλως <περὶ> β|οραχίων. λάβε στυπτηρίας στρογγύλης λίτραν μίαν, καὶ λῦσον ἐν χύτρᾳ καινῇ μετὰ ὀλίγου ἐλαίου παλαιοῦ. εἶτα ἐπίρριψον ἐπὶ τὸ μάρμαρον, καὶ ἔστι

2 μετέλω μετέλον R 3 ἐπιστατῆσαι RN κόλα R 4 καὶ — συνεργεῖ om. N 6 πανευθὴ R, παρευθὸς N 8 λειώσει] ὧ R, τρίψει N 11 κηρὸν νεόυ et in marg. κηρὸν νεοὺμ N 12 βοράχιον RN 13 τζηρίκην N ἄλλον ἀναμ. RN 14 μετὰ addidi 15 τον τρ (ον) χ R, τὴν τρύγα N 16 ξιράνας R, ξηράνας N 18 θελίσ(ης) R, ἐθέλεις N 22 δειγμάτων] Delatte, εγμα τ σκευι R, ἐγμάτων σκέβη N 23 (δι)αυ, scil. δεῖ αυ τ, R, δι᾽ αὐτὰ N φρ(ον)τίσε R, φρόντισον τ N μνεισθεν ης R, μνήσθητι N τὰ δ᾽ ἄλλα N 25 περὶ addidi βοράχιον RN

molliendis corporibus metallicis et in cerandis spiritibus et in transducendis et colligandis metallis cum metallis; et manifesto in solutionibus praecipua est, et conglutinat, et claras efficit solutiones, et ad laxitudinem et malleabilitatem adiuvat.

LXXIV, 2. *Praeparatur autem ita.* Exiguum temporis spatium in testa igni imponatar, et statim obstrepet. Cum obstrepere desiverit, extollatur, et frigefiat (cum enim frigefactum sit, aptum est triturationi); et tritum commisceatur cum exigua vi adipis suilli, donec fiat tamquam cera; et commisceatur et teratur cum ipso dimidia pars salis petrae. Huiuscemodi mixtura est *ceronneum* pretiosum, cerans corpora et spiritus. Si autem borachii partem unam, salis petrae, *tzericineum* aliam partem, et cerussae partem aliam una commisces valde cum quovis oleo, seu proprie ceres cum oleo pilorum seu ovorum, donec fiant tamquam fermentum, et hoc fermentum bene sicces; scias per huiuscemodi *ceron neum* molliri ei solvi, ignis ritu, ferrum et crystallum et quosvis lapides et quasvis calces, et solutione quam maxime solubili omnia penetrari et transmeari, et solvi ignea ipsius vi et acie. Serva igitur hoc tamquam mysterium. Atque hoc est verum borachium et omnium optimum; alia sunt speciminum instrumenta : ad quae omnino oportet animum non vertamus. At cum de hoc uno mentionem fecerimus, alia borachia omittemus.

LXXIV, 3. *Alias de borachiis.* Sume aluminis rotundi litram unam, et solve in olla nova cum exigua vi olei veteris. Postea inice marmori; atque est

χαῦνον. εἶτα κόψον εἰς λεπτότατα, εἶτα τίθει αὐτὸ εἰς λίτραν μίαν ἡμίσ. γάλακτος ἀγελαίας βοὸς καὶ εἰς τέτταρας λίτρας ἐλαίου παλαιοῦ ἐλαιῶν (?) καὶ όγ. μίαν στέατος χοιρείου παλαιοῦ, καὶ τίθει πάντα ἐν ὑέλῳ, καὶ ἕψησον καλῶς, καὶ τίθει ὑπὸ κόπρον ἡμέρας εἴκοσι. εἶτα ἔξελε, καὶ ἔσται βοράχιον. Γίνονται δὲ καὶ ἕτερα βοράχια ἀλλ' οὐκ ἀξιόλογά σοι ὄντα.| F. 60.

LXXV, 1. Εὐτρέπισις μαγνησίας, μαρκασίθας καὶ καδμίας εἴτουν τουτίας. λάβε ἐξ ἴσου αὐτῶν, εἰ θελήσεις, κεκαθαρμένων μέρος ἕν, καὶ ξήρανον αὐτὸ καλῶς, καὶ στάθμισον, καὶ πότισον αὐτὸ ἐπὶ πορφυροῦ μετὰ ἴσου σταθμοῦ αὐτοῦ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου καὶ λελυμένου <ἐν> διπλασίονι αὐτοῦ ὄξει, καὶ λείωσον ἰσχυρῶς, ἕως οὗ συμπληρώσῃς αὐτό, καὶ ξήρανον, καὶ λείωσον λεπτοτάτως. βάλε ἐν χωνίῳ, καὶ ποίησον ὑπ' αὐτῷ πῦρ ἰσχυρὸν δύο ὥρας τῶν ἀπὸ δώδεκα. καὶ μετὰ ταῦτα πλῦνον αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἅλατος μετὰ ὕδατος γλυκέος, καὶ ξήρανον, καὶ λείωσον αὐτὸ μετὰ ἰσοστάθμου ἀρσενικίου ἀναβιβασμένου τετράκις, καὶ ἕψε ἐπιρραίνων αὐτὸ μετὰ ἰσοστάθμου αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κεκαθαρμένου, καὶ ἀναβίβασον αὐτὸν δὶς ἢ τρὶς ἀεὶ τὸ ἀναβιβασμένον μετάγων μετὰ τῆς ὑποστάθμης αὐτοῦ. εἶτα ποίησον αὐτὸ καταβιβασθῆναι διὰ μπότου μπαρπότου μετὰ ἐλαίου καὶ ὑέλου, ἕως οὗ κατέλθῃ λευκὸν ὡς ἄργυρος. τούτου γενομένου, κήρωσον αὐτὸ μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ προηυτρεπισμένου, καὶ λῦσον, καὶ καταστάλαξον δι' ἄμβικος, καὶ σύμπηξον εἰς λίθον κρυστάλλινον. εἶτα, τελευταῖον, κήρωσον αὐτὸν ἐπὶ πυρὸς μετὰ ἐλαίου φιλοσόφων λευκοῦ, καὶ ἐπίρριψον ἐξ αὐτῆς ἐπὶ ἑρμῆν, καὶ γενήσεται ἄργυρος ὀρθός. ἐκ τούτου δὲ τοῦ ἑρμοῦ ἐπίρριψον ἐπὶ χαλκόν, καὶ λευκανθήσεται καλλίστως.

l. **7** sqq. cf. A, 649^{1}, 23 sqq.

2 γάλατος R αγελέας R, ἀμπλέας N δ' μέρη N **3** ελιαίγυ (?) R, ἐλιαιγῆ N χίρὲον R, χοιρείου N **6** σοῖνον (τ supra) R, γίνονται N **7-8** κασμίας RN **8** τουτίας R, τουτζίας N **9** (και) καθάρμένου R, [κεκαθαρμένον (ου supra) N **11** ἐν addidi **14** ἐπ' RN, in marg. ὑπ' αὐτὸ N; cf. A 649^{1}, 28 : " *subtus* „ " *sub ea* „ **15** γλυ(καί)ος R **20** αναβἀσθίνἐ R, ἀναβασθῆναι N; cf. l. 21 κατέλθῃ et A 649^{1} 36 : " *deinde fac totum deseendere per botum barbatum* „ μπαρπάτουμ N **21** ὑέλου RN, *nitro* A 649^{1} 17 λεὺκὼς R **25** τελευτέον R **26** αυτὴς, totis litteris, R scilicet αὐτῆς τῆς μαγνησίας **27** επι α ♀ RN; scil. ἐπὶ ἀ[φροδίτην] ♀; *super aes* A 649^{1}, 43

molle. Postea caede in partes minutissimas; tum pone ipsum in litra una et dimidia lactis vaccae armentalis et in litris quattuor veteris olei ex oleis (?) confecti et in uncia una veteris adipis suilli; et pone omnia in vitro, et coque bene, et pone sub¡fimum dies viginti. Postea extrahe; et erit borachium. Sunt et alia borachia, sed non digna quae tibi commemoremus.

LXXV, 1. *Praeparatio magnesiae, marcasitae et cadmiae sive tutiae.* Sume, si vis, ipsarum purgatarum idem pondus, quod unam<mixturae> constituat partem, et sicca bene, et pende, et imbibe super porphyrum cum eodem pondere salis communis praeparati et soluti in dupla vi aceti; et tere valde, donec ipsum compleas : et sicca, et tere minutissime. Inice fusorio, et incende sub ipsum ignem validum horas duas e duodecim. Postea vero ipsum lava e sale, aquam dulcem adhibens, et sicca, et tere cum eodem pondere arsenici quater elevati; et coque ipsum aspergens eodem pondere salis ammoniaci purgati, et eleva bis vel ter; et illud quod elevatum sit, transduc semper cum materie quam ipsum deposuerit. Postea ipsum cura descendat per potum barbotum cum oleo et vitro, donec descendat album ut argentum. Hoc facto, cura ipsum, aquam adhibens salis ammoniaci praeparati; et solve et destilla per alambicum, et compinge in lapidem crystallinum. Postremum, cera ipsum super ignem, oleum album philosophorum adhibens; et inice hydrargyro; et fiet argentum rectum. Huius hydrargyri inice aliquantum aeri; et album fiet pulcerrime.

LXXV, 2. Λευκανεῖς δὲ τὴν μαγνησίαν οὕτω. λαβὼν μαγνησίαν καὶ ἅλας ἀμμωνιακὸν ἀνά, βάλε εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον ἀπὸ πρωῒ ἕως ὀψέ. ἐὰν δέ ἐστι μελανία, καῦσον, ἕως ἂν λευκανθῇ, εἰς κάμινον ὑελουργικόν, καὶ λύσας αὐτὴν καλῶς, ἔκβαλε αὐτὴν εἰς ζύμην. τοῦτο ποίησον ἑπτάκις, καὶ χωνεύσας αὐτήν, εὑρήσεις σελήνην καλλίστην. | πάντα μαλάσσει, πάντα F. 60v. λευκαίνει καὶ αὐτὸν τὸν σίδηρον καὶ τὸν ὕελον.

LXXV, 3. Ἄλλως. λείωσον τὴν μαγνησίαν, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ ἐξέλθῃ πᾶσα ἡ μελανία αὐτῆς, καὶ μαγείρευσον αὐτὴν μετὰ ὄξους τῶν ὠῶν ἡμερόνυκτον, καὶ ψύχρανον, καὶ ἔκβαλε. εἶτα μαγείρευσον μετὰ ὕδατος καὶ ἅλατος ἄνθους, ἐπειδὴ λευκαίνεται, καὶ ψῦξον. καὶ εἰ μὲν λευκανθῇ, εὖ· εἰ δὲ μή, λάβε κόπρον κυνὸς ξηράν, καὶ θὲς ἐπὶ ἄγγος πήλινον, καὶ πύρωσον, ἕως οὗ ἄρξηται καίεσθαι, καὶ ἀνάδευε, καὶ κοπάνισον. καὶ ἀνάδευε μετὰ τῆς μαγνησίας, καὶ ὄπτησον εἰς μικρὰν κάμινον, καὶ ἐκβαλὼν μαγείρευσον μεθ᾿ ὕδατος καλί· καὶ λευκαίνεται ὡς χρυσός. καὶ πύρωσον αὐτὴν εἰς πῦρ, καὶ βάψον εἰς ὕδωρ καὶ ἅλας, καὶ ἔξελε, καὶ λείωσον, καὶ βάλε ἴσον αὐτῆς ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ βάλε ἐν καμίνῳ ἑσπέρας μετὰ ἀγγείου κεχρισμένου. καὶ εἰ μὲν λευκανθῇ, εὖ· εἰ δὲ μή γε, μεταποίησον, ἕως οὗ λευκανθῇ. εἶτα, εἰ θελήσεις τὴν ἀνάβασιν αὐτῆς, λείωσον αὐτὴν μεθ᾿ ὕδατος τιτάνου τῶν ὠῶν, καὶ ἅψον ὑπ᾿ αὐτὴν πῦρ, καί, ἀναβάν, στρέψον τὰ ἄνω ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ λείωσον, καὶ ἀναβίβασον δίς, ἐπειδὴ ἀναβαίνει λευκὸν ὅλον· εἰ δὲ θελήσεις καταβιβάσαι αὐτήν, λάβε καλὶ καὶ ἀτιγκὰρ καὶ βοράχιον χρυσοχοῶν καὶ νίτρον, ἀνὰ δραχμὴν μίαν, καὶ λείωσον πάντα, καὶ λάβε κόπρον περιστερῶν ὀγ. ἑκατόν, καὶ βάλε εἰς κόπρον ἡμερόνυκτον, ἵνα λυθῶσιν. σύρωσον τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς ὀλιγοτητος τῶν ἁλάτων, καὶ ἄφες αὐτόν, ἵνα πήξῃ καὶ γένηται ὅλον σῶμα ἕν. εἶτα λάβε ἀπὸ τῆς μαγνησίας τῆς καλῆς ὀγ. δέκα καὶ ἀπὸ τῆς συνθέσεως ὀγ. δύο, καὶ καταβίβασον πάντα, καὶ ἐκβαίνει

1 λευκἄνὴς R, λεύκαινε N **3** μελανὴ RN **6** καλλίστην] hoc, quod in R ultimum est paginae verbum, sequuntur tria puncta, quae plerumque capitis indicant finem **13** κυνὸς R, κοινὸς N **15** ανάδεβε R **16** καλή R, καλοῦ N **19** in marg. ἴσως αὐτήν N, quae verba ad βάλε referenda sunt **21-22** ἐπ᾿ αὐτὴν RN **23** αναβὲν R, ἀνάβαινε N : hic habes *accus. absol.* **25** καλὴν R, κάλη N; cf. l. 30 τιγγὰρ RN

LXXV, 2. *Dealbabis autem magnesiam ita.* Sume magnesiam et sal ammoniacum ana, et pone in vase testaceo a prima luce ad vesperum, Si quae inest nigrities, ure, donec albefiat, in camino vitraria : solve bene, et fac fermentum. Hoc fac septies; et cum ipsam conflaveris, invenies argentum pulcerrimum. Omnia mollit; omnia, et ipsum ferrum et vitrum, dealbat.

LXXV, 3. *Alias.* Tere magnesiam, et lava, aquam adhibens, donec omnis ipsius exeat nigrities, et coque cum aceto ovorum diei et noctis spatium, et frigefac, et extrahe. Postea coque, aquam adhibens et salis florem, postquam alba facta sit, et frigefac. Si alba fiet, bene : sin minus, sume fimum siccum canis, et vasi luteo impone, et inflamma, donec uri incipiat; et asperge, et pistillo tunde, et asperge magnesia, et coque in camino parva; extrahe, et coque cum aqua cali, et albescit tamquam aurum. Et inflamma ipsam in igne, et merge in aquam et sal, atque extrahe, et tere, et adde idem pondus salis ammoniaci, et vespere pone in camino, in vase inuncto. Et si alba fiet, bene : sin minus, repete <operationes>, donec alba fiat. Postea, si voles ipsius elevationem, tere ipsam cum aqua calcis ovorum, et incende sub ipsam ignem; et, cum ascenderit, quae superius sunt ita verte ut inferius descendant, et tere, et eleva bis, cum res tota ascendat alba. Si autem voles ipsius descensionem, sume cali et atincar et borachii aurificum et nitri ana partem unam, et tere omnia, et sume fimum columbarum, uncias centum, et pone sub fimum diei et noctis spatium, ut solvantur. Trahe aquam ab exigua salium vi, et emitte, ut compingantur et fiant corpus unum. Postea sume magnesiae pulcrae uncias decem et <huius> compositionis uncias duas, et cura omnia descendant : et exit

ὡς ἄργυρος. βάλε ἀπ' αὐτῆς ὀγ. δύο εἰς ὀγ. δέκα κασσιτέρου, καὶ ποιήσεις αὐτὸν ἄτριπτον, καὶ ἐκβαλεῖς αὐτὸν ἀπὸ τῶν συμ|βαινόντων αὐτόν, καὶ ὑποφέρει τὸ πῦρ. F. 61.

LXXV, 4. Ἀπαλύνεται δὲ ἡ μαγνησία οὕτω. λείωσον καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος καὶ ἅλατος καὶ ὄξους, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ἡ μελανία αὐτῆς. εἶτα ζύμωσον αὐτὴν μετὰ λευκοῦ τῶν ᾠῶν, καὶ λείωσον ὥραν μίαν, καὶ πλῦνον αὐτὴν μεθ' ὕδατος καθαροῦ, ἕως οὗ μὴ μείνῃ ἀπὸ τοῦ ὄξους καὶ τοῦ ἅλατός τι, καὶ βάλε εἰς ἑκάστην λίτραν αὐτῆς ὀγ. ἓξ ἀπὸ τῆς τουτίας ὕδατος, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς κάμινον πυρὸς κοπρίας ὑποκαιομένης μετὰ καρούρας, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ αὔξησον τὸ πῦρ μετὰ καμίνου. εἶτα ἔασον ψυχρανθῆναι, καὶ εὑρήσεις αὐτὴν πεποιημένον σῶμα.

LXXV, 5. Εἰ δὲ θελήσεις λῦσαι αὐτὴν εἰς ὕδωρ, λείωσον αὐτὴν μετὰ ὄξους καὶ ἅλατος εἰς ἥλιον ἡμέρας ἑπτά. εἶτα ψύξας ὄπτησον εἰς ἄγγος κεχρισμένον ἡμερόνυκτον ἐπὶ πυρὸς ἰσχυροῦ, καὶ ψύχρανον καὶ λείωσον μεθ' ὕδατος καθαροῦ ψυχροῦ, καὶ ψῦξον, καὶ θὲς εἰς πᾶν ῥότουλον τέτταρας λίτρας ἀρσενικοῦ κιτρίνου καὶ ὀγ. μίαν νίτρου, καὶ λείωσον ἡμέρας τρεῖς μετὰ ὄξους ἀναβιβασμένου. εἶτα ὄπτησον ἐπὶ πυρὸς ἰσχυροῦ ἡμερόνυκτον· οὕτω ποίησον τρίς. εἶτα, εἰ θέλεις, κρέμασον αὐτὴν ἐπὶ κανδήλας εἰς βούτην ὄξους τῆς ἀγριοσκίλλας ἡμερόνυκτα τριάκοντα, ὡς ἐποίησας εἰς τὴν ἀνωτέραν σύνθεσιν· καὶ λύεται <εἰς> ὕδωρ κινούμενον εἰς τὴν κανδήλαν. Γίνωσκε δὲ ὅτι αἱ οἰκονομίαι τῶν λίθων ὅμοιαί εἰσιν ἀλλήλαις, καὶ ὡς ἐποίησας εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς μαγνησίας, οὕτω ποίησον καὶ εἰς τὴν μαρκασίθαν.

LXXVI, 1. Κάθαρσις τῆς μαρκασίθας ἐστὶν αὕτη, τῆς λευκῆς. πύρωσον καὶ βάψον εἰς ὄξος, ἐν ᾧ ἐστιν λελυμένον νίτρον φορὰς <κʹ ?>, καὶ ψῦξον, καὶ λείωσον, καὶ ζύμωσον μετὰ

2 ἄτριτον R **3** αυτὸν R, αὐτῷ N **5-8** ἕως οὗ — ἀπὸ τοῦ ὄξους om. N **9** ἑκαστôν R, ἕκαστον et in marg. μέρος N τουτίνᾶν seu τουτῖνᾶς R, τουτίνας et in marg. τουτίας N **10** ὑποκαιόμενος N καροῦρρας R **14** λύσε R, λῦσὸν N **18** δ' ♄ R, δ' μέρη N **22-23** αγριόσκύλάς R, ἀγριοσκύλας (ης) N **23** ἐπόνησας N **24** είς addidi **25** ὅμιοι οισην αλοιλοις R **30** καʹ] deest numerus in RN; κʹ? καʹ? κεʹ? ob sequ. (καί)

argenti instar. Impone ipsius uncias duas unciis decem stanni, et ipsum tale reddes, ut teri nequeat; atque eicies res omnes, quae ipsum comitantur; et ignem sustinet.

LXXV, 4. *Mollis fit magnesia ita.* Tere et lava aqua et sale et aceto, donec ipsius exeat nigrities. Postea subige cum albo ovorum, et tere horam unam, et lava, aquam puram adhibens, donec nihil maneat aceti vel salis; et pone in <magnesiae> litra unaquaque uncias sex aquae tutiae; et haec pone in camino ignis fimi accensi cum carura, et astringe ipsius carurae caput, et auge ignem in camino : postea sine frigescat, et invenies ipsam corpus esse perfectum.

LXXV, 5. *Si autem ipsam solvere in aquam voles,* tere cum aceto et sale, in sole, dies septem. Postea frigefac, et in vase inuncto coque diei et noctis spatium super ignem validum; et frigefac et tere cum aqua pura frigida, et in rotulo unoquoque pone litras quattuor arsenici citrini et nitri unciam unam; et tere dies tres cum aceto elevato. Postea coque super ignem validum diei et noctis spatium. Ita fac ter; postea, si vis, suspende ipsam super candelam, in ampulla aceti e scilla silvestri confecti; et solvitur in aquam se moventem ad candelam.

Scias lapidum operationes inter se similes esse; et quam rationem secutus es in magnesiae operatione, hanc et in marcasitae operatione sequere.

LXXVI, 1. *Purgatio marcasitae albae est haec.* Inflamma et merge in acetum, in quo solutum sit nitrum vicies; et frigefac, et tere, et subige cum oleo

ἐ|λαίου καὶ νίτρου καὶ βοραχίου, καὶ καταβίβασον αὐτήν. καὶ κατέρχεται ὡς ἄργυρος· πύρωσον, καὶ βάψον εἰς ὄξος φορὰς <ε′ ?>. εἶτα λείωσον αὐτὴν μεθ' ὕδατος καλὶ καὶ τιτάνου μαγειρευμένου ἕως ἥμισυ καὶ διηνθισμένου, καὶ ψῦξον, καὶ χώνευσον ἐπὶ χώνης, καὶ ἐξέρχεται λευκὸν ὡσεὶ ἄργυρος. F. 61v.

LXXVI, 2. Λευκαίνεται δὲ καὶ ἁπαλύνεται ἡ μαρκασίθα οὕτω. λάβε μίαν<λίτραν> ὀρτελαίας, καὶ κοπάνισον αὐτὰς μετὰ τῶν στεάτων αὐτῶν, καὶ ἀπόθλιψον τὸ ὕδωρ αὐτῶν, καὶ λάβε τὴν μαρκασίθαν τὴν χρυσίζουσαν, καὶ πύρωσον αὐτήν, καὶ βάψε εἰς τοῦτο τὸ ὕδωρ πολλάκις, καὶ λευκαίνεται, καὶ ἁπαλύνεται.

LXXVII. Οἰκονομία τῆς καδμίας, ἤγουν τῆς τουτίας, ἐστὶν αὕτη. λαβὼν τὸ τοιοῦτον πράσινον, κοπάνισον καὶ κοσκίνισον ἐν κοσκίνῳ λεπτῷ, καὶ μῖξον ἴσον αὐτοῦ ἅλας πικρὸν τετριμμένον <καὶ> κεκοσκινισμένον, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς ἄγγος κεχρισμένον μετὰ πηλοῦ τῆς τέχνης, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ψῦξον καὶ χῶσον εἰς πῦρ ἐκ κόπρου ἡμερόνυκτον, καὶ ψύχρανον, καὶ ἄνοιξον αὐτό, καὶ πλῦνον μεθ' ὕδατος καθαροῦ, ἕως οὗ γλυκανθῇ, καὶ δὶς πάντα <πλῦνον> μετὰ ἅλατος, καὶ οὕτω ποίησον τρίς. μετὰ ταῦτα λείωσον, καὶ ψῦξον, καὶ φύλαξον εἰς τὴν χρείαν σου.

LXXVIII, 1. Περὶ τοῦ τάλκου. ἄμελξις τοῦ τάλκου. χώρισον αὐτὸν κατὰ λεπτὸν λεπτόν, καὶ κοπάνισον αὐτὸν μετὰ ὑέλου καὶ ἅλατος, καὶ βράσας πλῦνον, ἕως οὗ γλυκανθῇ. καὶ βάλε αὐτὸ εἰς πυθμένα καυκίου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἄμμου. καὶ λείωσον αὐτὸ εἰς καυκίον μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ ἐξέλθῃ | ὅλον εἰς τὸ καυκίον ὡς ἄλευρον. σύρωσον αὐτό, καὶ ψῦξον, καὶ χρῶ αὐτῷ, ἢ κοπάνισον αὐτόν, καὶ δῆσον ἐν ὀθονίῳ στερεῷ, καὶ βάλε εἰς οὖρον παίδων μετὰ ἄγγους εἰς ἥλιον, ἕως οὗ θερμανθῇ καὶ τριφθῇ καλῶς. μάλαξον αὐτὸν F. 62.

3 ε′ deest in RN; incertum, ob sequ. εἶτα, utrum ε′ an ι′ scribendum sit καλὴ RN 4 μαγιρεμένου R, μαγηρευμένου N 5 λευκὼς R ὡσὴ R, ὡς ἡ N 6 μαρκισέθα N 7 α′ RN λίτραν deest in RN ὠρτελέας R, ὀρτελαίας N 8 μετων R 14 αὐτῷ N 15 καὶ om. R, exhibet N 17 αυτῆς (τ suprascr.) totis litteris R; e lat. *olla* ? χώνευσον N ἐκ κόπρου RN 19 βʺ παν R, ubi duo τ primo obtutu legi posterant; β′ πάντοτε N πλῦνον addidi (ίον) 25 αὐτοῦ] αυτῆς RN, totis litteris 27 καὐκήν R bis, καυκην N ἕως — καυκίον om. N 29 πὲδ(ὸν) R, παιδίου N 30 τρψθὴ R

et nitro et borachio; et cura descendat : et descendit argenti instar. Inflamma et immerge aceto quinquies. Postea tere ipsum cum aqua cali et calce semicocta et cribrata; et frigefac, et confla super fornacem : et erit res alba argenti similis.

LXXVI, 2. *Dealbatur vero et mollitur marcasita hac ratione.* Sume <unam litram> ortelaearum, et tunde cum ipsarum pinguedine, et comprime ipsarum aquam; et sume marcasitam auricolorem, et ipsam inflamma, et immerge huic aquae saepe : atque dealbatur et mollitur.

LXXVII. *Pertractatio cadmiae, sive tutiae, est haec.* Sume ipsam viridem, tunde et cribra cribro subtili, et commisce eamdem vim salis amari triti et cribrati; et pone in vase inuncto luto artis; et astringe caput ipsius <vasis>, et frigefac, et inhuma in fimo diei et noctis spatium, et frigefac; et aperi <vas>, et lava, aquam puram adhibens, donec dulcedinem sumat, et bis omnia <lava> adhibens sal : atque ita fac ter. Postea tere, frigefac, et serva in usum tuum.

LXXVIII, 1. *De talco. Mulctio talci.* Separa ipsum in partes minutas, et tunde cum vitro et sale; fervefac et lava, donec dulcedinem sumat. Et pone in fundo poculi una cum minuta harena. Et tere in poculo cum aqua, donec fiat in poculo farinae instar. Trahe et frigefac, et utere ipso, seu tunde, et liga in linteolo solido, et inice urinae puerorum cum vase, et effer soli, donec calefiat et teratur bene. Molli ipsum

καλῶς, καὶ ἐκβαλεῖς τὸν ῥύπον αὐτοῦ, ἤγουν τὸ ἄλευρον. εἶτα βάλε αὐτὸ εἰς ἕτερον παννίον, καὶ στρέψον ὁμοίως τὴν ἐργασίαν, ὡς πρότερον, τρίς. σύρωσον αὐτό, ἐπειδὴ ἐξέρχεται ὡς ἄλευρον. ὅταν δὲ εἵλκυσας αὐτὸ ἓν ἕλκυσμα, βάλε αὐτὴν εἰς τὴν δριμύτ<ητα> τοῦ κίτρου ἡμέρας ἑπτά, καὶ γίνεται κόνις. εἰ δὲ θέλεις, βάλε αὐτὴν εἰς ὕδωρ τῆς τιτάνου τῶν κλάδων τῆς ξηρᾶς κυάμου, καὶ γίνεται κόνις.

LXXVIII, 2. Αἰθάλωσις τῆς τάλκου. λάβε αὐτὸ καὶ βάλε εἰς ὕδωρ γλυκὺ ἡμέρας τρεῖς, καὶ εἰς ὕδωρ νίτρου ὁμοίως, καὶ εἰς ὕδωρ καλὶ ἡμέρας πέντε. καὶ ψῦξον, καὶ θὲς αὐτὴν εἰς κάμινον ὑελεψοῦ ἡμερόνυκτον, καὶ γίνεται αἰθάλη ὡς τίτανος. εἶτα, εἰ θελήσεις λῦσαι αὐτό, λείωσον αὐτὸ μεθ' ὕδατος καλὶ καὶ ὕδατος βοραχίου ἢ τιτάνου, καὶ ξήρανον, καὶ φύσησον ἐπ' αὐτὸ φύσημα ἰσχυρὸν ἐπὶ χώνης, ἐπειδὴ χωνεύεται ὡς ὕδωρ. καὶ ὅταν γένηται οὕτως, ἆρον αὐτό, καὶ φύλαξον, καὶ γίνωσκε ὅτι τοῦτο ἀνιστᾷ τὸν ἑρμῆν καὶ τὸν μόλυβδον καὶ τὸν χαλκόν.

LXXVIII, 3. Ἄλλο. τιτάνωσις καὶ ὑδατοποίησις. λείωσον ἅλας κοινὸν μετὰ ὄξους, ἐξ οὗ ποίησον πάτον ἐν χωνίῳ καὶ ἄλλον πάτον ἐκ τοῦ τάλκου, καὶ οὕτω ποίησον, ἕως οὗ τὸ χωνίον γεμισθῇ. εἶτα καῦσον ἀνὰ μέσον ἀνθράκων· τότε ἐξάξεις αὐτὸν τετιτανωμένον, καὶ βάλε εἰς ὕδωρ. εἶτα λείωσον ἐν μαρμάρῳ μεθ' ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ ταρτάρου, καὶ τίθει ἐν βικίῳ | γεγανωμένῳ· ὃ μετατίθει ἐν λάκκῳ ψυχρῷ πεποιημένῳ F. 6 ἐκ γῆς Ζαβουλινῆς, <καὶ> λυθήσεται.

LXXVIII, 4. Ἄλλως. λείωσον αὐτόν, καὶ βάλε εἰς χύτραν καινήν, καὶ χῦσον ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ οὔρου τοῦ ᾠκονομημένου, καὶ βράσον αὐτὸ ὥραν μίαν, ἐπὶ ὅτι ἀναλύεται, καὶ γίνεται ὡς ἑρμῆς. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ λύσις αὐτοῦ.

1 αλὲβρ(ὸν) R; et l. 4 2 πανὴν R, πάνην N 4 ἐλκίσάς R, ἑλκύσας N αυτὴν R, totis litteris et l. 6, 10 5 τὴν δρίμυ του κύτροῦ R, τὴν δρίμην τῆς χύτρας N (an τὸ δριμὺ ?) 6 τον κλάδον R, τῶν κλέδων et in marg. κλάδον N 8 τῆς τάλκου RN αὐτὸ R, totis litteris et l. 12, 13, 15; cf. τοῦτο l. 16 ἡν αὐτὸ N 10 καλή RN; et l. 12 αὐτὴν totis litteris RN 11 υελοψοῦ R, ὑελοψοῦς N 12 λύσε R, λύσον N αι αὐτὴν N, bis 14 φύσισμα R, φύσημα N 23 μετατεθὲν R 26 οὔρους R, οὔρου N ὀκονὸμιμένου R, οἰκονομημένου N 27 επι ὦτι R, ἐπειδὴ N

bene; et detrahes ipsi sordem seu farinam. Postea pone in altero panno, et ter operationem pertracta eadem ratione atque prius. Trahe ipsum, cum exeat tamquam farina. Cum semel traxeris, pone in acri succo citri dies septem; et fit pulvis. Si autem vis, inice in aquam calcis ramorum siccae fabae, et fit pulvis.

LXXVIII, 2. *Fuliginatio talci.* Sume ipsum, et pone in aqua dulci dies tres, et in aqua nitri totidem, et in aqua cali dies quinque. Et frigefac, et pone in camino vitraria; et fit fuligo, calcis instar. Postea si voles ipsum solvere, tere cum aqua cali et aqua borachii seu calcis; et sicca, et ipsi infla valde super fornacem, cum confletur aquae instar. Et cum ita fiat, extolle et serva; et scias huius ope in vitam hydrargyrum, plumbum et aes revocari.

LXXVIII, 3. *Alias. Calcinatio et reductio in aquam.* Tere sal commune cum aceto, atque ex hoc fac ordinem in fornace et alium ordinem e talco; atque ita fac, donec fornax repleatur. Postea ure in carbonibus : tum extrahes ipsum calcinatum. Inice in aquam, postea tere in marmore cum aqua salis ammoniaci et tartari, et pone in alambico stanno inducto : hoc transfer in laccum frigidum, factum e terra zabulina, et solvetur.

LXXVIII, 4. *Alias.* Tere ipsum et pone in olla nova, et ipsi infunde urinam praeparatam, et ipsum fervefac horam unam, donec solvatur, et fiat hydrargyri instar. Haec est ipsius solutio.

LXXVIII, 5. Πῆξις τοῦ τάλκου τοῦ ἤδη λελυμένου. λάβε ἀπ' αὐτοῦ μέρος ἕν, καὶ θὲς εἰς ἑβδομήκοντα μέρη ζώσης ὑδραργύρου, καὶ χῦσον ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ᾠκονομημένου οὔρου, καὶ ἅψον ἐν αὐτῷ πῦρ μαλακόν, ἕως οὗ στεγνώσῃ τὸ ὕδωρ. εἶτα πλῦνον αὐτὸ μεθ' ὕδατος ψυχροῦ, καὶ θὲς αὐτὸ ἐπὶ χώνης, καὶ φύσησον ἐπ' αὐτὸ τὸ μὲν πρῶτον ἐλαφρῶς, τὸ δὲ δεύτερον ἰσχυρῶς, ἕως οὗ ἐρυθρωθῇ καὶ χαυνωθῇ. ψύχρανον, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν ἄργυρον.

LXXVIII, 6. Χώνευσις τάλκου. λαβὼν τάλκον λελυμένην βάλε αὐτὴν εἰς ἀγγεῖον, καὶ χῦσον ἐπ' αὐτὴν ὕδωρ, ὅσον σκεπάσῃ αὐτὴν, καὶ ἔασον εἰς ὕδωρ ἡμέρας δέκα, καὶ ψῦξον, καὶ λείωσον μετὰ οὔρου ἐπὶ μαρμάρου, καὶ βάλε αὐτὴν εἰς χώνην μετ' ἀτιγκάρ, καὶ φύσησον ἐπ' αὐτὴν, ἕως οὗ λυθῇ, καὶ χῦσον αὐτὴν εἰς οἷον τυπάριον θέλεις. ἔστι γὰρ χρείας καλῆς.

LXXVIII, 7. Λαβὼν τάλκον λελυμένην ὀγ. μίαν βάλε εἰς χώνην, καὶ μετὰ ταῦτα ἄνθη ῥόδων ἀώρων, ὀγ. ἡμίσειαν, καὶ φύσησον ἐπὶ τῆς χώνης, ἕως οὗ λυθῇ καὶ λεπτυνθῇ καὶ ἐκδράμῃ. εἶτα χῦσον αὐτὴν ὅπου θέλεις.

LXXVIII, 8. Βαφὴ τῆς τάλκου κιτρινίζουσα. λάβε τρία μέρη μαρκασίθας χρυσιζούσης καὶ ἴσον αὐτῇ ἀρσενικοῦ κιτρί|νου F. 63.
ἀναβιβασμένου μετὰ ἐλαίου σησαμίνου καὶ τὸ ἴσον αὐτοῦ στυπτηρίαν σχιστὴν καὶ πέμπτον μέρος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. λείωσον ἀνὰ μέρος πάντα, εἶτα βάλε τὸ ἴσον πάντων χαλκάνθου κοσκινισμένου, κεκαθαρμένου, κυπρίου, καὶ ζύμωσον μετὰ ἴσου μέλιτος μελισσῶν, καὶ στάλαξον διὰ κολοκύνθης ἐπὶ πυρὸς κόπρου, καὶ ἐξέρχεται ὕδωρ ὡς χρυσός. εἶτα λάβε μέρος ἀπὸ τῆς συνθέσεως καὶ ἀπὸ τῆς τάλκου τῆς κεκαθαρμένης μέρη ἑπτά,

4 ἀψον εν $\overset{τ}{αυ}$ R, ἄψον ὑπ' αυτὴν et in marg. ἐν αὐτῇ N **6** ἐπ' αυτὸ R, ὑπ' αὐτὸν N λελυμένον RN **10** βάλε αὐτω R, βάλε αὐτὸ N αὐτὴν R, bis; ἐπ' $\overset{ὸν}{αὐτην}$ N; et l. 11, 12; et l. 12 in marg. ὑπ' $\overset{ὁ}{αὐτην}$ N **13-14** μετατηκαρ R, μετὰ τίγκαρ N **14** τυπάριν R, τυπάρην N **15** λέλυμένην R, λελυμένον N **16** ρω(δι)ον R **18** $\overset{τ}{αυ}$ R **19** τῆς τάλκου RN $\overset{ης}{κιτρινίζούσα}$ N **20** ἰσôν $\overset{τ}{αυτοι}$ R **21** ἀναβιβασμένον N **22** ε' μέρος RN **23** $\overset{τ}{παν}$ R **24** κύπριον R

LXXVIII, 5. *Compactio talci iam soluti.* Sume ipsius partem unam, et pone in septuaginta partibus hydrargyri vivi, et ipsi infunde urinam praeparatem, et incende sub ipsum ignem mollem, donec siccetur aqua. Postea ipsum per aquem frigidam lava, et impone fornaci, et infla primum leniter, tum valide, donec rubrescat et molliatur. Frigefac; et invenies ipsum argenti instar.

LXVIII, 6. *Conflatio talci.* Sume talcum solutum et pone in vase, et ipsi infunde aquam, ut ipsum tegat, et linque in aqua dies decem, et frigefac, et tere cum urina super marmor, et pone in fusorio cum atincar, et infla, donec solvatur, et infunde in quodvis typarion. Nam eius usus pulcer est.

LXXVIII, 7. Sume talci soluti partem unam, et pone in fornace; postea rosarum praematurarum semunciam : et infla fornaci, donec solvatur et attenuetur et exeat. Postea infunde in quodvis vas.

LXXVIII, 8. *Tinctura talci citrinissans.* Sume tres partes marcasitae auricoloris et eamdem vim arsenici citrini elevati cum oleo sesamino et eamdem vim aluminis scissi et quintam partem salis ammoniaci. Tere separatim omnia, postea pone chalcanthi cribrati, purgati, cyprii, vim quae haec omnia aequet, et subige cum eadem vi mellis apium; et destilla per cucurbitam super ignem fimi : et exit aqua auri similis. Postea sume huius compositionis partem unam et talci purgati partes septem,

καὶ θὲς τὰ πάντα εἰς ἄγγος, καὶ χῦσον ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ μέλιτος τοῦ ἀναβιβασμένου, ὅσον σκεπάσαι αὐτὸ ἐπ᾽ ὀλίγον, καὶ ἐπίθες ἐπάνω τοῦ ἄγγους σκέπασμα κέντουκλον, καὶ ἕψησον, ἕως <οὗ> φύγῃ τὸ ὕδωρ. ἐν ὥραις γὰρ τρισὶν ἐξέρχεται χρῶμα ὅμοιον χαλκῷ. χῦσον αὐτὸ εἰς χώνην πλατύστομον, καὶ φύσησον αὐτό, καὶ ἐξέρχεται ὡς χρυσός.

LXXVIII, 9. Ποίησις τῆς τάλκου εἰς ὕδωρ. λάβε ἀπὸ τῆς τάλκου τῆς εἱλκυσμένης <καὶ> κεκονιαμένης ὅσον θέλεις, ἢ λάβε ἀπὸ τῆς τυχούσης τάλκου, καὶ ποίησον κομμάτια λεπτότατα, καὶ βάλε ἐν μαρσυπίῳ πυκνῷ καὶ εὐρυχώρῳ καὶ ἐπιμήκει, καὶ δῆσον τὸ στόμα, καὶ ἐπίθες αὐτὸ ἐπὶ τὸν ἀτμὸν τοῦ τοιούτου ὕδατος· λάβε νίτρου ἀναβιβασμένου μέρη τέτταρα, σὰλ καλὶ προηυτρεπισμένου μέρη τρία, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ προηυτρεπισμένου μέρη τρία, καὶ ποίησον αὐτὸ μεῖναι ἐν αὐτοῖς ἡμέρας τρεῖς, τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ λάβε αὐτόν, καὶ ἔκβαλε ἐκ τοῦ μαρσυπίου ἔσωθεν λιθάρια λεπτὰ ἱκανῶς, κατὰ τὴν ποσό|τητα τούτου, πεντήκοντα ἢ ἑξήκοντα, ἢ καὶ πλέον, καὶ δῆσον τὸ στόμα τοῦ μαρσυπίου καλῶς, καὶ θὲς αὐτὸ ἐν παροψίδι ἀλχημιακῇ, καὶ ἐπίρριψον αὐτῷ ἐκ τοῦ ὕδατος, ἐν ᾧ ἕψεται. λείωσον ἰσχυρῶς ἐν ταῖς χερσί σου, ἕως οὗ διὰ τοῦ μαρσυπίου ἐκχυθῇ ὕδωρ, ὡς ἐν τῷ πυθμένι τῆς παροψίδος, ὡς γάλα. τούτου γενομένου, ἀποφόκισον τὸ μαρσύπιον μετὰ σπόγγου βεβρεγμένου ὕδατι κοινῷ, καὶ εὑρήσεις ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἀγγείου ὕδωρ πεπηγὸς ὅμοιον ἑρμῇ ἢ γάλακτι. λάβε τὸ τοιοῦτον γάλα, καὶ τίθει ἐπὶ πετάλων σιδήρου ὁμοίων πατέλᾳ, καὶ θὲς εἰς αἰθέριον ἀέρα, καὶ ἔπιδε οὕτως, ὥστε κρέμασθαι, καὶ ὑποκάτω θὲς ἀγγεῖον ὑέλινον· καὶ κατασταλάξει ἐπ᾽ αὐτῷ ὕδωρ λευκὸν ὡς χιών. ἐκ τούτου τοῦ ὕδατος εἰ θήσεις ὀγ. μίαν ἐπὶ δεκαπέντε ὀγ. σιδήρου κεκαθαρμένου, γενήσεται λευκότατος καὶ χαῦνος ὡς ἑρμῆς καὶ

F. 63v

αι
2 σκέπασον N **3** (καί)ντουκλ(ὸν) R, κέντουκλον et in marg. " *feltro* „ N **4** οὗ addidi ψυγὴ R, φύγῃ N **5** χώνη R **8** καὶ addidi (και)κόνιαμένης R, καὶ κονιασμένης N **10** καὶ — εὐρυχώρῳ bis exhibet R; sed primum στενῷ postea πυκνῷ. Non repetit haec verba N, ubi tamen λεπτῷ et in marg. πυκνῷ **12** καλὴ R προηυτρεπεισμένον R **16** λιθάροι R, λιθάρια N οικανὰ R, ἱκανὰ N **17** πλέον R, πλείονα N **18** ἀλ(και)μιακῶ R, ἀλκημιακῷ N **19** ἐν ῶ ἐπέσθὲ R, ἕως ἐπέσται N **22** ἀποφόκισον RN, et in marg. ἀποσπόγγισον N καὶ) βἐβρ˜γμένού R, καὶ βεβρ. N **24** γάλατι R **25** πατέλαν R, πατέλα N **28** τότουτού R θίσ(ης) επι R, θέσεις ἐπὶ N

et pone omnia in vase, et ipsi infunde aquam mellis elevati, ut aliquantulum tegatur; et impone vasi, tegumentum, centiculum et coque, donec fugiat aqua. In trium enim horarum spatio exit color similis aeris. Infunde ipsum furnaci, amplo ore praeditae; et infla; et exit auri instar.

LXXVIII, 9. *Reductio talci ad aquam.* Sume talci tracti et in pulverem redacti quamtum vis, vel sume quemvis talcum, et fac frustula minutissima, et pone in marsupio spisso et amplo et longo; et ipsius os liga; et suspende super vaporem huiuscemodi aquae: sume nitri elevati partes quattuor, salis cali praeparati partes tres, salis ammoniaci praeparati partes tres; et cura ibi maneant dies tres. Quarto die extolle; et extrahe e marsupio calculos satis minutos, ad ipsius magnitudinem, quinquaginta vel sexaginta vel plures; et marsupii os liga bene, et ipsum pone in patina alchemistica, et ipsi infunde aliquantum aquae, in qua coctus sit. Tere valde tuis manibus, donec e marsupio effundatur aqua, ut in patinae fundo, lactis instar. Hoc facto, deterge marsupium spongia, quam aqua communis madefecerit; et invenies in fundo vasis aquam, hydrargyri seu lactis similem. Sume hoc lac, et impone petalis ferri, quae patellae similia sint; et expone aëri, et cura suspendantur; et suppone vas vitreum; et stillabit in ipsum aqua alba ut nix. Huius aquae si imposueris unciam unam quindecim unciis ferri purgati, fiet valde album et laxum, hydrargyri simile,

ἀκραιφνὴς ἐν πέτρᾳ λυδίᾳ καὶ ἐν σφυρίῳ εἰς αἰωνίαν. τοῦτο τὸ ὕδωρ λευκαίνει καὶ μαργαρίτας καὶ πάντα τὰ σώματα κεκαθαρμένα.

LXXIX, 1. Λεύκωσις καὶ λύσις λιθαργύρου. λείωσον αὐτὸν μετὰ ἴσου ἅλατος... ζύμης. καὶ πλῦνον αὐτὸν μετὰ... εἰς ἄγγος πράσινον, ἕως οὗ γλυκανθῇ, καὶ ψῦξον, καὶ λείωσον, καὶ πότισον αὐτὸν <μετὰ> ὄξους καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ βάλε ἐν καυκίῳ πρασίνῳ, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλήν, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ἡμέρας τέτταρας, καὶ λύεται <εἰς> ὕδωρ μέλαν. ἀναβίβασον αὐτὸν εἰς κολοκύνθαν, καὶ ἀναβαίνει ὅλον. εἶτα δευτέρωσον μετὰ πυρὸς μαλ|θακοῦ, ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ τοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ F. 64. ἀναβαίνει, καὶ ἐναπομένει ὁ λιθάργυρος λευκὸς καὶ καθαρός.

LXXIX, 2. Οἰκονομία ἄλλη ὕδατος λιθαρθύρου τοῦ λεγομένου γάλα παρθένου. λάβε ἐξ αὐτοῦ λίτραν μίαν καὶ τετραπλάσιον τούτου ὄξος ἰσχυρότατον, καὶ λείωσον τὸν λιθάργυρον, καὶ βράσον μετὰ ὄξους, ἕως <οὗ> λείψῃ ἅπαν τὸ ἥμισυ. καὶ λάβε ἐκ τῆς καλὶ λίτραν μίαν καὶ ὕδωρ λίτρας τέτταρας, καὶ μαγείρευσον ὁμοίως αὐτό, καὶ σακκέλισον τὸ καθ' ἓν ἰδίως· καὶ λάβε ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος τοῦ λιθαρθύρου εἰς ἄγγος, καὶ στάλαξον ἐπ' αὐτῷ μικρὸν μικρὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος τῆς καλί, ἐπειδὴ πήσσει ὡς βούτυρος ἄβραστος λευκός. τότε διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ πῆξον ἐπὶ πυρός, ἢ ἔασον ἡμέραν μίαν, ἕως οὗ συγκαθίσῃ καὶ καθαρθῇ. εἶτα ἔκβαλε τὸ ὑπερνηχόμενον ὕδωρ, καὶ πήσσει ὡς ἅλας, καὶ φύλαξον· μετὰ τούτου γὰρ δυνήσῃ ἐργάσασθαι πολλά· τοῦ γὰρ κασσιτέρου λελυμένου πολλῷ <ἐστι> δραστηριώτερον. τοῦτο καὶ ἐν τῇ τοῦ ἑρμοῦ πήξει ἔχει ἔργα θαυμάσια.

LXXX, 1. Περὶ ἰοῦ χαλκοῦ. λάβε ἄγγος χαλκοῦν, καὶ χρίσον τὰ ἔνδον αὐτοῦ πετὰ μέλιτος ἢ μετὰ γλεύκους, καὶ ἔασον αὐτό, εἶτα λάβε στάκτην θερμήν, καὶ χῦσον ἐν αὐτῇ οὖρον παιδός.

τ

1 σφοιρειό R, σφηρίῳ N αἰῶ ας N **2** σόματα R **4** [Λ]εὐκασεις R, λεύκασις N λιθάρ ☽ R; ll. 12, 13, 19 **5** αὐτὸν totis litteris RN; et l. 7 ἅλατος| sequitur lacuna, quam non indicant RN lacunam post μετὰ indicant RN **6** πράσινον RN; cf. l. 8 : an πήλινον? **7** μετὰ addidi ὄξος R **9** εἰς addidi **11** μαλακοῦ N **13** λιθάργου R **14** ♄ α' R, μέρος α' N **16** οὗ addidi **17** καλὴ RN; et l. 21 ♄ δ' R, μέρη δ' N **21** πίσι R, πήσει N; et l. 24 **22** (δι)ήνθισον R, διήνθησον N **23** καθὰροι (= καθαρῇ ? ?) R, καθαρθῇ N **26** ἐστι addidi **30** πεδός R

et purum in lydii lapidis exploratione et malleo, in perpetuum. Haec aqua dealbat margaritas et omnia corpora purgata.

LXXIX, 1. *Dealbatio et solutio lithargyri.* Tere ipsum cum eadem vi salis... fermenti, et lava cum... in vase viridi, donec dulcis fiat; frigefac et tere, et imbibe aceto et sale ammoniaco; et pone in poculo viridi, et adstringe caput, et inhuma sub fimum dies quattuor; et solvitur in aquam nigram. Hanc aquam eleva in cucurbita; et ascendet omnis. Postea <operationem> repete adhibens ignem mollem, cum aqua salis ammontaci ascendit; et manet lithargyrus albus et purus.

LXXIX, 2. *Alia pertractatio aquae lithargyri, quae vocatur lac virginis.* Sume ipsius litram unam et quadruplam vim aceti fortissimi, et tere lithargyrum, et fervefac cum aceto, donec dimidium tantum maneat. Et sume cali litram unam et aquae litras quattuor, et eadem ratione coque, et cola separatim. Et pone ipsius aquae lithargyri aliquantum in vase, et destilla super ipsam paulatim aquam cali, cum compingitur ut butyrus incoctus et albus. Tunc cribra per lutum, et compinge super lutum, et linque diem unum, donec consedeat et purgetur. Tunc eice supernatantem aquam; et compingitur ut sal; et serva : eius enim ope poteris multa negotia efficere; nam multo maiorem habet efficaciam quam stannum solutum. In hydrargyri solutione mira habet negotia.

LXXX, I. *De robigine aeris.* Sume vas aeneum, et ungue interiores ipsius partes melle seu musto, et linque ipsum. Sume postea cinerem calidum, et ipsi pueri [urinam infunde;

καί, ὅταν καπνίσῃ, στρέψον τὸ ἄγγος τὸ κεχρισμένον ἐπάνω τοῦ ἀτμοῦ ἐκείνου, ἵνα δέχηται τὸν ἀτμὸν τὸ χαλκοῦν ἄγγος, ἕως ὥρας πέντε· εἶτα ἀνάστρεψον αὐτό, καὶ εὑρήσεις πλῆρες ἰοῦ.

LXXX, 2. Λεύκωσις τοῦ αὐτοῦ ἰοῦ. τρῖψον αὐτὸν μετὰ ἅλατος, εἶτα στρῶσον εἰς τὸ αἰθα|λερὸν ἀπὸ τοῦ ἅλατος τοῦ τριφθέντος μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔστω τὸ ἅλας τὸ ὑπ' αὐτὸν ἕως τοῦ τρίτου ἢ τοῦ ἡμίσεως τοῦ αἰθαλεροῦ. καὶ ἀναβίβασον αὐτόν, καὶ ἀναβαίνει λευκός. F. 64v.

LXXX, 3. Λύσις δὲ αὐτοῦ εἰς ὕδωρ ἐστὶν αὕτη. ῥᾶνον αὐτὸν ὄξει ἡμέρας ἑπτά, καὶ θὲς εἰς ἄγγος σιδηροῦν, καὶ χῦσον ἐπ' αὐτὸν ὕδωρ ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλὴν τοῦ ἄγγους, καὶ χῶσον ὑπὸ κόπρον ἡμέρας μίαν καὶ εἴκοσιν. ἔκβαλε αὐτό, καὶ εὑρήσεις αὐτὸ πράσινον. θὲς αὐτὸ εἰς μάρμαρον, καὶ θὲς εἰς ἕκαστον μέρος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὀγ. μίαν, καὶ λείωσον αὐτό, καὶ στάλαξον εἰς κολοκύνθαν. σιδηρᾶν μετὰ ἰάμβικος σιδηροῦ καὶ ὑποδοχέως ὑελίνου ἀσφαλίσας τὰς ἁρμογάς, καὶ σταλάσσει πράσινον ὡσεὶ σμαρ<άγ>διον.

LXXXI, 1. Περὶ ὑέλου καὶ τῆς <εἰς> ὕδωρ λύσεως αὐτοῦ. θὲς εἰς δέκα λίτρας ὑέλου τέτταρας λίτρας ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, λείωσον αὐτάς, καὶ θὲς εἰς καρούραν ὑελίνην πλατεῖαν, καὶ χῶσον ἐν κόπρῳ ἡμέρας τέτταρας καὶ εἴκοσιν, ἐπειδὴ λύεται καὶ γίνεται ὡς ζύμη. εἰ δὲ μὴ λυθῇ, πρόσθες ἄλλας ἡμέρας ἑπτά, καὶ λύεται ὡς ἑρμῆς. ἢ λείωσον αὐτὴν λίαν, καὶ χῦσον αὐτὴν εἰς ἄγγος πήλινον, καὶ ἐπ' αὐτὴν νάφθαν λευκὴν σκεπάζουσαν αὐτὴν ἄνωθεν δάκτυλα τέτταρα, καὶ σφῖγξον τὴν κεφαλὴν καλῶς, καὶ θὲς αὐτὴν εἰς κάμινον ὑελουργικὴν ἢ χυτραρίων, καὶ ἐξέρχεται κεχωνευμένη. καὶ θὲς ἐν αὐτῇ ὀγ.

2 τοῦ καπνοῦ et in marg. ἀτμοῦ N **3** πλιρεις R, πλήρης N **5** λευκασεις N
αι
6 εἶτα — αἰθαλερόν bis exhibet R **7** (και) ⌒ R, καὶ ἔστι N **10** ει ὑδὸρ R **11** ὄξος RN **12** ἐπ' αὐτῷ N **17** σι(δι)ροῦ R, σιδηροῦ N **18** μάρδι R, σμάραγδος N **19** εἰς om. R, exihet N **20** θὲς εἰς ἓν μέρος ὑέλου δ' μέρη N **21** αὐτὰ RN ὑέλυνον R, ὑελίνην N **24** ὡς ☽ R, et sequitur spatium brevissimum **25** αὐτὴν, scil. τὴν ζύμην ναῦθαν R **25-26**
τλ
σ(και)πάζουσαν RN **26** δάκτιλα δ' R, δακ δ' N **27** εκαμίνω R, ἐν καμίνῳ N **28** χυτραρ`` R, χύτραν N (και) χώνευμένον R, κεχωνευμένη N

et, cum fumum emittet, verte inunctum illud vas super illum vaporem, ut vaporem accipiat aeneum illud vas, usque ad quinque horas. Postea ipsum inverte; et robigine plenum invenies.

LXXX, 2. *Dealbatio robiginis ipsius.* Tere ipsam cum sale, postea sterne in fuliginatorio nonnihil salis cum ipsa triti, et sal ipsi suppositum fuliginatorii tertiam vel dimidiam impleat partem. Et eleva ipsam; et ascendit alba.

LXXX, 3. *Solutio ipsius in aquam est haec.* Asperge ipsam aceto dies septem, et pone in vase ferreo, et ipsi infunde aquam arsenici elevati, et vasis caput astringe, et inhuma sub fimum dies unum et viginti, Extrahe ipsam, et invenies viridem. Pone super marmor, et unicuique parti salis ammoniaci adde unciam unam, et hoc ipsum tere, et destilla in cucurbita ferreo praedita alambico et vase, quod receptoris munere fungatur (firmatis iuncturis); et stillat viridis <humor> smaragdi similis.

LXXXI, 1. *De vitro et de ipsius in aquam solutione.* Pone in litris decem vitri litras quattuor salis ammoniaci; has tere, et pone in carura vitrea ampla, et inhuma in fimo dies quattuor et viginti, cum solvitur, et fit fermenti instar. Nisi solvatur, adde alios septem dies; et solvitur hydrargyri instar. Seu tere valde, et vasi luteo infunde, et <infunde> naphtham albam, quae ipsum <fermentum> tegat in quattuor digitorum altitudinem: et bene caput adstringe, et pone in camino vitraria seu figulinaria : et exit liquefactum. Et ipsi adde [uncias

πέντε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ εἰς κανίναν, καὶ χῶσον ἐν κόπρῳ ἁπαλῇ ἀνακαινίζων τὴν κόπρον, καὶ λύεται εἰς ὕδωρ τυχόν.

LXXXI, 2. Ἢ λείωσον αὐτόν, καὶ λάβε ἐξ αὐτοῦ μέρος ἓν καὶ ἀπὸ τῆς τιτάνου τῶν ᾠῶν μέρη δύο, καὶ βάλε εἰς ἄγγος τῆς Συρίας περικεχρισμένον, καὶ ἀσφάλισον τὴν | κεφαλήν, καὶ βάλε εἰς κάμινον ὑελουργικὴν ἢ χυτραρίων ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἐξέρχεται κεχωνευμένον. στρῶσον αὐτὸ εἰς ἄγγος, καὶ ῥάντισον ὕδωρ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ θὲς αὐτὸ τῇ νυκτὶ ἔξω εἰς ὕπαιθρον, καὶ λύεται. λαβὼν τὸ λελυμένον θὲς ἐπ' αὐτοῦ τὸν μόλυβδον, καὶ ἀναβαίνει ὡς ἄργυρος. τοιούτῳ τρόπῳ δυνήσῃ λῦσαι τὸν μάργαρον καὶ τὸν κρύσταλλον καὶ τὸν ὑάκυνθον λίθον καὶ τὸ κοράλιον. F. 65.

LXXXII, 1. Περὶ διαφόρων ἐλαίων. ἰστέον ὅτι ἔλαιον ἐκ πάσης οὐσίας δύναται γενέσθαι, ἐκ ξύλων, πετρῶν, ᾠῶν, τριχῶν, αἱμάτων καὶ ἁπαξαπλῶς πάντων. ἡμεῖς δὲ τὰ ἔλαια τὰ τῇ ἡμετέρᾳ χρήσει γινόμενα ἀφηγησόμεθα, ὧν προηγεῖται ἡ διόρθωσις τοῦ κοινοῦ ἐλαίου, ἥτις γίνεται οὕτω. λάβε ἔλαιον ὅσον θέλεις, καὶ θὲς ἐν τιτάνῳ ἀσβέστῳ ὥστε γενέσθαι πηκτὸν ὡς ἀλοιφήν. εἶτα καταστάλαξον διὰ τοῦ ἰάμβικος, καὶ ἀνακαίνισον τὴν τίτανον, καὶ οὕτω ποίησον τρὶς ἢ τετράκις, καὶ ἕξεις ἔλαιον κοινὸν διωρθωμένον.

LXXXII, 2. Ἔλαιον μελανθίου σίτου καὶ κρόκων ᾠῶν. λάβε ἐκ πάντων ἀνά, καὶ ὁλμοκόπησον ὁμοῦ. εἶτα τηγάνισον ἐν τηγάνῳ ἐπὶ πυρός, εἶτα ἔκβαλε, καὶ λείωσον μετὰ παννίου ἰσχυρῶς. ἡ δὲ φήμη τούτου ἐλαίου ἐστίν, ὅτι ἐὰν κασσίτερος λυθῇ καὶ βαφῇ ἐν αὐτῷ, ἀποβάλλει τὴν μελανίαν καὶ τὴν τρίξιν.

LXXXII, 3. Ἔλαιον τοῦ θείου οὕτω γίνεται. λάβε κρόκους ᾠῶν τέτταρας καὶ εἴκοσι καὶ θείου ἀπύρου καλῶς τετριμμένου ὀγ. δύο, καὶ θὲς ἐν τηγάνῳ ἐπὶ πυρὸς ἐλαφροῦ μίαν ὥραν, καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς μιᾶς ὥρας ἰσχυροποίησον τὸ πῦρ, καὶ πίεσον μετὰ ὀθονίου λινοῦ ἰσχυρῶς, καὶ ἐξελεύσεται ἔλαιον εὐγενὲς|

ll. 16 sqq. cf. A, 669[1], cap. X; ll. 26 sqq. cf. A, 658 *Additiones*.

6 χυτράρ(ων) R, χύτραν N; cf. p. 234, l. 28   8 ὑπέθρ(ὸν) R   9 ὑπ αυτοὺ εις ♄ R, ὑπ' αὐτοῦ, εἰς ♄ N; deest fortasse ponderis nomen et numerus   13 (δι)αφὸρôν αιλέὼν R, διαφορᾶς ἐλαίων N   16 προειγεἰσθε R, προη- ται γεῖσθαι N   18 τιτάνοῦ ασβὲστου R, τιτάνῳ ἀσβέστου N

quinque salis ammoniaci in canina; et inhuma in fimo tenero, et fimum renova : et solvitur in aquam fortasse.

LXXXI, 2. Seu tere ipsum <vitrum>, et ipsius partem unam sume et ovorum calcis partes duas, et pone in vase Syriaco circuminuncto, et vasis caput firma; et pone in camino vitraria seu figulinaria dies tres; et exit liquefactum. Sterne ipsum in vase, et asperge aquam salis ammoniaci, et pone noctu sub diu; et solvitur. Sume quod solutum est, et ipsi plumbum impone; et ascendit argenti instar. Hac ratione poteris solvere margaritam, crystallum, hyacinthum lapidem et corallum.

LXXXII, 1. *De diversis oleis*. Sciendum et oleum ex omnibus substantiis extrahi posse, e lignis, lapidibus, ovis, pilis, sanguinibus, et in universum ex omnibus. Nos autem olea nostro usui apta enarrabimus, quibus antecedit olei communis correctio, quae fit ita. Sume olei quantum vis, et ita pone in calce inextincta, ut compactum fiat adipis instar. Postea destilla per alambicum, et calcem renova, atque ita fac ter vel quater; et habebis oleum commune correctum.

LXXXII, 2. *Oleum panis e melanthio confecti et luteorum ovorum*. Sume omnia ana, et in mortario una tunde. Postea torre in patella super ignem; postea detrahe et tere, panum adhibens, valde. Huius olei fama est, stannum, si solvatur et in ipsum mergatur, nigritiem et stridorem deponere.

LXXXII, 3. *Oleum sulphuris ita fit*. Sume ovorum lutea quattuor et viginti et sulphuris apyri bene triti uncias duas, et pone in patella super ignem levem horam unam, atque ad unius horae finem validiorem effice ignem; et comprime in panno linteo valde; et exibit oleum nobile

καὶ τίμιον, καὶ καλεῖται ἔλαιον τοῦ θείου, καὶ ἔστιν ἀναγκαῖον F. 65v ἐν τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης, τίθεται γὰρ μέρος <ἓν> ἐπὶ ἑκατὸν μέρη μολύβδου λευκοῦ καὶ καθαροῦ.

LXXXII, 4. Ἔλαιον ταρτάρου γίνεται οὕτω. λάβε τάρταρον ὅσον θέλεις ἢ δυνήσῃ εὑρεῖν οἴνου λευκοῦ, καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ ἐπὶ πυρὸς μετὰ ὀλίγου σαλγέμα, καὶ κατάκαυσον ἐν φούρνῳ τοῦ κεραμέως, ἕως οὗ ἑψεθῶσιν αἱ χύτραι αἱ ἐν αὐτῷ, ἢ ἕως οὗ λευκανθῇ εἰς τρόπον μετάλλου στερεοῦ. τότε ἔξελε, λείωσον, καὶ θὲς ἐν μαρσυπίῳ καθαρῷ ἐν τόπῳ νοτερῷ, καὶ καταστάλαξον ὕδωρ καθαρώτατον λίαν καὶ διαβατικώτατον καὶ ὀξύ. τὸ αὐτὸ οὖν καὶ ἔλαιον τοῦ ταρτάρου καὶ ὕδωρ λέγεται,

LXXXIII, 1. Ὕδωρ ἀκούτουμ, ἤγουν ὀξύ, οὕτω γίνεται. λάβε ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου καὶ λελυμένου ἐν διπλασίονι αὐτοῦ ὄξους ἰσχυροτάτου, καὶ διήθησον πάντα καλῶς, καὶ κήρωσον μετὰ τούτου τοῦ ὕδατος πάντα τὰ σώματα τὰ τιτανωμένα καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀναβιβασμένα. καὶ εἰ μετ᾽ αὐτοῦ κηρώσεις ἄργυρον χνωώδη, ὄψει δύναμιν καὶ θαυμάσιον.

LXXXIII, 2. Ὕδωρ ἁλὸς κοινοῦ. [λάβε] ὕδωρ ἁλὸς κοινοῦ εἰ βούλει ποιῆσαι, πίασον ἅλας, καὶ λείωσον ἰσχυρῶς ἐν ἰγδίῳ, καὶ εἰς μίαν λίτραν ἁλὸς θὲς τέτταρας λίτρας ὕδατος γλυκέου καθαροῦ, καὶ τίθει ἐπὶ πυρός, καὶ βρασάτω ἐν χαλκίῳ, ἕως οὗ ἐκδαπανηθῇ τὸ τέταρτον μέρος, καὶ κίνει διηνεκῶς αὐτὸ ἐν σπάθῃ σιδηρᾷ ἢ ξυλίνῃ, καὶ ἐξάφριζε. εἶτα ψυχρανθήτω, καὶ διὰ πηλοῦ σακκελισθήτω, καὶ διὰ πυρὸς πηχθήτω. εἶτα πάλιν λείωσον ἰσχυρῶς ὡς πρίν, καὶ λῦ|σον μετὰ τριπλασίονος αὐτοῦ F. 66 ὕδατος, καὶ καταστάλαξον ἰσχυρῶς, καὶ πῆξον. εἶτα πάλιν ἐκ τρίτου λείωσον μετὰ διπλοῦ αὐτοῦ ὕδατος καθαροῦ, καὶ διὰ πηλοῦ διήθησον, καὶ φύλαξον εἰς τὰς χρείας.

LXXXIII, 3. Ὕδωρ κάλλιστον εἰς τὰς κηρώσεις συντελοῦν. λῦσον ἀτραμέντουμ καλὸν εἰς τετραπλάσιον αὐτοῦ

1 τίμίῶ R **2** ἓν addidi **9** καταστάλαξον RN **12** ακοτοὺμ R, ἀκούτουμ N **14** (δι)ἰνθισον R, διήθησον N **16** εἰ... κηρώσεις ☾] η... κίρώσης ☾ R, ἢ... κήρωσις ☾ N **17** χνωῶδι R, χνωώδης N θαυμάσιον RN (= *mirum* ?) **18** λάβε delendum **19** γδίῳ RN **20** ♄ bis R, μέρος et μέρη N **21** χαλκίῳ] litterae κιω in extrema l. incertae, χύτρᾳ N **26** εισχρό R **28** (δι)ήνθυσον R, διήνθησον N **30** τετραπλασίονα RN

et pretiosum; et vocatur oleum sulphuris, et necessarium est in artis negotiis. Imponitur enim pars una partibus centum plumbi albi et puri.

LXXXII, 4. *Oleum tartari fit ita.* Sume tartari, quantum vis seu poteris invenire, vini albi; et pone in olla super ignem cum exigua salis gemmae vi, et ure in furno figulinario, donec ollae in ipso coquantur, seu donec album factum sit metalli solidi ritu. Tunc extrahe, et pone, in marsupio puro, in loco humido; et destilla aquam purissimam et penetrantem et acrem. Hoc ipsum igitur tartari oleum et aqua dicitur.

LXXXIII, 1. *Aqua acuta seu acris fit ita.* Sume <nonnihil> salis communis praeparati et soluti in dupla vi aceti fortissimi; et cribra omnia bene; et cera cum hac aqua omnia corpora calcinata et spiritus elevatos: et si per hanc ipsam aquam ceraveris argenti pulverem, videbis potentiam et miram rem.

LXXXIII, 1. *Aqua salis communis.* Si aquam salis communis vis facere, comprime sal, et tere valde in mortario, et in litra una salis pone quattuor litras aquae dulcis purae; et igni impone, et fervefiat in vase aeneo, donec diffundatur quarta pars: et sine intermissione move spatula ferrea seu lignea, et despuma. Postea frigefiat, et per lutum percoletur, et per ignem compingatur. Postea rursus tere valde, ut prius; et solve cum tripla vi aquae, et destilla valde, et compinge. Postea, tertium, tere cum dupla vi aquae purae, et per lutum percola, et serva ad usus.

LXXXIII, 3. *Aqua pulcerrima ad cerationes adiuvans.* Solve atramentum pulcrum in quadrupla vi

ὕδωρ γλυκὺ καὶ καθαρόν, καὶ διήθησον αὐτὸ ἀπὸ τῆς τρυγός, καὶ τίθει ἐπ' αὐτῷ ἅλας ἀμμωνιακὸν ἴσον τῷ ἀτραμέντουμ, καὶ ἔασον ἐν τῷ ὕδατι αὐτό, ἕως οὗ λυθῇ, καὶ ἔργασε μετ' αὐτοῦ εἰς πάσας τὰς κηρώσεις.

LXXXIII, 4. Ὕδωρ λυτικὸν σωμάτων καὶ πνευμάτων οὕτω γίνεται. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τετριμμένου καὶ τιτάνου ἀσβέστου ἀνά, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, ἕως οὗ γένηται ζύμη, καὶ λείωσον ὅσον δύνῃ, καὶ τίθει ἐπὶ μαρμάρου ἐν τόπῳ διύγρῳ, καὶ λυθήσεται ἐν μιᾷ νυκτί. καὶ σύναξον τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ φύλαξον, καὶ ἴσθι ὅτι τοῦτο τὸ ὕδωρ δύναται πάντα τὰ πνεύματα ἀναβιβάσαι καὶ πάντα τὰ σώματα τετιτανωμένα λῦσαι, καὶ οὐκ <ἔστιν> κρείττων λύσις ἐν πάσαις οὔτε ἐν βαλανείῳ οὔτ' ἐν κόπρῳ.

LXXXIII, 5. Καπιτέλλον λῦον πάντα τὰ μέταλλα εἰς ὕδωρ. λάβε στάκτην κριμπελάταμ καὶ ἅλας κοινὸν ἀνὰ καὶ τέταρτον μέρος τιτάνου ζώσης. ἐκ τούτων ποίησον καπιτέλλον, καὶ σακκέλισον μετὰ σακκελιστηρίου. ᾧ σακκελισθέντι θὲς ἄλλο τοσοῦτον ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ὅπως λυθῇ. μετὰ τούτου τοῦ ὕδατος μῖξον ἥντινα τίτανον θελήσεις ἢ ῥίνισμα, καὶ σκέπασον ὑπὸ κόπρον, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ θερμόν.

LXXXIII, 6. Ὕδωρ γλυκὺ τῆς τέχνης. λάβε ὕδωρ καθαρόν, καὶ ἕψε, ἕως τοῦ τετάρτου αὐτοῦ μέρους ἀφανισθέντος. εἶτα ψύχρανον, διήθησον διὰ πηλοῦ, | καὶ φύλαξον εἰς τὰς χρείας. F. 66v.

LXXXIII, 7. Ὕδωρ τοῦ οὔρου τῶν παίδων. λάβε οὖρον παίδων πεφυλαγμένον ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, καὶ ἁλὸς κοινοῦ ὅσον τὸ τέταρτον μέρος τοῦ οὔρου, καὶ ἕψε ἕως ἐκδαπανήσεως

1 (δι)ήνθισον R, διήνθησον N **2** ατραμέν$^{\tau}$ R **3** ἐν τὸ ὕδωρ R, ἐν τῷ ὕδατι N; an erat in antigrapho υ$^{\delta}$? **5-6** αὔτώ γἰνετε R, αὐτὸ γ. N **12** ἔστιν om. R, ubi (και) ου (και); καὶ οὐκ ἔστι N πάσεις R **15** κριμπελάτα et in marg. κοσκινισμένην N **16** καπιτελιον R **17** ᾧ σα(και)λεισθεν$^{\tau}$ R, δ σακελισθὲν N **18** ἅλας ἀμμωνιακὸν N **19** τιτάνου RN **22** ἕψον N **23** (δι)ήνθισôν R, διήθησον N **24** τοὐρὸυ R πεδ(ὸν) R, παιδικὸν N **26** ἓψεως ἐσδαπανίσεως R, ἕως δαπανήσεως N

aquae dulcis et purae, et cribro purga e faece, et ipsi impone sal ammoniacum, cuius vis atramentum aequet; et linque in aqua, donec solvatur : et ipso utere in omnibus cerationibus.

LXXXIII, 4. *Aqua corporum et spirituum solutioni apta fit ita.* Sume sal ammoniacum tritum et calcem inextinctam ana, et tere super marmor, donec fiat fermentum; et tere quantum potes, et marmori impone in loco humido; et solvetur in una nocte. Et collige hanc aquam, et serva; et scias hac aqua posse omnes spiritus elevari et omnia corpora calcinata solvi, neque esse meliorem solutionem in balineo seu in fimo.

LXXXIII, 5. *Capitellum solvens omnia metalla in aquam.* Sume cinerem cribratum et sal commune ana et quartam partem calcis vivae. Ex his fac capitellum, et percola per colum. Cum percolatum sit, adde tantundem salis ammoniaci, ut solvatur. Cum hac aqua quamvis calcem commisce seu ramenta, et tege fimo; et solvetur in aquam calidam.

LXXXIII, 6. *Artis aqua dulcis.* Sume aquam puram, et coque donec quarta ipsius pars deleatur. Postea refrigera, cola per lutum, et serva ad usus.

LXXXIII, 7. *Aqua urinae puerorum.* Sume urinam puerorum servatam dies septem et salis communis eam vim, quae urinae quartam fere partem adaequet; et coque usque ad quartae ipsius partis consummationem

τοῦ τετάρτου αὐτοῦ μέρους. τότε ψυχρανθήτω, καὶ καταστα-λαχθήτω διὰ τοῦ ἰάμβικος τρὶς ἐπιχεόμενον τῇ ἑαυτοῦ ἰλύι, καὶ φυλαχθήτω εἰς ἔργα.

LXXXIII, 8. Ὕδωρ ἑνώσεως καὶ λύσεως πάντων, λῦον <τὸν> τάλκον καὶ λειοῦν λίθους ἀρίστως. λάβε στυπτηρίαν σχιστὴν καὶ ἀλκαλὶ μέρος τι, ἃ ἔψησον καλῶς ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ, ἕως οὗ λευκανθῇ. εἶτα λείωσον, καὶ λάβε ἴσον αὐτοῦ τιτάνου ἀσβέστου, καὶ σύντριψον ταῦτα, καὶ σμῖξον αὐτοῖς ὕδωρ τοσοῦτον, ὅσον χρισθῆναι αὐτά, καὶ οὕτως ἔασον ἡμέρας τρεῖς. εἶτα διήθησον καλῶς ἐργάζων μετ' αὐτοῦ, ὅτι ὕδωρ ὀξύ ἐστι, καὶ συντρίβει λίθους, καὶ λύει τάλκον. καὶ ἔτι κήρωσον μετ' αὐτοῦ θεῖον καὶ ἀρσενικὸν καὶ ἔλαιον καὶ ὃ θελήσεις. καὶ ἐὰν λύσῃς ταῦτα δεκάκις, καὶ τοσαυτάκις πήξῃς, αὐτὸ λύει καὶ ἓν ἅπαντα.

LXXXIII, 9. Ὕδωρ λίαν καλὸν συντελειοῦν εἰς κήρωσιν θείου καὶ ἀρσενικοῦ. λάβε στυπτηρίαν σχιστὴν λευκῷ πεπλυμένην, καὶ λείωσον, καὶ ἐπίθες ἐπ' αὐτὴν τετραπλάσιον αὐτῆς ἐκ σαπουνίου κεφαλῆς. καὶ τότε ἀνάμιξον αὐτὸ μετὰ ῥαβδίου, ἕως οὗ ἀναλυθῇ. εἶτα θὲς ἰσόσταθμον αὐτοῦ ἀμμωνιακοῦ ἅλατος, εἶτα μετάγγισον ἀγγεῖον ἐν ἀγγείῳ, ἕως οὗ καθαρθῇ. εἶτα ἔργασε μετ' αὐτοῦ ἐν ταῖς κηρώσεσι θείου καὶ ἀρσενικοῦ, καὶ χαρήσῃ μετ' αὐτοῦ.

LXXXIII, 10. Ὕδωρ καυστικὸν οὕτω γίνεται. λάβ' οἶνον καλὸν ἐρυθρόν, καὶ καταστάλαξον διὰ τοῦ ἰάμβικος, καὶ | τῇ ἑβδόμῃ <ἡμέρᾳ?> θὲς μετὰ τοῦ εἰρημένου οἴνου κάμφορας ὅσον σοι δόξῃ, καὶ καταβίβασον, καὶ ἔστ' ὕδωρ καυστικόν. F. 67

2 επιχέωμένη τὴ ἑαυτου ιλυ R, ἐπιχεομένη^{ης} τῇ^{ῆς} ἑαυτοῦ ἰλύι^{ος} N; ἐπιχεομένη femin. a latino verbo *urina* **5** λιον^{τ} τὰλκὸν R, λύονται ταλκοῦ N; et in marg. ὕδωρ ταλκὸν N **6** ἀλκαλὴ R, σὰλ καλὴ N **7** αρτοπιποιῶ R **10** (δι)ήθισον R, διήθησον N **13** τοσηντάκεις R, τοσαυτάκις N **17** τετραπλασίονα RN **18** αὐτοῦ R **20** μετὰγγισον R, μετάγαγε N αγγίῳ ἐν αγγιῶ R, ἀγγείῳ ἐν ἀγγείῳ N **21** καθαρίσι R, καθαρίσῃ N **23** ἀρδεν^{τ} in marg. R **25** ἡμέρᾳ addidi κάφορὰς R, κάμφορας N

tunc frigefiat, et destilletur per alambicum, suae ipsius faeci ter infusa; et servetur ad negotia.

LXXXIII, 8. *Aqua coniunctionis et solutionis omnium rerum, solvens talcum et terens optime lapides.* Sume aluminis scissi et alcali partem quamdam, et haec coque bene in furno pistorio, donec alba fiant. Postea tere, et sume eamdem vim calcis inextinctae, et contere haec <omnia>, et misce cum ipsis aquae tantumdem, ut ipsa unguantur; atque ita linque dies tres. Postea cola bene, hanc ipsam adhibens aquam, quia est aqua acris, et conterit lapides, et solvit talcum. Cera quoque per <hanc> ipsam <aquam> sulphur et arsenicum et quodvis oleum. Et si solveris haec decies, et totiens compegeris, haec una <aqua> solvit omnia.

LXXXIII, 9. *Aqua valde pulcra adiuvans ad cerationem sulphuris et arsenici.* Sume alumen scissum ita lavatum, ut album sit; et tere, et ipsi impone quadruplam vim saponis capiti idonei. Et tunc conturba et commisce, virgam adhibens, donec solvatur. Postea adde idem pondus salis ammoniaci; postea transfunde in aliud vas, donec purgetur. Postea <hanc> ipsam <aquam> adhibe in sulphuris et arsenici cerationibus; et gaudebis ipsa.

LXXXIII, 10. *Aqua caustica fit ita.* Sume vinum pulcrum rubrum, et destilla per alambicum, et die septimo pone in hoc vino quantum camphorae tibi videbitur; et cura descendat; et est aqua caustica.

LXXXIII, 11. Ὕδωρ πύρινον οὕτω γίνεται. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρος ἕν, θείου ἀπύρου μέρη τρία, ἁλὸς κοινοῦ μέρος ἕν, ταρτάρου μέρη τρία, οἴνου λευκοῦ καλλίστου μέρη ἐννέα, καὶ καταστάλαξον δι᾽ ἄμβικος, καὶ ἕξεις ὕδωρ πύρινον.

LXXXIII, 12. Ὕδωρ ἰσχυρὸν οὕτω γίνεται. λάβε χάλκανθον καλόν, καὶ λῦσον αὐτὸν ἐν τετραπλῷ αὐτοῦ ὕδατι γλυκεῖ, ἕως οὗ ἐναπολειφθῇ τὸ τρίτον αὐτοῦ μέρος, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ ἀπὸ τῆς ἰλύος αὐτοῦ, καὶ μετάγγισον, ἕως οὗ ἐναπολει<φθῇ> ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἄγγους ῥύπος τι, καὶ μετὰ πυρὸς ἐλαφροῦ κατόπτησον ἕως τέλους. εἶτα λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὅσον τὸ χάλκανθον, καὶ θὲς ὁμοῦ τὰ δύο λυθῆναι ἐν τόπῳ νοτερῷ, καὶ καταστάλαξον δι᾽ ἄμβικος, καὶ ἔχεις ὕδωρ λῦον πᾶν σῶμα.

LXXXIII, 13. Ὕδωρ ἰσχυρὸν ἄλλο γίνεται οὕτω. λάβε χαλκάνθου ηὐτρεπισμένου καὶ ἁλὸς ἴσον νίτρου, καὶ λείωσον, καὶ δι᾽ ἀλεμπίκου καταστάλαξον, καὶ ἔχεις ὕδωρ ἰσχυρόν. θὲς εἰς αὐτὸ τὸ ὕδωρ μέταλλον ὅ θέλεις, καὶ λῦσον αὐτὸ εἰς τίτανον, καὶ ἔξαρον ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ. καὶ <εἰ> βάλῃς αὐτὴν τὴν τίτανον εἰς νέον ὕδωρ ὡς πρότερον, λυθήσεται ἡ τίτανος εἰς ὕδωρ ῥευστόν. καὶ <εἰ> αὐτὸ τὸ τοιοῦτον ὕδωρ τεθῇ ἐπὶ ἑρμῆν θερμανθέντα, θανατώσει αὐτόν, καὶ συμπήξει, ὡς λέγεται. ἴσθι δὲ ὅτι τὸ ὕδωρ τὸ ἐξ ἀτραμέντου καὶ ἁλὸς νίτρου πεποιημένον λύει τὸν ἄργυρον, καὶ χωρίζει ἀπὸ παντὸς σώματος, | καὶ οὐκ F. 67 ἐκ τοῦ χρυσοῦ. τὸ δὲ ὕδωρ πεποιημένον ἐκ χαλκάνθου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ λύει τὸν χρυσὸν καὶ τὸν χαλκόν, καὶ χωρίζει ἀπὸ παντὸς σώματος, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ ἀργύρου. εἰ δὲ ὁ ἄργυρος εἰς ὕδωρ ἰσχυρὸν βληθῇ, λύεται, καί, ἐξατμισθέντος τοῦ ὕδατος πυρί, ἐναπολιμπάνεται τῷ πυθμένι τετιτανωμένον ὡσεὶ ἐπίμιξις ἐλαίου ταρτάρου, καὶ χλιαν<θὲν> εἰς πῦρ ἐρυθρὸν γίνεται.

5 χαλκάνθην RN; et l. 11 et l. 15 **6** ξίσον RN ύδατι γλικὴ R **7** εναπôλυφεὶ R, ἐναπολυφθῇ N **8** εναπόλύφεὶ R ἴλεος R, ἰλύος N (δι)ὴνθισ(ὸν) R, διήθησον N **9** ἔναπολι R in extr. l. αγγου R **15** ἁλὸς ἴσον νίτρου] αλὸς κηνοὺ ἰσôν νίτρου, sed κηνοὺ punctis deletum, R; ἁλὸς νίτρου τὸ ἶσον N **17** ἐν αυτω το ύδωρ R, ἐν αὐτῷ τὸ ὕδωρ et in marg. τῷ ὕδατι N κλύσι R, κλεῖσον N **18** ἔξαιρον N (και) βαλῆς R, καὶ βάλε N; in R (και) = και ι = καὶ εἰ, et l. 20 **21** θερμανθέν (τ) RN **22** πιομένου R, πεποιημένου N **23-24** οὐκετου R **27** ἐναπολιμπάνετε R, ἐναπολιμπάνει N **28** τῷ πυθμένι N, το π. R, ubi το esse potest τι τιτανωμένον RN; neutrum ob. lat. "*argentum*" **29** χλιαν R, in extrema l., χλιανθὲν N

LXXXIII, 11. *Aqua ignea fit ita.* Sume salis ammoniaci partem unam, sulphuris apyri partes tres, salis communis partem unam, tartari partes tres, vini albi pulcerrimi partes novem, et destilla per alambicum; et habebis aquam igneam.

LXXXIII, 12. *Aqua fortis ita fit.* Sume chalcanthum et solve in quadrupla vi aquae dulcis, donec tertia pars ipsius relinquatur; et <purga> colans per lutum ab ipsius faece, et infunde in aliud vas, donec in vasis fundo sordes quaedam relinquatur : et igne levi pertorre usque ad finem. Postea sume salis ammoniaci eamdem vim atque chalcanthi, et una haec duo pone, ut solvantur, in loco humido; et destilla per alambicum : et habes aquam omnia corpora solventem.

LXXXIII, 13. *Alia aqua fortis fit ita.* Sume chalcanthum praeparatum et eamdem vim salis nitri, et tere, et per alambicum destilla : et habes aquam fortem. Pone in hac ipsa aqua quodvis metallum, et solve in calcem, et extrahe illam aquam. Si autem inieceris illam calcem in novam aquam, ut prius, solvetur calx in aquam fluidam. Si vero huiuscemodi aqua imposita sit hydrargyro calefacto, ipsum necabit, et compinget, ut dicitur. Scias vero aqua ex atramento et salnitro confecta solvi argentum et disiungi ab omnibus corporibus, sed non ab auro; aqua autem e chalcantho et sale ammoniaco confecta solvi aurum et aes, et ab omnibus corporibus disiungi, sed non ab argento : argentum autem, si in aqua forti positum sit, fore ut solvatur, et, cum ob ignem aqua evaporata sit, in fundo relinquatur calcinatum quasi olei tartari miscelam; et, tepefactum in ignem rubrum transeat.

LXXXIII, 14. Ὕδωρ εἰς τὸ λευκᾶναι σίδηρον καὶ χαλκόν. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, σαλγέμα, ἀρσενικὸν ἐρυθρόν, στυπτηρίαν σχιστήν, χάλκανθον πράσινον, ἀτραμέντουμ, ἅλας ἀλκαλί. πάντα ὁμοῦ λείωσον μετὰ ὄξους κατασταλαχθέντος καὶ οὔρου παιδὸς ἑπτέτους ἑψημένου καὶ ἀπηφρισμένου καὶ κατασταλαγμένου. ἔστω δὲ τὸ ὄξος καὶ τὸ οὖρον ἀνά. καὶ ἔασον τοῦτο ἀναζυμωθῆναι ἐν φιάλῃ γεγανωμένῃ μετὰ διπλοῦ τῶν εἰρημένων ξηρίων, τρὶς ἑκάστης ἡμέρας σαλεύων. εἶτα θὲς ἐς τὸ κατασταλαχθῆναι, καὶ κατασταλάξει εἰς ὕδωρ, ὃ καλεῖται τῆς φέτζας, ὃ εἰς ξηρίον ἄξας, φύλαξον. τοῦτο δὲ ποιητέον εἰς ἡμέρας τρεῖς. σημεῖα δὲ τούτου τοῦ ὕδατός εἰσιν ταῦτα· εἰ <εἰς> σίδηρον ἢ χαλκὸν ἀναλελυμένον ἐπιρρίψεις ἐκ τοῦ ξηρίου τούτου ὀλίγον, εἰς λευκὸν χρῶμα ἀλλοιοῦται, καὶ εἰ ἐν ἐκείνῳ τῷ ὕδατι ἐναποσβέσεις, χρῶμα εὑρήσεις ἀργύρου, καὶ χαρήσῃ.

LXXXIII, 15. Ὕδωρ ἄλλο ὀξὺ γίνεται οὕτω, ὅ ἐστι καὶ λίαν θερμὸν λαμβανόμενον εἰς ἐξάρτυσιν ἐξὶρ καὶ λευκαῖνον σίδηρον καὶ χαλκόν. λάβε χοιρείου στέατος γλυκέος ὅσον θέλεις, καὶ καθάρας θὲς ἐν ξυλίνῃ θυείᾳ μετὰ ἡμίσεος τοῦ σταθμοῦ αὐτῆς ἁλὸς κοινοῦ ἢ στυπτηρίας σχιστῆς, καὶ ὁλμοκόπησον καλῶς ἐν τῇ θυείᾳ. καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ, καὶ ὕφαψον ἐν αὐτῇ πῦρ ἐλαφρόν, καὶ τίθει ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ νύκτα μίαν, καὶ λυθήσεται τὸ στέαρ, καὶ γενήσεται ὕδωρ | διαυγὲς καὶ ὀξύ. εἶτα λῦσον κασσίτερον ἢ μόλυβδον, καὶ σβέσον δεκάκις ἐν τῷ εἰρημένῳ ὕδατι καὶ καθαρισ<θήσεται> ἀπὸ τῆς μελανίας καὶ τῆς σκωρίας αὐτοῦ. καὶ ὅταν τὸ ὕδωρ μελανθῇ, ἄλλαξε αὐτό. καὶ ἔστω τὸ ὕδωρ ἀεὶ πάντῃ πλησίον τοῦ πυρός, ὅπως ἔνι χλιαρόν. εἰ γὰρ βληθῇ ὁ

3 χάλκάνθὴν R   ἁλὸς R   **5** πεδ(ὸν) ζ′ ετὴς R, παιδίου ἑπταέτους N ἀπὸφρεῖσμένοῦ R, ἀποφρισμένου N   **5-6** κατασταλγμένου R   **8** σαλὲβὸν R   **9** $\overset{\tau}{\text{εν}}$ κατασταλαχθὶνὲ, sed in $\overset{\tau}{\text{εν}}$ incertum an litterae τ cohaereat o littera, R; ἐν τῷ κατασταλαχθέντι νέον N   **10** φἔτζας R, ubi spiritus ita φ litterae postpositus est, ut litterae ρ speciem quamdam praebeat, φρέτζας N, („*feccia*")   **11** αὐτὰ RN   εἰς addidi; sed εἰ R, ἅ N : scilicet in R archetypo εἰσίδηρον = εἰ εἰς σίδηρον   **12** επιριξης ἐκ R, ἐπιριξις ἔπιτα et in marg. ἐπιρρίψις N   **18** γλυ-(καί)ος R   **19** αὐτὴς R, αὐτῆς N; scilicet στέατος = *exungiae* (unde fem. genus; cf sicilian. „*la saime*" = lat. *sagimen*)   **21** εν αυτὴ R, ὑπ' αὖτὴν N   **22** $\overset{\tau}{\text{αρ}}$ R, ἀρτοποιῷ N   **25** καθαρίσι R, καθαρίσει N   (και) ⊃ R   **27** $\overset{\tau}{\text{παν}}$ R, πάντα N   ενι χλιαρώ R, εἴη χλιαρόν N

LXXXIII, 14. *Aqua ad dealbandum ferrum et aes.* Sume sal ammoniacum, sal gemma, arsenicum rubrum, alumen scissum, chalcanthum viridem, atramentum, sal alcali : una haec omnia tere cum aceto destillato et septennis pueri urina cocta et despumata et destillata : sint autem acetum et urina ana; et permitte fermentum fiat in phiala stanno inducta cum dupla vi xeriorum, quae diximus, ter quotidie concutiens. Postea cura descendat; et descendet in aquam, quae vocatur aqua faecis; quam aquam ad xerion adduc; et serva. Hoc faciendum est in trium dierum spatio. Huius aquae signa sunt haec : si ferro seu aeri soluto huius xerii exiguam vim infundas, ad album <horum metallorum> color mutatur; et si in illa aqua extinxeris, colorem argenti invenies : et gaudebis.

LXXXIII, 15. *Alia aqua acris fit ita, quae est valde calida, si ad elexir praeparationem sumitur, et dealbat ferrum et aes.* Sume adipis suilli dulcis quantum vis; purga et pone in pila lignea cum salis communis seu aluminis scissi pondere, quod adipis ipsius dimidium pondus aequet; et pistillo tunde bene in pila. Et pone in olla stanno inducta, et ipsi suppone ignem levem, et pone in furno pistorio noctem unam; et solvetur adeps, et fiet aqua clara et acris. Postea solve stannum seu plumbum, et extingue decies in aqua, quam diximus; et purgabitur ex ipsius nigritie et scorie. Et cum haec aqua nigrescat, ipsam permuta. Et aqua semper sit omnino proxima igni, quantum fieri possit tepida. Si enim positum sit

κασσίτερος ἢ ὁ μόλυβδος ἐν ὕδατι ψυχρῷ, διαρραγήσεται. διὸ γενέσθωσαν ἐπιβολαὶ συνεχεῖς καὶ ἐπάλληλοι. ὁμοίως θέρμανον πέταλα σιδήρου ἢ χαλκοῦ, καὶ κούπρου φύλλα βάπτε, καὶ σβέσον αὐτὰ ἐν τῷ τοιούτῳ ὕδατι, καὶ τότε λευκανθήσονται, καὶ βελτιωθήσονται, καὶ χαρήσῃ μετ' αὐτῶν.

LXXXIII, 16ª, Ὕδωρ ἕτερον καλὸν εἰς τὸ λευκᾶναι σώματα καὶ κούπας καὶ ἀγγεῖα ἕτερα. λάβε τάρταρον οἴνου λευκοῦ καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀνά, καὶ ἆξον εἰς ξηρίον. λείωσον αὐτὰ ἰσχυρῶς, καὶ ἀνάμιξον μετὰ ἴσου ὄξους ἰσχυροῦ καὶ οὔρου παιδὸς ἑπτέτους, καὶ βράσον ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι μέταλλον, ὃ θέλεις, καὶ δείξεται ὡς καλὴ σελήνη.

LXXXIII, 16ᵇ. Ἢ λάβε τάρταρον... ἁλὸς κοινοῦ ἀνά, καὶ λῦσον ἐν τετραπλῷ ὕδατι καθαρῷ, καὶ θὲς ἐπὶ πυρός, καὶ βράσον τὰ ἀγγεῖα ἐν τῷ εἰρημένῳ ὕδατι, καὶ καθαρισθήσονται, καὶ ἔσονται καλλίονα. εἶτα λείωσον μετὰ ψάμμου θαλαττίας καλῶς, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος καθαροῦ.

LXXXIII, 17. Ὕδωρ χρύσεον οὕτω γίνεται. λάβ' ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κιτρίνου ὅσον θέλεις, καὶ μῖξον μετὰ ἰσοστάθμου αὐτοῦ ὄξους ἀναβιβασμένου, καὶ θὲς ἐν κολοκύνθῃ, καὶ κατάσταλαξον εἰς ὕδωρ. σημεῖα τοῦ τοιούτου ὕδατός εἰσιν· εἰ ζωγραφήσεις σπάθην, μελαίνεται, καὶ μεθ' ὃ ταύτην ἀποσπογγίσῃς, ἐρυθραίνεται, καὶ εἰς χρυσοῦ χρῶμα μεταβάλλεται.|

LXXXIII, 18. Ὕδωρ ἐρυθρὸν οὕτω γίνεται. λάβε ἐκ τουτίας καὶ ῥινίσματα χαλκοῦ καὶ αἱματίτου ἀνά, καὶ ἰσόσταθμον τούτου ὄξος ἰσχυρόν, καὶ σμῖξον καλῶς, καὶ τίθει ἐν κολοκύνθῃ, καὶ F 68

1 (δι)αριγίσετε R (e ῥήγνυμι efficere volebat διαρρηγήσεται?); διαρραγήσεται N 2 ἐπάλολοι R, ἐπάλληλοι N θέρμενον R, θερμαίνων N 5 βελὸθίσον R, βελτιωθήσονται N 7 κὸὺπᾶς R, κούπας et in marg. " *Taze* „ N 10 ὀροῦ ππ ζ' εἐτὴς R, οὔρου παιδίου ἑπταέτους N 11 δείξει RN; an erat in antigrapho δείξε? 12 lacunam non indicant RN 18 κὶτρν R, κιτρίνου N 21-22 ἀποσπόγγισον N 24 ρειρείσμα R αιμάτιτου R, αἷμα τὶ N

stannum seu plumbum in aqua frigida, disrumpetur. Idcirco frequentes fiant iniectiones et creberrimae. Itidem calefac petala ferri seu aeris, et cupri folia merge, et in huiuscemodi aqua extingue; et tunc alba fient, et in meliorem statum adducentur : et gaudebis ipsis.

LXXXIII, 16ª. *Alia aqua pulcra ad dealbanda corpora et pocula et alia vasa.* Sume tartarum vini albi et sal ammoniacum ana, et fac xerion. Tere valde, et commisce cum eadem vi aceti fortis et pueri septennis urina; et fervefac in hac aqua quodvis metallum : et conspicietur pulcri argenti instar.

LXXXIII, 16ᵇ. Seu sume tartarum... salis communis ana, et solve in quadrupla vi aquae purae, et impone igni, et vasa fervefac in hac aqua, quam diximus; et purgabuntur, et erunt pulcriora. Postea tere harena marina, bene, et lava aquam puram adhibens.

LXXXIII, 17. *Aqua aurea fit ita.* Sume salis ammoniaci citrini quamtum vis, et misce cum eodem pondere aceti elevati, et pone in cucurbita, et destilla in aquam. Signa huiuscemodi aquae sunt : si pinxeris spatham, <spatha> nigrescit; et, postquam spongia detexeris, rubra fiet, et colorem auri sumet.

LXXXIII, 18. *Aqua rubra ita fit.* Sume tutiae aliquantum et ramenta aeris et haematitae ana, et idem pondus aceti fortis, et misce bene, et pone in cucurbita, [e

καταστάλαξον. εἶτα λάβ' ἐξ ἴσου αὐτοῦ ὕδατος χαλκοῦ καὶ ἐξ ὕδατος σιδήρου ἀνά, καὶ <εἰ> θελήσεις μετ' αὐτοῦ ἐρυθρᾶναί τι, οὐ παρασαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

LXXXIII, 19. Ὕδωρ ἀργυροῦν οὕτω γίνεται. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἐρυθροῦ μετὰ ἰσοστάθμου ὄξους ἰσχυροῦ, καὶ καταστάλαξον δι' ἄμβικος τρίς. σημεῖα τούτου τοῦ ὕδατός εἰσιν, ὅτι εἰ τεθῇ ἐπὶ σπάθης, μελαίνει, καί, φοκίσας, ἐξέρχεται χρῶμα ἀργυροῦν.

LXXXIII, 20. Ὕδωρ ἀτιγκὰρ εὐγενές. λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἁλὸς νίτρου, ἁλὸς ἀλκαλὶ ἀνὰ λίτραν μίαν, μέλιτος ἑψημένου καὶ ἀπηφρισμένου ὀγ. δέκα, ὀροῦ ὀξίνου πεντάκις ἀναβιβασμένου καὶ διὰ παννίου κατεσταλαγμένου ὀγ. δέκα, οὔρου παιδὸς ἑπτέτους καὶ πεντέτους δι' ἑπτὰ ἡμέρας πεφυλαγμένου καὶ ἐξηφρισμένου καὶ κατασταλαγμένου ὀγ. δώδεκα. ταῦτα πάντα μῖξον καὶ λῦσον, καὶ θὲς ὑπὸ κόπρον, ἕως οὗ λυθῇ. δεῖ γὰρ ὁρᾶν αὐτό. εἶτα πῆξον ἐπάνω θερμῆς στάκτης, ἀνεωγμένον ὂν τὸ στόμα τῆς κολοκύνθης. λῦσον αὐτὸ ἐν κύστει βοείᾳ μετὰ ὕδατος χλιαροῦ ἐπὶ πυρὸς ἢ μετὰ ὑελίνης φιάλης ὑπὸ κόπρον ἱππείαν, καὶ φύλαξον καλῶς· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ὕδωρ δι' οὗ παγύνεται ὁ ἑρμῆς χωρὶς ἀναβιβασμοῦ, ἤγουν τιτανώσεως. εἰ γὰρ θήσεις αὐτὸν ἐν χώνῃ, καὶ χλιανεῖς ὀλίγον, καὶ ἐπιρρίψεις ἐκ τούτου τρεῖς ἢ τέτταρας σταγόνας ὕδατος, πήσσει καὶ ἀλλοιοῖ αὐτόν. τοῦτο τὸ ὕδωρ ἀλλοιοῖ χαλκὸν ἄπυρον, καὶ λύει πάντα <τὰ> σώματα καὶ τὰ πνεύματα λύσιν θαυμασίαν διὰ τὴν ὀξύτηταν τῶν ἁλάτων καὶ τὴν σύμπηξιν, καὶ ὠφελεῖ εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον.

ll. **13** sqq. cf. A 643², 20 sqq.

2 εἰ] om R, exhibet N **5** ὀξὸς εισχυρ R, ὄξους ἰσχυροῦ N **7** φοκίσας R, σπογγίσας N χρῶμα ☾ ν R **10** ἀνὰ μέρος α' N **10-11** αποφρεισμενοὺ R, ἀποφρυσμένου N **11** ὄρ ὀξυ R, ὀρὸν ὄξυνον N **12** κατεστάλγμένου R, κατεσταλαγμένον N; cf. l. 14 πέ ζ ετὴν (και) ἕ R, παιδίου ἑπταετοῦς καὶ πενταετοῦς N **13** πεφιλαγμένον R, πεφυλαγμένον N εξιφρεισμένον R, ἐξηφρισμένον N λίσι R **16** ἀνεογμένον όν τὸ στόμα R, ἀνεψγμένου ὄντος τοῦ στόματος N **17** βοεία] βία R, μιᾷ N **19** παγήσεται] πογίνε R, γίνεται N **22** πήσσει] πὶσει R, πήσει N **23** τὰ addidi (an πάντα σώματα = *omnia corpora*?) **24** αλιτ R, ἀλλοιωτῶν N

destilla. Postea sume tantumdem aquae aeris et aquae ferri ana; et si voles per hanc aquam rubrum quid efficere, in perpetuum non excutietur.

LXXXIII, 19. *Aqua argentea fit ita.* Sume sal ammoniacum et idem pondus aceti fortis, et destilla ter per alambicum. Signa huius aquae sunt : si imposita sit spathae, nigram ipsam efficit; et, si deterxeris, exit color argenti.

LXXXIII, 20. *Nobilis aqua atincar.* Sume salis ammoniaci, salnitri, salis alcali litram unam ana, mellis cocti et despumati uncias decem, seri acidi quinquies elevati et per pannum destillati uncias decem, urinae pueri septennis vel quinquennis septem dies servatae et despumatae et destillatae uncias duodecim. Haec omnia misce et solve, et pone sub fimum, donec solvantur : hoc enim inspiciamus oportet. Postea compinge super cinerem calidum, aperto cucurbitae ore. Haec in vesica bubula solve, adhibens aquam tepidam super ignem seu phialam vitream sub fimum equinum, et serva bene. Haec enim est aqua, qua compingitur hydrargyrus absque elevatione seu calcinatione. Si vero hydrargyrum in fornace posueris, et tepidum feceris, et huius aquae imposueris tres vel quattuor guttas, compingit et mutat ipsum. Haec aqua mutat aes apyrum, et solvit omnia corpora et omnes spiritus solutione quadam mira ob salium aciem et compactionem; atque utilis est ad aurum et ad argentum.

LXXXIII, 21. Ὕδωρ εἰς τὸ χαυνῶσαι ὀστᾶ ἐλεφάντινα ὥστε μαλάσσεσθαι ὡσεὶ κηρόν. λάβε ὀστᾶ, καὶ θὲς αὐτὰ ἐν ζωμῷ ἀγριοβλίτου, καὶ ἔασον αὐτὰ ἡμέρας τρεῖς, καὶ οὕτω ποίει ἐξ αὐτῶν ὃ βούλει. εἶτα θέλων σκληρῦναι αὐτά, θὲς αὐτὰ ἐν ὄξει λευκῷ. καὶ γενήσονται σκληρά. F. 69.

Μαλάσσει αὐτὰ καὶ ὁ ζωμὸς τοῦ λεμονίου καὶ τοῦ κίτρου.

LXXXIII, 22. Ὕδωρ εἰς τὸ χαυνῶ̣σαι ὕ̣ελον. λάβε αἷμα τράγου καὶ ὄξος ἰσχυρὸν καὶ χυ̇λὸν νεροκαρδάμου, καὶ σμῖξον ὁμοῦ, καὶ ἐν τούτοις βρασάτω ὁ ὕελος, καὶ ἔστι χαῦνος.

LXXXIII, 23. Οἰκονομία τῆς ἅψεως (?). νίτρου μέρη ὀκτώ, θείου ζῶντος μέρος ἕν καὶ καρβούνου μέρος ἕν.

LXXXIII, 24. Ὕδωρ εἰς τὸ ἐργάσασθαι ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις. λάβε ἐκ χαλκοῦ κεκαυμένου μέρος ἓν καὶ ἴσον αὐτοῦ ἅλας ἀμμωνιακόν, καὶ λῦσον ἐν διπλασίονι αὐτοῦ οἴνου παλαιοῦ ὀξίνου. εἶτα διήθησον καλῶς καὶ κήρωσον μετὰ τούτου τὸν χαλκὸν τὸν κεκαυμένον διὰ τρίψεως καὶ στεγνώσεως, ἕως οὗ ὅλον ἐκποθῇ. καὶ ὄψει αὐτὸ διαλυόμενον πράσινον ὡς ἀτιγκάρ. εἶτα λῦσον διπλάσιον τοῦ προειρημένου ὄξους, καὶ ὅτ<αν> λυθῇ, ἔργασε μετ᾽ αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις.

LXXXIII, 25. Ὑδάτων οἰκονομία, ἐξ ὧν γίνεται ὁ ἄργυρος. ποίησον ὕδωρ ἀργύρου, ὕδωρ ἀρσενικοῦ καὶ ὕδωρ ἑρμοῦ. τὰ τρία ὕδατα μῖξον ὁμοῦ ἑνὶ σταθμῷ, καὶ σύμμιξον ἐν σποδιᾷ, καὶ τοῦ μίγματος μέρος <ἓν> ἐπιτιθέμενον ἐπὶ τριάκοντα μέρη χαλκοῦ μετάγει αὐτὸ εἰς ἀληθῆ ἄργυρον.

3 αγριοβλύτου R, ἀγριοβλύου vel ἀγριοβλύδου N **4** σκλιρίνόν R, σκληρῦναι N **7** ἐλ^{υ}ῶν (erat ἐλ^{υ}εῶν) R, ἔλαιον et in marg. ὕελον N **8** νεροκάρδάμόυ R, ὑδροκαρδάμου N **10** <O>ἰκόνδμιᾶ της αψ(ὸν) R, ubi et ειψ(ὸν) legi possit (cf. Berthelot, *Alchim. gr.*, I, p. 116, l. 20, ubi σίδηρος ψ), τῆς αψ N **11** κάρβουν^{χ} R, καρβούνου N **14** οίνου παλεόυ ὀξυνου R, οἴνῳ παλαιῷ ὀξύνου N **15** (δι)ὴνθισον R, διήνθησον N μετα τουτου τον ♀ τ᾽ (καῖ) καῦμένον R, μετ᾽ αὐτοῦ τοῦ ♀ τοῦ κεκαυμένου N **17** αυτὸ R, αὐτὸν N τιγγὰρ RN **18** ὄξοῦ R ο^{τ} R, ὅτε N **22** τα Γ′ ὑδατα R, ταῦτα τὰ ὕδατα N **23** τμίματος RN ἓν addidi επιθέμένου R, ἐπιθεμένου N **24** αυτω R, αὐτὸν N

LXXXIII, 21. *Aqua ad molliendia ossa elephantina, ut tenera fiant tamquam cera.* Sume ossa, et pone in iure bliti silvestris, et ibi linque dies tres; atque ita fac ex ipsis quod vis. Postea cum velis ipsa durare, pone in aceto albo, et dura fient. Mollit ipsa etiam ius limonii et citri.

LXXXIII, 22. *Aqua ad molliendum vitrum.* Sume sanguinem capri et acetum forte et succum cardami aquatici; et commisce una, et in his fervefiat vitrum : et est molle.

LXXXIII, 23. *Pertractatio accensionis* (?). Nitri partes octo, sulphuris vivi pars una et carbonis pars una.

LXXXIII, 24. *Aqua ad operandum in omnibus operibus.* Sume aeris usti partem unam et eamdem salis ammoniaci vim, et solve in dupla vini veteris acidi vi. Postea cola bene et cera aes ustum per tritionem et exsiccationem, donec <humor> totus ebibatur. Et videbis ipsum <aes> solutum et viride ut atincar. Postea solve in dupla vi aceti, quod diximus, et cum solutum sit, hanc aquam adhibe in omnibus operibus.

LXXXIII, 25. *Aquarum pertractatio, e quibus fit argentum.* Fac aquam argenti, aquam arsenici et aquam hydrargyri : harum trium aquarum una misce eadem pondera, et commisce in cinere. Huius miscelae pars una, si triginta aeris partibus imposita sit, aes adducit ad verum argentum.

LXXXIII, 26. Γίνεται δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ ἀργύρου οὕτω. λάβε χάλκανθον καὶ ἁλὸς νίτρου ἀνά, καὶ ποίησον ἐξ αὐτῶν ὕδωρ ἰσχυρόν, ὡς οἶδας, ἐν ᾧ ἀνάλυσον τὸν ἄργυρον. εἶτα σύμπηξον, καί, <εἰ> ἐναπομείνῃ σοι τίτανος, ἀναπότισον αὐτὸ μετὰ ὕδατος ἀμμωνιακοῦ κατόχου μετὰ τιτάνου ὠῶν, καὶ ξήρανον, καὶ πάλιν πότισον, καὶ ξήρανον, ἕως οὗ | <ὁ> σταθμὸς F. 69v. τῆς τιτάνου ἀναπληρωθῇ. εἶτα ψυχρανθὲν θὲς ἐπὶ πορφυροῦ ἐν τόπῳ ψυχρῷ καὶ ὑγρῷ, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ· ὅπερ ὕδωρ θὲς ἐν τῷ προειρημένῳ ἔργῳ.

LXXXIII, 27. Ὕδωρ δὲ ἀρσενικοῦ γίνεται οὕτω. λάβε ἀρσενικόν, καὶ λείωσον καλῶς. εἶτα ἔχε ἔλαιον ταρτάρου, καὶ πότισον τὸ ἀρσενικὸν καλῶς μετὰ ἰσοστάθμου ἐλαίου, καὶ πιέτω τὸ ἀρσενικὸν ὅλον τὸ ἔλαιον. εἶτα ἔχε ὄξος κατεσταλαγμένον, καὶ βάλε ἐν ἀγγείῳ γεγανωμένῳ, καὶ ποίησον τὸ εἰρημένον ἀρσενικὸν βράσαι μετὰ τοῦ ἐλαίου ἐκείνου. εἶτα θὲς αὐτὸ ἐν <τῷ> εἰρημένῳ ὄξει ἠρέμα μετὰ δοίδυκος ξυλίνου, καὶ παρευθὺς ὄψει αὐτὸ ἀναλελυμένον. εἶτα ἔασον ψυχρανθῆναι, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ τὴν ἰλὺν τὴν μένουσαν ἔκχυσον. εἶτα θὲς ἐν ἀμίδι ὑελίνῃ ὥστε παγῆναι· ὃ παγὲν θὲς ἐπὶ μαρμάρου ἐν τόπῳ ὑγρῷ καὶ ψυχρῷ, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ· ὅπερ ὕδωρ φύλαξον ἐν τῷ προειρημένῳ ἔργῳ.

LXXXIII, 28. Ὕδωρ ἑρμοῦ γίνεται οὕτω. λάβε ἑρμῆν ζῶντα, κασσίτερον καὶ ἑρμῆν ἀναβιβασμένον, καὶ ποίησον ὕδωρ, ὡς οἶδας. ταῦτα τὰ τρία ὕδατα σμῖξον ἐν ἰσοστάθμῳ, ὡς ἔφην, καὶ πῆξον ἐν σποδιᾷ· οὗ μίγματος μέρος ἓν ἐπὶ τριάκοντα χαλκοῦ, κεκαθαρμένου δηλονότι, μετάγει εἰς ἀληθῆ ἄργυρον.

LXXXIII, 29. Ἰατρεία μαλάσσουσα πᾶν μέταλλον καὶ μάλιστα τὸν χρυσόν. λάβε κρόμυα ὀρεινὰ καὶ στυπτηρίαν

2 αὐτοὺ RN **3** ὧς ὑδᾶς R, ὡς ὄξος N τον ☽ ☾, sed ☽ punctis deletum R **4** (καὶ) ἐναπομίνι σι, ubi (καὶ) = και ι = καὶ εἰ, R, καὶ ἐναπομείνει N αυ R (τ supra), αὐτὸ N **6** εὼς οὺ R, ἕως οὗ ἐπὶ πόρφυρον N ὁ om. R, exhibet N **7** θὲς επ πορφιρ`` in extrem. lin. ad corrigenda verba ὑπὸ φοὺρν`` R, ὑπὸ φοῦρνον N **9** προειρημένῳ, scil. cap. LXXXIII, 25 **12** τὸν ἀρσ. R **13-14** κατεσταλμένôν (Γ supra) R **16** αυτω R, αὐτῷ N τῷ om. R, exhibet N **17** αυτο R, αὐτὸν N **18** (δι)ἤνθισον R, διήνθησον N ἴλην R, ὕλην N **21** προειρημένῳ cf. cap. LXXXIII, 25 **22** <Ὕ>δῶρ ☽ R, ὕδωρ ☾ N **25** τμίματος RN **26** εἰς εἰ N **28** ορινα R, ὡρινά N

LXXXIII, 26. *Fit autem aqua argenti ita.* Sume chalcanthum et salnitrum ana, et fac ex ipsis aquam fortem, ut scis, in qua solve argentum. Postea compinge; et si tibi relinquatur calx, imbibe ipsam aqua ammoniaci detenti per ovorum calcem; et sicca, et rursus imbibe, et sicca, donec calcis pondus plenum sit. Postea hanc rem siccam porphyro impone in loco frigido et humido : et solvetur in aquam; quam aquam pone in negotio, quod diximus.

LXXXIII, 27. *Aqua arsenici fit ita.* Sume arsenicum, et tere bene. Postea habe oleum tartari, et imbibe arsenicum bene eodem olei pondere; et arsenico omne oleum bibatur. Postea habe acetum destillatum, et inice vasi stanno inducto, et cura arsenicum, quod diximus, fervescat cum illo oleo. Postea pone ipsum in aceto, quod diximus, leniter pistillum ligneum movens; et statim videbis ipsum solutum. Postea sine frigefiat, et cola per lutum; et faecem, quae maneat, effunde. Postea pone in lagoena vitrea, ut compingatur. Cum hoc compactum sit, marmori impone in loco humido et frigido; et solvetur in aquam, quam serva ad usum, quem diximus.

LXXXIII, 28. *Aqua hydrargyri fit ita.* Sume hydrargyrum vivum, stannum et hydrargyrum elevatum, et fac aquam, ut scis. Harum trium aquarum misce eadem pondera, ut dixi, et compinge in cinere. Cuius miscelae pars una super triginta partes aeris, purgati scilicet, adducit <ipsum aes> ad verum argentum.

LXXXIII, 29. *Medicina molliens omnia metalla et potissimum aurum.* Sume cepas montanas et eamdem [aluminis

σχιστὴν ἴσην, καὶ συγκέρασον μετὰ ἐλαίου, καὶ ἕψησον ἐν πυρὶ οὕτως ὥστε ἐναπομεῖναι εἰς τρόπον ζύμης, καὶ ἐν αὐτῷ θὲς τὸ μαλαχθησόμενον.

LXXXIII, 30. Ἄλλον. λάβε σαπούνιον καὶ στυπτηρίαν σχιστὴν | F. 70. ἴσην, καὶ μετὰ ὕδατος συγκέρασον, καὶ ἕψε ἕως οὗ ἴδῃς αὐτὸ πηκτὸν ὡς ἕν, οὔτε λίαν χαῦνον, οὔτε λίαν πηκτόν, καὶ ἐπάνωθεν κίνει μετὰ ξυλαρίου, καὶ ἐν αὐτῷ θὲς τὸ μαλαχθησόμενον.

LXXXIII, 31. Εἰ δὲ ἐν χυλῷ βοτάνης περσικαρίας ἐναποσβεθῇ χαλκὸς ἢ λευκανθῇ, ἁπαλυνθήσεται εἰς τὸ σφυρίζεσθαι. τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ μέλι μετὰ μυελοῦ κατασταλαγμένου δι' ἄμβικος.

LXXXIII, 32. Χαυνωτὸν καὶ καθαρτὸν παντὸς μετάλλου. λάβε σαρευπίνουμ (?), καὶ λῦσον ἐν οὔρῳ αἰγείῳ, καὶ εἴ τι ἐν αὐτῷ πεπυρωμένον ἐναποσβεθῇ, ἢ λελυμένον ἐν αὐτῷ θερμὸν ἐναποβληθῇ, ἀεναῶς ἐστιν εὐμάλακτον καὶ εὐσφύριστον, κἂν χύμα κἂν πνεῦμαν τὸ ἐναποσβένον.

LXXXIII, 33. Ἅλας ἀμμωνιακὸν λῦσον ἐν χυλῷ σελίνων <ἢ> σκιλλῶν ἢ κρομύων, καὶ ἐν αὐτῷ ἐναποσβεθήτω, καὶ λυθὲν χυθήτω μέταλλον. καὶ ἔστιν εὐμάλακτον.

LXXXIII, 34. Τὸ αὐτὸ καὶ ὕδωρ εὐφορβίου ποιεῖ κατεσταλαγμένον δι' ἄμβικος.

LXXXIII, 35. Ὕδωρ κοχλίων θὲς ἐν ὑτρᾳ ὑελίνῃ καὶ ἅλατι ὀλίγῳ, καὶ ἔασον διαμεῖναι νύκτα μίαν. εἶτα καταστάλαξον δι' ἄμβικος. τοῦτο χαυνοῖ πάντα.

2 α^{τ}υ R **4** αλ'' R, ἄλλον^{ως} N σαπούνην RN **5** ή(δι) R, ἴδῃς N **8** εναποσβιθι R, εναποσβεθεῖ N **9** λεκάν^{τ}ης R, λευκάνεις N σφιρίζεσθαι R, σφηρίζεσθαι N **11** <Χ>άυνοτέὸν R, χαυνωτέου N καθαρ^{τ} R μετέλου R **13** ἐνάπôσβέθή R, ἐναποσβεθεῖ N **14** ἐναποβληθῇ] ἐνάπôφεθῇ R, ἐναπο^{λ}φεθεῖ N ευσφίριστον R, εὐσφήριστον N **15** πναν R, πνε^{τ}ῦμα N **16** χύ^{ν}σινη R, χυλῷ σινήνῳ N ἢ addidi **17** ἐναποσβεθι^{τ} R **18** εὐμάλατον R, εὐμάλακτον N **19** ειφορβίου πειει R, ἀφορβίου πάνυ N **21** κôχλιôν R, κοχλίου N **21** ἐν πέτρα RN **21-22** ἅ^{λ}λατι (per symbolum) ôγι R, ἅλας ὀλίγον N **23** του R, τοῦτο N

scissi vim, et commisce cum oleo, et ita coque in igne, ut fiant fermenti instar : et in hoc fermento pone <metallum> quod molliendum sit.

LXXXIII, 30. *Aliud*. Sume saponem et aluminis scissi eamdem vim, et misce cum aqua, et coque, donec hoc videas compactum (tamquam unam rem), neque nimium laxum, neque nimium compactum; et superiorem partem move adhibens tigillum ; et in hac <medicina> pone <metallum> quod molliendum sit.

LXXXIII, 31. <*Aliud*>. Si vero in succo herbae persicariae extinguatur aes aut album efficiatur, hac ratione tenerum fiet et aptum malleo. Hoc idem efficitur et melle mixto cum medulla destillata per alambicum.

LXXIII, 32. *Medicina molliens et purgans omnia metalla*. Sume *sareupinum*, et solve in urina caprina; et si quid in ipso inflammatum extinguatur, seu solutum et calidum ipsi iniciatur, in aeternum tale est, ut facile molliatur et facile malleo supponatur — sive liquor, sive spiritus extinguit.

LXXXIII, 33. Sal ammoniacum solve in succo apiorum seu scillarum seu ceparum, et in ipso extinguatur; et cum solutum sit, infundatur metallum; et tale fit, ut facile molliatur.

LXXXIII, 34. Idem efficit aqua euphorbii destillata per alambicum.

LXXXIII, 35. *Aquam cochlearum* pone in olla vitrea et exigua vi salis; et permitte stet noctem unam. Postea destilla per alambicum. Haec aqua mollit omnia.

LXXXIII, 36. Μάλαξις ἡλίου ῥηγνυμένου δοκιμωτάτη. λαβὼν κόπρον κυνείαν ἢ ἀνθρωπίνην ξηρὰν καὶ λειώσας ἐν μουρτάρῳ καθαρῷ καὶ λύσας τὸν χρυσόν, ἐπίβαλε ἐκ ταύτης ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ οὐ ῥήγνυται.

LXXXIII, 37. Βαφὴ σιδήρου στερεοῦ καὶ δίχα ἀποστομώσεως συντηροῦσα τὸν σίδηρον. λαβὼν φύλλα καππάρεως λείωσον, καὶ λαβὼν τὸν ζωμὸν ἔχε, καὶ πυρώσας τὰ ξίφη πότισον αὐτά, καὶ ἔσται ἀπόκριτα καὶ τέμνοντα ὑέλους. | F. 70v.

LXXXIII, 38. Λάβε ἀρσενικὸν ἐρυθρὸν καὶ κίτρινον καὶ αἷμα προβάτου καὶ ὕδωρ τῶν σκόρδων τῶν χλωρῶν. τρῖψον τὸ ἀρσενικόν, καὶ κοσκίνισον δι᾽ ὀθονίου, καὶ ἕνωσον μετὰ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ὕδατος τῶν σκόρδων, καὶ πότισον αὐτοῖς τὸν σίδηρον, καὶ ἔστι στερεώτατος.

LXXXIII, 39. Εἰ βούλει, μόνων τῶν σκόρδων τὸ ὕδωρ ἐστὶν ὠφέλιμον καὶ καλὸν εἰς τοῦτο.

LXXXIII, 40. Λάβε φύλλα ῥοδοδάφνης, καὶ θὲς αὐτὰ εἰς ὕδωρ ἡμέρας ὀκτώ. εἶτα λάβε ξίφη καὶ βέλη, καὶ πυρώσας σβέσον ἐν τῷ ὕδατι.

LXXXIII, 41. Λάβε γῆς ἔντερα, καὶ σύντριψε αὐτὰ μετὰ ῥαφάνου, καὶ διηθήσας διὰ ὀθονίου λάβε τὸν χυλὸν ἀμφοτέρων, καὶ ἕνωσον αὐτοῖς μέρος τρίτον ἐλαίου κοινοῦ, καὶ οὕτως ἐν αὐτῷ ἐναπόσβεσον αὐτὸν πυρακτωθέντα, καὶ γενήσεται ἰσχυρός.

LXXXIII, 42. Χαυνοῦται δὲ ὁ σίδηρος οὕτως. λάβε ἀντιμόνιουμ, ὕελον καὶ μαγνήτην ἀνά, καὶ λείωσον λεπτοτάτως, καὶ ἐπίβαλε ἐπάνω αὐτοῦ πεπυρακτωμένου, καὶ ἁπαλύνεται.

1 ιλὶόυ R, ☉ N (scil. *auri*) ριγνιμένι R, ῥηγνυμένου N **2** [sign] R (= λειώσας), τρίψον N **5** στεϸῶν R, στερεοῦ N **8** ἀπόκριτα = *selecta* **12** καὶ τοῦ] κτοῦ R, ἐκ τοῦ N **14** μόνου τοῦ σκόρδου RN **15** καλ R, μᾶλλον N **16** ρὸδάφνης R, ῥοδοδάφνης N **19** γῆς R, τρία N σύντριψε̂ R, σύντριψον N **20** (δι)ηθὶσας R, διήθησον N **22** αὐτὸν sc. τὸν σίδηρον γενὶσέ R, γενήσεται N **24** μαγνη (τ) R, μανήτης N αντιμόνιοὺυ ὺελον R, ἀντιμόνιον μετὰ ὑέλου N

LXXXIII, 36. *Mollitio auri rupti probabilis.* Sume fimum caninum seu humanum, siccum, et tere in mortario puro; solve aurum, ipsique impone huius rei nonnihil; et iam non rumpitur.

LXXXIII, 37. *Tinctura ferri, solidum absque apertione conservans ferrum.* Sume folia capparis, et tere; horum sume ius, et habe; et gladios inflammatos imbibe; et erunt selecti, et vitra caedent.

LXXXIII, 38. Sume arsenicum rubrum et citrinum et sanguinem ovis et alliorum viridium aquam. Tere arsenicum, et cribra per linteolum, et coniunge cum sanguine et cum alliorum aqua; et his imbibe ferrum; et ferrum est solidissimum.

LXXXIII, 39. Si vis, alliorum tantum aqua est pulcra atque utilis ad hoc.

LXXXIII. 40. Sume follia rhododaphnae, et pone in aqua dies octo. Postea sume gladios et tela, et inflammata extingue in hac aqua.

LXXXIII, 41. Sume lumbricos, et contere cum raphano; cola per linteolum, et sume utrorumque succum, et cum ipso coniunge tertiam olei communis partem; atque ita in ipso extingue <ferrum> inflammatum; et fiet validum.

LXXXIII, 42. *Laxatur autem ferrum ita.* Sume antimonium, vitrum et magneten ana, et tere minutissime, et impone ferro inflammato : et mollitur.

LXXXIII, 43. Ὁμοίως χαυνοῦται, εἰ σβεσθῇ χυλῷ χελιδονίας βοτάνης. ἢ πύρωσον αὐτόν, καὶ ἐπίθες ἐπ' αὐτὸν ξηρίον ἀντιμόνιουμ, λίτρας δώδεκα, καὶ γίνεται ὡσεὶ κηρός.

LXXXIII, 44. Σβεσθήτω εἰς οὖρον ἵππου ἢ αἷμα αὐτοῦ μετὰ ὀλίγης ἐξούγγης (?).

LXXXIII, 45. Σβεσθήτω εἰς αἷμα ἀνθρώπου πυρροῦ κατασταλαγμένον· τοῦτο χαυνοῖ πᾶν μέταλλον τετιτανωμένον· εἶτα σβεσθήτω ἐν ἐλαίῳ πικρῶν ἀμυγδάλων.

LXXXIII, 46. Λευκαίνει δὲ τὸν σίδηρον μαγνησία, καὶ θεῖον ἢ μαγνήτης λίθος.

LXXXIII, 47. Λάβε τιτάνου ὠῶν φλοιῶν λίτραν μίαν, ὄξος λίτρας τρεῖς, καὶ σύμμιξον ὁμοῦ ἰσχυρῶς, καὶ ἕψε ἕως οὗ τὸ τρίτον δαπανηθῇ. καὶ εἰ ἑψηθῇ ἐντὸς ἑρμοῦ ζῶντος, γενήσεται τίτανος, ἥτις κρείττων ἐστὶν ἤπερ ἄργυρος.|

LXXXIII, 48. Χαλκὸν χωρὶς ἐννοίας μαλακώτερον μολύβδου ποιῆσαι. βαλὼν στυπτηρίαν στρογγύλην καὶ ὄξος καὶ γάλα συκῆς ὁμοῦ εἰς ἄγγος βαθύ, τὸν χαλκὸν βρέχεσθαι ἡμέρας πέντε, καὶ εὑρήσεις μαλακώτερον μολύβδου. ἔστω δὲ ἡ στυπτηρία καὶ τὸ ὄξος καὶ τὸ γάλα τῆς συκῆς εἰς τὸ χωνίον, ἐν ᾧ χωνεύσεις. προχρίσεις τὸ στόμιον τοῦ χωνίου κικίνῳ ἢ ῥαφανίῳ ἢ σελινίνῳ, ἢ σαπουνίῳ. F. 71.

LXXXIII, 49. Σημείωσε ὅτι ὁ σίδηρος μετὰ μαγνήτου λίθου ῥᾳδίως ἀναλύεται, ὁ δὲ χαλκὸς μετὰ πυρίτου, ὁ δὲ κασσίτερος μετὰ θείου, ὁ δὲ μόλυβδος μετὰ στίμμεως.

LXXXIII, 50. Ἴσθι ὅτι τὸ μαστίχιον λύει τὸν σίδηρον καὶ πάντα σώματα, καὶ ἔστι μυστήριον θαυμαστόν.

1 ει σβέσθ^{τ}ι R, εἰσβεθεῖ N   χιλιδωνίας R   **4** σβέθι R, σβεήτω N; et ll. 6, 8
5 ἐξούλης RN   **10** μαγνιτὴς R, μαγνί^{ϊ}της N   **11** ♄ bis R, μέρος bis N
13 ζῶν RN   **14** ἤπερ] ὑπρ R, ὑπὲρ N   **16** πὶοὶσε R, ποιήσει N   βαλ`` R, βάλε N   **17** an <ἔασον> βρέχεσθαι ?   **21** ελίνω R, ἐλίνῳ N   σαπούνην RN
22 μαγνί^{τ} R, μαγνίτιδος N   **24** θείου] ♈ R, ☿ N   στύμεθος RN
25 μαστίχην RN

LXXXIII, 43. Eadem ratione laxatur, si extinguitur in herbae chelidoniae succo. Seu inflamma ferrum, et ipsi impone xerii antimonii litras duodecim; et fit cerae instar.

LXXXIII, 44. Extinguatur in urina equi seu in ipsius sanguine cum pauca axungia (?).

LXXXIII, 45. Extinguatur in sanguine hominis rufi destillato. Hic sanguis laxat omnia metalla calcinata. Postea extinguatur ferrum in amygdalarum amararum oleo.

LXXXIII, 46. *Dealbat ferrum* magnesia, et sulphur seu magnetes lapis.

LXXXIII, 47. Sume calcis ex ovorum corticibus confectae litram unam, aceti litras tres, et una commisce valide; et coque, donec tertia pars consumatur. Si coquatur in hydrargyro vivo, fiet calx, quae melior est quam argentum.

LXXXIII, 48. *Aes absque molestia mollius plumbo efficere.* Pone alumen rotundum et acetum et fici lac una in vase profundo, ubi aes madefiat dies quinque; et invenies mollius plumbo. Sit autem alumen et acetum et fici lac in fornace, in qua conflabis. Praeungue os fornacis oleo confecto e ricino seu raphano seu apio seu sapone.

LXXXIII, 49. Memento ferrum cum magnete lapide facile solvi, aes autem cum pyrite, stannum cum sulphure, et plumbum cum stimmi.

LXXXIII, 50. Scias mastichio solvi ferrum et omnia corpora : et est mysterium mirum.

LXXXIII^b, 1. Σημειωτέον ὅτι τὰ λυόμενα ἐν ταύτῃ τῇ τέχνῃ τετραχῶς λύονται, ἢ μετὰ πυρός, ἢ μετὰ κόπρου ζῴων, ἢ ἐν βαλανείῳ, τουτέστιν ἐν ὕδατι θερμῷ μετὰ ὑέλου ἢ κύστεως βοείας, ἢ μετὰ ἑτέρου ἄγγους, ἢ ἐν τόπῳ νοτερῷ ἐπὶ μαρμάρου ἢ ἑτέρου ἀγγείου.

LXXXIII^b, 2. Τῶν δὲ ἀγγείων, τῶν εἰς τὴν τοιαύτην τέχνην <συμ>βαλλομένων, τὰ μέν εἰσι ὑέλινα, τὰ δὲ πήλινα. τὰ μὲν οὖν πήλινα ἀραιάκις δέονται ἑτέρας συγχρίσεως, τὰ δὲ ὑέλινα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, χρίονται πηλῷ πυριμάχῳ, τῷ σοφιστικῷ καλουμένῳ, οἵου ἡ οἰκονομία ἐστὶν αὕτη.

LXXXIII^b, 3. Λάβε γῆς λευκῆς καὶ ἐρυθρᾶς, λιπαρᾶς, κεκοσκινισμένης μέρη δύο, ἁλὸς μέρη δύο, σκωρίας σιδήρου μέρος ἕν, καρβούνου μέρος ἕν, τριχῶν κεκοπανισμένων μέρος ἕν. ταῦτα λειώσας ὁμοῦ μετὰ ὕδατος ἐάσεις ἡμέρας τρεῖς, ἕως οὗ συμμιγῇ ὅλος ὁ πηλός, καὶ οὕτω πάντα <θὲς ἐν> χωνίῳ, καὶ χρῖε ἐν ἀγγείῳ τὰ εἰς τοὺς φούρνους βαλλόμενα. εἰ δὲ θελήσεις ἵνα κολλήσῃς | ἀγγεῖα ὑέλινα μετὰ ἀλλήλων, τίθει πρῶτον εἰς τὴν F. 71v ἁρμονίαν αὐτῶν γύψον μετὰ λευκοῦ τῶν ᾠῶν, εἶτ' οὕτω στεγνώσας ἐπίχριε τὸν πηλόν.

LXXXIII^b, 4. Ποίησον φουρνέλια τρία ἢ τέτταρα διάφορα, φουρνέλιον ἀναβάσεως, φουρνέλιον κατασταλάξεως, φουρνέλιον ῥεβερμπερατιόνις. καὶ εἰς τὸ ἀναβιβάζειν, εἴτουν αἰθαλώνειν, γενέσθωσαν ἀγγεῖα ὑέλινα, ὥσπερ εἰσὶν ὑπογεγραμμένα, ἢ φιάλαι παρὰ μικρὸν μείζους ἐν διπλῷ ἤπερ εἰσὶν τὰ οὐρινάλια τὰ ἰταλικά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ὀπὴ ἔστω οὕτως στενή, ὡς ἐνδύεσθαι ἐν αὐτῇ πάχος μύωπος ἀνθρωπίνου, καὶ

τ
1 εν ταύτη τέχνη R; cf. l. 6 τὴν τοιαύτην τέχνην **3** κοιστῶς βοΐας R, κύστις βοείας N
συμ
7 βαλῶμ΄νον R, εμβαλλομένων et in marg. ἐμβαλλομένων N τὰ μὲν] α μὲν R **8** αρέὰκης R, ἀρεάκις N (= *raro*) δέων R, ἐδέοντο N **9** πλίστω R τῷ] τωμ R **10** οἵου] ιόν R, οἷον N (οἵου = " *del quale* ") **14** λιόσας R, λυόσας N
τ
15 πα α χῶνίω R, πάντα ἐν χωνίῳ N
λ
20 φουρνέλια R, φουρνέλα N **21** φουρνέλιον] φουρνε R, φουρνέλα N **22** ῥεβέπερατζιόνοις R εθαλόνην R **23** πογεγραμμένα ι φυάλαι R, ὑπογεγραμμέναι φιάλαι N **24** ἤπερ] ὕπερ RN
ο ο
25 παχ μῶωπ R, πάχος μωωπος et in marg, ἴσως μετώπου N

LXXXIII^b, 1. Notandum est ea quae solvuntur in hac arte quadruplici solvi ratione : per ignem, seu per animalium fimum, seu in balneo, scilicet per aquam calidam in vitro aut vesica bubula aut alio vase; seu in loco humido super marmor aut aliud vas.

LXXXIII^b, 2. Vasorum autem, quae tali arti apta sunt, aliquot sunt vitrea, aliquot lutea. Lutea igitur raro desiderant aliam unctionem, sed vitrea plerumque unguuntur luto contra ignem pugnante, cui *sophisticum* est nomen, cuius praeparatio est haec.

LXXXIII^b, 3. Sume terrae albae et rubrae, pinguis, cribratae partes duas, salis partes duas, ferri scoriae partem unam. Haec tere una cum aqua, et in ipsa linque dies tres, donec omnino lutum commisceatur; atque ita omnia pone in fornace : et hoc luto ungue vasa in furno posita. Si vero voles vasa vitrea inter se coniungere et glutinare, pone prius in ipsorum coniunctione gypsum cum ovorum albo : postea sic exsicca et inunge luto.

LXXXIII^b, 4. Fac furnella tria vel quattuor diversa : furnellum elevationis, furnellum destillationis, furnellum reverberationis : atque, ad elevandum, scilicet fuliginandum, fiant vasa vitrea ad eorum similitudinem, quae hic subiecta sunt, seu phialae fere duplo maiores quam urinalia italica; et in vasorum ore sit foramen ita angustum, ut penetrare possit res eius magnitudinis, quae minimum hominis digitum aequet; et

ἐνδυέσθωσαν ἕως τοῦ τραχήλου τρὶς ἐκ πηλοῦ σοφιστικοῦ, καὶ ξηραινέσθω ἕκαστον ἔνδυμα καλῶς ἐν ἡλίῳ ἢ ἐν φούρνῳ, οὕτως ὥστε δύνασθαι καταδέχεσθαι πῦρ. καὶ εἰς τὸ κλεῖσαι τὴν ὀπὴν ἐχέτω ἧλον ὑέλινον ἢ ἐκ χαλκοῦ, οὕτως ἐσκευασμένον ὥστε δύνασθαι καλῶς προσφῦναι αὐτῷ. καὶ ὅταν γένηται τὸ τιτανωμένον πνεῦμα, τότε ἀναβίβασον. ὅταν δὲ ἀναλύηται τὸ πνεῦμα ὑπὸ κόπρον, τὸ τοιοῦτον ἀγγεῖον μηδένα χιτῶνα δεχέτω, ἀλλὰ μόνον ἔστω καλῶς κεκλεισμένον.

Χρὴ γινώσκειν αὐτὰ ἀκριβῶς, ἵνα ἑνὶ ἑκάστῳ τὴν πυρὰν ἐμμέτρως αὐτὰ ἐκδίδειν, μήτε τὸ καθ' ἓν ἐλαττοῦν, μήτε λίαν τὸ πῦρ δίδειν.|

LXXXIV, 1. Λάβε μίαν λίτραν ἑρμοῦ, καὶ πλῦνον καλῶς πρῶτον μετὰ λιξίβου, εἶτα μετὰ ὕδατος γλυκέος, ἕως οὗ καθαρὸς ἐξέλθῃ. ὃν ξηρανθέντα κόψον μετὰ ψαλιδίου εἰς μέγεθος ὄνυχος, καὶ τίθει ἐν ἀγγείῳ γεγανωμένῳ μετὰ δύο λιτρῶν ὕδατος, καὶ ἑτέρων δύο ἁλὸς ἀλκαλὶ προηυτρεπισμένου, καὶ τεττάρων λιτρῶν οὔρου παίδων διηνθισμένου, καὶ μιᾶς λίτρας λιξίβου, καὶ ὀγ. μιᾶς στυπτηρίας σχιστῆς, καὶ χρίσον τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγγείου μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ. καὶ γενέσθω ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀγγείου ὀπὴ ἄνωθεν τοῦ σκεπάσματος τοιαύτη, ὡς δι' αὐτῆς δύνασθαι βληθῆναι ξυλάριον λεπτὸν καὶ ὁμαλόν, ἵνα μετ' αὐτοῦ μετρῆται τὸ ὕδωρ, καὶ δι' αὐτοῦ γινώσκῃς τὴν αὐτοῦ ποσότητα. καὶ τίθει τὸ ἀγγεῖον εἰς ἥλιον θερμὸν ἐν τρισὶν ἡμέραις ἀκολούθως. εἶτα τίθει ἐπὶ φοῦρνον, καὶ ποίησον πῦρ χαυνότατον, ἕως οὗ τὸ |ἥμισυ αὐτοῦ δαπανηθῇ, ὃ κατανοήσεις διὰ τοῦ ξυλαρίου τοῦ διὰ τῆς ὀπῆς συμβαλλομένου. καὶ πρόσεχε σεαυτῷ, μήπως σοι προσεγγίσῃ καπνὸς ἢ ὀσμὴ αὐτοῦ, καὶ θανατώσῃ σε. καὶ ὅταν δαπανηθῇ τὸ ἥμισυ, ἔασον ψυχρανθῆναι ἡμερόνυκτον. εἶτα ἄνοιξον, καὶ εὑρήσεις τὴν οὐσίαν αὐτοῦ F. 72.

1 τρεῖς RN **2** ξιρανέσθῶ R, ξηρανέσθω N ἑναστόν RN **4** εχεῶίλον RN **5** γινε$^{\tau}$ R **6** εν$^{\tau}$ R, τότε N αναλύετε R, ἀναλύεται N **9** ἐνὴ R, ἑνὶ N **10** μί$^{\tau}$ R, μετὰ N μί$^{\tau}$ λίαν R, μήτε λίαν N **13** λυσίβου RN, cf. l. 17; sed in marg. ἀλουσίας N καθαρ''^{ὸς} R, καθάραι N **14** ὀνυχοῦ (= ὀνυχίου ?) R ουρ''^{δ} ππ R, οὔρου παιδικοῦ N **17** λεσίβου R; cf. l. 13 ♄ R, μερῶν N **18** ⚹ (= σχιστῆς) RN, sed in marg. στρογγύλης N **29** ἀνιξôν R, σύναξον N

usque ad collum ter vestiantur luto sophistico; et indumentum quodque siccetur in sole seu in furno ita, ut ignem accipere possit. Ad claudendum foramen habeamus oportet clavum vitreum seu aeneum, ita confectum ut foramini bene aptetur. Et cum spiritus calcinetur, tunc eleva; cum solvatur spiritus sub fimum, hoc vas nullam tunicam accipiat, sed bene tantum claudatur.

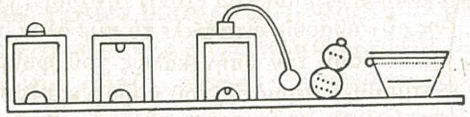

Haec vasa bene cognoscamus oportet, ut unicuique apte ignem tribuent, neque ignem minuent, neque nimium ignem dent.

LXXXIV, 1. Sume litram unam hydrargyri, et primum lava bene lixivio, postea aqua dulci, donec purus exeat. Quem siccatum forficula caede ad unguis magnitudinem, et pone in vase stanno inducto cum duabus litris aquae et duabus litris salis alcali praeparati et quattuor litris urinae puerorum percolatae et litra una lixivii et uncia una aluminis scissi : et vasis caput ungue luto sophistico. Et in vasis capite sit foramen, in tegumenti parte superiore, ut in foramen tigillum possis inducere tenue et leve, quo aquam metiaris et aquae quantitatem cognoscas. Et expone vas soli calido tres dies continuo. Postea pone in furno, et ignem laxissimum incende, donec dimidia pars consumatur: quam rem animadvertes per tigillum foramini inductum. Et tibi cave ne ad te fumus aut odor accedat, et te necet. Cum dimidia pars consumata sit, sine frigescat diei et noctis spatium. Postea aperi, et invenies lapideam ipsius substantiam

λιθώδη εἰς ὕδωρ μεταβληθεῖσαν. καὶ διήθησον δι᾽ ὀθονίου ἰσχυρῶς ἐκπεπιεσμένον, καὶ ῥῖψον τὴν ῥυπαρείαν, καὶ κατα- στάλαξον τὸ τοιοῦτον ὕδωρ ἑπτάκις, καὶ τὰς ὕλας τὰς ἐναπο- μενούσας ἐν τῇ καταστaλάξει φύλαξον ἐν μιᾷ φιάλῃ. τότε λάβε ἑρμῆν καθαρὸν πεπλυμένον, λίτραν μίαν. | ἐνταῦθα μῖξον τὰ πατημένα ὅλα καὶ λίτραν μίαν στέατος, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ, ἧς ὁ τράχηλος ἔστω στενός, καὶ μικρᾷ, γεγανωμένῃ ἔσωθεν καὶ στρογγύλῃ, καὶ ἐπίρριψον ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ καταστα- λαχθέντος ὀγ. τρεῖς. εἶτα τίθει ἐν φουρνέλῳ ἀνωτέρω ἐκ καλοῦ πηλοῦ πεποιημένῳ, ὑποκάτω ἔχοντι τὴν ὀπήν, ἐν ᾗ θὲς <τὴν> χύτραν, ἕως οὗ καθαρθῇ. εἶτα ἔξελε τὸ πῦρ ὅλον, καὶ ἔκβαλε τὴν χύτραν, καὶ κλεῖσον τὴν ὀπὴν καλῶς τοῦ φουρνέλου κύκλῳ, μή πως ἐξατμισθῇ ἡ θερμότης τοῦ πυρός, καὶ ἔασον οὕτως ἕως πρωΐας. τῇ ἐπαύριον ἔξελε, καὶ ἄνοιξον τὴν χύτραν, καὶ εὑρήσεις τὸν ἑρμῆν σκληρόν. πάλιν θὲς ὀγ. τρεῖς ὕδατος, καὶ τίθει ἐν τῷ προειρημένῳ φουρνέλῳ πρότερον κλείσας τὸ στόμα αὐτοῦ. τῇ τρίτῃ <φορᾷ> ποίησον ὡς τῇ πρώτῃ καὶ τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἔσται ὁ ἑρμῆς καθαρὸς καὶ σκληρὸς χωρὶς ἀναβάσεως. θὲς οὖν μέρος ταύτης τῆς ἰατρείας ἐπὶ χίλια μέρη σιδήρου ἀκαθάρτου, καὶ ἔσται καλόν, λευκόν. τότε λάβε τούτου τοῦ ἠλλοιωμένου μέρος ἕν, καὶ θὲς ἐπὶ πεντήκοντα μέρη κασσιτέρου ὁμοίως ἀκαθάρτου, καὶ ἔσται πολλῷ κρεῖττον πάσης ἄλλης φυσικῆς <σελήνης.>

LXXXIV, 2. Καὶ <εἰ> εἰς χρυσὸν θελήσεις στρέψαι αὐτό, λάβε τὴν εἰρημένην ἰατρείαν τοῦ ἑρμοῦ τοῦ ἀνωτέρω συμπηχθέντος καὶ γενομένου κατόχου, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ θὲς ἐκ τοῦ ὕδατος ἡμίσ. ὀγ. καὶ ἐκ τῆς ὕλης, ἧς ἐφύλαξας, ἕως ἡμίσεως τῆς ἡμέρας. εἶτα τίθει ἐν τῇ χύτρᾳ, ὡς πρότερον ἐτίθης, ὀγ. μίαν ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ προειρημένου, καὶ ἔμβαλε εἰς φοῦρνον θερμαν- θέντα. εἶτα πρωΐας ἐξελεῖς, καὶ πάλιν τίθει ἡμίσ. ὀγ. ἐκ τῆς ὕλης. πάλιν λείωσον, ὡς | προείρηται, κατὰ πάντα τρίς, εἶτα ἐκ τούτου τίθει μέρος ἓν ἐπὶ χίλια μέρη τῆς προειρημένης σελήνης,

1 λιθ᾽᾽ (δι)ῆειεις R, λίθον δι᾽ ἧς N **2** ρίξον R **3** ἑπτάκις]incertum η′ an ζ′ in R scriptum sit; ζ′ N **3-4** ἐναπομινούσᾶς R **6** (και) R, μετὰ N **7** μικρὰν γεγανωμένην RN στρογγύλην RN **10** τὴν addidi **12** κλεῖσον] cf. l. 16, at κύκλωσον RN **14** ὁ πρῶιᾶς R **17** πίοισον ος α′ (και) β′ R, ποίησον ὡς τὴν α′ καὶ β′ N φορᾷ addidi ἔσται] ⊃ R; cf. p. 268, l. 1 **18** μέρος ἐπὶ RN **20** ἰλιομένου R, ἠλλοιωμένου N **22** σελήνης addidi εἰ addidi; scil. (και) = και ι = καὶ εἰ **24** ἀνοτέρου R **27** ἐτίθης] τίθης R, τίθει N

in aquam esse conversam : et cola per linteolum valde compressum, et sordem abice, et huiuscemodi aquam septies destilla; et materies, quae in destillatione manserint, serva in phiala. Tunc sume hydrargyri puri lavati litram unam. Cum hoc misce res, <quas diximus>, compressas et adipis litram unam, et pone in olla, cuius collum sit angustum, parva et intrinsecus stanno inducta, et rotunda, et aquae destillatae inice uncias tres. Postea pone in furnello, cuius pars superior e luto pulcro confecta sit, inferior vero foramen habeat, in qua pone ollam, donec <hydrargyrus> purgetur. Postea detrahe ignem omnem, et detrahe ollam, et bene furnelli foramen claude, ne ignis calor evaporet; et linque ita usque ad diei sequentis tempus matutinum. Tunc extrahe et aperi ollam; et invenies hydrargyrum durum. Rursus pone uncias tres aquae, et colloca in furnello, quod diximus, cum prius ipsius clauseris os. Tertium fac ut in prima et secunda vice; et erit hydrargyrus purus et durus absque elevatione. Impone igitur huius medicinae partem unam millibus partibus ferri impuri, et erit pulcrum et album. Tunc sume huius <ferri> mutati partem unam, et stanni impuri partibus quinquaginta impone; et multo melius erit omni alio <argento> naturali.

LXXXIV, 2. Et si ipsum voles ad aurum vertere, sume medicinam, quam diximus, hydrargyri compacti et detenti, et tere super marmor, et pone aquae semunciam et <semunciam> materiei, quam servavisti, usque ad dimidium diei. Postea pone in olla, ut prius posuisti, aquae, quam diximus, unciam unam; et pone in furno calefacto. Postea mane extrahe, et rursus pone materiei semunciam. Rursus tere, ut supra dictum est, omnino ter; postea huius impone partem unam millibus partibus [argenti,

καὶ ἔσται ἐρυθρόν, καλόν. καὶ ἐπίρριψον ἐκ τούτου τοῦ ἐρυθροῦ μέρος ἓν ἐπὶ πεντήκοντα κασσιτέρου, καὶ ἔσται χρυσὸς διαμένων εἰς αἰῶνας. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἰατρεία ἡ μεταβάλλουσα εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐν μιᾷ ὥρᾳ. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος, ὃν ἀπέκρυψαν οἱ φιλόσοφοι, μεθ' οὗ ἐζωοποίησαν τοὺς λίθους, ὧν αἱ φύσεις εἰσὶν χυδαῖαι, καὶ μετήγαγον αὐτοὺς εἰς φύσιν συγκερασμένην. καὶ ὅστις ἅπαξ ποιήσει ταύτην τὴν πρᾶξιν, οὐ δεηθήσεταί του ἑτέρου. ὅθεν καὶ ἔστι τιμιώτερος ἐκ τῶν λίθων, ὧν οἱ φιλόσοφοι ἐπῄνεσαν.

LXXXV, 1. Λάβε ἑρμῆν τετράκις ἀναβιβασμένον, ὡς κατωτέρω διαληφθήσεται, καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἅπαξ ἀναβιβασμένου ἀνὰ οὐγ. τέτταρας. ταῦτα τὰ δύο μῖξον δίχα τινὸς ἑτέρας μίξεως, καὶ ἀναβίβασον ἅπαξ μόνον. εἶτα λείωσον, καὶ θὲς ἐν τόπῳ καθύγρῳ καὶ νοτερῷ μετὰ ἀγγείου ὑελίνου ἢ ὑπὸ κόπρον, ἕως οὗ λυθῶσιν καλῶς. καὶ ὅταν λυθῶσιν καλῶς, διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκ τοῦ τοιούτου ὕδατος κήρωσον οὐγ. τέτταρας ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου, ὡς κατωτέρω διαληφθήσεται, καὶ ἕψε πρὸς ὀλίγον. εἶτα θὲς ἐν τῷ προειρημένῳ ὕδατι τὸν ἑρμῆν καὶ τὸ ἅλας τὸ ἀμμωνιακόν, καὶ ἔασον ἵστασθαι, ἕως οὗ λυθῶσιν, ὃ ταχέως γενήσεται. καὶ τὸ αὐτὸ ποίησον εἰς τέτταρας οὐγ. θείου ἀναβιβασμένου λευκοῦ, ὡς κατωτέρω διαληφθήσεται, ὥσπερ εἰς τὸ | ἀρσενίκιον ἐποίησας. καὶ ὅταν F. 73v τὸ προειρημένον ὕδωρ τελειωθῇ καλῶς καθαρόν, λάβε οὐγ. τέτταρας σελήνης τετιτανωμένης, ὡς κατωτέρω διαλαμβάνεται, καὶ κήρωσον μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος, ἕως οὗ λυθῇ. εἶτα πῆξον ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ παλαιῷ κεχρισμένῳ πηλῷ σοφιστικῷ ἐν στάκτῃ θερμῇ, καὶ ἔσται σῶμα λευκότατον εἰς τρόπον κρυστάλλου. ἐξ οὗ ἐπίβαλε μέρος ἓν ἐπὶ μέρη τετταράκοντα κούπρου κεκαθαρμένου, ὡς κατωτέρω διαληφθήσεται, καὶ ἔσται λευκὸν κρειττόνως παρὰ τὸ φυσικόν, καὶ ὑπομένει

4 τοὺτος R **7** ἅπαξ] α' R, ἂν N **9** ἐπἔνέσἀν R **10** κατέρώ R, κατέρω (τω) N **13** ἀνάβασον RN, sed N in marg. ἴσως ἀνάβρασον μὸνον R, δῖνον N **18** cf. cap. LXXXV, 6 **19** ἕσον R **21** κατωτέρω cf. LXXXV, 5 **23** τελιοθί R, τελεσθῇ N cf. cap. LXXXV, 8 **24** κατωτέρω cf. cap. LXXXV, 7 **26** παλαιῷ] παλυ (χ) R, πηλῷ N **27** τρόπον R, τόπον N **28** ἐπίβαλον **29** κατωτέρω cf. cap. LXXXV, 9 **30** cf. p. 266, 22 λευκ' R, ἔσται λεπτὸν N κριτάνος R = *melius*; igitur κρεῖττον? το φυσικῶν R, τὸ φυσικὸν N

quod diximus; et erit rubrum et pulcrum. Et huius rubri <argenti> inice partem unam quinquaginta stanni partibus, et erit aurum perenne.

Haec est medicina convertens in aurum et argentum in unius horae spatio; hic est lapis, quem occultaverunt philosophi, cuius ope vivos effecerunt lapides, quorum naturae sunt vulgares, et ipsos ad naturam commixtam et temperatam adduxerunt. Qui vero semel hanc operationem fecerit, non alia re egebit : quocirca hic lapis omnium <lapidum> optimus est, quotquot philosophi laudaverunt.

LXXXV, 1. Sume hydrargyri quater elevati, ut mox declarabimus, et salis ammoniaci semel elevati uncias quattuor ana. Haec duo commisce absque alia mixtione, et semel tantum eleva. Postea tere, et pone in loco humido in vase vitreo seu sub fimum, donec bene solvantur. Et cum bene soluta sint, cola per lutum; et parva huiuscemodi aquae vi cera uncias quattuor arsenici elevati, ut mox declarabimus, et coque aliquantum. Postea pone in aqua, quam diximus, hydrargyrum et sal ammoniacum, et ibi sine stent, donec solvantur — quod cito fiet. Quattuor uncias sulphuris albi et elevati, ut mox declarabimus, eadem pertracta ratione qua arsenicum. Et cum aqua, quam diximus, bene pura perfecta sit, sume uncias quattuor argenti calcinati, ut mox declarabimus, et cera per hanc ipsam aquam, donec solvatur. Postea compinge in vase vitreo vetere, quod luto sophistico unxeris, in cinere calido; et erit corpus maxime album crystalli instar. Cuius inice partem unam partibus quadraginta cupri purgati, ut mox declarabimus; et erit album magis quam in natura, et omnem perferet

πᾶσαν δοκιμήν. καὶ εἰ αὖθις λύσεις καὶ πήξεις, διπλασιασθήσεται, καὶ καθαρώτερον λυθήσεται. καὶ ἴσθι ὅτι ὀφείλει ἡ εἰρημένη ἰατρεία τεθῆναι ἐπὶ πετάλων πεπυρωμένων. καὶ εἰ δράμῃ δίχα καπνοῦ, καλῶς ἔχει, εἰ δὲ μή, δευτέρωσον τὴν πῆξιν μετὰ τῆς ἀναλύσεως.

LXXXV, 2. Καὶ εἰ εἰς ἐρυθρὸν ἔργον θελήσεις, μίσγε ἐρυθρότητα θείου εἰλημμένου διὰ συντρίψεως καί τινος ὕδατος ὀξέος. καὶ ὁ ἑρμῆς καὶ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας καὶ τὸ θεῖον ἔστωσαν ἠρυθρημένα ὕδατι ἀτραμέντου ἢ ἄλλαις ἐρυθρότησιν. καὶ οὕτω λῦσον καὶ σύμμιξον, ὡς ἀνωτέρω. ἐν τόπῳ τῆς τιτάνου τῆς σελήνης τίθει τίτανον χρυσοῦ.

LXXXV, 3. Ἀνάβασις ἑρμοῦ ἐν τιτανωμένῳ ἔργῳ. λάβε ἑρμοῦ λίτραν μίαν, ἁλὸς κοινοῦ λίτραν μίαν, καὶ σωμάτωσον αὐτὰ μετὰ ἰσχυροτάτου ὄξους, ἐν ᾧ ἔστωσαν ἀναλελυμέμαι ὀγ. δύο ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ εἰς ὀγγίας δύο ἀλοῦμεν γιεμένης...., καὶ τοσοῦτον λείωσον, ἕως οὗ φανῇ ὁ ἑρμῆς ἐξ αὐτοῦ οὐδέν. | εἶτα θὲς ἐν τῷ ἀναβιβαστηρίῳ, καὶ τοσαυτάκις ἀναβίβασον ἕως οὗ ὁ ἑρμῆς οὐδὲν φανῇ, ὡς γενήσεται ἐν τῇ τρίτῃ φορᾷ. εἶτα ἀναβίβασον μετὰ τοσαύτης τιτάνου ὀστέων, μηδενὸς ἄλλου προστιθεμένου, καὶ ἔσται ὥσπερ κρύσταλλος στερεός. F. 74.

LXXXV, 4. Ἀνάβασις ἀρσενικίου ἐν τῷ προειρημένῳ ἔργῳ τοιαύτη ἐστί. λάβε ἀρσενίκιον σχιστόν, λίτραν μίαν, λεπίδας χαλκοῦ ἢ σιδήρου καὶ ψυμίθιον ἀνὰ ὀγ. τέτταρας, ἁλὸς κοινοῦ λίτραν μίαν. ἕκαστον καθ' ἑαυτὸν λείωσον, εἶτα ἕνωσον ὁμοῦ, καὶ ἕψε ἰσχυροτάτῳ ὄξει, καὶ κήρωσον πολλάκις ποτίζων μετὰ ὄξους, καὶ ἕψον ἕως τοῦ σωματῶσαι καλῶς, καὶ οὕτω ποίησον ἑξάκις ἢ ἑπτάκις, καὶ τίθει αὐτὸ ἐν φούρνῳ ἄρτων εἰς

7 ειλειμένον R, εἱλειμένου N **8** ειρειθρειμένα R **10** ἐκ τοῦ τόπου RN τῆς τιτάνου] τοι τ. R, τοῦ τ. N **15** αλοὺμεν γιεμένης RN, et in marg. στυπτηρίας: lacuuam non indicant RN **16** φάνι τὸν ☽ ἐξ αὐτοῦ R, φανῇ τὸν ☽ ἐξ αὐτοῦ N; an φανῇ ὁ ☽ [ἐξ αὐτοῦ]? **19** τοσαύτης R, τῆς αὐτῆς N ὀστε͂ον R, ὀστε ὀυ N **22** ἐργι R λεπίδος RN **23** κοινοῦ N αμôνιακου Ḫ α αλόυ (και) στωκιν κιν'' R, ubi, praeter tres postremas litteras, punctum delens singulis litteris suppositum est **25** εισχυρôτατα R, ισχυρο$^{\tau\tau}$ N **27** αρ$^{\tau}$ R, ἄρτων N

explorationem. Et si rursus solveris et compegeris, duplicabitur, et magis purum solvetur.

Scias oportere medicinam, quam diximus, petalis inflammatis imponamus : quod si absque fumo processerit, bene est; sin minus, repete compactionem per solutionem.

LXXXV, 2. Et si rubrum petes negotium, ruborem misce sulphuris moliti per contritionem et per aquam quamdam acrem; et hydrargyrus et sal ammoniacum et sulphur per aquam salis atramenti seu per alios rubores rubrefiant. Atque ita solve et compinge, ut supra. Pro argenti calce pone auri calcem.

LXXXV, 3. *Elevatio hydrargyri in negotio calcinato.* Sume hydrargyri litram unam, salis communis litram unam, et coniunge et corpora per acetum fortissimum, in quo solutae sint duae salis ammoniaci unciae et quasi duae aluminis jemenis unciae; et usque tere, donec nihil iam hydrargyri conspiciatur. Postea pone in ascensorio, et totiens eleva, donec hydrargyrus iam non conspiciatur; quod eveniet in tertia vice. Postea eleva cum eadem calcis ex ossibus confectae vi, nulla addita alia re; et <hydrargyrus> erit solidus crystalli instar.

LXXXV, 4. *Elevatio arsenici in negotio, quod supra diximus, est haec.* Sume arsenici scissi unciam unam, aeris seu ferri squamarum et cerussae ana uncias quattuor, salis communis unciam unam. Haec singula tere, postea coniunge, et coque in aceto fortissimo, et cera saepe aceto imbibens, et coque, donec ipsa bene corpores; atque ita fac sexies vel septies; et pone haec omnia in furno pistorio, ut elevatio fiat,

τὸ ἀναβιβασθῆναι, τοσαυτάκις ἀναβιβάζων, ἕως οὗ γένηται λευκόν, ὃ γενήσεται ἐν πέμπτῃ φορᾷ. τελευταῖον ἀναβίβασον μετά τινων ὀστέων ζῴων.

LXXXV, 5. Ἀνάβασις δὲ τοῦ θείου ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ αὕτη ἐστί. Λάβε θείου ἀπύρου λίτρας τέτταρας, καὶ λείωσον ἀκριβῶς ὅσον δύνῃ, καὶ μῖξον ἁλὸς κοινοῦ, εἰ ἔστι <εἰς> λευκόν, λίτρας πέντε, καὶ μῖξον ὁμοῦ, καὶ λείωσον, καὶ πότισον μετὰ ἰσχυροτάτου ὄξους, καὶ ἕψε ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ μετὰ τὴν ἕψησιν. καὶ οὕτω ποίησον ποτίζων καὶ ξηραίνων ἡμέρας πέντε ἐν τῷ ἀγγείῳ τῆς ἀναβάσεως πεποιημένῳ ἐν τρόπῳ τηγάνου, ἐν ᾧ τροφαὶ ἕψονται. ποίησον | δὲ πάτον ἐξ ἁλὸς F. 74v. κοινοῦ λευκοῦ εὖ προπαρασκευασμένου εἰς πάχος ἑνὸς δακ- τύλου, μήποτε ἡ ἐντὸς τεθειμένη ἰατρεία προσκολληθῇ εἰς τὸ ἀγγεῖον ἔσωθεν. εἶτα τίθει ἐπάνω τοῦ ἅλατος τοῦ εἰρημένου θεῖον, καὶ κλεῖσον καλῶς τὸ ἀγγεῖον, ὥστε μὴ ἀναπνεῦσαι ἐκ τῆς προειρημένης ἄνω ὀπῆς ἢ διὰ τῆς ἐξόδου τῆς ὑγρότητος. καὶ θὲς τὸ ἀγγεῖον ὑπὸ φοῦρνον. ποίησον πῦρ χαῦνον ἐν διαστήματι ἡμερησίῳ. εἶτα ἔξελε, καὶ πάλιν λείωσον, καὶ πότισον μετὰ ὄξους, ὡς οἶδας ἐφ' ἅπαξ. εἶτα λείωσον καὶ ἀναβίβασον ἐν τῷ αὐτῷ ἀγγείῳ ἢ ἐν ὁποίῳ ἀγγείῳ. καὶ οὕτω σύχνασον τὴν ἀνάβασιν, ἕως οὗ γένηται λευκὸς ὡσεὶ χιών. ὃ γενήσεται τὸ πλέον ἐν πέντε φοραῖς. καὶ ἴσθι ὅτι τὸ ὄξος εἰ τεθῇ μετὰ τιτάνου ἀσβέστου, καὶ μετὰ ταῦτα σακκελισθῇ, κρειττόνως ἕξει.

LXXXV, 6. Τιτάνωσις δὲ ἀργύρου καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔργῳ οὕτω γίνεται. λάβε πέταλα λεπτὰ ἀργύρου μετὰ ἁλὸς κοινοῦ προηυτρεπισμένου, καὶ βάλε ἐν ἀγγείῳ πηλίνῳ παχεῖ πεποιημένῳ ἐκ πηλοῦ σοφιστικοῦ, καὶ θὲς ἐν πλευρῷ φούρνου τιτάνου, καὶ θὲς ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ, μή ποτε, συντριβέντος τοῦ πρώτου ἀγγείου, ἀπολλύηται ἡ ἰατρεία. εἶτα ἔξελε, καὶ εἰ τρίβεται, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μή, μεταποίησον ἐκ δευτέρου μετὰ ἁλός, καὶ κρειττόνως ἕξει. καὶ μάλαξον τὴν σελήνην μετὰ τοῦ ἑρμοῦ,

3 τινου R **6** κοινὸς δι R, κοινοῦ δ N εἰς addidi **10** τοαναγγίο R, ubi το simillimum est syllabae τι; τινι ἀγγείῳ N **12** προπαρασ(και)βασμένον R, ἢ παρασκευασμένου N **13** τιθιμένι R, τεθειμένη N προσκολύσι R, προσκολλήσεις N **16** τ(ῆς) ὀπης R **25** ἀργύρου] est ☽ in RN; cf. p. 268, l. 24 **28** πεποιοιμένο ἐπι R, πεποιημένον ἐπὶ N **30** απολύτε ἡ ειατρία R, ειπολύτε εἴη ἡ ἰατρεία N

totiens elevans, donec fiat album : quod fiet in quinta vice. Postremum eleva animalium adhibens ossa.

LXXXV, 5. *Elevatio sulphuris in ipso negotio haec est.* Sume sulphuris apyri litras quattuor, et tere qua maxime poteris diligentia, et misce salis communis, si est ad album, litras quinque, et una commisce; et tere, et imbibe aceto fortissimo, et coque in furno pistorio post panum coctionem. Atque ita fac imbibens et siccans dies quinque in vase elevationis facto in modum patellae, in qua alimenta coquuntur. Et fac ordinem salis communis albi praeparati, in altitudinem unius digiti, ne medicina, quae insit, vasi intrinsecus adhaereat. Postea sali, quod diximus, impone sulphur, et vas bene claude, ne expiret per foramen, quod supra diximus, seu per humiditatis egressum. Pone vas sub furnum, et fac ignem laxum per diei spatium. Postea extrahe, et rursus tere, et imbibe aceto, ut scis, semel. Postea tere, et eleva in eodem vase seu vase simili. Atque ita repete elevationem, donec fiat album, nivis instar : quod fiet in quinque maxime vicibus. Et scias, si acetum cum calce inextincta positum et postea percolatum sit, melius futurum esse.

LXXXV, 6. *Calcinatio argenti in hoc ipso negotio ita fit.* Sume argenti petala subtilia cum sale communi praeparato, et inice vasi luteo spisso e luto sophistico confecto; et pone in calcis furni latere, et colloca in alio vase, ne, si prius vas rumpatur, pereat medicina. Postea extrahe; et, si teritur, bene est. Sin minus, iterum fac <operationem> cum sale; et melius erit. Et molli argentum per hydrargyrum,

καὶ θὲς ἐπὶ πυρὸς μετὰ κεφαλῆς μαρτελίου. ὁ γὰρ ἑρμῆς ἀναχωρήσει, καὶ μένει ἡ σελήνη τετριμμένη μετὰ τοῦ ἅλατος.

LXXXV, 7. Κάθαρσις δὲ τοῦ κούπρου ἐν τῷ προειρημένῳ ἔργῳ αὕτη ἐστί. λάβε | πέταλα κούπρου, καὶ ἄλειψον F. 75. μέλιτι. εἶτα πάσον ἐπάνω ὕελον τετριμμένον, καὶ ἀνάλυσον. αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνάλυσις κούπρου ἡ ἐν τῷ ἐλεξὶρ γινομένη.

LXXXVI, 1. Λάβε κασσιτέρου μέρος τι, ὅσον ἕν, καὶ μάλαξον μετὰ δύο μερῶν ἑρμοῦ, καί, μαλαχθέντος, σύμμιξον μέρος ἓν θείου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρη δύο. εἶτα θὲς εἰς τὸ ἀναβιβάσαι ἐν βικίῳ, καὶ ἀναβίβασον καλῶς τὸν ἑρμῆν εἰς λόγον χρυσοῦ, ἤγουν ἑπτάκις. εἶτα λείωσον ἰσχυρῶς ἐπὶ μαρμάρου μετὰ τοῦ ῥηθησομένου ἐρυθροῦ ὕδατος συνεχῶς γυρῶν. εἶτα θὲς εἰς ἀνάλυσιν. τούτου πεποιημένου, σύμπηξον ἐν στάκτῃ, καὶ γενήσεται λίθος ἐρυθρός. ὃν λειώσας, ἐκ τοῦ ξηρίου αὐτοῦ τοῦ λίθου ἐπίρριψον ἐπὶ πολὺν σταθμὸν μολύβδου, καὶ λείωσον, καὶ ἕνωσον, καὶ ἔσται χρυσὸς δόκιμος εἰς πᾶσαν δοκιμὴν κοκκίων τεττάρων καὶ εἴκοσιν.

LXXXVI, 2. Τὸ δὲ ῥηθὲν ἐρυθρὸν ὕδωρ γίνεται ἐκ κρόκων ὠῶν ἐζεσμένων καὶ χαλκάνθου ἠρυθρωμένου· ἃ σύμμιξον ὁμοῦ, καὶ τίθει ὑπὸ κόπρον, ἕως οὗ σαπῇ. εἶτα καταστάλαξον, καὶ ἕξεις ὕδωρ ἐρυθρὸν χρυσοῦ χρώματος, καὶ βάψει πέταλα ἀργύρου λεπτὰ εἰς χρυσόν. ὁμοίως ἐὰν χάλκανθος ἠρυθρωμένος συμμιχθῇ μετὰ τρίτου μέρους ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κατόχου, καὶ λειωθεὶς τεθῇ ὑπὸ κόπρον ἡμέρας ἑπτά, εἶτα κατασταλάξῃ, ἕως οὗ γένηται πηκτὸν ὡς μέλι, δύναται γενέσθαι ἐρυθρὸν καὶ βάψαι πέταλα ἀργύρου στρέφον εἰς χρυσόν.

LXXXVII, 1. Λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ δραχμὴν μίαν, σαλνίτρου δραχμὴν μίαν, ἁλὸς κοινοῦ δραχμὴν μίαν. λῦσον εἰς ὕδωρ, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. εἶτα λάβε ταρτάρου δραχμὰς ἕξ, καὶ λῦσον| F. 75v.

6 γινομένει R, γενομένη N **7** ante hanc l. vacat linea tota ad recipiendum titulum idonea **12** ῥηθησομενου cf. l. 18 sqq. κηρῶν RN **14** ϛ R = λειώσας **22** Χάλκανθος ειρειθρὸμενος R, χάλκανθος ἐρυθρωμένος N
τ
24 λειωθεὶς] ϛ R, τριβὲν N; et sequuntur neutra in RN **26** στρέφον R
27 praecedit linea vacua ad recipiendum titulum idonea

et impone igni cum martelii capite : nam hydrargyrus evanescet, et manet argentum tritum cum sale.

LXXXV, 7. *Purgatio cupri in negotio, quod diximus, haec est.* Sume petala cupri, et ungue melle. Postea cosperge vitrum tritum, et solve. Haec est solutio cupri, quae in elexir fit.

LXXXVI, 1. Sume stanni partem quamdam, unam ferme, et molli per duas hydrargyri partes; et, cum mollitum sit, misce sulphuris partem unam et salis ammoniaci partes duas. Postea, ut elevetur, pone in alambico, et bene eleva hydrargyrum ad auri rationem, scilicet septies. Postea tere valde super marmor cum aqua rubra, quam dicturi sumus, sine intermissione circummovens et turbans. Postea pone ad solutionem. Hoc facto, compinge in cinere; et fiet lapis ruber. Quem tere, et ipsius lapidis xerion magno plumbi ponderi inice; et tere, et collige; et erit aurum in omni exploratione probabile, granorum quattuor et viginti.

LXXXVI, 2. *Aqua rubra, quam supra diximus,* fit e luteis ovorum elixatorum et chalcantho rubrefacto : quae commisce una, et pone sub fimum, donec putrefiant. Postea destilla; et habebis aquam rubram auricolorem, quae argenti petala subtilia ad aurum tinguet. Itidem chalcanthus rubrefactus si commisceatur cum tertia parte salis ammoniaci detenti, et tritus ponatur sub fimum dies septem, postea stillet, donec fiet compactus mellis instar, potest ruber fieri et tinguere argenti petala, ipsaque ad aurum convertere.

LXXVII, 1. Sume salis ammoniaci drachmam, salis nitri drachmam unam, salis communis drachmam unam. Solve in aquam, et cola per lutum. Postea sume salis tartari drachmas sex, et solve

εἰς ὕδωρ, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. εἶτα μῖξον ταῦτα τὰ δύο ὕδατα ὁμοῦ, καὶ σύμπηξον, καὶ ἕξεις ἅλας ἕν. εἶτα λάβε ἐκ τούτου τοῦ ἅλατος ὅσον ἐξ ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ ῥῖψον ὁμοῦ, καὶ ἐπίρριψον ἕνα σταθμὸν ἐπὶ τρεῖς κούπρου κεκαθαρμένου, καὶ ποίησον τὴν ἐπιβολήν σου ἑπτάκις, ὅτι κρειττόνως ἔρχεται. εἶτα μῖξον αὐτῷ τέταρτον μέρος ἀργύρου, καὶ ἕξεις καλὸν ἔργον.

LXXXVII, 2. Ἢ λάβε τουτίαν, καὶ σβέσον ἑπτάκις ἐν χυλῷ βλίτου καὶ ἑπτάκις ἀναλελυμένου. εἶτα λάβε ῥίζαν χελιδονίας ξηρὰν καὶ βοττίον σταφίδας, καὶ βάλε ὁμοῦ. εἶτα λάβε πέταλα κούπρου λεπτά, καὶ βάψε αὐτὰ μετὰ <γάλακτος> συκῶν, καὶ ἐπίρρανον ἐκ τοῦ ξηρίου τῆς τουτίας, καὶ συντίθει. εἶτα σβέσον ἐν χυλῷ μυρσίνης.

LXXXVII, 3. Ἄλλον. Λάβε ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ ἁλὸς νίτρου ἀνά, καὶ λῦσον ἐν τῷ χυλῷ τῆς ῥίζης τῆς χελιδονίας, καὶ ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι σβέσον χρυσόν, καὶ αὐξήσει τὸν ἴδιον σταθμόν.

LXXXVII, 4. [Ἄλλη] λεύκωσις σύντομος καὶ δόκιμος. λάβε ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου μέρος ἕν, ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου μέρος ἕν, κασσιτέρου πεπλυμένου <μέρη> δύο, ἑρμοῦ ζῶντος μέρη ς″ ς″ ς″ ς′, καὶ λῦσον, καὶ μάλαξον δεξιῶς τὸν κασσίτερον μετὰ τοῦ ἑρμοῦ τοῦ ζῶντος. εἶτα τρῖψον τὸ τοιοῦτον μάλαγμα ἐν φιάλῃ χαλκῇ. εἶτα μῖξον τὸ τοιοῦτον μάλαγμα ἐν θυείᾳ μετὰ τοῦ εἰρημένου ξηρίου τοῦ ἀρσενικίου καὶ τοῦ ἑρμοῦ τοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ λείωσον πάντα ἐπὶ μαρμάρου καλῶς. εἶτα θὲς ἐν κολκίῳ μετὰ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ ἀλεμπίκου ἐπὶ στάκτης, καὶ καταστάλαξον ὕδωρ ἐπὶ χαύνου πυρός. εἶτα πότισον τὴν ὕλην, ἤγουν τὴν τίτανον τὴν ἐναπολειφθεῖσαν ἐν τῷ πυθμένι μετὰ τοῦ ὕ|δατος τοῦ λευκοῦ τῶν ᾠῶν, ὡς οἶδας. F. 76 πλὴν τὸ προειρημένον ὕδωρ, τὸ κατασταλάξαν διὰ τοῦ ἰάμβικος, φύλαξον, ὅτι λίαν ἐστὶ χρήσιμον, καὶ τίθει ἕνα σταθμὸν τῆς εἰρημένης ὕλης ἐπὶ δέκα κούπρου καθαρμένου. καθαίρεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τοῦ ἀρσενικοῦ.

4 ανασταθμ(ον) R, ἀνὰ σταθμὸν N **9** χιλιδονίας R **11** βάψε RN γάλακτος addidi **14** <Λ>αλάβε R **15** χυλυδῶνίᾶς R **17** λευκάσεις R, λεύκανσις N **19** μέρη om. R, exhibet N **22** θιάλη R, θυάλη N **28** ὅ ἴδας R του πρὸειρημένου ὕδωρ R, τοῦ προειρημένου ὕδατος N **31** καθαρμένου R

in aquam, et cola per lutum. Postea has duas aquas una commisce et compinge; et habebis sal unum. Postea huius salis eamdem vim sume atque arsenici elevati, et una pone; et ipsius unum pondus inice tribus cupri purgati ponderibus; et septies fac impositionem, quia ita melius res procedit. Postea misce cum ipso quartam partem argenti, et habebis pulcrum negotium.

LXXXVII, 2. Seu sume tutiam, et septies extingue in succo bliti septies soluti. Postea sume chelidoniae radicem siccam et uvae passae cupellam; et pone una. Postea cupri sume petala subtilia, et ficorum <succo> tingue, et tutiae xerio asperge, et compone. Postea in myrti succo extingue.

LXXXVII, 3. *Aliud*. Sume sal ammoniacum et salnitrum ana, et in radicis chelidoniae succo solve; et in hac aqua aurum extingue; et augebit ipsius pondus.

LXXXVII, 4. [*Alia*] *dealbatio cita et probabilis*. Sume arsenici elevati partem unam, hydrargyri elevati partem unam, stanni lavati partes duas, hydrargyri vivi quater dimidiam partem (?), et solve et molli apte stannum cum mercurio vivo. Postea tere huiuscemodi malagma in phiala aenea; postea huiuscemodi malagma in pila misce cum xerio, quod diximus, arsenici et hydrargyri elevati; et tere omnia bene super marmor. Postea pone in poculo, et alambicus cineri imponatur; et aquam laxo igni destilla; postea imbibe materiem, scilicet calcem, quae in fundo relicta sit, per ovorum albi aquam, ut scis. At aquam, quam diximus, quae per alambicum stillaverit, serva, quia est valde utilis; et huius materiei, quam diximus, pondus unum impone decem ponderibus cupri purgati. Arsenici ope plerumque purgatur.

LXXXVIII, 1. Λάβε ἑρμοῦ ὠμοῦ καλῶς ἀναμιχθέντος μετὰ ἅλατος καὶ ὄξους ὀγ. ἕξ, καὶ τίθει ἐν φιάλῃ ὑελίνῃ ἐσχηματισμένῃ οὕτω. εἶτα θὲς ἐν τῇ φιάλῃ τὸν ἑρμῆν καὶ ὀγ. μίαν... ἀναβιβασμένου, καλῶς τετριμμένου, καὶ στουπώσας τὴν φιάλην μετὰ ἑνὸς κομματίου ὑέλου, καὶ τίθει ἐν μιᾷ χύτρᾳ καινῇ ἐπὶ ἀνθράκων, οὕτως ὥστε εἶναι ἐν τῇ στάκτῃ τεθειμένα τὰ δύο μέρη τῆς φιάλης. εἶτα θὲς ἐν τῇ εἰρημένῃ φιάλῃ οὐρινάλιον ἕν, καὶ ποίησον ὑπὸ τὴν χύτραν πῦρ χαῦνον διὰ φλογός, οἷον μετὰ πριονίσματος ἢ μετὰ ἑνός ἄνθρακος ζῶντος, καὶ <ἔασον> ἵστασθαι ἐκεῖ ἡμέραις τριάκοντα φυσικαῖς. καὶ τότε εὑρήσεις τὸν ἑρμῆν τετιτανωμένον λευκὸν καὶ κάτοχον ὡς τίτανον ἀσβέστου λευκοῦ. χρὴ δὲ ἀποσκεπάζειν ἅπαξ τὴν ἑβδομάδαν τὴν εἰρημένην φιάλην, καὶ τὴν ὕλην, ἥτις ἔρχεται εἰς τὸν τράχηλον τῆς φιάλης, καταβιβάζειν μετὰ πτεροῦ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου. καὶ χρὴ εἰδέναι ὅτι, ἕως οὗ τὸ τοιοῦτον γίνηται, ὀφείλει ποιῆσαι ὕδωρ ἑρμοῦ κατὰ τὸν ἐνεχθησόμενον τρόπον.

LXXXVIII, 2. Ὕδωρ ἑρμοῦ. Λάβε στυπτηρίαν ῥέπι (?), ἅλας κοινόν, τάρταρον ὠμὸν ἀνὰ ὀγ. μίαν, καὶ λείωσον, καὶ λῦσον ἐν καλῇ ποσότητι ἐλαίου ἐλαιῶν ἐν ἑνὶ τηγάνῳ πηλίνῳ μικρῷ τε <καὶ> γεγανωμένῳ. | εἶτα θὲς ἐντὸς τεττάρων λιτρῶν ἑρμοῦ προηυτρεπισμένου καὶ ἐζυμωμένου μετὰ ἁλὸς καὶ ὄξους, καὶ ποίησον διαμεῖναι ὁμοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ φυσικῇ ἐπιβαλὼν ἔλαιον, ὅτε ἐκλιμπάνει. εἶτα ἐπίρριψον τὸ εἰρημένον ἔλαιον καὶ τὰ ἅλατα εἰς ὕδωρ θερμὸν ἰσχυρῶς ἀνακινῶν μετὰ σπαθίου, καὶ τίθει εἰς μέρος τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο, καὶ ἔασον καταστῆναι, καὶ ὅρα εἰς τὸν πυθμένα, εἰ εὑρήσεις τι ἐκ τοῦ ἑρμοῦ. καὶ ἴσθι ὅτι μόλις δυνήσῃ χωρίσαι τὸ ἔλαιον ἀπὸ τοῦ ἑρμοῦ, εἰ μὴ διὰ συνεχοῦς κινήσεως καὶ ἄκρης μετὰ τοῦ σπαθίσκου. εἶτα ποίησον βράσαι

F. 76v

1 ante hanc l. in R vacua est linea tota ad recipiendum titulum idonea ἀνὰμιθέν (τ supra) R   1-2 in marg. est *phiales* figura   2 ἐνσχυματισμένη R, ἐνσχημ. N   3 τὸν ☽ (και) ο α αναβιβασμένου R, τὸν ☽ καὶ ο μιᾶς ἀναβιβασμένου N : deest *corporis* nomen   4 τετριμένου R   5 ἐπὶ] ὑπὸ RN   9 πλειονείσματος R, πριονίσματος N   ἔασον addidi   12 τῆς ἑβδομάδος N   16 γίνετε R   18 in marg ὕδωρ ☽ N, deest in R   στ.σχιστήν (e. ✳)?   21 καὶ om. R   23 διαμεῖναι] επιθὶνε R, ἐνθεὶναι N   ὅτι RN   25 εἰσχυρῶ R, ἰσχυρῶς N

LXXXVIII, 1. Sume hydrargyrum crudum bene commixtum cum salis et aceti unciis sex, et pone in phiala vitrea in hanc formam confecta. Postea pone in phiala hydrargyrum et unciam unam... elevati et bene triti; et phialam, quam vitri frustulo obturaveris, impone in olla nova carbonibus ita, ut in cinere duae phialae partes sint. Postea phialae, quam diximus, urinale unum suppone, et sub ollam ignem laxum per flammas incende, velut scobe incensa seu uno tantum carbone incenso, et ibi stet dies triginta naturales sine. Et tunc invenies hydrargyrum calcinatum, album et detentum tamquam asbesti vivi calcem. Sed phialam semel in hebdomade detegamus oportet, et materiem, quae ad phialae collum ascendit, alae ope in vasis fundum depellamus. Et sciamus oportet, ut hoc negotium eveniat, faciendam esse hydrargyri aquam, ea ratione quam declarabimus.

LXXXVIII, 2. Sume aluminis repi (?), salis communis, tartari crudi ana unciam unam, et tere, et in opportuna olei olearum vi solve in parva patella lutea vel stanno inducta. Postea hydrargyri praeparati et subacti, cum sale et aceto, quattuor libras adde, et cura ibi sint diem unum naturalem, et oleum inice, cum desit. Postea hoc oleum et sales inice aquae calidae, valde per spathulam movens; et illam aquam sepone, et sine stet; et in fundo vide si hydrargyri quid reperias. Et scias vix oleum ab hydrargyro posse disiungi nisi continuo et acri spatulae motu. Postea eadem ratione

[fervefac

ὁμοιοτρόπως μετὰ ὄξους ἐρυθροῦ καὶ εὐλύτου ὁμοίως ἐκείνων καὶ ταρτάρου ἄλλην ἡμέραν φυσικήν, ὁμοίως, ἢ καὶ πλέον. εἶτα πλῦνον μετὰ ὕδατος θερμοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἐποίησας. εἶτα θὲς τοῦ εἰρημένου ἑρμοῦ πεπλυμένου καὶ προητρεπισμένου, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ φιάλῃ μακροτραχήλῳ, καὶ κλεῖσον αὐτὴν ἄνωθεν καὶ χρῖσον καλῶς, καὶ θὲς ἐν κόπρῳ ἱππείᾳ, καὶ στήτω ἐκεῖσε ἡμέρας δέκα καὶ δέκα. εἶτα ἔξελε, καὶ εὑρήσεις τὸν ἑρμῆν λελυμένον· ὃν θὲς ἐν οὐριναλίῳ, ἐπιτιθεμένου τοῦ ἰάμβικος, καὶ ποίησον καταστaλάξαι, καὶ λάβε τὸ ὕδωρ τὸ ἐξερχόμενον. πρῶτον ἔρχεται ὕδωρ λευκόν, εἶτα κίτρινον, εἶτα ἐρυθρόν· καὶ τίθει ἕκαστον αὐτῶν ἀνὰ μέρος. εἶτα λάβε ἐκ τῆς εἰρημένης τιτάνου τοῦ ἑρμοῦ τὸ δοκοῦν, τὸ λοιπόν, [τὸ] κομμάτιον τούτου ὀγ. μίαν, καὶ ἐκ τοῦ προειρημένου ὕδατος τοῦ λευκοῦ ὀγ. μίαν, καὶ σύμμιξον ἐπὶ στάκτην ἐν χαύνῳ πυρὶ ἐν μιᾷ φιάλῃ μικρῇ ἕως ἡμερῶν τριῶν φυσικῶν. | εἶτα σύντριψον τὴν φιάλην, καὶ λαβὼν τὸ ἐν αὐτῇ σύντριψον, καὶ τίθει ἐν ἑτέρᾳ φιάλῃ μετὰ ἴσου ὕδατος λευκοῦ ἐκ τοῦ προειρημένου ἑρμοῦ, καὶ σύμπηξον, καὶ οὕτω ποίησον τρίς. ἐκ τούτου ἕνα σταθμὸν τίθει ἐπὶ χιλίων ἑρμοῦ ὠμοῦ χαλκευθέντος, καὶ ἕξεις σελήνην καλὴν ἀνεχομένην τὴν ἅπασαν δοκιμήν. F. 77

LXXXVIII, 3. Εἰ δὲ θελήσεις ἐργάσασθαι <εἰς> ἐρυθρόν, λάβ' ὀγ. μίαν ἐκ τοῦ προειρημένου τιτάνου, καὶ ἄλλην ὀγ. μίαν ἐκ τοῦ εἰρημένου δευτέρου ὕδατος, τοῦ κιτρίνου, καὶ τοῦ τρίτου ὕδατος, τοῦ ἐρυθροῦ, καὶ ἄλλην θείου ἐλαίου, καὶ ποίησον ὡς πρότερον, καὶ ἕξεις χρυσὸν εἰς πᾶσαν κρίσιν ἀληθῆ.

LXXXVIII, 4. Πολυπλασιασμὸς δὲ αὐτοῦ ἄριστος οὕτω γίνεται. λάβε ἐκ τῆς προειρημένης ἰατρείας ὀγ. μίαν καὶ ἐκ τοῦ προειρημένου πρώτου ὕδατος τοῦ ἑρμοῦ, τοῦ πρώτου καταστaλάξαντος διὰ τοῦ ἰάμβικος, ὀγ. μίαν καὶ τοῦτο τὸ ὕδωρ μετάγει παραυτὰ τὴν εἰρημένην ἰατρείαν εἰς ὕδωρ, ὥστε

1 εὔλιτον ὅμιον ἐκήνον R, εὔλυτον ὅμοιον ἐκείνῳ N : cf. *similis illius.* Nihilne deest? **4** πεπλιρὸμένου R, πεπλυμένου N **5** θιὰλη RN **8** οὐρινάλη RN **12** του ☽ δοκ'' R, τοῦ ☽ δοκὸν N κομάτην R, κομμάτην N **14** θυάλη RN **14** μικρή RN **15** εκῶ R, ἕως N **18** ἐκ τούτου τοῦ σταθμοῦ RN, corr. Delatte **19** χαλκαθέν vel χαλκειθέν R, χαλκαθέντος N **21** in marg. manus porrecto indice in verbum εριθρ'' RN εἰς addidi **24** αιλεὸν R, ἐλαίου N **27-28** τοῦ πρώτου τοῦ RN

cum aceto rubro et similiter bene soluto et cum tartaro alium diem naturalem vel amplius. Postea, aquam calidam adhibens, lava, ut iam fecisti; postea pone nonnihil hydrargyri, quem diximus, lavati et praeparati, ut dictum est, in phiala longo collo praedita, et os ipsius claude, et ungue bene, et pone in fimo equino, et sine ibi stet dies decem et decem. Postea extrahe, et invenies hydrargyrum solutum : quem loca in lagoena, alambico imposito; et cura destillet, et aquam, quae inde stillet, sume. Primum exit aqua alba, tum citrina, tum rubra, et sepone aquam unamquamque. Postea hydrargyri calcis, quam diximus, quae relicta sit, unam unciam sume; et aquae albae, quam diximus, unciam unam; et in laxo igne super cinerem misce in phiala parva triginta usque dies naturales. Postea phialam rumpe, illud quod in ipsa insit sume, et contere, et pone in alia phiala cum eadem aquae albae, ex hydrargyro, quam diximus, stillatae vi; et compinge, atque ita fac ter. Huius <rei> impone pondus unum mille hydrargyri crudi ponderibus, et pulcrum argentum habebis, quod omnem explorationem perferre possit.

LXXXVIII, 3. Si autem voles ad aurum operari, sume calcis, quam diximus, libram unam, et aliam unciam unam secundae aquae citrinae, quam diximus, et tertiae aquae rubrae; et aliam unam olei sulphuris unciam; et fac ut prius : et habebis aurum verum in omni exploratione.

LXXXVIII, 4. *Optima eius multiplicatio fit ita.* Sume medicinae, quam diximus, unciam unam, et primae hydrargyri aquae, per alambicum stillatae, unciam unam. Haec aqua medicinam, quam diximus, statim in aquam ita convertit, ut

γενέσθαι τὸ ὕδωρ ὅλον ὁμοῦ ὀγ. δύο. καὶ ἕνωσον αὐταῖς ἄλλας δύο ὀγ. ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ἐν κοινῇ ἀναβάσει, καὶ συστραφήσεται τὸ ὅλον εἰς ὕδωρ, κἀντεῦθεν δυνήσῃ πολυπλασιάσαι ὑπὲρ ἀριθμὸν προστιθεὶς καθαροῦ ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ἐν τῷ προειρημένῳ ὕδατι. πρόσεχε δὲ ἵνα μὴ σαλεύσῃς τὸ ἀγγεῖον, ἕως οὗ πληρωθῶσιν ἡμέραι τριάκοντα, ὅτι, εἰ σαλεύσεις, ἀπολέσεις τὸ ὅλον.|

LXXXIX, 1. Λῦσον ὀγ. μίαν κρόκου σιδήρου ἠρυθρωμένου ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ, καὶ ὀγ. δύο ἑρμοῦ ἠρυθρωμένου, καὶ ὀγ. δύο ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, κρινόμενον ἕκαστον καθ' ἑαυτόν. καὶ ὅταν λυθῇ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ, μῖξον ὅλον ὁμοῦ, καὶ τίθει ἐν οὐριναλίῳ ἰάμβικος ἐπὶ πυθμένι, καὶ ἔξελε τὰ ὕδατα ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπίβαλε ἐπ' αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἰλύος, <ἕως> οὗ πίῃ τὸ ἑαυτῆς ὕδωρ, καὶ γενήσεται ὡς λίθος σκληρὸς καὶ ἐρυθρότατος καὶ λύων. λάβε οὖν μολύβδου κεκαυμένου ὀγγίας ὀκτὼ ἢ χαλκοῦ λεπτοτάτου ὀγ. δύο, ἑρμοῦ ὀγ. μίαν, θείου ὀγ. τὸ ἥμισυ, βοραχίου ὀγ. δύο, καὶ ποίησον οὕτω. βάλε ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἀγγείου τὸν ἑρμῆν καὶ ἐπέκεινα τὸν μόλυβδον καὶ τὸν χαλκόν, καὶ ἐπάνω τοῦ χαλκοῦ μολύβδου ἀκμήν, ἕως οὗ ὅλον τὸ χωνίον γεμισθῇ. ὁ δὲ βόραξ ἔστω ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωνίου, καὶ τὸ θεῖον τετριμμένον ἐπάνω πάντων. καὶ σκέπασον τὸ χωνίον πετὰ ἀσφάλτου, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ, καὶ ἡ χύτρα τεθήτω ἐν φούρνῳ εὐκράτῳ· ἑσπέρας τεθήτω, καὶ πρωΐας ἐξελέσθω. τότε ἄνοιξον, καὶ εὑρήσεις τὰ πέταλα πεποιημένα εἰς τροπὴν τοῦ χωνίου. εἶτα τελείωσον ἐν στάκτῃ, καὶ ἕξεις ἄργυρον ἀκραιφνῆ.

F. 77v.

LXXXIX, 2. Εἰ δὲ εἰς χρυσόν, λάβε ῥινίσματα καθαροῦ χρυσοῦ, μέρος ἕν, ἀφροδίτης κεκαυμένης μέρος ἕν, κρόκου σιδήρου μέρος ἕν, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ὕδατος ἀλοῦμεν γιάμενις καὶ ἴσου ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀναβιβασμένου καὶ κατόχου γινομένου. εἶτα ἔασον ξηρανθῆναι ἐν ἡλίῳ, εἶτα θὲς τὸ

1 αὐτοῖς RN **7** Hic in extrema pag. vacat linea tota ad longum titulum idonea **8** ειρεὶθριῶμένού R bis, ἐρυθρ. et ἠρυθρ. N **10** κριπῶμενον R, κριπόμενον N; scil. *separatum* **11** οὐρινάλη RN **13** επι της ειλέως R (igitur ἰλύς, ἰλέως ?), ἐπὶ τῆς ἰ^{o}λύως N ἕως addidi πίει R, ποιεῖ N **14** ὁ λίθοσκλιρῶς R, ὁ λίθος σκληρὸς N λύων R, λύσον N **22** ἀκράτῳ N **24** τρôπὶν R, τρ^{ον}όπιν N **25** σαλουμενιαμεν RN

aqua fiat omnis unciae duae. Et cum ipsis coniunge alias duas uncias hydrargyri elevati secundum communem elevationem ; et convertet rem omnem in aquam. Et inde poteris sine fine multiplicare, si hydrargyri puri elevati in aqua, quam diximus, non nihil addas. Cave autem ne vas moveas, donec dies triginta compleantur; quia, si moveris, rem omnem perdes.

LXXXIX, 1. Croci ferri rubrefacti unciam unam in aqua forti solve, et uncias duas hydrargyri rubrefacti et salis ammoniaci uncias duas : haec omnia separatim per se solvantur. Et cum in aqua forti soluta sint, misce rem omnem, et, in urinali, alambici fundo impone; atque extrahe aquas seu aquam, et nonnihil faecis impone, donec ipsius aquam bibat : et lapidis instar fiet duri, ruberrimi et solventis. Sume igitur plumbi usti uncias octo seu aeris minutissimi uncias duas, hydrargyri unciam unam, sulphuris semunciam, borachii uncias duas, et fac ita. Pone in vasis fundo hydrargyrum et insuper plumbum et aes; et aeri impone plumbi tantillum, donec totum fusorium impleatur. Borachium vero in medio fusorio sit; et sulphur tritum <stet> super haec omnia. Et asphalto fusorium tege, et in olla pone; et olla in furno bene temperato ponatur; ad vesperum ponatur, et mane extrahatur. Tunc aperi; et petala in fusorii orbe facta reperies. Postea perfice in cinere; et purum argentum habebis.

LXXXIX, 2. Si vero ad aurum, sume puri auri ramentorum partem unam, argenti usti partem unam, ferri croci partem unam; et tere super marmor cum aqua aluminis iamenis atque eadem vi salis ammoniaci elevati et detenti. Postea haec cura siccentur in sole; [postea illud

ξηρίον ἐκεῖνο ἐν ὄξει ἰσχυρῷ, καὶ τίθει ὑπὸ κόπρον, ἵνα λυθῇ.| F. 78 εἶτα ποίει κοκκία, καὶ τίθει μέρος ἓν ἐπὶ δέκα καλῆς σελήνης, καὶ στραφήσεται εἰς χρυσὸν καλὸν κοκκίων τεττάρων καὶ εἴκοσιν.

XC. Λάβε χρυσοῦ μέρος ἓν καλῶς τετιτανωμένου καὶ ἑρμοῦ ζῶντος μέρος ἓν καὶ μολύβδου μέρη τρία, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ, κεχρισμένῃ ἐν τῷ μέσῳ ἐπιτηδείως, τὸν χρυσὸν δι᾽ ὀθονίου βεβρεγμένου σὺν λιξίβῳ ἰσχυρῷ, καὶ τίθει ἐν πυρὶ ὥρας δύο. εἶτα ἔξελε, καὶ ἔσται τετιτανωμένος. τοῦτον λάβε, καὶ τίθει ἐν φιάλῃ μετὰ δύο μερῶν ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ τίθει ὑπὸ κόπρον ἱππείαν ἡμέρας πεντεκαίδεκα, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ. εἶτα λάβε μέρος χαλκοῦ ἓν καλῶς τετιτανωμένου. οὕτω λάβε χαλκόν, καὶ κόψον λεπτότατα εἰς πέταλα, καὶ τίθει πάτον ἐπὶ πάτον, ἕνα πάτον τιθῶν ἐξ ἅλατος κοινοῦ τετριμμένου καὶ ἄλλον πάτον ἐκ πετάλων. καὶ οὕτω ποίησον, ἕως οὗ τὸ ἀγγεῖον γεμισθῇ, ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ χαλκοῦ. εἶτα θὲς ἐν ἰσχυρῷ πυρί, ὅπως δυνηθῇ τὸ πῦρ διελθεῖν κύκλῳ ἐν ὥραις δέκα, καὶ ἔσται τετιτανωμένος. τοῦτον τὸν χαλκὸν τίθει ἐν φιάλῃ μετὰ ἡμίσ. μέρους ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ θὲς ὑπὸ κόπρον ἡμέρας <εἴκοσι>, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ. εἶτα λάβε κρόκου σιδήρου καλῶς τετιτανωμένου μέρη δύο, καὶ τίθει ἐν φιάλῃ μετὰ μερῶν τριῶν ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ τίθει ἐν κόπρῳ, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ δι᾽ ἡμερῶν πεντεκαίδεκα. εἶτα λάβε μέρος ἓν χαλκάνθου καλλίστου λελυμένου ἐν ὄξει ἰσχυροτάτῳ καὶ καθαρῷ, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ, καὶ ξήρανον ἐν πυρὶ χαύνῳ. καὶ ὅταν ἴδῃς ἐξηρημένον, ποίησον πῦρ ἰσχυρότερον, ὅπως ἐρυθρωθῇ, καὶ ψυχρανθὲν λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ ἀπόθου| F. 78 ἐν φιάλῃ μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος τοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ μέρη δύο, καὶ τίθει ὑπὸ κόπρον ἡμέρας πεντεκαίδεκα, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ. ταῦτα λελυμένα ὑπὸ κόπρον καταστάλαξον διὰ πηλοῦ τρίς. εἶτα ἐκεῖνα τὰ τρία ὕδατα τὰ ἀνωτέρω μνημο-

5 ante hanc linc. vacant in R lineae partes tres ad recipiendum titulum idoneae τετιτανὸμένον R, τετιτανωμένον N **8** βεβρἐμένου R, βεβρεγμένου N σιλυσίβω εἰσχυρώ R, μετὰ ἀλυσίας ἰσχυρᾶς N **9** τετιτανωμένον RN **14** ἕνα] ἀνὰ RN τίθόν R, τίθει N **16** τον πσ`` R τετιτανὸμένον R, τετιτανωμένον N **20** εἴκοσι addidi Erat κ′κ, unde κ, ? **21** τετιτανωμένον R, τετιτανωμένου N **24** λελυμένον RN **25** πηλοῦ σοφιστικοῦ N **26** εξειρειμένον R, ἐξηραμένον N **31** cf. p. 280, l. 10

xerion in aceto forti pone; et pone sub fimum, ut solvatur. Postea fac grana, et <huius rei> partem unam impone decem pulcri argenti partibus; et vertetur in aurum purum quattuor et viginti granorum.

XC. Sume auri bene calcinati partem unam et hydrargyri vivi partem unam et plumbi partes tres; et pone in olla, intrinsecus uncta opportune, aurum, in linteolo, forti lixivio asperso; et pone in igne horas duas. Postea extrahe, et erit calcinatum. Hoc sume, et pone in phiala cum aquae salis ammoniaci partibus duabus; et sub fimum equinum dies quindecim pone; et solvetur in aquam. Postea sume aeris bene calcinati partem unam. Atque ita sume aes, et in minutissima petala caede, et ordini ordinem impone, alterum salis communis triti ordinem, et alterum ordinem petalorum ponens. Atque ita fac, donec vas plenum sit, quae est aeris quantitas. Postea pone in igne valido, ut ignis <vas> decem horas circumdare possit; et erit calcinatum. Hoc aes pone in phiala, et salis ammoniaci dimidiam partem adde; et pone sub fimum dies <viginti?>; et solvetur in aquam. Postea sume croci ferri bene calcinati partes duas, et pone in phiala cum salis ammoniaci tribus partibus; et loca in fimo; et solvetur in aquam in dierum quindecim spatio. Postea sume chalcanthi pulcerrini in aceto fortissimo et puro soluti partem unam; et cola per lutum, et sicca in igne laxo. Et cum extractum videas, ignem fac validiorem, ut rubrefiat; et cum frigefactum sit, tere super marmor; et sepone in phiala cum salis ammoniaci aquae, quam supra diximus, partibus duabus; et pone sub fimum dies quindecim; et solvetur in aquam. Haec, postquam soluta sint sub fimum, per lotum ter destilla; postea tres illas aquas, quas supra memoravimus,

νευθέντα καταστάλαξον ἐν τῇ εἰρημένῃ φιάλῃ, ὅπου ἐστὶν τὸ ὕδωρ τοῦ χρυσοῦ τὸ πρότερον τούτου γινόμενον. ἀπόθου αὐτὸ ἐν κόπρῳ στουπωμένον καλῶς ἐπὶ ἡμέρας τετταράκοντα, καὶ κατὰ ἑκάστην ἡμέραν ἀνακαίνιζε τὴν κόπρον ἱππείαν. οὗ γενομένου, λάβε χύτραν καλῶς γεγανωμένην, μεγάλην, πλήρη στάκτης κεκοσκινισμένης, καὶ τίθει τὴν εἰρημένην φιάλην ἐν τῇ εἰρημένῃ στάκτῃ ἐπὶ χαύνου πυρός, ἕως οὗ συμπαγῇ εἰς ἐλεξίρ. εἶτα ἔξελε, καὶ λείωσον λεπτῶς· ἐξ οὗ λάβε μέρος ἕν, καὶ θὲς ἐπὶ δέκα μέρη ἀργύρου ἀκραιφνοῦς, καὶ γενήσεται χρυσὸς λαμπρότερος κοκκίων τεττάρων καὶ εἴκοσι, πάσης δοκιμῆς ἀνεχόμενον.

XCI, 1. Λάβ' ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ὅσον θέλεις, καὶ ἀναβίβασον αὐτὸ μετὰ σιδήρου καλῶς τετιτανωμένου τοσαυτάκις, ὥστε μετὰ μιᾶς λίτρας αὐτῆς τιτάνου ἑπτὰ λίτρας πνεύματος ἀναβιβάσαι, καὶ ὅλην τὴν πυρώδη δύναμιν καὶ κιτρινότητα τῶν ἑπτὰ λιτρῶν εἰς τὴν μίαν τῆς τιτάνου ἀπομεῖναι. εἶτα τὴν μὲν τίτανον μετὰ ἑκάστην ἀνάβασιν τιτάνωσον, ἕως οὗ ξηρὰ ἐξέλθῃ, καὶ ποθέντος τοῦ ἐλαίου τοῦ ἀμμωνιακοῦ, δεῖ ψῆσαι πάλιν καὶ εὑρεθῆναι τὴν τίτανον καλῶς κεκαυμένην;· ἣν ἐν πυρὶ ἐπὶ πολὺ ἔκζεσον, ἕως οὗ ἡ μελανὴ γλισχρότης ἐκλείψῃ. καὶ τότε μετάγαγε αὐτὴν εἰς | ζύμην σφυρήλατον μετὰ ἀμμωνιακοῦ, βοραχίου καὶ ἁλὸς νίτρου· ἔσται γὰρ τὸ σῶμα ἠρυθρωμένον καὶ γλυκὺ καὶ χαῦνον. τό<τε> σβέσον αὐτὸ ἐν ὄξει ἰσχυρωτάτῳ, καὶ γενήσεται σκληρόν. καὶ τότε ἐξέλασον αὐτὸ εἰς βέργας λεπτάς, καὶ κατάθου ἐν μιᾷ <λίτρᾳ> ἅλατος κοινοῦ, καὶ τιτάνωσον πάλιν ὡς τριφθῆναι δυνήσεται, καὶ ἐπίρριψον ἅλατι. ὡς πρότερον μεταποίησον τὰς ἀναβάσεις ἐκ τῆς αὐτῆς νέας βαφῆς, καὶ πάλιν ποίησον κατὰ πάντα ὡς τὸ πρίν. καὶ οὕτω συναχθήσεται ἡ λευκότης ὅλη εἰς ἕν. τελευταῖον τιτάνωσον, καὶ ἔκζεσον, ἕως

F. 79.

1 οὖπὸ R, ὅπου N **2** τουτούτοῦ R γινομένου RN **3** στοὖπὸμένο R, στουπωμένου N **4** ἑρματίαν ἀνὰκίνιζε R, τὴν θερμασίαν ἀνακαίνιζε N : erat fortasse ἑκάστην ὁ **5** λάβ R πλίρεις R, πλήρης N **6** φιαλὴ R **11** ἀνεχόμενον RN; ob. lat. '*aurum* **16** ἀπομίνη R, ἀπομεῖναι N τίτανον τίθει μετὰ ἑκάστης ἀναβάσεως N **19** ἐπυρὶ R **20** σγλυχρότιτα R, γλισχρότης in rasura N **21** σφοιρίλατον R, σφηρήλατον N **23** τοσβέσον R, τοῦτο σβ. N **24** εις βὲργὰς R, ubi β extrema lineae littera est; εἰς β' ἐργασίας in rat. N **25** μὶα R, α' N; deest mensurae nomen; an ђ ? πάλη R **29** τελευτέον RN

destilla in phiala, quam diximus, ubi est auri aqua iam prius facta. Sepone <vas> in fimo bene obturatum dies quadraginta, et quotidie renova fimum equinum. Quo facto, sume ollam bene stanno inductam, magnam, cineris cribrati plenam, et impone phialam, quam diximus, in cinere, quem diximus, igni laxo, donec ad elexir compingatur. Postea extrahe, et tere minutatim : et sume partem unam, et argenti puri decem partibus impone; et fiet aurum valde lucidum, granorum quattuor et viginti, quod omnem explorationem perferat.

XCI, 1. Sume salis ammoniaci quantum vis, et ipsum eleva cum ferro, bene calcinato, totiens, ut cum ipsius calcis litra una litras septem spiritus eleves, et septem librarum omnis ignea vis et citrinus color in una calcis litra maneat. Postea calcem, post elevationem unamquamque, calcina, donec sicca exeat; et cum sal ammoniacum haustum sit, rursus conteramus oportet et calcem bene ustam inveniamus :. quam calcem diu in igne excoque, donec viscositas nigra deficiat. Tum ipsam ad fermentum malleabile adduc, <sal> ammoniacum borachium et salnitrum adhibens : erit enim corpus rubrefactum et dulce et laxum. Tunc ipsum in aceto fortissimo extingue, et fiet durum. Tum ipsum in virgas subtiles educ, et in salis communis litra una depone, et rursus calcina, ut teri possit; et sali inice. Ut prius elevationes renova ex ipsa nova tinctura, atque rursus fac omnino ut prius; atque ita candor omnis in unum cogetur. Postremo calcina et fervefac, donec

οὗ καταναλωθῇ ἡ γλισχρότης, καὶ ἐναπομείνῃ ἡ τίτανος καθαρὰ καὶ ἐρυθρά. τότε λάβε τίτανον, λίτραν μίαν, καὶ λείωσον, καὶ ἐρύθρωσον ἅπαξ μετὰ ἐλαίου θείου, καί, περιαγόμενα καὶ λυόμενά καὶ συμπηγνύμενα, ἕως οὗ ζυμωθῇ ζύμη καλή, ἐκ τούτου ἐπίρριψον σταθμὸν ἕνα ἢ ὅσον θέλεις είς ὀφθαλμὸν ἐπὶ δύο..., ὡς δεῖ, ηὐτρεπισμένων, καὶ τελειωθήσεται χρυσὸς καλὸς χωρὶς ἀμφιβολίας.

XCI, 2. Τὸ ἔλαιον δὲ τοῦ θείου γίνεται οὕτω. λείωσον θεῖον λεπτοτάτως, καὶ βράσον αὐτὸ ἐν οὔρῳ καθαρῷ προβεβρασμένῳ καὶ προεξηφρισμένῳ, ἕως οὗ πᾶσαν ἐξάξῃς τὴν βαφὴν χωρὶς ἐλαίου· εἶτα καταστάλαξον μετὰ χαύνου πυρός, καὶ ὅπερ παντελῶς ἐρυθρὸν ἔλαιον φανῇ, ἔλαιον θείου ἐστί. χρῶ αὐτῷ, ὡς εἴρηται.

XCI, 3. Πληρωθείσης δὲ τῆς εἰρημένης <ἐργασίας>, λάβε καθαρὸν χρυσόν, καὶ σβέσον αὐτὸν δεκάκις ἐν χοιρείῳ στέατι. τότε λεπτῶς ἐξελαυνισθήτω. λῦσον μετὰ βοραχίου, καὶ ἔσται ὡς κηρός. εἰ δὲ μὴ ὡς μόλυβδος λύεται, μεταποίησον τὰς σβέσεις, ἕως οὗ | οὕτω προσγένηται. τότε λῦσον μετὰ ἴσου τοῦ ἁλὸς F. 79v. τοῦ προειρημένου, καὶ ἴσθι ἀναμφιβόλως ἔχειν χρυσὸν καλὸν ἐν παντὶ καὶ κατὰ πάντα. τότε διὰ τὴν διαύγειαν τοῦ τζεμέντου βοήθει αὐτῷ οὕτω. μὴ χώνευε αὐτὸν ὡς χρυσὸν καθαρόν, ἀλλ' ἔστω ὅσον δύνασθαι πυρωθῆναι ὡς ἐρυθρόν, καὶ ἔσῃ ἀσφαλὴς ἐν τῷ τζεμέντῳ.

XCII, 1. Λάβε θεῖον καθαρὸν καὶ λεπτότατον δι' ὅλου, καὶ θὲς ἐν κατεσταλαγμένῳ οὔρῳ, καὶ βράσον μετὰ χαύνου πυρός, ἕως οὗ ὅλον ἐξάξῃ τὸ κίτρινον χρῶμα δίχα τινὸς γλισχρότητος. τότε καταστάλαξον ὁμοῦ τῷ οὔρῳ ἐν ἀγγείῳ, ᾗ δύνῃ, ἕως οὗ ἐξέλθῃ

1 [γλ] σχρότης R, γλισχρότης N 3 α' μετα R, καὶ μετὰ N 4 συνπιγόμενα R, συμπηγόμενα N 5 ἐπὶ σταθμὸν RN corporis nomen deesse videtur 12 ελἐὸν θείου φανὴ R, ἔλαιον θείου φανῇ N 14 lacunam non indicant RN; οἰκονομίας? 16 ἐξέλαὒνασθίτω R, ἐξελαμισθήτω N λύσον αὐτὸ N (ἐστι) R, ἔσται N 17 τασβίσεις R 18 αλὸυ R 19 αμφιβόλος R, ἀμφιβόλως N 20 (δι) τὴν (δι)αυγίας R, δὴ τὴν διαυγίαν et in marg. δεῖ διὰ τῆς διαυγίας N 21 αυτὸν R, αὐτῷ N 22 εστôν R, ἔστω N 25 κατεσταλαγμένῳ bis scriptum R 26 ἐξὰξε R, ἐξάγῃ N (ἐξάξαι χρῶμα] χρίαν R, χρείαν N (τὴν κιτρίνην χροιάν?)

viscositas consumatur, et maneat calx pura et rubra. Tunc sume salis litram unam, et tere, et rubrefac semel, sulphuris oleum adhibens; et, postquam haec circumacta et soluta et compacta sint, donec rubrum fiant fermentum, huius <fermenti> inice unum pondus, vel quantum vis (ut oculis tuis iudicare poteris) duobus ponderibus... bene praeparati; et perficietur aurum pulcrum absque ambiguitate.

XCI, 2. *Oleum sulphuris fit ita.* Tere sulphur minutissime, et fervefac in urina pura, quae prius fervefacta et despumata sit, donec omnem tincturam, abque oleo, expellas. Postea destilla per ignem laxum; et oleum, quod rubrum omnino apparebit, sulphuris oleum est. Ipso utere, ut dictum est.

XCI, 3. Postquam vero hanc pertractationem expleveris, sume aurum purum, et decies in adipem suillum merge. Tunc educatur in subtilem laminam. Solve cum borachio; et erit cerae instar. Si vero plumbi ritu non solvatur, mersiones renova, donec ita eveniat. Tunc solve cum eadem salis, quod diximus, vi; et absque ambiguitate tibi aurum omnino pulcrum esse scias. Tunc ad cementi claritudinem ipsi fer opem ita : ipsum conflare noli ut aurum purum, sed tantum sit, ut rubrum inflammari possit; et eris securus in cemento.

XCII, 1. Sume sulphur purum et minutissimum omnino, et pone in urina cribrata, et fervefac per ignem laxum, donec omnem citrinum colorem absque viscositate expellat. Tunc destilla una cum urina in vase, qua potes ratione, donec exeat

ὕδωρ ἐρυθρόν· ὃ ἐν ἄλλῳ μέρει φύλαξον· καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἐστι τὸ ἔλαιον τοῦ θείου καὶ τὸ πῦρ· τὸ δὲ ξηρανθὲν ἐν τῇ κολοκύνθῃ ἔτι ἐστὶ πῦρ. ταῦτα τὰ τρία φύλαξον ἀνὰ μέρος. εἶτα λάβ' ἀρσενικόν, καὶ ποίησον ἐν αὐτῷ κατὰ πάντα ὡς ἐν τῷ θείῳ, καὶ φύλαξον τὸ πῦρ καὶ τὸ ἔλαιον ἀνὰ μέρος. εἶτα λάβε τὸ ἀρσενικόν, ἐξ οὗ ὅλον τὸ πῦρ ἔκβαλε, καὶ ἀναβίβασον καλῶς μετὰ σκωρίας σιδήρου ἑπτάκις, ἕως οὗ καθεκτικώτατον καὶ λευκότατον καὶ διαυγέστατον γένηται. εἶτα λάβε ἀμμωνιακὸν τρὶς ἀναβάν, καὶ φύλαξον. εἶτα λάβε ἐκ τῶν τριῶν πνευμάτων κεκαθαρμένων λίτρας τρεῖς καὶ τὸ θεῖον, ἐξ οὗ τὸ πῦρ ἐξέβαλες, καὶ λείωσον πάντα ὁμοῦ καλῶς, καὶ σύμμιξον ἐπὶ μαρμάρου οὖρον μετὰ ὄξους, ἕως οὗ γένηται ἐξ αὐτῶν ζύμη καλῶς μεμιγμένη. καὶ τοῦτο ὅλον θὲς ἐν ἀγγείῳ | πηλίνῳ ἰσχυρῷ, καὶ θὲς F. 80. ἐπὶ πυρὸς ἐλαφροῦ, ἕως οὗ ὅλη ἡ ὑγρότης ἐκφύγῃ. τότεί χρσον τὸ ἀγγεῖον, καὶ δυνάμωσον τὸ πῦρ, ὥστε ἐπὶ ἀρσενικίου ἀναβαίνεσθαι, καὶ ἔασον ἐκζεσθῆναι καλῶς καὶ συμμιγῆναι ὁμοῦ ὥραις ἕξ. εἶτα, ψυχρανθέντος τοῦ ἀγγείου, ἄνοιξον, καὶ σύναξον ὅλον, καὶ συναχθὲν σύντριψον, καὶ σύμμιξον μετὰ ἄλλης στάκτης κλημάτων καλλίστως κεκοσκινισμένης, ἢ μεθ' ἑτέρας, εἴπερ ἐκείνης μὴ ἔχῃς, καὶ ἀναβίβασον τὴν ζύμην σου μετὰ ἰσοστάθμου τέφρας, ἕως οὗ εὕρῃς τὰ τέτταρά σου πνεύματα καθαρώτατα καὶ διαυγέστατα. τότε κήρωσον αὐτά, καὶ λῦσον μετὰ ἐλαίου τῶν τριχῶν ἢ ᾠῶν ᾠκονομημένων, ἕως οὗ εὕρῃς τὴν ἰατρείαν σου εὐανάλυτον ὡσεὶ κηρὸν καὶ εἰς σώματα μετάλλων εἰσερχομένην δίχα καπνοῦ. τότε γὰρ οἷον ἐκείνων θελήσεις, συστρέψεις εἰς ἄργυρον.

XCII, 2. Εἰ δὲ εἰς χρυσὸν ἐργάσασθαι θελήσεις, κήρωσον μετ' αὐτοῦ τοῦ προειρημένου... πῦρ ξηρόν, ὅσον ἐστὶν ἐξ ἐκείνου, ἤγουν τέταρτον μέρος, καὶ κήρωσον μετὰ τοῦ προειρημένου ἐρυθροῦ ἐλαίου, ἕως οὗ εὑρήσῃς τὴν ἰατρείαν σου, δίχα καπνοῦ, ὡς κηρὸν ἀναλυομένην ἐπὶ πέταλα ἀργύρου καὶ εἰς

8 ἀμμωνιακὸν — λάβε om. N **10** ἐξέβαλας, ubi tamen ας incertum, R; ἐξέβαλας N **12** ὀῦρέῶν R, οὖρον N αυτὸν R, αὐτοῦ N (ῶν supra) **17** ὥρες R, ὥρας N (αις supra) **19** υπὲρ εκὶνῆς μὶ εχ'' R, ὑπερ ἐκείνης μὴ ἔχων N **24** ευνὰλυτον R, ἀνάλυτον N **24-25** εἰσερχόμενα RN **25** ἐκὴνο R, ἐκείνων N **27** ἐργάσαι N **28** Genitiv. nomen deesse videtur; cf. l. 30 **30** ευρίσ(ης) R, εὑρήσεῖς N **31** ἀναλυόμενον RN

aqua rubra : quam alio in loco serva, quia in ipsa sulphuris oleum inest et ignis. Sed et illud quoque, quod in cucurbita siccatum sit, est ignis. Has tres res serva separatim. Postea sume arsenicum, et fac in ipso ea omnia quae in sulphure; et serva ignem et oleum separatim. Postea sume arsenicum, e quo omnem ignem expelle, et bene eleva, cum ferri scoria, septies, donec ad detinendum maxime idoneum fiat et maxime album et clarissimum. Postea sume sal ammoniacum ter elevatum, et serva. Postea sume horum trium spirituum purgatorum litras tres et sulphur, e quo ignem expulisti; et una tere omnia bene; et commisce super marmor urinam cum aceto, donec ex ipsis fermentum bene commixtum fiat. Hoc omne pone in vase luteo valido, et igni levi impone, donec omnis humiditas effugiat. Tunc ungue vas, atque ita validiorem ignem incende, ut <hoc omne> super arsenicum elevetur; et sine ebulliat bene et sex horas commisceatur. Postea, cum vas frigefactum sit, aperi, et totum collige, et quod collegeris contere, et commisce cum ramorum cinere optime cribrato, vel cum alio cinere, si ramorum cinerem non habeas; et eleva fermentum tuum cum eodem cineris pondere, donec spiritus quattuor tuos purissimos et clarissimos invenias, Tunc ipsos cera et solve, pilorum seu ovorum praeparatorum adhibens oleum, donec medicinam tuam bene solutam, cerae instar, et metallorum corpora penetrantem absque fumo invenias. Tunc enim quodvis illorum in argentum vertes.

XCII, 2. Si vero ad aurum operari voles, cera... ipsius ope, quod supra diximus, ignem siccum, quantum habeas, quartam ipsius scilicet partem, et cera per oleum rubrum, quod diximus, donec invenies medicinam tuam absque fumo super argenti petala tamquam ceram solutam

κίτρινον χρῶμα γινομένην. λῦσον αὐτό, καὶ σύμμιξον ὡς τὸ πρίν, τὸ δὲ πῦρ τὸ ξηρὸν εὐτρεπίσεις τίτανον ἐλαφφῶς μετὰ τοῦ ὕδατος τοῦ κιτρίνου ποτίζων, ἕως οὗ ἀποβάλῃ τὴν μελανίαν, καὶ ἐρυθρὸν γένηται ἢ κίτρινον. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου γίνωσκε ἔχειν λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ βεβαίαν διδασκαλίαν. | F. 80v

XCIII. Φυσικὴ καὶ τελεία καὶ δόκιμος σύνθεσις ἰατρείας χρυσοῦ ἐκ τιτανώσεως σωμάτων καὶ πνευμάτων τοιαύτη ἐστί. λέπυρα ὠῶν χωρὶς τῶν ἰγμῶν πλῦνον καλῶς καὶ τιτάνωσον ἐν φούρνῳ ἡμερόνυκτον, ἕως οὗ τελειωθῇ κονία λευκοτάτη, τότε λάβε αὐτὴν καὶ μετ᾽ αὐτῆς ἀναβίβασον ἀρσενικόν, ἕως οὗ ποσότης ἐννέα λιτρῶν εἰς μίαν τούτου συντελεσθῇ. τότε τιτάνωσον καλλίστως ἀνατιτανώσας, ἕως οὗ ἡ μελανία ἐκλείψῃ, καὶ φύλαξον. εἶτα λάβε κασσίτερον, καὶ ἐξάφρισον τὰ νέφη, ἤ, <εἰ> θέλεις, τιτάνωσον ἄλλως, καὶ ἵνα κάλλιον γένηται, λάβε χαλκόν, καὶ ἀνάλυσον αὐτόν. πρόσθες καὶ κασσίτερον ἴσον αὐτοῦ, καὶ ποίησον ἐξ ἀμφοῖν ξηρίον, καὶ τὸ ξηρίον τοῦτο τιτάνωσον μετὰ ἁλὸς κοινοῦ. καὶ εἰ θελήσεις ἵνα καλλίστως γένηται, μετὰ τὴν ἑτοιμασίαν τῆς διατρίψεως καὶ ἐκζέσεως, τιτάνωσον μετὰ ἅλατος, ἕως οὗ ξηρὸν ξηρὸν γένηται, καὶ φύλαξον αὐτόν. εἶτα λάβε τὸν χαλκόν καλῶς τιτανωμένον, καὶ λείωσον αὐτόν, καὶ φύλαξον. καὶ λάβε τέτταρας <λίτρας> μολύβδου τετιτανωμένου, ἐρυθροῦ, ἤγουν σάντιγος, καὶ φύλαξον. καὶ οὕτως ἔχε <τὰς> τέτταρας τιτάνους. λοιπὸν λάβε αὐτὰς τὰς τέτταρας τιτάνους, ἐξ ἑκάστης ἀνὰ ἴσου, καὶ λείωσον καλλίστως ἐπὶ μαρμάρου, καὶ σύμμιξον, καὶ σωμάτωσον μετὰ ὄξους κατεσταλαγμένου τρίς, καὶ ποίησον ὡς ζύμην, ἣν θὲς ἐν ἀγγείῳ ὀστρακίνῳ στερεῷ εἰς τὸ τιτανωθῆναι ἐπὶ πυρὸς ἰσχυροῦ λίαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, καὶ τιτανωθεῖσαν τὴν ὕλην ἔξελε.

1 γινόμενον RN 5 λευκὸν N 8 τιαὺτη R, αὕτη et in marg. τοιαύτη N ἰγμ(ὸν) R, ὑγρῶν N πλινον τιτᾶνοσον R, πλύνας τιτάνωσον N 10 βάλε lineola deletum in textu, in marg. λάβε N 14 τὴνἔφῆ RN ἡ θέλεις R, ἢ εἰ θ. N 14 καλλίον [ων] N 15 λάβε ♀ RN αὐτὴν R 16 ἴσον αὐτῷ N 17 τοῦτο] ου RN 18 γίνετε R, γένηται N 21 λάβε δ′ RN, omisso ponderis nomine 22 τετιτανωμένον RN σανγὸς [τ] R, σάντογος N 23 τὰς addidi 24 τιτάνου RN 26 ὄξου R, ὄξους N ἠν [ἥν] R, καὶ N ἰσχυρωτάτου N, omisso igitur λίαν 28 ἰλην R, ὕλην N

et citrinum adeptam colorem. Solve hoc ipsum, et commisce ut prius; ignem vero siccum bene praeparabis calcem leniter aqua citrina imbibens, donec nigritiem amittat, et <ignis> ruber fiat aut citrinus. Ex hoc negotio scias tibi esse de albo et rubro firmam doctrinam.

XCIII. *Naturalis et perfecta et probabilis compositio medicinae auri e calcinatione corporum et spirituum talis est.* Cortices ovorum absque pelliculis lava bene et calcina in furno diei et noctis spatium, donec pulvis maxime albus perficiatur. Tunc ipsum <pulverem> sume, et cum ipso arsenicum eleva, donec ipsius novem litrae ad unam conficiantur. Tunc calcina optime calcinatione iterata, donec nigrities deficiat; et serva. Postea sume stannum, et nubes despuma; seu, si vis, aliter calcina : atque, ut melius res eveniat, sume aes et solve. Adde et stanni idem pondus, et fac ex utroque xerion, et hoc xerion cum sale communi calcina. Et si rem optime fieri voles, post attritionis et ebullitionis praeparationem, calcina cum sale, donec res valde sicca fiat; et serva. Tunc sume aes bene calcinatum, et tere et serva. Et sume quattuor <litras?> plumbi calcinati, rubri, seu santigis, et serva. Atque ita habe quattuor calces. Ceterum sume has ipsas calces ana, et tere optime super marmor, et commisce, et corpora cum aceto bene distillato, et fac quasi fermentum; quod <fermentum> colloca in vase testaceo solido, ut calcinetur, igni validissimo impositum diem unum : materiem calcinatam extrahe.

τότε λάβε ἀρσενικοῦ λευκοτάτου καὶ ἁλὸς νίτρου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ λίτραν μίαν, καὶ ταῦτα τὰ τρία <λείωσον> ἐπὶ μαρμάρου· ἔστω δὲ πρότερον τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας ἀναβιβασμένον μετὰ τοῦ κοινοῦ | ἅλατος. καὶ ταῦτα τὰ τρία ζύμωσον F. 81 μετὰ τοῦ προειρημένου ἐλαίου, ἕως οὗ γένηται ζύμη κεκηρωμένη ἐρυθρά. τότε λείωσον αὐτὰ καλλίστως, καὶ λῦσον ἐν ἐλαίῳ θείου πρῶτον, καὶ κέρασον ὡς σάλσαν ὑδαράν. καὶ ταύτῃ τῇ σάλσᾳ τῇ ὑδαρᾷ πότισον τὴν τίτανον τῶν εἰρημένων σωμάτων συντρίβων καλλίστως καὶ συμμιγνύων ἐπὶ μαρμάρου, ἕως οὗ καλλίστως τριβῇ, καὶ συμμιχθεῖσα ποτισθῇ. καὶ οὕτως ποίησον τὴν ἰατρείαν ταύτην ὡς σάλσαν ὑδαράν, καὶ χῶσον ἐν κοπρίᾳ ἱππείᾳ ἡμέρας τρεῖς ἐν καύματι συνεχῶς, ἕως οὗ πεφθῇ καλῶς, καὶ λυθῇ. τότε ἔξελε, καὶ σύμπηξον ἐν στάκτῃ θερμῇ· καὶ οὕτω μὴ παύσῃ ποτίζων τὴν ἰατρείαν μετὰ τοῦ προειρημένου ἐλαίου λύων καὶ συμπηγνύων, ἕως οὗ εὑρήσεις αὐτὴν ἀναλελυμένην ὡσεὶ κηρὸν ἐπὶ πετάλων ἀργύρου χεομένην δίχα καπνοῦ. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀναμφίβολος αὐτῆς τελείωσις.

XCIV. Λάβε ἐλαίου καινοῦ καὶ τιτάνου ζώσης ὅσον σοι ἀρέσῃ, καὶ ζύμωσον εἰς τρόπον ζύμης, καὶ καταστάλαξον δὶς δι' ἄμβικος χαύνῳ πυρί, καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἔλαιον ὅλον. εἶτα λάβε ἀρσενικοῦ λευκοῦ ἢ μετὰ οἴνου ἀναβιβασμένου, καὶ σωμάτωσον μετὰ τοῦ προειρημένου ἐλαίου εἰς τρόπον χρώματος ζωγραφικοῦ· ἥντινα ζύμην <θὲς> ἐν στάκτῃ θερμῇ <ἐπὶ> χαύνου πυρὸς, καὶ ἐκζεσθήτω ἡ ὑγρότης, καὶ καταβήσεται εἰς σταγόνας, καὶ πεσεῖται ἐπὶ τὴν ζύμην. καὶ οὕτω γενήσεται | κάτοχον, ὅταν F. 81v ξηρανθῇ. ἐξ οὗ βάλε μέρος ἓν ἐπὶ ἓξ καὶ δέκα μέρη χαλκοῦ κεκαθαρμένου, καὶ ἔσται καλὸν λευκόν, καὶ μετὰ ἴσου <ἢ> γ' ς″ <ἀργύρου> ἄργυρος ἔσται ὑπερκάλλιστον.

2 τὰ γ' ἐπὶ RN **3** ἀναβιβασμένου R, ἀναβιβασμένον N **5** γ^{τ}νη R **6** (και) λύσον R, κλεῖσον N **7** (και)ρασον R, κέρασον N **8** ταύτην τὴν σάλσαν τὴν ὑδαρᾶν R, ταύτη^{η} τὴ^{ῆ} σὰλσα^{ᾳ} τὴ^{ῆ} ὑδαρα^{ᾷ} N **9** συμιγνῶν R **10** συμιχθὲν R, συμμιχθὲν^{εῖσα} N **15** συνπίγν(ὸν) R, συμ^{μι}πηγνύων N **16** κηρῶς R, κηρὸς N **17** ἀμφίβολος RN αυ^{τ} R, αὐτῆς N **18** αρὲσοι R, ἀρέσκει^{η} N **20** τοῦ ελέοῦ R, τοῦ ἐλαίου N **21** οἴνου RN, et in marg. " *co' aqui uite* „ N **23** θὲς addidi ἐπὶ addidi **24** ἠστάγοὺυι R, σταγόνα N **26** λάβε RN **27** ἴσου γ' ς″ RN **28** ὑπερκάλλιστον ob lat. *argentum*

Tunc sume arsenici maxime albi et salis nitri et salis ammoniaci litram unam ana, et haec tria super marmor tere. Sed prius sal ammoniacum cum sale communi calcinatum sit oportet. Haec tria subige cum oleo, quod diximus, donec fermentum ceratum fiat rubrum. Tunc tere optime, et primum in sulphuris oleo solve, et cera, ut salsa humida fiat. Hac salsa humida calcem corporum, quae diximus, imbibe, terens et commiscens super marmor optime, donec optime <calx> trita sit, et, commixta, imbibatur. Atque ita fac hanc medicinam salsae humidae instar, et inhuma in fimo equino dies tres in calore sine intermissione, donec bene coquatur et solvatur. Tunc extrahe, et compinge in cinere calido; atque ita ne desinas medicinam imbibere oleo, quod diximus, solvens et compingens, donec ipsam invenias solutam tamquam ceram argenti petalis infusam absque fumo. Haec enim est haud dubie ipsius perfectio.

XCIV. *<Dealbatio aeris argentea>*. Sume olei communis et calcis vivae quantum tibi placeat, et in modum fermenti subige, et per alambicum bis destilla laxi ignis ope : et exibit oleum omne. Postea sume arsenici albi seu cum vino elevati <nonnihil>, et corpora cum oleo, quod diximas, tamquam pictorum colorem. Et hoc fermentum in cinere calido igni laxo impone, et humiditas ebulliat : et guttatim descendet; atque ita detentum fiet cum siccum sit, et incidet fermento. Cuius inice partem unam sedecim aeris purgati partibus ; et erit pulcrum et album, et cum eadem vi vel cum argenti ter dimidia parte erit argentum pulcerrimum.

XCV, 1. Λάβε τίτανον κασσιτέρου, τίτανον μολύβδου, τίτανον ἀργύρου, ἀνὰ ὀγ. δύο, καὶ ποίησον ὕδωρ ἑκάστου καθ᾽ ἑαυτὸν οὕτω. λάβε τίτανον οὗτινος ἄλλου σώματος θέλεις, ἢ πνεύματος, μέρος ἕν, καὶ δύο μέρη ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ηὐτρεπισμένου, καὶ τίθει τὸ ἅλας εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀναβιβαστηρίου, καὶ ἐπὶ τὴν ἰλὺν αὐτοῦ τίθει τὴν εἰρημένην τίτανον, καὶ ἀναβίβασον τρὶς μετάγων τὰ ἄνω ἐπὶ τὰ κάτω. εἶτα τίθει ἀμφότερα εἰς τὸ λυθῆναι ἐν κόπρῳ, καὶ ἔασον, ἕως οὗ γένηται ὡς ὕδωρ καθαρόν. εἶτα τὸ τοιοῦτον ὕδωρ καταστάλαξον, δι᾽ ἄμβικος <ἢ> διὰ πηλοῦ. τότε λάβε ἑρμῆν καλλίστως ἀναβιβασμένον, ὀγ. μίαν, καὶ κήρωσον αὐτὸν ἐπὶ πορφυροῦν, καὶ τίθει μετὰ το ὕὕδατος F. 82. τοῦ κασσιτέρου, εἶτα μετὰ τοῦ ὕδατος τοῦ μολύβδου, καὶ λείωσον μετὰ τοῦ ὕδατος τῆς σελήνης, καὶ ἔστω ἕως οὗ πάντα τὰ ὕδατα πίῃ. τότε δοκίμασον ἐπὶ πέταλα χαλκοῦ πυρωμένου, καὶ συστραφήσεται εἰς ἄργυρον. τίθου μέρος ἓν καὶ ἥμισυ ἐπὶ τέτταρα μέρη χαλκοῦ κεκαθαρμένου.

XCV, 2. Λαβὼν χαλκὸν ἀξίωσον, ἤγουν καθάρισον αὐτὸν οὕτω. λάβε ὄξος δριμὺ καὶ στυπτηρίαν σχιστὴν καὶ σαπούνιον κασσιτέρου, εἶτα πυρώσας τρὶς τὸν χαλκὸν ἔμβαψον τῷ τοιούτῳ σκευάσματι, καὶ καθαρθήσεται, καὶ οὕτως, ἐμβαλὼν αὐτὸν χωνίῳ, χώνευσον συνεχέστερον ἐπιπάσσων αὐτῷ τῷ μῖγμα τοῦτο· | ἅλας λευκὸν μετὰ στυπτηρίας σχιστῆς ἴσης καὶ ἴσου ὄξους προαναδεδευμένου ἀναξήρανον. εἶτα λειοτριβήσας ἐπίπασσε ἐν τῇ χώνῃ ἐπάνω τοῦ χαλκοῦ· οὕτω γὰρ λευκότερος γίνεται. ὅταν δὲ χωνευθῇ καλῶς, ἐπίχεε εἰς ἀγγεῖον, ἐν ᾧ προεπίστρωται γῆ σαμία (γῆς σαμίας ἡ μέν ἐστιν ἡ τίτανος τοῦ φλοιοῦ τῶν ᾠῶν), καὶ ἔασον ψυγῆναι, καὶ εὑρήσεις αὐτὸν λίθον λευκόν. ταῦτα δὲ δεῖ ποιῆσαι τρὶς ἢ τετράκις, ἵνα καλῶς γένηται· εἰς δὲ τὴν πέμπτην φορὰν ἔμβαλε εἰς τὴν χώνην, καὶ χώνευσον προσβαλὼν τὴν ἰατρείαν τοῦ χαλκοῦ, ὀγ. μίαν ἡμίσ.

1 λάβε τιτάνου RN **2** In marg. λύσις σωμάτων εἰς ὕδωρ N; haec verba desunt in R, cf. indicem libro praepositum **3** σοματ(ὸν) R, σωμάτων N **6** ὕλην RN (ἰλύν?) **7** μεταγ(ὸν) R, μέταγε N **9** καθαρ(ὸν) γενη[τ] R, ἢ addidi **14** πεπυρωμένου N **15** ὡς ☾ RN μέρη RN **18** σαπούνιον tot. litteris R **19-20** το τιουτῶ R, τῷ τοιούτῳ N σκεπάσματι RN corr. Delatte **21** ἐν χωνίῳ N επιπασ(ὸν) αυτὸ R, ἐπιπάσων αὐτὸ N **23** πρôανδὲδεμέν(ὸν) R, προανεδευμένον N λοιοτριβίσὰς R, λυοτριβήσας N **26** προυπήστρωται N γ(ης) σάμιος R, γῆς σαμίου N **29** εἰ δὲ N **30** πρôσιβαλ(ὸν) R, προσβαλε[εις] N

XCV, 1. *<Alia dealbatio aeris>*. Sume calcis stanni, calcis plumbi, calcis argenti ana uncias duas, et uniuscuiusque fac separatim aquam hac ratione. Sume cuiuscumque corporis seu spiritus calcis partem unam et salis ammoniaci praeparati partes duas; et pone sal in ascensorii fundo, ipsiusque faeci calcem, quam diximus, impone, et ter eleva, quae superius sunt deducens illis quae sunt inferius. Postea pone utraque, ut solvantur, in fimo, et ibi linque, donec fiant aquae purae instar. Postea huiuscemodi aquam per alambicum destilla seu per lutum. Tum sume hydrargyri optime elevati unciam unam, et ipsum super porphyrum cera, et pone cum aqua stanni, postea cum aqua plumbi; et tere cum aqua argenti : ibique maneat, donec <has> aquas ebibat. Tum ipsum super aeris inflammati petala explora; et vertetur in argentum. Partem unam et dimidiam impone quattuor partibus aeris purgati.

XCV, 2. *<Alia dealbatio aeris.>* Sume aes et pertracta, id est purga, ita. Sume acetum acre et alumen scissum et saponem stanni; postea ter aes inflamma, et in hanc praeparationem merge, et purgabitur. Atque ita pone in fornace, et saepius confla ipsi hanc mixturam illinens : sal album eadem aluminis scissi eademque aceti vi aspersum exsicca; postea tere, et in fornace illine aeri. Ita enim <aes> candidius fit. Cum vero sit bene conflatum, infunde vasi, in quo iam straveris terram Samiam (terrae Samiae species una est corticum ovorum calx), et sine frigefiat, et invenies <aes> in lapidem album conversum. Hae operationes ter vel quater fiant oportet, ut res bene eveniat : in quinta vice inice fornaci, et confla addens aeris medicinam, aluminis scilicet unam unciam et semunciam

στυπτηρίας καὶ γῆς χίης, ἤγουν ἀστερίας, ὀγ. ὀκτώ. ἀνακίνει δὲ καὶ ἐκπύρου, ἵνα μηδὲ ἓν ὑποστάθμης καταλειφθῇ, ἀλλὰ πάντα ἑνωθῶσιν, καὶ ἄρας τὸ χωνίον ἐπὶ ψυκτῆρα σιδηροῦν ἔκχεε, ὡς ἔπηξας, καὶ ἄρας αὐτὸν τάχιστα, βάψον εἰς ἀγγεῖον βαθύ, ἐν ᾧ ἐστι στυπτηρία καὶ ὄξος, ὥστε, τεθέντος αὐτοῦ, ὑπερνήχειν τὸ ὑγρὸν δάκτυλα δύο, καὶ οὕτως ἔασον ἀποψυγῆναι. εἶτα ἄρας περίχρισε ἁλὶ λεπτῷ καί, εὖ μάλα πυρώσας, ἐναπόσβεσον εἰς ὕδωρ. ὅταν δὲ πήξῃ, πάλιν πύρωσον καλῶς καὶ ἄρας πεπυρωμένον, μὴ καθίσῃς ἐπὶ ὑγρότητα, ἀλλὰ σύγκυψον εἰς ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ἐστιν ἅλας καὶ στυπτηρία σχιστή, τοῦ δὲ ἁλὸς μέρη δύο καὶ στυπτηρίας μέρος ἓν μεμιγμένον, καὶ ἔασον ψυγῆναι ἐν τούτοις. ὅταν δὲ ψυγῇ, ἆρον, καὶ ὡς, λευκότατον. λοιπὸν ἔλαυνε, ὡς θέλεις, καὶ ἐπακούσεται, ὡς θέλεις, ἐάν τε ψυχρὸν ἐάν τε θερμόν.

XCVI, 1. Λάβ' ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου ὀγ. μίαν, ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ὀγ. τὸ τέταρτον, | ῥινισμάτων κασσιτέρου ὀγκίας τὸ τέταρτον, ἐλαίου ταρτάρου ὀγ. μίαν, καὶ μῖξον ὁμοῦ, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ ἀνεψυγμένῳ. εἶτα βρασάτω, καὶ παγήσεται, καὶ γενήσεται λευκὸν ἐπὶ στάκτης θερμῆς. εἶτα βάλε ὀγ. μίαν ἐπὶ πέντε ὀγ. χαλκοῦ καὶ ἡμίσ. ὀγ. ἀργύρου, καὶ ποίει, ὡς θέλεις.

F. 82v.

XCVI, 2. Λάβε ἀρσενικοῦ ὠμοῦ ἢ ἀρσενικοῦ κεκαθαρμένου, στυπτηρίας σχιστῆς ὅσον βούλει, καὶ λείωσον, καὶ μῖξον αὐτῷ ἥμισυ αὐτοῦ ταρτάρου καλῶς κεκαθαρμένου καὶ ὀλίγον ἐξ ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ τίθει ἐν χωνίῳ, καὶ ἕψησον, καὶ δὸς αὐτῷ πῦρ ἀναλύσεως, καὶ λυθὲν χῦσον ἐν σωλῆνι. εἶτα μῖξον αὐτῷ ἴσον ἄργυρον, καὶ λύσας ἐπίβαλε αὐτῷ ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ὀλίγον, καὶ ποίησον ὡς θέλεις· ἔσται γὰρ ἄργυρος κάλλιστος. ὅταν δὲ ὁ χαλκὸς οὐ δύναται καλῶς ἀναλυθῆναι, ἄλειψον τὸ χωνίον <διὰ> σαπούνιον ἐρυθρὸν ἔνδον, καὶ ὀὸς αὐτῷ πῦρ, καὶ ἀναλυθήσεται ῥᾴδιον.

1 ἀνακαίνει RN **2** υπόστὰθμι R. ὑποστάθμη N **4** επίξες R, ἔπηξες^{ας} N **6** ὑπερέχειν RN δακτιρλα, ubi ρ lineola delevit R, δακτύλους N **7** περίχρισε R, περίχρισον N **11** τοῦ δὲ] τὸ δὲ, antecedit autem ει vel α, R; εἰς τόδε N **12** ἄρας N **19** λάβε RN **22** <Λ>άββε R ὠμὸν N **23-24** στυπτ. σχιστῆς per symbolum RN **25** εξε ☽, scil. ἐξ ἑ<ρμοῦ> ☽ R **27-28** ἀναβιβασμένον N **28** ἐστὶ RN **30** διὰ addidi

et terrae Chiae seu asteriae uncias octo. Move atque exagita, inflamma, ne sedimenti quid linquatur, sed omnia in unum colligantur. Attolle fusorium, et, cum compegeris, in vas refrigeratorium effunde; ipsumque attolle citissime, et merge in vas profundum, in quo sit alumen et acetum ita, ut, cum introductum sit, <humor> in duorum digitorum altitudinem supernatet; atque ita sine frigefiat. Postea tolle, et ungue sale minuto; inflamma bene, et extingue in aqua. Cum vero rursus compactum sit, inflamma bene; et cum inflammatum sit, ipsum noli humiditati imponere, sed infunde vasi, in quo est sal et alumen scissum — salis scilicet partes duae et aluminis pars una commixtae — et sine in his frigefiat. Cum vero frigefactum sit, tolle: et est maxime album. Ceterum <in laminas> educ, ut vis; neque tibi obsistet, sive frigidum, sive calidum est.

XCVI, 1. Sume arsenici elevati unciam unam, hydrargyri elevati unciae partem quartam, ramentorum stanni unciae partem quartam, olei tartari unciam unam; et misce una, et pone in vase aperto. Postea fervefiat; et compingetur, et fiet album super cinerem calidum. Postea unciam unam inice quinque aeris unciis et argenti semunciae; et fac ut vis.

XCVI, 2. Sume arsenici crudi seu arsenici purgati, aluminis scissi quantum vis, et tere, et misce cum ipso dimidiam vim tartari bene purgati et exiguam hydrargyri elevati vim; et pone in fusorio, et coque, et cum solutum sit, in tubum infunde. Postea cum ipso eamdem argenti vim commisce; et, postquam solveris, ipsi inice exiguam hydrargyri vim, et fac ut vis: nam est argentum pulcerrimum. Cum autem aes bene solvi non possit, fusorium intrinsecus ungue sapone rubro, et ipsi ignem incende; et facile solvetur.

XCVI, 3. Λάβε ἀρσενικόν, ὀγ. τρεῖς, σαλγέμα, ὀγ. μίαν, ἁλὸς κοινοῦ ὀγ. μίαν, ταρτάρου ὀγ. τέτταρας· πάντα σύνθες ἐν φιάλῃ ἕως ἀρυτοῦ (?) αὐτῆς· εἶτα θὲς ἐπὶ ἀνθράκων θερμῶν, ἕως οὗ ἴδῃς τὸ ἀρσενικὸν ἀναβὰν εἰς τὸν τράχηλον τῆς φιάλης, καὶ τοῦτο τρὶς ἐν ὥρᾳ μιᾷ. εἶτα ἐπίρριψον ἐκ τούτου μέρος ἓν ἐπὶ πέντε χαλκοῦ κεκαθαρμένου.

XCVI, 4. Λάβε ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ θὲς ἐν φιάλῃ ἐπὶ στάκτης λυτικῆς, καὶ λῦσον πρὸς ὀλίγον αὐτό, ὅτι λύεται εἰς ἔλαιον. εἶτα πάλιν μετάλυσον, ἕως οὗ γένηται κάτοχον. εἶτα ἔξελε, καὶ ἐπίρριψον μέρος ἓν ἐπὶ πέντε χαλκοῦ, καὶ ἔστι λευκόν.

XCVII, 1. Λάβε σελήνην, καὶ καθάρισον αὐτὴν ἑπτάκις, καὶ ἑπτάκις ἐπίρριψον αὐτὴν εἰς ὕδωρ λιθαργύρου | χρυσέου. F. 83. τούτου γενομένου, λάβε κρόκου, σιδήρου, χαλκοῦ κεκαυμένου, σάντιγος, ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου, καδμίας Ἀλεξανδρείας ἠυτρεπισμένης, ῥινίσματος χρυσοῦ ἀληθινοῦ ἀνὰ μέρος ἕν. ταῦτα πάντα πάριδε (?) ὡς λῦσαι εἰς ὕδωρ ἰσχυρόν. εἶτα ἕνωσον τὰ ὕδατα καὶ τὴν ὅλην μῖξιν ὁμοῦ, ἕως οὗ γένηται ὅλη σῶμα καλῶς μεμιγμένον. εἶτα ἆρον τὸ ὕδωρ διὰ ἰάμβικος ἐλαφρῶς, εἶτα βάλε τὸ ἐναπομένον ἐν τῷ πυθμένι τῆς καράπας, καὶ τίθει αὐτὸ ἐν ὑγρῷ τόπῳ, ἕως οὗ λυθῇ. καὶ λυθὲν σύμπηξον χαύνῳ πυρί. εἶτα λάβε, καὶ λείωσον λεπτῶς ξηρίον. τούτου τοῦ ξηρίου θὲς μέρος ἓν ἐπὶ τετταράκοντα μέρη τῆς εἰρημένης σελήνης τῆς καθαρθείσης ἀκραιφνῶς, καὶ ἔσται χρυσὸς κοκκίων δεκαοκτώ, καὶ στήσεται εἰς τζεμέντουμ.

XCVII, 2. Ποίησις ὕδατος ἐρυθροῦ. λάβε κρόκους ὠῶν ἐκζεσμένων, καὶ ἀτραμέντου ἠρυθρωμένου, καὶ μῖξον ἄμφω καλῶς, καὶ θὲς ὑπὸ κόπρον μέχρι σήψεως. εἶτα στάλαξον

1 σάλγιμα R   ἁλὸς — μίαν om. N   **3** αρίτου RN   **7** ἀρσενικοῦ^{ον} ἀναβιβασμένου^{ον} N   **8** αυτα R, αὐτὸ N   **9** μετάλισον R, μετάλυσον N   **13** λοι ☽, scil. λιθαργύρου ☽, R, λιθαρ ☽ N   **14** γινομένου RN   κρόκ(ον) RN   **15** καῦ(δι)ηίας ιηῦτρεμεισμένης R, καυδιμίας ηύτρ. N   **17** παρ^{η}δι ὡς λῦσε εἰς R, παρίδε ὡς λύσεως N   **19** ἐλαφροῦ RN   **20** ἐναπομίν(ὸν) R   γαράπας RN   **24** ἔστι RN

XCVI, 3. Sume arsenici uncias tres, salis gemmae unciam unam, salis communis unciam unam, tartari uncias quattuor. Omnia in phiala, usque ad ipsius calycem, compone; postea calidis impone carbonibus, donec arsenicum in phialae elevatum videas : et hoc ter in una hora. Postea ipsius unam partem quinque aeris purgati partibus inice.

XCVI, 4. Sume arsenici elevati <nonnihil>, et in phiala impone cineri solutorio, et paulatim solve, quia in oleum solvitur. Postea rursus solve, donec detentum fiat. Postea extrahe; et partem unam quinque inice aeris partibus; et erit album.

XCVII, 1. Sume argentum, et septies purga, et septies aquae inice lithargyri aurei. Quo facto, sume croci ferri, aeris usti, santigis, hydrargyri elevati, cadmiae Alexandrinae praeparatae, ramenti auri veri ana partem unam. Haec omnia ita pertracta, ut in aquas fortes solvas. Postea aquas in unum collige et omnem mixturam, donec omnis <mixtura> corpus bene commixtum fiat. Postea aquam per alambicum leniter extrahe. Postea quod relictum sit pone in caraphae fundo, et in loco humido colloca, donec solvatur. Et cum solutum sit, per ignem laxum compinge. Postea sume, et minutatim tere, ut xerion efficias. Huius xerii partem unam impone quadraginta partibus argenti purgati, quod diximus; et est aurum octo et decem granorum; et explorationem in cemento perferet.

XCVII, 2. *Fabricatio aquae rubrae.* Sume ovorum coctorum lutea et atramenti rubrefacti <nonnihil>, et bene misce, et sub fimum pone usque ad putrefactionem. [Postea hinc destilla

ἐντεῦθεν ὕδωρ ἐρυθρὸν χρυσοῦ χρώματος. ἢ λάβε χαλκάνθου ἠρυθρωμένου μέρη τρία καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ κατόχου μέρος ἕν, καὶ θὲς ὑπὸ κόπρον ἡμέρας ἑπτά. καὶ μετὰ ταῦτα καταστάλαξον αὐτά, ἕως οὗ γένηται ὡς μέλι ἢ ὕδωρ ἐρυθρόν, ἐν ᾧ ἐὰν βαφῶσιν πέταλα ἀργύρου, στρέφονται εἰς χρυσόν.

XCVII, 3. Ποίησις χρυσοῦ. λάβε ἀρσενίκιον ἐρυθρὸν καὶ ὠχρόν, χαλκάνθην, θεῖον ἄπυρον, ὀκόν, κιννάβαριν ἀνὰ ἴσου. τρίψας, σείσας ἕνωσον ἐν ἀγγείῳ καθαρῷ, χρῖσον πηλῷ σοφιστικῷ, τίθει ἐν θερμῇ στάκτῃ ὥραις ἓξ ἐν χαύνῳ πυρί, καὶ εὑρήσεις αὐτὸ ξανθὸν καὶ ξηρόν. | τοῦτο τρίψας βάλε εἰς F. 74.
ἀγγεῖον κεράμειον ἐντὸς πυρὸς ἐλαφροῦ, καὶ ἀνακαλύψας εὑρήσεις καθὰ τὸ πρῶτον. εἶτα βάλε ἐν χωνίῳ καὶ ἀργύρου μέρος τι, καὶ λῦσον ἐν πυρί, καὶ εὑρήσεις χρυσόν, θεοῦ εὐδοκοῦντος.

XCVIII, 1. Λάβε δύο λίτρας ἑρμοῦ ἀναλελυμένου μετὰ μαλάγματος κασσιτέρου, | καὶ θὲς αὐτὰ ἡμέρας τέτταρας ὑπὸ κόπρον ὑγράν. F. 83v.
εἶτα καταστάλαξον αὐτὸν δι' ἄμβικος. πάλιν θὲς αὐτὸν ἡμέρας <ι'> ὑπὸ κόπρον ὑγράν, καὶ πάλιν διστίλλα αὐτὸν δι' ἄμβικος, καὶ μεταποίησον οὕτω ὑγραίνων καὶ ξηραίνων, ἕως οὗ γένηται ἐρυθρός. τούτου γενομένου, θὲς αὐτῷ λίτραν μίαν ἐξ ὕδατος ἀναλυτικοῦ, ὅπερ γίνεται ἐξ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ ἐξ ἁλὸς νίτρου, καὶ καταστάλαξον δι' ἄμβικος. τούτου γενομένου, λάβε ἁλὸς νίτρου ὀγ. τρεῖς, τοῦ ἀρσενικοῦ ὀγ. μίαν, καὶ λείωσον ὁμοῦ. εἶτα θὲς ἐν ἀγγείῳ εἰς τὸ ἀναβιβασθῆναι, καὶ ἔασον τὸ στόμα τοῦ ἀγγείου ἀνεῳγμένον, ὅπως ἀναχωρήσῃ τὸ ἀρσενικόν. εἶτα ἔξελε τὸ ἐναπομένον, καὶ λείωσον αὐτὸ μετὰ ἴσου θείου ἀπύρου διαυγοῦς καθαροῦ. εἶτα θὲς αὐτὸν ἐν πίνακι σιδηρῷ, καὶ θὲς ἐπὶ πυρός, καὶ ἔασον τὴν φλόγα εἰσελθεῖν. καὶ ὅταν

1 ☉ χρώμ. RN **5** post ☉ vacant ll. 2 ½ in R, ad longiorem titulum recipiendum idoneae **6** Hoc caput est in ima p. F. 73v-74 R, in textu N **7** οἴσου R, ἴσον N **9** θε̑ρμῶ R, θερμῇ N **10** αυ R, αὐτὸν N **15** αναβιβᾶσμένοὺ αναλελυμένου, sed αναβι punctis deleum; deest ἀναβ. in N **16** καὶ θὲς] incipit F. 83v, cuius margini sup. haec adpicta sunt: δόκῳ τὸ ὕδωρ αυτ(ὸν) λέγετε μαλμαιον του ☿; haec eadem exhibet N in textu, F. 117v, sed μαλαγμαίον **18** ὑγρ(ὸν) R; cf. lat. " *fimum* "; ὑγράν N; et l. 17 αὐτὸν R, αὐτὰ N ι' addidi; deest in RN dierum numerus; an ι' ob sequ. ὑπό? δι στῖλα R, διάστειλε N **20** γινομένου RN αὐτὸ RN **21** ἀναλυτικὸν N

aquam rubram auricolorem. Seu sume chalcanthi rubrefacti partes tres et salis ammoniaci detenti partem unam, et pone sub fimum dies septem. Postea haec destilla, donec fiant quasi mel seu aqua rubra, in quam si argenti folia mergantur, in aurum vertuntur.

XCVII, 3. *Fabricatio auri.* Sume arsenicum rubrum et viride, chalcanthum, sulphur apyrum, *ocon*, cinnabarin ana. Tere, move, in unum collige in vase puro; ungue luto sophistico; pone in cinere calido horas sex seu in igne laxo; et ipsum flavum et siccum invenies. Hoc tere et impone, in vase testaceo, igni levi : cum detexeris, ipsum invenies esse ut prius. Postea pone in fusorio et partem quamdam argenti; solve in igne, et aurum invenies, Deo volente.

XCVIII, 1. Sume duas litras hydrargyri soluti cum malagmate stanni, et pone sub fimum humidum dies quattuor : postea destilla per alambicum. Rursus pone dies decem (?) sub fimum humidum, et rursus destilla per alambicum; atque ita converte aspergens et siccans, donec fiat ruber. Hoc facto, ipsi adde libram unam aquae solutioni aptae, quae fit e sale ammoniaco et sale nitro, et destilla per alambicum. Hoc facto, sume salis nitri uncias tres, arsenici unciam unam, et tere una. Postea pone in vase vitreo, ut elevetur; et cura vasis os apertum sit, ut ascendat arsenicum. Postea extrahe quod manserit, et tere cum eadem vi sulphuris apyri, clari, puri. Postea ipsum colloca in tabula ferrea, et igni impone, et flamma ingrediatur sine.

ἴδῃς ἐρυθραινόμενον ἐπιπολαίως, ἔγειρον τὸν πίνακα ἐπὶ πορφυροῦ, ὅπως μὴ ἐκδράμῃ τὸ θεῖον, καὶ σβεσθήτω ἡ φλόξ. εἶτα λείωσον τὸ θεῖον, καὶ πλῦνον αὐτὸ πολλάκις μετὰ ὕδατος ψυχροῦ, ὅπως τὸ σαλνίτρον χωρισθῇ ἐξ αὐτοῦ. εἶτα ἀναβίβασον αὐτὸν μετὰ ἴσου αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἵνα, εἴ τις καῦσίς ἐστιν ἐν αὐτῷ, ἀναχωρίσῃς. λάβε ἐκ τούτου τοῦ θείου τοῦ ἀνηυτρεπισμένου λίτραν μίαν, καὶ λείωσον αὐτὸ ποτίζων καὶ ξηραίνων μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀναλυτικοῦ κοινοῦ. εἶτα ἕνωσον μετ᾽ αὐτοῦ ἴσον αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ἀναλυτικοῦ τοῦ προειρημένου, ὥστε λυθῆναι. τούτου γενο|<μένου>, διήθησον F. 84. διὰ πηλοῦ, καὶ <εἰ> μή ἐστι τελείως ἀναλελυμένον, μεταποίησον τὴν πότισιν καὶ τὴν στέγνωσιν μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος. εἶτα μῖξον ἐξ αὐτοῦ πολύν, ἕως οὗ λυθῇ. τούτου γενομένου, φύλαξον αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸν καλῶς ἐν ἀγγείῳ ἐπιτηδείῳ. εἶτα λάβε οὖρον παίδων ἢ ὄξος, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ ῥίνισμα χαλκοῦ. εἶτα ἔασον τοῦτο ὅλον ἡμέρας ἓξ ὑπὸ γῆν, καὶ σκέπασον αὐτό. εἶτα σύναγε τὴν ὄψιν, ἣν εὕρῃς ἐπιπόλαιον. εἶτα ἀναμίγνυε μετὰ ῥάβδου τὸ οὖρον καὶ τό ῥίνισμα τὸ ἐναπομένον, εἶτα πάλιν ἔασον ἡμέρας ἓξ ὑπὸ τὴν γῆν. εἶτα σύναγε τὴν ἐπιπολάζουσαν ὄψιν, καὶ ἀπόθου μετὰ τῆς ἄλλης, ἧς ἐσύναξας. μεταποίησον τοῦτο, ἕως οὗ ἕξεις ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως ὀγ. μίαν, καὶ ξηράνας φύλαξον. τούτου γενομένου, λάβε κρόκον σιδήρου, ἐκ ῥινίσματος στίμμιτος καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἰσόσταθμα, καὶ λείωσον τὸ ῥίνισμα μετὰ τοῦ ἰσοστάθμου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. εἶτα ἀναβίβασον, καὶ τὸ ἀναβὰν πάλιν λείωσον μετὰ τῆς τρυγός, εἶτα ἀναβίβασον αὐτὸ πάλιν. καὶ τοῦτο ποίησον τρίς, καὶ τὸ ἀναβιβασμένον λείωσον, καὶ θὲς αὐτὸ ἐν πίνακι ὑελίνῳ, καὶ ἐπίρριψον αὐτῷ ἐξ ὕδατος ψυχροῦ πολύ, καὶ μῖξον ὁμοῦ μετὰ ῥάβδου. εἶτα ἔασον συγκαθῖσαι, εἶτα ἔκβαλε τὸ

ῦο

1 επιπῶλὲῶς R, ἐπι πολέως N **4** σὰλνὶτροὺ R **5** αυτοὺ R, αὐτῶν N **6** αναχορίσεις R **7** ανειηῦτρὲπεὶσμένου R, ubi incertum ἀνει. an ανα legendum sit; ἄνω ηὐτρεπισμένου N **10** γενο R, in extrema l. et pag., omisso μένου (δι)ήθυσ(ὸν) R **11** εἰ addidi, cum in R και = και ι = καὶ εἰ μι (ἐστι) τελίος ἀναλελὺμένού R, καὶ μὴ ἔστω τ. ἀναλελυμένου et in marg. ὄντος N **14** ἑαυτοὺ R, ἑαυτὸ N **17** εύρεις επιπὄλἐὂν R, εὕρῃς ἐπιπολέως N **18** ραῦδου R, ραβδίου N; et l. 29 **20** ἧς ἐσύναξας RN **23** στόμάτος RN; fortasse est in R στύμειτος **24** τοῦ om. N **27** πίνακοι R,

λ

πύλακι N **28** ἐπ᾽ αὐτὸ ἐξ N πο R, πολὴν N

Et cum ipsius superficiem rubrefactam videas, tabulam excita super porphyrum, ne sulphur effugiat; flammam autem extingue. Postea sulphur tere, et saepe per aquam frigidam lava, ut ab ipso sal nitrum seiungatur. Postea ipsum cum eadem salis ammoniaci vi eleva, ut, si qua ipsi combustio insit, resiliat. Sume huius sulphuris praeparati litram unam, et tere imbibens et siccans, aquam solutioni aptam adhibens communem. Postea cum ipso commisce eamdem vim aquae solutioni aptae, quam supra diximus, ut solutio fiat. Hoc facto, cola per lutum, et si imperfecta solutio sit, imbibitionem et exsiccationem renova, aquam, quam diximus, adhibens. Postea huius <aquae> magnam vim misce, donec solvatur. Hoc facto, rem serva separatim in vase opportuno. Postea sume urinam puerorum seu acetum, ibique aeris pone ramentum : postea linque hoc totum dies sex sub terram; et tege. Postea collige speciem illam, quam in superficie inveneris. Postea, virgam adhibens, urinam et quod ramentum manserit misce; postea rursus sub terram dies sex linque. Postea speciem, quae in superficie sit, collige et sepone cum illa <specie>, quam collegeras. Repete hanc operationem, donec huius speciei unciam unam habeas; exsicca et serva. Hoc facto, sume croci ferri, stimmi et salis ammoniaci ramenti eadem pondera, et ramentum cum salis ammoniaci eodem pondere tere. Postea eleva; et quod ascenderit tere rursus cum faece : postea rursus eleva. Atque hoc fac ter; et quod elevatum sit tere, et pone in tabula vitrea, ipsique multam aquam frigidam inice; et virgam adhibens turba et commisce. Postea sine consedeat; postea aquam

[extrahe,

ὕδωρ ἔξω, καὶ τὸ συγκαθῖζον φύλαξον, καὶ τοσαυτάκις μεταποίησον τοῦτο, ἕως οὗ τὸ συγκαθῖσαν ἔχῃς ἐν πίνακι, ὀγ. μίαν, καὶ φύλαξον αὐτό. εἶτα ἄλειψον τὸν λίθον τὸν πορφυ|ροῦν μετὰ μέλιτος, εἶτα ἐξάπλωσον φύλλα χρυσοῦ λεπτότατα ἐπὶ τὸν λίθον, καὶ λείωσον αὐτὰ μετὰ ἄλλου λίθου, ὡς ποιοῦσιν οἱ ζῳγράφοι τὰ χρώματα. τούτου γενομένου, θὲς ἐν πίνακι γεγανωμένῳ, εἶτα ἐπίβαλε αὐτῷ πολὺ ὕδωρ ψυχρόν, καὶ μῖξον ὁμοῦ μετὰ ῥάβδου. εἶτα ἔασον συγκαθῖσαι, εἶτα στράγγισον τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ ἐναπομένον σύναξον, καὶ ποίησον ἵνα ἔχῃς ἐξ αὐτοῦ ὀγ. ἕξ. εἶτα λῦσον αὐτὸ μετὰ ὕδατος τοῦ γινομένου ἐκ χαλκάνθου καὶ ἁλὸς νίτρου διὰ τῆς κατασταλάξεως μετὰ τοῦ ἰάμβικος. τούτου γενομένου, λῦσον αὐτὸ ἐν τῷ προειρημένῳ ὕδατι τοῦ χαλκοῦ, ὃ ἐφύλαξας, καὶ τοῦ εἰρημένου κρόκου τοῦ σιδήρου, οὗ ἐφύλαξας, μετὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ἀναλυτικοῦ τοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ καὶ τοῦ νίτρου, ὡς προείρηται. τούτου γενομένου, ἕνωσον πάσας τὰς προειρημένας λύσεις, εἶτα θὲς εἰς τὸ νοτισθῆναι ὑπὸ κόπρον ἡμέρας τέτταρας. εἶτα σύμπηξον ἐπὶ πέταλα σιδήρου στρογγύλου καλῶς ἐκζεσμένου καὶ καλῶς καθαροῦ, καὶ σκόρπισον ἐπ᾽ αὐτό, μεθ᾽ ὃ τριφθῇ, ἢ ἔασον εἰς τόπον ὑγρόν, ἕως οὗ λυθῇ. εἶτα πῆξον, ὡς πρότερον, καὶ τοῦτο ποίησον εἰκοσάκις. εἶτα ἐπίρριψον ὀγ. μίαν ἐπὶ χιλίας ἑρμοῦ, ὅτι παγήσεται εἰς χρυσόν. F. 84v.

Καὶ εἰ θέλεις στρέψαι ἕτερα μέταλλα εἰς χρυσόν, ἐπίρριψον πρότερον ἐκ τῆς προειρημένης ἰατρείας εἰς χρυσόν, εἶτα ἄλλα μέταλλα.

Εἰ δὲ θελήσεις τεθῆναι βαφὴν ἐν τῇ προειρημένῃ ἰατρείᾳ, ὅταν τελειωθῇ, πάλιν λῦσον αὐτὴν μετὰ τοῦ ὕδατος | τοῦ ἀναλυτικοῦ τοῦ προειρημένου ποτίζων καὶ στεγνώνων καὶ συντρίβων πλέον ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος πολλάκις. καὶ μετὰ ταῦτα πρόσθες ἐκ τοῦ προειρημένου ὕδατος, ἕως οὗ λυθήσεται. καὶ εἰ οὐ λυθῇ καλῶς διόλου, μεταποίησον τοὺς ποτισμοὺς καὶ τὰς συντρίψεις καὶ τὰς στεγνώσεις, ἕως οὗ, ὡς ἔφημεν ἀνωτέρω, καὶ λυθήσεται καὶ παγήσεται τελευταῖον τὴν F. 85.

1 τοσηντάκεις R **3** πορψυρ(ὸν) R **7** ψυχρὼ R **9** ἐναπομίνον R **10** α^τ^υ R, αὐτὰ N **14** οὗ εφύλαξας RN **16** πα^τ^ν R, πάντας N (ex lat " *omnes* „ ?) **19** μεθ' ὼ R, μεθ` ὦ et in marg. μεθ' οὗ N (sed cf. ital. " *dopo che* „) **24** είτα R, ἦτα et in marg. ἴσως εἰς (scil. εἰς ἄλλα μέταλλα ?) N **27** χύσον N **28** στέγνὸνον R **31** λιθεισ^τ^ε R, λυθῇ N; et l. 33 **33** παγῆτετε, sed τετε lineola deletum N

et quod consedeat serva : et totiens hanc operationem repete, donec eius rei, quae consederit, unciam unam in tabula habeas; et serva. Postea melle lapidem porphyreum ungue; postea auri folia sublissima super lapidem explica, et, alium adhibens lapidem, tere, ut a pictoribus colores teruntur. Hoc facto, pone in tabula stanno inducta; postea ipsi multam aquam frigidam inice, et turba et misce, virgam adhibens. Postea sine consedeat, postea exprime aquam guttatim; et collige quod manserit, et cura ut huius rei uncias sex habeas. Postea solve per aquam, quae facta sit e chalcantho et sale nitro per alambici destillationem. Hoc facto, solve in aeris aqua, quam diximus et servasti, et in aqua croci ferri, quam servasti, cum salis ammoniaci et nitri aqua, solutioni apta, ut dictum est. Hoc facto, in unum omnes solutiones, quas supra diximus, collige, et pone, ut madefiant, sub fimum dies quattuor. Postea super petala ferri rotunda, bene cocti et valde puri, compinge; et super ipsum disperge, postquam tritum sit; seu in loco humido linque donec solvatur. Postea compinge, ut prius; atque hoc fac vicies. Postea unciam unam millibus hydrargyri unciis inice : et compingetur in aurum.

Si autem vis alia metalla in aurum convertere, inice prius illius medicinae, quam supra diximus, nonnihil auro et postea aliis metallis. Et si in medicina, quam supra diximus, cum perfecta sit, tincturam ponere voles, rursus ipsam solve per aquam, solutioni aptam, quam diximus, imbibens et constringens, et terens valde super porphyrum saepe cum aqua, quam diximus. Tum aquae, quam diximus, nonnihil adde, donec solvatur. Si vero non omnino bene solvatur, imbibitiones et contritiones et constrictiones renova, donec, ut supra diximus, et solvatur et compingetur demum

τελευταίαν σύμπηξιν, ἥτις τελευταῖον ἐπὶ πέταλα λυθήσεται, καὶ ὅσον μᾶλλον μεταποιη<θή> σονται αἱ ἀναλύσεις αὐτοῦ, καὶ τελευταῖον συμπήξεις, τοσοῦτον μᾶλλον αὐξήσεις τὴν καλλονὴν καὶ τὸν χρωματισμόν, ὡς ἐξ αὐτοῦ εἰς ἄπειρον τὴν αὐτοῦ βαφὴν καὶ καλλονὴν ἐκτεθῆναι.

XCVIII, 2. Λάβε πέντε λίτρας κασσιτέρου, καὶ τιτάνωσον ἐν φούρνῳ ῥεβερμπερατζιόνις εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα μετὰ ῥάβδου σιδηροῦ σαλεύων, καὶ ὅταν γένηται τίτανος, δὸς προσεχῶς πῦρ δύο ἡμερόνυκτα. εἶτα σωμάτωσον τέτταρας λίτρας αὐτοῦ τῆς τιτάνου ἐπὶ μαρμάρου καλῶς μετὰ ἡμισείας λίτρας ἁλὸς κοινοῦ, καὶ δὸς πῦρ ῥεβερμπερατζιόνις ἡμερόνυκτον ἕν. εἶτα πλῦνον τὴν τίτανον μετὰ ὕδατος καθαροῦ, ἕως οὗ ὅλον τὸ ἅλας ἐκβῇ. πάλιν σωμάτωσον τέτταρας λίτρας τῆς εἰρημένης τιτάνου μετὰ μιᾶς λίτρας τοῦ προειρημένου ἁλὸς κοινοῦ, καὶ δὸς πῦρ ῥεβερμπερατζιόνις ἡμερόνυκτον ἕν, καὶ ἐξάγαγε τὸ ἅλας, ὡς ἐποίησας πρῶτον. εἶτα δὸς πῦρ ῥεβερμπερατζιόνις ἡμερόνυκτον ἕν. εἶτα λάβε ταύτης τῆς τιτάνου λίτρας δύο καὶ μίαν ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ἑπτάκις, καὶ σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ καλῶς μετὰ | μιᾶς λίτρας ὕδατος χαλκάνθου καὶ ἁλὸς νίτρου, καὶ θὲς F. 85v. εἰς τὸ καταστολάξαι πολλὰ ἕως φοραῖς πέντε, ὅπως, καταστα-λάξαντος τοῦ ὕδατος, ἐκ τῆς αὐτοῦ ἰλύος, τοῦτο τὸ ὕδωρ ἔξελε, καὶ πάλιν πότισον αὐτὸν ὡς πρότερον, καὶ καταστάλαξον πολλάκις, ὡς πρότερον μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος τοῦ νεαροῦ χαλκάνθου καὶ νίτρου, καὶ ἴσθι ὅτι οὐκ ὠφελεῖ τὸ ὕδωρ τοῦτο μετὰ τὴν πέμπτην φοράν. εἶτα λάβε τέτταρας ὀγ. ἁλὸς κοινοῦ, τοῦ λευκοῦ καὶ βρωσίμου, καὶ τέτταρας δραχμὰς στέατος τοῦ ὑέλου, καὶ ποίησον ξηρίον. καὶ μετὰ τῶν προειρη-μένων δύο λιτρῶν τῆς προειρημένης τιτάνου καὶ μιᾶς λίτρας τοῦ προειρημένου ἑρμοῦ σωμάτωσον ταῦτα μετὰ τοῦ σαπουνίου

θήσονται
1 πῆξιν N πετάλου N 2 μεταποιήσονται N 4 ἄπυρον R, ἄπειρον N 5 post hanc lineam vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea
ῆς
7 ραῦδου R 9 αὐτου N : an "*ipsius* (scil. ℨ) *calcis*"? 10 μετὰ εἰμίας R, μετὰ ὁμοίας N (an μετὰ μῖας?) 20 φορὰς N. Cf. ital. "*fino a cinque volte*" 21 ἔξελε, habes *anacoluthon*, vel aliquid deesse videtur 25 τούτου RN 27 στέατος RN, sed in marg. ἴσως ἀλεύρου N ὑέλου RN ξουιριῶν, sed ου punctis deletum R τοῦ προειρημένου N 28 β' ♄ τῆς — προειρη-μένου om. N

per perfectam compactionem, quae demum super petala solvetur : et quo magis ipsius solutiones et compactiones renovareris, eo magis ipsius pulcritudinem et colorationem ita augebis, ut ad infinitum eius tinctura et pulcritudo exponatur.

XCVIII, 2. Sume quinque litras stanni, et in reverberationis furno calcina in vasibus testaceis movens et commiscens virgae ferreae ope : et cum calx facta sit, sine intermissione incende ignem duarum dierum duarumque noctium spatium. Postea ipsius stanni calcis litras quattuor corpora bene super marmor cum salis communis media litra, et reverberationis ignem incende diei et noctis spatium. Postea calcem per aquam puram lava, donec sal omne exeat. Rursus calcis, quam diximus, litras quattuor corpora, cum salis communis, quod diximus, litra una; et reverberationis ignem diei et noctis spatium incende; atque extrahe sal, ut prius fecisti. Postea reverberationis ignem diei et noctis spatium incende. Postea sume huius calcis litras duas et hydrargyri septies elevati litram unam, et super porphyrum bene corpora cum aquae chalcanthi et salis nitri litra una; et cura saepe stillet, quinquies usque, ut aqua e faece stillet. Hanc aquam tolle, et rursus imbibe ut prius; et destilla saepe, ut prius, cum aqua, quam diximus, novi chalcanthi et nitri. Et scias hanc aquam post quintam vicem utilem non esse. Postea sume salis communis, albi et edulis uncias quattuor, et adipis hyeli drachmas quattuor, et fac xerion; et cum calcis, quam diximus, duabus litris et hydrargyri, quem diximus, litra una, haec corpora saponis

τῶν φιλοσόφων, καὶ ποίησον καταβῆναι διὰ μπότου μπαρπότου. λάβε ἐκείνου τοῦ καταβάντος ὕδατος λίτραν μίαν καὶ μίαν ὀγ. σιδήρου τοῦ πρώτως καταβάντος, καὶ λῦσον ὁμοῦ. ἐκ τούτου λάβε τέτταρας ὀγ. καὶ ἐκ σελήνης ὀκτὼ καὶ μίαν ὀγ. χαλκοῦ, καὶ λῦσον ὁμοῦ. εἶτα θὲς ἐν στάκτῃ ἐκ τούτου, καὶ εὑρήσεις ὀγ. ἕνδεκα ἀργύρου καλοῦ.

XCVIII, 3. Λάβε μίαν λίτραν ἐκ ῥινίσματος ἀργύρου καὶ μίαν λίτραν ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ἑπτάκις, καὶ σωμάτωσον αὐτὸ ἐπὶ πορφυροῦ. εἶτα θὲς ἐπὶ τέτταρσι λίτραις σιδήρου εἰς τὸ πῦρ, καὶ ὅταν ἄρξηται καπνίσαι, ἀνακίνει, καὶ λείωσον ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ ποίησον ὡς ἐποίησας τετράκις. εἶτα θὲς αὐτὸ τετριμμένον ἐν φιάλῃ, καὶ λυθήσεται. καὶ ὅταν λυθῇ, ἐπίβαλε κατὰ βραχὺ ἐπὶ τέτταρας λίτρας ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου, οὕτως ὥστε ἐπάνω μιᾶς <λίτρας> ἀναλελυμένης βάλλεσθαι ἄλλην, ὅπως ὅλον λυθῇ. | εἶτα λάβε δύο λίτρας ὕδατος χαλκάνθου καὶ F. 86. νίτρου, καὶ σωμάτωσον τὰ εἰρημένα μετὰ τούτου ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ καταστάλαξον. πάλιν τρῖψον, καὶ σωμάτωσον μετὰ τῆς ὑποστάθμης, καὶ καταστάλαξον. τοῦτο γενέσθω ἑπτάκις. τούτου γενομένου, λάβε μίαν λίτραν ὕδατος χαλκάνθου καὶ νίτρου νεαροῦ, καὶ ποίησον τετράκις ὡς ἐποίησας τὸ πρότερον. εἶτα λάβε ὀκτὼ ὀγ. ἁλὸς νίτρου καὶ ὀκτὼ ὀγ. ἁλὸς κοινοῦ λευκοῦ καὶ τέτταρας ὀγ. στέατος ὑέλου, καὶ ποίησον σωματῶσαι τὰ εἰρημένα πάντα μετὰ σαπουνίου ὡς ζύμην σκληράν, καὶ ποίησον καταβῆναι διὰ μπότου μπαρβότου, καὶ εὑρήσεις τρεῖς λίτρας σελήνης καθαρᾶς.

XCVIII, 4. Λάβε δύο μέρη τιτάνου ἀσβέστου καὶ ἓν μέρος θείου ἀπύρου καλῶς τετριμμένου, καὶ σωμάτωσον ὁμοῦ, καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ κεκλεισμένῃ κύκλῳ μετὰ πηλοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος, κατὰ μέσον, γενέσθω ὀπή. καὶ δὸς πῦρ ὑποκάτω καὶ πάντοθεν ἐξ ἀνθράκων, οὕτως ὥστε τὴν χύτραν ἀπομένειν ἀσκέπαστον

1 διὰ μετώπου N **3** λύσι R cf. p. 318, l. 4 **5** σταχ$^{\tau}$α$^{\tau}$υ, sed αυ$^{\tau}$ punctis deletum, R, σταχ$^{\tau}$ N **8** αυτω R **9** ἐπίθες N δ′σοιη σι (δι)ροῦ R, δ′σοιη σιδήρου N **14** λίτρας addidi αλ'' R, ἄλλην N **15** ολ' R, om. N **17** κατασταλάξας N **19** γινομένου RN ὑέλου RN **24** μπαρπότουμ N **27** ἀπ^{υ}είρου N τετριμέν(ὸν) R, τετριμμένου N

philosophici ope, et cura per potum barbotum descendant. Aquae, quae descenderit, litram unam sume et ferri, quod primum descenderit, unciam unam; et solve una. Huius rei sume uncias quattuor et argenti octo et aeris unciam unam : et solve una. Postea in cinere pone, et argenti pulcri uncias undecim invenies.

XCVIII, 3. Sume ramenti argenti litram unam et hydrargyri septies elevati litram unam, et super porphyrum corpora. Postea quattuor ferri litris impone, super ignem; et cum fumum emittere coeperit, remove, et super porphyrum tere; et quater fac, ut fecisti. Postea hoc ipsum tritum in phiala pone; et solvetur. Et cum solutum sit, inice paulatim tribus hydrargyri elevati litris ita, ut litrae unicuique solutae aliam litram infundas, ut omne solvatur. Postea sume duas aquae chalcanthi et nitri litras, et corpora ea quae diximus cum hac <aqua> super porphyrum, et destilla. Rursus tere et corpora cum materie residua, et destilla : hoc fiat septies. Hoc facto, sume aquae chalcanthi et novi nitri litram unam, et fac quater ut prius fecisti. Postea sume salis nitri uncias octo et salis communis albi octo et adipis hyeli uncias quattuor, et cura haec omnia, quae diximus, corporentur cum sapone in fermenti duri modum, et per potum barbotum descendant; et tres argenti puri litras invenies.

XCVIII, 4. Sume calcis inextinctae partes duas et sulphuris apyri bene triti partem unam, et una corpora, et pone in olla luto circumclausa; et super ollae os in medio tegumento fiat foramen. Carbonum ignem incende, subter et undique ita, ut ollae pars

ἄνωθεν ὡς τρεῖς δακτύλους ἢ τέτταρας. καὶ ὅταν ἴδῃς τὴν φλόγαν ἀναβαίνουσαν διὰ τῆς ὀπῆς, ἔασον ἵστασθαι. καὶ ὅταν ἴδῃς ἐλαττόνουσαν, μετακίνησον τὴν φλόγαν ἐκ τοῦ πυρὸς εἰς τὴν χύτραν, καὶ ψυχρανθήτω. εἶτα θὲς ὕδωρ διαυγὲς ἐπάνω, καὶ βρασάτω. καὶ λάβε τὸ ἔλαιον τὸ ἐκεῖθεν ἐξερχόμενον παρεκκλίνων τὴν χύτραν. εἶτα ἐπίβαλε ὕδωρ διαυγές, καὶ οὕτω ποίησον, ἕως οὗ | ὅλον τὸ ἔλαιον συνάξῃς. εἶτα τοῦτο τὸ F. 86v.
ἔλαιον καταστάλαξον δι᾿ ἄμβικος, καὶ καταςταλαχθήσεται ὕδωρ, καὶ ἐναπομένει τὸ ἔλαιον ἐν τῷ πυθμένι πεπηγός. τοῦτο θὲς εἰς λίθον μαρμάρινον ἐν τόπῳ νοτερῷ, καὶ λυθήσεται εἰς ὕδωρ. τοῦτο θὲς ἐν ἀγγείοις πηλίνοις εἰς φοῦρνον ῥεβερμπερατζίονις ἡμερόνυκτον ἕν, καὶ ἔσται λευκὸν δίχα δυσωδίας καὶ κάτοχον ἄκαυστον.

XCVIII, 5. Λάβε <πέντε> λίτρας ἁλὸς κοινοῦ καὶ δύο λίτρας σαλγέμα καὶ δύο λίτρας στυπτηρίας ὀρεινῆς καὶ δώδεκα λίτρας ὄξους λευκοῦ, καὶ λῦσον ἐν πυρί, καὶ καταστάλαξον διὰ πηλοῦ, καὶ τοιούτῳ τρόπῳ ποίησον, ὅπως ἔχῃς ἐκ τούτου ἀρκούντως σοι. εἶτα λῦσον ψιμύθιον, καὶ ἐπίβαλε τούτῳ ὄξους δώδεκα <λίτρας>, καὶ ὅταν ἐπιβάλῃς, ἔστω τὸ ὕδωρ ἐν μακρῷ ἀγγείῳ κεκλεισμένῳ μετά τινος πίνακος τετρυπημένου ἐν τῷ ἄκρῳ. ἐκ τούτου ποίησον εἰς τύπον τοῦ ἄλλου μολύβδου, ὡς ἐποίησας τὸ σὸν ἰγδίον, καὶ ποίησον ἰγδίον κατὰ τὸ προειρημένον σχῆμα τοῦ ἰγδίου, ἐν ᾧ ἔθηκας τὴν ζύμην τῆς σελήνης. ἐν ἑπτὰ ἡμέραις γίνεται.

XCVIII, 6. Λάβε όγ. ἕξ τοῦ ἐλαίου τοῦ θείου καὶ όγ. ἕξ κρόκου σιδήρου καλλίστου, καὶ λείωσον ἐπὶ πορφυροῦ, ἕως οὗ γένηται πηκτόν, καὶ βάλε ἐν ἀμίδι, καὶ θὲς ἐπὶ χαύνου πυρός, καὶ σύμπηξον ὡς μέλι. εἶτα θὲς ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ λῦσον, καὶ

1 γ′ δακτίλον ἢ δ′ R, τρεῖς δακτυ^{λ} ἢ δ′ N **2** φλόγα N **3** ελατονούσαν R, ἐλάττων οὖσαν N (ἐλαττοῦσαν intransitive?) **5** βασάτω R, βρασάτω N **6** παρεκλίνειν^{ων} N **9** τὸ ὕδωρ N ἐναπôμἰνη R, ἐναπομείνει N **13** vacant lineae quattuor partes ad recipiendum titulum idoneae **14** πέντε] scil. ϵ′, om. RN, ob praeced. ϵ in λάβε? vel ♄ <α′> ob. seq. ἁλὸς? **17** αρκούντος R, ἀρκοῦν N **18** ἐν τούτο ὄξει R, ἐν τούτῳ ὄξει N: addidi mensurae nomen **20** τυτρυπιμένόν R **21** τόπον RN ἀλòυ R **22** ἰγδίον RN, et in marg. "*murtaro*" N σχί^{τ}μα **27** καὶ θὲς bis scriptum R

superior in trium tantum digitorum altitudinem tecta non sit. Et cum flammam per foramen ascendentem videas, sine stet. Et cum videas flammam minorem fieri, flammam ex igne ad ollam amove, et frigefiat. Postea aquam claram impone; et fervescat. Et sume oleum, quod inde exeat, ollam declinans. Postea aquam claram inice; atque ita fac, donec oleum omne colligas. Postea hoc oleum per alambicum destilla, et stillabit aqua; et oleum in fundo manet, compactum. Hoc oleum super marmor in loco humido pone, et solvetur in aquam. Hanc aquam in vasibus luteis diei noctisque spatium in reverberationis furno pone; et erit res alba absque foetore, detenta et incombusta.

XCVIII, 5. Sume quinque litras salis communis et duas litras salis gemmae et duas litras aluminis montani et duodecim litras aceti albi; et solve in igne, et per lutum destilla; atque ita fac, ut quod tibi sufficiat habeas. Postea cerussam solve, ipsique aceti litras duodecim impone. Cum uero <acetum> inicias, sit aqua in magno vase, tabula quadam, foramine in summitate praedita, clauso. Hoc tamquam in plumbo utere qua ratione pilum tuum fecisti; et pilum fac ad formam, quam diximus, illius pili, in quo argenti fermentum posuisti: in septem dierum spatio res evenit.

XCVIII, 6. Sume olei sulphuris uncias sex et croci ferri pulcerrimi uncias sex, et super marmor tere, donec compages fiat, et pone in lagoena, et igni laxo impone, et mellis instar compinge. Postea porphyro [impone, solve et tere.

λείωσον. καί, <εἰ> λύεται, θὲς μετὰ τοῦ λελυμένου ἐν τῇ ἀμίδι, καὶ αὐτὸ μῖξον, καὶ τοσαυτάκις πῆξον τοῦτο, ἕως οὗ ὅλος ὁ κρόκος λυθῇ· καὶ τότε ἐστὶ τὸ ἔλαιον τετελειωμένον. εἶτα βάλε ἐπὶ τὰς τέσσαρας λίτρας | τῆς λελυμένης ὕλης ὀγ. μίαν τοῦ F. 87 προειρημένου ἐλαίου, ἀφ᾽ οὗ ἐναποτεθῇ. καὶ ὅταν θήσεις τὴν ζύμην ἐν θυείᾳ, χρυσὸν καὶ μόλυβδον, ἄλειφε μετὰ τοῦ προειρημένου τοῦ κοινοῦ <ἐλαίου> τὸν πυθμένα ὅλον τῆς θυείας. καὶ γενέσθω ἡμερόνυκτον ἓν ὑπὲρ τῶν ἄλλων.

XCVIII, 7. Λῦσον ἐν σφέκλῃ οἴνου ἐρυθροῦ χαλκοῦ δώδεκα <λίτρας>. ἐκ τούτου λάβε ὀγ. ἐννέα καὶ εἴκοσι καὶ μίαν ὀγ. χρυσοῦ καὶ τριάκοντα θείου, καὶ ποίησον οὕτω· χύσον ἐν στάκτῃ πρῶτον τὰς τρεῖς ὀγ. τοῦ προειρημένου χαλκοῦ, καὶ εὐθέως μῖξον αὐτῷ τὴν μίαν ὀγ. τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἐπίρριψον ἐπάνω αὐτῶν τῶν τεττάρων ὀγκιῶν ὀγ. μίαν θείου. ἧς καυθείσης, θὲς ὀγ. ἄλλην θείου, ἕως οὗ ἐκδαπανηθῇ, καὶ μετὰ ταῦτα ἄλλην ὀγκίαν. τοιούτῳ τρόπῳ ποίησον ἕως τεττάρων ὀγ. θείου. εἶτα μῖξον μίαν δραχμὴν χαλκοῦ. ἐπάνω αὐτῆς ἀναλελυμένης θὲς ὀγ. μίαν θείου· ἧς ἐκδαπανηθείσης, θὲς ἄλλην ὀγ. χαλκοῦ, καὶ ἐπάνω τῆς ἀναλελυμένης θὲς ὀγ. μίαν θείου ἐπάνω τοῦ ἀναλελυμένου σώματος, ὄντος αὐτοῦ ἐν τῇ στάκτῃ. οὕτω ποίησον, ἕως οὗ ὅλον τὸ προειρημένον κατασταθῇ τέτταρας ὀγ., ἐξ οὗ ἐπίρριψον μέρος ἓν ἐπὶ δέκα μέρη ἀργύρου, καὶ ἔσται ὡς τίτανος.

XCVIII, 8. Λάβε ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου ἑπτάκις, καὶ σωμάτωσον μετὰ στυπτηρίας σχιστῆς ἴσου, καὶ ἀναβίβασον. δευτέρωσον τοῦτο καὶ τρίτωσον μετὰ στυπτηρίας σχιστῆς νεαρᾶς ἑκάστην φοράν. τρὶς γενέσθω. λάβε ἐκ τούτου τοῦ ἑρμοῦ μέρη δύο καὶ ἄλλον ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἀναβίβασον, καὶ λῦσον ἐν ὄξει, καὶ καταστάλαξον αὐτὰ δι᾽ ἄμβικος ἐν φιάλῃ ὑέλου ἐν στάκτῃ ὄντος, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. | καὶ εἰ μὴ λυθῇ, θὲς πάλιν ἐν ὄξει F. 87ᵛ.

3 λάβε RN, sed in marg. βάλε N **4** ♄ τὴν R in extrema pag.; τῆς in f. 87 ineunt. $\overset{τ}{του}$ του R **7** ἐλαίου addidi **8** ὑπερως $\overset{τ}{αλ}$`` R, ὑπέρτερος ἄλλων N : post haec verba vacant lineae quattuor partes ad recipiendum titulum idoneae **10** λίτρας addidi **12** τοῦ γ′ RN **14** αυτοὺ τὸν δ′ ογγίον R, αὐτοῦ τῶν δ′ ὀγγίων N **17** ἀναλελυμένην RN **18** dittographiam suspicor **23** τίτανον R; post hoc verbum vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea **25** ἴσον RN δευτέρως RN **26** νεαρὰν R **28** ἁλ(ὸν) R, om. N **29** ὄντος RN; ad ὑέλου refertur **30** (δι)ήνθισ(ὸν) R, διήνθησον N

Si solvitur, pone cum <croco> soluto in lagoena, et misce; et totiens compinge, donec crocus omnis solutus sit : tunc oleum perfectum est. Postea solutae materiae litris quattuor olei, quod diximus, unciam unam impone, si depositionem fecerit. Et cum fermentum in pila pones, et aurum et plumbum, oleo communi, quod diximus, omnem ollae fundum ungue : et diei noctisque spatium aliis rebus impositum maneat.

XCVIII, 7. Solve in vini rubri faece duodecim aeris litras. Huius mixturae sume uncias novem et auri unciam unam et sulphuris triginta; atque fac ita. Infunde cineri primum tres illas uncias aeris, quod diximus; et statim cum ipso illam auri unam unciam misce, et istis quattuor unciis impone sulphuris unciam unam. Qua usta, pone sulphuris unciam aliam, donec dissipetur, et postea aliam unciam. Tali ratione quattuor usque sulphuris uncias pertracta. Postea aeris unam drachmam misce. Huic ipsi, post solutionem, sulphuris unciam unam impone; et cum haec dilapsa sit, pone aliam aeris unciam; et cum haec soluta sit, sulphuris unciam unam corpori soluto, quod in cinere sit, impone. Ita fac, donec, huic, quod diximus, quattuor unciarum sit pondus : huius autem <rei> partem unam decem argenti partibus inice, et erit calcis instar.

XCVIII, 8. Sume hydrargyri septies elevati <nonnihil>, et cum aluminis scissi eadem vi corpora, et eleva. Hanc operationem renova et triplica, novum quotiescumque alumen adhibens : haec ter fiant. Sume huius hydrargyri partes duas et salis ammoniaci aliam partem, et eleva, et solve in aceto, et per alambicum destilla in phialam vitream in cinere positam; et per lutum cola. Si vero non solvantur, pone rursus

νεαρῷ, καὶ λυθήσεται, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. εἶτα καταστάλαξον δι' ἄμβικος, καὶ σύμμιξον τὸ ἐναπομένον εἰς σύστασιν μελιτώδη, καὶ τίθει ἐπὶ φούρνου καινοῦ. ἔασον ἵστασθαι, καὶ γενήσεται ὕδωρ ἐν νυκτί. εἶτα σύμπηξον ὡς πρίν, καὶ θὲς εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ πῆξαι τρίς, καὶ φύλαξον. καὶ ὅταν ἀναβιβάσῃς τὸν ἕρμῆν ἐν δευτέρᾳ φορᾷ, κρέμασον ἐν τῷ στόματι τοῦ κλοκίου τετρυπημένα πέταλα ἀργύρου κρεμάμενα μετὰ ῥάμματος σιδηροῦ. τοῦτο τοσαυτάκις ποίησον, ἕως οὗ γένωνται τετιτανωμένα, καὶ οὕτω ποίησον ἐκεῖθεν τίτανον λεπτοτάτην ἐπὶ πορφυροῦ, ὀγ. ἕξ. καὶ μίαν λίτραν τοῦ προειρημένου ὕδατος θὲς ἐν ἰάμβικι, καὶ τίθει ἐν αὐτῷ δύο ὀγ. ἐκ τῆς εἰρημένης τιτάνου. καὶ ὅταν λυθῇ, θὲς ἄλλας δύο, καὶ ὅταν λυθῶσιν εἰς τρόπον μέλιτος, θὲς ἐπὶ μαρμάρου, καὶ πάλιν θὲς ἄλλας δύο ὀγκίας τιτάνου, ἕως οὗ λυθῶσιν αἱ εἰρημέναι ἓξ ὀγκίαι. ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι θὲς μετὰ τῶν ἓξ ὀγ. ἐκ [τούτου] τοῦ θείου τοῦ λευκοῦ, καὶ εὐθέως λυθήσονται. σύμπηξον ἐν ἰάμβικι, καὶ λῦσον ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ παγήσεται. τρίτῃ φορᾷ ἔστιν ἔλαιον, ὃ οὐ παγήσεται. εἶτα λάβε τετταρακόντα ὀγκίας ἑρμοῦ ὠμοῦ καὶ κασσιτέρου δέκα, καὶ λῦσον ὁμοῦ ἐπάνω τούτων τῶν ἀγγείων, καὶ ἐπίβαλε μίαν ὀγ. ἐκ τοῦ εἰρημένου ἐλεξίρ, καὶ ἔσται σελήνη τελεία. καὶ εἰ θήσεις μίαν ὀγ. τούτου τοῦ ἐλεξὶρ ἐπάνω ὀγδοήκοντα ὀγ. χαλκοῦ, ἔσται σελήνη τελεία.|

XCVIII, 9. Λάβε λίτραν μίαν στάκτης κλημάτων! ἀγρίων καὶ μίαν λίτραν τιτάνου ἀσβέστου. μῖξον πάντα ὁμοῦ, καὶ λάβε ἓξ λίτρας ὀροῦ γάλακτος, καὶ τίθει εἰς ἥλιον ἡμέρας ἕξ, ἕως οὗ ὀξινίσῃ καλῶς, καὶ φύλαξον αὐτὸ ἀπὸ δρόσου καὶ κονιορτοῦ. καὶ ἐκ πάντων τῶν προειρημένων ποίησον καπιτέλουμ ἐπὶ πυρός, καὶ διήθησον διὰ πηλοῦ. εἶτα λείωσον ἐπὶ πορφυροῦ λεπτοτάτως ἓν μέρος ὀροῦ μετὰ τούτου τοῦ προειρημένομ ὀροῦ ἐν φιάλῃ ἐστακτωμένῃ, καὶ δὸς πῦρ, ἕως οὗ ὁ ὀρὸς γένηται ἐρυθρός, καὶ καταστάλαξον διὰ πηλοῦ. καὶ οὕτω ποίησον μετ' ἄλλου ὀροῦ F. 88.

1-2 μεταστάλαξον N, cum in R κ incertum sit **3** μελιτόδ(ον) R καινοῦ RN; an χαύνου? **9** καὶ οὕτω ποίησον ἐκεῖθεν bis scriptum in R **11** ἐπ' αὐτὸ N **15** τούτου seclusi **16** χύσον N **18** μ' ὀγγίας κρόκου ὠμοῦ N **19** τουτον τον R, τούτου τοῦ N αγγίον R, ἀγγείου N ἐστι R, ἔσται N; et l. 22 **23** α(δι)ριὼν R, ἀγρίων N, ubi ἀγ in rasura **25** ὀξηνὶσι R, ὀξυνήσει N **28** (δι)ήνθισον R, διήνθησον N **29** μέρου N τούτου τοῦ RN οὔροῦ· ἐν φίαλη R, ὀροῦ ἐν φ. N **30** οὐρῶς R, οὖρος et in marg. ὀρός N ἐρυθρὸν RN (ob lat. *serum*?) **31** οὔροῦ R, οὔρου et in marg. ὀροῦ N

in novo aceto, et solventur; et per lutum cola. Postea per alambicum destilla, et quod permaneat ita commisce, ut mixturam melleam efficiat, et furno recenti impone. Permitte stet, et fiet aqua in nocte. Postea compinge ut prius, et solutionem ter et compactionem fac, et serva. Cum vero iterum hydrargyrum elevabis, in poculi ore folia argenti perforata et ferreo filo suspensa impone. Haec totiens fac, donec fiant calcinata; atque ita inde fac calcis minutissimae, super porphyrum, uncias sex. Et litram unam aquae, quam supra diximus, pone in alambico; et in ipsa pone duas uncias calcis, quam diximus. Cum soluta sit, alias duas pone; et cum mellis instar solutae sint, marmori impone; et rursus calcis alias duas uncias pone, donec sex illae unciae, quas diximus, solvantur. In hac aqua pone, una cum sex illis unciis, sulphuris albi nonnihil : et statim solventur. Compinge in alambico, et solve super porphyrum; et compingentur. In tertia vice est oleum, quod non compingetur. Postea sume quadraginta uncias hydrargyri crudi et stanni decem, et una solve super haec vasa, et elexir illius, quod diximus, unciam unam impone; et erit argentum pulcrum. Et si huius elexir unciam unam unciis octoginta aeris impones, erit argentum perfectum.

XCVIII, 9. Sume litram unam cineris ramorum agrestium, et calcis inextinctae litram unam. Haec omnia misce una, et sume sex litras seri lactis, et soli dies sex expone, donec bene coacescat; ipsumque a rore et pulvere prohibe. Ex his omnibus, quae diximus, fac capitellum super ignem, et per lutum cola. Postea tere super porphyrum minutissime seri partem unam cum sero, quod diximus, in phiala cinerata; et ignem incende, donec serum rubrum fiat; et per lutum destilla. Atque ita fac in alio novo sero,

νεαροῦ, ἕως οὗ συνάξῃς τρεῖς ὀγ. ἐλαίου. στάθμισον τὴν ὑποστάθμην, καὶ ἐναπολειφθήσονται τέτταρες ὀγ. ῥύπος, ἐάν εἰσιν κατεσταλαγμέναι ὀκτώ. εἶτα καταστάλαξον δι' ἄμβικος τὸ προειρημένον ἔλαιον, καὶ ἀναχωρήσει τὸ ὕδωρ, καὶ ἐναπολειφθήσεται τὸ ἔλαιον εἰς τρόπον μέλιτος. εἶτα θὲς ἐπὶ μαρμάρου, λείωσον προσεχῶς, ἕως οὗ λυθῇ, καὶ τὸ ἀναλελυμένον λάβε, καὶ τὴν ὑποστάθμην τὴν ὑπομένουσαν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ῥίψον, ὅτι οὐδέν ἐστιν ἕτερον εἰ μὴ τὸ ἅλας τοῦ καπιτέλου. πάλιν στάλαξον ἐν τῷ ἰάμβικι εἰς τρόπον μέλιτος, καὶ λείωσον ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ ποίησον τρὶς ὡς τὸ πρότερον λειῶν καὶ λύων καὶ τὰς ὑποστάθμας ἐκρίπτων, καὶ τῇ τρίτῃ φορᾷ φύλαξον τὸ ἔλαιον. ἐκ τούτου τοῦ ἐλαίου λάβε δύο λίτρας καὶ ἐξ ὕδατος μίαν λίτραν, καὶ θὲς ἐν ἰάμβικι, καὶ θὲς ὀγ. μίαν σιδήρου καταβιβασμένου καλῶς τετριμμένου, καὶ σύμμιξον ἐν ἰάμβικι εἰς τρόπον μέλιτος, εἶτα θὲς ἐπὶ μαρμάρου, καὶ λυθήσεται παραυτά, καὶ φύλαξον τοῦτο τὸ ἔλαιον. ἐκ τούτου τοῦ ἐλαίου θὲς ὀγ. μίαν ἐπὶ ἓξ λίτρας μολύβδου ἀναλελυμένου, καὶ ποίησον τὸ ἀγγεῖόν σου ἐπὶ α'... ἀργύρου | ἀμαλγάμας. σωμάτωσον ἓν κεράτιον τοῦ εἰρημένου ἐλαίου πρὸ τοῦ ἐν τῇ θυείᾳ γενέσθαι, τῆς μαλάγμης τεθείσης. F. 88v.

XCVIII, 10. Λάβε ὀγ. δύο ἀργύρου καὶ ὀγ. μίαν ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου τρὶς ἢ τετράκις, καὶ λείωσον ὁμοῦ ἐπὶ μαρμάρου, καὶ θὲς ἐν κοχλιαρίῳ ἐπ' ἀνθράκων. καὶ ὅταν ἴδῃς ὅτι φλογίζει, ἔξελε, καὶ λείωσον ἐπὶ πορφυροῦ· τοῦτο γενέσθω τετράκις. εἶτα θὲς ἐν φιάλῃ ἐπ' ἀνθράκων, καὶ ὅταν ἴδῃς τὸν ἑρμῆν ἀναβαίνοντα, σκέπασον μετὰ βησσάλων, καὶ μετὰ ῥάβδου ἀνακίνει, εἴ ἐστιν ἀναλελυμένος. εἰ δὲ μή ἐστιν ἀναλελυμένος, ἔασον ἵστασθαι, ἕως οὗ ἀναλυθῇ, καὶ εὐθέως ἀνακίνει. εἶτα κλεῖσον τὴν φιάλην καὶ στάθμισον, καὶ εἰ φυράσῃ τι ἐκ τοῦ σταθμοῦ αὐτοῦ, πρόσθες ἐκ τοῦ ἑρμοῦ τοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ ἀναλυθήσεται. εἰ δὲ πλέον λάβῃ τι ἐκ τοῦ προειρημένου ἀναβιβασμένου, ὡς εἶναι τὸ πρῶτον αὐτοῦ σταθμόν, οὐδὲν βλάπτει.

1 ελὲὸν R, ἔλαιον N **2** υπόσταθμ(ον) R δ' ογγίες R **10** (λειῶν) R, τρίβων N cf. p. 310, l. 3 **18** επι α' ☽ in extrema l. et in extrema pag. R, ubi sequitur f. 88v, l. 1 ἀμαλγάμας; et ἐπὶ α' ☽ ἢ μαλγάμας N; sed hic hiare textus videtur, cum ex gr. desit mensurae nomen post α' et verbum infin. post ποίησον **20** μαλάγμ(ης), ubi μ et με legi possit, R, μαλαγμένης N **26** βισαλὸν R, βισάλων N ραῦδου R, ῥαβδίου N **28** ανα(καί)νῆ R, ἀνακαίνει N

donec olei tres uncias colligas. Sedimentum pondera: et relinquentur sordis unciae quattuor, si octo destillatae erunt. Postea, per alambicum, oleum, quod diximus, destilla; et aqua resiliet, et relinquetur oleum mellis simile. Postea marmori impone; sine intermissione tere, donec solvatur; et quod solutum sit, sume; et sedimentum, quod in marmore maneat, abice, quia nihil aliud est nisi capitelli sal. Rursus in alambico destilla, ut mellis speciem sumat, et super porphyrum tere, et fac ter ut prius, terens, solvens; et sedimenta abice : in tertia autem vice oleum serva. Huius olei sume duas litras et aquae unam litram, et pone in alambico, et adde unam unciam ferri, quod bene descenderit et bene tritum sit, et commisce in alambico, ut mellis sumat speciem. Postea marmori impone; et solvetur statim. Serva hoc oleum. Huius olei unciam unam sex unciis plumbi soluti impone, et fac vas... argenti malagna. Ceratium unum olei, quod diximus, corpora, antequam ponitur in pila, in qua malagna collocareris.

XCVIII, 10. Sume uncias duas argenti et hydrargyri ter vel quater elevati unciam unam, et contere super marmor, et carbonibus in cochleario impone. Cum ipsum inflammatum videas, detrahe, et tere super porphyrum : haec operatio fiat quater. Postea in phiala carbonibus impone; et cum hydrargyrum ascendentem videas, lateribus tege, et, virgam adhibens, move, si solutus est. Si autem solutus non est, sine stet, donec solvatur, et statim move. Postea phialam claude et pondera; et si quid ipsius ponderis desit, hydrargyrum elevatum adde, et resolvetur. Si vero hydrargyri elevati, quem diximus, plus susceperit, ut rursus pristinum evadat pondus, nullum damnum ex hoc est.

XCVIII, 11. Λάβε μέρος ἓν ἀρσενικίου ἀναβιβασμένου μετὰ νίτρου καὶ ἐκ τῆς εἰρημένης ἰατρείας μέρη δύο, καὶ λείωσον, <καὶ> λῦσον ἐν φιάλῃ ἐπ' ἀνθράκων ταύτας τὰς τρεῖς ὀγ. εἶτα πρόσθες ἡμ. ὀγ. ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ ἀναβίβασον τὸν τοιοῦτον ἑρμῆν. καὶ ἡ ἰατρεία ἐναπομενεῖ κάτω, καὶ γενήσεται διαβατικόν. τούτου εἷς σταθμὸς ἐπὶ τεττάρων χαλκοῦ, καὶ [τούτου] μετὰ ἰσοστάθμου ἀργύρου, ποιεῖ ῥίδεμ, ἤγουν...

XCVIII, 12. Λείωσον ὁμοῦ ἀρσενικοῦ λίτραν μίαν καὶ τρεῖς λίτρας στέατος ὑέλου. ἐκ τούτου τοῦ ξηρίου θὲς [ἐπὶ αὐτοῦ] ὀγ. δύο ἐπὶ μιᾶς λίτρας σιδήρου καταβιβασμένου τετράκις, καὶ σωματωθήτωσαν ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ χυθήτωσαν δωδεκάκις. ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ φορᾷ θὲς ἐπάνω | μιᾶς λίτρας τοῦ σιδήρου τοῦ (F. 89.) ἀναλελυμένου τέτταρας βενετζιανοὺς μεμαλαγμένους, ὡς οἶδας, ὅπως πίῃ αὐτὸ ὅλον κατὰ μικρόν. εἶτα θὲς δέκα βενετζιανούς, καὶ χυθήτω ὅλον ὁμοῦ. εἶτα λείωσον ὅλον λεπτότατα ἐν θυείᾳ χαλκῇ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ πορφυροῦ λείωσον μετὰ ὄξους λευκοῦ λίαν λεπτοτάτως, καὶ τίθει ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ εἰς τὸ ξηρανθῆναι ἀνακινῶν αὐτὸν μετὰ σιδήρου. πάλιν λείωσον, καὶ πότισον, ὡς πρὶν ἐστέγνωσας. τοῦτο ποίησον, ἕως οὗ μὴ ἔχῃ θίξιν. εἶτα θὲς διὰ μιᾶς φιάλης ἐν στάκτῃ, καὶ βράσον, τοῦ στόματος ὄντος ἀνεψγμένου, μετὰ τοῦ συνήθους πυρὸς τοῖς ἀναβιβαστηρίοις ἐν ἡμέραις ἕξ. καὶ εὑρήσεις ὅτι ἐστὶν ἀναβιβασμένον τὸ ἀρσενικόν, καὶ ἐναπομένει ὁ κρόκος ὑποκάτω. πάλιν τὸν κρόκον τὸν ἐναπομένοντα ἀναβίβασον ἡμερόνυκτα δύο, καὶ τοσαυτάκις αὐτὰ ἀναβίβασον, ἕως <οὗ> μὴ μείνῃ τι τοῦ ἀρσενικοῦ. εἶτα θὲς τὸν κρόκον μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀναβιβασμένου. σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ μετὰ ὄξους ἐπὶ ἡμισ. ἡμέρας. εἶτα θὲς ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ, καὶ στέγνωσον οὕτως, ὥστε τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας μὴ ἀτμίζειν ἐπὶ σίδηρον τεθειμένον. τοῦτο ποίησον τετράκις, τρίβων, ποτίζων καὶ

1 μέρος hic idem valet atque ὀγ.; cf. l. 3 **2** καί addidi τρίψας λῦσον N **5** εναπὀμένη R, ἐναπομένει N **6** εις R, δ N **7** τούτου expungendum videtur ῥίδεμ RN $\overset{\Gamma}{\eta}$ (= ἤγουν) om. N **9** ὑέλου RN ἐπὶ αὐτοῦ expungendum videtur **13** βένετζιάνους R μεμαλἀγμένου R, μεμαλαγμένους N **14** βένετζιάνου R **18** ἀυτὴν RN **19-20** εχυ θὶξιν R, ἔχειν θίξιν N **20** το τοῦ στ. R, τοῦ στ. N **21** συνίθöυ R **22** ενι 6 6, scil. ἐν ἱ<μέραις=ἡμέραις> 6 6 R, ἐνὶ 6 6 N **23** εναπομὶνι R, ἐναπομείνει N **24** τοῦ κρόκου RN το εναπομι$\overset{\tau}{\nu}$ον R, τὸ ἐναπομένον N **25** <οὗ> addidi **30** τέθυμένου R, τεθειμένου N

XCVIII, 11. Sume arsenici, cum nitro elevati, partem unam et medicinae, quam diximus, partes duas, et tere; et in phiala super carbones has tres uncias solve. Postea adde hydrargyri elevati semunciam, et huiuscemodi hydrargyrum eleva. Medicina deorsum manebit, et res transiens fiet. Huius pondus unum cum quattuor aeris ponderibus et cum argenti eodem pondere efficit ridem, seu...

XCVIII, 12. Contere arsenici litram unam et adipis hyeli litras tres. Huius xeri uncias duas unciae uni ferri, quod quater descenderit, impone : et haec super porphyrum corporentur, et duodecies fundantur. In tertia decima vice ferri soluti uni librae quattuor *venetianos* mollitos, ut scis, impone, ut totos paulatim ebibat. Postea pone decem *venetianos,* et res omnis una fundatur. Postea rem omnem in pila aenea tere minutissime; et postea super porphyrum tere, cum aceto albo, minutissime; et in cochleario ferreo pone, ut siccetur, ferro quodam movens. Rursus tere et imbibe, ut prius constrinxeras. Hoc fac, donec iam tactum non habeat. Postea in phiala quadam pone in cinere, et fervefac — phialae os apertum sit — ignis ope, quem elevatoriis adhibere solemus, dies sex. Et arsenicum ascendisse invenies, et deorsum crocum remansisse. Rursus crocum, qui remanserit, eleva duorum dierum duarumque noctium spatio, et totiens eleva, donec nihil arsenici maneat. Postea crocum cum eodem salis ammoniaci elevati pondere pone. Corpora cum aceto super porphyrum per dimidium diei. Postea pone in cochleario ferreo, atque ita constringe ut sal ammoniacum ferro impositum non exhalet. Hoc fac quater, [terens, imbibens et

στεγνώνων. εἶτα τίθει μετὰ φιάλης ἐπὶ στάκτης, καὶ ἀναβίβασον ἑξάκις τὴν ὑποσταθμίαν μιγνύων μετὰ τοῦ ἀναβιβαζομένου, ἕως οὗ τὸ ἀμμωνιακὸν γένηται ἐρυθρώτατον. εἶτα λῦσον ἐν ὕδατι χλιαρῷ, καὶ καταστασθήτω τὸ σῶμα, καὶ ῥίψον τὸ ὕδωρ. τοῦτο ποίησον τοσαυτάκις, ἕως οὗ μηδὲν μείνῃ τοῦ ἅλατος, καὶ ἐναπομείνῃ κρόκος καθαρός. οὗτος ὁ κρόκος ὀνομάζεται τέλειος.|

XCVIII, 13. Τελείωσις κρό̣κου. καὶ γὰρ τὸ ἀρσενικὸν τὸ ἐρυθρὸν F 89v. τὸ ἐναπομένον ἀναβιβασμένον ἐκ τούτου τοῦ κρόκου τιτανοῖ τὸν χρυσὸν κρειττόνως ἤπερ ἄλλο τοιοῦτο ἐκ τοῦ ἀναβιβαστηρίου. ποίησον πάτον ἐκ τοῦ τοιούτου ἀρσενικίου, καὶ τίθει πέταλα χρυσοῦ ἐπάνω, καὶ ἐπάνω τῶν πετάλων τοῦ χρυσοῦ ἀρσενικόν. καὶ οὕτω ποίει, ἐφ᾽ ὅσον θελήσεις, καὶ ἀναβίβασον τετράκις οὕτω ποιῶν, ἕως οὗ τὸ ἀρσενικὸν ἀναβῇ λευκόν, καὶ ἡ βαφὴ τοῦ κρόκου ἐναπομείνῃ μετὰ τοῦ χρυσοῦ τοῦ τιτανωμένου. τὸν χρυσὸν λείωσον ἐν θυείᾳ χαλκῇ ξηρὸν ἰσχυρωτάτως, καὶ ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ὄξους καταβιβασμένου· ὃν καὶ θὲς ἐν κοχλιαρίῳ, ὥστε στεγνωθῆναι. καὶ πάλιν λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ πότισον, <καὶ> ξήρανον, ἕως οὗ μὴ αἰσθάνῃ ψαῦσιν. ἐκ τούτου τοῦ τετιτανωμένου χρυσοῦ λάβε ὀγ. δύο, καὶ ἐκ τοῦ κρόκου τοῦ τελειοτάτου ὀγ. τέτταρας, καὶ λείωσον ὁμοῦ ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ὄξους καταβιβασμένου, καὶ στέγνωσον εἰς πῦρ ἐπὶ κοχλιαρίου ὑελίνου· τοῦτο γενέσθω τρίς. καὶ τίθει εἰς δύο χωνία, καὶ μίξας κλεισθήτωσαν μετὰ ἀσφάλτου, καὶ τεθήτωσαν ἐν φούρνῳ ῥεβερμπερατζιόνις ἡμέρας ἕξ. εἶτα λάβε ὀγ. δύο ἑρμοῦ κατόχου ἀναβιβασμένου, καὶ σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ μετ᾽ ἐλαίου τοῦ θείου, καὶ στέγνωσον ἐν κοχλιαρίῳ σιδηρῷ εἰς πῦρ, καὶ πότισον μετὰ τοῦ ἐλαίου, καὶ πότισον ἐν φούρνῳ ῥεβερμπερατζιόνις. τοῦτο ποίησον τριακοντάκις, ἢ ἕως οὗ ἐνῇ τὸ ἐρυθρὸν μετὰ ὑγρότητος. εἶτα λάβε μίαν λίτραν χαλκάνθου καὶ μίαν ἁλὸς νίτρου καὶ ἡμ. λίτρ. ἀλοῦμεν γιάμενις, καὶ ὁμοῦ | ἐν θυείᾳ χαλκῇ λείωσον καλῶς, καὶ μίαν ὀγ. κρόκου F. 90.

1 στέγνονὸν R, στεγνώνων N 5 μὶνι et ἐναπομίνι R 6 καθαρὼς R, ἐρυθρὸς N 8 τελιὸσ(ης) κρόκου in marg. R, om. N 9 ἐνάπὸμίν(ὸν) R 10 ὑπερ R, ὑπὲρ N 12 τῶν πετάλων om. N 16 ξιρ(ὸν) R 18 οὗ R, οὗ et in marg. ὃν N 19 καὶ om. R; N haec exhibet : τρίψας ἐπὶ μαρμάρου καὶ ποτίσας ξήρανον 24 κὲ μίξας R 30 ένη R, ἔνι N 32 αλοὺ μὲνγιαμενις R, ubi τ et γ legi possit; ἁλὸς μεντιαμένις N

constringens. Postea in phiala cineri impone, et sexties sedimentum eleva miscens cum materia, quae ascendat, donec sal ammoniacum fiat maxime rubrum. Postea solve in aqua tepida, corpusque sistat sine, aquam vero abice. Hoc fac totiens, donec nihil salis maneat, maneat vero crocus purus. Hic crocus dicitur perfectus.

XCVIII, 13. *Perfectio croci.* Arsenicum rubrum elevatum, quod ex hoc croco manserit, aurum melius calcinat quam alia materia ex elevatorio <defluens>. Fac huiuscemodi arsenici ordinem, et huic ordini petala auri impone, et auri petalis impone arsenicum. Atque ita fac, donec velis, et quater eleva : atque ita fac, donec album ascendat sal ammoniacum, et croci tinctura cum auro calcinato maneat. Aurum siccum in pila aenea validissime tere, et super marmor cum aceto deiecto rursus tere : et hoc ipsum pone in cochleario, ut comprimatur. Et rursus super marmor tere, et imbibe, et sicca, donec tactum tuum fugiat. Huius auri calcinati sume uncias duas et croci perfectissimi uncias quattuor, et super marmor cum aceto deiecto contere, et in igne constringe in cochleario vitreo : hoc fiat ter. Et pone in duobus fusoriis, misce, et claude asphalti ope; et sint in furno reverberationis dies sex. Postea sume hydrargyri detenti et elevati uncias duas, et cum sulphuris oleo super porphyrum corpora, et in cochleario ferreo constringe in igne, et oleo imbibe in furno reverberationis. Hoc fac tricies, vel donec rubor cum humiditate insit. Postea sume chalcanthi litram unam et unam salis nitri et aluminis iamenis litram dimidiam, et bene in pila aenea contere, et cum ipsis unciam unam

[croci

σιδήρου μετ᾽ αὐτῶν, καὶ καταστάλαξον δι᾽ ἄμβικος, καὶ σύναξον τὸ ὕδωρ, καὶ φύλαξον. εἶτα λάβε <πέντε> λίτρας ὕδατος πεποιημένου ἐκ κασσιτέρου καὶ ὠμοῦ ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου, ὡς οἶδας, καὶ τίθει ὁμοῦ, καὶ ἀναβίβασον διὰ ἰάμβικος τὸν εἰρημένον χρυσὸν καὶ τοῦ κρόκου μεμιγμένου καὶ ἠρυθρωμένου καὶ τοῦ ἑρμοῦ τοῦ κατόχου καὶ καταβιβασμένου μετὰ ἐλαίου τοῦ προειρημένου ὀγ. δύο, καὶ σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ μετὰ τοῦ προειρημένου ὕδατος, καὶ στέγνωσον ἐν κοχλιαρίῳ ὑελίνῳ ἐπὶ χαύνου πυρός· τοῦτο πότισον καὶ στέγνωσον τριακοντάκις, καὶ μετὰ <ταῦτα> λειώσας λεπτοτάτως θὲς ἐν σωλῆνι ἰάμβικος. καὶ ἐκ τούτου τοῦ ὕδατος γίνεται ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἰάμβικος <ξηρόν>, καὶ καταστάλαξον ἐπάνω ὕδατος νεαροῦ, ἕως οὗ ὅλον τὸ ξηρὸν τὸ ἐν τῷ σωλῆνι τοῦ ἰάμβικος λυθῇ. καὶ λυθὲν σύμπηξον ἐν ἰάμβικι ὡς μέλι, καὶ θὲς ἐπάνω πορφυροῦ, καὶ λείωσον, καὶ λυθήσεται. καὶ εἰ μὴ λυθῇ ὅλως, πότισον μετὰ τοῦ ὑποστάθμου τοῦ λελυμένου, καὶ στρέψον αὐτὸ ἐν τῷ ἰάμβικι. εἶτα λείωσον ἐπὶ μαρμάρου, ἕως οὗ ὅλον λυθῇ. εἶτα ἐν ἰάμβικι σύμπηξον διδοὺς πῦρ χαῦνον, ἕως οὗ γένηται ἔλαιον. ἐκ τούτου <τοῦ> ἐλαίου θὲς ἕνα σταθμὸν ἐπάνω πεντακισχιλίων καὶ πεντακοσίων σταθμῶν ἑρμοῦ ὠμοῦ ἢ μολύβδου ἢ σιδήρου, ἢ οὗ ἂν θέλῃς σώματος, καὶ ἐκ τούτου τοῦ σώματος θὲς ἕνα σταθμὸν ἐπάνω δισχιλίων μολύβδου ἢ ἀργύρου, καὶ ἔσται χρυσὸς κάλλιστος.

XCVIII, 14. Ποίησον καπιτέλουμ, ὡς οἶδας,καὶ φύλαξον τὸ ἔλαιον, ὃ ἐξέβαλες | ἐκ τούτου τοῦ καπιτελίου, καὶ τὸ ἐναπομένον κάτω φύλαξον. ἐκ τούτου τοῦ κάτω φύλαξον ὅσον δύνῃ ἔχειν ἐκ τῆς ἰλύος δύο λίτρας. εἶτα μῖξον μετὰ τῶν δύο λιτρῶν μίαν λίτραν ἁλὸς κοινοῦ λευκοῦ, καὶ λείωσον αὐτὰ ἐν θυείᾳ, εἶτα ἐπὶ πορφυροῦ ποτίζων μετὰ ὄξους, ἐν ᾧ ἔθηκας ἅλας λευκὸν εἰς F. 90v.

1 αυτὸν R, αὐτοῦ N **2** ὕδωρ sequitur καὶ πότισον, sed haec verba punctis deleta sunt πέντε addidi ob ε in λάβε; nisi malis [symbol] δέκα, scil. [symbol] ι, ob sequens υ in ὕδωρ; vel β′ [symbol] ob λὰβ (ita enim scriptum est) **9** ἐν χαύνῳ πυρὶ N **10** ταῦτα addidi [symbol] R, τρίψον (imo μετάτριψον) N καὶ ἐκ τούτου — ἰάμβικος om. N **12** ξηρόν addidi; cf. l. 13 **14** σύμιξον R, σύμμιξον N **16** του ιπὸστάθμου R, τοῦ ὑποστάθμου N στρέψων R, τρίψων N **17** ὅλον om. N **18** (δι)δοὺς R, καὶ δὸς N **19** τοῦ addidi **20** μο ♄, scil. μολόβδου ♄ R, μ ♄ N θελείς R, θέλῃς N **22** (εστι) R, ἔσται N Post l. 23 vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea **25** ἐναπόμίνον R **26** δύνασαι N, omisso ἔχειν **27** ὑλιός R, ὑλίος N **28** αλες R, ἅλες N

ferri; et per alambicum destilla, et aquam collige, et serva. Postea sume litras <quinque ?> aquae e stanno et hydrargyro crudo elevato confectae, ut scis; et una pone, et aurum, quod diximus, per alambicum eleva et croci mixti et rubrefacti et hydrargyri detenti et deiecti cum oleo, quod diximus, uncias duas; et corpora super porphyrum per aquam, quam diximus; et in cochleario vitreo super ignem laxum constringe : hoc imbibe et constringe tricies; postea tere minutissime, et in alambici tubo pone. Ex hac aqua fit in fundo <siccum quid> : destilla super aquam novam, donec omne illud siccum, quod in alambici tubo inest, solvatur. Cum solutum sit, in alambico compinge, ut mellis speciem praebeat, et super porphyrum pone, et tere; et solvetur. Nisi solvatur omnino, imbibe sedimento soluto, et in alambico converte. Postea in marmore tere, donec omne solvatur. Postea in alambico compinge, ignem incendens laxum, donec oleum fiat. Huius olei pondus unum quinque millibus et quingentis ponderibus hydrargyri crudi seu plumbi, seu ferri, seu cuiusvis corporis impone; et huius corporis pondus unum impone duobus millibus plumbi seu argenti; et erit aurum pulcerrimum.

XCVIII, 14. Fac capitellum, ut scis, et oleum serva, quod ex hoc capitello extraxeris; remque,quae deorsum manserit, serva. Huius rei, quae deorsum manserit, tantum serva ut faecis duas litras habere possis. Postea cum his duabus litris misce salis communis albi litram unam, et in pila tere, et postea super porphyrum imbibe aceto, in quo posuisti sal album

ἥλιον. καὶ ξήρανον, καὶ δὸς πιεῖν, καὶ ξήρανον ὅλην τὴν ἡμέραν. καὶ ὅταν γένηται ὥρα ἑσπερινή, θὲς εἰς δύο τέστα οὕτως ὑγρὸν μετὰ ὄξους. καὶ ἔστωσαν κεκλεισμέναι αἱ ὀπαὶ τῶν τέστων, καὶ ἔστω μία ὀπὴ μικρὰ ἐν τῷ ἄνω μέρει τοῦ τέστου, δι' οὗ ἐξελεύσεται τὸ ὄξος. καὶ τίθει ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ διανυκτερεῦσαι οὐ λίαν θερμῷ, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐξέλευσιν τῶν ἄρτων. εἶτα ἔξελε, καὶ οὕτω γενέσθω τρεῖς ἡμέρας ὡς πρότερον. εἶτα πλῦνον μετὰ ὄξους, ἕως οὗ ὅλον τὸ ἅλας ἀναχωρήσῃ. εἶτα θὲς μετὰ τοῦ εἰρημένου θείου ἰσόσταθμον στυπτηρίαν ὀρεινήν, καὶ τρῖβε ἐν θυείᾳ, πρότερον ὡς ἐποίησας, κατὰ πάντα. ὅσον βαρὺ τὸ εἰρημένον θεῖον, τοσοῦτον μῖξον αὐτῷ ἁλὸς νίτρου, καὶ λυθήτω ὁμοῦ ἐν φιάλῃ τιθεμένῃ ἐν τῇ στάκτῃ, καὶ ὅταν λυθῇ, γενήσεται λίθος. λείωσον αὐτὸ ἐν θυείᾳ. καὶ ἐπὶ πορφυροῦ πότισον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μετὰ ὄξους, εἶτα πλῦνον μετὰ ὄξους καὶ νίτρου, εἶτα θὲς μετ' αὐτοῦ ἰσόσταθμον στυπτηρίαν σχιστήν, καὶ ξηρὸν λείωσον ἐν θυείᾳ, καὶ ξηρὸν σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ θὲς εἰς τὸ ἀναβιβασθῆναι. καὶ ἔστω ὁ ἴαμβιξ ἐπάνω, ἵνα δυνηθῇς. πότε γενήσεται ὕδωρ, καταστάλαξον. Τότε, ὄντος ἐπάνω τοῦ ἰάμβικος, δὸς πῦρ ἡμερόνυκτον ἕν, καὶ ἀναβήσεται λευκόν. τότε μεταποίησον, ἕως οὗ γένηται ὡς κρύσταλλον. ἐκ τούτου ἀναβιβασμένου | θὲς μίαν ὀγ. μεμετρημένην ἄνω καὶ κάτω ἐπὶ τεττάρων λιτρῶν τοῦ μαλάγματός σου ἐν τῷ ἀγγείῳ, ὡς οἶδας, καὶ κλεῖσον μετὰ πετάλων, ὡς οἶδας, τῆς αὐτῆς φύσεως. F. 91.

XCVIII, 15. <"Υδωρ πάντα λῦον.> λάβε ἓξ λίτρας ἑρμοῦ <καὶ> ὄξους καὶ μίαν λίτραν σιδήρου, καὶ καταστάλαξον ὁμοῦ. πάλιν γίνεται ἰλὺς πεπηγμένη. λείωσον λεπτῶς αὐτήν, καὶ τίθει τὸ προειρημένον ὄξος μετ' αὐτῆς ἐν τῷ ἰάμβικι, καὶ στάλαξον. τοῦτο οὕτω καταστάλαξον δωδεκάκις. ὅλον καταστάλαξον,

2 ὥρα ἑσπερινή idem valet atque ital. " *sera* " τέστᾶς R, τέστας N **5** ὁ ὄξος R, ὁ ὄζος N **9** ορ(ην) R, ὀρινήν N **11** βαρι R, βάρει N **16** ξιρ(ὸν) (λείωσον) R, ξηρὰν τρίψον N; sed ξηρὸν σωματ. et N **17** ☽ (=ἔστω) R; et alibi **18** (δι)νιθ(ης) R, δυνηθῇ N (ἵνα δυνηθῇς = *ut possis* = ital. " *come puoi* " ?) γενέσθαι N (πότε γενήσεται = " *quando diverrà* ?) καταστα-λασ(ὸν) R **21** κρίσταλον R, κρύσταλλον N **21-22** μεμετριμένον R, μεμετρημένην N **23** ὤ οἰδας R Lineam quartam et vigesimam sequitur in R linea vacua ad recipiendum titulum idonea **25** Titulum addidi ♄☽ξους RN, et in marg. ὄξους N καὶ adddi **28** ιααμβικι R, ἰδίῳ ἰάμβικι N καὶ καταστάλαξον N **29** ου καταστα(τ)λάσ(ὸν) R

in sole. Et sicca, et cura bibat, et sicca totum diem. Et cum hora vespertina veniat, <hanc rem> pone in duabus testis humidam cum aceto. Et clausa sint testarum foramina, et in testae parte superiore sit parvum foramen, quo foramine acetum exibit. Et pone in furno pistorio non valde calido, sed cum panes extracti sint, ibique noctem transigat. Postea detrahe; atque ita res se habeant tres dies, ut prius. Postea, acetum adhibens, lava, donec totum sal resiliat. Postea cum sulphure, quod diximus, idem aluminis montani pondus misce; et prius in pila tere, ut fecisti. Quod est pondus sulphuris, de quo locuti sumus, tantumdem cum ipso salis nitri misce; et una solvatur in phiala in cinere posita. Cum solutio facta est, fiet lapis. Hunc lapidem in pila tere, et super porphyrum imbibe, diem unum, aceto. Postea lava, acetum adhibens et nitrum; postea pone cum ipso idem aluminis scissi pondus; et cum siccum sit, in pila tere, et super porphyrum corpora, et cura ascendat. Et sit alambicus desuper quantum fieri possit. Cum fiet aqua, destilla. Tunc — et alambicus desuper sit — diei et noctis spatium ignem incende; et album ascendet. Tunc operationem renova, donec fiat crystalli instar. Huius <materiae> elevatae unciam unam quattuor malagmatis tui litris impone et suppone, in olla, ut scis, et claude, petala eiusdem adhibens naturae, ut scis.

XCVIII, 15. *Aqua omnia solvens.* Sume hydrargyri et aceti litras sex, et ferri litram unam, et una destilla. Rursus fit faex compacta. Ipsam minutatim tere, et acetum, quod diximus, cum ipsa in alambico pone, et destilla. Hoc ita destilla duodecies; omne destilla,

ὅπως ἔχῃς ἐκεῖθεν ἓξ λίτρας ὄξους κατεσταλαγμένου. πάλιν λείωσον οὕτω τὸ προειρημένον ὄξος καταστaλάζων μετὰ μιᾶς λίτρας νεαροῦ ῥινίσματος σιδήρου δωδεκάκις, ὡς ἀνωτέρω ἐποίησας, καὶ θὲς εἰς τὰς ἓξ λίτρας τούτου τοῦ ἐνόντος ἐν τῇ φιάλῃ μίαν λίτραν διαυγοῦς γῆς, καὶ στραφήσεται εἰς ὕδωρ, καὶ γενέσθω ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δίχα πυρός. εἶτα θὲς τὸ ὕδωρ τὸ κατεσταλαγμένον εἰς ἥλιον μετὰ φιάλης ἡμέρας πεντεκαίδεκα, καὶ νυκτὸς μετατίθει ἀπὸ τῆς δρόσου καὶ τοῦ ὑετοῦ, καὶ συμπαγήσεται. ἐκ τούτου θὲς ἕνα σταθμὸν ἐπὶ δισχιλίων ἑρμοῦ ὠμοῦ, καὶ γενήσεται χρυσός. τοῦτο τὸ ὕδωρ λύει ἅπαντα τὰ σώματα καὶ τὰ πνεύματα εἰς ὕδωρ.

XCVIII, 16. Λείωσον δύο λίτρας θείου λεπτοτάτως, καὶ σωμάτωσον ἐπὶ πορφυροῦ μετὰ ὕδατος ἁλὸς νίτρου καὶ χαλκάνθου, καὶ καταβίβασον διὰ ἰάμβικος μετάγων τὴν ὑποστάθμην τὴν τετριμμένην μετὰ τοῦ καταβιβαζομένου· καὶ τοῦτο ποίησον δωδεκάκις. ῥῖψον τὸ ὕδωρ, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, καὶ πάλιν καταβίβασον τὰς εἰρημένας δύο λίτρας τοῦ θείου, ὡς πρότερον ἐποίησας μετὰ ὕδατος | νεαροῦ τοῦ εἰρημένου, ἁλὸς δηλονότι νίτρου καὶ χαλκάνθου, δωδεκάκις. πάλιν, κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, τρίτον ποίησον μετὰ τοῦ εἰρημένου νεαροῦ ὕδατος δωδεκάκις. εἶτα θὲς τὸ προειρημένον ὕδωρ ἀνὰ μέσον δύο τέστων, καὶ μὴ ἔστω ἐκεῖ ὀπή, καὶ ἔστω τὸ στόμα ἀμφοῖν ἠσφαλισμένον. καὶ βάλε ἐν φούρνῳ ῥεβερμπερατζιόνις ἡμέραν μίαν, καὶ γενήσεται θεῖον λευκὸν ὡς χιών. ἐκ τούτου θείου τίθει μίαν λίτραν εἰς δύο λίτρας τοῦ προειρημένου ὄξους τοῦ κατεσταλαγμένου μετὰ τοῦ σιδήρου, καὶ τίθει ἐν ἰάμβικι, καὶ σύμπηξον ὡς πέταλα. καὶ τὸ ὕδωρ, ὃ καταβιβάσῃς, φύλαξον, καὶ πάλιν μετὰ τοῦ προειρημένου ὄξους νεαροῦ ἑκάστην φορὰν καταστάλασσε καὶ συμμίγνυε, ἕως οὗ γενήσεται ἔλαιον. ὅπερ, ὅταν γένηται, ὀφείλεις πυρῶσαι μετὰ κάρφου, εἴ ἐστιν ἔλαιον ἢ οὔ. καὶ εἴ ἐστιν ἔλαιον, τίθει μίαν σταγόνα ἐπὶ ὠμὸν ἑρμῆν ἐπὶ πυρός, καὶ συστρέφει αὐτὸ εἰς σῶμα στερεόν. ἐκ τούτου τοῦ ἐλαίου, ἢ τοῦ λίθου,

F. 91v.

4 τούνουντος R, τοῦ ἐνόντος N **11** post hanc lineam vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea **12** λέπτοτάτου R **14** μετάγ(ὸν) R, τοῦ μετὰ γ′ N **15** καταβιβαζόμένον R **18** τον οιρειμένον R, τὸ εἰρημένον N **22** σχῦμα R, στόμα N εἰσφαλεισμένον R, ἀσφαλισμένον N **24** ὡσεὶ N **29** γενίσετε R, γενήσεται et in marg. γένηται N ὀφίλης R, ὀφείλει N **30** κάρφων N **32** εισῶμα R

ut inde aceti destillati litras sex habeas. Rursus tere ita acetum, quod diximus, cum novi ramenti ferri litra una duodecies destillans, ut supra fecisti; et litris sex eius rei, quae in phiala inest, terrae clarae litram unam adde; et vertetur in aquam. Haec operatio in unius diei spatio absque igne fiat. Postea aquam destillatam soli expone, in phiala, dies quindecim; et noctu a rore et pluvie prohibe; et compingetur. Huius aquae pondus unum duobus hydrargyri crudi millibus <ponderibus> impone; et fiet auri instar. Haec aqua omnia corpora omnesque spiritus in aquam solvit.

XCVIII, 16. Tere sulphuris litras duas minutissime, et super porphyrum cum salis nitri et chalcanthi aqua corpora, et cura per alambicum descendat, sedimentum tritum cum <aqua> illa, quae descendant, coniungens. Et hoc fac duodecies. Aquam abice, quia non utilis est; et rursus cura descendant, duodecies, duae illae sulphuris litrae, ut prius fecisti, cum aqua nova, de qua diximus, salis scilicet nitri et chalcanthi, ea ratione, quam diximus. Tertium operationem renova cum nova aqua, de qua locuti sumus. Postea aquam, quam diximus, in duabus textis pone; ibique nullum sit foramen : utriusque testae os firmatum sit. Et in furno reverberationis pone diem unum, et sulphur album fiet, nivis instar. Huius sulphuris litram unam pone in duabus aceti, quod supra diximus, cum ferro destillati, litris; et in alambico colloca, et compinge in petala. Et aquam, quae descendat, serva; et rursus cum aceto, quod diximus, in vice unaquaque renovato, destilla et commisce, donec oleum fiat. Quod cum factum sit, paleam incendens inflammare debes, ut <explores> sitne oleum an non. Et si oleum est, guttam unam, in igne, hydrargyro crudo impone; ipsumque in corpus solidum vertit. Huius olei seu lapidis

τίθει μίαν ὀγ. ἐπὶ τετταράκοντα τοῦ μαλάγματός σου, μεθ᾽ ὃ τεθῇ ἐν τῇ θυείᾳ, καὶ κλεῖσον, ὡς οἶδας, καὶ δὸς πῦρ ἐπὶ ἡμερόνυκτον, καὶ γενήσεται ὃ θέλεις. καὶ οὐ δεῖ τεθῆναι ἐν στάκτῃ, ὅτι ὅλον ἐστὶ καθαρόν. ἐκ τούτου τοῦ θείου θὲς ἓξ ὀγ. ὁμοῦ μετὰ ἓξ ὀγ. κρόκου σιδήρου καλλίστου ἐν ἰάμβικι, καὶ τίθει ἐπάνω τῶν εἰρημένων δύο λιτρῶν, καὶ κατασταλάξει τὸ ὄξος, καὶ ἐναπομενεῖ ἔλαιον ἐρυθρόν, καὶ τελείως ποιήσει, ἐπὶ τὸ μάλαγμα τοῦ χρυσοῦ, χρυσὸν τέλειον. ὁμοίως ποιεῖται εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἄργυρον.

XCVIII, 17. Λάβε ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου λίτραν μίαν, καὶ σωμάτωσον ὁμοῦ μετὰ μιᾶς ὕδατος | ἁλὸς νίτρου καὶ χαλκάνθου ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ καταστάλαξον δι᾽ ἄμβικος. τοῦτο ποίησον ὀκτάκις, ἕως οὗ μηδὲν τοῦ ἅλατος ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ ὕδωρ. καὶ ῥῖψον τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ. εἶτα ποίησον πάλιν καὶ πάλιν, ἤγουν τρίς, ἐν ἑκάστῃ φορᾷ, ὡς πρότερον ἐποίησας, λαγαριαζόμενος ἢ φωρῶν ἐν ἑκάστῃ φορᾷ. εἶτα λάβε τέτταρας ὀγ. ἁλὸς ἀλκαλὶ καὶ ὀγ. μίαν βοραχίου, καὶ λείωσον ὁμοῦ ταῦτα μετὰ μιᾶς λίτρας ἑρμοῦ, καὶ ζύμωσον μετὰ σαπουνίου χαύνου, ὡς γενέσθαι ζύμην σκληράν, καὶ ποίησον καταβῆναι διὰ μπότου μπαρπότου. καὶ ἐκ μιᾶς λίτρας εὑρήσεις πέντε ὀγ. τελείας σελήνης. F. 92

XCVIII, 18. Λάβε μίαν λίτραν ῥινίσματος σιδήρου, ἀρσενικοῦ ἑξάκις ἀναβιβασμένου ὀγ. τέτταρας, ἁλὸς νίτρου ῥωμανοῦ ὀγ. μίαν, στέατος ὑέλου ὀγ. μίαν. ταῦτα λεπτοτάτως τετριμμένα σύντριβε ὁμοῦ μετὰ τοῦ εἰρημένου ῥινίσματος, καὶ βάλε ἐν φιάλῃ, καὶ τίθει ἐπ᾽ ἀνθράκων. καὶ ὅταν ἴδῃς τὸ ἀρσενικὸν ἀναβαῖνον, ἐξάγαγε τοῦ πυρός, καὶ ψυχρανθὲν σύντριψον, καὶ τὸ ἀναβὰν θὲς μετὰ τῆς αὐτῆς ἰλύος τῆς μελαίνης, καὶ σύντριψον αὐτὸ ὅλον ὁμοῦ, καὶ σωμάτωσον μετὰ σαπουνίου τῶν παννίων,

1 μαλαγμάτοσου R μεθὼ R, μεθ᾽ ὃ N **6** του ειρειμένου R, τοῦ εἰρημένου N **7** ἐναπὸμίνι R, ἐναπομένει N **8** [symbol] [symbol] (scil. χρυσοῦ, χρυσόν) ποι^τοι R, ποίει N **12** ἑαυτοὺ R **15** ὡς πρότερον — φορᾷ om. N **16** λὸγαριαζώμενον ἡ φῶρόν R **19** μπότουμ μπαρπότουμ N **20** ε′ ὀγγ. N **21** Vacant lineae tres partes ad recipiendum titulum idoneae **23** ϛ′ ἀναβ. R, ἓξ ἀναβ. N **24** ὑέλου RN **28** τη αὐ^τ R, τῆς αὐτῆς N **29** τον πανοίον R, τοῦ πανίου N

unciam unam quadraginta malagmatis tui unciis impone, postquam in pila positum est; et claude, ut scis; et diei et noctis spatium ignem incende : et fiet quod vis. Huius sulphuris uncias sex cum sex croci ferri pulcerrimi sex unciis in alambico pone, duabusque illis litris, quas diximus, impone, et stillabit acetum, et manebit oleum rubrum; et perfecte efficiet, auri malagmati impositum, aurum perfectum. Eadem ratione ad aurum atque ad argentum operatio fit.

XCVIII, 17. Sume hydrargyri elevati litram unam, et cum litra una salis nitri et chalcanthi super porphyrum corpora, et per alambicum destilla. Hoc fac octies, donec nihil salis habeat aqua. Et hanc aquam abice, quia inutilis est. Postea fac iterum et iterum, ter scilicet, in vice unaquaque, ut prius fecisti, purgans et vestigans in vice unaquaque. Postea sume quattuor salis alcali uncias et borachii unciam unam, et haec cum hydrargyri litra una contere, et cum sapone laxo contere, ut fermentum durum fiat; et per potum barbotum descendat cura. Et e litra una quinque perfecti argenti uncias invenies.

XCVIII, 18. Sume ramenti ferri litram unam, arsenici sexties elevati uncias quattuor, salis nitri romani unciam unam, adipis hyeli unciam unam. Haec minutissime trita contere cum ramento, quod diximus, et pone in phiala, et carbonibus impone. Et cum arsenicum ascendens videas, ex igne detrahe; et cum frigefactum sit, contere; et quod ascendat pone cum ipsa faece nigra, et hoc omne contere, atque ita corpora cum sapone, quo ad pannos lavandos utimur,

οὕτως ὥστε γενέσθαι ὅλον σκληρόν. καὶ ποίησον καταβῆναι διὰ μπότου μπαρπότου. ἐκ τούτου καταβάντος λάβε μίαν λίτραν, καὶ ποίησον μάλαγμαν ἐκ δύο βενετζιανῶν καὶ μετὰ τεττάρων μερῶν ἑρμοῦ. καὶ ὅταν ἡ λίτρα τοῦ εἰρημένου καταβιβασμένου λυθῇ ἐν τῷ χωνίῳ, τίθει ἐπάνω κατ᾽ ὀλίγον τὸ μάλαγμαν, ὅπως καλῶς πίῃ, καὶ παρευθὺς θὲς δώδεκα βενετζιανοὺς | ἐπάνω, καὶ λυθήσεται ὅλον. εἶτα λείωσον εἰς θυείαν πορφυρᾶν, καὶ ἀναβίβασον, ὅπως χωρισθῇ ὁ ἑρμῆς, καὶ τὸ ἐναπομένον ἐν τῷ πυθμένι φύλαξον. μετὰ τούτου τοῦ πεφυλαγμένου τίθει ἰσόσταθμον αὐτῷ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ἀναβιβασμένου, καὶ σωμάτωσον καλῶς ἐπὶ πορφυροῦ, καὶ πότισον μετὰ ὄξους ὠμοῦ εἰς τρόπον νοτίζοντος. καὶ στέγνωσον ἐν κούπᾳ σιδηρᾷ ῥίπτων μετὰ σιδήρου ἐπὶ ἀνθράκων λεπτῶς, μή ποτε ἐκπηδήσῃ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας. πάλιν λείωσον, καὶ πότισον, καὶ στέγνωσον ἐν κούπᾳ σιδηρᾷ, ὡς πρίν. καὶ τοῦτο ποίησον εἰκοσάκις, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναβίβασον ἐν φιάλῃ, καὶ πάλιν λείωσον ἐξ ἅπαντος ἑπτάκις. εἶτα λείωσον καὶ λῦσον εἰς ὕδωρ καθαρόν, θερμὸν ἢ ψυχρόν, καὶ κατασταθήτω ὀλίγον. εἶτα ἀπόρριπτε τὸ ὕδωρ, ἕως οὗ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας <ἀναχωρήσῃ>, διότι ἀναχωρήσει, καὶ τὸν εἰρημένον κρόκον φύλαξον ἐν ὑέλῳ. τότε πεποιημένος ἐστὶν ὁ κρόκος. εἶτα δὸς πῦρ ἡμερόνυκτον ὑπὸ φιάλην τινὰ ἔχουσαν πλατὺν στόμα, ἤγουν τράχηλον. ἐνέστω ὁ ἑρμῆς ὅσον θέλεις, ἕως οὗ γένηται κάτοχος, πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἢ πλέον. εἶτα λάβε τούτου κατόχου ἑρμοῦ ὀγ. μίαν καὶ τοῦ εἰρημένοι κρόκου ὀγ. τέτταρας, καὶ σωμάτωσον καλῶς ἐπὶ πορφυροῦ μετὰ μιᾶς ὀγ. χρυσοῦ τετιτανωμένου ἐν φούρνῳ ῥεβερμπερατζιόνις κείμενον ἡμερόνυκτον ἐν πίνακι σιδηρῷ. καὶ ἐὰν ἐκεῖ ἕως ὀκτὼ ἡμερῶν γένηται, διπλάσιον ἢ τριπλάσιόν ἐστιν, ὅτι κρείττονα βαφὴν

2 μπότουμ μπαρπότουμ R **3** βένετζιάνον R **7** βένετζιάν R, βενετζιάνας^{ους} N **11** πορφυρ(ὸν) R, πορφυροῦ N **13** ρυπτ(όν) R λεπτ^{ο} R **15** κου^{πα} ϑ R, κούπᾳ σιδηρᾷ N **17** ἐξ ἅπαντος = ital. "*del tutto*" = *omnino* **20** ἀναχωρήσῃ addidi (δι)ότι, ἔστιν ὅτι et in marg. ἢ N ειρειμένον R, ἀρά^{λ}μενον N **22** ἔχουσα R, ἔχουσαν N **23** τράχύ R, τραχυ N ανιέστω (sed αν incertum) R, ἀνιέστω N **24** ιε' 6 6 RN **27** κείμενον RN **28** ὡς η' 6 6 R ἕως η' 6 6 N **29** (ἐστιν) οτι R, διότι N

ut omne durum fiat. Et cura per potum barbotum descendat. Materiae, quae descenderit, sume litram unam, et duobus usus venetianis et quattuor hydrargyri partibus fac malagma. Cum materiae, quae descenderit, litra una in fusorio soluta sit, impone, per breve temporis spatium, illud malagma, ut bene bibat; et statim duodecim *venetianos* impone; et res omnis solvetur. Postea in pila porphyrea tere, et eleva, ut hydrargyrus separetur, et quod in fundo maneat serva. Cum hoc, quod servaveris, pone idem salis ammoniaci elevati pondus, et bene super porphyrum corpora, et aceto crudo imbibe, quasi madefacias. Et in scypho ferreo constringe, ferri cuiusdam ope, lenibus carbonibus, ne sal ammoniacum exsiliet. Rursus tere, et imbibe, et in scypho ferreo constringe ut prius. Atque hoc fac vicies, et postea eleva in phiala, et rursus tere septies omnino. Postea tere et in aqua pura, calida vel frigida, solve; et aliquantulum consedeat. Postea aquam deice, donec sal ammoniacum resiliat — nam resilit — et crocum, quem diximus, in vitro serva. Tunc crocus factus est. Postea ignem, diei noctisque spatium, phialae amplo ore seu collo praeditae suppone. Insit hydrargyrus quantum vis, donec detentus fiat, quindecim dies vel plures. Postea huius hydrargyri detenti sume unciam unam et croci, quem diximus, uncias quattuor, et bene super porphyrum, cum auri calcinati in furno reverberationis litra una, corpora; atque diei noctisque spatium in tabula ferrea stet. Si ibi octo usque dies manserit, <haec res> dupla vel tripla erit, quia meliorem tincturam suscipiet : et quo

F. 92v.

λήψεται, καὶ ὅσον πλέον ἐκεῖ στῇ, τοσοῦτο πλέον αὐξήσει. εἶτα λάβε μίαν λίτραν χαλκάνθου καὶ μίαν σαλνίτρου...

XCIX, 1. Ἴσθι ὅτι ὅ ἑρμῆς ἐστι ψυχρὸς καὶ ὑγρᾶς φύσεως, F. 93.
ἀναβιβάζεται δὲ μετὰ ἀμμωνιακοῦ. λάβε οὖν ἑρμοῦ μέρη δώδεκα καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ λευκοῦ, καὶ σύντριψον ταῦτα καλῶς. καὶ πάλιν θές ἄλλο τοσοῦτον ὅσον ἔθηκας ἐξ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ λείωσον ἕως οὗ ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ ὁ ἑρμῆς. εἶτα θὲς ἐν ἀναβιβαστηρίῳ, ὡς προέφημεν. τότε ψηθήσεται ὡς στυπτηρία σχιστὴ λευκή. καὶ τοῦτό ἐστιν ἐκ τῶν μεγάλων ἔργων καὶ ὑψηλῶν. καὶ φύλαξον αὐτό. φήμη δέ ἐστιν αὐτοῦ ἵνα λάβῃς τρεῖς ὀγ. ἐκ τῆς ἀλοιφῆς τοῦ σιράχ, ἤγουν ἐξ ἐλαίου σησαμείου, ἢ ἐξ ἐλαίου ἐλαιῶν, καὶ ποιήσῃς βράσαι ἐπὶ πυρὸς ἐν ἀγγείῳ γεγανωμένῳ. καὶ πρὸ τοῦ τὸ ἔλαιον βράσαι θὲς μετ᾽ αὐτοῦ ὀγ. ἡμίσ. θείου ὠχροῦ, ἣν λείωσον κάτω λίαν, ἕως οὗ λυθῇ μετὰ τοῦ ἐλαίου. εἶτα ἐξάγαγε ἐκ τοῦ πυρός, καὶ ἔασον ψυχρανθῆναι ἐν αὐτῷ. καὶ τότε θὲς μετ᾽ αὐτοῦ ἑρμῆν ζῶντα, ὀγ. μίαν. εἶτα θὲς τὴν χύτραν ἐν πυρὶ, καὶ κατὰ βραχὺ ἀναβίβασον. τότε ὁ ἑρμῆς παγήσεται ὅλος ἐρυθρός. καὶ κρύψον αὐτόν, καὶ χαῖρε. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τίθει ἐς αὐτοῦ.

XCIX, 2. Λάβε ἑρμῆν καὶ λείωσον αὐτὸ ἐν ὀθονίῳ πυκνῷ, καὶ κρέμασον ἐν χύτρᾳ, καὶ θὲς ἐν τῷ πυθμένι αὐτῆς θεῖον, καὶ δῆσον, σκεπάσας αὐτὴν μεθ᾽ | ἑτέρας χύτρας... τὰς συναρμογὰς F. 93v.
τῶν δύο χυτρῶν. καὶ ἅψον πῦρ ἐπάνω αὐτῶν ἡμέραν μίαν ἀκεραίαν. εἶτα ἔασον αὐτὸν ψυχρανθῆναι, καὶ εὑρήσεις ἐρυθρὸν σάντιγα. τότε θὲς αὐτὸ ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἐρυθρώσεως, καὶ

ll. **3** sqq. cf. A. 626², cap. I et 627.

1 αὐξήσει ?] εξιάξη R, ἐξιάξει et in marg. πλεονάζει N **2** post σαλνίτρου in R : τα επιλυπα τουτου | f. 93 τούτου τόυ (και)φαλέου ζ<ή>τ<ει> περὶ τὰ μέσα του ια′ (και)φαλέου όπου το σιμὶον τούτω, et margini manus adpicta est. Hacceadem, sed orthographice scripta, N. Quem locum indicet scriba, incertum.
λ
4 μεροι ἤβ′ R, μέρη ἤβ′ N **9** ψυθύσετε R, ψηθήσεται N **10** υψυ R **12** σισαμίοῦ R, σισαμίου N ἐλεαωὼν R, ἐλαῶν N **15** ής [illegible] R, καὶ
τ ος
τρίψον N ἔξαγε N **17** ☽ ζόν R, ☽ ζωντα N **20** post hanc l. vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea **22** lacunam non indicant RN (ex. gr. καὶ περιχρίσας πηλῷ σοφιστικῷ vel καὶ ἀσφαλίσας **24** 69 (και) ρέαν R, 69 ἀκεραίαν N

magis ibi stet, eo magis incrementum capiet. Postea sume litram unam chalcanthi et unam salis nitri...

XCIX, 1. Scias hydrargyrum esse frigidum et humidae naturae : elevatur autem salis ammoniaci ope. Sume igitur hydrargyri partes duodecim et salis ammoniaci albi dimidiam vim. Haec contere bene. Et rursus pone salis ammoniaci quantum iam posuisti, et tere, donec in ipso hydrargyrus moriatur. Postea pone in ascensorio, ut iam diximus. Tunc in partes conteretur, aluminis scissi instar : et hoc est e magnis atque excelsis negotiis. Ipsum serva. Ipsius fama est oportere unguinis seracei, seu olei sesamini, seu olei olearum uncias tres sumas, et super ignem in vase stanno inducto fervefacias. Antequam oleum fervescit, cum ipso sulphuris viridis semunciam pone, et hanc ipsam tere valde, donec una cum oleo solvatur. Postea detrahe ex igne, et in ipso frigefiat sine. Tunc ipsi hydrargyri vivi unciam unam adde. Postea igni ollam impone, et cito eleva. Tunc hydrargyrus compingetur omnis, et rubrum sumet colorem : ipsum conde, et vale. In omnibus negotiis adhibe ipsius aliquantum.

XCIX, 2. Sume hydrargyrum, et in linteolo spisso tere, et in olla suspende, ipsiusque in fundo sulphur pone; et liga et tege alteram adhibens ollam, duarumque ollarum coniunctiones <firma ?>. Et ipsis totum integrum diem ignem incende. Postea frigefiat sine, et santigem rubrum invenies. Tunc hoc ipsum in rubrifi-
[cationis negotiis pone, et

χαρήσει μετ᾽ αὐτοῦ, ὅτι ἐν αὐτῷ εἰσι θαυμάσια μεγάλα καὶ ἀναρίθμητα. καὶ εἰ θελήσεις μετὰ ἑρμοῦ ζῶντος συμπῆξαι, ἐξελεῖς αὐτὸν πεπηγότα. καὶ εἰ θελήσεις αὐτὸν λευκᾶναι, λείωσον αὐτὸν μετὰ φιμυθίου καὶ μετὰ σὰλ ἀλκαλί, καὶ αὔξησον ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν λείωσιν καὶ τὴν πότισιν. καὶ τότε αὐτὸς λευκανθήσεται ὥσπερ ἀναβιβασμένος ἐν ἀναβιβαστηρίῳ. εἰ δὲ θελήσεις ὅπερ ἡ βαφὴ αὐτοῦ κοκκινίζῃ καὶ διαιωνίζῃ, λείωσον αὐτὸν μετὰ χαλκάνθου καὶ μετὰ κρόκου σιδήρου καὶ μετὰ ὕδατος ἁλὸς ἀμμωνιάκου. καὶ τότε διαμένει ἐρυθρός, καὶ ἡ ἐρυθρότης αὐτοῦ ἐστι διαμένουσα. τότε φύλαξον.

XCIX, 3. Εἰ δὲ θελήσεις, ποίησον σωλῆνα ἐκ κηροῦ, καὶ περίχρισον αὐτὸν πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ ἀφ᾽ οὗ ξηρανθῇ ὁ πηλός, ποίησον ἐν αὐτῷ ὀπήν, ἕως <οὗ>, τοῦ πηλοῦ ῥαγέντος, φθάσῃς τὸν κηρόν. καὶ οὕτω πυρώσας αὐτὸν ἔξαξε τὸν κηρόν, καὶ θὲς ἐν τῷ σωλῆνι ἑρμῆν ζῶντα, καὶ κλεῖσον τὴν ὀπήν, καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ, ἐν ᾗ ἐστιν μόλυβδος ἀναλελυμένος, καὶ ὑπ᾽ αὐτὴν ἅψον πῦρ δυσὶν ὥραις. καὶ παγήσεται αὐτὸς ὡς λίθος λευκός. καὶ φύλαξον εἰς τὰ ἔργα σου.|

XCIX, 4. Λάβε ἰνδανικὸν ἢ καλὸν ἰμπέραυλον παχύν, ὅπερ χρῖσον πηλῷ σοφιστικῷ. εἶτα θὲς ἐν αὐτῷ ἑρμῆν ζῶντα, ἕως οὗ ὁ κάλαμος πλησθῇ. εἶτα χρῖσον αὐτὸ πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ ὁμοίῳ σχήματι καλάμῳ μολύβδου, καὶ λῦσον τὸν μόλυβδον, ὥστε περισχεθῆ<ναι> ὅλον τὸν κάλαμον, ἕως οὗ δι᾽ ὅλου σκεπασθῇ ὑπὸ τοῦ μολύβδου. τότε ἔασον ἵστασθαι, ἕως οὗ ψυχρανθῇ. εἶτα περίχρισον ἐκεῖνον τὸν μόλυβδον πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ ἔασον ψυχρανθῆναι, ὥστε ξηρανθῆναι. εἶτα ἅψον πῦρ ἐπάνω τοῦ καλάμου, ἕως οὗ ὁ μόλυβδος λυθῇ ἐν τῷ πηλῷ τῷ σοφιστικῷ, καὶ ἡ ὀσμὴ τοῦ μολύβδου πήξῃ τὸν ἑρμῆν ἐν τῷ καλάμῳ. εἶτα ψυχρανθήτω καὶ βληθήτω, καὶ F. 94.

2 θελείσεις λύσε sed λύσε punctis deletum R, θελήσεις, om. λ. N, **3** εξὲλεις R, ἐξελεῖς N **4** σὰλ κάλῃ N **5** τὴν ꝭ R, τὴν τρίψιν N **7** θελήσεις ὅπερ, cf. “ *velis quod* „ = *vorrai che* ital. **9** (δι)αμένη ἐρυθρὸν R **12** σολῖνα R, σολίνα et in marg. σολῆνα N **13** οὗ addidi ἐξαξε RN **14** τῶ σολίνη R, τῷ σ. N **16** β′ ὡρες R, β′ ὥρας N λῖθῶν λευκῶν R, λίθος λευκὸς N **18** ινδαῶνικοὺ R καλῶς N; et revera in R compendium minime certum est **21** ὁμίο σχύματι καλὰμω R, ὅμοιον σχήματι καλάμου N **24** τον μο ♄, scil. τὸν μό<λυβδον> ♄ R, τὸν μιζ et in marg. ♄ N **28** βλυθύτω R, λυθήτῶ N

hoc ipso laetaberis, quia in ipso miracula magna et innumera sunt. Et si volueris cum hydrargyro vivo compingere, ipsum compactum sumes. Et si ipsum dealbare volueris, ipsum cum cerussa et sale alcali tere, et ipsius contritionem et imbibitionem auge. Et tunc albescet quasi elevatus in elevatorio. Si vero volueris ipsius tincturam coccino tingui et permanere, ipsum cum chalcantho et ferri croco et aqua salis ammoniaci tere. Et tunc permanet ruber, ipsiusque rubor stabilis est. Tunc serva.

XCIX, 3. Si autem voles, fac tubum e cera, ipsumque luto sophistico circumungue; cum vero lutum arefactum sit, fac in ipso foramen, donec, perrupto luto, ad ceram pervenias. Atque ita ipsum inflamma, tum ceram extrahe; et in tubo hydrargyrum vivum pone; et foramen claude; et pone in olla, in qua sit plumbum solutum; et ollae ignem duas horas suppone. Et compingetur albi lapidis instar. Serva in tua negotia.

XCIX, 4. Sume indanicum seu imperaulum pulcrum, et luto sophistico ungue. Postea adde hydrargyrum vivum, donec calamus impleatur. Postea hoc ipsum luto ungue sophistico, et plumbum pone in vase in calami morem confecto, et plumbum ita solve, ut totus circumdetur calamus, donec omnino plumbo tegatur. Tunc sine stet, donec frigefiat. Postea plumbum illud luto sophistico circumungue, et sine frigefiat ita, ut siccetur. Postea ignem super calamum incende, donec in luto sophistico plumbum solvatur, atque plumbi odor hydrargyrum in calamo compingat. Postea [frigefiat et

εὑρήσεις ἐκεῖνο τὸ παγὲν ὡραῖον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ὡραιοτέρα πῆξις τοῦ ἑρμοῦ. τότε κρύψον, καὶ χρῶ αὐτῷ ἐν τοῖς ἔργοις. φήμη δὲ τούτου τοῦ ἔργου ἐστὶν ὅτι πάντα τὰ σώματα λύει, πλὴν τὸν σίδηρον <οὐ> λύει, ὅτι οὐ λαμβάνει ἐξάρτυσιν μετ' αὐτοῦ. καὶ θὲς ἐπὶ σῶμα, ὃ βούλει, καὶ λυθήσεται.

XCIX, 5. Ἐκ τούτου <τοῦ> ἑρμοῦ λάβε ὅσον θέλεις, καὶ πλῦνον αὐτὸν τεθραμμένον μετὰ ὄξους καὶ ἅλατος, ἕως οὗ ἡ μελανὶς αὐτοῦ ἐκπλυνθῇ· εἶτα ξήρανον αὐτὸν ἐν ἡλίῳ, εἶτα κήρωσον αὐτὸν μετά τινος ὕδατος τῶν τὴν γλῶσσαν δακνόντων, ἀνὰ μέσον ὀξέος καὶ πικροῦ, ἢ μετὰ ὕδατος χαλκάνθου ἐλαφρῷ πυρὶ ἢ ἐν ἡλίῳ μίαν ἡμέραν ἀκεραίαν. οὕτω ποίησον, εἶτα λῦσον αὐτόν, καὶ μεθ' ὃ λυθῇ, κήρωσον μετ' αὐτοῦ ἀρσενικὸν λελευκασμένον. εἶτα | ἐκεῖνο ὅλον θὲς <εἰς> ἀνάλυσιν, καὶ μεθ' ὃ λυθῇ, πῆξον αὐτόν. τότε ὀγ. μία αὐτοῦ βάπτει τριακοσίας ὀγ. χαλκοῦ, καὶ μετάγει αὐτὰς εἰς ἄργυρον, καὶ μετάξει ὀγ. τριακοσίας καὶ δύο μολύβδου. καὶ ἴσθι ὅτι ἡ ἀνάλυσις αὐτοῦ ἐστιν ἡ ῥίζα αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῇ τὸ ἅπαν κέκρυπται. λοιπὸν λῦσον, εἰ θέλεις, ἢ εἰς πῦρ ἢ εἰς κόπρον ἢ ἐν βαλανείῳ. τότε λύσεις μετ' αὐτοῦ πάσας τὰς τιτάνους καὶ πάντα τὰ ῥινίσματα. F. 94v.

C, 1. Ἰστέον ὅτι χρυσός ἐστι κύριος τῶν σωμάτων καὶ τῶν λίθων ὁ εὐγενέστερος, καὶ ὥσπερ ὁ ἥλιός ἐστιν ἀνὰ μέσον τῶν ἄλλων ἀστέρων πάντων ὥσπερ τις βασιλεὺς αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτοῦ συμπληροῦνται τὰ πράγματα τῆς γῆς, τά τε φυτικὰ καὶ τὰ ζωτικὰ καὶ τὰ μεταλλικά, οὕτω καὶ ὁ ῥηθεὶς κρατεῖ πᾶν σῶμα, καὶ αὐτός ἐστιν ὁ ἐλεξίρ, ἤγουν ἡ ζύμη τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ λευκοῦ, καὶ οὐδὲν τῶν μετάλλων βελτιοῦται εἰ μὴ δι' αὐτοῦ.

l. **20** cf. Albert. M., in *Mus. Chem.*, IV, p. 843; et A 627[2], 14 sqq.

2 αυτων R, αὐτὸν N **4** του θ λυει R, τοῦ θ λείει et in marg. ἴσως πλὴν τὸν θ οὐ λύει N **5** βουλησε R **7** μελαν(ὴς) R, μελανία N **8** εκπλιθὴ R, ἐκπλυνθῇ N **10** ὄξους RN **12** μεθὼ R, μεθ' οὗ et in marg. ἀφ' οὗ N **13** θὲς αναλύσην R, θὲς ἀναλύσειν N μεθ' οὗ RN **14** βάπτει R, βάψει N **15** μεταξὴς R, μετάξεις N **19** ῥινίσματα] haec verba in R sequuntur duae fere ll. vacuae ad recipiendum titulum idoneae **20** in marg. ἡλίου πέρι N
τ
22 ἄλλῶν] βαλόντων RN, et in marg. ἄλλων N; *aliorum* Avic. **23** φοί R, φυτὰ N **24** ο ριθὲν R; neutr. ob. lat. " *aurum* „ ? παντὸς σώματος N **26** βελτιουτε μὶ μι (δι) αυτοὺ R, β. εἰ μὴ δι' αὐτοῦ N

extrahatur; et illud, quod compactum sit, pulcrum invenies. Haec est pulcerrima hydrargyri compactio. Tunc absconde, et ipso in negotiis utere. Huius negotii fama est omnia per ipsum corpora solvi, praeter ferrum, quia cum ipso condituram non suscipit. Et cuivis corpori impone; et solvetur.

XCIX, 5. Huius hydrargyri sume quantum vis, et lava (postquam ipsum oleo et aceto alueris), donec ipsius nigrities elavetur. Postea in sole ipsum exsicca, et cera (aquam quamdam adhibens, quae linguam mordeat, sapori acri et amaro intermediam, seu aquam adhibens chalcanthi) levi igne seu in sole diem unum integrum. Hoc fac; postea hunc ipsum solve, et cum solutus sit, cum ipso arsenicum dealbatum cera. Postea hoc omne cura solvetur; et cum solutum sit, compinge. Tunc ipsius uncia ducentas aeris uncias tinguet, et in aurum vertit, et plumbi duas et ducentas uncias mutat. Et scias ipsius solutionem esse ipsius radicem; et in hac omnia abdita esse. Ceterum solve, si vis, sive in igne, sive in fimo, sive in balneo. Tunc per ipsum omnes calces atque omnia ramenta solves.

C, 1. Sciendum est aurum esse dominum corporum et nobilissimum lapidum; et, ut sol inter cetera (?) sidera quasi ipsorum rex est, eiusque ope omnia in terris crescunt, et vegetabilia et animalia et metalla; ita aurum in omnia corpora dominationem habet, ipsumque est elexir seu fermentum et rubri et albi; nullumque metallum nisi per ipsum in melius addu- [citur.

ὥσπερ τὸ φύραμα οὐ τελειοῦται εἰ μὴ μετὰ τῆς ζύμης, οὕτω καὶ τὰ σώματα, ὅταν λευκανεῖς καὶ ὑψώσεις αὐτά, καὶ τὴν σκωρίαν ἐξ αὐτῶν ἀφαιρήσεις, καὶ πᾶσαν δυσωδίαν ἀναιρήσεις, καὶ θελήσεις αὐτὰ βελτιῶσαι καὶ τελειῶσαι, μετὰ τοῦ χρυσοῦ τοῦτο ποιήσεις. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ἀρσενικόν, μεθ' οὗ καλλύνονται τὰ σώματα.

C, 2. Λάβε ἀρσενικοῦ ὠχροῦ μέρος τι, καὶ λείωσον μετὰ ὄξους, ἐν ᾧ λέλυται πρὸ ἑβδομάδος ἅλας. εἶτα ξήρανον, καὶ λείωσον, καὶ καῦσον μετ' αὐτοῦ | πᾶν σῶμα, ὅτι καυθήσεται. ἡ φήμη τῆς ἐξαρτύσεως αὐτοῦ ἐστιν, ἵνα λύσεις αὐτὸ εἰς χωνία χρυσοχόου, καὶ θήσεις, εἰ θέλεις, ἓν μέρος αὐτοῦ ἐπὶ δέκα μολύβδου. καὶ λείωσον τὸν μόλυβδον καλῶς, ὅτι λειοῦται. καὶ λείωσον πάλιν αὐτὸν μετὰ ἀρσενικοῦ ηὐτρεπισμένου τῆς αὐτῆς ποσότητος. καὶ θὲς ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ, καὶ σκέπασον αὐτὴν καλῶς μετὰ πηλοῦ σοφιστικοῦ, καὶ ὕφαψον ὑπ' αὐτὴν πῦρ ἀνθράκων φυσῶν ἰσχυρῶς μετὰ φυσητηρίων, καὶ τοῦτο ποίησον τρεῖς ὥρας, ἢ κείσθω ἐν φούρνῳ ὑελεψικῷ ἢ χυτραρικῷ μίαν νύκτα. καὶ ἔξελε, καὶ κήρωσον μετὰ ἑρμοῦ ἀναβιβασμένου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ λελυμένου μετὰ χαλκάνθου μικροῦ, ἕως οὗ ὁ σταθμὸς αὐτοῦ πληρωθῇ. <καὶ χῦσον> ὀγ. μίαν αὐτοῦ ἐπὶ ἑρμῆν, καὶ γενήσεται χρυσὸς κάλλιστος. F. 95

C, 3. Λάβε κοχλιάριον ἢ ἀγγεῖόν τι, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ λιθάργυρον τετριμμένον, καὶ βρασάτω μερικῶς. εἶτα θὲς ἐν αὐτῷ χρυσοῦ φύλλα, ἃ θὲς ἐν αὐτῷ, ἢ λῦσον, καὶ θὲς ἐν αὐτῷ πολλάκις, ἕως οὗ ὁ χρυσὸς δυνήσεται χαυνωθῆναι· ὃ θὲς ἐν τοῖς ἔργοις σου, καὶ χαρήσει μετ' αὐτοῦ.

C, 4. Λάβε χρυσοῦ ῥίνισμα, καὶ μῖξον μετ' αὐτοῦ ἀρσενικὸν τετριμμένον ἐν ὀθονίῳ πυκνῷ, καὶ χρῖσον τὸ ὀθόνιον πηλῷ, καὶ

2 λευκάνεις (και) ειψῶσεις R τὴσκορίαν R 6 σώματα] post hoc verbum vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea 8 πρευδομάδος 6 6 $\overset{\lambda}{\alpha}\sigma$ R. πραδομάδος 6 6 N, omisso $\overset{\lambda}{\alpha}\sigma$ 10 χωνία R 12 ϩ R, = λειοῦται; τρίβεται N 15 ἐφ' αὐτὴν R, ὑπ' αὐτὴν N 17 ιελῶψυκὼ R, ὑελοψηκῷ N 20 μικρ(ὸ) R πλήρωθι ο $^{\Gamma\Gamma}$ αὐτοῦ ἐπὶ R, πληρωθῇ ο $^{\Gamma\Gamma}$ α αὐτοῦ ἐπὶ N καὶ χῦσον addidi 23 λι ☽, scil. λι<θάργυρον> ☽ R, λιθάργυρον N, cuius margini manus adpicta est 25 ά θὲς R, ἢ θὲς N, cum in R et α et ει legi primo obtutu possit 26 ὢ θὲς R, καὶ θὲς N 27 ἐργίσου R

Ut subactae farinae massa absque fermento non perficitur, ita corpora quoque, si dealbare velis et sublimare ipsorumque scoriam omnemque foetorem auferre et in melius adducere et perficere, haec omnia auri ope efficies. Atque hoc arsenicum est, quo pulcriora corpora fiunt.

C, 2. Sume arsenici viridis partem quamdam, et cum aceto tere, in quo septem ante diebus sal solutum sit. Postea sicca et tere, ipsiusque ope omnia corpora ure, quia urentur. Ipsius condimenti fama est, oportere ipsum in aurificum fusorio solvas, et, si velis, ipsius partem unam decem plumbi partibus imponas. Tere bene plumbum, quia teritur; et rursus tere cum arsenici praeparati eadem vi. Et pone in olla stanno inducta, et ipsam luto sophistico tege, ipsique carbonum ignem suppone, et follibus valide infla : atque hoc fac trium horarum spatium. Seu in furno vitrario aut fictili noctem unam iaceat. Extrahe; atque, hydrargyrum elevatum adhibens et sal commune solutum et chalcanti exiguam vim, cera, donec ipsius pondus perficiatur. Et ipsius unciam unam hydrargyro infunde; et aurum pulcrum fiet.

C, 3. Sume cochlearium seu vas quoddam, et in ipso hydrargyrum tritum pone; et modice fervescat. Postea in ipso auri folia (quae in ipso ponas aut solvas oportet) pone; atque ita saepe pone, donec aurum laxari possit; atque hoc in negotiis tuis pone; ipsoque laetaberis.

C, 4. Sume auri ramentum, et cum ipso arsenicum tritum in linteolo spisso misce, et linteolum luto [sophistico ungue,

ἔκζεσον αὐτὸ νύκτα μίαν μετὰ πυρός. εἶτα ἔξελε, καὶ λείωσον αὐτό, καὶ πλῦνον μετὰ ὕδατος ἁλός, καὶ θὲς μετ' αὐτοῦ ἅλας καλῶς τετριμμένον, καὶ τίθει ἐν ἀγγείῳ. εἶτα θὲς ἐν φούρνῳ, ἕως οὗ γένηται τίτανος λευκή.

C, 5. Λάβε χρυσὸν κρεῖττον, ὅσον θέλεις, καὶ ποίησον ἐκ τούτου φύλλα, ἃ θερμαίνων | σβέσον εἰς ὕδωρ ἅλατος, εἶτα εἰς ἄλλον ὕδωρ μολύβδου, ἐν ᾧ ἐπὶ πολλοῦ λέλυται καὶ μεμελάνωται. F. 95v. εἶτα ἔξελε τὰ φύλλα, καὶ ἄλεσον, ἕως οὗ γένωνται ὡς κόνις, ὥστε μετὰ τοῦ δακτύλου μὴ λαμβάνεσθαι. εἶτα ἐργάζου μετ' αὐτῶν.

C, 6. Λάβε λιθάργυρον, καὶ λείωσον, καὶ ζύμωσον μετὰ ἐλαίου, καὶ τίθει ἐν χωνίῳ χρυσοχοϊκῷ, ἕως οὗ ἡ ἔνδον ἐπιφάνεια τοῦ χωνίου ἐπικαλυφθῇ. εἶτα λάβε χρυσοῦ ῥίνισμα, καὶ τίθει ἐν χωνίῳ, καὶ λυθήσεται. καὶ ὅταν ψυχρανθῇ, ἄλεσον αὐτό, καὶ φύλαξον. λάβε τούτου μέρος, ἐφ' ᾧ τιτανωθῇ, καὶ λείωσον μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἕως οὗ ποτισθῇ. καὶ τίθει ἐν ὑέλῳ, καὶ ἐπίβαλε ὄξος λίαν ὀξύτατον, καὶ ἔασον ἐν τόπῳ νοτερῷ ἡμέρας ἑπτά. καὶ τότε αὐτὸ λυθήσεται εἰς ὕδωρ ἐρυθρὸν ὡς αἷμα. τότε κήρωσον μετ' αὐτοῦ ἑρμῆν προαναβιβασμένον μετὰ χαλκάνθου καὶ ἅλατος. καὶ τοῦτο ποίησον συχνάκις μετὰ ἀλεσμοῦ καὶ στεγνώσεως, ἕως οὗ τελειωθῇ καλῶς. εἶτα θὲς <εἰς> ἀνάλυσιν, καὶ ὅταν λυθῇ, πῆξον αὐτόν, καὶ τίθει ὀγ. <πέντε> ἐπὶ ἑκατὸν ἀργύρου, καὶ ἔσται χρυσὸς καλός.

C, 7. Λάβε λίτραν μίαν κασσιτέρου, καὶ λῦσον αὐτόν. εἶτα λάβε ἕκτον μέρος αὐτοῦ ἀρσενικὸν τετριμμένον καλῶς, καὶ θὲς ἐπὶ τὸν κασσίτερον λελυμένον. καὶ οὕτω τιτανωθήσεται εὐκολώτατα.

5 κρίτον R (cf. *aurum melius*), κρείττων N · **6** α θέρμένον R, ἢ θερμαίνων N ει ὑδῶρ R **7** αλ(ὸν) ὑδῶρ R πόλου R, πολὺ N **11** λι ☽, scil. λιἐπι <θάργυρον> ☽ R, λιθάργυρον N, cuius margini manus adpicta est **13** αποκαλυφθῇ N **16** καὶ τίθει bis scriptum R **19** είς ἔμα ερυθρ(ὸν) R, εἰς αἷμα ἐρ. N **22** θὲς ανάλυσῆν R, θὲς ἀνάλυσιν N **23** πέντε addidi; om. ε' ob sequens ε in ἐπί? **25** αυ (τ supra) R, ἀντ' N

ipsumque noctem unam effervescat cura per ignem. Postea extrahe et tere, et salis aquam adhibens lava, et cum ipso pone sal bene tritum; et in vase pone. Postea in furno pone, donec calx alba fiat.

C, 5. Sume auri valde boni quantum vis, et fac folia, quae inflamma; et in salis aqua, tum in plumbi aqua (in qua diu plumbum solutum et nigrefactum sit) extingue. Postea folia extrahe, et mole, donec fiant pulveris instar, quem digitis prehendere non possis. Postea cum ipsis operare.

C, 6. Sume hydrargyrum, et tere, atque cum oleo subige, et in aurificum fusorio pone, donec interior fusorii superficies tegatur. Postea sume auri ramentum, et in fusorio pone, et solvetur. Et cum frixerit, ipsum mole et serva. Huius partem, cum calcinatum sit, sume; et cum eodem salis ammoniaci pondere tere, donec imbibatur. Et in vitro pone, et acetum fortissimum infunde, et in loco humido dies septem linque. Tunc in aquam rubram, sanguinis similem, solvetur. Tunc ipsius ope hydrargyrum iam elevatum cera, chalcanthum adhibens et sal; atque hoc fac saepe, molens et constringens, donec bene perficiatur. Postea solvatur cura; et cum solutum sit, compinge, ipsiusque uncias quinque unciis argenti centum impone; et aurum pulcrum erit.

C, 7. Sume stanni litram unam, et solve. Postea sume arsenici bene triti sextam partem, et stanno soluto impone. Atque ita calcinabitur commodissime.

C, 8. Λάβε χάλυβα καθαρώτατον, καὶ ποίησον ἐξ αὐτοῦ πέταλα λεπτότατα. εἶ|τα λάβε ἅλας κοινόν, καὶ λῦσον εἰς ὄξος ἰσχυρότατον. F. 96. εἶτα πύρωσον τὰ πέταλα τοῦ χάλυβου τρίς, καὶ ἑκάστην φορὰν σβέσον ἐν τῷ εἰρημένῳ ὄξει, καὶ οὕτως μετὰ ταῦτα λυθήσεται ὡς ἅλας.

C, 9. Λῦσον τὸν καθαρθησόμενον χρυσὸν ἐν πυρὶ ἰσχυροτάτῳ δι' ἀγγείου ἐπιτηδείου πρὸς τοῦτο. ὅταν δὲ λυθῇ, τίθει ἐν αὐτῷ ἐκ θείου ἀπύρου διαυγοῦς καὶ καθαροῦ. εἶτα χῦσον ἐν σωλῆνι, καὶ εὑρήσεις τὸν χρυσὸν εἰς τὸ μέσον τῆς σωλῆνος συνηγμένον καὶ τὴν σκωρίαν ἢ τὴν ἄλλην ἰλὺν εἰς τὴν ὄψιν τῆς σωλῆνος κεχωρισμένην. ἣν μετὰ σφυρίου περικτυπῶν τεχνικῶς δυνήσῃ χωρίσαι. εἰ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ἀναλύσει οὐ χωρισθῇ τελείως, πάλιν ποίησον τοῦτο δὶς καὶ τρὶς καὶ τετράκις, εἰ χρεία γένηται, καὶ διὰ τοιαύτης τέχνης ἐξαρεῖς ἀναμφιβόλως τὴν σκωρίαν αὐτοῦ.

C, 10. Λάβε θεῖον καθαρὸν καὶ καλῶς διαυγές, καὶ λείωσον λεπτοτάτως, καὶ τριφθὲν σωμάτωσον καλλίστως μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς ἀλκαλὶ ἢ στυπτηρίας καὶ νίτρου καὶ χαλκάνθου ἢ ἁλὸς κοινοῦ ἢ τοῦ λευκοῦ τῶν ᾠῶν. καὶ οὕτω τεθήτω ἐπὶ πυρός, καὶ ἔστω τὸ πῦρ μεσαῖον, καὶ ἑψηθήτω ἐκεῖ, καὶ ἐκζεσθήτω μετὰ τοῦ ἅλατος δύο ὥρας, καὶ κινείσθω ἀεί, μή πως κολληθῇ τῷ τηγάνῳ καὶ καῇ. καὶ σωματωθήτω καλλίστως ἐν τῷ αὐτῷ ἅλατι, ἕως οὗ καλῶς συμμεμιγμένον φανῇ εἰς ζύμην μέλαιναν, καὶ τότε | ἐαθήτω ψυχρανθῆναι. F. 96v. καὶ ἔχε πρωτεῖον ἰσχυρότατον πεποιημένον ἐξ ὕδατος ἁπλοῦ καὶ τιτάνου καὶ ἐξ τέφρας κλημάτων, ἢ ἔχε ἄλλον ὕδωρ ὀξύτατον, οἷόν ἐστι τὸ οὖρον ἢ τὸ ὄξος, καὶ καθαρθήτω τὸ θεῖον ἐκεῖνο μετὰ τοῦ ἰδίου ἅλατος πρότερον καλῶς τετριμμένον, καὶ βρασάτω ἐπὶ πυρὸς ἰσχυροῦ, ἕως οὗ ὅλον τὸ ἅλας ἐξεχυθῇ μετὰ τῆς αὐτοῦ γλισχρότητος, καὶ κινείσθω συχνῶς τὸ ὕδωρ, ἕως οὗ

5 ἅλας] sequitur in R linea vacua tota ad recipiendum titulum idonea **7** πρὸς τοῦτο RN, et in marg. ἴσως πρὸ τοῦτο N **8** incertum λύσον an χύσον scriptum sit R **9** τῆς σολίνης R, τῆς σολῆνος N (cf. lat. *canna*?) **11** τησολήνις R, τῆς σολῆνος N σφυρίου R, σφηρίου N **14-15** αμφοιβόλος R, ἀμφιβόλως N **15** αὐτοῦ] sequitur in R linea vacua tota ad recipiendum titulum idonea **24** ἐαθήτω] εισθίτω R, εἰσθήτω et in marg. πολλοῦ τεθήτω N **24-25** πρωτίον RN **25** ἁπλοῦ N **27** οὐρῶς R, οὗρος N **30** σγλήχρῶτιτὸς R; et p. 346, l. 1

C, 8. Sume chalybem purissimum, et fac petala subtilissima, et in aceto fortissimo solve. Postea ter chalybis folia inflamma, atque ter in aceto, quod diximus, extingue; atque ita postea tamquam sal solvetur.

C, 9. Solve aurum, quod purgandum sit, in igne validissimo, in vase huic apto operationi. Cum solutum sit, in ipso sulphuris apyri clari et puri nonnihil pone. Postea tubo infunde; et in medio tubo collectum aurum invenies, scoriam autem seu aliam faecem in summo tubo per se iacentem <reperies>; quam malleo percutiens technice separare porteris. Si vero in prima solutione non separetur perfecte, rursus hoc fac bis vel ter vel quater, si opportunum sit; atque hac arte procul dubio ipsius scoriam auferes.

C, 10. Sume sulphur purum et pulcre clarum, et tere minutissime, et tritum cum salis alcali, seu aluminis, seu nitri et chalcanthi, seu salis communis, seu ovorum albi eodem pondere pulcerrime corpora. Atque ita igni imponatur (et ignis modicus sit), ibique coquatur, et cum sale horas duas fervescat; et semper <a te> moveatur, ne patellae quodammodo adhaereat atque uratur. Et in ipso sale pulcerrime corporetur, donec bene commixtum sit, et nigri fermenti speciem praebeat; et tunc sine frigefiat. Et habe lixivium validissimum ex aqua simplici et calce et ramorum cinere confectum; seu habe aliam aquam acerrimam, velut urinam seu acetum; et illud sulphur sui ipsius salis ope purgetur (prius autem bene tritum sit), et super ignem validum fervefiat, donec sal omne cum ipsius viscositate effundatur : aqua vero <a te> frequenter [moveatur, donec

μηδὲ ἀπομείνῃ τῆς γλισχρότητος αὐτοῦ τι καὶ ἁλμυρότητος. τότε στεγνωθήτω τὸ θεῖον, καὶ τριφθήτω πάλιν μετὰ ἰσοστάθμου ἁλός κοινοῦ, καὶ βρασθήτω πάλιν ὡς πρότερον, καὶ ἐξεχυθήτω ἡ ἁλμυρότης, καὶ ψυχρανθὲν τριφθήτω, καὶ βρασάτω ὡς πρὶν εἰς ὕδωρ ὀξὺ πολλάκις ἀνακαινισθέν, ἕως οὗ τὸ ἅλας ἐξέλθῃ. καὶ οὕτω ποίησον τρίς, καὶ τότε ἐστὶν ἐπιτήδειον εἰς τὸ ἀναβιβασθῆναι. τότε ἀναβίβασον αὐτὸ οὕτω.

C, 11. Λάβε στυπτηρίαν, οἵαν θέλεις, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ πηλίνῃ, καὶ θὲς εἰς πῦρ ἰσχυρὸν ἕως ἡμισ. ἢ μιᾶς ὥρας, καὶ ἔσται τετιτανωμένη. ταύτην τὴν στυπτηρίαν μετὰ ἰσοστάθμου ῥινίσματος σιδήρου ἢ χαλκοῦ τίθει, καὶ ῥαῖνε μετὰ ὄξους, καὶ συμμίγνυε καλῶς μετὰ διπλοῦ αὐτοῦ τῶν ἰλύων. λείωσον ἀνὰ σταθμὸν τοῦ προειρημένου θείου, καὶ σωμάτωσον μετὰ τριῶν <. . . . .>. ταῦτα ῥᾶνον μετὰ ὄξους, εἶτα ξήρανον ἐν ἡλίῳ καὶ χαύνῳ πυρί, καὶ τίθει ἐν τῷ ἀναβιβαστηρίῳ, οὕτω ποιῶν· θὲς ἐκ τῶν εἰρημένων ξηρίων ὑποκάτω πάτον κύκλῳ εἰς πάχος ἑνὸς δακτύλου, | ἐγγὺς δὲ τὸ θεῖον τὸ ἀναβάν. καὶ τότε τίθει τὸ θεῖον εἰς τὸ μέσον, καί, τούτου τεθέντος, ἐπίρρανον πάτον ἐκ τῶν εἰρημένων ἰλύων, καὶ οὕτω πανταχόθεν ἀποκλεισθήτω ἀνὰ μέσον τῶν ἰλύων. καὶ τότε τεθήτω εἰς χαῦνον πῦρ ἐν τρισὶν ὥραις. καὶ ὅταν ἡ ὑγρότης ἐξέλθῃ, χρῖσον τὸ ἀγγεῖον καλλίστως, καὶ ἰσχυροποιηθήτω τὸ πῦρ κατὰ μικρὸν ἕως εἰς καλὴν ὥραν, καὶ τότε ψυχρανθήτω τὸ ἀναβάν· πάλιν δέ ἐστιν ἀναγκαῖον τὸ γενέσθαι πῦρ χαῦνον ἐξ ἀρχῆς, εἶτα ἰσχυρόν, καὶ τὸ εἶναι τὸ σκέπασμαν τοῦ ἀναβιβαστηρίου πολὺ ἐξηρμένον τοῦ πυρός, μή ποτε κατακαῇ τὸ ἀναβιβαζόμενον αὐτό. καὶ τοιούτῳ τρόπῳ ἀναβιβάζεται ἑπτάκις μετὰ τοιαύτης ἰλύος, ἢ ἕως οὗ ὅλον γένηται παντελῶς λευκὸν καὶ καθαρόν, διαυγὲς καὶ ξηρὸν χωρὶς πάσης ξηρότητος φθαρτικῆς. οὕτως τελειώσεως σημεῖόν ἐστι F. 97.

1 μιδὲ R, μηδὲν N τι om. N **6** (ἐστὶν) R, ἔσται N **12** αὐτοῦ ob lat. *alumen* ιλὺὸν R, τὸν ☉ N, cuius scriba intellexit non ἰλύων sed ἥλιον **14** lacunam non indicant RN; deest mensura et res ῥᾶνον] ρὲνον R, ῥαῖνον N υλίῶ (και) R, ἡλίῳ καὶ et in marg. ἢ N **16** ειρειμένὸν ξυρίον R εἰρημένου ξηρίου N **17** εγγι (δι) R, ἐγγὺς δὲ N αναβιβὰν R, ἀναβιβασθὲν N **19** ἰλίον R, ☉ N, cuius scriba intellexit ἥλιον **23** ανάγγεόν R **25** πολὴν RN **26** αὐτὼ R τρὸπον N **27** ἕως οὗ γένηται N **29** οὗτως R οὗτος N; expectes τοῦτο. — οὗ τῆς ? Delatte

ipsius viscositatis et salsedinis nihil maneat. Tunc constringatur sulphur et teratur rursus cum eodem salis communis pondere, et rursus fervescat, ut prius, in aqua acri saepe renovata, donec egrediatur sal. Atque ita fac ter; et tunc ad elevationem aptum est. Tunc ipsum ita eleva.

C, 11. Sume alumen quodvis, et pone in olla lutea. Et igni valido dimidiam horam vel horam unam expone; et erit calcinatum. Hoc alumen cum eodem ramenti ferri seu aeris pondere pone, et asperge, acetum adhibens; et pulcre cum dupla faecum vi commisce. Tere sulphur, quod diximus, et corpora cum tribus... Haec asperge, acetum adhibens; postea in sole seu igni laxo sicca, et in ascensorio hac ratione pone: in ima parte, xeriorum, quae diximus, ordinem orbiculatim in unius digiti altitudinem, et prope sulphur, quod ascenderit, <pone>. Et tunc in medio tubo sulphur pone; et, cum collocaveris, faecum, quas diximus, ordinem asperge; atque ita undique in faecibus claudatur. Tunc tres horas igni laxo exponatur. Et cum humiditas egressa sit, ungue vas pulcerrime, et ignis vis paulatim, usque ad horam unam, augeatur. Et tunc illud quod ascenderit frigefiat. Rursus autem necesse est ignis laxus ab initio fiat, postea validus, et ascensorii tegumentum procul ab igne sit, ne illud quod ascendat uratur. Hac ratione cum huiuscemodi faece elevatur septies, vel donec omne omnino album et purum, clarum et siccum absque omni perniciosa siccitate fiat. Atque sic perfectionis

διαυγὴς καὶ κρυσταλλίνη λαμπρότης. χαῖρε, ὅτι ταμεῖον θησαυρῶν ἐστι, ἐκεῖνο δὲ ἀπόθου· καθαρὸν γάρ ἐστιν, δύναμιν ἔχει εἰσελάσεως βαφῆς, καὶ τοῦτο εἰς τὸ κρεῖττον μετάγει. τότε εἰς τὴν σύμπεψιν αὐτοῦ καὶ κατοχὴν καὶ συμπλήρωσιν τοιούτῳ τρόπῳ πρόσελθε.

C, 12. Λάβε ὄξος ἰσχυρότατον τὸ ἐλάχιστον τρὶς κατεσταλαγμένον, καὶ ἀνάλυσον μετ' αὐτοῦ τοῦ προειρημένου θείου προστιθεὶς αὐτῷ πέμπτον σταθμὸν ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τρὶς ἀναβι|βασμένου, καὶ τοῦτο καλλίστως σύμμιξον, καὶ σύντριψον ἐπὶ μαρμάρου, καὶ ῥαῖνε ἄνωθεν μετὰ τοῦ προειρημένου ὄξους, ἕως οὗ γένηται σάλσα ὑδαρά. καὶ τοῦτο ὅλον ἐν φιάλῃ ὑελίνῃ βαλὼν θὲς ὑπὸ κόπρον ἱππείαν θερμήν, καὶ ἔασον ἡμέρας πεντεκαίδεκα, ἕως οὗ ὅλον λυθῇ. ὅταν δὲ λυθῇ, ἔξελε, καὶ θὲς ἐν φιάλῃ ἀνὰ μέσον στάκτης θερμῆς καὶ ἀκρατοῦς, ἀνεῳγμένον ὂν τὸ στόμα τῆς φιάλης, ἕως οὗ ὅλος ὁ ὑγρὸς ἀτμὸς ἐξέλθῃ. τότε κλεῖσον τὸ στόμα, καὶ δὸς συνεχῶς πῦρ εὔκρατον ἐν ὥρᾳ ἀκεραίᾳ, ἢ ἕως οὗ τὸ ὅλον γένηται πηκτόν. τότε σύντριψον τὴν φιάλην, καὶ εὑρήσεις τὸ θεῖον ἀναβιβασμένον, οἷον κεκαθαρμένον, βάπτον, κεκηρωμένον καὶ εἰσερχόμενον, κάτοχον ἐν πυρί. εἰ δὲ λίπῃ ἐν κατοχῇ, τὸ ἔλλειμα τοῦτο ἀναπληρωθήσεται διὰ δευτερώσεως λύσεως καὶ συμπήξεως, ὡς εἴρηται. ὅταν δὲ αὐτὸ εἰς τοῦτο ἀγάγῃς, δυνήσῃ εὐτρεπίσαι ἐξ αὐτοῦ λευκοῦ λευκὸν διὰ ἀργύρου, κασσιτέρου καὶ χαλκοῦ οὕτω.

F. 97v.

C, 13. Λάβε ἑρμῆν ζῶντα καὶ μῖξον αὐτὸν μετὰ ἡμίσεος σταθμοῦ αὐτοῦ κασσιτέρου λυθέντος καὶ ἐξαφρισθέντος. λείωσον καλλίστως ἐπὶ μαρμάρου μετὰ ἰσοστάθμου ἁλὸς προεκζεσμένου, καὶ σωμάτωσον καλλίστως αὐτὰ τὰ δύο μετ' ἐκείνου τοῦ ἅλατος, καὶ τρῖβε καλλίστως δίχα τῆς ὑγρασίας ἐκείνης, ἕως οὗ τὸ ἅλας μελαίνηται. καί, τῆς μελανίας ἐξ αὐτῶν ἐξεχυθείσης,|τότε πλῦνον

F. 98.

1 διαυγὲς RN κρισταλινὸς R, κρυστάλλινος N ταμίον θησαυρὸς R, ταμεῖον θησαυροῦ N 3 διελάσεως et in marg. εἰσελεύσεως N 8 αυτων R,
ου
αὐτῷ N σταθμοῦ RN 11 ἐκ τούτου ὅλον N 14 ακράτης R, ἀκράτης N
τ
15 ον R; sed ἀνεῳγηένου ὄντος τοῦ στόματος N ὑγρὸς om. N 16 συνεχὲς N 19 (και)κηρόμένον R, καὶ κηρωμένον N 20 λύει ἡ κατοχή, ubi λυ in rasura N
τ τ
έλυμα R τούτου RN 24 ☽ ζων R, ubi ζ in extrema linea, ab ον sequentis
ῶν
linea disiunctum; ☽ ♄ ὄντα N ♃ R, ἥμισυ N 29 αυτὼν R, αὐτοῦ N ἐξέχυθίσεις R, ἐκχυθείσης N

signum est clara et crystallina luciditas. Gaude, quia tibi thesaurorum penum est, et illud ipsum sepone; nam purum est eamque habet vim ut penetret tinctura, atque ad melius adducit. Tunc ad ipsius concoctionem et detensionem et consummationem tali ratione procede.

C, 12. Sume acetum fortissimum ter saltem destillatum, et per ipsum sulphuris, quod supra diximus, nonnihil solve, quintam ipsi salis ammoniasi, ter elevati, partem addens; et hoc pulcerrime commisce, et super marmor contere, atque asperge, acetum adhibens, quod diximus, donec humida salsa fiat. Hoc totum in phiala vitrea pone, et sub fimum equinum calidum colloca, ibique sine dies quindecim stet, donec omne solvatur. Cum solutum sit, extrahe; et in phiala pone in cinere calido et puro — aperto phialae ore — donec omnis humidus vapor egrediatur. Tunc os claude, atque sine intermissione ignem bene temperatum horam unam integram, vel donec omne compactum sit, incende. Tunc phialam rumpe, et sulphur elevatum invenies, quasi purgatum, tinguens, ceratum et penetrans, in igne detentum. Si vero quid in detensione desideretur, huic defectui mederi solutionis et compactionis iteratione poteris, ut dictum est. Cum vero huc ipsum adduxeris, ex ipso albo albam quasi <materiem> ex argento et stanno et aere hac ratione praeparare poteris.

C, 13. Sume hydrargyrum vivum, ipsumque misce cum dimidio stanni soluti et despumati pondere. Tere pulcerrime super marmor cum eodem salis, quod prius ebulliverit, pondere; et haec ipsa duo cum illo sale corpora, et tere pulcerrime absque illa humiditate, donec sal nigrescat. Et cum omnis ab ipsis humiditas effusa sit, tunc rem totam aqua simplici lava, donec

ὅλον μετὰ ὕδατος ἁπλοῦ, ἕως οὗ τὸ ἅλας ὅλον ἐκβῇ. οὗ ἐκβληθέντος, σφῖγξον τὸν κασσίτερον μετὰ τοῦ ἑρμοῦ ἐν ὀθονίῳ, ὅπως ξηρανθῇ, καὶ πάλιν τρῖψον αὐτὸν μετὰ ἰσοστάθμου νεαροῦ ἅλατος, ἕως οὗ τὸ ἅλας μελαίνηται, ὡς τὸ πρίν. καὶ πάλιν ἔξελε τὸ ἅλας μετὰ τοῦ ὕδατος, ὡς τὸ πρίν, καὶ πάλιν ποίησον ἐκ τρίτου ὡς τὸ πρὶν μετὰ τοῦ ἅλατος. καὶ τῇ τρίτῃ φορᾷ ἔκζεσον ἄμφω, αὐτοῦ τοῦ ἅλατος συντετριμμένου <μετὰ> χαύνου πυρὸς ἐν πηλίνῳ τηγάνῳ ἐν μιᾷ ὥρᾳ, ὅπως τὸ ἅλας ἐκβῇ. ὅταν δὲ ὁ ἑρμῆς ἄρξηται πετάσαι, ἔξελε ἐκ τοῦ πυρός, καὶ λείωσον καλλίστως μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἅλατος, ἔστ' ἂν ἐνῇ λίαν μέλαν ἐκ τῆς ὑγρότητος καὶ τῆς μελανίας τῆς θειώδους τῆς ἐξ αὐτῶν προγενομένης. καὶ τότε ἔξελε τὸ ἅλας μετὰ τοῦ ὕδατος, ὡς τὸ πρίν. τοιούτῳ τρόπῳ ξηραίνεται καὶ καθαίρεται ὁ ἑρμῆς, καὶ ξηραίνεται ἀπὸ τῆς μελανίας τῆς θειώδους τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, καὶ ὁ κασσίτερος, ἤγουν διὰ τρίψεως καὶ ἐκζέσεως μετὰ ἅλατος. ἀλλὰ δεῖ πληθῦναι τὰς ἐκζέσεις καὶ τὰς τρίψεις, ἕως οὗ ἐξέλθῃ δι' αὐτῶν ἡ θειώδης καὶ ἡ κάθυγρος μελανία αὐτοῦ.

C, 14. Ἐγὼ δωδεκάκις ἔτριψα αὐτὸν μετὰ τοῦ ἅλατος, ὡς προείρηται, καὶ δωδεκάκις ἔβρασα αὐτόν, καὶ τότε ἀνέλυσα αὐτὸν ὁμοῦ, ἐξαχθέντος τοῦ ἅλατος, καὶ εὗρον φύραμα λευκώτατον καὶ καθαρώτατον, πλὴν εὔθραστον λίαν, διότι ὁ ἑρμῆς οὔπω ἦν πεπηγμένος οὐδὲ <μεμιγμένος (?)>, | ἀλλὰ ἀκμὴν ἐπέτετο. πλὴν ἦν καθαρώτατος, καὶ μετὰ τούτου κατέχετο χωρὶς τρίξεως, καὶ ἡ νεφέλη ἡ μέλαινα καὶ ἡ κίτρινος ἐξέλιπε. καὶ τοῦτο ἐγένετο σημεῖον τοῦ ὅτι ἔλαττον θειότητος ἦν, ἥτις ἰδιοτρόπως ἐχαυνώθη τούτοις ἀμφοτέροις. F. 98v.

C, 15. Οὕτως ᾠκονομήθη σοι τὸ θεῖον τὸ οἰκονομηθέν, οὕτω συμμίγνυνται, λύονται ἄμφοι ὁμοῦ, καὶ ἐπάνω αὐτῶν ἀναλελυμένων, ἰσχυρῶς πεπυρωμένων, ἐπιβάλλεται μέρος ἕβδομον τοῦ εἰρημένου θείου, καὶ συγχώννυται δι' ὅλου ἀνὰ μέσον ἀμφοῖν

2 σφίξον R, σφήξον et in marg. ἴσως σμίξον N **7** μετὰ omisit R, exhibet N **10** ἐστανένι λίαν R, ἐστὰν ἐν ιλυος et in marg. ἐσταρένει λίαν N; nam in R εσταρένι primo obtutu legitur **11** μέλεν R **12** αυτὸν R, αὐτῶν N **15** α^{χ}ρ RN **16** πλιθὴνε R, πληθήναι N **22** εὔχραστôν R, εὔθραστôν N **23** πεπηγμένος, οὐδὲ πεπηγμένος ὁ R; πεπηγμένος N, ubi οὐδὲ πεπη^{τ}γμένος omittuntur **28** ὀκονὸμιθίσι R **29** σιμίγνη R, συμμίγνυται N αμφοὺ R, ἄμφω N **29-30** ἀναλελυμένον et πεπυρωμένον RN

sal omne egressum sit. Quo expulso, stannum cum hydrargyro in linteolo adstringe, ut siccetur, et rursus tere cum eodem novi salis pondere, donec sal, ut prius nigrescat. Et rursus sal extrahe, aquam adhibens, ut prius, et rursus tertium fac, ut prius, sal adhibens. In tertia vice utrumque fervefac (et sal tritum sit ignis laxi ope unam horam in patella), ut sal egrediatur. Cum vero hydrargyrus evolare coeperit, ex igne detrahe, et cum ipso sale pulcerrime tere, donec sal valde nigrum insit ob humiditatem et nigritiem sulphuream, quae prius ex ipsis effecta sit. Tunc sal detrahe, aquam adhibens, ut prius. Hac ratione siccatur et purgatur hydrargyrus ; et siccatur e nigritie sulphurea eius principii : itemque stannum, per contritionem scilicet et ebullitionem cum sale. Sed ebullitiones et contritiones multiplicemus oportet, donec per ipsas ipsius sulphurea et humida nigrities egrediatur.

C, 14. Ego duodecies ipsum cum sale, ut dictum est, trivi, et duodecies fervefeci; et tunc, expulso sale, una solvi, et massam repperi maxime albam et puram, sed nimium fragilem, quia hydrargyrus nondum compactus neque mixtus erat, sed paullulum evolaverat. Sed purissimus erat, et detinebatur absque stridore, nubesque nigra et citrina defecerat. Et hoc signum erat minorem sulphureitatis vim inesse, quae per se utriusque opera laxata erat.

C, 15. Hac ratione tibi praeparatum est sulphur praeparatum : hac ratione utrumque commiscetur et una solvetur : et ipsis solutis et valde inflammatis septima sulphuris, quod diximus, pars inicitur, et cum [utroque funditur omnino

λελυμένον, καὶ κρατεῖται ἐκεῖνο τὸ θεῖον μετὰ λαβίδος σιδηρᾶς, ἕως οὗ λυθῇ μετ᾽ αὐτῶν καὶ σωματωθῇ μετ᾽ αὐτῶν, ὃ παραυτὰ γίνεται, εἴπερ σωματωθῇ καλῶς μετὰ τοῦ εἰρημένου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ἢ καὶ ἔξω τῆς ἑαυτοῦ φύσεως γεγένηται κεκηρωμένον. σωματωθὲν τὸ θεῖον μετ᾽ αὐτῶν ἐκβληθήτω παραυτὰ τοῦ πυρός, καὶ χυθήτω ὅλον εἰς ὄξος, κἂν ἅπαξ κατασταλάξαν, καὶ ἐκτεθήτω ἐκεῖ ψυχρανθῆναι. καὶ εὑρεθήσεται φύραμα λευκότατον, πλὴν χαῦνον καὶ εὔθρυπτον. ἴσθι λοιπὸν περὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς μεταλλικῆς ζύμης, ὅτι ὠμὴ καὶ ἄπεπτός ἐστι καὶ εὔθρυπτος καὶ οὐ καλῶς πεπηγυῖα. καὶ τοῦτο λογισμός ἐστιν ὅτι ὁ ἑρμῆς ὠμόν τι ἐστὶ καὶ ἄπεπτον καὶ ἐκ μέρους κασσίτερος, καὶ οὐκ ἔστι καλῶς συμμεμιγμένος οὐδὲ συμπεπηγμένος, ὥσπερ οὐδὲ ὁ μόλυβδος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ πυρὸς εὐθύς, οἷον νέφη, συνάγεται, ὥσπερ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀναλύσει πάσ|χει τὸ ἥμισυ αὐτοῦ. τὸ δὲ θεῖον καθαρᾶς συνθέσεώς ἐστι. F. 99.

C, 16. Τούτων οὕτως ἐχόντων γενέσθω ἀγγεῖον πήλινον, ὡς πίναξ, ἔχον σκέπασμα ἀνεῳγμένον, καὶ τεθήτω ἐν αὐτῷ ἡ ζύμη. καί, χρισθέντος τοῦ σκεπάσματος, τεθήτω ἐπὶ πυρὸς χαύνου πρὸς τὸ ἀναβιβασθῆναι, καὶ δοθήτω αὐτῷ τοιοῦτον πῦρ ἐπὶ ἡμέραις τρισίν, ὥστε τὴν ζύμην ἑψηθῆναι καὶ πεφθῆναι καὶ παγῆναι τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ θείου βοηθείᾳ. καὶ ἵνα μὴ ὁ ἑρμῆς ἀπὸ τοῦ κασσιτέρου καὶ τοῦ θείου ἀποκοπῇ ἀναβαίνων, ἑκάστην ὥραν ἀναστραφήτω ὁ πίναξ ἄνω κάτω· καὶ οὕτως ὁ ἑρμῆς, τοῦ θείου συμπηγνυμένου καὶ συντιθεμένου, οὐκ ἂν ἐκφύγῃ τὸν κασσίτερον, μεθ᾽ οὗ ἕψεται. τοιούτῳ τρόπῳ κατασκευασθήσεται ἐξ ἑρμοῦ ὁ κασσίτερος ζύμη ἑρμοῦ, εἰς ἄργυρον, λευκὴ καὶ σφυρήλατος καὶ κάτοχος. πλὴν ὀφείλει ἡ εἰρημένη ζύμη, ἀναλυομένη εἰς ὄξος ἰσχυρόν, σβέννυσθαι συνεχῶς, ὅπως συντομώτερον συμπαγῇ καὶ ψυχρανθῇ μετὰ τῆς ἐνεργείας τῆς θέρμης.

2 σῶματῶθὴ μετῶν R, σ. μετ' αὐτῶν N **3** γένετε R καλὼ R **6** καταςταλάξης N **7** ἐκθίτω R **8** εὔθραπτον N **10** εὐθάπτος N λογισμός = *argumentum* = *prova* **12** σιμεμιγμένον· οὐδὲ σύνπεπυγμένος R (neutrum ob lat. *stannum*); καλὸς συμμεμιγμένος οὐδὲ συμπεπυγμένος N **15** πάσχὺ R **20** επι οι ϭ ϭ Γ' (scil. ἐπὶ οἱ <μέραις = ἡμέραις> γ' R, ἐπὶ ϭ ϭ γ' N **22** βοηθείᾳ τ. πυρὸς κ. τ. θείου N **27** ἐξ ε ☽ ὁ κα ♃ RN, scil. ἐξ ἑ<ρμοῦ> ☽ ὁ κα<σσίτερος> ♃ λευκὴν (ἡ supra) N

solutum, et illud sulphur coercetur capulo ferreo, donec solvatur et cum ipsis corporetur. Quod statim evenit, si quidem cum sale ammoniaco, quod diximus, bene corporatum sit, vel extra ipsius naturam ceratum sit. Sulphur cum ipsis corporatum statim ex igne extrahatur, et omne aceto, et semel elevato, infundatur; ibique exponatur, ut frigefiat. Et invenietur massa maxime alba, at laxa et fragilis. Ceterum scias metallici fermenti naturam ipsam crudam esse et incoctam et fragilem et non bene compactam. Atque nobis hoc argumento est hydrargyrum rem quamdam esse crudam et incoctam, et partim stannum esse; non tamen esse bene commixtum et compactum (itidemque plumbum). Idcirco, ignis vi, quasi nubes, cogitur, qua ratione in ipsius solutione dimidium ipsius patitur. Sed sulphur purae compactionis est.

C, 16. Cum haec ita se habeant, sit vas luteum, tabulae modum referens, tegumento praeditum, apertum; et in ipso fermentum ponatur. Uncto tegumento, igni laxo imponatur, ut elevetur; atque huiuscemodi ignis tres dies ipsi ita incendatur, ut ignis et sulphuris ope fermentum coquatur et compingatur. Atque ne hydrargyrus ascendens a stanno et sulphure separetur, singula quaque hora tabulam ita verte, ut superiores tabulae partes inferiores fiant; atque ita hydrargyrus, postquam sulphur compactum et compositum sit, stannum, quocum coquitur, non effugiet. Hac ratione ex hydrargyro stanni fermentum (ad argentum) album, malleabile, detentum fiet. At hoc fermentum, de quo loquimur, in aceto forti solutum, sine intermissione extinguatur oportet, ut citius caloris vi compingatur et frigefiat.

C, 17. Ταύτην τὴν μῖξιν τοῦ ἑρμοῦ, ὡς δεδύνημαι, ἐπετήδευσα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῷ ἔμφρονι ἀφίημι, τοῦτο δὲ μόνον προστίθημι, ὅτι τὸ βοράχιον ὑπὲρ πάντα ἐν τῇ ἑνώσει καὶ συναγωγῇ τῶν μετάλλων συμβάλλεται, καὶ ὅτι ὁ κασσίτερος χωρὶς ἀμφιβολίας εὐκόλως καὶ συντόμως [ἑτοιμάζεται, καὶ] διὰ τοῦ εἰρημένου θείου ἑτοιμάζεται, καὶ εὐοδοῦται, καὶ προφανῶς βελτιοῦται, καὶ λευκαίνεται, καὶ σωματοῦται, καὶ τὰ νεφελώδη ἀποβάλλει, καὶ τὴν τρίξιν ἀποτίθεται, καὶ ὑγρότητα λαμβάνει, καὶ τὴν μελανίαν μετὰ τῆς θραύσεως συγκερνᾷ, καὶ τὴν σελήνην κατὰ κράτος μάχεται πρὸ τοῦ ἑτοιμασθῆναι· μετὰ τὴν αὐτοῦ ἑτοιμασίαν καὶ ἰατρείαν σύντροφον λαμβάνειν καὶ φίλην ἰσχυρᾷ συμπήξει ἡνωμένην οὕτως, ὥστε τοῦτο ἀπ' αὐτῆς μόλις ἢ οὐδαμῶς ἐκ στάκτῃ ἀποχωρῆσαι δυνήσεται· ἧς μεταχειρίσεως ἡ ὁδός ἐστιν αὕτη.

F. 99

C, 18. Λῦσον τὸν κασσίτερον, καὶ δὸς αὐτῷ ἰσχυρὸν πῦρ ἐν διαστήματι ψαλμῶν τριῶν, καὶ ἐξάφρισον αὐτὸν ἅπαξ ἀφαιρῶν ἐξ αὐτοῦ τὸ ἐπιπολάζον νέφος, ἕως οὗ διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου ὅλως [τοιούτῳ τρόπῳ] συντελεσθῆναι διὰ τῆς ἐπαφαιρέσεως τῶν νεφῶν. τότε σύναξον καθαρῶς τὰ νέφη, καὶ βράσον μετὰ ὄξους ἰσχυροτάτου ἕως ἡμισ. ἡμέρας. καὶ τότε σακκέλισον τὰ αὐτὰ δι' ὀθονίου, καὶ ἐκπίεσον, καί, πιεσθέντος καλῶς, λείωσον μετὰ ἰσοστάθμου ἁλός, ἕως οὗ ὅλον μελανωθῇ. καὶ τότε ἔξελε τὴν ἁλμυρότητα, ὡς προεῖπον, καὶ οὕτω ποίησον δωδεκάκις ἀνακαινίζων τὸν σταθμὸν τοῦ ἅλατος. καὶ τότε ἐστὶ καλλίστως ηὐτρεπισμένος εἰς τὸ λαβεῖν ἰατρείαν. καὶ δὸς αὐτῷ ἐκ τοῦ προειρημένου θείου σταθμὸν ἕβδομον τιθεὶς αὐτὸ ἀναλελυμένον καὶ κατέχων ἀποκεκλεισμένον, ἕως οὗ λυθὲν σωματωθῇ μετ' αὐτοῦ.

2 τούτου R **3** πὰ$^{\tau}$ν R, πάντα N **5** ἑτοιμ. καὶ expunxi **8** ὑδρότητα N **10** ☾ ην R πρôτα R, πρῶτα N **11** α$^{\tau}$υ R λαμβάνην (και) φοιλὴν εισχυρὰ σὺνπίξη R, λαμβάνειν καὶ φιλεῖν ἰσχυρὰν σύμπηξιν N **12** ενὀμένην R, ἡνομένην N τοῦτο (sc. *stannum*) ἀπ' αὐτης (sc. σελήνης) **13** αποχορίσι R, ἀποχωρήσ$^{\alpha\iota}$ειν N **14** ante (ἐστιν) αὕτη vacant in R lineae quattuor partes **15** αυτόν R **16** α. αφέρ(ὸν) R, α' ὥρᾳ ἀφαιρῶν N **18** τ. τρόπῳ expunxi **21** πιεσθε$^{\tau}$ν R **22** ἁλὸς bis scriptum R **23** αλμυρότιτα R, μελανότητα ἁλμυρότητα N **25** αυτόν R, αὐτῶ N **26** σταθμ(ὸν) ζ' RN; cf. p. 356, l. 25 δέκατον σταθμόν (sed p. 356, l. 12 σταθμοῦ ἕβδομον μέρος) **28** αυτοὺ R, αὐτῶν N

C, 17. Hanc hydrargyri mixturam, ut potui, paravi; cetera viro prudenti remitto. Sed hoc unum addo, borachium magis quam ceteras res coniunxtioni metallorum et coactioni utile esse; stannum vero, procul dubio, per sulphur, quod supra diximus, parari et dirigi et in meliorem statum adduci, et dealbari et corporari, nebulasque abicere, et stridorem deponere, et humiditatem adsumere, et nigritiem post fractionem temperare; et contra argentum quam maxime pugnare, priusquam praeparatum sit: sed, post ipsius praeparationem et medicationem, societate forti et amicitia cum ipso uti, et ita cum ipso coniungi, ut ab ipso vix aut nullomodo in cinere possit separari. Cuius pertractationis haec est via et ratio.

C, 18. Solve stannum, ipsique per trium psalmorum spatium ignem validum incende; et semel despuma, ut ex ipso supernatantem nubem auferas, donec hac ratione ob nubium detractionem omnino perficiatur. Tunc nubes tantum collige, et cum aceto fortissimo ad dimidium usque diei fervefac, et comprime; et, postquam bene presseris, cum eodem salis pondere tere, donec res omnis nigrescat. Tum salsedinem extrahe, ut supra dixi, atque ita duodecies fac salis pondus renovans. Tunc ad accipiendam medicinam pulcerrime paratum est. Ipsique sulphuris, quod diximus, septimam ponderis partem adde, sed ipsi solutum addens, et clausum tenens, donec solvatur et cum ipso corporetur.

C, 19. Ἴσθι δὲ ὅτι ὁ κασσίτερος μετὰ τὸ εὐτρεπισθῆναι πολλὰ δυσκόλως ἀναλύεται ἤπερ τὸ πρίν, διότι τιτανοῦται. μετάγεις δὲ τὴν τίτανον αὐτοῦ εἰς ἀνάλυσιν οὕτω.

C, 20. Λάβε βόραχος ὀλίγον, καὶ ἐπίρριψον πῦρ ἐπὶ κε|ράμου ἢ τέστου, ἕως οὗ φυσηθὲν ἀπάρξηται ἤδη χαλεπαίνειν. τότε λάβε αὐτό, καὶ λείωσον, καὶ ἀνάλυσον αὐτὸ μετ' ὀλίγου οἴνου, καὶ ἐν τούτῳ τῷ οἴνῳ ἐμβύθισον τὴν τίτανον, ἣν ἔσχες, καὶ τίθει ἐν πυρὶ χαύνῳ μετὰ χωνίου ἰσχυροῦ, ἔστ' ἂν ἐπάρῃ μικρὰν βράσιν, καὶ παρευθὺς φυσᾷ, ὥστε γνωσθῆναι. πρὸ τοῦ ἀναλῦσαι ἔξελε τὴν τίτανον ἐκείνην, καὶ πότισον μετὰ ὀλίγου χοιρείου στέατος, καὶ χαυνωθήσεται, καὶ λυθήσεται συντόμως. τότε σωμάτωσον μετὰ τοῦ προειρημένου θείου σταθμοῦ ἕβδομον μέρος, ὡς πρὸς τὸν κασσίτερον, καὶ εὑρήσεις κασσίτερον λευκὸν καὶ γλυκὺν καὶ καλῶς συντεθειμένον καὶ χωρὶς τρίξεως. F. 100.

C, 21. Ἡ δὲ σελήνη οὕτω εὐτρεπίζεται. πρῶτον καθαρθήτω μετὰ μολύβδου, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀναλυθεῖσα τεθήτω ἐν σωλῆνι, καὶ πυρωθήτω δεκάκις. καὶ ἑκάστην φορὰν πύρωσε, ἕως οὗ γένηται ἐρυθρά, καὶ σβεννύσθω ἐν χοιρείῳ στέατι, καὶ μετὰ τὴν δεκάτην φορὰν γενέσθω πέταλα λεπτά, καὶ ἀναλυθήτω μετὰ ὀλίγου βοραχίου εἰς νέα πέταλα. καὶ οὕτως ἀναλυθεῖσα ἐκχυθήτω πάλιν εἰς πέταλα, καὶ ὡς πρῶτον σβεσθήτω δεκάκις ἐν ᾧ καὶ τὸ πρίν. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λεπτῶς πεταλωθεῖσα λυθήτω μεθ' οὗ καὶ τὸ πρότερον. καὶ τρίτον λεπτῶς πεταλωθεῖσα ἀναλυθήτω. καὶ οὕτω γίνωσκε βεβαίως ἔχειν σελήνην γλυκυτάτην καὶ κεκαθαρμένην ἢ λελυμένην. πρόσθες δέκατον σταθμὸν τοῦ προειρημένου θείου, καὶ ἕξεις σελήνην τοῦ κασσιτέρου φίλην, ἥτις τοῦ προειρημένου κασσιτέρου ἢ μολύβδου ὀξύ|τητι λυθήτω. καὶ ἐπὶ πετάλων πεπυρακτωμένων σύμμιξον αὐτόν, καὶ συμμιγήσεται. σὺ χαῖρε αὐτοῖς, καὶ συγχαρήσονταί σοι. F. 100v.

4 βόραχ̊α R, βοράχιον N **5** ἠ(δι) χαλἐπένιν R, εἰ δὲ χαλεπαίνει N **6** λάβε αὐτὴν R, λάβε αὐτὴν N **16** αυ R (ὸ, τ supra) **17** ἑκάστι R, in extrema l. πυρώσεως ἕως RN **18** σβἐνὲσθω R **19** πέταλα N; in R signum lunulae simile **20** ἀναλυθήτω — πέταλα om. N **21** σβὲθυτω R, σβεθήτω N ἐν ᾧ ἔκαιε τὸ πρὶν N **22** πετελῶθίσα R **24** βεβαίως = *ferme* **29** σύ χερε̑ R, σύγχαιρε N συχαρἰσοντί σοι R

C, 19. Scias stannum, postquam praeparatum est, multo difficilius solvi quam prius, quia calcinatur. Ipsius autem calcem ita ad solutionem adducis,

C, 20. Sume exiguam borachii vim, et ignem vasi fictili seu testae impone, donec cum fremitu indignari inceperit. Tunc ipsum sume et tere, et cum exigua vini vi solve, et in hoc vinum calcem merge, quam habebas, et igni laxo in fusorio valido expone, donec aliquantum fervescat : et statim ita fremit ut animadvertas. Antequam solvitur, calcem illam extrahe et adipis suilli exigua vi imbibe ; et laxabitur, et cito solvetur. Tunc cum sulphure, quod diximus, corpora, et sulphuris pondus septimam stanni partem aequet ; et stannum album et dulce et bene compositum absque stridore invenies.

C, 21. *Argentum ita praeparatur.* Primum cum plumbo purgetur et cum ipso solvatur et solutum ponatur in tubo, et decies inflammetur. In singula autem vice incende, donec rubrum fiat, atque in adipe suillo extinguatur, et post decimam vicem fiat petala subtilia, et cum parva borachii vi in nova petala solvatur. Atque ita solutum rursus in petala effundatur, atque ut prius in adipe extinguatur. Postea in subtilia folia rursus adduc, et cum borachio solvatur ut prius. Et tertium in petala subtilia adducatur, et solvatur. Atque ita scias ferme tibi esse argentum dulcissimum et purgatum seu solutum. Adde sulphuris, quod diximus, decimam ponderis partem, et argentum stanni amicum habebis : et hoc argentum stanni, quod diximus, seu plumbi acie solvatur, et petalis inflammatis impositum commisceatur : et commiscetur. Tu ipso gaude, et tecum laetabuntur <homines>.

C, 22. Ταύτην τὴν ὁδὸν ἠνέῳξα καὶ ἐβάδισα, δι' αὐτῆς διῆλθον καὶ εἰς τὸ τοῦ ἐφετοῦ τρίτος μετὰ χαρᾶς ἔφθασα, εἰ καὶ πρὸς ἐλάττωσιν, διότι ἔθηκα ἀρσενίκιον διὰ τὸ μὴ ἔχειν θεῖον. ἴσθι λοιπὸν ὅτι τοῦτο τὸ κεφάλαιον πλατύ ἐστι καὶ ἀληθές.

C, 23. Θεωρήσαντες ὅπως ἔστι χρῆσθαι τῷ θείῳ ἐπὶ ἑρμῆν καὶ κασσίτερον, νῦν ἐθεωρήσαμεν καὶ ὅπως ἔστι χρῆσθαι αὐτῷ ἐπὶ χαλκόν. λάβε χαλκόν, καὶ εὐτρέπισον αὐτόν, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ χαλκοῦ κεφαλαίῳ, καί, εὐτρεπισμένου, λῦσον, καί, λελυμένου αὐτοῦ, ἐπίβαλε δέκατον μέρος ἐκ τοῦ προειρημένου θείου, καὶ εἰσελεύσεται παραυτά. καὶ τότε ἐπίρριψον ἐπὶ σωλῆνος στέατος χοιρείου ἐγκεχωσμένου, καὶ εὑρήσεις τὸν χαλκὸν εἰς ὀλίγον εἰς ἀργύρου ποιότητα μεταπεπηγμένον καὶ σχόντα λευκότητα παρ' ὀλίγον καὶ γλυκύτητα τὴν εἰς ἀνάλυσιν καὶ σφυρίον καὶ σύγκρασιν καλήν, ὥστε μὴ ποιεῖν σκωρίαν πυρούμενον, καὶ τῇ σελήνῃ μεμιγμένος ἰσχυρῶς ἀναμίγνυται, καὶ μόλις διὰ στάκτης ἀνασπασθήσεται δι' αὐτῆς, ἥτις παρὰ βραχὺ εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ συστραφεῖσα νέφη μέλανα οὐ ποιεῖ πυρουμένη, καὶ πυρουμένη ἐρυθραίνεται ὅλη. τοῦ θείου τούτου ἡ τιμιότης οὐ μόνον εἰς ἄργυρον ἐνεργεῖ, ἀλλὰ καὶ εἰς χρυσὸν περισσοτέρως· ὅταν γὰρ ὀφειλομένη (?) εὐτρεπισθῇ ἡ σελήνη βεβαίως, διὰ τούτου τοῦ θείου μετάγεται εἰς χρυσόν.|

C, 24. Λείωσον θεῖον ὅσον θέλεις λεπτοτάτως μετὰ ὕδατος, καὶ ποίησον αὐτὸν βράσαι ἐν χύτρᾳ μεθ' ὕδατος διὰ πυρὸς χαύνου ἡμέρας ἑπτὰ ἢ ἕως οὗ ὅλη ἡ ἐνοῦσα ἐν αὐτῷ κιτρινότης ἀναχωρήσῃ χαύνῳ πυρί. βρασάτω δὲ ἐν οὔρῳ, ὅ ἐστι

2 τρι R (τ supra) 5 post ἀληθές vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea 6 in marg. χαλκ(ὸς) ♀ R δεῖ χρῆσθαι N et l. 7 7 ἐθεώρίσαμεν R (ex ital. " *consideriamo* „ (?) quae vox et indicat. et coniunct. fungitur munere); θεωρήσωμεν N 9 cf. cap. XXXIII ηὐτρεπισμένον N 10 δεκάτου μέρους RN 12 σολινας R, σολῆναι N στεατου R 16 μιγμένην R, μεμιγμένην N 19 μέλένα R, μέλαινα N αὐτῆς N (οὗ supra) ὑλὴ R, ἡ ὕλη et in marg. ὅλη N 24 ὅλον θέλης N 25 μδα R (ευ τ supra), μετὰ ὕδατος N 26 εν αυτῷ R, αὐτοῦ et in marg. ἐν αὐτῷ N

C, 22. Hanc viam munivi et emetitus sum, hac progressus sum, et ad propositum cum gaudio tertius perveni, etsi ad diminutionem, quia arsenicum posui, cum sulphur non haberem. Ceterum scias hoc caput apertum esse et verum.

C, 23. Vidimus qua ratione in hydrargyro et stanno utamur sulphure oporteat; nunc videamus et qua ratione ipso in aere utamur oporteat. Sume aes, et praepara, ut dictum est in capite de aere; et, cum praeparatum sit, solve: cum solutum sit, adice sulphuris, quod diximus, decimam partem; et statim ingredietur. Tunc pone in tubo, in quo adipem suillum collocasti; et aes invenies paulatim ad argenti qualitatem conversum et compactum eodemque quasi candore et dulcedine (ad solutionem et malleum) et bona commixtione praeditum ita, ut inflammatum scoriam non efficiat, et cum argento mixtum valde commisceatur, et vix per cinerem ab ipso separetur; ipsiusque quasi adsumpta natura, nigras nubes non efficiat, cum inflammetur; et, cum inflammetur, rubrum fiat omne. Huius sulphuris pretium non tantum ad argentum operatur, sed praetermodum etiam ad aurum. Cum enim apte (?) et firmiter argentum praeparetur, huius sulphuris gratia ad aurum transducitur.

F 101

C, 24. Tere sulphuris quantum vis minutissime cum aqua, et cura fervescat in olla cum aqua per ignem laxum dies septem, vel donec citrinitas omnis, quae ipsi insit, resiliat laxi ignis causa. Fervefiat autem [in urina, quae

φύσεως εὐκράτου, καὶ οὕτω δουλευθήτω ἐλαφρῷ πυρί, ὥστε μή, διὰ μικρὰν δύναμιν πυρός, ἐξελθεῖν τι ἐκ τῆς λιπάνσεως, ἀλλ' ἢ μόνον τὸ χρῶμα, ἤγουν τὴν κιτρινότητα. ἀνακαινιζέσθω δὲ πάντοτε τὸ οὖρον, διότι συντόμως ξηραίνεται, καὶ οὕτως ἀνακαινιζέσθω ἀεὶ ἕως οὗ ὅλον τὸ χρῶμα παρέλθῃ ἐν τῷ οὔρῳ. αἱ ὑγρότητες δὲ πᾶσαι αἱ ἐξερχόμεναι μετὰ τοῦ χρώματος ὁμοῦ τιθέσθωσαν ἐν ἀγγείῳ μεγάλῳ, καὶ κατασταλαχθήτωσαν ὁμοῦ δι' ἑνὸς ἀγγείου μετὰ πυρὸς χαύνου, ἕως οὗ ἄρξηται ἐξέρχεσθαι τὸ ὕδωρ κίτρινον καὶ ἐξ ἡμισείας ἐρυθρόν, διότι ἐν ἐκείνῳ ἐστὶν ἡ βαφή, καὶ ἐκεῖνο ζητοῦμεν ἢ τέως μέρος αὐτοῦ. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ πρῶτον ἐξελθὸν λευκὸν οὐκ ἔστιν ἡμῖν χρειῶδες· καὶ κατα-στάλαξον ἕως τῆς μελαίνης τρυγίας, καὶ τὰς τρυγίας τὰς ἐναπο-μενούσας ἐν τῇ κολοκύνθῃ φύλαξον ἀνὰ μέρος, καὶ φύλαξον τὸ ὕδωρ τὸ κίτρινον καὶ ἐρυθρόν, καὶ φύλαξον ὁμοῦ, καὶ μῖξον, καὶ καταστάλαξον ἕως τῆς τρυγὸς τῆς μελαίνης, ὡς τὸ πρίν, καὶ ἐκεῖνο φύλαξον εἰς ἄλλο μέρος, ὅτι ἐν αὐτῷ ἔστιν ἡ βαφή, καὶ τοῦτό | ἐστι τὸ πῦρ τὸ θεῖον, καὶ οὗτός ἐστι λόγος κρυφιώτατος. F. 101v

C, 25. Τοῦτο οὖν τὸ πῦρ βάλε εἰς μέρος, καὶ τὸ ὕδωρ, ὅ ἐστιν ἐρυθρὸν καὶ κίτρινον, καταστάλαξον ἐκ δευτέρου, καὶ φύλα-ξον. τὸ οὖν εἰρημένον πῦρ βράσον ἐν ὄξει ἰσχυρῷ ἅπαξ κατεσταλαγμένῳ μετὰ πυρὸς συγκεκρασμένου, ὅπως ὅ τι ἂν εἴη ἐκεῖ τῆς κατακαύσεως, καὶ τὸ ἐλάχιστον, καταλυθῇ. καὶ μετὰ τὴν βράσιν καὶ τὴν ἕψησιν μικρόν τι ἐξ αὐτοῦ ξηρὸν ἐπὶ ἀναλελυμένην σελήνην ἐπίρριψον, ἵν' εἰ μὲν μελανώσῃ ἢ κατακαύσῃ, ἴσθι ὅτι μετὰ πυρὸς ἄλλο τι ἐξέβαλες. εἰ δὲ ἐρυ-θραίνῃ αὐτὴν ἢ κιτρινίζῃ χωρὶς κατακαύσεως, καλῶς γέγονεν. ἤγουν εἰ ἐκεῖ τι κατακαύσεως <ἐναπέμεινεν,> ἕψε τὸ πῦρ μετὰ ὄξους, ἕως οὗ ἐκδαπανηθῇ. τότε πῦρ ξηρὸν καὶ ηὐτρεπισμένον μῖξον, καὶ κήρωσον, ὡς εἴρηται, μετὰ τριπλασίονος τοῦ ἀνημ-μένου θείου τοῦ ηὐτρεπισμένου καὶ λευκασμένου καὶ καθαρῶς

1 δουλεὐθἰτω R, ubi incertum δι an δ legendum sit, cum litterae δ lineolae duae adpictae sint, δουλευθήτω N **2** εξέλθὴν R, ἐξέλθῃ N **4** τὸ ὕδωρ διότι N **12** μελένης R, om. N τοῦτο (e ου?) ἐ. λόγος RN **19** λάβε RN **22** κατὲσταλμένο R, κατεσταλαγμένον N συγκέκρασμένου RN αν ἴοι R, ἀνύοι et in marg. ὅπως ἂν εἴη N **25** επίριψῶν εἰν ἢ μὲν R, καὶ ῥίψον ἵνα εἰ μὲν N μελανόσι R **28** ἐναπέμεινεν addidi **30-31** ανειμένου R, εἰρημένου N **31** λελευκασμένον N

bene temperatae naturae sit, et levi igne in servitutem adducatur, ut ob parvam ignis vim non pinguedinis aliquid, sed color tantum, citrinitas scilicet, egrediatur. Renovetur omnino urina, quia cito siccatur, atque ita renovetur semper, donec color omnis in urinam transeat; sed humores omnes, qui cum colore egrediuntur, una in vase magno ponantur, et per vas unum, ignis laxi ope, una destillentur, donec aqua citrina semirubra egredi coeperit : quia in hac aqua est tinctura, et hanc aquam quaerimus, vel saltem ipsius aliquantum. Aqua autem, quae prior alba exit, nobis utilis non est : hanc aquam usque ad nigram faecem destilla, et faeces, quae in cucurbila maneant, separatim serva ; et aquam citrinam et rubram serva, et una serva, et misce; et usque ad nigram faecem, ut prius, destilla; sed hanc aquam separatim serva, quia in ipsa tinctura inest : et hic est ignis *theius*, et hic est sermo maxime occultus.

C, 25. Hunc igitur ignem separatim serva; et aquam rubram et citrinam iterum destilla, et serva. Ignem igitur, quem diximus, fervefac in aceto forti semel destillato ignis modici ope, ut, quod in eo insit ustionis (et pauxillum) solvatur. Post aestum et cocturam, parvam ipsius vim argento soluto infunde, in quo si nigrum quid efficiat seu urat, scias per ignem a te et aliud ablatum esse. Si vero argentum rubrum vel citrinum absque ustione efficiat, bene res processit. Si illi igitur ustionis quid manserit, ignem cum aceto coque, donec evanescat. Tunc ignem siccum et praeparatum misce, et cera, ut dictum est, cum tripla vi sulphuris incensi praeparati et dealbati,

προστιθεμένου τῷ σταθμῷ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. ταῦτα οὖν τὰ τρία κήρωσον, καὶ συμπλήρωσον, ὡς εἴρηται ἐν τῇ συνθέσει τοῦ λευκοῦ, καὶ λῦσον καὶ σύμπηξον, καὶ ἐπίρριψον ὅσον θέλεις εἰς ὀφθαλμὸν ἐπὶ σελήνης προηυτρεπισμένης, ὡς ἐν τῷ κεφαλαίῳ αὐτῆς εἴρηται. καὶ ἀλλοιωθήσεται εἰς χρυσὸν κάλλιστον πάσης δοκιμῆς ἀνεχόμενον.

C, 26. Τινὰ βιβλία λέγουσιν, ὃ καὶ ἀξιοπιστότερον ἡγοῦμαι, ὅτι τελειότερον ἂν εἴη ἐλεξίρ, ἐὰν τὰ τέτταρα | ταῦτα ἐξ ἴσου F. 102. τεθεῖεν, ἤγουν θείου καθαρωτάτου καὶ λευκοτάτου μέρος ἕν, τοῦ εἰρημένου πυρὸς μέρος ἕν, καὶ ταῦτα τριφθήτωσαν ὁμοῦ μετὰ ἑνὸς μέρους ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τρὶς ἀναβιβασμένου καὶ τοῦ εἰρημένου ὕδατος τοῦ ἐρυθροῦ τοῦ ἑκατέρωθεν καταβιβασμένου. ἕκαστον δὲ τούτων τῶν συσκευασμάτων καλὸν νομίζω καὶ βέβαιον. καὶ οὗτοι λέγουσιν οἱ βίβλοι, ὅτι ἡ γλισχρότης τοῦ θείου οὐ δύναται ἀφαιρεθῆναι ἐξ αὐτοῦ διὰ μόνης τῆς καταφθορᾶς τῆς καύσεως, τουτέστιν βραζομένων πραγμάτων ξηραντικῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκβολῆς, ἥτις γίνεται βράζοντες μετὰ ὑδάτων ὀξέων ἢ ἐλαίου, ἕως οὗ ἐκβῇ ἐξ αὐτῶν ἡ ὑδαρότης ἡ ὑπερνηχομένη ἐκ τῆς ἐλαφρίας αὐτῆς· ὅ ἐστιν ἀληθές.

C, 27. Εἰπόντες ἀνωτέρω περὶ θείου, νῦν περὶ ἑρμοῦ ὥσπερ ἀρχικωτέρου τινὸς καὶ μετ' ἐκεῖνον ἀξιολογωτέρου τῶν ἄλλων. <ὁ> ἑρμῆς οὖν ἐστι σῶμά τι σύνθετον ἐκ γῆς λεπτῆς θειώδους καὶ ὕδατος ἰσχυρῶς προσμεμιγμένου· ἡ οὐσία δὲ αὐτοῦ ἡ γεώδης, καθαρθεῖσα ἀπὸ τῆς παλαιᾶς γεώτητος τῆς θειώδους καὶ ὑδατώδους, ἕτοιμός ἐστι πρὸς ἐλεξίρ, ἤγουν εἰς ἐργασίαν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τελείαν συμπλήρωσιν. ὡς γὰρ τὸ αἷμα

2 εἰρειν^{τ} R, εἴρηται N **5** cf. cap. XI αλυοθίσετε R **7** ἡγοὺμ^{ε} R **10** τριφθὶτοσαν R, τριφθήτωσαν (e lat. " *terantur* ", quae forma et condicionalis et imperativi est) **13** συσ(και)βάσμὰτῶν R **14** οὗτοι... οἵ βιβλοί e lat. " *hi libri* " υσγλυχρῶτ(ης) R, ἡ γλισχρότης N, ubi ante γ scriptum erat σ, postea duabus lineolis deletum **17** βρὰζωντος R, βράζοντες^{ος} N αὐτοῦ^{ῶν} N **19** ειπερνιχομένὴ R, ἀπερχομένη N (Neapolit. scriba α, non ει, legit) **21** ante hanc l. vacant in R lineae tres partes ad recipiendum titulum idoneae ἀνωτέρω] cf. cap. C, 10 sqq. **22** εκεῖνου R, ἐκεῖνον N **23** σῶματικ(ὸν) σὺνθετων R, σωματικῶν συνθέτων N θειόδου R **25** γεὼδες R

salique ammoniaci ponderi additi. Haec igitur tria tere, et comple, ut in albi compositione dictum est; et solve, et compinge; et infunde quantum vis — ut oculis tuis iudicare potes — argenti praeparati, ut in capite de ipso dictum est; et in aurum perfectum, omnibus explorationibus idoneum, mutabitur.

C, 26. Libri quidam dicunt (quod magis fide censeo dignum) perfectius fortasse elexir esse, si harum quattuor rerum eadem pondera ponantur, sulphuris scilicet purissimi et maxime albi pars una; ignis, quem diximus, pars una; et haec cum salis ammoniaci ter elevati et aquae, quam supra diximus, rubrae ex utroque deiectae, parte una terantur. Hos omnes apparatus pulcros esse duco et firmos. Ipsique libri dicunt sulphuris viscositatem ab ipso auferri non posse per solum ustionis interitum, rerum scilicet siccantium fervefactarum, sed per expulsionem, quae fit, si cum aquis acribus seu oleo fervefacias, donec ex ipsis humiditas ob levitatem suam supernatans egrediatur. Quod verum est.

C, 27. Cum supra de sulphure locuti simus, nunc de hydrargyro dicendum est, tamquam de re primaria et, post sulphur, maxime digna, quae de ipsa loquamur. Hydrargyrus igitur est res composita e terra minuta, sulphurea et aqua, valde inter se commixtis. Ipsius terrea substantia cum a vetere, sulphurea et aquosa terreitate purgata sit, ad elexir parata est, ad auri scilicet et argenti praeparationem et perfectam consummationem. Ut enim mulieris sanguis

τῆς γυναικὸς τῇ δυνάμει τοῦ ἀνδρῴου σπέρματος συμπήγνυται εἰς ἀνθρωπίνου σώματος συσκευήν, συντρεχούσης πέψεως τελείας, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς τέχνης δεῖ λοιπόν, ὥσπερ εἴρηται ἐν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ θείου, ἀναβιβάσαι αὐτὸν τὸν τεχνίτην ἐν ἀγγείῳ τεχνικῷ, ὃν τρόπον ἀναβιβάζει αὐτὸν ἡ φύσις ἐν τῷ φυσικῷ ἀγγείῳ, ὅ ἐστι ἀγγεῖον συνέχον τὸ μέταλλον, ὅπως καθαρθῇ ἐξ ὑγρότητος καὶ περισσῆς θειότητος.

F. 102v.

C, 28. Ἰστέον ὅτι ὁ ἄργυρος σῶμά ἐστιν καθαρὸν ἔλαττον ἤπερ ὁ χρυσός, καὶ ἔστιν ἀνάλογος τῇ σελήνῃ, ὅτι ἡ σελήνη ἐλάττονος φωτός ἐστιν ἤπερ ἥλιος, καὶ ὁ σταθμὸς αὐτῆς ἐστιν ἐλάττων τοῦ σταθμοῦ τοῦ χρυσοῦ, καὶ συμφθείρεται ὁ ἄργυρος ἐν χώματι καὶ ὑγρῷ τόπῳ, καὶ ἐν πυρὶ ἐλαττοῦται, καὶ ὁ νόστος αὐτοῦ ἐστιν ὄξινος, καὶ καθόλου πολλὰ συμβαίνουσιν αὐτῷ ἐκ τοῦ θείου, πλὴν ἄνευ τοῦ χρυσοῦ αὕτη ἐστὶ κρείττων πάντων τῶν σωμάτων, καὶ αὕτη γειτονεύει τὸν χρυσὸν πλέον τῶν ἄλλων σωμάτων. τὰ γὰρ ἐνδότερα τοῦ χρυσοῦ εἰσιν ἐξώτερα τοῦ ἀργύρου, καὶ τὰ ἐξώτερα τοῦ ἀργύρου ἐνδότερα ἐκείνου. καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ ψυχρὰ καὶ ὑγρά, καὶ μίγνυται τῷ χρυσῷ καὶ χαλκῷ, καὶ λαμβάνει βαφήν, καὶ ἐξ αὐτοῦ ποιοῦμεν ἐξὶρ λευκὸν καὶ ἐρυθρόν, καὶ μετ' αὐτοῦ ποιοῦμεν χρυσόν. πλὴν τὰ θεῖα καὶ ὁ κασσίτερος καὶ ὁ σίδηρος ἐχθροί εἰσιν αὐτοῦ, καὶ ἐπιφέρουσιν αὐτῷ κακὴν φύσιν, καί εἰσιν αὐτῷ ἀσύμβατα. τὸ θεῖον δὲ μόνον ἄρτυμά ἐστιν τοῦ ἀργύρου, τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ χαλκοῦ, τὸ δὲ ἀρσενικὸν χρυσοῦ, κασσιτέρου, μολύβδου καὶ σιδήρου.

C, 29. Ἴσθι τοιγαροῦν ὅτι ὁ ἄργυρός ἐστι τὸ σῶμα τοῦ ἐλεξὶρ τοῦ λευκοῦ καὶ μεγάλου ἔργου, καὶ γίνεται ἔργον ἐξ αὐτοῦ καὶ κασσιτέρου, καὶ τὸ ἀρσενικόν ἐστιν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὁ | ἑρμῆς ἐστὶ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας ἐστὶν δουλεῦον αὐτῷ καὶ εὐτάκτως συνδέον. φήμη δὲ τῆς ἐξαρτύσεως αὐτοῦ ἐστιν, ἵνα λύσῃς τὸν ἄργυρον ἐν χωνίῳ, καὶ

F. 103.

ll. 8 sqq. cf. Avic. 628^1, 18 sqq.

1 ανδρόοῦ R 2 ανίνου R, ἀνθρωπείου N 3 cf. cap. XLIX. 1, (pag. 132, 7) 8 ἐλατῶν R, ἐλαττων N 9 ἠπερ [symbol] R, ἤπερ 6 N 11 σταθμοῦ τοῦ [symbol] RN συνφθίρετε ο ☾ R, συμφθειρέτω ὁ ☾ et in marg. ἡ N 14 ἀυτι R, αὐτὴ N (scil. σελήνη = ἄργυρος 15 τὸν [symbol] R, τοῦ [symbol] N 22 αυτὼν R, αὐτοῦ N ἀποφέρουσιν RN 23 ἀρτιμὰ R, ἄρτημά N

ob virilis seminis vim in humani corporis compaginem compingitur, cum perfecta coctio concurrat, ita et in artis operationibus oportet (ut dictum est in sulphuris praeparatione) ipsum elevet artifex in vase artificiali, ea ratione, qua ipsum in naturali vase elevat natura : quod vas metallum ita cohibet, ut ab humiditate et superflua sulphureitate purgetur.

C, 28. Sciendum est argentum corpus esse minus purum quam aurum, et congruens esse cum luna, quia lunae minor lux sit quam soli; et argenti pondus minus esse quam auri pondus; et argentum in inhumatione et in loco humido corrumpi, et in igne minui; ipsiusque reditum acrem esse; et omnino multa ipsi evenire a sulphure : at, praeter aurum, argentum optimum omnium corporum esse atque auro magis propinquum quam cetera metalla. Quae enim interiora in auro sint, ea in argento exteriora esse, et quae in argento exteriora, ea interiora in auro. Ipsius naturam frigidam et humidam esse, et cum auro atque aere misceri, et tincturam accipere : atque ex ipso elexir album et nigrum fieri, et ipsius ope aurum fieri. Sed sulphura et stannum et ferrum ipsi inimica esse, ipsique malam naturam inferre, et cum ipso non coire. Sulphur tantum argenti condimentum esse et plumbi et aeris; arsenicum vero auri, stanni, plumbi et ferri.

C, 29. Scias igitur argentum esse corpus albi elexir et magni negotii, et negotium ex ipso et stanno fieri. Arsenicum vero ipsius anima est, et hadrargyrus ipsius spiritus; et sal ammoniacum ipsi inservit, ipsumque apte coniungit. Ipsius veri condimenti fama est oportere argentum in fusorio solvas, et

θήσεις μετ' αὐτοῦ ἴσον κασσίτερον, καὶ μεθ' ὃ ψυχρανθῇ, λειώσεις αὐτὸν καὶ κρύψεις.

C, 30. Λῦσον κασσίτερον, καὶ βάλε αὐτὸν πολλάκις εἰς ὕδωρ ἁλός. εἶτα θὲς ἐν ἑκάστῃ λίτρᾳ ἅλατος δραχμὴν μίαν θείου ἢ ἀρσενικίου. εἶτα θέρμανον τὸν ἄργυρον, καὶ σβέσον αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ὕδατι. τότε ὁ ἄργυρος τιτανωθήσεται, καὶ μελανωθήσεται. τότε μετ' αὐτοῦ ἐργάζου μετ' ἅλατος λελυμένου, καὶ ἔκζεσον αὐτὸν ἐν φούρνῳ ἁπτομένῳ. εἶτα ἀπόπλυνον ἀπὸ τοῦ ἅλατος, καὶ τότε γενήσεται λευκὸς καὶ καθαρός.

C, 31. Ἕψησον θεῖον εἰς ὕδωρ καὶ ἅλας, καὶ λῦσον μετ' αὐτοῦ ῥίνισμα ἀργύρου, ἤγουν πότισον, καὶ μεινάτω ἐν φουρνέλῳ νύκτα μίαν. τότε πλῦνον, καὶ κάθαρον ἀπὸ τοῦ ἅλατος, καὶ ὅταν χρεία γένηται, τότε γενήσεται ἐξὶρ λευκὸν ὡς τίτανος· καὶ γενέσθω τρίς.

C, 32. Λάβε ῥίνισμα ἀργύρου ὅσον θέλεις, καὶ ἄλειψον αὐτὸ μετὰ ἐλαίου, καὶ τίθει αὐτὸ εἰς ἀγγεῖα χρυσοχοϊκὰ ἐπὶ ἀνθράκων καὶ πυρός. καὶ ὅταν ἄρξηται συμπήγνυσθαι, ἐπίθες ὀλίγον θείου, ἕως οὗ ὅλον κατάλευκον γένηται· τέφραν τότε ἄλεσον μετὰ ἅλατος ἀναλελυμένου, ὡς προέφημεν. ἔστι δὲ λευκὴ τέφρα, θεοῦ θέλοντος.

C, 33. Ποίησον ἀργύρου φύλλα λεπτότατα, καὶ θὲς αὐτὰ ἐπὶ ἀνθράκων, ἕως οὗ ἐρυθρω|θῶσιν, εἶτα σβέσον ἐν ἐλαίῳ. τοῦτο ποίησον, ἕως ἂν ὦσι μέλανα τὰ πέταλα. τότε ἄλεσον μετὰ ἅλατος ἀναλελυμένου, ὡς προείρηται, καὶ κρύψον. εἶτα F. 103v

ης
1 θίσ(ης) R, θήσεις N μετ αυτὸν R, μετ' αὐτοῦ N μεθὼ R, ἀφ' οὗ N
2 ☊ (= λειώσης aut λείώσεις) R, τρίψον N κρύψεις R, κρύψον N
3 <Λ>ὑσ(όν) R; exhibet igitur novi capitis initium 9 post καθαρός vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea 11 πότισ(ὸν) R, πόσον τι N μινάτο R, μεινάτων N 13 γενήσεται et in marg. γενέσθω N 14 τρίς] vacant in R huius lineae quattuor partes ad recipiendum titulum idoneae
o
16 χρισοχικὰ R, χρυσοχωικά N 18 τέφρα, τότε ʽέλασ(ὸν) R, φράττεται ἔλασσον N 19 (ἔστιν) R, ἔσται N 20 θέλοντος] vacant in R linea tres partes ad recipiendum titulum idoneae 21 φίλα R, φύλλα N; in archetypo erat fortasse □ = πέταλα; cf. p. 368, l. 12 et l. 18 23 μελένα R, μέλαινα N 24 καὶ κρίψων R, καὶ τρίψον N

cum ipso idem stanni pondus ponas, et, cum frigefactum sit, teras et condas.

C, 30. Solve stannum, et saepe in salis aquam merge. Postea in unaquaque salis litra drachmam unam sulphuris seu arsenici pone. Postea argentum calefac, et in eadem aqua extingue. Tunc argentum calcinabitur et nigrefiet. Tunc ipsum sale soluto pertracta, et in furno accenso fervescat cura; postea e sale elava; et tunc album et purum fiet.

C, 31. Coque sulphur in aqua et sale, et cum ipso argenti ramentum solve seu imbibe; et in furnello noctem unam maneat. Tum lava et purga e sale; et cum usus venerit, tunc elexir album, calcis simile, fiet. <Haec pertractatio> fiat ter.

C, 32. Sume ramenti argenti quantum vis, et oleo ungue, ipsumque in aurificum vase carbonibus et igni impone. Cum compingi coeperit, sulphuris aliquantum adde, donec omne subalbum fiat. Tunc cinerem cum sale soluto mole, ut supra dictum est, et conde. Et est cinis albus, Deo volente.

C, 33. Fac argenti folia subtilissima, et carbonibus impone, donec rubrefiant; postea in oleo extingue. Hoc fac donec petala nigra sint. Tunc mole cum sale soluto, ut supra dictum est, et conde. Postea

λάβε τούτου τοῦ ξηρίου μέρος ἕν, καὶ ἀρσενικίου ἴσον, καὶ κήρωσον αὐτὸ μετὰ στυπτηρίας ἐν οὔρῳ λελυμένης καὶ ἰσοστάθμου ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ δευτέρωσον τὴν τρίψιν καὶ τὴν πότισιν, ἕως οὗ τὸ ὅλον κηρωθῇ. καὶ τότε τίθει ἐκεῖνο ὅλον εἰς φλοιοὺς ὠῶν ὀρνίθων καινῶν, καὶ πηλῷ σοφιστικῷ περιχρίσας τίθει ἐπὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἄλλους φλοιοὺς ὠῶν, καὶ πηλῷ σοφιστικῷ τὴν μῖξιν περίχρισον. εἶτα τὰ ὠὰ βάλε ἐν πυρὶ κόπρου κτήνους ἢ ἐν ἀνθρακιᾷ σύμβαλον θερμῇ ἀλλὰ καλῶς εὐκράτῳ ἡμερόνυκτον ἕν. εἶτα ἔξελε, καὶ εὑρήσεις σελήνης πεπηγυίας δραχμὴν μίαν. ἐπίχυσον ὀκτὼ ὀγ. κασσιτέρου, καὶ γενήσεται ἄργυρος κάλλιστος.

C, 34. Λάβε ἐκ πετάλων ἀργύρου μέρος τι καὶ ἀρσενικοῦ τέταρτον μέρος, ὥστε κατασκευάσαι τὸ σῶμα, καὶ σύναψον αὐτὰ αὐτῷ, καὶ τίθει ἐν ὠῷ ὀρνίθων κεχρισμένῳ πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ, περικυκλῶν τὸ ἐν αὐτῇ ὠὸν μετὰ στάκτης, ἵνα μὴ γυροῖ, καὶ τὴν χύτραν θὲς ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ ἡμερόνυκτον ἕν. εἶτα ἐξάγαγε, καὶ κήρωσον αὐτὸ μετὰ ὕδατος στυπτηρίας καὶ τῶν φύλλων τοῦ ἀργύρου, ἕως οὗ ἴδῃς αὐτὸν ὡς στέαρ. τότε τίθει αὐτὸν ἐπὶ κασσίτερον καὶ ἔστιν ἄργυρος, θεοῦ θέλοντος.

Εἰ δὲ ἀργύρου ξηρίον σμίξεις μετὰ ἀρσενικοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀλέσεις καὶ εἰς τὸ καῆναι θήσεις τὸ ἔργον σου, πολλῷ κρεῖττόν ἐστι, καὶ τίθει μεθ' οὗ ἂν θελήσεις σώματος, καὶ πληρώσεις τὴν ἐπιθυμίαν σου. |

C, 35. Ὁ σίδηρος ἀνάλογός ἐστι τῷ Ἄρει, καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ ἐστι ψυχρὰ καὶ ξηρά, γίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ ὁ ἄργυρος καὶ χρυσός. καὶ ῥητέον πρότερον πῶς οἰκονομεῖται ἡ σελήνη. F. 104.

2 μετὰ bis scriptum R λελυμένη R, λελυμένῳ N **5** (και)νοὶς R, καινῶν N **8** κόπρους κτίνους R συνβὰλ(ον) R, σύμβαλον N θερμὴν (ῆ) N **10** πέπιγίας οὐ ☾ α' R, πεπηγυίας οὐ ☾ α' N ἐπιχυσον R, ubi incertum χ an λ legendum sit; ἐπίλυσον N **11** καλίστος R; sequitur in R linea vacua ad recipiendum titulum idonea **12** <Λ>άβε R, βάλε N **13** κατασ(και)βάσε τῶ σῶ in extrema l. R, κατασκευάσαι τὸ σῶμα N **14** ωὼὼ R **16** εγιρὴ R, γείρῃ et in marg. καταστρέψῃ N; in N habes igitur *glossema* **19** αὐτὼ ὡς N **21** σμίξις R, μίξεις N **23** θέλσεις R **25** αέροι R, ἀέρι N **27** ρεἰτέον α' R, ῥητεὸν πρῶτον N οικὸνὸμιη (τ) ☾ R, οἰκονομεῖται ἡ ☾ N

huius xerii partem unam sume et arsenici eamdem vim; atque haec ipsa cum alumine in urina soluto et cum eodem salis pondere cera; et contritionem et imbibitionem repete, donec res omnis cerata sit. Tunc rem omnem in recentium ovorum gallinarum corticibus pone; ungue luto sophistico, et ipsius ori alios ovorum cortices impone, lutoque sophistico hanc mixturam ungue. Postea ova in ovium fimi igne seu in pruna modice calida unius diei noctisque spatium pone. Postea extrahe, et argenti compacti drachmam unam invenies. Stanni octo uncias infunde; et argentum pulcrum fiet.

C, 34. Sume argenti petalorum partem quamdam et arsenici partem quartam, ut corpus constituas; ipsaque coniunge, et in gallinarum ovo, quod luto sophistico unctum sit, pone; et in olla colloca, ibi ovum cinere circumdans, ne se vertat: et ollam in furno pistorio diei noctisque spatium pone. Postea extrahe, et cum aluminis aqua argentique foliis cera, donec rem adipis speciem sumpsisse videas. Tunc rem stanno impone; et argentum est, Deo volente,

Si vero argenti xerion cum arsenico commiscueris, et postea molueris, atque negotium tuum urendum curaveris, multo melius est : cum quovis corpore compone, et desiderium tuum complebis.

C, 35. Ferrum Marti congruens est; ipsiusque natura est frigida et sicca : ex ipso autem argentum et aurum fit. Dicendum prius est qua via et ratione ad argentum pertractetur.

C, 36. Λάβε ῥίνισμα ἀργύρου, ὅσον θέλεις, καὶ ἀρσενικὸν καλῶς τετριμμένον, τέταρτον μέρος τοῦ ῥινίσματος, καὶ σύνθες ὁμοῦ ἔν τινι συνδέσμῳ, καὶ περίχρισον αὐτὸ πηλῷ σοφιστικῷ. εἶτα τίθει ἐν φουρνέλῳ, καὶ ἅψον πῦρ ἐπὶ τρισὶν ὥραις ἰσχυρῶς φυσῶν μετὰ φυσητηρίων. εἶτα ἔξελε, καὶ ψυχρανθήτω. εἶτα ἄλεσον μετὰ τοῦ σταθμοῦ αὐτοῦ ἅλατος ἀλκαλὶ ἐζυμωμένου μετὰ ἐλαίου, καὶ τίθει αὐτὸ ἐν χωνίῳ, καὶ ἅψον πῦρ ἐπὶ ἀνθράκων φυσῶν ἰσχυρῶς μετὰ φυσητηρίων, ἕως οὗ ἡ ἰατρεία καταβῇ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ αὐτοῦ ἀγγείου, καὶ ἡ σκωρία ὑπερνήξῃ. εἶτα ἔξελε αὐτὸ ἐκ τοῦ πυθμένος, καὶ ὑπόδος αὐτὸν τῷ χωνίῳ. τοῦτο ποίησον ἕως οὗ οὕτως συντόμως λυθῇ ὥσπερ μόλυβδος. εἰ δὲ δόξει σοι, λάβε ἀκμὴν ἐξ ὑέλου, καί τινες λέγουσιν ἐκ νίτρου καὶ βοραχίου. ἅτινα δύο ζύμωσον ἀλέσας μετὰ ἐλαίου, καὶ ἐξ αὐτῶν ποίησον κοκκία ὅμοια λεπτοκαρύοις, καὶ τὴν προειρημένην ἰατρείαν ἔνθες ἐκείνοις· εἶτα λῦσον δεκάκις. τότε αὐτὸ συντόμως λυθήσεται. τότε λοιπὸν μετ᾽ αὐτῆς συχνῶς λῦσον, ἕως οὗ ὡς μόλυβδος συντόμως λύηται. καὶ ὡς ἐπιδέξηται πλῆξιν σφυρίου, λάβε δραχμὴν μίαν τούτου τοῦ σιδήρου τοῦ ηὐτρεπισμένου, καὶ τίθει ἐπὶ ἓξ ὀγ. κασσιτέρου, ἕως οὗ λυθῇ ἐξ ἴσου. καὶ οὕτως | ἐξελεύσεται ἐντεῦθεν ὁ ἄργυρος λίαν καλὸς εἰς τὸ λύεσθαι καὶ εἰς πλῆξιν σφυρίου. εἰ δὲ θελήσεις, λάβε ῥίνισμα μολύβδου, καὶ λῦσον τὸ ῥίνισμα τοῦ σιδήρου, ὡς ἐποίησας τοῦ ἀρσενικίου. καὶ τότε αὐτὸς λυθήσεται συντόμως, καὶ προστεθήσεται αὐτῷ λευκότης καὶ ἐλαφρότης.

F. 104v

C, 37. Λάβε κασσίτερον ὅσον θέλεις, καὶ ζύμωσον μετ᾽ αὐτοῦ ἀρσενικὸν ὠχρόν, καὶ ἐντύλιξον μετ᾽ αὐτοῦ φύλλα σιδήρου, ἃ θερμαίνων σβέσον αὐτὰ τοσαυτάκις, ἕως οὗ γίνωνται ὡς χρῶμα σελήνης καὶ παντοίῳ τρόπῳ ὅμοια αὐτῇ. καὶ τότε ἔξελε, ὅτι σκληρὸς ἄργυρός ἐστι καὶ καλός, καὶ οὐκ ἔστι διαφορὰ ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου. τότε τίθει ἐν χωνίῳ, καὶ ἐπίθες αὐτῷ μέρος τι λιθαργύρου λελευκασμένου ὡς τὸ ψιμύθιον ἢ

ου ου
1 ἀρσένικον... τετριμμένον N 6 εζὴμὸμένον R, ἐζυμωμένον N 7 αὐτὸν N; et l. 10 8 φυσιτιριον R, φυσητηρίου N 10 ὑπερέξῃ RN 11 ἐκ τοῦ — αὐτὸν om. N an ὑπόδος αὐτῷ τὸ χωνίον? 15 λευτοκαρίοις R, λεπτοκαρύοις N 18 λὺετε R, λύεται N επιδὲξετε R, ἐπιδέξεται N σφηρίον N 25 post ἐλαφρότης vacat in R linea ad recipiendum titulum idonea 27 οχρ(ὸν) R 28 γένωνται N 32 λι ☽ R, λιθαργύρου N

C, 36. Sume argenti ramenti quantum vis et arsenici bene triti quartam partem, et in quodam vinculo compone, lutoque sophistico ungue. Postea in furnello pone, atque tres horas, valde follibus inflans, ignem incende. Postea detrahe, et frigefiat. Postea mole cum eodem pondere salis alcali cum oleo subacti, ipsumque in fusorio pone, et ignem incende, follibus valde carbonibus insuflans, donec medicina in ipsius vasis fundum descendat, et scoria supernatet. Postea e fundo extrahe, et in fusorium transfer. Hoc fac, donec hac ratione cito tamquam plumbum solvatur. Si autem tibi videatur, vitri tantillum sume — et nitri aque borachii, ut nonnulli dicunt. — Quae duo mole, et cum oleo subige, atque ex ipsis fac grana avellanarum similia, et medicinam, quam diximus, in illis pone. Postea decies solve : tunc ipsum cito solvetur. Ceterum cum hac ipsa <medicina> sine intermissione solve, donec tamquam plumbum cito solvatur. Et cum mallei ictum acceperit, huius ferri praeparati drachmam unam sume, et sex stanni unciis impone, donec eodem modo solvatur. Atque ita illinc argenti simile et ad solutionem malleique ictum aptissimum exibit.

Si autem voles, sume plumbi ramentum, et ferri ramentum solve, ut in arsenico fecisti. Et tunc ipsum cito solvetur, ipsique candor et levitas addetur.

C, 37. Sume stanni quantum vis, et cum ipso arsenicum viride subige, ipsoque ferri folia involve, quae inflamma et extingue totiens, donec argenti colorem sumant ipsiusque simillima sint. Tunc extrahe, quia est argentum durum et pulcrum, nullaque inter ipsum et argentum differentia intercedit. Tunc in fusorio pone, atque ipsi lithargyri dealbati, cerussae instar, seu

στέμφυλόν τι ἐκ τοῦ ὑέλου τῶν φιλοσόφων, ἤγουν ἁλὸς βοραχίου ἢ ἄλλου τινὸς ὁμοίου, οἷόν ἐστι τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας. τότε ταχέως λυθήσεται εἰς ὕδωρ. ὅταν γοῦν λυθῇ, τότε σύναξον αὐτό, καὶ ἀνάλυσον συχνάκις ἔστ᾽ ἂν σοι ἀρέσῃ τὸ χρῶμα, καὶ ἔστ᾽ ἂν οὕτω ταχέως λυθῇ ὡς μόλυβδος. εἶτα ἔξελε, καὶ μετὰ κασσιτέρου καθαροῦ λείωσον, ὅτι ἔστι ἔργον τελειότατον καὶ διὰ ταχέως γινόμενον, πλὴν τέως μέρος κόπου τί ἐστιν ἐν αὐτῷ. καὶ μῖξον μετὰ ἀργύρου, καὶ ἐργάζου μετ᾽ αὐτοῦ ὃ ἂν θέλῃς.

C, 38. Λάβε ῥινίσματος σιδήρου μέρος τι ἕν, καὶ ῥάνον μετὰ ὄξους ἰσχυροῦ, καὶ θὲς εἰς τὸν ἥλιον, ἕως οὗ ποθῇ τὸ ὄξος. εἶτα δευτέρωσον τὴν ἐργα|σίαν τούτου, ἕως οὗ ἴδῃς αὐτὸν κόκκινον, ὅμοιον κρόκου. εἶτα λείωσον μετὰ ἰσοστάθμου θείου, καὶ κατάκαυσον αὐτὸ ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ. εἶτα ἔξελε, καὶ μετὰ ὕδατος ἀτραμέντου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ποίησον ὡς προείρηται, καὶ ἐπίρριψον ἐξ αὐτοῦ δύο ὀγ. ἐπὶ τέτταρας κασσιτέρου ἢ ἀργύρου, καὶ ἐξελεύσεται χρυσός. F. 105.

C, 39. Λάβε θείου ὠχροῦ μέρος ἕν, καὶ τρῖψον αὐτό, καὶ τίθει εἰς τέσταν, καὶ βράσον αὐτὸ ἐν διπλῷ αὐτοῦ ἐλαίῳ, ἕως οὗ τὸ θεῖον ἐν αὐτῷ λυθῇ. εἶτα λάβε σιδήρου φύλλα, ὅσα θέλεις· ἃ πύρωσον ἐν πυρί, καὶ σβέσον αὐτὰ ἐν τῷ προειρημένῳ θείῳ καὶ ἐλαίῳ συχνάκις, ἕως οὗ τὰ φύλλα τοῦ σιδήρου κατακαῶσιν (καὶ τότε γενήσονται μέλανα), καὶ ἀλεσθῶσιν. εἰ οὖν θελήσεις, λάβε πέταλα, καὶ περίχρισον αὐτὰ θείου λελυμένου ἐλαίῳ· ἃ σύνθες ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ, καὶ σκέπασον σκεπάσματι, καὶ χρῖσον τὴν μῖξιν τοῦ σκεπάσματος πηλῷ σοφιστικῷ, καὶ θὲς ἐν φούρνῳ νύκτα μίαν, ὥστε εἶναι τὴν χύτραν καλῶς κεχωσμένην ἐν τῇ στάκτῃ τῆς ἀνθρακιᾶς. πρωΐας ἔξελε, καὶ ἄλεσον καλῶς. εἶτα λάβε ἀτραμέντουμ ἰσόσταθμον τοῦ σιδήρου, καὶ βράσον ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ μίαν ὥραν. εἶτα λῦσον αὐτὸ ἐν οὔρῳ παίδων πεφυλαγμένῳ

5 οὕτω R, τοῦτο N **9** post θέλῃς vacat in R dimid. lin. ad recipiendum titulum idonea **12** κόκοινôν R **13** κρόκ(ὸν) R, κρόκῳ N (genet. e linguae lat. syntaxi?) **19** τέστον N ελὲω R **23** μέλἶνα R **24** θείον λὲλυμένον ελἔῶ R, ἐλαίῳ θείου λελυμένου N **26** μίξιν? num κλεῖσιν? **29** ατρα^{τ}μεν R **31** πεφυλαμένον RN πεδ(ὸν) R, παιδὸς N

vitri philosophici vinacia, seu salis borachii seu alius cuiusque salis, quale est sal ammoniacum, partem quamdam impone. Tunc cito in aquam solvetur. Cum igitur solutum sit, tunc collige, atque sine intermissione solve, donec tibi ipsius color placeat, atque donec ita cito ut plumbum solvatur. Postea extrahe, et cum stanno puro tere; quia est negotium perfectissimum et cito eveniens, etsi in ipso laboris quid inest. Et misce cum argento; atque per ipsum operare quid velis.

C, 38. Sume ramenti ferri partem unam, et per acetum forte asperge, et expone soli, donec ebibatur acetum. Postea operationem repete, donec ipsum coccinum, croci simile, videas. Postea tere cum eodem sulphuris pondere, ipsumque in furno pistorio ure. Postea detrahe, atque atramenti et salis ammoniaci aquam adhibens fac ut supra dictum est; ipsiusque uncias duas quattuor stanni seu argenti unciis impone; et exibit aurum.

C, 39. Sume sulphuris viridis partem unam, et tere, et pone in testa, atque fervefac in olei dupla vi, donec in ipso sulphur solvatur. Postea sume ferri folia, quot vis : quae in igne inflamma, et, sine intermissione, in sulphure, quod diximus, et oleo extingue, donec ferri folia combusta sint. Et tunc nigra fient; et mole. Si igitur voles, sume petala, et sulphuris soluti oleo ungue, et in olla stanno inducta compone, et tegumento tege, atque tegumenti iuncturam luto sophistico ungue, et in furno noctem unam pone, ea tamen ratione ut olla bene in prunae cinerem submergatur. Mane detrahe, et bene mole. Postea sume atramenti pondus, quod ferri pondus aequet, et in furno pistorio horam unam fervefac. Postea in puerorum urina

ἡμέρας τινάς. εἶτα σακκέλισον ἐν ὑέλῳ, καὶ μῖξον αὐτῷ ἴσον αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ Αἰγυπτίου λευκοῦ καὶ καλοῦ, καὶ ἔασον ἕως οὗ λυθῇ, καὶ κήρ|ωσον τὸ εἰρημένον σῶμα κατ' ὀλίγον, F. 105v ἕως οὗ ὅλον ἐκποθῇ, καὶ τίθει μίαν ὀγ. ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ ὀγκίαν μολύβδου, καὶ γενήσεται χρυσὸς κάλλιστος.

C, 40. Λάβε ἐξ ἀτραμέντου καλλίστου καὶ ἐκζεσμένου ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ, ὅσον θέλεις, καὶ βάλε ἐν οὔρου πεφυλαγμένου διπλῷ, καὶ ἔασον ἐκεῖ, ἕως οὗ ὑγρανθῇ καὶ ἀναλυθῇ, καὶ κήρωσον τὸ εἰρημένον σῶμα κατ' ὀλίγον, ἕως οὗ ὅλον ἐκποθῇ. τότε σακκέλισον καλῶς, καὶ τὴν τρυγίαν ῥῖψον, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ, καὶ ἐπάνω ἐκείνου θὲς ἰσόσταθμον ῥίνισμα σιδήρου, καὶ ἔασον ὁμοῦ ἡμέρας ἑπτά, ἕως οὗ τὸ ῥίνισμα τοῦ σιδήρου ὅλον ἀναλυθῇ ἐν τῷ ἀτραμέντῳ. εἶτα λάβε ἐκ χαλκοῦ κεκαυμένου ὅσον θελήσεις, καὶ ἄλεσον αὐτό, καὶ δὸς αὐτῷ ἐκ τοῦ ὕδατος πιεῖν ἐκείνου, ἕως οὗ ὅλον ποθῇ. τότε θὲς ἐπ' ἐκείνου ὀγ. μίαν χρυσοῦ καλλίστου, καὶ βελτιωθήσεται ὅλον. τότε κρύψον τὰ τοιαῦτα κεφάλαια, ὅτι ἐν αὐτοῖς εἰσι πράγματα κάλλιστα σφόδρα.

C, 40. Ὁ χαλκός ἐστιν ἀνάλογος τῇ Ἀφροδίτῃ, καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ ἐστι θερμὴ καὶ ξηρά, πλὴν ἡ αὐτοῦ ξηρότης ἐλάττων ἐστὶ τῆς ξηρότητος τοῦ σιδήρου, εἰ καὶ ἔστιν ἴσης σκληρότητος καὶ τῆς αὐτῆς ἀναλύσεως τῇ σελήνῃ, πλὴν ὅτι ἐστὶν ἐρυθροῦ χρώματος. εἰ δέ τις αὐτοῦ τὴν ἐρυθρότητα ἀφαιρήσει, ἔσται ἄργυρος, ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ χαλκός, καὶ ἔνδον σελήνη, | καὶ ἔστιν F. 106. ἀδελφὸς τῷ ἀργύρῳ. ὅθεν συμμίγνυται καὶ τῷ χρυσῷ, καὶ βαφὴν λαμβάνει, καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ ἐλεξὶρ λευκὸν καὶ ἐρυθρόν, καὶ οὐκ ἀφαιρεῖται ἐξ αὐτοῦ ἡ βαφὴ αὐτοῦ, καὶ ὅταν λυθῇ εἰς ὕδωρ ἀτραμέντου καὶ στυπτηρίας, πάντα τὰ σώματα λύει καὶ πάντας τοὺς λίθους, καὶ ἡ ἐξάρτυσις αὐτοῦ ἐστιν ὁμοία τῇ τοῦ σιδήρου ἐξαρτύσει.

5 post κάλλιστος vacat in R linea tota ad recipiendum titulum idonea
οὖν
7 εἰς οὖρον πεφυλαγμένον RN **8** διπλον N ἤγραθὴ R **13** ἀτραμέντουμ N **15** εξ εκίνου R, ἐξ ἐκείνου N **16** τότἐκρίψων R, τότε ἔκριψον et in marg. ἴσως ἔγκρυψον N : (τότε = *tum* = *poi* ?) **18** Vacant in R lineae tres partes ad recipiendum titulum idoneae **19** τι α ♀ scil. τῇ ἀ<φροδίτῃ>♀ R, τῇ ♀ N
δ τοῦ τ
24 ἐνω (= ενδον) R, ἐν τῷ N **25** τῶ ☾ R, τῳ ☾ N **28** ατράμεν R, ἀτραμέντουμ N **29** (και) ἐξαρτ. = και ι<= καὶ ἡ> ἐξαρτ. R

dies quosdam servata solve. Postea in vitro cola, idemque salis ammoniaci Aegyptii, albi et pulcri, pondus misce; et linque, donec solvatur : corpus, quod supra diximus, paulatim cera, donec omne ebibatur; ipsiusque unciam unam uni plumbi unciae impone; et fiet aurum pulcerrimum.

C, 40. Sume atramenti pulcri et iam in furno pistorio fervefacti quantum vis, et in dupla urinae servatae vi pone, ibique linque, donec madefiat et solvatur, corpusque, quod diximus, paulatim cera, donec omne ebibatur. Tunc cola bene, et faecem abice; et pone in vase vitreo, ipsique idem ramenti ferri pondus impone; et una dies septem linque, donec ferri ramentum in atramento omne solvatur. Postea sume aeris usti quantum voles, et mole, et cura illam aquam ebibat, donec omnis <aqua> ebibatur. Tunc ipsi impone unciam unam auri pulcerrimi; et melius fiet omne. Tunc conde haec capita, quia in ipsis res valde pulcerrimae sunt.

C, 41. Aes est Veneri congruens; ipsiusque natura calida et sicca est; at eius siccitas minor quam ferri est, etsi est eiusdem duritiei et solutionis atque argentum : at rubri coloris est, et si quis colorem ipsi demat, argentum erit, quia in superficie est aes, intrinsecus autem est argentum : atque argenti frater est. Quocirca auro quoque commiscetur, et tincturam sumit, atque ex eo elexir album et rubrum fit, neque ipsi ipsius tinctura demitur; et cum in atramenti et aluminis aqua solvatur, omnia corpora omnesque lapides solvit; ipsiusque conditura eadem fere atque ferri est.

C, 42. Οὕτω λάβε ἐκ φύλλων χαλκοῦ ὅσον θέλεις, καὶ λέπτυνον αὐτά, καὶ θὲς ἐν ἐλαίῳ, ἐν ᾧ ὀλίγον θείου ἢ ἀρσενικοῦ λέλυται, καὶ ἕκτον μέρος τοῦ ἐλαίου ἔστω τὸ θεῖον. καὶ λῦσον τὰ φύλλα ἐπάνω τῶν εἰρημένων, καὶ τίθει ἐν γεγανωμένῃ <χύτρᾳ> προϋποστρώσας κάτω ἅλας τετριμμένον καὶ πάτον φύλλων καὶ πάλιν ἅλας, ἕως οὗ σκεπασθῶσιν πάντα. τότε τίθει ἐν φούρνῳ νύκτα μίαν, πλὴν ἔστω τὸ στόμα καλῶς κεκλεισμένον. πρωΐας ἔξελε, καὶ ἄλεσον αὐτὰ καλῶς λίαν ἐν φιάλῃ χαλκῇ. εἶτα πλῦνον καλῶς ἐκ τοῦ ἅλατος μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ ὅλος ὁ νόστος ἐκβῇ. καὶ γεῦσε τὸ ὕδωρ, καὶ βλέπε μή πως ἐπικρατῇ τὸν νόστον τοῦ ἅλατος. εἶτα στέγνωσον, καὶ τότε ὁ τοιοῦτος χαλκὸς σκιὰν οὐκ ἔχει.

C, 43. Καὶ εἰ θελήσεις περὶ ἐρυθρώσεως, καταστάλαξον ἀτραμέντουμ, ἢ ἔκζεσον ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ καὶ ἐν ποσότητι κεκαυμένου χαλκοῦ τὸ ὕδωρ, ὃν φύλαξον ἐν οὔρῳ, καὶ ἔασον ἐν γεγανωμένῃ <χύτρᾳ,> ἕως οὗ ὅλον λυθῇ. εἶτα σακκέλισον καλῶς, καὶ ἐπίθες ἴσον αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ. καὶ ὅταν | ἐν αὐτῷ λυθῇ, κήρωσον μετ᾿ αὐτοῦ τὸν χαλκὸν τὸν κεκαυμένον κατὰ μικρόν, ἕως οὗ ὅλον κεκηρωμένον ἐκπίῃ αὐτό, καὶ ἴδῃς ὅτι τὰ φροῦστρα αὐτοῦ εἰσιν ὡς σάντιξ. τότε λάβε αὐτοῦ μέρος καὶ ἐξ ἀτραμέντου τετραπλοῦν· μὴ τοῦ αὐτοῦ ἀτραμέντου, ἀλλὰ κασσιτέρου, καὶ τίθει ὁμοῦ ἐν χώνῃ καὶ ἀναλυθήτωσαν ἐξ ἴσου, ἕως οὗ εἰσέλθῃ ὅλως ὁ αὐτὸς κασσίτερος καὶ διαδράμῃ τὴν χώνην, καὶ γενήσεται ὃ θέλεις.

F. 106v.

C, 44. Εἰ δὲ θελήσεις, λάβε ἐκ τοῦ προειρημένου ξηρίου μέρος τι καὶ διπλοῦν ἐξ ἀργύρου, καὶ ποίησον ἐκ τοῦ ἀργύρου φύλλα λεπτά. εἶτα ἐκχώννυε ἐκ τῆς ἰατρείας ἐν τῇ χώνῃ [ἐκ] τὰ φύλλα, καὶ ὑποκάτω ..... καὶ τότε ἀνάλυσον καλῶς. εἶτα

1 manus margini adpicia est N χαλκ(ὸν) R, χαλκῶν N 4 γεγανομενι R, γεγανωμένῳ N 5 χύτρᾳ addidi et l. 16 9 θιαλή R, θυάλῃ N 10 γεύσε R, γεύσε^{ου} N 11 τονόστο R, τὸ νόστον N 12 τὸτε τιοῦτου R, τότε τοιούτου N 13 in marg. ἐρύθρωσις ♀ N 14 αρ^{τ} R, ἄρτων N γεγανωμένῳ^{η} N 16 χύτρᾳ addidi 21 τετραπλοῦ N 22 χωνίῳ N 26 εξε ☾ (scil. ἐξ <ἑρμοῦ> ☾ R, ἐκ ☾, et in marg. ἐξ N 27 εκχόνε R, ἔκ ωνε N ἐκ τα^{ων} φύλλα N: sed ἐκ eiciendum videtur 28 post ὑποκάτω lacunam non indicant RN; erat ἄψον πῦρ vel aliquid simile ανὰλισον R, ἀνάλυε N

C, 42. Ita sume aeris folia quot vis, et subtilia redde, et pone in oleo, in quo paulum sulphuris seu arsenici solutum sit; et sexta olei pars sit sulphur. Et folia solve super haec, quae diximus, et in olla stanno inducta pone, cum prius in imo sal tritum et foliorum ordinem straveris, et rursus sal, donec omnia folia tecta sint. Tunc pone in furno noctem unam; at os bene clausum sit. Mane extrahe, et ipsa in phiala aenea optime mole. Postea e sale per aquam bene elava, donec reditus exeat omnis. Aquam degusta, et cave ne quodammodo reditum coerceat. Postea constringe; et tunc huiuscemodi aes umbram non habet.

C, 43. Et si ad ruborem <operari> velis, atramentum destilla, seu in furno pistorio fervefac aquam, quae conveniens sit quantitati aeris usti, et serva in urina, et in olla stanno inducta linque, donec omne solvatur. Tunc cola bene, atque eamdem salis ammoniaci vim adde. Et cum in ipso solutum sit per ipsum paulatim aes ustum cera, donec omne ceratum sit, et <sal> ebibat, ipsiusque frustra esse santigis´ similia videas. Tunc ipsius partem sume et atramenti triplam vim; non eiusdem tamen atramenti, sed stanni; et pone una in fornace; eademque ratione solvantur, donec stannum omne ingrediatur, et fornacem percurrat; et fiet quod vis.

C, 44. Si autem velis, sume xerii, quod supra diximus, partem quamdam, et hydrargyri duplam vim, et fac argenti folia subtilia. Postea in fornace folia e medicina extrahe, et subter... et tunc solve bene

ἔασον ψυχρανθῆναι, εἶτα στάθμισον αὐτὰ μόνα, καὶ μηδὲν περιττεύσει τι τοῦ προτέρου σταθμοῦ τῆς σελήνης, καὶ τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἔνι κίτρινον καὶ ὡραῖον. εἶτα ἀνάλυσον δὶς ἢ τρίς, καὶ χῶσον εἰς οὖρον παίδων πεφυλαγμένον. καὶ τότε γενήσεται ἡ ὄψις αὐτοῦ καὶ ἡ τρίξις ξανθή· τότε θὲς ἐξ αὐτοῦ μέρος ἓν μετὰ ἥμισυ μέρος χρυσοῦ, καὶ ἔσται καλόν, θεοῦ θέλοντος.

C, 45. Λάβε χαλκὸν κεκαυμένον, μέρη πέντε, καὶ ἄλεσον αὐτὰ καλῶς ἐπὶ ἑνὸς μέρους θείου ἐν θυίᾳ χαλκῇ, καὶ τίθει ἐν χύτρᾳ γεγανωμένῃ ἄνωθεν καλῶς κεκλεισμένῃ, καὶ τίθει ἐν φούρνῳ ἀρτοποιητικῷ ὥρας τρεῖς ἢ τέτταρας. εἰ δὲ εἰς τὸν τόπον τοῦ κεκαυμένου χαλκοῦ θήσεις βοράχιον καλόν, καὶ ἐάσεις εἶναι μετὰ τοῦ θείου, ὡς προεῖπόν σοι, εἶτα λειώσεις μετὰ ὕδατος ἀτραμέντου καὶ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, ὡς οἶδας, τότε θήσεις ὀγ. μίαν | ἐπὶ δύο ἀργύρου, καὶ ἐξελεύσεται χρυσὸς κάλλιστος. καὶ ἂν τὸ χρῶμά σοι <μὴ> ἀρέσκῃ, ἀνάλυσον πάλιν, καὶ τίθει ἐπ' αὐτὸν ἄλλην ὀγ. ἀργύρου. καὶ τότε ἔσται λίαν καλόν. καὶ τοῦτο δυνήσῃ ποιῆσαι τρὶς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. εἰ δὲ θελήσεις ἐκεῖνον χρυσὸν συζεῦξαι, λάβε ἐξ ἑκατέρου ἐξ ἴσου, καὶ ἀνάλυσον τρίς, καὶ τότε ἔσται χρυσὸς κάλλιστος. F. 107.

C, 46. Λάβε σκόρδα κάλλιστα, κεφαλὰς τέτταρας, ἢ ὅσα θέλεις, καὶ λείωσον αὐτὰ ἐν θυίᾳ ξυλίνῃ μετὰ ἁλὸς ὀλίγου. καὶ τότε τίθει ἐν ἀγγείῳ χαλκῷ, καὶ ἐπίχεε ὄξος δριμύτατον, ἕως οὗ γένηται ὡς σάλσα, καὶ περιχρισθήτω ἐξ αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια τῆς θυίας, καὶ βρασθήτω καλῶς. καὶ ἄλλοτε ἐθήκαμεν ὕδωρ σαπουνίου τῶν σοφῶν, καὶ ἐκεῖνό ἐστι λίαν καλὸν καὶ κρεῖττον πάντων τῶν τοιούτων πραγμάτων. εἶτα λάβε χαλκοῦ φύλλα λεπτότατα, ἃ θερμάνας σβέσον αὐτὰ πολλάκις, ἕως οὗ γένωνται λευκά, καὶ σμῖξον μετὰ ἀργύρου, ἐὰν ἀρέσκῃ σοι, ἐλαχίστου, καὶ σχίσον αὐτὰ ψαλιδίῳ καὶ τίθει ἐν χώνῃ μετὰ βοραχίου ἢ ἐκ νίτρου, ὅ ἐστιν ἁλυκὸς λίθος. ὅταν οὖν λυθῇ, τίθει ὀγ. αὐτοῦ μίαν μετὰ

3 β ἢ γ' R, δύο ἢ τρίς N **4** πεδ(ὸν) R, παιδὸς (ubi ε, non αι, scriptum erat) N **6** μετὰ 𐅵 μέρος R, μετὰ ἥμισυ[εος] μέρος[ους] N (ἐστι) R, ἔσται N; cf. l. 20 **12** βοράχην R, βοράχιον N **13** ϭ (hic = λειώσεις) R, τρίψον N **16** μὴ addidi **20** post κάλλιστος vacat linea in R ad recipiendum titulum idonea **29** μίξον N **30** χῶνι R, χωνίῳ N ἢ ἐκ νίτρου = ital. „*o del nitro*„? **31** μίαν] μόνου RN; ex archetypi α'

Postea sine frigefiant, postea ipsa tantum pende, et prioris ponderis argenti nihil redundabit; atque color citrinus et pulcer est. Postea solve bis vel ter, et in puerorum urinam servatam merge. Tunc ipsius species et tritura flava fiet. Tunc ipsius partem unam cum dimidia auri parte pone; et erit pulcrum, Deo volente.

C. 45. Sume aeris usti partes quinque, et in pila aenea super unam sulphuris partem mole bene, et in olla stanno inducta pone; at ollae pars superior bene clausa sit. Et in furno pistorio horas tres vel quattuor pone. Si autem pro aere usto borachium pulcrum posueris, et cum sulphure consociatum esse siveris, ut supra tibi dixi, et postea triveris cum atramenti et salis ammoniaci aqua, ut scis, tum impones unciam unam duabus argenti unciis, et aurum pulcerrimum exibit. Si color vero tibi non placeat, iterum solve, ipsique alteram argenti unciam impone; et tunc est valde pulcrum. Hoc ter in die facere poteris. Si autem illud aurum coniungere voles, utriusque eamdem vim sume, atque solve ter; et tunc aurum pulcerrimum erit.

C. 46. Sume ceparum pulcerrimarum quattuor capita, vel quot vis, et in pila lignea cum exigua salis vi tere. Tunc pone in vase aeneo, et acetum acerrimum infunde, donec fiat tamquam salsa; ipsaque pilae superficies unguatur, et bene fervefiat. Saponis philosophorum aquam quondam posuimus : quae valde pulcrior et melior res est quam ceterae huiuscemodi. Postea sume aeris folia subtilissima, quae calefac et saepe extingue, donec alba fiant; et misce cum exigua argenti vi, si tibi placeat : et folia caede forficula, et in fornace cum borachio pone seu nitro, qui lapis salsus est. Cum igitur solutum sit, ipsius unciam unam cum

ὀγ. δέκα ἐλεξὶρ λευκοῦ, καὶ μῖξον ἀργύρου ὀγ. δύο, καὶ ἐλεύσεταί σοι ἄργυρος λευκὸς ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀναλύεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι καὶ ἀνεχόμενος σφυρίου καὶ ἀναλλοίωτος.

C, 47. Λάβε ῥινίσματος χαλκοῦ μέρος ἓν καὶ ἴσον αὐτῷ ἑρμῆν, καὶ λείωσον ὁμοῦ, ἕως οὗ ζυμωθῶσιν. εἶτα πλῦνον αὐτὰ καλῶς μετὰ ἅλατος καὶ ὄξους, ἕως οὗ κα|θαρθῇ καλῶς, εἶτα μετὰ ὕδατος καθαροῦ. τότε στέγνωσον, εἶτα λάβε ἀτραμέντουμ ἴσον τῷ χαλκῷ, καὶ λῦσον ἐν διπλασίονι αὐτοῦ οὔρῳ παιδικῷ, καὶ διήθησον, καὶ τίθει ἐπάνω ἐκείνου ἴσον αὐτοῦ ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, καὶ κήρωσον αὐτὰ μετὰ τοῦ ὕδατος κατ᾽ ὀλίγον, ἕως οὗ ὅλον ἐκπίῃ καὶ γένηται κεχρωμένον ὠχρὸν καὶ ἐρυθρόν. εἰ δὲ ἐφιλιώσαμεν τὸν ἑρμῆν μετὰ τοῦ χαλκοῦ, λοιπὸν ἔργασε μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ χαρήσῃ.

Ὃ εἴπερ εἰς λεύκωσιν θελήσεις, ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀτραμέντου τίθει στυπτηρίαν σχιστήν, καὶ ποίησον μετ᾽ αὐτοῦ ὡς εἴρηται, ὅτι πίπτει ἐπὶ χαλκόν, καὶ ἔσται καὶ συστραφήσεται εἰς ἄργυρον.

C, 48. Λάβε χαλκόν, καὶ καθάρισον αὐτὸν οὕτω. λῦσον αὐτόν, καὶ ἐπίρριψον αὐτῷ ἀρσενικὸν ὠμόν, ἅλας νίτρον καὶ τάρταρον, καὶ ἐπίρριψον δίς. καὶ οὕτω καλῶς κεκαθαρμένον ἔκχεε εἰς σωλῆνα, καὶ πάλιν λῦσον, καὶ οὕτως ἐπίβαλε τὴν νῦν ῥηθησομένην ἰατρείαν. λάβε ἔλαιον ταρτάρου, καὶ ἀνάλυσον ἐν αὐτῷ ἀρσενικοῦ ἀναβιβασμένου ὀγ. τρεῖς. θὲς αὐτὸ ὑπὸ κόπρον, ἵνα ἀναλυθῇ, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ λελυμένῳ τίθει βοραχίου ὀγ. τρεῖς, καὶ πάλιν τίθει ὑπὸ τὴν κόπρον, καὶ λυθήσεται, καὶ γενήσεται ἓν σῶμα. εἶτα σύμπηξον ἐπάνω πυρὸς ἐν φιάλῃ, καὶ ἔασον ἵστασθαι, ἕως οὗ πάντες οἱ ἀτμοὶ ἐξατμισθῶσιν. εἶτα ἔασον ψυχρανθῆναι. ἐκ ταύτης τῆς ἰατρείας τίθει μέρος ἓν ἐπὶ δώδεκα μέρη χαλκοῦ κεκαθαρμένου, ὡς εἴρηται, καὶ ἔσται ἄργυρος.|

2 λευκὴ RN **3** ανεχομενοσφηριοῦ R, ἀνεχομένη σφηρίου N αναλίωτος R, ἀναλλοίωτος N; et hic vacant in R lineae tres partes ad recipiendum titulum idoneae **4** α^{τ}υ R; et l. 9 **7** ατ^{τ}ρέμεν R **9** (δι)ὴνθίσον R, διήνθησον N **11** ει(δι)εφιλιώσαμεν R, εἰ δὲ φιλησόσομεν N (ἐφιλιώσαμεν = *amicum fecimus*?) **12** ἐργᾶσε^{αι} R, ἔργασι, ubi non ι sed ϵ scriptum erat, N **14** λεύκοσην R, λε^{ϵ}ύκωσιν N **19** αυτον αρσ. R, αὐτῷ ἀρσ. N νίτρου N **21** ἐπίβαλον N **26** φλôγη ἀλη R, ubi λογη punctis suppositis deleta sunt et ι impositum est litterae λ, φιάλη N **29** (ἐστι) R, ἔσται N

elexir albi unciis decem pone, et argenti uncias duas misce; et tibi argentum erit album, aptum ad solvendum et calefaciendum, et mallei patiens atque non mutabile.

F. 107v. C, 47. Sume ramenti aeris partem unam eamdemque hydrargyri vim, et contere, donec subacta sint. Postea sale et aceto lava bene, donec bene purgentur; postea per aquam puram lava. Tunc constringe, postea eamdem, atque aeris, atramenti vim sume, et in dupla puerorum urinae vi solve; et cola; ipsique eamdem salis ammoniaci vim impone, et per aquam paulatim cera, donec omnem aquam ebibat atque colorem viridem et rubrum sumat. Si vero hydrargyrum aeri amicum fecerimus, ceterum in ipso operare, et gaudebis.

Quod si ad album <operari> voles, pro atramento alumen scissum pone, et in ipso fac ut dictum est, quia in aes incidit; et erit <argentum>, et vertetur in argentum.

C, 48. Sume aes, et purga ita. Ipsum solve, ipsique arsenicum crudum, salnitrum et tartarum inice; et bis inice. Atque ita bene purgatum in tubum inice, et rursus solve, atque ita medicinam inice, quam dicturi sumus. Sume tartari oleum, et in ipso tres arsenici elevati uncias solve; ipsumque sub fimum pone, ut solvatur; et in illo quod solutum sit, borachii uncias tres pone; et rursus pone sub fimum; et solvetur, et corpus unum fiet. Postea super ignem in phiala compinge, et sine stet, donec vapores omnes exhalaverint. Postea sine frigefiat. Huius medicine partem unam duabus aeris purgati, ut dictum est, partibus impone; et argentum erit.

C. 49. Λάβε θεῖον καθαρὸν καὶ διαυγὲς λεπτοτάτως τετριμμένον, σεσεισμένον καὶ ἐκζεσμένον καὶ ἀναβιβασμένον, διότι μετὰ χαύνου πυρός, καὶ βράσον αὐτὸ μετὰ οὔρου ἤγουν ὕδατος ὀξέως, οὗ ὅλην ἐξάξεις κίτρινον βαφὴν δίχα τινὸς γλισχρότητος. τότε πάντα τὰ ἀποπλύματα καταστάλαξον μετὰ χαύνου πυρός, καὶ πᾶν ὕδωρ λευκὸν ἢ κίτρινον ἢ ἐρυθρὸν φύλαξον. τὰ ὕδατα τὰ δύο τελευταῖα ὁμοῦ ποίησον ἀναβῆναι ἐλαφρῶς, τὴν βαφὴν φύλαξον, καὶ ἕψησον τὴν τρυγίαν. τὴν πρώτην ἔξελε, καὶ τὴν δευτέραν φύλαξον εἰς μέρος, καὶ ὅλον τὸ ὕδωρ τὸ λευκὸν καὶ τὸ κεχρωσμένον ὁμοῦ θὲς εἰς μέρος, καὶ λάβε στυπτηρίαν, οἵαν θέλεις, καὶ μικρὸν τιτάνωσον αὐτήν, καὶ τιτανωθεῖσαν λείωσον, καὶ μῖξον, καὶ σύντριψον καλλίστως μετὰ ἰσοστάθμου ἐκ τῆς εἰρημένης τρυγός, καὶ ἐπίρραινε διὰ παντὸς μετὰ τοῦ κεχρωσμένου ὕδατος ποτίζων καὶ ξηραίνων καλῶς ἐν πυρὶ ἢ ἡλίῳ, ἕως οὗ ὅλον πίῃ, καὶ τελεσθῇ ζύμη ξηρά. τότε λάβε αὐτὴν καὶ λείωσον λεπτοτάτως, καὶ θὲς ἐν ἀγγείῳ πηλίνῳ ἰσχυρῷ εἰς φοῦρνον τιτανώσεως. κατ' ὀλίγον ἅψον τὸ πῦρ, ἕως οὗ πῦρ ἰσχυρὸν ἐν πέντε ὥραις ἕξεις. τότε εἰ παντελῶς ἐξέλιπεν ἡ μελανία τῆς ζύμης τελειωθεῖσα ἐρυθρὰ ἢ κίτρινος, καλόν ἐστιν· εἰ δὲ μή, τιτάνωσον πάλιν. τότε λάβε τὸ λευκὸν ὕδωρ, ὃ ἐφύλαξας, καὶ συγκέρασον τὴν προειρημένην ζύμην πρότερον λεπτῶς τριφθεῖσαν, | καὶ πλῦνον πολλάκις ἀεὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸν σακκελίζων, ἕως οὗ τὴν στυπτηρίαν διὰ τῶν καθαρῶν ὑδάτων ἀποβάλῃς εἰς μέρος μετὰ τῶν ἀποπλυμάτων πεφυλαγμένην. ὃ δὲ ἐναπομείνῃ ἐστὶ τίμιον πῦρ θείου κίτρινον ἢ ἐρυθρόν. καὶ εἰ μὴ τοιοῦτον μείνῃ, τιτάνωσον αὐτό, ἕως οὗ τοιοῦτον γένηται, καὶ εἰς μέρος φύλαξον τὸ πῦρ. τότε λάβε τὰ ἀποπλύματα μετὰ τῆς στυπτηρίας, καὶ καταστάλαξον μετὰ πυρὸς ἐλαφροῦ ἕως τρυγός, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ λευκὸν καὶ τὸ κίτρινον φύλαξον εἰς μέρος, καὶ τὸ ἐρυθρὸν εἰς μέρος· ἐρυθρὸν γάρ ἐστι τίμιον θείου τὸ ἔλαιον, παντὶ ἄλλῳ ἀπαράμιλλον. φύλαξον αὐτὸ καλλίστως. ὅπερ δὲ ἐναπομείνῃ ἐκ τῆς ἰλύος, καὶ ἐν αὐτῇ ἐναπομείνῃ τῇ βαφῇ, πάλιν λείωσον μετὰ ὕδατος τοῦ

F. 108

F. 108v

2 διότι] expectes πλὴν ὅτι? 3 βράσεως RN 4 ὃ ὅλον RN ἐξάξεις RN κίτρινον βαφὴν RN σγλυχὸτιτος R 7 τα τελευτέα R 13 ἐπίρρενε R, ἐπίρραινε ἀεὶ N 18 εισχυρῶ R, ἰσχυρῷ N 27 τιτιον γένῆ (τ above) R 33 αυτῶ εναπομενη τη βαφῆ R, αὐτὸ ἐναπομένει ἐν τῇ βαφῇ N

C. 49. Sume aes purum et clarum minutissime tritum, concussum et fervefactum atque elevatum, sed per ignem laxum, et fervefac cum urina seu aqua acri, unde omne citrinum colorem absque viscositate extrahes. Tunc omnes delavationes laxi ignis ope destilla, et omnem aquam, albam seu citrinam, serva. Has duas postremas aquas una cura leniter ascendant; tincturam serva, et faecem coque. Primam extrahe, secundam serva separatim, et omnem aquam albam et coloratam una sepone, et alumen quodvis sume et paulum calcina; et, cum calcinatum sit, tere et misce, atque optime cum eodem faecis, quam supra diximus, pondere contere. Et asperge omnino, aqua colorata imbibens, et bene in igne seu in sole siccans, donec omnem aquam bibat, et siccum fermentum perficiatur. Tunc hoc ipsum <fermentum> sume, et minutissime tere, et in vase luteo valido pone in calcinationis furno. Paulatim ignem incende, donec ignem validum in quinque horarum spatio habeas. Tunc si fermenti nigrities omnino defécerit, et fermentum factum sit rubrum seu citrinum, bene est; sin minus, rursus calcina. Tunc sume aquam albam, quam servasti, et fermentum, quod diximus, minutatim tritum, infunde, et lava saepe et aquam puram semper cola, donec alumen per puras aquas separatim cum delavationibus servatum deicias. Quod vero manserit est sulphuris ignis citrinus seu ruber. Si talis non permaneat, ipsum calcina, donec talis fiat; et separatim ignem serva. Tunc delavationes et alumen sume, et per ignem laxum usque ad faecem destilla; et aquam albam et citrinam separatim serva, et rubram separatim : nam haec aqua rubra est pretiosum sulphuris oleum, cum ceteris incomparabile : ipsum optime serva. Quod vero manserit faecis, in ipsaque manserit tinctura, rursus tere cum aqua

λευκοῦ, καὶ πάλιν μεταστάλαξον ὡς σάλσαν ὑδαρὰν καλῶς τετριμμένην. καὶ τοῦ ὕδατος τοῦ λευκοῦ ῥιφέντος, τίθει τὸ κίτρινον μετὰ τοῦ προειρημένου κιτρίνου, καὶ εἰ χαλκὸς ἐρυθρὸς γένηται μετὰ τοῦ εἰρημένου ἐρυθροῦ ἐλαίου, ἀπόθου, καὶ τότε ἔκριψον ἄλλην τρυγίαν. λάβε οὖν τὸ ὕδωρ τὸ κίτρινον, καὶ καταστάλαξον μετὰ χαύνου πυρὸς. καὶ λυθὲν τὸ ἐρυθρὸν ἔλαιον φύλαξον, καὶ μετὰ τοῦ ἄλλου θές. οὕτω γοῦν ἕξεις τούτου τοῦ θείου τίμιον ἔλαιον, ὃ καλλίστως φύλαξον καὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας, | καὶ ἀνάλαβε αὐτά. τοιουτοτρόπως F. 109. δυνήσῃ ἐξάξαι ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλαιον. εἶτα λάβε τὸ εἰρημένον θεῖον, ἐξ οὗ ἐξέβαλες τὴν βαφήν, καὶ λείωσον αὐτὸ μετὰ ἰσοστάθμου στυπτηρίας μικρὸν τετιτανωμένης, καὶ σύμμιξον, καὶ λείωσον ἐπὶ μαρμάρου ῥαίνων μετὰ ὄξους, ἕως οὗ ζυμωθῇ ζύμη. καὶ τότε τίθει <ἐν> ἀγγείῳ πηλίνῳ ἰσχυρῷ, καὶ ὅταν ἡ ὑγρότης ἐξέλθῃ, πήλωσον τὸ ἀγγεῖον καλλίστως, καὶ τίθει εἰς τὸ ἐκζεσθῆναι ἐν πυρὶ ἐλαφρῷ, καὶ ἀναβίβασον ἓξ ὥραις αὐτὸ τρίβων. καὶ ἔστω τὸ ἀγγεῖον κάτωθεν ἅπαξ ἐν τρισὶν ὥραις, καὶ οὕτω τιτανωθήσεται, καὶ ἀφανισθήσεται ἡ γλισχρότης αὐτοῦ μεγάλως. τότε ἔξελε αὐτό, καὶ λείωσον, καὶ σύμμιξον ὡς πρίν, καὶ ῥαῖνε μετὰ ὄξους, καὶ μετάθες πάλιν εἰς τὸ τιτανωθῆναι διόλου, ὡς πρίν, ἐν ἑτέραις ἓξ ὥραις· καὶ ἐξαγαγὼν ὡς τὸ πρίν, ποίησον ἐκ τρίτου συντρίβων καὶ ἐκζένων. μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἔκζεσιν ἔξελε αὐτό, καὶ λεπτῶς τετριμμένον ζέσον ἐν ὕδασιν ὀξέσιν, ἕως οὗ ἐξάξῃς τὴν στυπτηρίαν σακκελίζων τὰ ὕδατα καθαρὰ πάντοτε. τότε ξήρανον τὸ θεῖον, καὶ ξηρανθὲν θὲς καλλίστως, καὶ σύμμιξον μετὰ ἰσοστάθμου στυπτηρίας τετριμμένης ἐν τιτάνῳ, καὶ ῥαῖνε μετὰ ὄξους, καὶ τίθει εἰς τὸ ἐκζεσθῆναι, καὶ λείωσον ὡς τὸ πρὶν ὁμοίως πρὸς τιτανωθῆναι. τελευταῖον μετὰ τὴν ἕκτην ἔκζεσιν ἀναβίβασον αὐτὸν ἑπτάκις, ἕως οὗ παντελῶς

1 μεταστ^{με}άλαξον R, καταστ. N ὑδὰν RN **2** τοῦ ταλκοῦ ὕδατος λευκοῦ N **3** εἰ om. N **4** ἐρυθρὸν RN (ob lat. *aes aeramen*) γενήσεται N **5** εκριψῶν ἄλην τρίγιν R, ἔκριψον ^{τ}ἄλλην τρυγίαν N **6** λυθεν ἐρ. RN **10** ἐξάξε R (και) το πὺρ R, αὐτοῦ τὸ πῦρ, sed αὐτοῦ lineola subiecta deletum N **14** ἐν addidi **15** (και) ὅταν υ υγρῶτης ἐξέλθη πιλδσ(ὸν) R, ἕως οὗ ἐξέλθῃ ἡ ὑγρότης· καὶ ὅταν ἐξέλθῃ. πήλωσον N **17** ὀρέ R, ὥρας N **19** σγληχρότὴς R **22** ὥρας ἓξ N πρὶν ὀμίος π^{ο}ρ τιτανοθήνε R, πῦρ ὁμοίως πρὸς τὸ τιτανωθῆναι N

alba; et rursus ut salsam humidam bene tritam destilla. Cum aquam albam abieceris, pone <oleum ?> citrinum cum aqua citrina, quam supra diximus; et si aes rubrum fiat cum oleo rubro, quod diximus, sepone: et tunc aliam faecem abice.

Sume igitur aquam illam citrinam, et per laxum ignem destilla : oleum rubrum solve et serva et cum alio oleo pone. Ita igitur habebis huius sulphuris oleum pretiosum, quod optime serva cum ipsius igne tres dies; et ipsa reprehende. Hac ratione ex arsenico ipsius ignem et oleum extrahere poteris. Postea sume sulphur, quod supra diximus, e quo tincturam extraxisti, ipsumque cum eodem aluminis aliquantum calcinati pondere tere; et commisce et tere super marmor, aceto aspergens, donec fermentum fiat. Et tunc pone in vase luteo valido; et cum humiditas egressa sit, limo optime vas obtura, et in igne levi cura fervefiat; ipsumque tere et eleva sex horas. Et in imo vas tres horas sit; atque ita calcinabitur, et magnopere ipsius viscositas evanescet. Tunc ipsum extrahe, et tere, et commisce, ut prius, et aceto asperge, et rursus cura calcinetur omnino, ut prius, in sex horarum spatio. Et cum extraxeris, ut prius, tertium, conterens et fervefaciens, pertractationem repete. Post tertium aestum, ipsum extrahe; tere minutissime, et in aquis acribus fervefac, donec, aquas omnino puras colans, alumen expellas. Tunc sulphur sicca; et, cum siccatum sit, optime depone, et cum eodem aluminis in calce triti pondere commisce, et aceto asperge; et cura fervefiat, et tere, ut prius, ut calcinetur. Post tertium demum aestum ipsum septies eleva, donec omnino

ἐκλείψη ἡ γλισχρότης καὶ ἡ ὑγρότης, καὶ γένηται λευκότατον καὶ διαυγὲς μετὰ σκωρίας σιδήρου ἴσης μεμιγμένον, τετιτανωμένης πρότερον τῆς στυπτηρίας, ὥσπερ ἀναβιβάζονται τὰ ἕτερα σώματα καὶ πνεύματα, | τούτου προστιθεμένου, ὅτι δεῖ F. 109v γενέσθαι πάτον κἐπάνω καὶ κύκλῳ ἐκ στάκτης, μεθ' ἧς ἀναβιβάζεται, καὶ γενέσθαι ἐν τῇ ἀρχῇ χαῦνον πῦρ. καὶ ἔστω τὸ σκέπασμα τοῦ ἀναβιβαστηρίου ἐπηρμένον ἐπὶ δίσκου, μὴ καῇ. οὗ ἀρθέντος ποίησον μετὰ μεγάλης ἀκριβείας, ὅτι ἀνάβασις θείου ἐστὶ καὶ ἐκ τῆς ὡμολογουμένης ἔργον τῆς χημευτικῆς συνάξαν τὸ πνεῦμά σου λευκότατον καὶ διαυγέστατον. καὶ φύλαξον εἰς μέρος. εἶτα βάλε ἑρμῆν, καὶ ἀποκτανθήτω ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἀναβίβασον ἑπτάκις, ἢ ἕως οὗ λευκότατος καὶ ξηρότατος καὶ διαυγέστατας ἐξέλθῃ, μετὰ ξηρίου χαλκάνθου ἢ ἑτέρου ἀτραμέντου μετὰ ἅλατος καὶ θείου μεμιγμένου ἐν τριπλῷ ἢ τετραπλῷ μετὰ τοῦ ἑρμοῦ, καὶ οὕτω καθαρθέντα καὶ λαμπρυνθέντα φύλαξον εἰς μέρος. εἶτα λάβε χρυσὸν ἐρυθρὸν παντελῶς καὶ ἄργυρον καθαρὸν παντελῶς ἀνά, καὶ λῦσον ὁμοῦ, καὶ λυθέντα χύσον εἰς βίργας, καὶ σβέσον δεκάκις ἐν χοιρείῳ στέατι. εἶτα λεπτῶς ἐξελασθέντα χύσον καὶ ζύμωσον μετὰ βοραχίου, καὶ οὕτω μετάγαγε εἰς χυτάρια, καὶ σβέσον ὡς πρὶν δεκάκις, καὶ χύσον εἰς πέταλα, καὶ ζύμωσον ὡς τὸ πρίν, καὶ ταύτην τὴν ὁδόν ἀκολούθησον, ἕως οὗ λυθῇ λίαν παρὰ μικρὸν ὡς κασσίτερος, καὶ γένηται χαῦνον λίαν. καὶ τότε φύλαξον. ὁ δὲ ἄργυρός πρὸ τοῦ τεθῆναι μετὰ τοῦ χρυσοῦ καθαρθήτω, καὶ καθαρθεὶς τεθήτω εἰς τὸ τιτανωθῆναι ἐν μέσῳ ἁλὸς ἡμέραν μίαν ἐν πυρὶ ἰσχυρῷ, καὶ ἐξελεύσεται ὅλη ἡ μελανία, καὶ ἐξατμισθή<σεται> ἡ ὑγρότης, καὶ γενήσεται τίτανος λευκὴ καὶ καθαρά. καὶ τότε ἐξαχθήτω καὶ πλυθήτω τὸ ἅλας μετὰ τοῦ ὕδατος, καὶ τὸ ἐναπομένον ἀναλυθήτω καὶ ζυμωθήτω μετὰ βοραχίου, καὶ ἔσται καλῶς ηὐτρεπισμένος. εἶτα

1 σγλχρ^{τ}ώ R **2** ισ(ης) R, ἴσης^{ἴση} N **3-4** τετιτανὼμένη R **6** ⋌ (= ἔστω) R, ἔσται N **7** (δι)σκοὺ R, δύσκου N μή = lat. *ne* final. **10** συνάξαν R, σύναξον N **11** απὸκτανθιτω R **15** μεμιγμἔνον R, μεμιγμένου N **16** καθα^{τ}ρθέν (και) λαμπρυνθ^{τ}έν R, καθαρθέντος καὶ λαμπρυνθέντος N **18** λυθέν^{τ} R **19** εξελεσθ^{τ}έν R, ἐξενεχθέντα N **20** χυτάρια RN, et in marg. " *canalli* " N; num χυτράρια? **21** χύσον] β'λὺσ(ον) R, βλύσον et in marg. ἴσως διάλυσον N **27** εξατιμισθι R, ἐξατμισθῇ N **29** ἐναπομίνον R **30** ⋌ (= ἔσται) R

viscositas et humiditas deficiat, et, cum ferri scoriae eadem vi commixtum, maxime album et clarum fiat : sit autem prius alumen calcinatum, ut elevantur corpora et spiritus ; hoc tamen addimus, fiat oportere insuper et circulatim cineris ordo, quocum elevetur, et ab initio laxus ignis fiat. Et ascensorii tegumentum disco attollatur, ne comburatur. Quo sublevato, maxima cum diligentia operare, quia haec est sulphuris elevatio, et, e communi sententia, negotium chemicae artis est, maxime album et clarissimum spiritum cogens. Et separatim serva. Postea hydrargyrum adde; et necetur in domo patris sui. Septies eleva, vel donec maxime album egrediatur, additis calchanti seu alii atramenti xerio, atque salis et sulphuris tripla vi : atque ita purgatum et lucidum separatim serva. Postea sume aurum omnino rubrum et argentum omnino purgatum ana, et una solve ; et cum soluta sint, fac virgas, et decies in adipe suillo extingue. Postea in laminas subtilissimas educ, atque effunde, et cum borachio subige; atque ita in cunicula transfer, et decies ut prius extingue : et petalis infunde ; et fermentum ut prius fac, atque hanc viam sequere, donec omnia valde solvantur quasi stannum, et valde laxa fiant. Tunc serva. Argentum autem, priusquam cum auro componatur, purgetur; et purgatum in sale, decem dies, ignis validi ope, calcinetur : atque omnis nigrities egredietur, et humiditas exhalabit, et calx alba et pura perficietur. Et tunc extrahatur sal et per aquam lavetur, et quod maneat lavetur et cum borachio subigatur; et erit bene praeparatum.

στράφηθι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν μερῶν καὶ σύνθεσιν ἐλεξὶρ οὕτω.|

C, 50. Λάβε ἐκ τοῦ προειρημένου <ἀργύρου> τοῦ προηυτρεπισμένου ὀγ. τρεῖς, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ τρὶς ἀναβιβασμένου ὀγ. μίαν. ταῦτα ἄμφω ἅπαξ ὁμοῦ καλλίστως λείωσον, καὶ σύμμιξον, καὶ κήρωσον ἐπὶ μαρμάρου ῥαίνων μετὰ τοῦ πεφυλαγμένου ἐλαίου, ἕως οὗ τελεσθῇ ὡς σάλσα καλλίστως. οὕτω τεθήτω ξηρανθῆναι ἐν ἡλίῳ ἢ χαύνῳ πυρὶ ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ, καὶ ὅταν ξηρανθῇ καλῶς, πάλιν ἐκτριφθήτω ὡς τὸ πρίν, καὶ ξηρανθὲν ὑγρανθήτω μετὰ τοῦ προειρημένου ἐλαίου, ὥστε γενέσθαι ὡς σάλσα ὑδαρά, καὶ τεθήτω ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ εἰς τὸ λυθῆναι καὶ τεθῆναι ὑπὸ κόπρον ἱππείαν ἡμέρας ἑπτὰ ἢ πλέον· τότε ἐξαγαγὼν σύμπηξον ἐν τέφρᾳ ζώσῃ, καὶ μεταποίησον τὰς συντρίψεις, τὰς ποτίσεις, τὰς ξηράνσεις, ἕως οὗ ἡ ἰατρεία ἐπὶ πέταλα ἀργύρου πεπυρακτωμένου τεθεῖσα λυθῇ ὡσεὶ κηρός, καὶ μεταποιηθήτωσαν αἱ λύσεις ὡς πρίν, ἕως οὗ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀναλύσει ἐπὶ σώματος ῥυπτομένου ἢ πετάλων εἰσέρχηται μὴ καπνίζουσα ἀλλὰ φυλάττουσα τὴν ἑαυτῆς κατοχὴν μετὰ τῆς κηρώσεως αὐτῆς, καὶ εἰσέρχηται παραυτίκα δίχα καπνοῦ. τότε ἐστὶ τιμιώτατος θησαυρός, ἄργυρος ἢ χρυσὸς ἀπαράμιλλος, οὗ τινος μέρος ἓν τρία μέρη σελήνης, ὡς εἴρηται, ηὐτρεπισμένης εἰς ἀληθῆ χρυσὸν μετάγει. πλὴν τοῦτο οὐ συνίσταται, ἐπειδὴ περι<σσ>οτέρω<ς> κατὰ πολλὰ ἔχει. λοιπὸν βάλε ταύτην τὴν ἰατρείαν ἐπὶ ἄργυρον καὶ χρυσὸν ηὐτρεπισμένον καὶ συμμεμιγμένον, ὡς προείρηται, καὶ λελυμένην ἐπίρριψον ὥστε πλέον σωματῶσαι δυνήσεται. εἶτα ἔξελε ἐκ τοῦ πυρός, καὶ εὑρήσεις ἐκεῖ ζύ|μην ἐρυθροῦ χρώματος χαύνην ἐν λύσει εἰς τὸ σφυρίον ὡς κασσίτερον. ἣν λεπτοτάτως λείωσον, ἢ μετὰ ἑρμοῦ ἀσωμάτου στρέψον. εἶτα πλῦνον καλῶς μετὰ ὄξους ἢ ὕδατος ἁλατισμένου, ἕως οὗ ὀλίγην τίτανον λάβῃς. ταύτην οὖν τὴν τίτανον ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ λάβε, καὶ μετὰ ἰσοστάθμου ἰατρείας λείωσον, καὶ λῦσον, καὶ πῆξον ὥστε γενέσθαι ἓν

F. 110

F. 110

3 ☾ omisisse puto RN **7** τελὲλὲσθὶ R καλὶστὸς R, κάλλιστος N **9** πάλιν bis scriptum R **13** ζῶσα R, ζώσῃ N **17** ρυπτομένου R, ῥιπτομένου N εἰσέρ^{τ}χεται RN **18** φιλλα R, φυλάττουσα N **23** επι(δι) επι ὄ περιτερὼ R, ἐπειδὴ περαιτέρω N λάβε RN **24** ηὖτρεπισμένου καὶ συμμιγμένου N **25** λελυμένον RN ὅσον πλέον RN **27** χαῦνὼ R, χαῦνον N σφίριον R, σφήριον N **30** ταύτα R, ταύτην N

Postea te converte ad partes colligendas atque ad elexir compositionem ita.

C, 50. Sume <argenti>, de quo verba fecimus, praeparati uncias tres, et salis ammoniaci ter elevati unciam unam. Haec duo semel una optime tere, et commisce, et cera super marmor, per oleum servatum aspergens, donec quasi salsa pulcerrime perficiatur. Ita cura in sole vel in igne laxo siccentur, in vase luteo; et cum bene siccata sint, rursus terantur ut prius; et per oleum, quod supra diximus, humefiant, ut quasi salsa humida perficiantur; atque ponantur in vase vitreo, ut solvantur; et sub fimum equinum dies septem vel plures locentur. Tunc extrahe, et in cinere vivo compinge, atque contritiones, imbibitiones, exsiccationes renova, donec medicina argenti petalis imposita tamquam cera solvatur; solutionesque ut prius renoventur, donec in sua ipsius solutione corpori purgato seu petalis imposita ingrediatur, neque fumum emittat, sed suam detensionem et cerationem servet; et statim ingrediatur absque fumo. Tunc est pretiosissimus thesaurus, aurum seu argentum incomparabile, cuius pars una tres argenti praeparati, ut dictum est, partes ad verum aurum adducit. At hoc coniunctum non permanet, quia multas superfluitates habet. Ceterum hanc medicinam argento et auro, praeparatis, commixtis, ut supra dictum est, et solutis inice, ut magis ipsa corporare possit. Postea ex igne extrahe; et invenies fermentum rubrum, in solutione laxum ad malleum, tamquam stannum. Hoc fermentum minutissime tere, seu cum hydrargyro incorporeo verte. Postea per acetum seu aquam salsam bene lava, donec exiguam calcis vim adipiscaris. Hanc calcem in Dei nomine sume, et cum medicinae eodem pondere tere, et solve, et compinge, ut unum

σῶμα κεκηρωμένον καὶ συντεθειμένον καὶ διερχόμενον ὅλα δίχα καπνοῦ, Θεοῦ θέλοντος, οἷον πέταλα ἀργύρου πεπυρωμένου παραυτά. τότε ἔσται σελήνη, ὡς προείρηται, εὐτρεπισμένη ὁμολογουμένως μετάγων εἰς χρυσὸν καλὸν ἐν πάσῃ κρίσει.

Ἴσθι τοῦτο καὶ χαῖρε. ἵνα δὲ μηδὲν τῶν τῆς τελειώσεώς σοι ἀποκρυφθῇ, ἴσθι ὅτι κρεῖττόν ἐστι ἵνα τρίψῃς τὴν εἰρημένην τίτανον εἰς λευκὸν ἐξ ἀρχῆς.

1 συντιμιθιμένον R, συντίθει μόνον N 3 ☾ (= ἔσται) R 4 ὁμολογούμενον RN μετάγον R, μετάγων N (si μετάγον scribendum est, ob lat. *argentum*; si μετάγων ob ἄργυρος id evenisse putandum est

corpus ceratum et compositum efficiat, et omnia absque fumo penetrans, Deo volente, ut argenti petata inflammata statim penetrabit. Tunc erit argentum praeparatum, ut dictum est; et e communi sententia <corpora?> in aurum in omni exploratione pulcrum transducit.

Scias hoc, et gaude. Ut autem nihil perfectionis tibi abscondatur, scias melius esse a te calcem, quam diximus, ab initio teri.

CAPITUM INDEX

VERBORUM INDEX

TOTIUS OPERIS TABULA

ADDENDA ET CORRIGENDA

p. IX, l. 27 gauden *corr.* gaudent
p. X, l. 21 communem *corr.* communi
p. XI, l. 7 ἐλεξὶρ *corr.* ἐλεξίρ
l. 11 ὅπως *corr.* ὅπως
p. XIV, l. 23 F. (30 *corr.* (F. 30
p. XIX, l. 2 Argumento *corr.* Argumentum
p. XXVI, l. 6 adhunc *corr.* adhuc
l. 10 inntouerit *corr.* innotuerit
n. 2 l. 5 consentinnt *corr.* consentiunt
p. XXVII, l. 7 Ducange. *corr.* Ducange
l. 9 hand *corr.* haud
p. XXXIX, l. 22 *deest linea tota; legendum*: ablatinus apud latinum anonymi auctorem, apud anonymum nostrum dativus casus indicat
p. LV, l. 6 και *corr.* καὶ
p. 2, appar. l. 11 οὔθ' *corr.* οὔτε
p. 4, l. 12 εἰρήμνεοι *corr.* εἰρημένοι
p. 12, l. ultima appar. του ηκρουμένου etc. est p. 14
p. 15, l. 1 subtitior *corr.* subtilior
p. 20, l. 16 φησίν *corr.* φησιν
p. 27, l. 14 occidentalem *corr.* occidentem
p. 36, n. 2 τοῦ [δ] *corr.* τοῦ <δ>
p. 40, l. 6 ψύλαξον *corr.* φύλαξον
l. 16 ἥ σελήνη *corr.* ἡ σελήνη
p. 48, l. 22 ἰσου *corr.* ἴσου
p. 56, l. 20 appar. ξηροτητα *corr.* ξηρότητα
p. 58, l. 11 appar. κ[ασσίτερον] *corr.* κ<ασσίτερον>
p. 62, l. 14 ἅλος *corr.* ἁλὸς
p. 66, l. 16 δέξι in RN e δέξε (τ supra) = δέξεται?
p. 68, l. 17 ἐπιριφθεὶς *corr.* ἐπιρριφθεὶς
p. 71, l. antipenult. vinculam *corr.* vinculum
p. 76, l. 9 κατάβασον *corr.* καταβίβασον
p. 78, l. 13 non ἀργύριον, sed contra codicum scripturam, apud latinum anonymi auctorem puto fuisse " argentum vivum "; in latina igitur interpretatione l. " argenti vivi " : an ἄργυρον ζῶντα? Est ubi incertus haeserit librarius inter ☾ et ☽; alibi legimus ☽ ζῶντος, ☽ ζῶντα — apud latinum igitur auctorem anonymus legebat interdum " argentum vivum " : cf. pp. 22, 10; 24, 20, 23; 32, 16; 42, 4; 54, 14; 272, 25; 284, 5; 334, 17; 336, 2, 14, 19; 348, 24.
p. 92, 12 Incertus erat *Neapol.* librarius inter φυτικά et φυσικά. In indice ms. est φυτικῶν (cap. LXV); si in cap. II (p. 6) de *sex metallis, de quattuor spiritibus, de lapidibus* sermo est, cap. LXXI, 1 duo tantum genera statuit, σώματα (sc. metalla) et πνεύματα. Cum igitur πνεύματα sint tum spiritus, tum lapides, legendum est φυτικά (cf. *olea*). In spiritibus non semper sibi constat anonymus, qui et *quattuor* et *tres* esse spiritus affirmat. — Cf. p. 338, ll. 23-24.
p. 106, l. 6 adde in marg.: XLII, 2.
p. 109, l. 9 spuman *corr.* spumam
p. 110, l. 17 marg. F. 30 *corr.* F. 30ᵛ
p. 112, ll. 20 et 21 ψυμιθίου *corr.* ψιμυθίου
p. 114, l. 30 ψὺξον *corr.* ψῦξον
p. 121, l. 10 e cinnabari *corr.* ex hydrargyro
p. 124, l. 6 pro παφλάζοντι legendum καχλάζοντι?
l. 22 κἀλαμος *corr.* κάλαμος
p. 125, l. 12 far *corr.* fac
l. 13 igituɔ *corr.* igitur

p. 125, l. antipenult. aque *corr.* atque
p. 134, l. 19 n. cf. 136, 29 *corr.* cf. 163, 20
p. 135, l. 7 ustum *corr.* ardens
l. 18 usti *corr.* ardentis
p. 136, l. 11 οὔρου *corr.* ὀροῦ
p. 137, l. 12 urina *corr.* sero
p. 143, l. 22 solutum *corr.* solutus
p. 149, l. 22 albescere *corr.* dealbare
l. 22 nigrescere *corr.* denigrare,
nisi λευκαίνει sit λευκαίνε (τ) et μὲλαίνει sit μελαίνε (τ) (?).
p. 156, l 15 leg. εἰς ἐλεξὶρ <χρυσοῦ>, cf. index mss. Est Ἑτέρα ἐργασία ἀρσενικοῦ εἰς ἐλεξὶρ χρυσοῦ.
p. 157, l. 17 *elexir* *corr. elexir auri*
p. 166, l. 28 παράχωσις *corr.* παραχώρησις; et in verborum indice s. v. legendum : potius quam παράχωσις.
p. 167, l. penultim. inhumatio *corr.* separatio *vel* cessio
p. 170, l. 27 ὀθονίου *corr.* ὀθονίου
p. 172, l. 19 ἔχεις εἰς *corr.* ἔχεις
p. 180, l. 24 ἀνύλυσιν *corr.* ἀνάλυσιν
p. 182, l. 4 ἡμίσεια *corr.* ἡμίσεα
p. 183, l. 23 LXVII, 2. *Aqna* *corr.* LXVIII, 2. *Aqua*
p. 184, l. 22 ἐνισανοῦσιν *corr.* ἐνιζανοῦσιν
p. 186, l. 8 πότια = μποτια = βοττία?
l. 11 γίνεναι *corr.* γίνεται
p. 199, l. 4 felicis *corr.* filicis
l. 15 primnm *corr.* primum
p. 200, l. 2 ξητότερον *corr.* ξηρότερον
p. 205, l. 26 chalcantum. *corr.* chalcantum,
l. 27 snlphureae *corr.* sulphureae
p. 208, l. 12 αὐτὴν *corr.* αὐτήν
p. 216, ll. 11 et 17 κηρὸν νεοὺμ = κηρόνεουμ = ceroneum ?
l. 13 τζηρίκι νεοὺμ = cinericium ??
p. 226, l. 8 Αίθάλωσις *corr.* Αἰθάλωσις
p. 229, l. 3 praeparatem *corr.* praeparatam
l. 5 aquem *corr.* aquam
p. 231, l. 3 tegumentum, *corr.* tegumentum
l. 5 furnaci *corr.* fornaci
p. 234, l. 16 κολυκύνθαν, *corr.* κολοκύνθαν
p. 237, l. 25 panum *corr.* pannum
p. 256, l. 12 sapinus et sagapinus est in cod. Matritensi 19 (erat A, 16) : cf. *Recipes from codex Matritensis A, 16 (ahora* 19). *Palaeographical edition...* by John M. Burnam in University of Cincinnati Studies, Ser. II, Vol. VIII, Part. 1 (1912), sub vocc. : Σαρευπίνουμ = σαγαπηνόν? In latina interpretatione, p. 257, l. 15 sagapenum (?). — Σαραπίνουμ vel σαράπιουμ esse " sarapium " Delatte censet.
l. 21 ύτρᾳ *corr.* χύτρᾳ
p. 266, l. 31 ἕν *corr.* ἒν
p. 270, 7 ειλειμενου R, εἰλειμένου N est ἠλημένου, ἠλεσμένου = ἀληλε(σ)μένου ? vel ἠλησμένου ex ἀλήθω ?
l. 23 ψυμίθιον *corr.* ψιμύθιον
p. 290, l. 14 τότει χρσον *corr.* τότε χρίσον
p. 295, l. 24 diximas *corr.* diximus
p. 296, l. 11 marg. F. 82 appone l. 22 το ὗὕδατος *corr.* τοῦ ὕδατος
p. 300, l. 14 κρόκου, *corr.* κρόκου
p. 301, l. 5 phialae *corr.* phialae collum
p. 313, l. 1 tantum *corr.* tantum vel quattuor
p. 318, l. 8 et p. 322, l. 4 ῥίψον *corr.* ῥῖψον
p. 345, l. 12 porteris *corr.* poteris
p. 365, l. 28 hadrargyrus *corr.* hydrargyrus
p. 386, l. 24 ἄργυρός *corr.* ἄργυρος